

REPUBLIKA HRVATSKA
KARLOVAČKA ŽUPANIJA
OPĆINA PLAŠKI

PLAN RAZVOJA OPĆINE PLAŠKI ZA RAZDOBLJE 2021. – 2027. GODINE

OVAJ PROJEKT SUFINANCIRAN JE SREDSTVIMA EUROPJSKE UNIJE

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

(navesti naziv projekta/ulaganja)

PROGRAM RURALNOG RAZVOJA 2014. - 2020.

Udio u sufinanciranom dijelu: 85% EU, 15% RH

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj: Europa ulaze u ruralna područja

Projekt: Razvojni projekt – Izrada srednjoročnog akta strateškog planiranja
Plan razvoja Općine Plaški za razdoblje 2021. – 2027 godine

Faza: 3. Faza projekta – Izrada i donošenje Plana razvoja Općine

Naručitelj: **OPĆINA PLAŠKI**
143 Domobranske pukovnije 5
47304 Plaški
OIB: 74736628477

Lokalni koordinator: Pero Damjanović, Općinski načelnik

Razvojni tim: Veljko Vezmar, prof
Ivica Klečina, dipl.teol.
Dražen Ogrizović, oec.
Ivica Kvestić, dipl.iur.
Jovica Ninković, vlasnik OPG-a
Goran Mačić, građ.tehničar
Slavko Šušnjić, dipl.prav., Pročelnik jedinstvenog upravnog odjela

Izradio/autor: VALMINA d.o.o.
10000 Zagreb, Korčulanska 3
OIB: 60538927445
Mob: 099 4557 526, Tel: 01 5530 333, 01 6180 721
E-mail: valmina@inet.hr

Zagreb, ožujak 2021. godine

Ovaj dokument je izrađen isključivo za Općinu Plaški, za njezine potrebe upravljanja lokalnim razvojem.

© **VALMINA d.o.o., Zagreb**

Sva prava pridržana. Sadržaj ovog akta zaštićen je autorskim pravima.

Izmjene, kraćenja, proširenja i nadopune su mogući samo uz prethodnu pisani suglasnost Valmina d.o.o., Zagreb.

Umnožavanje je dopušteno samo uz uvjet da je na svakom primjerku otisнутa gornja napomena o autorskim pravima.

Niti jedan dio ovog dokumenta ne može biti ponovo izdan, pohranjen u sustav za pretraživanje ili prenesen bilo kojim sredstvom: elektronskim, mehaničkim, preslikom, snimanjem ili kakvim drugim načinom bez prethodne pisane suglasnosti "Valmina" d.o.o. ili dozvole za ograničeno umnožavanje.

Ovaj dokument i bilo koji njegov dio ne može se ustupati trećim osobama u bilo kakvom uvezu osim u onom u kojem je originalno izdan niti pod bilo kojom drugom tvrtkom, bez prethodne pisane suglasnosti društva "Valmina" d.o.o., Zagreb. Objavljivanje ili prevođenje je dopušteno samo uz prethodni pristanak društva Valmina d.o.o., Zagreb.

S a d r ž a j

1. UVODNE I METODOLOŠKE NAPOMENE, SAŽETAK	1
2. ANALIZA BITNIH SASTAVNICA RAZVOJA I RAZVOJNIH OPCIJA OPĆINE	17
2.1. Zemljopisni i prometni položaj, statistička regija i razvijenost	17
2.1.1. Prometni položaj i povezanost	19
2.1.2. Administrativna podjela (naselja)	21
2.1.3. Položaj prema statističkoj regionalizaciji EU (NUTS Područja)	22
2.1.4. Razvijenost	22
2.1.5. Razvojni problemi i razvojne potrebe u vezi s geografskim i prometnim položajem te statusom u razvojnoj regiji	23
2.2. Demografska obilježja i ljudski resursi Općine	24
2.2.1. Stanovništvo , demografsko stanje, gustoća, distribucija po naseljima	24
2.2.2. Ljudski resursi (radna snaga, tržište rada)	27
2.2.2.1. Stanovništvo prema starosti i spolu	27
2.2.2.2. Razdioba stanovništva prema radnoj sposobnosti (kontingenti)	27
2.2.2.3. Stanovništvo prema ekonomskoj aktivnosti	29
2.2.2.4. Obrazovna struktura stanovništva	33
2.2.2.5. Stanovništvo prema glavnim izvorima sredstava za život	36
2.2.2.6. Struktura zaposlenog stanovništva	36
2.2.2.7. Nezaposlenost	38
2.2.2.8. Migracijska obilježja stanovništva	38
2.2.3. Stanovništvo prema porijeklu, narodnosti i vjeri	38
2.2.4. Razvojni problemi i potrebe razvoja u vezi demografskog stanja i trendova	41
2.3. Prostorna i prirodna obilježja, područni kapitali	42
2.3.1. Način korištenja i namjena prostora	42
2.3.2. Geomorfološke cjeline, reljef i seizmičnost	43
2.3.3. Klima na području Općine	44
2.3.4. Hidrologija	45
2.3.4.1. Dretulja i njezino područje	45
2.3.4.2. Vrnjika i njezino područje	45
2.3.4.3. Hidrološki potencijal i razvojne mogućnosti	46
2.3.5. Pedologija – tla na području Općine	46
2.3.6. Prirodoslovne raznolikosti i nasljeđe Općine Plaški	47
2.3.6.1. Geografska raznolikost (bio-geografska regija)	48
2.3.6.2. Bioraznolikosti	51
2.3.6.3. Agro-bioraznolikosti	53
2.3.7. Zaštićena područja i Ekološka mreža Natura 2000	54
2.3.8. Klimatske promjene	55
2.3.9. Zemljишne površine izvan upotrebe – minski sumnjiva područja	57
2.3.10. Zaključak o potencijalima korištenja prirodnih osnova i područnih kapitala	58
2.3.10.1. Poljoprivreda i prerada	58
2.3.10.2. Šumarstvo i lovstvo	60
2.3.10.3. Turizam i turistička ponuda	60
2.3.11. Razvojni problemi i razvojne potrebe u vezi s prirodnim i prostornim nasljeđem	61
2.4. Kulturno – povijesno nasljeđe	62

2.5. Infrastruktura i komunalna opremljenost	66
2.5.1. Pregled infrastrukture	66
2.5.2. Prometna infrastruktura	67
2.5.2.1. Cestovni promet	67
2.5.2.2. Željeznički promet	68
2.5.2.3. Biciklistički promet (i ciklo turizam)	69
2.5.2.4. Razvojni problemi i razvojne potrebe u sektoru prometne infrastrukture	71
2.5.3. Energetska infrastruktura	72
2.5.3.1. Električna energija	73
2.5.3.2. Nafta i plin	73
2.5.3.3 Obnovljivi izvori energije	74
2.5.3.3.1. Energija biomase	75
2.5.3.3.2. Fotonaponski sustavi	76
2.5.3.4. Povećavanje energetske učinkovitosti	76
2.5.3.5. Zaključak o razvojnim problemima i potrebama razvoja u sektoru energetike	77
2.5.4. Telekomunikacije	78
2.5.5. Vodno gospodarstvo	78
2.5.5.1. Vodoopskrba općine Plaški	78
2.5.5.2. Odvodnja i zbrinjavanje otpadnih voda	79
2.5.5.3. Uređenje i zaštita vodotoka	81
2.5.5.4. Zaključak o razvojnim problemima i potreba razvoja u vodnom gospodarstvu	82
2.5.6. Gospodarenje otpadom	83
2.5.6.1. Razvojni problemi i razvojne potrebe u sektoru gospodarenje otpadom	85
2.6. Stanovanje i stambena infrastruktura	85
2.6.1. Groblja	86
2.7. Prostorno planiranje i zemljišne knjige	87
2.8. Gospodarstvo	89
2.8.1. Razvojni trenutak općine Plaški	89
2.8.1.1 Struktura gospodarstva i pretežne gospodarske djelatnosti na području Općine	90
2.8.2. Poljoprivreda	90
2.8.2.1. Struktura korištenja poljoprivrednog zemljišta	92
2.8.2.1.1 Zaključak o mogućnostima i perspektivama za optimalno korištenje zemljišta	95
2.8.2.2 Struktura i dostupnost radne snage za poljoprivredu	96
2.8.2.3. Opremljenost gospodarstava (proizvodni objekti i mehanizacija)	97
2.8.2.4. poljoprivredna proizvodnja u Općini	97
2.8.2.4.1. Stočarska proizvodnja u Općini	97
2.8.2.4.2 Govedarska proizvodnja	99
2.8.2.4.3. Ovčarstvo i kozarstvo	100
2.8.2.4.4. Svinjogojstvo	101
2.8.2.4.5. Ostala stočarska proizvodnja	102
2.8.2.4.6. Zaključak o mogućnostima i perspektivama razvoja stočarstva	103
2.8.2.4.7. Ribogojstvo	104
2.8.2.4.8. Biljna proizvodnja (ratarstvo, povrćarstvo, voćarstvo)	104
2.8.2.4.9. Proizvodnja na oranicama i vrtovima	105
2.8.3.4.10. Voćarstvo i vinogradarstvo	107
2.8.3.4.11. Zaključak o mogućnostima i perspektivama razvoja biljne proizvodnje	108
2.8.2.5. Razvojni problemi i razvojne potrebe u sektoru poljoprivrede	109

2.8.3. Ruralni turizam	111
2.8.3.1. Značaj i ciljevi ruralnog turizma za održiv razvoj Općine	111
2.8.3.2. Stanje turističke djelatnosti u općini Plaški	112
2.8.3.3. Perspektive i mogućnosti razvoja turizma na području općine Plaški	115
2.8.3.4. Lovstvo i lovni turizam	118
2.8.3.5. Razvojni problemi i razvojne potrebe u sektoru ruralnog turizma	118
2.8.4. Malo poduzetništvo i poduzetnička infrastruktura	120
2.8.4.1. Obrt	120
2.8.4.2. Trgovačka društva	121
2.8.4.3. Stanje, perspektive i mogućnosti razvoja obrta i malog poduzetništva	123
2.8.4.3.1. Ocjena perspektiva i potrebnih mjer za razvoj malog poduzetništva	124
2.8.4.4. Poduzetnička infrastruktura	126
2.8.4.4.1. „Info-centar“ – Informativno – edukacijski centar općine Plaški (poduzetnički centar)	126
2.8.4.4.2. Poduzetničke zone	128
2.8.4.5. Civilno društvo, udruge, partnerski pristup (LEADER mreža, LAG)	132
2.8.4.6. Zaključak, razvojni problemi i razvojne potrebe u sektoru malog poduzetništva i poduzetničke infrastrukture	134
2.9. Društvene djelatnosti	136
2.9.1. Predškolski odgoj i osnovno obrazovanje	136
2.9.1.1. Predškolski odgoj	136
2.9.1.2. Osnovno školstvo	136
2.9.2. Zdravstvo	137
2.9.3. Socijalna skrb	138
2.9.4. Ostale aktivnosti	139
2.9.5. Udruge	139
2.10. Proračun	140
2.10.1. Proračunski prihodi Općine	140
2.10.2. Proračunski rashodi Općine	141
3. SWOT ANALIZA OPĆINE	142
3.1. SWOT analiza Općine	143
3.1.1. Sastavnice razvojnog potencijala, razvojna ograničenja te mogućnosti i strateška vizija za pokretanje održivog razvoja	144
4. BITNA PODRUČJA I KOMPONENTE UKUPNOG RAZVOJA OPĆINE (strateški pravci razvoja)	149
5. SWOT analize po strateškim područjima	150
5.1. SWOT analiza i strateška vizija razvoja u komponenti POLOŽAJ I PROSTORNA BAŠTINA Općine	151
5.1.1. SWOT analiza položaja i prostorne baštine Općine	152
5.1.2. Strateška vizija razvoja u komponenti položaja i prostorne baštine	153
5.2. SWOT analiza i strateška vizija razvoja u komponenti DRUŠTVENO I RAZVOJNO OKRUŽENJE ...	154
5.2.1. SWOT analiza društvenog i razvojnog okruženja	155
5.2.2. Strateška vizija razvoja u komponenti društvenog i razvojnog okruženja	156
5.3. SWOT analiza i strateška vizija razvoja u komponenti RAZVOJ PODUZETNIŠTVA	157
5.3.1. SWOT analiza u komponenti razvoja poduzetništva	158
5.3.2. Strateška vizija razvoja u komponenti razvoja poduzetništva	159
5.3.2.1. Provedbeni ciljevi u komponenti razvoja poduzetništva	160
5.4. SWOT analiza i strateška vizija razvoja u komponenti POLJOPRIVREDA I PRERADA	162
5.4.1. SWOT analiza poljoprivrede i prerade	163
5.4.2. Strateška vizija razvoja u komponenti poljoprivrede i prerade	164
- model planiranog razvoja poljoprivrede (grafički prikaz)	166
5.4.3.1. Provedbeni ciljevi u komponenti poljoprivrede i prerade	167

5.5. SWOT analiza i strateška vizija razvoja u komponenti RURALNOG TURIZMA	172
4.5.1. SWOT analiza ruralnog turizma	173
4.5.2. Strateška vizija razvoja i provedbenih ciljeva u komponenti ruralnog turizma	174
5.6. SWOT analiza u komponenti UPRAVLJANJA LOKALNIM RAZVOJEM	175
5.6.1. SWOT analiza upravljanja lokalnim razvojem	176
5.6.1. Strateška vizija razvoja u komponenti upravljanja razvojem	177
6. RAZVOJNA VIZIJA	178
7. STRATEŠKI RAZVOJNI CILJEVI OPĆINE PLAŠKI	179
8. RAZRADA – SPECIFIČNI CILJEVI I KLUČNE POTREBE / MJERE	180
8.1. RAZRADA – AKCIJSKI PLAN za ostvarivanje utvrđenih specifičnih ciljeva i ključnih potreba/ mjera	184
8.2. FINANCIJSKI PLAN – izvori i dinamika financiranja po projektima i godinama	213
9. PLAN ZA PROVEDBU PLANA RAZVOJA OPĆINE 2021. – 2027.	221
9.1. Institucionalni okvir i mehanizmi provedbe	221
9.2. Financiranje provedbe Plana razvoja Općine	226
9.3. Praćenje provedbe	227
10. KOMUNIKACIJSKA STRATEGIJA (Okvir)	229
11. USKLAĐENOST S PLANSKIM DOKUMENTIMA VIŠE RAZINE	231
Značajnija korištena literatura i podloge	232

1. UVODNE i METODOLOŠKE NAPOMENE – SAŽETAK

Plan razvoja Općine donosi se u skladu sa Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN 123/2017), kao srednjoročni akt strateškog planiranja koji se izrađuje za razdoblje od 5 – 10 godina. Njime se definiraju posebni ciljevi od značaja za lokalnu samoupravu kojima se ostvaruje provedba lokalnog razvoja, polazeći od strateških ciljeva koji su utvrđeni na razinama Karlovačke županije, Republike Hrvatske i Europske unije.

Ukratko, strateškim Planom razvoja Općine se opredjeljuje kako će se Općina Plaški razvijati u razdoblju 2021. – 2027. godine. To je **temeljni razvojni dokument** kojim se utvrđuje postojeće stanje te se određuju razvojni okvir, dugoročna razvojna vizija, strateški ciljevi, ključne potrebe, mjere i projekti lokalnog razvoja, čijom realizacijom će se omogućiti prevladavanje nepovoljnog stanja i pokretanje osmišljenog razvoja, i to u svim bitnim komponentama ukupnog razvoja lokalne zajednice, kako bi se omogućilo da razvoj bude stvaran, ujednačen, učinkovit i dugoročno održiv.

S druge strane, Plan razvoja treba omogućiti **izgradnju razvojnog partnerstva** između lokalne samouprave i zainteresiranih skupina u lokalnoj zajednici (stanovnici, poduzetnici, civilno društvo) koje treba uključiti i učiniti aktivnim sudionicima i nositeljima razvoja. To je u skladu s temeljnom ulogom lokalne samouprave koja proizlazi iz politika ruralnog razvoja EU, čiji je zadatak da bude nositelj lokalnog razvoja i da stanovnicima, poduzetnicima i svim sastavnicama lokalne zajednice predloži rješenja i lepezu mogućnosti za prevladavanje njihovih problema i pokretanje razvoja.

U tom smislu, bitno je da ljudi prepoznaju zajedničku viziju i ciljeve, i shvate ih kao realnu aktivnost i šanse da se stvari promjene i da se krene „na bolje“. Tim putem, Općina u provedbi Plana razvoja treba locirati, uključiti i povezati perspektivne nositelje razvoja i sve dostupne potencijale i projekte, te uspostaviti poticajno okruženje za njihovo učinkovito pripremanje i ostvarivanje.

Pritom, temeljni je kriterij da Plan razvoja Općine ne smije biti samo apstraktni akt i „mrtvo slovo na papiru“, nego mora biti operativan i nuditi realnu viziju, ciljeve i projekte ukupnog razvoja Općine, koji će biti **usklađeni sa strateškim ciljevima na razini Karlovačke županije, Republike Hrvatske i EU**, tako da se omogući **prepoznatljivost i razvoj konkurentnosti Općine**, i da se stvori **potencijal** za maksimalnu realizaciju vlastitih resursa i komparativnih prednosti, ali i povezivanje te korištenje svih mogućnosti suradnje i partnerstva sa širim krugom sudionika na nacionalnoj, EU i međunarodnoj razini, (znanja, iskustva, transfer tehnologija, bespovratna sredstva iz ESI – Europskih strukturnih i investicijskih fondova EU, privlačenje ulaganja i kapital, pristup tržištu itd..),

Na taj način, Plan razvoja Općine treba biti osnova za stvarno organiziranje lokalne zajednice na putu razvoja, te za uključivanje, povezivanje i organiziranje postojećih ljudi i potencijala oko utvrđenih zajedničkih ciljeva i lokalnih projekata. U tom slučaju – i tim putem, općina Plaški će biti sposobna krenuti naprijed, organizirati se, graditi razvojni potencijal i povjerenje u vlastite mogućnosti, te pripremati i pokretati projekte, i koristiti sva ona postojeća znanja, rješenja, mogućnosti i fondove EU, koji su u cijeloj Europi i svim tranzicijskim državama omogućili uspješan ruralni razvoj i visoku kvalitetu života u ruralnim područjima. (Ne treba „otkrivati toplu vodu“!);

Da bi to bilo moguće, za razliku od načelnih strategija, koje su općenite, strateški Plan razvoja mora biti dovoljno detaljan i operativan, tj. podoban da posluži kao „alat“ koji će omogućiti efikasno upravljanje ukupnim razvojem Općine, te razvojnim aktivnostima i projektima lokalnog razvoja kojima se održivi razvoj ostvaruje.

U tu svrhu, kod pripremanja i izrade strateškog Plana razvoja Općine potrebno je najprije cijelovito i dovoljno detaljno sagledati i upoznati prostor Općine Plaški te sve bitne čimbenike i opcije koji utječu na mogućnosti i potrebe njezinog razvoja, kako bi se mogli donijeti kvalitetni zaključci i odluke o ključnim pitanjima, temama i rješenjima od kojih ovisi razvoj, kao:

- Kakvo je sadašnje stanje (sektorske analize, SWOT analiza) ?
- Koje su sastavnice razvojnog potencijala?
- Koji su sve sudionici na terenu?;
- Koje prepreke i ograničenja stoje na putu razvoja?
- Što želimo i možemo postići razvojem (vizija željenog stanja)?
- Koji su realni ciljevi na putu ostvarivanja takvog stanja (strateški ciljevi, specifični ciljevi, ključne potrebe, mjere, projekti itd.)?
- Što treba raditi, tj. kakvim projektima i mjerama možemo ostvariti utvrđene ciljeve i potrebe?
- Kakav je plan akcije (što će se raditi), finansijski plan ? itd...

Zbog toga, izradi Plana razvoja Općine za razdoblje 2021. – 2027. godine se pristupilo kao kompleksnom razvojnom projektu i programu ukupnog razvoja Općine, u 3 Faze:

I. Faza na putu izrade Plana razvoja općine bila je **Analiza stanja i bitnih razvojnih sastavnica Općine**, u kojoj su prikupljeni i analizirani podaci i činjenično stanje o trenutnom stanju i razvojnim opcijama na ključnim područjima od značaja za razvoj Općine Plaški. Tim putem su utvrđeni i definirani glavni područni kapitali, resursi, bitne sastavnice i opcije razvoja Općine Plaški, te su na svakom od analiziranih područja procijenjene i utvrđene glavne mogućnosti, komparativne prednosti i nedostaci, i potom su istaknuti temeljni problemi i razvojne potrebe.

Analiza stanja i bitnih sastavnica razvoja Općine je provedena tijekom 2019. i 2020. godine, u skladu s važećim propisima, metodološkim smjernicama i pravilima struke koji se odnose na strateško planiranje i upravljanje razvojem JLS te izradu razvojnih strategija i planova, od kojih na ovom mjestu treba spomenuti:

- Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem RH (NN br. 123/2017), Zakon o regionalnom razvoju RH (NN br. 147/2014, 123/2017 i 118/2018)), Uredba o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN br. 80/2018), i drugi propisi od značaja za područje ruralnog razvoja;
- Metodologije i stručni priručnici za izradu strateških razvojnih programa, koje su objavile odgovarajuće znanstvene, upravne i finansijske institucije i tijela na razini RH i EU (Ekonomski institut Zagreb, Hrvatska udruga za regionalni i ruralni razvoj, tijela Europske unije, Urban Institute, USAID, stručna načela i pravila za analizu i upravljanje projektima, itd..);
- Poznate politike, programski dokumenti, metodološki pristupi i široka praksa Europske unije u području ruralnog i regionalnog razvoja;
- Dokument „Vizija i plan provedbe strateške transformacije poljoprivrede i ruralnog prostora „Hrvatska 2020-2030“ (Svjetska banka, Ministarstvo poljoprivrede RH, Vlada RH), i dr.;

Polazeći od navedenih smjernica i poznatih podataka o području Općine Plaški, i u suradnji s Lokalnim koordinatorom, Razvojnim timom Općine i drugim sudionicima u razvojnom projektu, odlučeno je da analizom budu obuhvaćene slijedeća područja i čimbenici ukupnog razvoja :

- ❖ Zemljopisni i prometni položaj, statistička regija i razvijenost
- ❖ Stanovništvo i demografska obilježja
- ❖ Prostorna baština i područni kapitali Općine (prirodna obilježja, prirodno, povijesno, kulturno i tradicijsko nasljeđe, prirodne raznolikosti, zaštita)
- ❖ Infrastruktura (promet, energetika, vodno gospodarstvo, komunikacije, komunalna infrastruktura)
- ❖ Stanovanje i stambena infrastruktura
- ❖ Prostorni planovi i zemljишne knjige
- ❖ Gospodarstvo
 - Razvojni položaj trenutak Općine,
 - Struktura gospodarstva i pretežne gospodarske djelatnosti,
 - Poljoprivreda,
 - Ruralni turizam
 - Poduzetništvo (obrt, malo poduzetništvo i poduzetnička infrastruktura)
- ❖ Društvene djelatnosti
- ❖ Proračun i financiranje Općine;

Pri izradi analiza za svaku sastavnicu su detaljno utvrđeni i iskazani dostupni statistički i drugi analitički podaci, radi temeljitog i što obuhvatnijeg upoznavanja i sagledavanja svih elemenata činjeničnog stanja i njihovih odnosa. Nakon toga, u komunikaciji i suradnji s općinskim Načelnikom kao Lokalnim koordinatorom, Razvojnim timom te uključenim predstavnicima lokalne samouprave i ostalim dionicima iz Općine, utvrđeno činjenično stanje je ocijenjeno i interpretirano sa stajališta odgovarajućih pristupa i prakse, i za svaki element su predloženi odgovarajući zaključci o specifičnim razvojnim problemima i potrebama razvoja.

Za izradu Analize su konzultirani slijedeći izvori:

- ❖ Prostorni plan uređenja i opći akti Općine Plaški, te podaci komunalnih poduzeća;
- ❖ Dokumentacija DZSH (Popis poljoprivrede , Popisi stanovništva 2001. i 2011., Statistički ljetopisi,
- ❖ Analitičke podloge i smjernice iz županijske razvojne strategije te sektorskih programa, studija i projekata Karlovačke županije, te razvojnih programa, sektorskih planova i studija RH i EU;
- ❖ Podaci iz javnih registara i baza podataka državnih tijela i institucija (APPRR, HGK, HOK, HZMO, HZZO, Ministarstvo finansija, FINA, Zavod za zapošljavanje, i dr.);

Ujedno, radi bolje upotrebljivosti teksta, utvrđeni su i mogući pristupi i rješenja za odgovarajuću problematiku koji proizlaze iz smjernica ruralnog razvoja te uspješnih iskustava i primjera iz prakse u EU i RH.

2. Faza razvojnog projekta je izrada **Razvojnog nacrta**, kojoj se pristupilo na temelju rezultata Analize stanja i bitnih sastavnica razvoja Općine Plaški koja je učinjena u 1. Fazi projekta. Prema tome, pošto su u 1. fazi utvrđeni i definirani glavni područni kapitali, resursi, uvjeti, mogućnosti i sastavnice razvoja Općine, te su na svakom od analiziranih područja procijenjene i utvrđene glavne prednosti i nedostaci, te su istaknuti temeljni problemi i potrebe razvoja, u ovoj fazi su realizirane aktivnosti u svrhu kvalitetnog utvrđivanja i usuglašavanja razvojne Vizije i strateškog okvira za razvoj Općine.

Izrada Razvojnog nacrta uključuje slijedeće korake i aktivnosti:

1) SWOT analiza Općine

Naziv SWOT analiza dolazi od engleskih riječi **Strengths** (snage), **Weaknesses** (slabosti), **Opportunities** (mogućnosti, prilike) i **Threats** (prijetnje):

SWOT analiza se izvodi na temelju ukupnog činjeničnog stanja i svih sektorskih analiza Općine. Ona je "instrument" kojim se omogućava procjena razvojnih **snaga i slabosti** (kao unutrašnjih čimbenika od kojih ovise mogućnosti i potrebe razvoja Općine), te **mogućnosti (prilike) i prijetnji** (kao vanjskih čimbenika, koji dolaze iz okruženja i utječu na razvoj Općine te određuju njezine razvojne mogućnosti, i opcije što može i treba raditi:

SNAGE	SLABOSTI
MOGUĆNOSTI (PRILIKE)	PRIJETNJE

Pritom, **snage** određuju razvojni potencijal Općine kao i mogućnost da mijenja nepovoljno stanje te da prevladava probleme i odupre se prijetnjama koji dolaze iz okruženja.
S druge strane, **mogućnosti** su čimbenici (prilike) čijim iskorištavanjem Općina može prevladati vlastite slabosti i pokrenuti razvoj.

Na taj način, SWOT analiza pomaže da se realno ocijeni sadašnje - polazno stanje, te da se prepoznaju i procijene ključni razvojni čimbenici, tj. razvojni potencijali, ograničenja (problem) koji stoje na putu razvoju, te mogućnosti da se ograničenja prevladaju i ostvare željeni razvojni učinci.

U operativnom smislu, SWOT analiza Općine je izvedena na temelju svih utvrđenih podataka i analiza razvojnih sastavnica koji su obavljeni i utvrđeni u 1. Fazi projekta – Analiza stanja i bitnih sastavnica razvoja Općine (snage i slabosti). Na taj način je omogućeno da se utvrdi stanje po komponentama i da se analiziraju međusobni odnosi, pa se tim putem dobije ukupna slika o snagama i slabostima Općine, problemima koje treba prevladati, te o mogućnostima na tom putu;

Na takvim osnova i temeljem rezultata SWOT analize kao i dovoljno detaljnog poznavanje stvarnosti u Općini, doneseni su zaključci o **razvojnim potencijalima** (resursima) Općine, te o **razvojnim ograničenjima** (problemima) koji stoje na putu i čine prepreke razvoju. Pritom:

- ⇒ utvrđene snage i mogućnosti (prilike) iz okruženja određuju razvojni potencijal, dok
- ⇒ utvrđene slabosti i prijetnje iz okruženja čine razvojna ograničenje, tj. probleme koji stoje na putu razvoja i treba ih prevladati.

2) Identifikacija strateških pravaca i komponenti (područja) ukupnog razvoja Općine:

Na temelju svih rezultata koji su utvrđeni Analizom stanja i bitnih sastavnica ukupnog razvoja Općine, te polazeći od utvrđenih područnih kapitala i prednosti na temelju kojih se mogu prepoznati tzv. „točke preokreta“ odnosno mogućnosti da se područni kapitali na najbolji mogući način valoriziraju i stave u funkciju održivog razvoja i ruralne obnove, kao i na temelju svih utvrđenih snaga, slabosti, mogućnosti i prijetnji za ukupan razvoj Općine, u ovoj fazi su identificirani i utvrđeni strateški pravci – područja ukupnog razvoja Općine;

3) Izrada SWOT analiza po strateškim pravcima i komponentama razvoja,

u kojima su za svaki od utvrđenih strateških pravaca ukupnog razvoja Općine, također utvrđene slabosti, snage, mogućnosti (prilike) i prijetnje, kao bitni čimbenici koji utječu na donošenje odluke o mogućnostima, uvjetima i opcijama za pokretanje razvoja na svakom od utvrđenih područja;

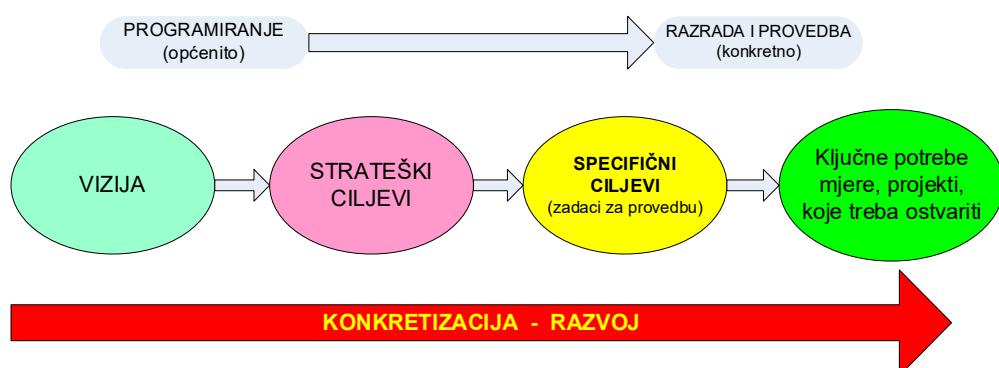
Nakon toga, na temelju svih utvrđenih podataka i učinjenih SWOT analiza Općine i po komponentama, utvrđena je **strateška vizija razvoja za svaku komponentu - pravac ukupnog razvoja** Općine, i utvrđene su podloge za definiranje strateškog okvira te pripremu projektnih prijedloga koji će uslijediti u dalnjim fazama;

4) Na temelju ukupnog činjeničnog stanja, svih učinjenih SWOT analiza i definiranih razvojnih mogućnosti, potreba i prepreka, utvrđena je **VIZIJA ukupnog razvoja Općine, kao „slika“ željenog stanja Općine koje će se ostvariti provedbom strateškog Plana razvoja Općine u razdoblju 2021. – 2027. godine.**

5) Identifikacija Strateškog okvira i planskih elemenata za ostvarivanje zacrtane Vizije:

Naime, Da bi se vizija konkretnizirala i pretvorila u stvarnost, potrebno je postaviti **strateški okvir** za njezino ostvarivanje, tj. jasne ciljeve čijom ostvarivanjem će se oživotvoriti poželjno stanje iz vizije, te odrediti aktivnosti, mjere i projekte za realizaciju postavljenih ciljeva.

Shematski prikaz strateškog okvira (elementi razvojnog nacrta):

Ukratko, u sklopu strateškog okvira su utvrđeni slijedeći planski elementi i „nacrt“ za donošenje i realizaciju Plana razvoja Općine za razdoblje od 2021. – 2027. godine:

- ⦿ **Strateški ciljevi**, čijim ostvarivanjem će se konkretnizirati i ostvariti utvrđena vizija na svakom od utvrđenih komponenti, prioriteta i strateških područja razvoja;
- ⦿ **Specifični ciljevi**, kao provedbeni ciljevi – zadaci, čijom realizacijom će se ostvarivati zacrtani strateški ciljevi i podupirati ostvarivanje zacrtane Vizije;
- ⦿ **Ključne potrebe, aktivnosti, mjere i projekti**, čijom planskom i kontinuiranom realizacijom treba ostvariti zacrtane ciljeve i Viziju održivog razvoja Općine;
- ⦿ **Razrada (akcijski plan)** kojim se utvrđuju i predlažu konkretne mjere, tj. **plan aktivnosti i projekata** čijom realizacijom treba ostvariti zacrtane strateške i specifične ciljeve, **ključne potrebe i mjere**. Ukratko, takva razrada uključuje:
 - Mjera, aktivnosti i projekti čijom realizacijom se planira ostvariti zacrtane strateške i provedbene ciljeve, na svakom od smjerova razvoja;
 - Opis, svrha, prioritet i planski okvir za njihovo ostvarivanje
 - Nositelje aktivnosti/projekata
 - Procijenjene vrijednosti ulaganja, te predviđene izvore financiranja
 - Identifikaciju veza, tj. specifičnih ciljeva i ključnih potreba koje se ostvaruju realizacijom svake planirane mjere, projekta i aktivnosti, te po potrebi odgovarajuća pojašnjenja;
 - predviđeni identifikatori rezultata i ishodi;

⇒ **Financijski plan** (planirani izvori i dinamika financiranja po godinama);

Sve gore navedene aktivnosti i podaci su analizirani, verificirani i realizirani u okviru Projektnog tima i slijedom kontakata i proaktivne suradnje s Općinskim načelnikom kao Lokalnim koordinatorom i Razvojnim timom Općine, kao i većeg broja razgovora sa zainteresiranim lokalnim poduzetnicima (OPG, MMP) te drugim zainteresiranim dionicima i potencijalnim nositeljima razvoja. Na taj način, u prvoj i drugoj fazi Projekta je obavljen veći broj razgovora i radnih sastanaka sa zainteresiranim dionicima (lokalna samouprava, lokalni poduzetnici, županijski uredi i stručna tijela, itd.), te dvije radionice u uredu Lokalnog koordinatora u Plaškom, u kojima su sudjelovali članovi Razvojnog tima, zainteresirani poduzetnici i nositelji razvoja, predstavnici civilnog društva te potencijalni ulagači na području Općine.

Također, u svim fazama i projektnim aktivnostima je provjeravana usklađenost razvojne vizije, strateških i specifičnih ciljeva Općine i svih ostalih elemenata Strateškog okvira, sa strateškim ciljevima i prioritetima koji su utvrđeni na razini Karlovačke županije, RH i EU.

Na kraju, Razvojni nacrt je verificiran i od strane tvrtke ADIPA, kao povjerenika za zaštitu okoliša, koji izrađuje Stratešku procjenu utjecaja Plana razvoja Općine na Ekološku mrežu.

Na takvim osnovama, nakon što je Razvojni nacrt razmotren i usuglašen na javnoj radionici koja je održana u kino dvorani Društvenog doma u Plaškom dana 22.02.2021. godine i u razgovorima s Lokalnim koordinatorom, članovima Razvojnog tima i drugim uključenim sudionicima, pristupilo se 3. Fazi razvojnog projekta, tj. definiranju usuglašenih planskih elemenata, te **izradi elaborata i prijedloga Plana razvoja Općine za razdoblje 2021. – 2027. godine**.

Slijedom svega navedenog Plan razvoja općine Plaški za razdoblje 2021. – 2027. godina sadrži sljedeće elemente:

1. **Analiza stanja i bitnih sastavnica razvoja Općine** (izvještaj utvrđenog stanja i opcija): Za svako od analiziranih područja (sektora) su utvrđeni činjenično stanje, problematika i opcije, te su izvedeni zaključci o razvojnim problemima i potrebama razvoja;
2. **SWOT analiza Općine** (analiza snaga, slabosti, mogućnosti/prilika i prijetnji za razvoj Općine, te sastavnica razvojnog potencijala, razvojnih ograničenja te mogućnosti i strateških vizija za pokretanje održivog razvoja)
3. **Bitna strateška područja – komponente i pravci ukupnog razvoja Općine**
 - ⇒ Položaj i prostorna baština
 - ⇒ Društveno i razvojno okruženje
 - ⇒ Gospodarski razvoj – poduzetništvo (ruralne usluge, zelene djelatnosti, obnovljivi izvori energije, održiva drvo prerada i druge dugoročno održive djelatnosti)
 - ⇒ Poljoprivreda i prerada (proizvodnja hrane)
 - ⇒ Ruralni turizam
 - ⇒ Upravljanje lokalnim razvojem

4. **SWOT analiza utvrđenih strateških područja i pravaca ukupnog razvoja:** Za svako od navedenih strateških područja – prioriteta ukupnog razvoja je napravljena zasebna SWOT analiza, na temelju kojih je za svako područje izведен zaključak o strateškoj viziji razvoja i provedbenim zadacima;

5. **Razvojna vizija:** Na temelju rezultata svih navedenih utvrđenja i analiza, usuglašena je vizija općine, kao sažeta „slika“ o tome kako bi Općina trebala izgledati u budućnosti:

VIZIJA - Općina Plaški 2027. godine:

Zelena sredina koja se održivo razvija i prevladava depopulaciju,
nudeći vrijedno i ekološki očuvano prirodno nasljeđe, prepoznatljive proizvode, zdravu hranu,
i mjesto za ugodan odmor i opuštanje u mirnom, lijepom i zdravom okruženju,
te gradeći poticajne uvjete za razvoj proizvodnje i malog poduzetništva,
kao otvorena, složna i dobro organizirana zajednica u kojoj se ugodno živi i radi,
i mjesto poželjno za podizanje obitelji i pokretanje posla

6. **Strateški ciljevi razvoja Općine Plaški:** za ostvarivanje zacrtane razvojne vizije su predložena 3 strateška cilja razvoja Općine:

Strateški cilj 1

RAZVOJ GOSPODARSTVA UTEMELJEN NA LOKALNIM RESURSIMA

(pokretanje i ostvarivanje osmišljenog razvoja lokalnog gospodarstva)

Strateški cilj 2

PREPOZNATA I OČUVANA PROSTORNA BAŠTINA

(okoliš, krajobrazne vrijednosti, slika ruralnog prostora, prirodno nasljeđe, čista voda i zrak, bioraznolikosti, georaznolikosti, tradicijska i kulturna baština, itd.)

Strateški cilj 3

POTICAJNO DRUŠTVENO I RAZVOJNO OKRUŽENJE

(visoka kvaliteta života i rada)

Nadalje,

7. Razrada – specifični ciljevi te ključne potrebe i mjere za njihovo ostvarivanje

Nakon što su određeni razvojna vizija i temeljni strateški ciljevi razvoja kojima se vizija konkretizira, potrebno je odrediti specifične ciljeve (prioritete), te ključne potrebe i mjere koje treba riješiti i realizirati, kako bi se željeni razvoj pokrenuo i dogodio.

Razrada je vidljiva iz slijedeće tablice/pregleda:

STRATEŠKI CILJEVI	SPECIFIČNI CILJEVI	KLJUČNE POTREBE/MJERE KOJE TREBA RIJEŠITI
1. Razvoj gospodarstva utemeljen na lokalnim resursima	1.1. Izgradnja poticajnog razvojnog okruženja i konkurentnosti 1.2. Održiva i konkurentna poljoprivreda i prerada 1.3. Konkurentni obrt i malo poduzetništva 1.4. Ruralni turizam (smještaj, prehrana, rekreativni, sportski avanturistički, lovni, ribolovni, i dr.) 1.5. Razvoj tržišne i poduzetničke infrastrukture 1.6. Zapošljavanje 1.7. Prilagođavanje klimatskim promjenama 1.8. Jačanje energetske učinkovitosti	1. Pripremanje sektorskih strategija, razvojnih programa i projekata lokalnog razvoja, te ponude projekata za lokalne poduzetnike (OPG, MMP) i ulaganja na Općini, > razvoj poticajnog okruženja; 2. Uspostavljanje Informativno – edukacijskog centra za lokalne proizvođače i poduzetnike (OPG, MMP), stanovnike i potencijalne investitore, radi sustavnog informiranja o planovima razvoja, ponudi lokalnih projekata, mogućnostima i uvjetima za uključivanje u razvojne aktivnosti, te pripremanje i financiranje ulaganja iz EU i nacionalnih fondova, kao i organiziranje te pružanje stručne i organizacijske pomoći kod osmišljavanja i pripremanja projekata i dokumentacije za realizaciju i financiranje iz EU i nacionalnih fondova; 3. Revitalizacija i razvoj konkurentne i dugoročno održive proizvodnje i prerade visokokvalitetnih autohtonih sorti povrća i voća s povećanim stvaranjem dodane vrijednosti (lokalni brendovi); 4. Revitalizacija i razvoj stočarske proizvodnje, osobito govedarstvo i autohtone sorte ovaca i koza; 5. Razvoj povezivanja i zajedničkog nastupanja proizvođača i poduzetnika (OPG, MMP), kao proizvođačkih organizacija i/ili izvornih zadruga, okupnjavanje, poduzetnička infrastruktura, lanci dodane vrijednosti 6. Izgradnja i uspostavljanje Pogona za kiseljenje „Ogulinskog kiselog zelja/kupusa“ sa distributivnim centrom za povrće, te razvoj zadružnog sustava primarne proizvodnje ogulinskog kupusa i autohtonog povrća > razvoj lokalne robne marke (certificiranog brenda u EU); 7. Izgradnja mikro Poduzetničke zone na lokaciji bivše vojarne u Plaškom, s pogonima za preradu mlijeka, mesa, povrća, aromatičnog i ljekovitog bilja, prerada drva (itd...) > razvoj lokalnih proizvoda (robnih marki) koje će biti nositelj zajedničkog izlaza na tržište; 8. Razvoj projekata i tehnologija za prilagođavanje i zaštitu poljoprivredne proizvodnje od klimatskih promjena i ekstremnih vremenskih nepogoda, koji dugoročno jačaju održivost i konkurenčnost proizvodnje, iskoristiti mogućnost financiranja uz EU i nacionalnih fondova; 9. Razvoj malih projekata za iskorištavanje obnovljivih izvora energije (biomasa, energija sunca), koji štite okoliš, smanjuju troškove te podižu zaposlenost i kvalitetu života, iskoristiti mogućnost financiranja iz EU i nacionalnih fondova 10. Razvoj uslužnih djelatnosti i servisa utemeljenih na razvoju lokalne proizvodnje i poduzetništva te jačanju ekonomski aktivnosti na Općini, i pritom je potrebno u najvećoj mogućoj mjeri koristiti izvore financiranja iz EU i nacionalnih fondova

STRATEŠKI CILJEVI	SPECIFIČNI CILJEVI	KLJUČNE POTREBE/MJERE KOJE TREBA RIJEŠITI
		<p>11. Turistifikacija Općine, definiranje i verifikacija elemenata turističke ponude Općine te učinkovito pripremanje i realizacija malih projekata izgradnje i razvoja turističkih sadržaja i infrastrukture (internet, prezentacijski materijali, oznake, šetnice, vidikovci, izložbe itd...), iskoristiti mogućnosti financiranja iz EU i nacionalnih fondova;</p> <p>12. Pripremanje ponude tipskih projekata za izgradnju/rekonstrukciju/ uređenje i opremanje smještajnih i uslužnih kapaciteta i sadržaja (sobe, apartmani, hosteli, obiteljski hoteli, rekreacijski sadržaji, ugostiteljstvo, kušaonice, sportski sadržaji, jahanje, avanturistički sadržaji, itd...) na lokalnim OPG i MMP, uz maksimalno financiranje iz EU i nacionalnih fondova;</p> <p>13. Uređenje, unapređivanje proizvodne osnove i poslovanja, podizanje razine usluga i konkurentnosti lovišta, te razvoj smještajnih i uslužnih kapaciteta za lovni i ribolovni turizam</p> <p>14. Organiziranje i razvoj „dislociranog hotela“ – oblika povezivanja i zajedničkog nastupanja koji objedinjuje organizacijske, smještajne, uslužne i proizvodne kapacitete lokalnih poduzetnika (OPG, MMP) u sustav zajedničkog nastupanja na tržištu (zajednički marketing i recepcija, turistička infrastruktura i usluge, proizvodnja specifičnih prehrabnenih, kozmetičkih i sl. proizvoda za potrebe turističke i ugostiteljske usluge, itd...), kojima se povećavaju prepoznatljivost, kvaliteta i konkurentnost Općine i lokalnih poduzetnika, te se financiraju iz EU i nacionalnih fondova</p> <p>15. Markirana pješačka i biciklistička edukativna staza Općine Plaški</p>
2. Prepoznata i očuvana prostorna baština i područni kapitali (okoliš, slika ruralnog prostora, prirodno nasljeđe, bioraznolikosti, kulturna i tradicijska baština, itd.)	<p>2.1. Zaštita, identificiranje, valorizacija i uređenje statusa;</p> <p>2.2. Razvojno integriranje i stavljanje u funkciju održivog razvoja</p> <p>2.3. Razvoj svijesti u lokalnoj zajednici o vrijednosti i značaju prostorne baštine, održivom razvoju i odgovornom odnosu prema okolišu i područnim kapitalima</p>	<p>16. Sistematisiranje, valorizacija, zaštita i razvojno integriranje elemenata prostorne baštine Općine, prezentacija, marketing, te uspostavljanje učinkovitog upravljanja područnim kapitalima</p> <p>17. Izgradnja sustava za odvodnju i zbrinjavanje otpadnih voda</p> <p>18. Izgradnja i uspostavljanje reciklažnog dvorišta</p> <p>19. Razvoj gospodarski učinkovitog prikupljanja i gospodarenja otpadom</p> <p>20. Uvođenje sustava odvojenog prikupljanja otpada , uključujući edukaciju i razvoj svijesti u lokalnoj zajednici</p> <p>21. Sanacija i eliminiranje zatvorenih i ilegalnih odlagališta otpada</p> <p>22. Unaprjeđivanje komunalnog nadzora i discipline</p> <p>23. Izgradnja turističko-edukativnog centra Jezero Blata, financiranje iz EU i nacionalnih fondova</p> <p>24. Uspostavljanje javne ustanove Pećinski park Plaški , financiranje iz EU i nacionalnih fondova;</p> <p>25. Učinkovitije gospodarenje privatnim šumama</p> <p>26. Organiziranje djelatnosti čišćenja šuma i proizvodnje sječke, te izgradnja malih pogona za proizvodnju energije iz biomase, uz financiranje iz EU i nacionalnih fondova</p> <p>27. Izrada konzervatorske osnove i baza podataka te učinkovito upravljanje vrijednim i zaštićenim objektima tradicijske i kulturne baštine, pripremanje projekata za zaštitu, obnovu i privođenje objekata u funkciju održivog razvoja, pri čemu je prioritetan objekt „Učione“ u naselju Plaški</p> <p>27a. – Pripremanje programa sanacije, uređenja i privođenja u održivu funkciju prostora bivše tvornice celuloze u Plaškom</p>

STRATEŠKI CILJEVI	SPECIFIČNI CILJEVI	KLJUČNE POTREBE/MJERE KOJE TREBA RIJEŠITI
<p>3. Poticajno društveno i razvojno okruženje (visoka kvaliteta života, dobri uvjeti za poslovanje i ulaganja, razvoj prepoznatljivosti i konkurentnosti Općine)</p>	<p>3.1. Komunalna infrastruktura (opremanje, razvoj, povećavanje sigurnosti i kvalitete, racionalizacija, optimalno zadovoljavanje lokalnih potreba)</p> <p>3.2. Prometna povezanost i infrastruktura</p> <p>3.3. Unapređivanje društvenih djelatnosti</p> <p>3.4. Aktiviranje kontingenta neaktivne radne snage</p> <p>3.5. Zaustavljanje depopulacije</p> <p>3.6. Povećavanje kvalitete života</p> <p>3.7. Jačanje stručne, organizacijske i tehničke ekipiranosti lokalne samouprave</p>	<p>28. Razvijanje integriteta lokalne zajednice - razvoj svijesti o viziji, potencijalima i vrijednostima, mogućnostima i zajedničkim ciljevima za održiv razvoj Općine, jačanje motivacije i povjerenja u vlastite snage, te poticanje inicijativa i uključivanja stanovnika, poduzetnika svih interesnih skupina u razvojne aktivnosti i projekte u Općini</p> <p>29. Izrada i usvajanje grba i zastave Općine Plaški, te razvoj elemenata koji jačaju identitet i prepoznatljivost prostora, lokalne samouprave i gospodarstva Općine</p> <p>30. Kontinuirano unaprjeđivanje i razvoj vodoopskrbnog sustava, izgradnja vodovoda i uspostavljanje vodoopskrbne mreže u naselju Kunić</p> <p>31. Izgradnja, rekonstrukcija i održavanje lokalnih prometnica, nerazvrstanih cesta i poljskih putova</p> <p>32. Održavanje, modernizacija i razvoj energetski učinkovite i ekološki održive javne rasvjete, te zaštita od svjetlosnog zagadženja</p> <p>33. Uvođenje sustava za iskorištavanje solarne energije (struja, grijanje), s financiranjem iz nacionalnih i EU fondova</p> <p>34. Donošenje plana plinofikacije Općine</p> <p>35. Poboljšavanje pokrivenosti i kvalitete javnog prijevoza (autobus, željezница i sl.), te prometne infrastrukture i usluga (signalizacija, stajališta, propusnost, parkirališta, spremišta za auto-domove itd...);</p> <p>36. Usputstavljanje punionice za električne automobile i bicikle</p> <p>37. Uređivanje i razvoj javnih sadržaja (komunalna oprema, parkovi, uređenje, sportski tereni, dječja igrališta, rekreacija, manifestacije...)</p> <p>38. Unaprjeđivanje predškolskog odgoja i brige za djecu</p> <p>39. Unaprjeđivanje socijalne skrbi</p> <p>40. Unaprjeđivanje zdravstvene skrbi</p> <p>41. Unaprjeđivanje skrbi za ugrožene skupine stanovništva</p> <p>42. Utvrđivanje stanja i usuglašavanje plana za razvoj i uređenje groblja na području Općine u skladu s utvrđenim potrebama, interesima, običajima i vjerskim obredima svih struktura stanovnika u Općini</p> <p>43. Cjeloživotno obrazovanje i aktivna politika zapošljavanja</p> <p>44. Podizanje razine informatičke pismenosti i tehničkih mogućnosti za korištenje informatičkih tehnologija i digitalnih procedura EU, širokopojasni internet, javna internet mreža, itd.;</p> <p>45. Razvoj udruga i LEADER/CLLD pristupa (sport, kultura, rekreacija, zabava i korištenje slobodnog vremena, kulturne manifestacije, itd...)</p> <p>46. Usklađivanje Prostornog plana uređenja i općih akata s Planom razvoja Općine i predviđenim projektima lokalnog razvoja</p> <p>47. Završetak procesa obnove i usklađivanja zemljšnjih knjiga i katastra u svim katastarskim općinama u Općini Plaški</p> <p>48. Stručno, organizacijsko, informatičko i tehničko ekipiranje i osposobljavanje lokalne samouprave i područja Općine, te jačanje sposobnosti za učinkovito upravljanje razvojem i projektima</p>

8. RAZRADA – AKCIJSKI PLAN za ostvarivanje predviđenih specifičnih ciljeva i ključnih potreba

Specifični ciljevi su razrađeni na aktivnosti i pripremljen je Akcijski plan, koji sadrži slijedeće elemente:

- Naziv aktivnosti/projekta/mjere
- Opis aktivnosti/projekta/mjere
- Svrha koja se ostvaruje realizacijom aktivnosti/projekta/mjere
- Aktivnosti koje će se poduzimati u realizaciji
- Veza sa specifičnim ciljevima (na ostvarivanje kojih specifičnih ciljeva se utječe)
- Veza s ključnim potrebama (na ostvarivanje kojih ključnih potreba se utječe)
- Prioritet i plansko razdoblje u kojem će se predviđeni aktivnost/projekt/mjera realizirati
- Nositelji i partneri
- Procjena vrijednosti ulaganja (predviđeni izvori i procjena ulaganja u planskom razdoblju)
- Predviđeni indikatori i ishodi za provjeru uspješnosti realizacije

Slijedom navedenog Planom razvoja Općine su predviđene slijedeće aktivnosti (broj i naziv):

1. Uspostavljanje i rad informativno – edukacijskog centra Plaški (poduzetnički centar)
2. Pripremanje i provedba sektorske strategije i projekata za razvoj poduzetništva
3. Pripremanje i provedba sektorske strategije i projekata za razvoj poljoprivrede i prerade
4. Pripremanje i provedba sektorske strategija i projekata u ruralnom turizmu
5. Izgradnja i uspostavljanje proizvodnog sustava i Pogona za kiseljenje „Ogulinskog kiselog zelja/kupusa“ s distributivnim centrom za autohtono povrće
6. Izgradnja i uspostavljanje mikro Poduzetničke zone Plaški na lokaciji bivše vojarne, Muratovo brdo u naselju Plaški (realizacija u dvije faze)
7. Izgradnja i uspostavljanje Mini mljekare – sirane u mikro Poduzetničkoj zoni Plaški (realizacija u dvije faze)
8. Program za prilagođavanje i zaštitu poljoprivredne proizvodnje od klimatskih promjena i nepogoda
9. Izgradnja male elektrane na biomasu u sustavu trigeneracije (struja, grijanje, hlađenje) za potrebe mikro Poduzetničke zone Plaški
10. Projekt turistifikacije Općine – razvoj turističke infrastrukture i ponude
11. Markirana pješačka i biciklistička staza Općine Plaški
12. Projekt dislociranog hotela
13. Edukativno-turistički centar Jezero Blata
14. Formiranje javne ustanove Pećinski park Plaški
15. Izgradnja sustava za odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda na području Općine (realizacija u dvije faze)
16. Uređenje i razvoj vodoopskrbnog sustava Općine, izgradnja vodovoda u naselju Kunić
17. Izgradnja i uspostavljanje reciklažnog dvorišta
18. Unapređivanje gospodarenja otpadom, te uvođenje odvojenog prikupljanja otpada u Općini
19. Sanacija zatvorenog odlagališta Jezero, i ilegalnih odlagališta na području Općine
20. Čišćenje šuma te proizvodnja biomase i sječke za proizvodnju energije

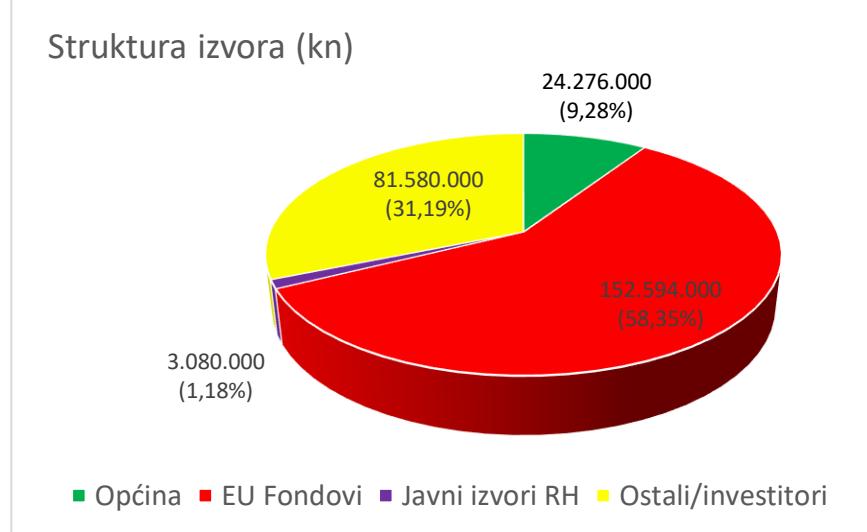
21. Izgradnja, rekonstrukcija i održavanje lokalnih, nerazvrstanih cesta i poljskih puteva
22. Unapređivanje i razvoj energetski učinkovite i ekološki održive javne rasvjete
23. Uvođenje sustava za iskorištavanje solarne energije (struja, grijanje)
24. Donošenje plana plinofikacije Općine
25. Unaprjeđivanje javnog prijevoza te prometne infrastrukture i usluga
26. Uređenje i razvoj javnih sadržaja u naseljima
27. Unapređivanje društvenih djelatnosti
28. Razvoj i uređenje groblja
29. Ustrojavanje zemljишnih knjiga
30. Izrada grba, zastave i ostalih znakova Općine
31. Stručno, organizacijsko i tehničko ekipiranje Općine za upravljanje razvojem
32. Sistematisiranje, valorizacija i razvojno integriranje prirodne, tradicijske i kulturne baštine Općine
33. Obnova i razvojno integriranje zaštićenog objekta „Učione“ u naselju Plaški
34. Program rješavanja statusa i sanacije prostora bivše tvornice celuloze u Plaškom

9. FINANCIJSKI PALN

Utvrđen je plan financiranja projekata i aktivnost koji su predviđeni Akcijskim planom, struktura izvora financiranja, te dinamika financiranja po godinama planskog razdoblja od 2021. – 2027. godine. **Plan financiranja po izvorima, po godinama planskog razdoblja (2021. – 2027)**

Br.	Izvori financiranja	Plan financiranja po godinama (kn/god)							Ukupno:
		2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	
1.	Općina	826.000	2.131.000	2.889.000	3.310.000	3.949.000	4.661.000	6.510.000	24.276.000
2.	EU Fondovi	740.000	2.580.000	18.390.000	34.460.000	16.814.000	31.420.000	48.190.000	152.594.000
3.	Javni izvori RH	320.000	235.000	305.000	495.000	635.000	605.000	485.000	3.080.000
4.	Ostali nositelji/investitori lokalnih projekata	34.000	29.646.000	6.160.000	5.830.000	3.090.000	16.110.000	20.710.000	81.580.000
UKUPNO ULAGANJA		1.920.000	34.592.000	27.744.000	44.095.000	24.488.000	52.796.000	75.895.000	261.530.000

Grafički prikaz strukture financiranja po izvorima

10. Izrađen je Plan za provedbu Plana razvoja Općine za razdoblje 2021. – 2027. godina, u kojem su utvrđeni

- institucionalni okvir i mehanizmi provedbe, nositelji aktivnosti i njihove dužnosti,
- financiranje provedbe
- praćenje provedbe.

11. Utvrđena je Komunikacijska strategija

12. Usklađenost s planskim dokumentima više razine: Svi utvrđeni i predloženi strateški ciljevi, specifični ciljevi i ključne potrebe, kao i predviđene mјere, aktivnosti i projekti, koji su utvrđeni u Razvojnom nacrtu i Akcijskom planu, su usklađeni s planskim dokumentima više razine, koji su objavljeni na razini Karlovačke županije, Republike Hrvatske i EU.

2. ANALIZA STANJA I BITNIH SASTAVNICA RAZVOJA OPĆINE

2.1 Zemljopisni i prometni položaj, statistička regija i razvijenost

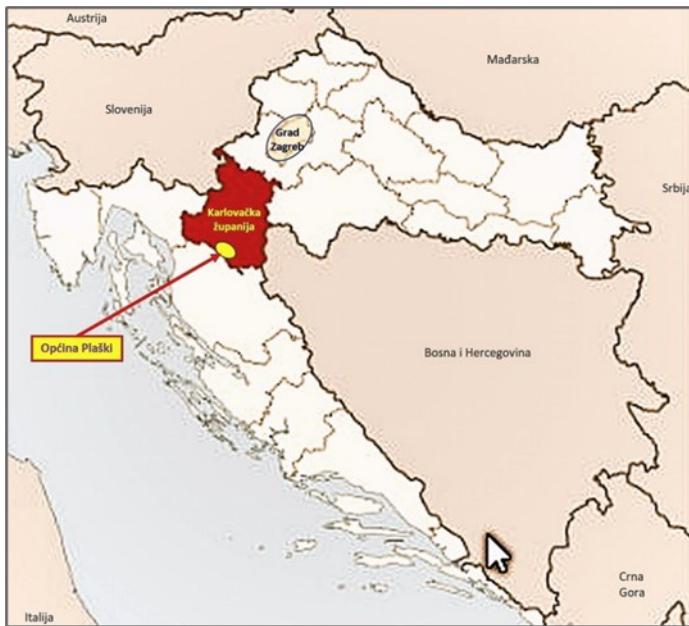
Općina Plaški ima površinu od 157,45 km², što čini 4,34% površine Karlovačke županije, koja iznosi 3.625,01 km². Ovakom površinom, ako se ne računaju područja gradova, Općina Plaški spada među veće općine u Karlovačkoj županiji.

S druge strane, sa svojih 2.090 stanovnika (2011. god.), što čini 1,62% od stanovništva Karlovačke županije, Općina Plaški spada među izrazito slabije naseljena područja u Županiji.

Općina Plaški je smještena u jugozapadnom dijelu Karlovačke županije, koja broji 5 gradova, 17 općina sa 649 naselja.

S obzirom na prometni smještaj u županiji Općina se nalazi između dva veća središta, odnosno grada, Ogulina i Slunja na rubu Županije. Općina se nalazi u tzv. Ogulinskoj regiji čije je središte u gradu Ogulinu, a koja obuhvaća: Grad Ogulin te općine Tounj, Josipdol, Plaški i Saborsko. Geografski položaj Plaškog je unutar izdužene Ogulinsko – plaščanske zaravni.

To je prostor s izrazito ruralnim obilježjima.

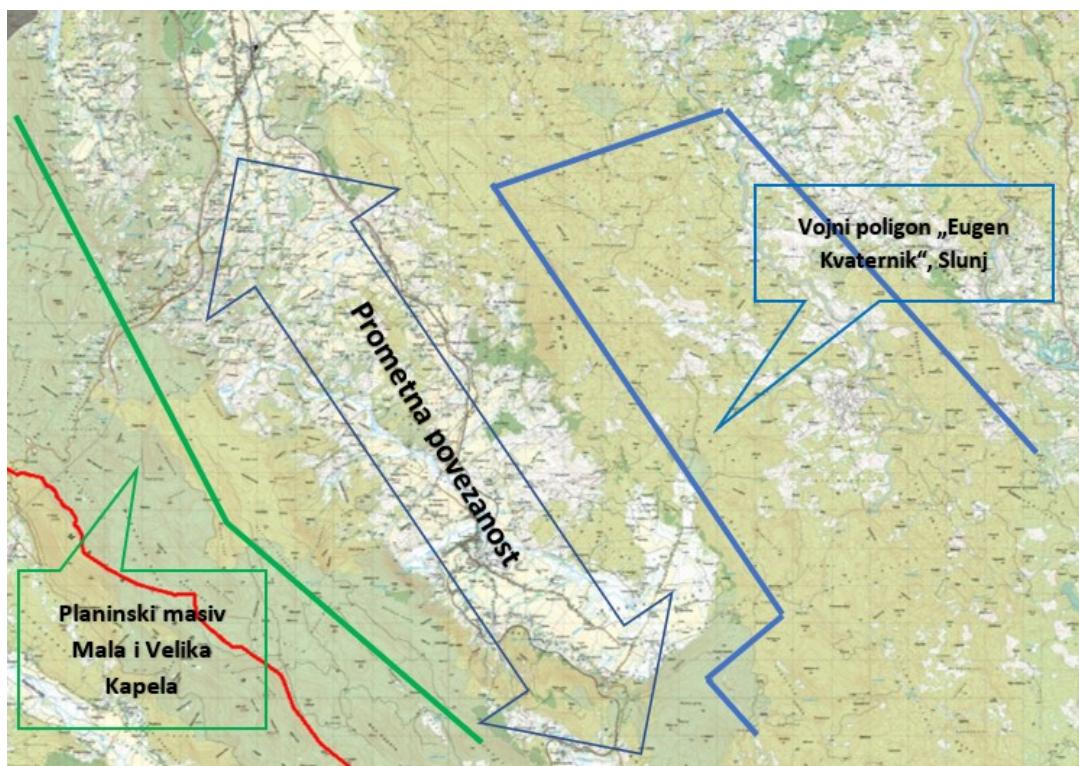
Slika 1. *Položaj Općine Plaški u Republici Hrvatskoj*

Na zapadu i SZ, Općina Plaški graniči s Općinom Josipdol, a na sjevernom dijelu Općina graniči sa Gradom Slunjem, međutim, pristup Općini s ove strane zatvara vojni poligon „Eugen Kvaternik“. Na istoku, Općina Graniči s Općinom Rakovica i Općinom Saborsko, a s južne strane Općina Graniči s Ličko-senjskom županijom.

Slika 2. **Položaj Općine Plaški u Karlovačkoj županiji**

U prirodno-geografskoj regionalizaciji, prostor Općine Plaški nalazi se na južnom dijelu izdvojene reljefno izjednačene Ogulinsko – plaščanske udoline, omeđene na jugu reljefno višim grebenima planine Male Kapele koja se kao reljefna cjelina izdiže iznad plitkog pokupskog krša na sjeveroistoku. Na sjeverozapadnoj strani, prostor Općine zatvara vojni poligon „Eugen Kvaternik“.

Slika 3. **Smještaj Općine Plaški između vojnog poligona i planinskog masiva Mala Kapela**

Ovakav smještaj Općini Plaški daje povećani značaj:

- Živopisan reljef s vertikalnom i horizontalnom raščlanjenosti, daje prostoru Općine dodanu vrijednost i atraktivnost (lijepi krajolici, bioraznolikost, klima, itd..);
- Općina Plaški sa općinama Josipdol i Saborsko te gradom Ogulinom smještena je na infrastrukturnom koridoru od strateške važnosti za Republiku Hrvatsku, a važnost toga prostora je to veća što je to jedina veza kontinentalnog i primorskog dijela Republike Hrvatske unutar njenih granica te na nazužem dijelu, koji razdvaja dvije prirodne cjeline. kontinentalnu i primorsku Hrvatsku. Ovaj koridor predstavlja i geopolitički osjetljiv prostor, što se pokazalo u 2019. i 2020. godini kao glavni ilegalni migracijski pravac (BiH – Republika Slovenija).

Prostor Općine može se podijeliti na dva specifična dijela ili prostora:

- južni brdoviti prostor obrastao šumom (sjeverni obronci Male Kapele) te sjeveroistočni planinski dio od Huma do Pištenika,
- središnji prostor s naseljima uz prometnice u Plaščanskoj dolini, sa poljoprivrednim površinama.

2.1.1 Prometni položaj i povezanost

Na ocjenu geografskog i prometnog položaja Općine utječu slijedeće činjenice:

- Nakon otvaranja Autocesta A1 i A6 Općina Plaški je izašla iz prometne izolacije, i dobila je odličnu prometnu povezanost sa Gradom Zagrebom te brojnim razvojnim regijama u Republici Hrvatskoj i Europskoj uniji. Na taj način, Općina je dobila i odličan pristup širokom tržištu Republike Hrvatske i EU, i nalazi se cca. od 1,5 sati vožnje od Zagreba kao najvećeg tržišnog i svakog drugog središta RH.

Slika 4. Prometni položaj Općine Plaški

Iz kartografskog prikaza je vidljivo:

- Općina se nalazi u neposrednoj blizini priključka na Autocestu A1 (kod Ogulina) i malo dalje je autocesta A6, čime Općina dobiva te odličan - brzi pristup Karlovcu, Zagrebu, kao i širem tržišnom i regionalnom okruženju (Jadranska obala, Rijeka i Istra, Središnja i Sjeverna Hrvatska, Zapadna Slavonija, turističke regije u području Sjevernog i Srednjeg Jadranu, luke na sjevernom i srednjem Jadranu, itd...).
- Kroz Općinu prolaze državna cesta Ogulin – Josipdol – Saborsko, te više županijskih i lokalnih cesta, koje područje Općine povezuju s atraktivnim turističkim područjem Plitvičkih Jezera i nizom drugih krških, prirodnih i kulturnih lokaliteta u Lici, Dalmatinskoj zagori, Istočnoj Bosni, i na putu prema turističkim središtima na Jadranu.
- Općina je brzim cestama povezana s EU koridorima autocesta, i to:
 - ❖ s autocestama Zagreb – Rijeka i Zagreb – Split - Dubrovnik (ogranci EU koridora V i Ve);
 - ❖ s autocestom Ljubljana – Zagreb – Osjek – Beograd (ogranak paneuropskog Koridora X).

Može se zaključiti da Općina Plaški ima odličnu cestovnu povezanost sa razvojnim okruženjem i tržištem.

Slika 5. *Prometna povezanost Općine željezničkim prometom u RH*

Područjem Općine Plaški prolaze željeznička pruga M604 koja se svrstava među važne željezničke pravce (kategorizacija „Međunarodne ostale pruge“), koja povezuje Ogulin – Zadar – Šibenik – Split.

Preko Ogulina, područje Općine ima vrlo kvalitetnu povezanost s glavnim međunarodnim pružnim pravcima prema Zagrebu, Sloveniji i Italiji, Središnjoj i Istočnoj Hrvatskoj, Mađarskoj i Središnjoj Europi, Srbiji, te Istočnoj Europi i Zapadnom Balkanu.

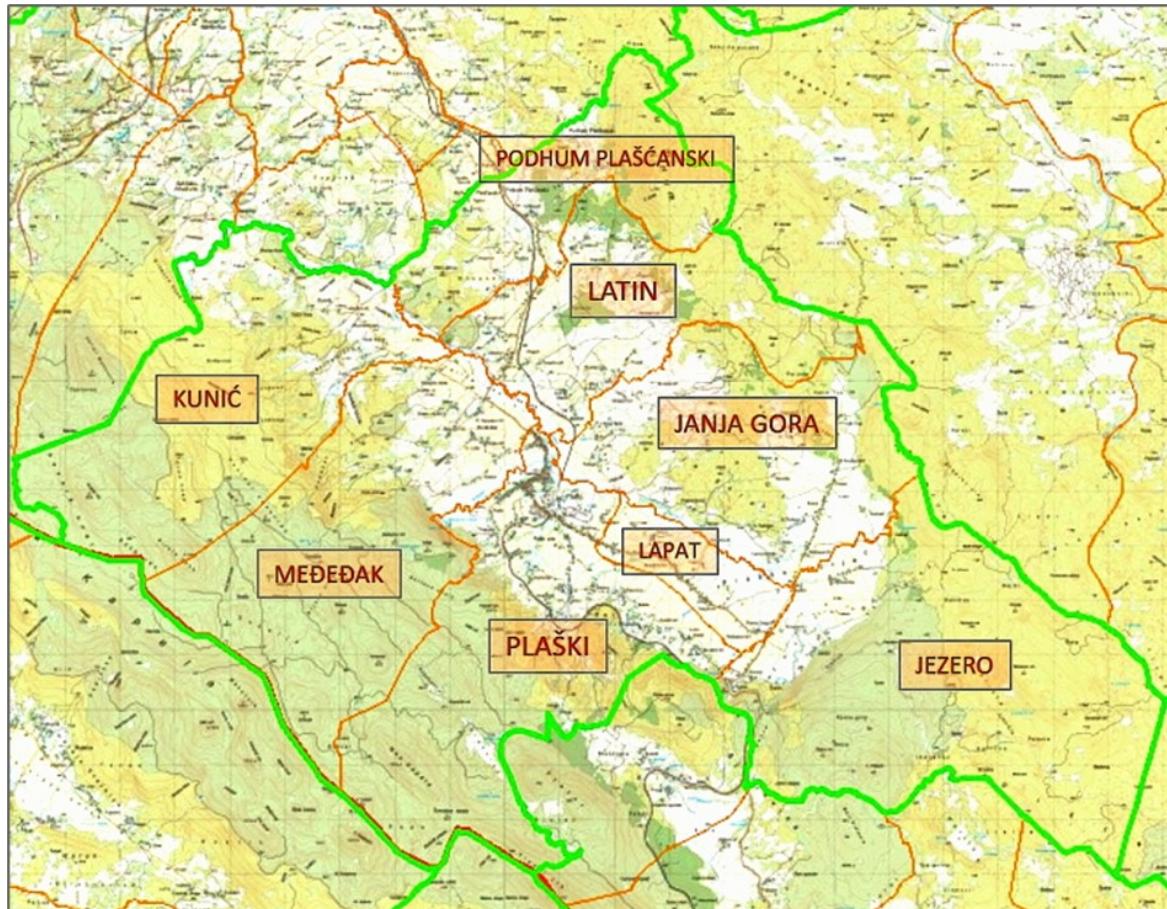
Na taj način, s obzirom na razvoj cestovne i željezničke mreže, Općina je dobila odličnu povezanost s Gradom Zagrebom kao regionalnim središtem, te kvalitetnu povezanost u odnosu na sekundarna središta u Republici Hrvatskoj (Osijek, Rijeka, Split), te prema koridorima koji spajaju Središnju i Zapadnu Europu (ogranci paneuropskog koridora X) te Središnju i Istočnu Europu s Jadranskim prostorom (ogranci paneuropskog koridora V).

2.1.2 Administrativna podjela Općine (naselja)

Na poručuju Općine Plaški se nalazi 8 naselja (sela/mjesta), i to:

1. Plaški (općinsko središte)
2. Lapat
3. Janja Gora
4. Latin
5. Međeđak
6. Podhum Plaščanski
7. Kunić
8. Jezero

Slika 6. *Naselja u Općini Plaški*

2.1.3 Smještaj prema statističkoj regionalizaciji EU (NUTS područja)

Općina Plaški spada u NUTS 2 statističku regiju PANONSKA HRVATSKA.

Prostor Karlovačke županije ima površinu od 3.625,10 km² (prema podacima DGU). Od 1. siječnja 2020. godine Državni zavod za statistiku odredio je novu Nacionalnu klasifikaciju statističkih regija 2021. (oznaka HR_NUTS 2021.).

Ovakva regionalizacija predstavlja statističku osnovu za učinkovito vođenje razvojne politike na razini regije i lokalne samouprava i postizanje ciljeva socijalne i ekonomske kohezije.

Prema novoj klasifikaciji HR_NUTS 2021. (NN 125/2019) Republika Hrvatska podijeljena je na četiri statističke regije 2. razine koje čine Panonska Hrvatska, Jadranska Hrvatska, Grad Zagreb i Sjeverna Hrvatska. Iste su nastale grupiranjem županija kao administrativnih jedinica, s obzirom na razinu BDP.

Slika 7. *Statistička regionalizacija Republike Hrvatske i položaj Općine Plaški*

Dakle, Karlovačka županija je NUTS-2 područje, a Općina Plaški je NUTS-3 područje, u okviru statističke regije Panonska hrvatska.

Ujedno, ovakva regionalizacija je značajna za utvrđivanje intenziteta potpora iz EU fondova: Naime, pošto je u novoj regionalizaciji (EU_NUTS-2) svrstana u regiju „Panonska Hrvatska“, u kojoj su razvrstane županije s najnižom razine prihoda u RH, pretpostavka je da će Općina Plaški u slijedećoj finansijskoj perspektivi EU (2021. – 2027. godina) **moći računati sa znatno većim intenzitetom potpora iz kohezijskih i strukturnih fondova EU nego u perspektivi 2014 – 2020. godina**, kada je Općina bila svrstana u regiju „Kontinentalna Hrvatska“ zajedno sa Zagrebom i nekim drugim znatno bogatijim županijama i općinama.

2.1.4 Razvijenost

Općina Plaški je zbog poteškoća u gospodarskom i demografskom razvitku ostala nerazvijena općina.

Zbog ratnih razaranja i nemogućnosti održivog razvoja, Republika Hrvatska je temeljem Zakonom o područjima posebne državne skrbi, NN 86/08, 57/11, 51/13, 148/13, 76/14, 147/14, 18/15. Općinu Plaški svrstala u drugu skupinu, posebne državne skrbi, čime je dobila mogućnosti korištenja određenih potpora i olakšica.

Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14, 123/17, 118/18) općina Plaški je razvrstana po stupnju razvijenosti u I. skupinu (najslabije razvijene JLS). Dok je Karlovačka županija svrstana u II skupinu jedinica regionalne samouprave.

Istim Zakonom Općina Plaški je dobila status potpomognutog područja.

Posebnosti i mogućnosti ovog statusa određene su kroz Zakon o potpomognutim područjima (NN 118/18), koji je na snazi od 04.01.2019. godine te Zakon o stambenom zbrinjavanju na potpomognutim područjima (NN 106/18) koji je na snazi od 01.01.2019. godine.

2.15. Razvojni problemi i razvojne potrebe Općine Plaški u vezi s geografskim i prometnim položajem te statusom u razvojnoj regiji

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> ● Razvojni potencijali i mogućnosti zbog kvalitetnog geografskog i prometnog položaja u praksi ne dolaze do izražaja i ne koriste se; ● Nedovoljna suradnja s Gradom Ogulinom i okolnim općinama na regionalnom razvoju i rješavanju zajedničkih prometnih i razvojnih problema; ● Nedovoljna uklopljenost u gospodarske i razvojne trendove u užem i širem regionalnom okruženju; ● Nedovoljni ili nepostojeći oblici institucionalizirane suradnje s okolnim JLS i razvojnim okruženjem; ● Nepostojanje lokalne strategije i projekata za poticanje povezivanja te razvojne i gospodarske suradnje s okolnim JLS i drugim nositeljima razvoja u užem i širem regionalnom okruženju; ● Nepostojanje realnih aktivnosti i projekata za iskorištavanje povoljnog položaja na prometnicama između Središnje Hrvatske i Jadrana, a naročito s obzirom na turistički i gospodarski potencijal prometnice Plaški – Saborsko – Rakovica – Plitvička Jezera. 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Iskoristiti kvalitetan geografski, prometni i tržišni položaj, kao i dobru prometnu povezanost, za ubrzano osmišljavanje i pokretanje održivog razvoja ⇒ Razvijati kvalitetniju razvojnu suradnju sa JLS u neposrednom regionalnom okruženju i sa Karlovačkom županijom, s ciljem iniciranja i poticanja suradnje i projekata od zajedničkog značaja regionalni i lokalni razvoj; ⇒ Osmišljavati i inicirati lokalne i regionalne projekte i aktivnosti usmjerenе na razvoj prometnica na pravcu Ogulin – Saborsko – Plitvička jezera, te bolje povezivanje i iskorištavanje turističkog i gospodarskog potencijala kvalitetnog prometnog položaja; ⇒ Osmišljavati i pokretati inicijative i projekte u lokalnom i regionalnom okruženju, s ciljem pokretanja i razvoja gospodarskih i socijalnih aktivnosti i povezivanja od interesa za Općinu Plaški;

2.2. Demografska obilježja i ljudski resursi Općine

2.2.1 Stanovništvo, demografsko stanje, distribucija po naseljima

Na području Općine Plaški danas živi **oko 1.650 stanovnika**, prema zadnjoj procjeni DZSH i Općine.

Zadnjim Popisom stanovništva u 2011. godini evidentirano je na području Općine 2.090 stanovnika svih dobnih skupina u 8 naselja sa ukupno 1721 kućnim brojem.

Prema broju stanovnika Općina Plaški je među manjim općinama u Karlovačkoj županiji. Stanovništvo Općine Plaški čini 1,42 % (2018.) od ukupnog broja stanovnika u Karlovačkoj županiji.

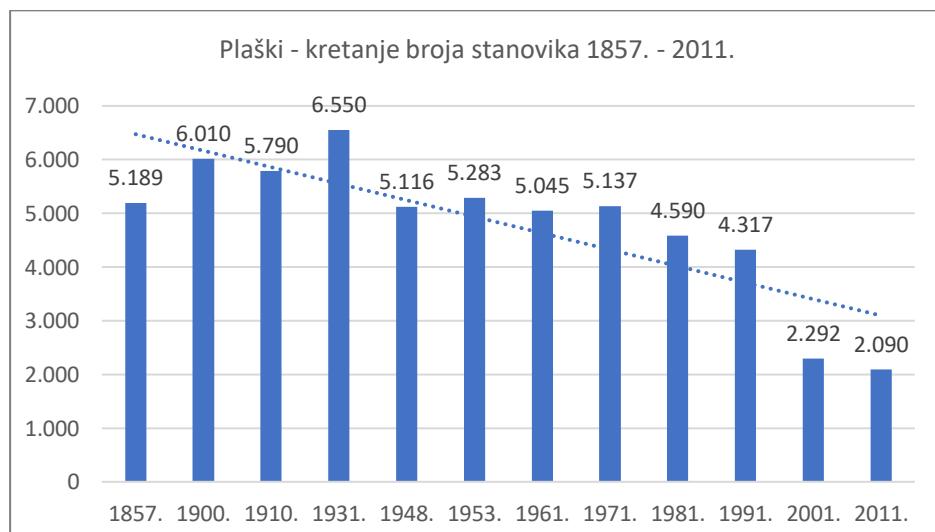
Gustoća naseljenosti na području Općine iznosi 10,47 stanovnika / km² (2018. god.), i znatno je manja nego u Karlovačkoj županiji (32,05 stanovnika/km²), i u RH (75,08 stanovnika/km²).

Područje Općine Plaški ima burnu povijest, a tijekom 19. i 20. stoljeća je prolazilo kroz velike društvene, gospodarske i političke promjene, koje su bitno utjecale na broj i strukturu stanovništva, vjerska i sva ostala bitna demografska obilježja:

Tablica 1. **Broj stanovnika Općine Plaški tijekom 19. i 20. stoljeća, po popisima stanovništva**

Godina	Broj stanovnika Općine Plaški											
	1857.	1900.	1910.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
Broj stanovnika	5.189	6.010	5.790	6.550	5.116	5.283	5.045	5.137	4.590	4.317	2.292	2.090

Izvor: Dokumentacija DZS, ljetopisi

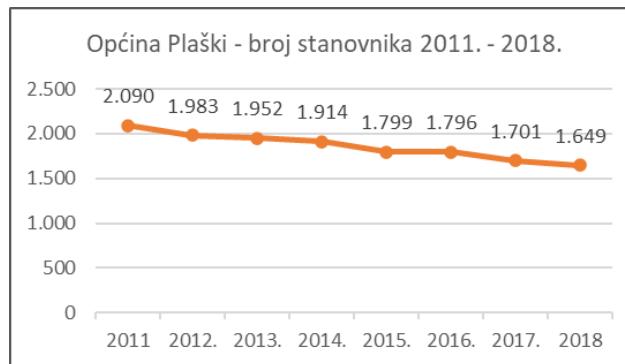
Slika 8. **Prikaz kretanja broja stanovnika Općine u periodu od 1857. do 2011. godine**

Vidljivo je da u Općini Plaški u tijeku 20./21. stoljeća djeluje dugoročni i snažan trend opadanja broja stanovnika, koji se nakon 1991. godine snažno ubrzao.

Tablica 2. *Kretanje broja stanovnika nakon zadnjeg popisa stanovnika 2011. godine*

Br.	OPIS	Broj stanovnika po godinama							
		2011	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018
1	Općina Plaški	2.090	1.983	1.952	1.914	1.799	1.796	1.701	1.649
2	Karlovačka županija	127.708	126.299	124.820	123.000	121.261	119.464	117.453	116.166
3	Udio u županiji (%)	1,64	1,57	1,56	1,56	1,48	1,50	1,45	1,42

Izvor: Dokumentacija DZSH, Popis stanovništva 2011., Gradovi u statistici - Stanovništvo, procjena i prirodno kretanje u nizu 2018.

Slika 9. *Prikaz kretanja stanovnika 2011. - 2018.*

Analizom gornjih podataka vidljivo je kontinuirano opadanje broja stanovnika (depopulacija).

U razdoblju 2011. – 2018. godine trend je kontinuirano negativan. Uzroci ovakvog stanja leže ponajprije u iseljavanju stanovnika s područja Općine, te u smanjivanju nataliteta uz mortalitet starijeg stanovništva, uglavnom zbog nerazvijenosti i nemogućnosti zapošljavanja.

Zbog ovakvih karakteristika, demografi su područje Općine Plaški je tipizirali oznakom E-4 (izumiranje), kao i cijeli Ogulinski kraj.

Gustoća naseljenosti (broj stanovnika na 1 km²)

Naseljenost Općine Plaški je izrazito niska. Podaci o kretanjima gustoće stanovništva u Općini Plaški, Karlovačkoj županiji i Republici Hrvatskoj su vidljivi iz slijedeće tablice:

Tablica 3. *Gustoća naseljenosti u Općini Plaški, i usporedno za županiju i RH*

Područje	Gustoća naseljenosti (st/km ²) po godinama	
	2011.	2018.
Općina Plaški	13,27	10,47
Karlovačka županija	35,23	32,05
Republika Hrvatska	75,23	72,90

Iz gornjih podataka se vidi da je gustoća stanovništva u Općini Plaški znatno niža od stanja od Karlovačkoj županiji i Republici Hrvatskoj. Vidljivo je i da se gustoća stanovništva Općine Plaški se u razdoblju od 2011. – 2018. godine znatno smanjila, te je i na ovom području vidljiv negativan trend.

Za usporedbu, naseljenost u EU je 119 stanovnika/km², a na primjer u Njemačkoj 223 stanovnika/km².

Ovaj podatak također govori o teškoj depopulaciji i faktičkom trendu izumiranja prostora Općine Plaški.

Distribucija i gustoća stanovništva po naseljima:

Stanovništvo Općine živi u **8 naselja** na području Općine.

Za distribuciju stanovništva značajni su slijedeći podaci:

- Najveći dio stanovništva Općine (50%) živi u dva najveća naselja, Lapat i Plaški.
- Najveća gustoća stanovništva je u središnjem dijelu Općine, duž državne ceste Josipdol – Saborsko, gdje se nalaze naselja Lapat, Plaški, te željezničke pruge koja također prolazi središnjim dijelom Općine. Gustoća naseljenosti u ovim naseljima je veća od prosječne naseljenosti u Karlovačko županiji.

Tablica 4. Kretanje broja stanovnika po naseljima

Naselje	Broj stanovnika 2001. godina	Broj stanovnika 2011. godina	Ratika (2011 – 2001)
Janja Gora	188	112	- 76
Jezero	57	77	- 20
Kunić	35	32	- 3
Lapat	201	215	14
Latin	192	196	4
Međedak	124	100	- 24
Plaški	1.469	1.281	- 188
Pothum Plaščanski	96	77	- 19
UKUPNO	2.292	2.090	- 202

Izvor: Dokumentacija DZS, Popis stanovništva 2001. i 2011. godine

U među popisnom razdoblju od 2001. – 2011. godine mali rast broj stanovnika su imali samo naselja Lapat i Latin, a sva ostala naselja su imala pad. Takvi trendovi su nastavljeni i do danas. Najveći dio naselja je obuhvaćen depopulacijom.

Slijedom navedenog, može se zaključiti da je postojeće stanje vrlo nepovoljno i dugoročno neodrživo sa stajališta razvojnih perspektiva Općine. Može se reći i da je to duboka demografska „kriza“ kada se mnogima može činiti da „nema šanse“ i/ili da se tu „ništa ne može“.

Međutim, s druge strane, ovi podaci ukazuju i na činjenicu da **Općina Plaški raspolaže velikim rezervama slobodnog prostora, na kojem postoje značajni i očuvani područni kapitali** (dobar položaj i prometna povezanost, očuvana priroda, vrijedni krajolici i prirodni lokaliteti, bioraznolikost, prirodna i kulturna baština, proizvodne tradicije, itd...). Na taj način, polazeći od principa koji kaže da je „svaka kriza ujedno i šansa“, za Općinu Plaški svakako proizlazi i slijedeći mogući razvojni pristup:

- *S obzirom na kvalitetan položaj, dobru prometnu povezanost i prirodnu atraktivnost, Općina Plaški još uvijek ima šansu da pokrene osmišljeni razvoj i da tim putem svoje područje učini atraktivnim za aktiviranje, povratak i naseljavanje radno aktivnog stanovništva (i dnevnih migranata), i da na taj način privuče nova ulaganja i stanovništvo potrebno za povećavanje gospodarske i razvojne dinamike.*

Takvim pristupom, Općina ima šansu da se organizira i da pokrene procese održivog razvoja i ruralne obnove.

2.2.2 Ljudski resursi (radna snaga, tržište rada)

Ljudi i njihova znanja su u svakoj zajednici najvažniji razvojni resurs. Zbog toga je za kvalitetno planiranje razvoja od velikog značaja da se pravilno utvrde brojčani pokazatelji, stanje i struktura ovog resursa. U tu svrhu, učinjene su sljedeće analize:

1. Dobna i spolna struktura
2. Kontingenti stanovništva s obzirom na radnu sposobnost
3. Aktivno i neaktivno stanovništvo
4. Obrazovna struktura
5. Zaposlenost
6. Migracijska obilježja

2.2.2.1. Stanovništvo Općine prema starosti i spolu

Tablica 5. Razdioba stanovništva Općine Plaški prema starosti i spolu (2011. godina)

Opis	Godine starosti								Ukupno
	0 - 14	15 - 19	20 - 29	30 - 39	40 - 49	50 - 59	60 - 69	70 i više	
Muškarci	139	52	108	111	135	176	118	178	1017
Žene	122	56	111	107	98	149	133	297	1073
Ukupno	261	108	219	218	233	325	251	475	2090
Udjel u populaciji (%)	12,49	5,17	10,48	10,43	11,15	15,55	12,01	22,73	100,00

Izvor: Dokumentacija DZSH, Popis stanovništva 2011.

Ovakvi podaci govore da je u Općini Plaški veliki udjel starog stanovništva, i dodatno potvrđuju zaključke o snažnoj depopulaciji i nepovoljnem stanju:

- Cca. 61 % stanovništva je starije je od 40 godina;
- Cca. 35 % stanovništva je starije od 60 godina;
- Najmanja grupa stanovništva je u dobi od 0-15 godina, zastupljena sa cca. 13 %.

Slični trendovi djeluju sve do današnjeg dana, i vidljiv je snažan trend stareњa stanovništva i daljnog povećavanja udjela starijeg stanovništva u odnosu na mladu populaciju. Ovo je normalna posljedica naprijed opisanog trenda depopulacije, koji se nepovoljno odražava i na radnu sposobnost stanovništva.

2.2.2.2. Razdioba stanovništva prema radnoj sposobnosti (kontingenti)

Općina Plaški ima vrlo nepovoljnu strukturu stanovništva s obzirom na radnu sposobnost.

Iz slijedeće tablice su vidljivi kontingenți stanovništva prema radnoj sposobnosti (djeca, radno sposobno stanovništvo i staro stanovništvo), te podaci o prosječnoj starosti, indexu stareњa, koeficijentu starosti:

Tablica 6. *Kontingenti stanovništva Općine Plaški*

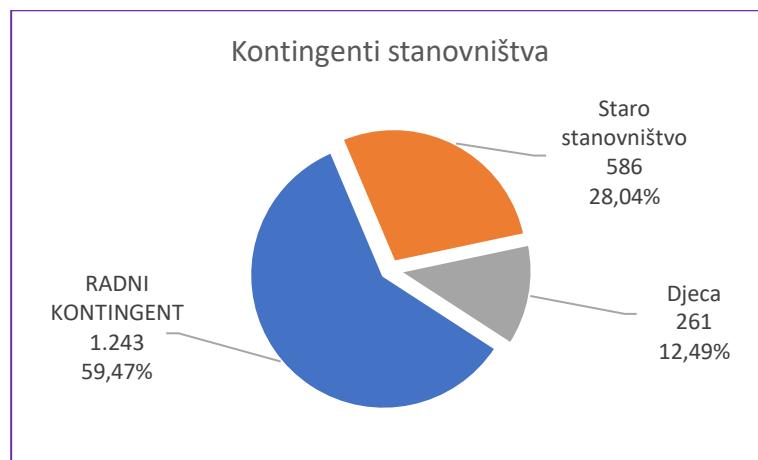
Opis	Dob (godina)			Ukupno	%	Prosječna starost	Index starenja	Koeficijent starosti
	Djeca (0 - 14)	Radni kontingen (radno sposobno stanovništvo (15-64)	Staro stanovništvo (65 i više)					
Muškarci	139	644	234	1.017	48,66	45,0	155,0	29,1
Žene	122	599	352	1.073	51,34	49,4	241,6	40,1
Ukupno	261	1.243	586	2.090	100,00	47,2	196,8	34,7
Udio (%)	12,49%	59,47%	28,04%	100 %				

Izvor: Dokumentacija DZSH, Popis stanovništva 2011.

Indeks starenja jest postotni udio osoba starijih od 60 godina u odnosu na broj osoba starih 0-19 godina. Indeks veći od 40% ukazuje da je stanovništvo zašlo u proces starenja

Koeficijent starosti je postotni udio osoba starih 60 i više godina u ukupnom stanovništvu. Kada pređe 12%, smatra se da je stanovništvo zašlo u proces starenja.

Slika 10. *Kontingenti stanovništva (distribucija prema radnoj sposobnosti)*

Iz navedenih podataka vidljivo je da u Općini ipak postoji značajan radni kontingen, tj. udio stanovništva sposobnog za rad (59,47%).

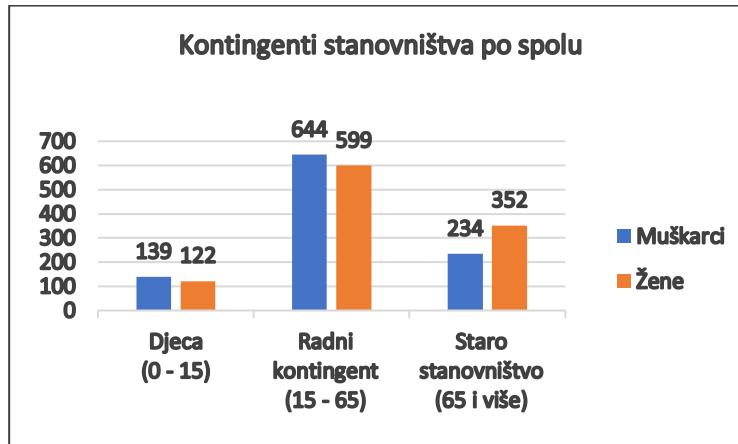
Djece je u Općini cca. 12,49%, što je također nepovoljnije od županijskog prosjeka (13,44%) i prosjeka u Republici Hrvatskoj (15,23%); Nepovoljan je visok udio starog stanovništva (28,04%), što je znatno nepovoljnije od prosjeka u Karlovačkoj županiji (21,11%) i Republici Hrvatskoj (17,70%)

Za Općinu Plaški su nepovoljni i pokazatelji o prosječnoj starosti stanovništva (47,2 godine), koja je za 5,5 godina veća od prosječne starosti u Republici Hrvatskoj. Također vrlo su nepovoljni podaci o indexu starenja koji u Općini Plaški iznosi 196,8 (gotovo je dvostruko više starog stanovništva od stanovništva 0-19 godina),

Isto tako, u Općini Plaški je nepovoljan i podatak o Koeficijentu starosti (34,7%), koji govori da je cca. 34,7% stanovnika Općine starijih od 60 godina.

Iz slijedećeg grafikona su vidljivi kontingenti stanovništva prema spolu:

Slika 11. *Distribucija stanovništva unutar kontingenata po spolu*

Vidljivo je da među djecom i u radnom kontingenatu ima nešto više muškaraca nego žena. Žene su znatno zastupljenije među stariim stanovništvom, iznad 65 godina.

Iz ovakvih podataka se može doći do zaključka da Općina ima radno sposobnog stanovništva s kojim može „nešto započeti“... Međutim, ovakvi podaci su vrlo nepovoljni, i vidljivo je da Općina pri donošenju i provedbi strateškog Plana razvoja mora planirati i poduzimati hitne aktivnosti u smjeru usporavanja i postepenog prevladavanja ovako nepovoljnih trendova.

Promjena ovako nepovoljnog stanja je moguća samo kroz pokretanje održivog razvoja Općine, a naročito lokalnog gospodarstva, tako da se na području Općine osiguraju bolje mogućnosti za razvoj lokalne proizvodnje, zapošljavanje, jasnije perspektive i bolja kvalitetu života, tako da se zaustave trendovi depopulacije, i pokrenu procesi ruralne obnove. Na temelju poznatih podataka o Općini i uspješnih primjera iz prakse u EU, za ovakav pristup na području Plaškog realno postoje šanse.

Međutim, ovakve aktivnosti Općina mora brzo isplanirati, organizirati i pokrenuti jer postojeće stanovništvo ubrzano stari, tako da će se u protivnom trendovi ubrzati i udio radno aktivnog stanovništva će biti još nepovoljniji, a time će i šanse biti sve slabije i „skuplje“.

2.2.2.3. Stanovništvo prema ekonomskoj aktivnosti

Ekonomskom aktivnošću smatra se svaka aktivnost osoba koje pridonose ili su spremne pridonositi proizvodnji dobara i usluga radi stjecanja sredstava za život. U skladu s metodologijom DZSH, podaci o ekonomskoj aktivnosti se prikazuju samo za osobe starije od 15 godina.

Aktivno stanovništvo (radna snaga) su sve zaposlene osobe, te nezaposlene osobe. Nezaposlene osobe su one koje trenutno nigdje ne rade ali aktivno traže prvi posao ili novo zaposlenje, ili očekuju početak rada

Neaktivno stanovništvo su osobe do navršene 15 godine starosti i osobe u radno sposobnom stanovništvu koje nisu ni zaposlene niti nezaposlene.

Struktura i distribucija stanovništva Općine prema ekonomskoj aktivnosti je vidljiva iz slijedećih tablica:

Tablica 7. Struktura stanovništva prema ekonomskoj aktivnosti

Starost	Spol	Ukupno	Zaposleni	Nezaposleni			Neaktivno stanovništvo				
				svega	traže prvo zaposlenje	traže novo zaposlenje	svega	umirovljenici	bave se obvezama u kućanstvu	učenici ili studenti	ostale neaktivne osobe
Ukupno	svega	1.829	338	266	52	214	1.225	640	322	101	162
Ukupno	m	878	235	161	26	135	482	299	34	42	107
Ukupno	ž	951	103	105	26	79	743	341	288	59	55
15-19	svega	108	6	13	12	1	89	0	5	80	4
15-19	m	52	3	7	6	1	42	0	0	40	2
15-19	ž	56	3	6	6	0	47	0	5	40	2
20-24	svega	121	49	33	13	20	39	0	10	21	8
20-24	m	53	27	19	8	11	7	0	1	2	4
20-24	ž	68	22	14	5	9	32	0	9	19	4
25-29	svega	98	44	29	10	19	25	0	18	0	7
25-29	m	55	33	18	5	13	4	0	2	0	2
25-29	ž	43	11	11	5	6	21	0	16	0	5
30-34	svega	111	54	18	1	17	39	1	31	0	7
30-34	m	51	34	8	0	8	9	1	3	0	5
30-34	ž	60	20	10	1	9	30	0	28	0	2
35-39	svega	107	45	29	6	23	33	5	19	0	9
35-39	m	60	30	16	3	13	14	5	2	0	7
35-39	ž	47	15	13	3	10	19	0	17	0	2
40-44	svega	117	48	24	2	22	45	10	24	0	11
40-44	m	71	35	12	0	12	24	10	5	0	9
40-44	ž	46	13	12	2	10	21	0	19	0	2
45-49	svega	116	27	39	3	36	50	13	29	0	8
45-49	m	64	22	23	2	21	19	11	2	0	6
45-49	ž	52	5	16	1	15	31	2	27	0	2
50-54	svega	158	36	40	4	36	82	24	34	0	24
50-54	m	86	27	25	1	24	34	12	3	0	19
50-54	ž	72	9	15	3	12	48	12	31	0	5
55-59	svega	167	20	33	0	33	114	38	50	0	26
55-59	m	90	18	26	0	26	46	16	9	0	21
55-59	ž	77	2	7	0	7	68	22	41	0	5
60-69	svega	251	9	8	1	7	234	156	46	0	32
60-69	m	118	6	7	1	6	105	74	6	0	25
60-69	ž	133	3	1	0	1	129	82	40	0	7
70 +	svega	477	0	0	0	0	477	393	56	0	28
70 +	m	180	0	0	0	0	180	170	1	0	9
70 +	ž	297	0	0	0	0	297	223	55	0	19

Izvor: Dokumentacija DZSH, Popis stanovništva 2011.

Iz gornje tablice su vidljivi podaci o **aktivnom stanovništvu tj. radnoj snazi** (zaposlene osobe i nezaposlene osobe koje traže prvo ili novo zaposlenje), te **neaktivnom stanovništvu** (djeca do 15 godina i osobe koje nisu zaposlene niti nezaposlene), i to ukupno za cijelu Općinu i prema spolu, te prema starosti.

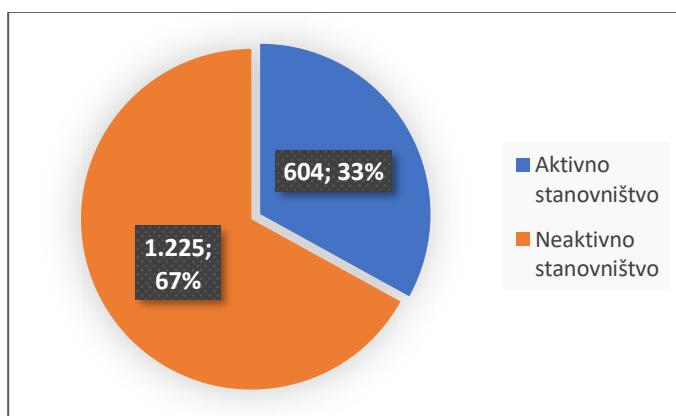
Iz navedenih podataka se može prikazati razdioba stanovništva na aktivno i neaktivno, kako je vidljivo iz slijedećeg prikaza:

Tablica 8. Razdioba na aktivno i neaktivno stanovništvo

Br.	Opis	broj osoba	%
1.	Ukupno stanovništvo	2.090	100%
2.	Djeca do navršene 15. god.	261	12%
3.	Radno sposobno stanovništvo (1 – 2)	1.829	88%
3.1.	Aktivno stanovništvo (radna snaga)	604	29%
3.2.	Neaktivno stanovništvo (3 – 3.1.)	1.225	59%

Izvor: Dokumentacija DZSH, Popis stanovništva 2011.

Slika 12. Prikaz odnosa aktivnog i neaktivnog stanovništva

Vidljivo je da je u ukupnom broju stanovništva aktivno stanovništvo/radna snaga (zaposleni i nezaposleni koji traže posao) činilo samo 29% (604 stanovnika), a neaktivnih stanovnika je bilo 59% (1.225). Ovo je vrlo nepovoljan podatak. Međutim, takav podatak je posljedica visoke starosti stanovništva, tako da je u radno sposobnom stanovništvu čak **726 osoba starijih od 59 godina (60 i više godina)**.

Na taj način, vrlo je nepovoljan i odnos aktivnog i neaktivnog stanovništva, iz kojeg proizlazi da je **unutar radnog sposobnog stanovništva vrlo visok odnos neaktivnog stanovništva: samo 33% aktivnih stanovnika (zaposleni, traže posao – žale raditi), a 67% neaktivnog stanovništva** (umirovljenici, učenici i studenti, obavljaju poslove u kućanstvu i ostali neaktivni)...;

Tablica 9. Struktura radno sposobnog stanovništva

Br.	Struktura	Broj stanovnika	%	Napomena
1	Ukupno radno sposobno stanovništvo	1.829	100%	Svi stanovnici stariji od 15 godina
2.	Zaposleni	338	18%	
3.	Nezaposleni	266	15%	Traže prvi ili novi posao
4.	Umirovljenici	640	35%	
5.	Rade u kućanstvu	322	18%	Uključeni su i mali poljoprivrednici
6.	Učenici/studenti	101	6%	
7.	Ostale neaktivne osobe	162	9%	

Izvor: Dokumentacija DZSH, Popis stanovništva 2011.

Aktivnost stanovnika u produktivnoj dobi (16 – 60 god.)

Tablica 10. *Razdioba aktivnog i neaktivnog stanovništva u dobi do 60 god. (16 – 59 god.)*

Br.	Opis	broj osoba	%
1.	Radno sposobno stanovništvo	1.103	100%
2	Aktivno stanovništvo (radna snaga)	587	53%
3	Neaktivno stanovništvo (3 – 3.1.)	516	47%

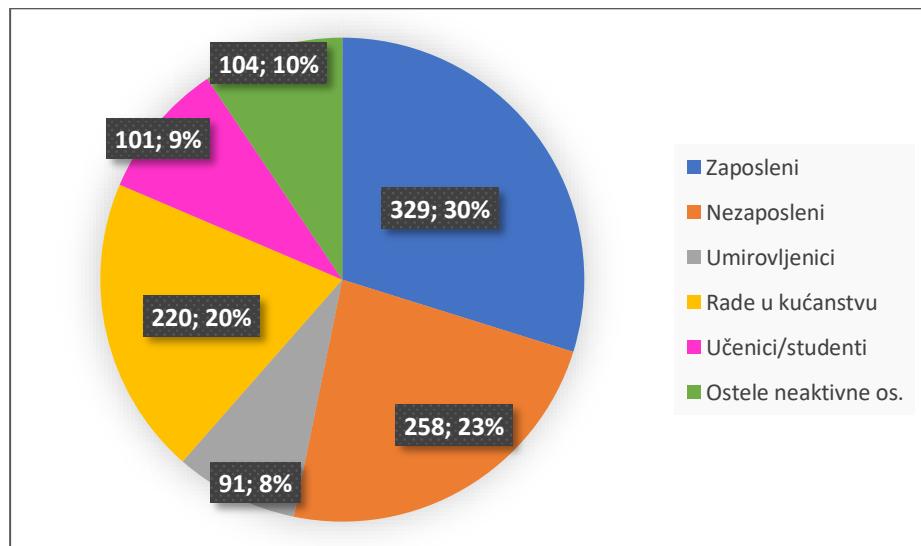
Vidljivo je da u dobi do 60 godina ima 1.103 radno sposobnih stanovnika do 60 godina (cca. 52,7% od ukupnog stanovništva). U ovoj strukturi je cca. 53% ekonomski aktivnog stanovništva.

Tablica 11. *Struktura radno sposobnog stanovništva u dobi do 60 godina*

Br.	Struktura	Broj stanovnika	%	Napomena
1	Ukupno radno sposobno st. do 60 godina	1.103	100%	svi stanovnici stariji od 15 godina
2.	Zaposleni	329	30%	
3.	Nezaposleni	258	23%	traže prvi ili novi posao
4.	Umirovljenici	91	8%	
5.	Rade u kućanstvu	220	20%	tu spadaju i mali poljoprivrednici
6.	Učenici/studenti	101	9%	
7.	Ostale neaktivne osobe	104	9%	

Izvor: Dokumentacija DZSH, Popis stanovništva 2011.

Slika 13. *Prikaz strukture radno sposobnog stanovništva u dobi do 60 godina*

Analizom ovakvih podataka, vidljivo je da su pokazatelji ekonomske aktivnosti stanovništva vrlo nepovoljni, ali ukazuju na mogućnosti i potrebe kako da se tako nepovoljno stanje promjeni. U tom smislu, očito da Općina u planovima i projektima lokalnog razvoja mora planirati i poduzimati strateške aktivnosti s ciljem da se raspoloživo radno sposobno stanovništvo u najvećoj mogućoj mjeri aktivira, kao:

- pripremanje i realizacija lokalnih projekata koji će omogućiti zapošljavanje nezaposlenih, koji traže zaposlenje,
- iniciranje, stvaranje i pokretanje lokalnih projekata i uvjeta da se što veći dio onih koji rade u kućanstvima usmjere na samozapošljavanje u kućanstvima (vjerojatno kroz poljoprivrednu - OPG i razvoj obrta);
- iniciranje i pokretanje lokalnih projekata, uvjeta i motivacije za aktiviranje što većeg broja radno sposobnih stanovnika koji spadaju u ekonomski neaktivno stanovništvo i nezaposlenih koji trenutno „nisu zainteresirani“ za traženje posla;
- iniciranje i pokretanje lokalnih projekata i uvjeta za aktiviranje radno sposobnih umirovljenika;
- generiranje gospodarskog razvoja i otvaranje novih radnih mesta za zapošljavanje mladih

Radi aktiviranja danas neaktivnog stanovništva koje ima radnu sposobnost, bitno je pokrenuti odgovarajuće gospodarske programe, i ponuditi ovim strukturama stanovništva realne mogućnosti i rješenja za aktiviranje.

2.2.2.4. Obrazovna struktura stanovništva

U Općini je također prisutna nepovoljna obrazovna struktura stanovništva, s iznadprosječnim udjelom stanovnika s osnovnom školom kao najvećim dosegnutim stupnjem obrazovanja, te ispodprosječnim udjelom stanovnika sa srednjoškolskim i visokoškolskim stupnjevima obrazovanja. Sve ovo se prikazuje i u odnosu na prosjeke Karlovačke županije i nacionalne prosjeke.

Podaci o obrazovnoj strukturi stanovništva vidljivi su iz slijedećih tablica i grafikona:

U slijedećoj tablici se prikazuje obrazovna struktura stanovništva u Općini Plaški, te usporedno u Karlovačkoj županiji i Republici Hrvatskoj, te se radi usporedbe i procjene stanja prikazuju i podaci o aktivnosti stanovništva i stopi registrirane nezaposlenosti (2017. godina)

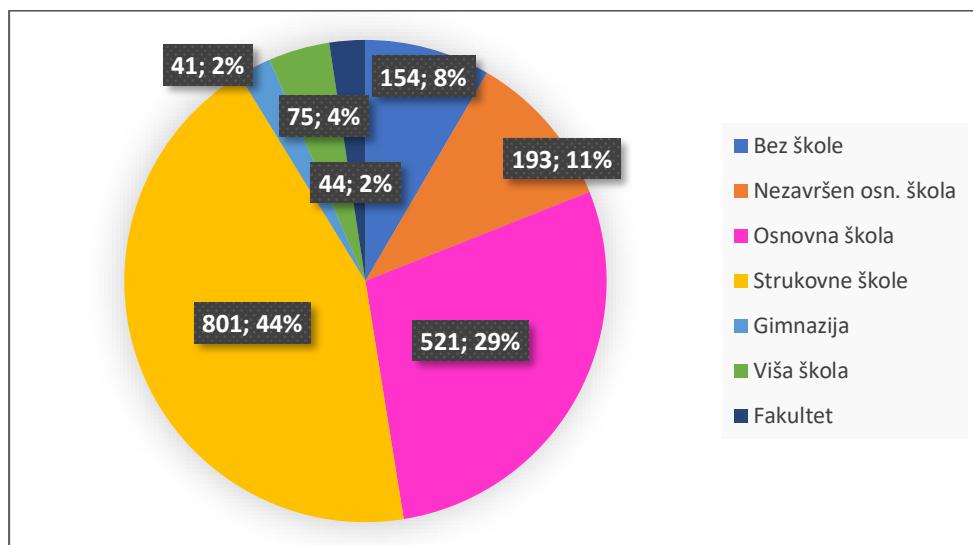
Tablica 12. ***Obrazovna struktura stanovništva i udio ekonomski aktivnog***

Pokazatelj	Općina Plaški	Karlovačka županija	Republika Hrvatska
Udio stanovnika s nezavršenom osnovnom školom	19,0%	12,0%	9,5%
stanovnika sa završenom osnovnom školom	28,5%	24,1%	21,3%
Udio stanovnika sa završenom srednjom školom	46,0%	50,6%	52,6%
Udio stanovnika sa završenom višom školom ili fakultetom	6,5%	12,8%	16,4%
Udio ekonomski aktivnog stanovništva ²	33,0%	46,6%	49,4%
Stopa registrirane nezaposlenosti (HZZ, travanj 2017.)	38,7%	12,2%	11,4%

Izvor: Dokumentacija DZSH, Popis stanovništva 2011.

Vidljivo je da Općina Plaški u svim segmentima ima znatno nepovoljnije podatke od Karlovačke Županije i Republike Hrvatske. Ovakvo stanje se odražava i na manji udio ekonomski aktivnog stanovništva u odnosu na radno sposobno stanovništvo.

Slika 14. Prikaz razdiobe stanovništva Općine Plaški prema najvišoj završenoj školi

Ovakvi pokazatelji su vrlo nepovoljni i predstavljaju ozbiljnu razvojnu prepreku:

Gotovo 20% stanovnika nema završenu osnovnu školu, a cca. 29% stanovnika ima samo osnovnu školu. Prema tome, gotovo 50% stanovnika ima osnovnu školu i manje. Cca. 46% stanovništva ima završenu srednju školu, od čega 44% ima stručne i strukovne škole (industrijske, obrtničke, tehničke i sl.), a 2% je završilo gimnaziju. Samo cca. 6,5% stanovnika ima višu školu ili fakultet.

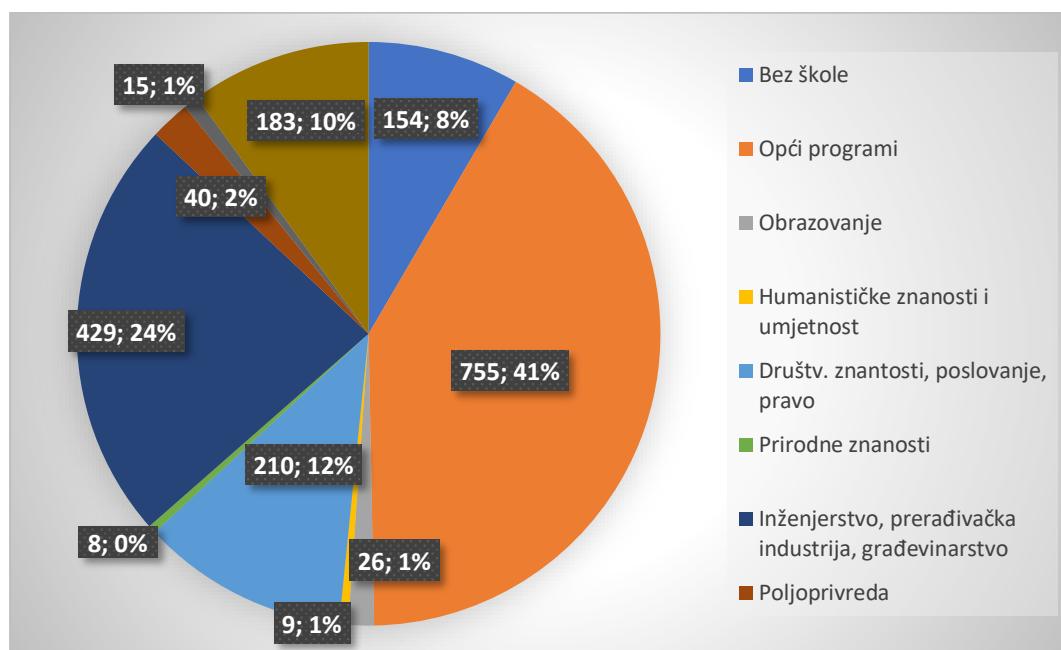
Poseban je problem nedostatak visokostručnog i specijaliziranog stanovništva.

Tablica 13. Struktura radno sposobnog stanovništva prema obrazovnim područjima i spolu

Br.	OPIS	Ukupno	NKV/ PKV	Osn. Škola	KV/VK V/SSS	Gimnaz ija	VŠS	VSS	Magist. i više
1.	Bez škole – svega	154							
1.2.	muški	34							
1.3.	ženski	120							
2.	Opći programi, ukupno	755	193	521	0	41	0	0	0
2.1.	muški	286	54	220		12			
2.2.	ženski	469	139	301		29			
3.	Obrazovanje – ukupno	26	0	0	3	0	20	3	0
3.1.	muški	5			1		4	0	
3.2.	ženski	21			2		16	3	
4.	Humanističke znanosti i umjetnost, ukupno	9	0	0	0	0	2	7	0
4.1.	muški	6					1	5	
4.2.	ženski	3					1	2	
5.	Društvene znanosti, poslovanje, pravo, uk	210	0	0	187	0	12	11	0
5.1.	muški	46			35		8	3	
5.2.	ženski	164			152		4	8	

6.	Prirodne znanosti, uk.	8	0	0	3	0	1	4	0
6.1.	muški	5			2		1	2	
6.2.	ženski	3			1		0	2	
7.	Inženjerstvo, prerađivačka industrija i građevinarstvo	429	0	0	400	0	22	7	0
7.1.	muški	352			331		17	4	
7.2.	ženski	77			69		5	3	
8.	Poljoprivreda	40	0	0	35	0	1	4	0
8.1.	muški	31			26		1	4	
8.2.	ženski	9			9				
9.	Zdravstvo i socijalna skrb	15	0	0	9	0	3	3	0
9.1.	muški	2			1			1	
9.2.	ženski	13			8		3	2	
10.	Usluge	183	0	0	164	0	14	5	0
10.1.	muški	111			96		12	3	
10.2.	ženski	72			68		2	2	
11.	Ostalo	0	0	0	0	0	0	0	0
UKUPNO (1 - 11)		1.829	193	521	801	41	75	44	0

Izvor: Dokumentacija DZSH, Popis stanovništva 2011.

Slika 15. Prikaz razdiobe radno sposobnog stanovništva Općine prema obrazovnom području

Unutar općenito nepovoljne obrazovne strukture, dobro je da u Općini postoji relativno značajan udio stanovnika koji su obrazovani u područjima koja su značajna za ruralni razvoj.

Uočljiv je nedostatak specijalističkog i visokoobrazovanog stanovništva.

Iz svih navedenih podataka je vidljivo da Općina Plaški ima vrlo nepovoljnu obrazovnu i strukovnu strukturu, što je bitna prepreka razvoju i konkurentnosti Općine. Općina ovakvo stanje može postepeno prevladavati planskim i sustavnim pripremanjem i poduzimanjem razvojnih aktivnosti i projekata, a osobito na slijedećim razinama:

- Cjeloživotno obrazovanje (rad na osposobljavanju lokalnog stanovništva u skladu);
- Poticanje gospodarskog razvoja i obrazovanja mladih;
- Privlačenje stručnog stanovništva kroz sustavni razvoj gospodarskih projekata i otvaranje novih radnih mjesta.

2.2.2.5. Stanovništvo prema glavnim izvorima sredstva za život

Tablica 14. *Struktura stanovništva prema izvorima sredstava za život*

Rb.	Izvori sredstava	Broj i spol stanovnika			%
		Svega	muški	ženski	
1.	Prihodi od stalnog rada	292	212	80	14%
2.	Prihodi od povremenog rada	52	31	21	2%
3.	Prihodi od poljoprivrede	51	37	14	2%
4.	Starosna mirovina	301	179	122	14%
5.	Ostale mirovine	342	121	221	16%
6.	Prihodi od imovine	1	1	0	0%
7.	Socijalne naknade	246	119	127	12%
8.	Ostali prihodi	31	16	15	1%
9.	Povremena potpora drugih	52	25	27	2%
10.	Bez prihoda	722	311	411	35%
Ukupno:		2.090	1052	1038	100%

Izvor: Dokumentacija DZSH, Popis stanovništva 2011.

Vidljivo je da je u 2011. godini samo cca. 20% stanovnika sredstva za život osiguravala radom, a od toga samo 14% čine prihodi od stalnog rada.

Cca. 42% sredstava za život ostvarivalo se od mirovina i socijalnih pomoći, dok je čak 35% stanovnika bez prihoda.

Procjene govore da je ovakvo stanje do danas još nepovoljnije.

2.2.2.6. Struktura zaposlenog stanovništva

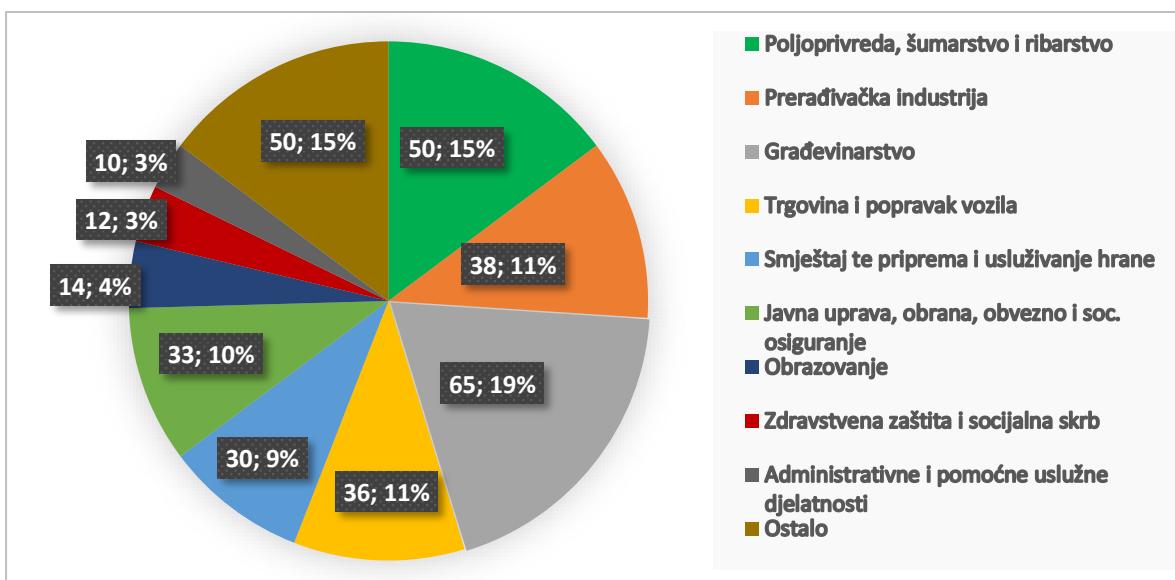
U Općini je 2011. godine bilo ukupno 338 stanovnika koji su imali status zaposlenih, tj. koji su bili u radnom odnosu u pravnim osobama i privatno. Od toga, 299 stanovnika je bilo u radnom odnosu kod poslodavaca (rad za drugoga), a 30 stanovnika su bili samozaposleni, tj. imali su vlastite tvrtke ili radili za vlastiti račun (obrt, OPG i sl.). Osim toga, 4 stanovnika su bili pomažući članovi u obitelji, i bilo je pet osoba koje su radili po ostalim osnovama.

U slijedećoj tablici se prikazuje struktura zaposlenih osoba prema područjima – vrstama djelatnosti u kojima rade

Tablica 15. **Zastupljenost zaposlenih prema djelatnostima (najzastupljenije djelatnosti)**

DJELATNOSTI	Broj	%
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	50	15%
Prerađivačka industrija	38	11%
Građevinarstvo	65	19%
Trgovina i popravak vozila	36	11%
Smještaj te priprema i usluživanje hrane	30	9%
Javna uprava, obrana, obvezno i soc. osiguranje	33	10%
Obrazovanje	14	4%
Zdravstvena zaštita i socijalna skrb	12	4%
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	10	3%
Ostalo	50	15%
UKUPNO	338	100%

Izvor: Dokumentacija DZSH

 Slika 16. **Prikaz razdiobe zaposlenih prema područjima i djelatnostima rada**

Navedeni podaci su povoljni utoliko što govore da na Općini postoji značajan broj radno aktivnog stanovništva koje ima iskustvo u djelatnostima od značaja za ruralni razvoj Općine.

Kretanje broja zaposlenih u pravnim osobama u razdoblju od 2011. – 2020 godine vidljivo je iz slijedeće tablice:

 Tablica 16. **Broj zaposlenih u pravnim osobama**

Plaški	Zaposleni u pravnim osobama, stanje na 31. ožujka								
	Godina	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Broj zaposlenih		163	104	111	89	87	113	124	122

Izvor: Evidencije Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i HGK, ŽK Karlovac

Navedeni podaci govore da u pravnim osobama radi cca. 40% zaposlenih osoba, odnosno samo cca. 7% radno sposobnog stanovništva. Ovo potvrđuje da Općina Plaški ima vrlo nisu zaposlenost, te da vrlo mali dio radno sposobnog stanovništva ima siguran i stabilan posao.

Vidljiv je pad broja radnika od 2011 – 2015 godine, nakon čega se broj opet povećava.

Navedena evidencija obuhvaća samo zaposlenike evidentirane kod HZZ, i ne uključuje rad na temelju posebnih dogovora. Prema tome, stvarni broj zaposlenih je vjerojatno nešto veći.

2.2.2.7. Nezaposlenost

Općina Plaški ima relativno malu stopu nezaposlenosti od cca. 6%.

Tablica 17. Evidentirana nezaposlenih u Općini Plaški po godinama

Plaški	Kretanje nezaposlenosti po godinama								
	Godina	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Broj nezaposlenih	224	207	234	164	129	183	120	158	130

Izvor: Evidencija HZZ

Iz navedenih podataka proizlazi da je stopa nezaposlenosti na Općini relativno niska i znatno je niža od prosjeka u Republici Hrvatskoj. Vidljivo je ciklično povećavanje i smanjivanje broja nezaposlenih po godinama. Ovo je posljedica prvenstveno velikog udjela neaktivnog stanovništva.

2.2.2.8. Migracijska obilježja stanovništva

U Općini Plaški je 2011. godine bilo 348 stanovnika – dnevnih i tjednih migranata, što čini cca. 16,6% ukupnog stanovništva Općine. Od toga, dnevnih migranata je cca. 9,04%, a tjednih migranata cca. 7,56%. Procjene govore da je slično stanje i danas.

Ovakvi podaci govore da je velik dio stanovništva zaposlen izvan Općine, što je povoljno utoliko što ukazuje da **Općina ima mogućnost osigurati značajan dio razvojnih potreba za radnicima kroz stvaranje uvjeta za zapošljavanje vlastitih stanovnika na području Općine**.

S druge strane, pozitivnim se čini i podatak da je među migrantima bilo 115 učenika i 24 studenta, jer taj podatak ukazuje da se cca. 6,6% stanovništva školuje na srednjim školama i fakultetima izvan Općine, što sugerira da dolazi do popravljanja obrazovne strukture; – Naravno, ako učenici i studenti po završetku škola ostanu raditi i živjeti u Općini Plaški.

2.2.3 Stanovništvo prema porijeklu, narodnosti i vjeri

Slijedom povijesnih i drugih socijalnih okolnosti, u Općini Plaški je u tijeku 20. stoljeća, a naročito tijekom i nakon 1990.-tih godina (nakon Domovinskog rata) dolazilo do velikih promjena broja i strukture stanovništva, društvene i gospodarske strukture kao i bitnih tradicijskih obilježja ovog područja.

Ove promjene su značajne i imaju snažan utjecaj na razvojne perspektive. Stoga, da bi se omogućilo učinkovito planiranje i stabilan razvoj, potrebno ih je analizirati i uzimati u obzir.

U tom smislu, značajna su i slijedeća obilježja Općine Plaški.

- Porijeklo stanovništva
- Distribucija stanovništva prema narodnosti, te
- Distribucija stanovništva prema vjeri:

Podaci se prikazuju u slijedećim tablicama i prikazima:

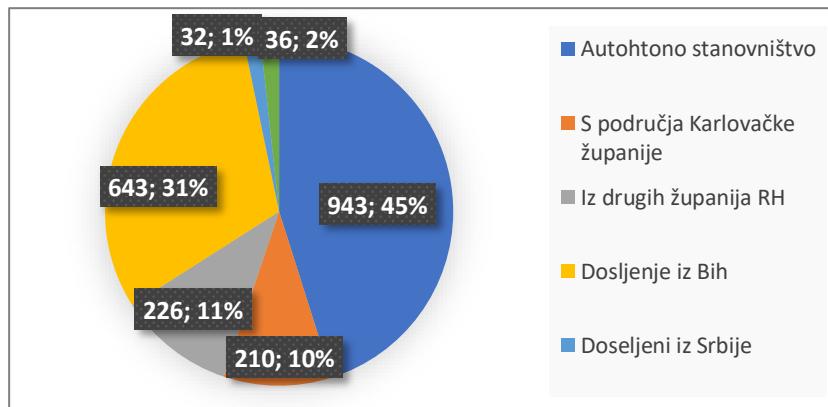
Stanovništvo prema porijeklu (autohtono i doseljeno)

Tablica 18. *Stanovništvo Općine Plaški prema porijeklu*

Rb.	OPIS	Broj	%	muški	ženski
1.	Rođeni u Republici Hrvatskoj	1.379	66%	663	716
1.1.	Autohtono stanovništvo	943	45%	483	460
1.1.1.	od rođenja stanuju u istom naselju u Općini Plaški	735	35%	421	314
1.1.2.	iz drugog naselja u Općini Plaški	208	10%	62	146
1.2.	Doseljeni s područja Karlovačke županije	210	10%	81	129
1.3.	Doseljeni iz druge županije u RH	226	11%	99	127
2.	Rođeni u inozemstvu/doseljeni	711	34%	354	357
2.1.	Bosna i Hercegovina	643	31%	331	312
2.2.	Srbija	32	2%	8	24
2.3.	Njemačka	8	0%	5	3
2.4.	Kosovo	1	0%	0	1
2.5.	Slovenija	10	0%	5	5
2.6.	Makedonija	7	0%	1	6
2.7.	Ostale zemlje	9	0%	4	5
2.8.	Nepoznato	1	0%	0	1
UKUPNO		2.090	100%	1.017	1.073

Izvor: Dokumentacija DZSH, Popis stanovništva 2011.

Raspodjela je vidljiva iz slijedećeg grafikona:

Slika 17 . *Prikaz strukture stanovništva prema porijeklu*

Iz gornjih podataka je vidljivo da su se u navedenom razdoblju na području Općine Plaški bitne promjene odnosile na smanjivanje broja autohtonog stanovništva, te snažno doseljavanje stanovništva iz drugih županija u RH i drugih država, a naročito s područja Bosne i Hercegovine. Na taj način:

Cca 45% stanovnika Općine čine autohtono stanovništvo s područja Općine Plaški, te još 10% s područja Karlovačke županije. Cca. 35% stanovništva od rođenja stanuje u istom naselju.

S druge strane, gotovo 45% stanovništva je doseljeno iz drugih županija u Republici Hrvatskoj (cca. 11%) i drugih država (cca. 34%), pri čemu je naglašeno doseljavanje iz Bosne i Hercegovine (cca. 31% stanovništva Općine u 2011. god.).

Ovakvim procesima odgovara i struktura stanovništva s obzirom na narodnost.

Tablica 19. *Stanovništvo Općine Plaški prema narodnosti*

Br.	Struktura	Broj stanovnika	%
1.	Hrvata	1.074	51,39
2	Albanci	3	0,14
3	Bošnjaci	2	0,1
4.	Makedonci	2	0,1
5	Slovenci	3	0,14
6	Srbi	952	45,55
7	Talijani	2	0,1
8	Rusini	1	0,05
9	Židovi	1	0,05
Ukupno		2.090	100

Izvor: Dokumentacija DZSH, Popis stanovništva 2011.

Vidljivo je da cca 97% stanovništva čine 2 velike grupe, tj. Hrvati i Srbi, a sve ostale narodnosti čine 3% stanovništva.

Opisana struktura ukazuje na potrebu da Općina u planovima i projektima lokalnog razvoja mora planirati i poduzimati strateške aktivnosti s ciljem da sve bitne strukture stanovništva mogu prepoznati ciljeve i projekte lokalnog razvoja od zajedničkog interesa, te identificirati pojedinačne i zajedničke interese i ciljeve za uključivanje u razvojne procese, prvenstveno u području gospodarstva i kvalitete života.

To bi podrazumijevalo razvoj lokalnih planova/razvojnih programa i projekata lokalnog razvoja u slijedećim segmentima:

- Razvoj poduzetničke infrastrukture (malo poduzetništvo, poljoprivreda)
- Povezivanje i zajedničko nastupanje u poljoprivredi i malom poduzetništvu (zadrugarstvo)
- Kvaliteta života: komunalna i socijalna infrastruktura , društvene djelatnosti, socijalna skrb

Tim putem trebalo bi u najvećoj mogućoj mjeri otkloniti i izbjegći opasnosti od štetnog politikantstva te omogućiti konstruktivnu participaciju, suradnju i homogenizaciju stanovništva na bazi zajedničkih interesa i ciljeva, te uvažavanja i poštivanja onoga što je različitom

2.2.4 Razvojni problemi i razvojne potrebe u sektoru demografskih obilježja

Razvojni problemi i razvojne potrebe u vezi s demografskim stanjem i trendovima:

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> ● Trend opadanja broja stanovnika Općine; ● Starenje - velik udio starijeg stanovništva ● Depopulacija i demografsko "izumiranje" većeg broja naselja, a osobito u rubnim dijelovima Općine; ● Vrlo slaba ekomska aktivnost stanovnika: vrlo mali dio aktivnog stanovništva u grupi radno sposobnih, ● Velik udio ekonomski neaktivnog i pasivnog stanovništva u grupi radno sposobnih; ● Nepovoljna obrazovna struktura, koja uvelike zaostaje za prosjekom u Karlovačkoj županiji i Hrvatskoj; ● Vrlo mali broj i udio zaposlenog stanovništva; ● Manjak stručnih kadrova i kvalificirane radne snage; ● U kratkom vremenskom periodu su nastale velike promjene u strukturi stanovništva 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Osmišljavanje kvalitetnog razvojnog koncepta i aktivna provedba novih mjera i lokalnih razvojnih projekata, kojima treba utjecati na otvaranje perspektiva, razvoj gospodarskih aktivnosti, te povećavanje zaposlenosti i kvalitete života na Općini, ⇒ Privlačenje novog aktivnog stanovništva na područje Općine ⇒ Osmišljavanje i provedba mjera usmjerenih na razvoj identiteta i socijalne inkluzije te zadržavanja aktivnog stanovništva na području Općine; ⇒ Osmišljavanje i provedba mjera usmjerenih na poticanja nataliteta ⇒ Unapređivanje obrazovne strukture stanovništva; ⇒ Poduzimanje aktivnih mjera i programa u cilju edukacije, osposobljavanja i unapređivanja kvalifikacijske strukture stanovništva za ciljne djelatnosti (cjeloživotno obrazovanje) ⇒ Stvaranje uvjeta za zapošljavanja neaktivnog dijela radno sposobnog stanovništva

2.3 Prostorna i prirodna obilježja, – područni kapitali

Općina Plaški je smještena u kontaktnom prostoru dviju geografskih regija Republike Hrvatske – Gorske i Panonske Hrvatske, tako da prostor i prirodna obilježja Općine karakteriziraju obilježja obiju regija kroz sve njihove prostorne parametre i njihovim utjecajima na prostorno, društveno i gospodarsko uređenje.

Prirodna baština i prostor Općine u svakom slučaju čine pozitivnu sastavnicu njezinog razvojnog potencijala i konkurentnosti. Radi se o pitomom kraju, sa lijepim krajolicima, ugodnom klimom, te vrijednim prirodnim nasljeđem i bioraznolikostima, čija raznolikost, mirnoća, očuvanost i vrlo visok stupanj ekološke čistoće daju području Općine značajan turistički potencijal i opću privlačnost za boravak.

2.3.1 Način korištenja i namjena prostora

Općina Plaški se rasprostire na ukupnoj površini od 157,42 km² tj. 15.742 ha (4,3% površine Karlovačke županije). Namjena i način korištenja prostora Općine je određena Prostornim planom Općine, u skladu s propisima na razini Karlovačke županije, Republike Hrvatske i Europske unije.

Tablica 20. Namjena i način korištenja zemljišta na području Općine Plaški.

R.b.	OPĆINA PLAŠKI opis - namjena površina (prostorni pokazatelji)	Površina (ha)	Površine Općine (%)
1.	GRAĐEVINSKA PODRUČJA	276,68	1,76%
2.	Izdvojene namjene izvan građevinskog područja , uk	53,96	0,34%
2.1.	Gospodarska namjena - proizvodna	33,60	0,21%
2.2.	gospodarska namjena - poslovna	1,73	0,01%
2.3.	gospodarska namjena - akvakultura	1,53	0,01%
2.4.	ugostiteljsko - turistička namjena	15,37	0,10%
2.5.	sport i rekreacija	1,73	0,01%
3.	POLJOPRIVREDNO ZEMLJIŠTE , ukupno	3.437,90	21,84%
3.1.	vrijedno obradivo tlo	1.200,00	7,62%
3.2.	ostala obradiva tla	2.237,90	14,22%
4	ŠUMSKE POVRŠINE	10.271,20	65,25%
4.1.	gospodarske šume	4.975,20	31,60%
4.2.	zaštitne šume	2.750,40	17,47%
4.3.	šume posebne namjene	2.545,60	16,17%
5.	Ostale poljoprivredne i šumske površine	1.433,45	9,11%
6.	Vodne površine - vodotoci	52,45	0,33%
7.	Infrastrukturni sustavi i prometnice	210,69	1,34%
8.	Groblja	5,67	0,04%
UKUPNO OPĆINA PLAŠKI		15.742,00	100,00%

Izvor: Prostorni plan Općine Plaški i Karlovačke županije

Iz gornje tablice je vidljivo da Općina Plaški ima veliku površinu poljoprivrednih površina i gospodarskih šuma, što otvara mogućnosti održivog razvoja, a naročito s obzirom na kvalitetu i čistoću prirodnog okoliša. O tome govore i slijedeći podaci.

Tablica 21. Zaštićene prostorne cjeline sa površinama

Rb.	OPĆINA PLAŠKI vrste zaštićenih površina	Površina (ha)	Površine Općine (%)
1.	Zaštićena prirodna baština	1088,76	6,92
1.1.	Značajni krajobrazni	992,00	6,30
1.2.	Posebni rezervat – staništa (S)	96,76	0,61
2.	Zaštićena građevinska baština (povijesne grad. cijeline)	1,87	0,01
Ukupno zaštićene prostorne cjeline		1.090,63	6,93%

Izvor: Prostorni plan Općine Plaški

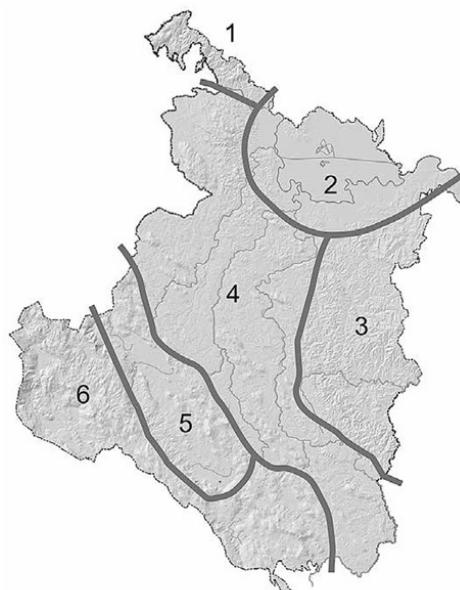
Iz tablice je vidljivo da se u Općini Plaški relativno velik dio površine Općine odnosi na zaštićene prostorne cjelini, što govori da Općina ima kvalitetnu prostornu bauštinu.

2.3.2 Geomorfološke cjeline, reljef i seizmičnost

Na području Karlovačke županije postoji 5. geomorfoloških prostornih cjelina, od čega se na području Općine Plaški nalaze dvije cjeline:

- Ogulinsko-plaščanska zavala s okolnim pobrđem (5), te
- Kapelski prostor (6):

Slika 18. **Geomorfološke cjeline u Karlovačkoj županiji i Općini Plaški (5 i 6)**

Reljef

Na području Općine Plaški je dominantan krški reljef od topivih vapnenačkih stijena, karakterističan za područje Dinarida, te manjim dijelom fluviokrški reljef koji nastaje na manje topivim i propusnim stijenama u središnjem dijelu Općine, gdje nastaju bolje poljoprivredno zemljište i doline rijeka Dretulja i Vrnjika.

Seizmičnost područja Općine

Prema Karti potresnih područja RH, na području Općine Plaški se može očekivati za povratno razdoblje od 90 do 475 godine se u slučaju potresa/seizmičkog udara može očekivati maksimalno ubrzanje tla od $ag = 0,06$ do $ag = 0,12$ g. To odgovara intenzitetu/magnitudi između 4 – 5 po Richterovoj ljestvici.

Opisane geomorfološke karakteristike i reljef ne predstavljaju ograničavajuća obilježja za razvoj. Naprotiv, s obzirom na ovakva geomorfološka i reljefna obilježja, prostor Općine Plaški karakteriziraju vrijedni krajobrazi, kvalitetna i očuvana prirodna i prostorna baština, čistoća zraka i vode (itd...) koji, zajedno s blizinom Plitvica te dobrom prometnom povezanošću, daju Općini Plaški velik potencijal i šanse za razvoj turizma (ruralni, rekreativski, planinarenje, ciklo-turizam avanturistički, team-building, itd...) i poljoprivrede.

2.3.3 Klima na području Općine

Klima Općine Plaški je **umjereni topla vlažna klima sa svježim ljetom** (Cfc) kakvu imaju brdsko-kotlinski i niži planinski dijelovi Gorske Hrvatske: Gorskog kotara, Ogulinsko-plaščanske zavale te Like. Česta velika naoblaka, visoka relativna vlažnost zraka i česte magle, značajne su karakteristike tog tipa klime.

Temperatura

Prosječna godišnja temperatura zraka je oko $10,25^{\circ}\text{C}$, prema prosjeku razdoblja od 1949.-2018. godine (DHMZ, 2020). Prosječna temperatura zraka u najtoplijem mjesecu je ispod 20°C , a u najhladnjem mjesecu između 0 i -3°C . Zbog živosti reljefa, njegove vertikalne i horizontalne raščlanjenosti na području Općine raznolika je i klima, te tako temperatura zraka opada s visinom reljefa.

Oborine

Prosječna godišnja količina oborina iznosi 1600 – 1700 mm (1.717,2 mm u 2019. god), odnosno 143 mm mjesечно. Oborine su prilično ravnomjerno raspoređene tijekom godine, a više ih je u hladnijoj polovici godine.

U zimskim mjesecima su prilično obilne snježne oborine. Veći dio prostora ima više oborina u hladnom nego u toplom dijelu godine. Zahvaljujući geomorfološkim i reljefnim karakteristikama te ubrzanim otjecanjem vode kroz krške ponorne zone, područje Općine Plaški se unatoč velikim količinama oborina odlikuje relativnom suhoćom.

Godišnje količine oborina na području Općine Plaški relativno visoke i kreću se između 1.400-1.750 mm.

Vidljivo je da klima na području Općine Plaški karakteriziraju **umjereni svježa i ugodna ljeta, te umjereni hladne zime, sa relativno velikom količinom padalina**. S obzirom na ostala geomorfološka i reljefna obilježja prostora, ovakva klima je ugodna i pogodna za razvoj biljnog i životinjskog svijeta, a naročito jer ne dolazi do nakupljanja vode u tlu i visoke vlažnosti.

Može se zaključiti da takve klimatske karakteristike povoljno djeluju na razvojne mogućnosti i potencijal Općine, jer su povoljne za autohtonu poljoprivrednu proizvodnju kakva postoji na području Općine Plaški, i pružaju dobre uvjete za razvoj turizma.

2.3.4 Hidrologija

U hidrogeološkom smislu na području Općine Plaški se izdvaja zona visokog krša u kojoj je došlo do razvoja krških fenomena kao što su krška polja, rijeke ponornice, škarpe, vrtače, ponikve i slično. U ovom području, u podnožju planinskih masiva su nastali rijeke Dretulja i njena pritoka Vrnjika, kao glavni vodotoci na području Općine, te niz manjih vodotoka i potoka.

2.3.4.1 Dretulja i njezino porječje

Rijeka Dretulja izvire u jugozapadnom dijelu Općine podno uzvisine Makanov vrh (710 m). Oko 500 m sjeverozapadno od glavnog izvora postoji i manji izvor Dretulje koji povremeno presuši.

Dretulja je regulirana na malom dijelu uz bivšu Tvornicu papira te su izvedeni također komunikacijski objekti (mostovi i propusti). Nizvodno od tvornice u jugoistočnom dijelu Plaščanske doline, Dretulja ponire i pojavljuje se kao izvor rijeke Mrežnice.

U podnožju Plaške glave na jugu Općine, formiraju se manji potoci: Vera, Komadinski potok, Muslarevac, Suvaja, Sinjac i dr. koji poniru ili se ulijevaju u Dretulju.

Na Dretulji kod ceste Plaški-Ogulin, na području naselja Plaški, postoji komercijalni ribnjak.

Kod naselja Plaški u Dretulju se ulijeva njezin jedini veći pritok - Vrnjika. Dretulja zajedno s Vrnjikom, pripada slivu rijeke Kupe

Lokacija izvorišta – kakvoća vode

Vrelo Dretulje kaptirano je kao izvorište pitke vode. Izvor se nikada ne zamučuje i koristi se za opskrbu Plaškog i okolnih mjesta putem vodovoda. U najsušnjim vremenskim razdobljima kapacitet izvora je 1.000 L u sekundi.

Analiza izvora u svim vremenskim uvjetima pokazuje da se radi o vrlo kvalitetnoj vodi sa vrlo dobrim odnosom minerala te mikrobiološki vrlo čistoj sa stalnom temperaturom od 8 – 9 C. Korištenje izvora datira još od 19 stoljeća a njegovu kaptažu i korištenje instalirala je još Austrougarska država.

2.3.4.2. Vrnjika i njezino porječje

Rječica Vrnjika izvire u zapadnom dijelu Općine Plaški, iz uzlaznog vokliškog izvora, podno brda Grabova Kosa (507 m) te protjeće kraj naselja Kunić, Boce, Međeđak i Latin. Nakon oko 11,5 km vodenog toka ulijeva se u Dretulju u Plaškom, čineći njenu najvažniju pritoku.

Sjeverni kanjon rijeke izgrađen je od jurskih dolomita vrlo slabe propusnosti. Na Vrnjiki nema stalnih pritoka niti izvedenih regulacija vodotoka, a ni izgrađenih objekta, osim komunikacijskih (mostovi i propusti).

Stare mlinice

Na gotovo svim vodotocima postoje stare mlinice kao atraktivna tradicijska baština, koje se potencijalno mogu staviti u funkciju održivog razvoja Općine kao mali i turistički atraktivni pogoni za ekološku proizvodnju visokokvalitetnog brašna od autohtonih žitarica (pir, ječam, raž, kukuruz, i sl.), kao zdrave hrane.

Ovakve stare mlinice je potrebno evidentirati prema lokacijama, analizirati njihovo stanje te utvrditi koje su potencijalno obnovljive. I potom bi bilo dobro pripremiti i planski realizirati lokalni projekt njihove obnove i stavljanja u funkciju.

2.3.4.3. Hidrološki potencijal i razvojne mogućnosti

Opisana hidrološka svojstva i karakteristike pojačavaju razvojne mogućnosti i potencijal Općine Plaški i svakako su faktori koji omogućavaju i jačaju prepoznatljivost i konkurentnost Općine.

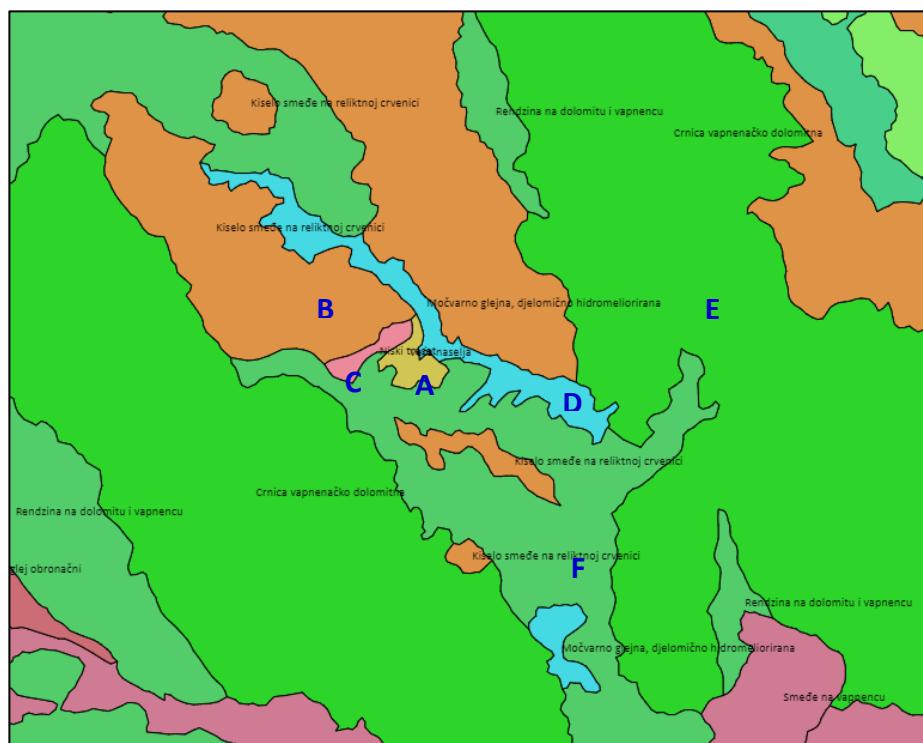
Posebno je važan njihov značaj u funkciji turistifikacije Općine te dugoročno održivog razvoja visokovrijednih usluga i proizvoda sa snažno povećanim stvaranjem dodane vrijednosti, kao segmenata koji mogu snažno povećati konkurentnost, gospodarsku učinkovitost i prihode.

Zbog toga, Općina u strateškom Planu razvoja treba **osmisiliti i planirati** lokalne projekte usmjerene na očuvanje i uređivanje lokalnih vodotoka, te održavanje visoke kvalitete voda. S druge strane, treba planirati razvoj projekata kojima će se na vodotocima i hidrološkim objektima u Općini uspostavljati turistički, edukacijski i komercijalni sadržaji, koji će omogućiti turistifikaciju te jačanje prepoznatljivosti, konkurentnosti i gospodarskih aktivnosti na području Općine.

2.3.5 Pedologija - tla na području Općine

Vrsta i kvaliteta tala su ključni element razvoja poljoprivrede. Na slijedećoj slici se prikazuje izvod iz Pedološke karte Hrvatske za područje Općine Plaški, iz kojeg su vidljive vrste tala (pedološke jedinice) koje postoje na području Općine Plaški:

Slika 19. *Prikaz vrste tala na području Općine Plaški*

Šest pedoloških jedinica na području Općine Plaški (A-F) su:

- Veća naselja** (kod 999) - Plaški i naselja u središnjem dijelu Općine
- Kiselo smeđe na reliktnoj crvenici** (kod 33) - Lesivirano akrično i tipično na vaspencu i dolomitu, Crvenica, Rendzina na dolomitu, Smeđe na vaspencu i dolomitu.
- Niski treset** (kod 38) – Močvarno glejno, Ritska crnica.
- Močvarno glejna, djelomično hidromeliorirana** (kod 43) - Koluvij s prevagom sitnice, Rendzina na proluviju, Pseudoglej na zaravni, Pseudoglej-glej.

- E: **Crnica vapnenačko dolomitna** (kod 61) - Smeđe tlo na vapnencu i dolomitu, Rendzina na trošini vapnenca, Lesivirano na vapnencu i dolomitu.
- F: **Rendzina na dolomitu i vapnencu** (kod 62) - Smeđe tlo na vapnencu, Luvisol na vapnencu, Vapneno dolomitna crnica.

Niti jedno od navedenih tala nije pogodno za intenzivnu poljoprivredu. Međutim, Tla kategorija D, E i F, koja su razvijena pretežito u središnjim dijelovima Općine, **donekle pogodna za intenzivniju proizvodnju**, preporučljivo autohtonih sorti povrća i žitarica.

Prema prostornim planovima Općine Plaški i Karlovačke županije, na području Općine su definirana tla slijedećih bonitetnih kategorija/kvaliteta:

Tablica 22. **Vrste raspoloživih poljoprivrednih i šumskih tala prema bonitetu i površini**

Oznaka	Vrsta i kvaliteta tla	površina
P2	vrijedno obradivo tlo	1.200 ha
P3	ostalo poljoprivredno zemljište	2.237,90 ha
PŠ	ostalo poljoprivredno i šumsko zemljište	1.643,69 ha
Š1	šume gospodarske namjene	4.975,20 ha
N	područja posebne namjene – vojni poligon	N/p

Kategorija P1 – osobito vrijedno poljoprivredno zemljište, na području Općine praktički ne postoji.

Dakle, kvalitetna tla su u Općini Plaški deficitarna, i stoga trebaju biti namijenjena prvenstveno poljoprivrednoj proizvodnji, i kontinuirano održavana tako da se u najvećoj mogućoj mjeri očuvaju proizvodna svojstva.

Iz utvrđenog i analiziranog činjeničnog stanja proizlaze slijedeći zaključci/preporuke:

- Raspoloživo poljoprivredno zemljište u Općini Plaški nije vrlo kvalitetno, niti primjerno za intenzivnu ratarsku proizvodnju, pa su za visoke prinose potrebne velike količine umjetnih gnojiva i kemijskih preparata, čime se zemljište kontinuirano degradira i proizvodnja je skupa;
- Za dugoročno održiv razvoj lokalnih proizvođača i proizvodnje, bilo bi optimalno ako se u Općini na raspoloživim površinama u najvećoj mogućoj mjeri organizira proizvodnja **autohtonih kultura povrća, voća i žitarica (u plodoredu)**, koji u postojećim prirodnim uvjetima mogu dati uspješnu, konkurentnu i dugoročno održivu proizvodnju;
- Veliki razvojni potencijal za Općinu Plaški imaju i šume, tj. gospodarstvo utemeljenom na održivom iskorištavanju šuma (turizam, bioenergija, obrada drva, i sl.), te lovstvo.

2.3.6 Prirodoslovne raznolikosti i nasljeđe Općine Plaški

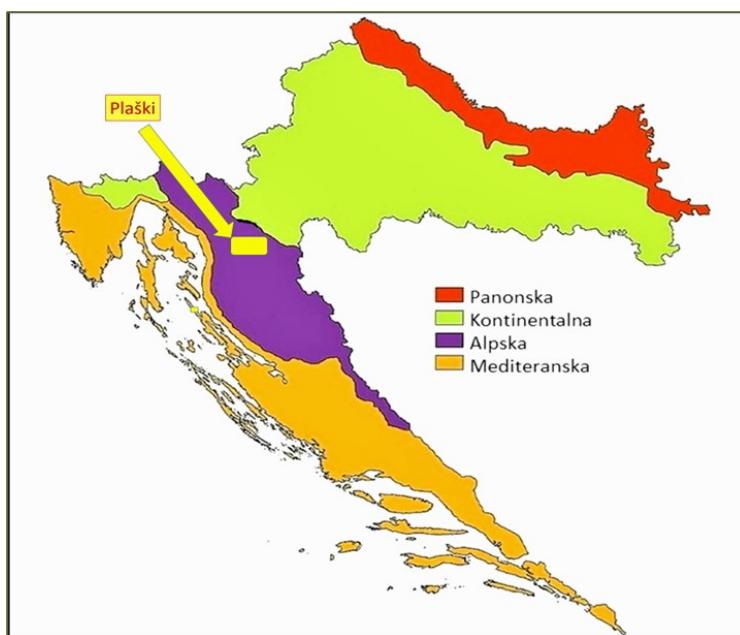
Vrijednost, prepoznatljivost i konkurenčnost svakog područja uvelike čine njegove raznolikosti i područni kapitali. U tom smislu, najčešće se radi o bio-geografskim raznolikostima, krajobraznim vrijednostima, bio raznolikostima i bio sustavima, agronomskim raznolikostima, itd...

2.3.6.1. Geografska raznolikost (bio-geografska regija)

Na području EU je prisutno 11 bio-geografskih regija (EEA, 2020) abecednim redom: alpinska, anatolijska, arktička, atlantska, borealna, crnomorska, kontinentalna, makaronezijska, mediteranska, panonska i stepska.

Za razliku od većine europskih država koje obično imaju 1-2 bio geografske regije, na području Hrvatske, od navedenih 11 europskih bio geografskih regija, prisutno ih je čak 4, od sjevera na jug: panonska, kontinentalna, alpinska i kopnena mediteranska te jedna morska bio geografska regija – mediteranska.

Slika 20. ***Bio geografske regije u RH i smještaj Općina Plaški***

Općina Plaški nalazi se u okviru **alpske regije**.

Alpska (Alpinska) regija obuhvaća površinu od oko 200.000 km² i obuhvaća 9 zemalja Europske unije (prethodni prikaz). Ova se regija se izvan EU nastavlja na istok na područje Bosne i Hercegovine te jugoistok na područje Crne Gore.

Unutar Alpske regije Općina Plaški se prema krajobraznoj raznolikosti nalazi u okviru **krajobraza LIKA**, pri čemu na području općine dominiraju šumski krajobrazi te mozaik ruralnih poljoprivrednih površina i pašnjaka.

Ovakav smještaj predstavlja značajnu razvojnu polugu za razvoj turizma i malog poduzetništva na području Općine, a naročito:

- Prirodne ljepote, brojni prirodni i krški fenomeni, krajolici, blizina Plitvičkih jezera,
- ugodna klima, zdravo prirodno okruženje, čist zrak i voda,
- dobri uvjeti i atraktivnost za ruralni i rekreativski turizam, biciklističke ture,
- pogodnost za dislocirani turizam
- mogućnost razvoja niza proizvoda i uslužnih djelatnosti.

U okviru ovakvog položaja, na području Općine Plaški postoji više atraktivnih geoloških lokaliteta, koje je moguće integrirati u funkciji održivog razvoja Općine.

Jezero Begovac (Blata) s estavelom Pećina

Jezero Begovac (Blata) smješteno je na samom JI rubu Općine Plaški i većim dijelom se nalazi na području Općine Saborsko. Predstavlja danas iznimno rijetko krško periodično jezero uz čiji se rub nalazi estavela Pećina, koja u vlažno doba godine vrši funkciju krškog izvora, a u sušno doba funkciju ponora. Jezero Begovac privlačilo je kroz povijest brojne istraživače, Danas slabo poznato široj javnosti.

Begovac je i tipsko nalazište za neke biološke vrste, te je danas zbog iznimnih vrijednosti uključeno u ekološku mrežu Natura 2000 kao - **Povremeno jezero Blata** (Natura kod HR2000594).

Slika 21. *Prikaz ulaza dio estavele Pećina, Jezero Begovac* (foto: R. Ozimec)

Vrelo Dretulje

Rijeka Dretulja je ponornica koja izvire ispod Male Kapele u zapadnom dijelu Plaščanske doline. Vrelo se nalazi na 380 m.n.v. Kapacitet izvora u najsušnjem razdoblju iznosi 1 m³/s. Prosječna izmjerena temperatura vode je 8-9°C. Fizikalnom, kemijskom i mikrobiološkom analizom vode utvrđen je **jedan od najčišćih i najkvalitetnijih izvora u Hrvatskoj**.

Slika 22. *Vrelo Dretulje* (foto: R. Ozimec)

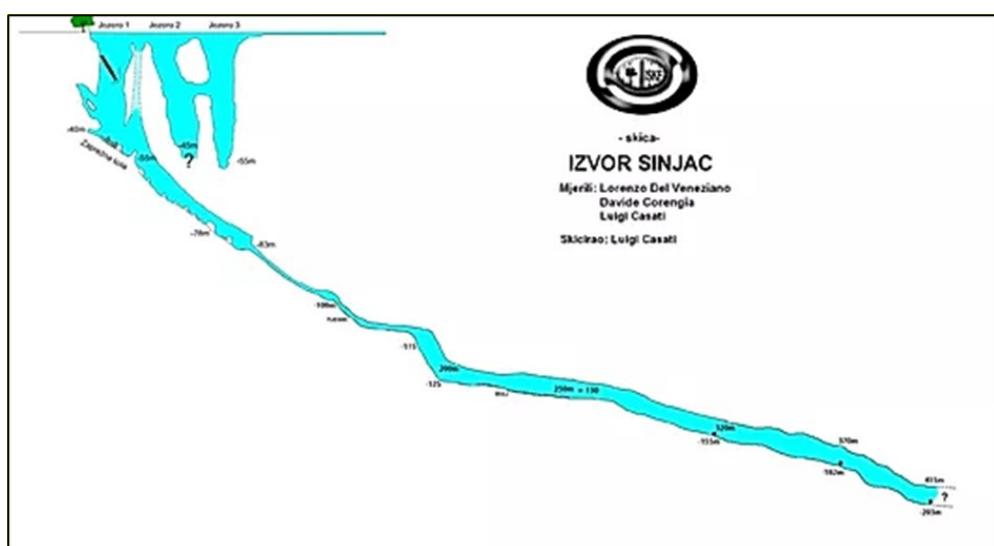
Lokalitet Sinjac

Lokalitet Sinjac je vrijedan prirodni fenomen, koji se nalazi se kod Plavče Drage u naselju Jezero nedaleko Plaškog, gotovo uz samu magistralnu cestu prema Saborskom, a poznat je i kao Izvor Sivac i Jezero. Sastoji se od 4 potopljene jame ili kotla, koji čine izvorišno područje Sinjca, od kojih je samo jedan otvoren u dubinu, dok su ostali zarušeni na dubinama od oko 50 m.

Radi se o vrlo dubokom uzlaznom izvoru volkliškog tipa kojeg sustavno istražuje Dinaridi – Društvo za istraživanje i snimanje krških fenomena iz Zagreba (DDISKF), a koji je trenutno istražen do dubine od čak - 205 metara.

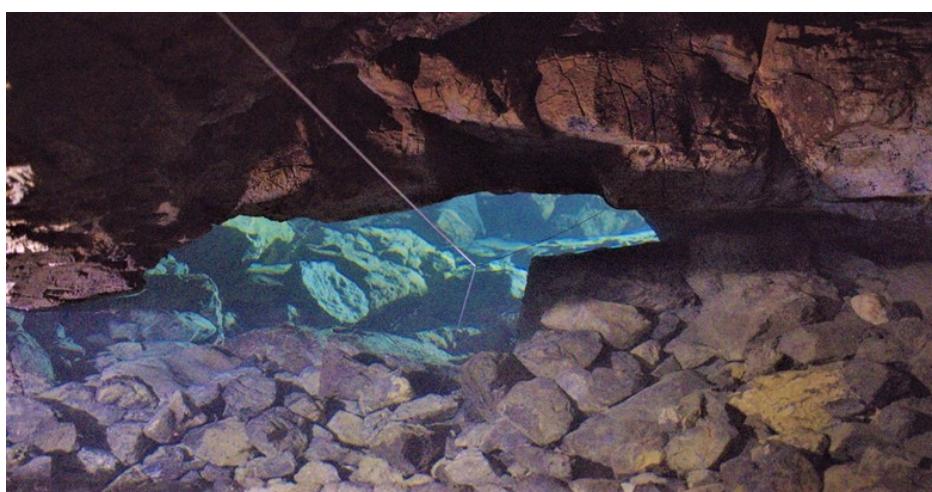
Topografski presjek je vidljiv iz slijedećeg prikaza:

Slika 23. **Topografski presjek izvora Sinjac** (Kovačević, 2020)

Izvor Vrnjike

Nalazi se kod naselja Kunić u podnožju male Kapele, gdje izvire podno vrha Kalun (729 m), na nadmorskoj visini od 400 m. Izvor Vrnjike je u stvari početni izvor rijeke istočne Mrežnice (Kordunska Mrežnica). Vrlo je atraktivna duboka uzlazna izvor volkliškog tipa kojeg sustavno istražuje DDISKF, a trenutno je istražen do dubine od čak 84 m.

Slika 24. **Prikaz atraktivnog sifona Izvora Vrnjike** (foto G. Polić)

2.3.6.2. Bioraznolikosti

Na području Republike Hrvatske, sukladno 1. razini EUNIS-a i Nacionalnoj klasifikaciji staništa (NKS 4.0.), definirano je 11 ekosustava. Na području Općine Plaški postoje svi ekosustavi, osim mora i morske obale.

Tablica 23. *Pregled ekosustava Općine Plaški s procjenom udjela površina (2006.)*

NKS kod	Ekosustav	Udjel (%)
A	Površinske kopnene vode i močvarna staništa	1
B	Neobrasle i slabo obrasle kopnene površine	3
C	Travnjaci, cretovi i visoke zeleni	25
D	Šikare	11
E	Šume	46,5
H	Podzemlje	100
I	Kultivirane nešumske površine i staništa s korovnom i ruderalnom vegetacijom (Poljoprivredni ekosustav)	12,5
J	Izgrađena i industrijska staništa	1
Ukupno:		100

Staništa

Staništa daju prepoznatljiv identitet krajobrazu i određuju ekološke čimbenike, bioraznolikosti te vrste biljnog i životinjskog svijeta koji postoji na određenom području. Na području Općine Plaški je prisutno **34 osnovna staništa**, od čega je **15 specifičnih staništa** ovog Područja. Posebnu vrijednost staništima na području Plaškom daju bogatstvo vrsta i dobra očuvanost. U okviru postojećih staništa postoji velika genetička raznolikost biljnih i životinjskih vrsta koje prebivaju na području Općine Plaški, a koje čine prirodnji i područni kapital Općine i utječu na mogućnosti ruralnog razvoja.

Biljke

Na području općine Plaški utvrđeno je preko 3.000 vrsta biljaka među kojima brojne rijetke, ugrožene, endemične i zaštićene. Ovo iznimno biljno bogatstvo nastalo je na sjećištu tri bio geografske regije: kontinentalne, alpske i mediteranske te specifičnoj dinarskoj krškoj podlozi koja omogućuje stvaranje skloništa (refugija) za opstanak vrsta. Stoga su opstale brojne tercijske, ali i glacijalne vrste, posebno brojne vrste vapnenačkih stijena i točila te visoko-planinskih travnjaka.

Najrašireniji ekosustav u Općini Plaški su **šume**, gdje dominiraju kvalitetne vrste bukva, hrast kitnjak i grab), a u najvišim predjelima i jela, s brojnim pratećim šumskim biljkama.

Po vrstama su najbogatije **brdske i planinske livade i pašnjaci** koji presijecaju šumska područja.

U šumama su prisutne i endemske biljke: prozorski zvončić (*Campanula fenestrellata*) i hrvatsko zvonce (*Edraianthus graminifolius* var. *croaticus*), krški runolist (*Leontopodium alpinum* ssp. *krasense*) i proljetna sirištara (*Gentiana verna*), koji su do posljednjeg ledenog doba bili široko rasprostranjeni, a danas su opstali samo u užim područjima („skloništima“) s hladnijom klimom i odgovarajućim uvjetima.

Zastupljene su i brojne močvarne vrste i biljke vlažnih staništa, kao i biljke travnjačkih staništa.

S obzirom na ovakvo biljno bogatstvo i dobru očuvanost staništa, na Području Općine Plaški zasigurno postoje dobri uvjeti za razvoj visokovrijednih lokalnih proizvoda na bazi ljekovitog bilja i zdrave hrane, s povećanim stvaranjem dodane vrijednosti.

Na žalost, područje Općine Plaški je do sada relativno slabo i nedovoljno istraženo u prirodoslovnom smislu, ali s obzirom na utvrđena bogatstva u široj regiji koja ima iznimnu bioraznolikost, možemo i na području Općine očekivati izraženu bioraznolikost. Crvena knjiga vaskularne flore Hrvatske navodi brojne rijetke, ugrožene i zaštićene vrste šireg područja (okolica Ogulina, Lička Jesenica, Saborski itd.), koje zasigurno obitavaju i na području Općine Plaški.

Životinje

Životinje su vrstama najbrojnija skupina organizama na svijetu, pa tako i u Općini Plaški.

Od beskralježnjaka, prisutni su **puževi** (Gastropoda) koji obitavaju u kopnenim i vodenim ekosustavima, **školjke** (Bivalvia) koje se nalaze samo u vodenim staništima, te brojne vrste **rakova** među kojima je je najveći zaštićen bjelonogi rak (*Austropotamobius pallipes*). Tu je i veliko bogatstvo **kukaca**, među kojima se nalaze brojne rijetke i zaštićene vrste.

Od kralježnjaka (Vertebrata) tu su sisavci, ptice, vodozemci, gmazovi i ribe.

Sisavci (Mammalia) su zastupljeni brojnim vrstama, gdje se ističu:

Na širem području Općine Plaški obitavaju **sve tri velike zaštićene zvijeri**: vuk (*Canis lupus*), medvjed (*Ursus arctos*) i ris (*Lynx lynx*), koji je izumro, pa je reintroduciran u Sloveniju, odakle se proširio na cijele Dinaride, gdje je nekad i obitavao (toponim Risnjak). Postoji teorija kako je po vuku (gr. *lycos* = vuk) cijela regija Lika dobila ime;

Osim velikih zvijeri, tu su i **divlja mačka** (*Felis silvestris*) **kuna zlatica i bjelica** (*Martes martes*; *M. foina*), **jazavac** (*Meles meles*), **lisica** (*Vulpes vulpes*), **divlja svinja** (*Sus scrofa*), **jelen** (*Cervus elaphus*), **srna** (*Capreolus capreolus*), pa i **divokoza** (*Rupicapra rupicapra*).

Uz vodotoke Općine živi i zaštićena vidra (*Lutra lutra*).

Posebno su značajni glacijalni relikti Dinarida, runati voluhar (*Dinaromys bogdanovi*) i krški puh (*Eliomys quercinus dalmaticus*) te brojni šišmiši od kojih je desetak zaštićeno iz rodova *Barbastella*, *Miniopterus*, *Myotis* i *Rhinolophus*.

Ptice (Aves), među kojima se ističu tetrijeb gluhan (*Tetrao urogallus*), suri orao (*Aquila chrysaetos*), brojne sove (Strigidae) i djetlići (*Picidae*), te brojne karakteristične brdske i planinske vrste, a na travnjacima zaštićeni kosac (*Crex crex*).

Gmazovi (Reptilia) zastupaju otrovnice poskok (*Vipera ammodytes*) i riđovka (*V. berus*), dok u blizini naselja obitavaju i zaštićeni četveroprugi kravosas (*Elaphe quatuorlineata*) i crvenkrpica (*Zamenis situla*). Kao endem, ističe se velebitska gušterica (*Iberolacerta horvathi*).

Vodozemci (Amphibia) u površinskim vodotocima zastupaju žabe i vodenjaci, a ističe zaštićeni veliki vodenjak (*Triturus carnifex*).

Posebnu vrijednost za Općinu Plaški predstavlja relativno nedavni nalaz najveće špiljske životinje dinarskog podzemlja - **čovječe ribice** (*Proteus anguinus*) strogo zaštićene i ugrožene vrste, koja je nađena kod zaseoka Grbe nedaleko Plaškog u Grbinoj špilji (Kovačević, 2014). Ova iznimna vrijednost za općinu potencijalni je temelj za razvoj ekološkog turizma te posebno promociju Općine.

Ribe (Pisces), od kojih u vodotocima Općine Plaški obitavaju zaštićene vrste **vijuna** (*Cobitis sp.*) i **pijora** (*Phoxinellus sp.*), ali i populacije starih/autohtonih **potočnih pastrva** (*Salmo trutta*). Ove pastrve treba svakako očuvati, čak i sustavno razmnožiti, jer su osnova za turistički ribolov, a u budućnosti i izvorno ribnjačarstvo Općine Plaški.

2.3.6.3. Agro bioraznolikost

Na području Općine Plaški prevladavaju prirodna staništa i **izvorne (autohtone) vrste**, ali posebnu vrijednost čine i **unesene (alohtone) vrste**. Direktno ili indirektno, sve ih je unio čovjek, kao gospodarski važne za uzgoj: lovna divljač (fazan, prepelica), medonosno, ukrasno, ljekovito ili na drugi način čovjeku važno bilje, ili kao nemamjerno antropogeno proširene vrste: brojne korovne vrste vezane uz poljoprivredna staništa, ribolovno važne te druge vrste, kao danas problematična ambrozija, kalifornijska pastrva i druge.

Kultivirano bilje i udomaćene životinje su na području Općine od civilizacijskog početka u suživotu s ljudima te njihove ostatke, prvenstveno sjemenke i kosti, nalazimo u svim arheološkim nalazištima šireg područja.

U okviru agrobioraznolikosti Općine posebno su zanimljive **divlje vrste bilja i životinja** koje su se tradicionalno koristile u prehrani, za liječenje, začin, ukras, ogrjev ili druge potrebe. Na području Općini rastu brojne korisne divlje vrste biljaka, od kojih je posebno na cijeni **štir (Amaranthus retroflexus)**, poznat i po nazivu amarant, po kojem na širem području postoje brojni toponiimi, ali i brojne druge vrste: **borovnice, bukvica, bazga, drijen, šumske jagode** i drugo;

Poljoprivredne biljne kulture zastupaju ratarske, povrtlarske i voćne kulture, neznatno su prisutne industrijske kulture te ukrasno bilje.

- **Voćne vrste** su prvenstveno: šljive, jabuke, kruške, višnje, orasi i dunje. Posebno je zanimljiva populacija šljive bistrice. Na temelju ovih kultura je moguće bazirati izvorne lokalne proizvode (brendove), kao što su rakija (šljivovica i dr.), pekmez, slatko, sušeno voće, slastičarski proizvodi, i sl..
- **Žitarice:** Na području Plaškog tradicionalno se kultiviraju žitarice: **raž, ječam, zob, pšenica, kukuruz, sirak**, a u manjoj mjeri **djeteline, proso i helđa**.
- **Povrtnice:** Na području Plaškog postoje dobri pedološki uvjeti i tradicija kvalitetne povrtlarske proizvodnje, gdje se tradicionalno uzgajaju razne **kupusnjače, krumpir, češnjak, luk, grah, tikvice i buče, i sl.** Posebno se ističe izvorna autohtona sorta povrća – **Ogulinski kupus**, koja je danas zaštićena na EU razini i temelj je razvoja poljoprivredne prerađivačke industrije – **kiselo ogulinsko zelje**.

Domaće životinje: Na području Općine Plaški postoje dobri uvjeti za stočarsku proizvodnju, i generacijama su se tradicionalno uzgajale autohtone pasmine i vrste, prvenstveno ovce i koze, manja goveda i konji, zatim perad, prvenstveno kokoši te pčele. U razdoblju nakon II. Svjetskog rata je postojala dobro razvijena intenzivnija govedarska proizvodnja te uzgoja koza i ovaca, sa relativno velikim brojem grla i relevantnim količinama proizvedenog mlijeka i mesa. Na žalost, ova proizvodnja je slijedom poznatih povijesnih i društvenih okolnosti u zadnjih 30-tak godina zapuštena, i svakako ju je potrebno obnoviti.

Pritom, na području Općine Plaški se ističu **izvorne pasmine**: **ovca lička pramenka, govedo buša, lički konj, hrvatska šarena i bijela koza, lička kokoš** te autohtona **siva pčela** – temelj pčelarenja ovoga područja.

Nažalost, tradicijskih je sorti i pasmina sve manje i praktički su napuštene, pa je **potrebno planirati reintrodukciju tradicijskih sorti i pasmina**, prvenstveno zbog očuvanja stanišne i biološke raznolikosti, ali i u cilju stvaranje izvornih i prepoznatljivih visokokvalitetnih lokalnih proizvoda s povećanim stvaranjem dodane vrijednosti, za kojima na otvorenom tržištu EU i RH postoji velika i stalno rastuća potražnja.

Opisana bioraznolikost i bogatstvo vrsta, sorti i pasmina **čine snažan razvojni potencijal i prepostavku ubrzanog i dugoročno održivog ruralnog razvoja Općine Plaški**, a naročito na slijedećem područjima:

- Organiziranje i razvoj proizvodnje autohtonih/lokalnih proizvoda – „zdrave hrane“ od izvornih sorti i pasmina te prema tradicijskim recepturama, s povećanim stvaranjem dodane vrijednosti;
- Turistifikacija Općine kroz organiziranje edukacijskih staza, prezentacija i obilazaka znamenitih lokaliteta, pripremanje lokalnih specijaliteta, i sl.;

2.3.7 Zaštićena područja i ekološka mreža Natura 2000

Na području Karlovačke županije se nalazi 13 područja/lokaliteta koji su zaštićeni u skladu s nacionalnim zakonodavstvom (kao Plitvička jezera, Klek, Žumberak, Ozalj, Petrova gora, itd.). Na području Općine Plaški nema niti jednog zakonom zaštićenog lokaliteta.

U Prostornom planu Karlovačke županije i Općine Plaški, evidentirani su vrijedni dijelovi prirodnog nasljeđa i utvrđeni su prijedlozi zaštite u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode. Radi se o slijedećim lokalitetima:

- **Izvor rijeke Dretulje** (predložena kategorija zaštite: hidrološki spomenik prirode);
- **Rijeka Dretulja** (predložena kategorija zaštite: Posebni rezervat šumske vegetacije);
- **Plaški – Cret** (predložena kategorija zaštite: Posebni rezervat botanički i floristički). Cret u Plaškom spada među najljepše ravne cretove u Hrvatskoj, i treba ga zaštiti jer spada u botaničke rijetkosti u HR i EU. U Hrvatskoj i EU je bilo puno više cretnih površina, međutim, čovjek ih je zbog humusnog zemljišta godinama meliorirao i pretvarao u obradivo zemljište, tako da su danas postale rijetkost.
- **Šume bukve, jеле i četinjača u 15. i 16 odjelu šumskog gospodarstva (cca. 102 ha);**
- **Plaški – drvoređ starih lipa** (predložena kategorija zaštite: Spomenik parkovne arhitekture):

Slika 25. *Dvored starih lipa u naselju Plaški*

S obzirom na bogatu biološku baštinu te vrijedne biološke raznolikosti i brojna staništa, velik dio Općine je obuhvaćen **Ekološkom mrežom Republike Hrvatske, koja je ujedno i dio ekološke mreže EU „Natura 2000“**. To je mreža područja od europske važnosti, izdvojenih za očuvanje rijetkih i ugroženih prirodnih i polu prirodnih staništa biljnih i životinjskih vrsta, zaštićenih Direktivama Europske unije. Mreža Natura 2000 sastoji se od Posebnih područja zaštite - SAC (područja izdvojenih na temelju Direktive o staništima) i Područja posebne zaštite - SPA (područja izdvojenih na temelju Direktive o pticama).

U hrvatskom zakonodavstvu ova područja navode se kao **POP** (Područja očuvanja značajna za ptice) i **POVS** (Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove)

Na području Općine Plaški, Ekološka mreža RH obuhvaća **čak 4 Natura područja i to: 3 SAC područja** (zaštita staništa i vrsti sukladno Direktivi o staništima), te **jedno SPA područje** (zaštita ptica na temelju Direktive o pticama). Ekološka područja koja su određena na području Općine Plaški su vidljiva iz slijedeće tablice:

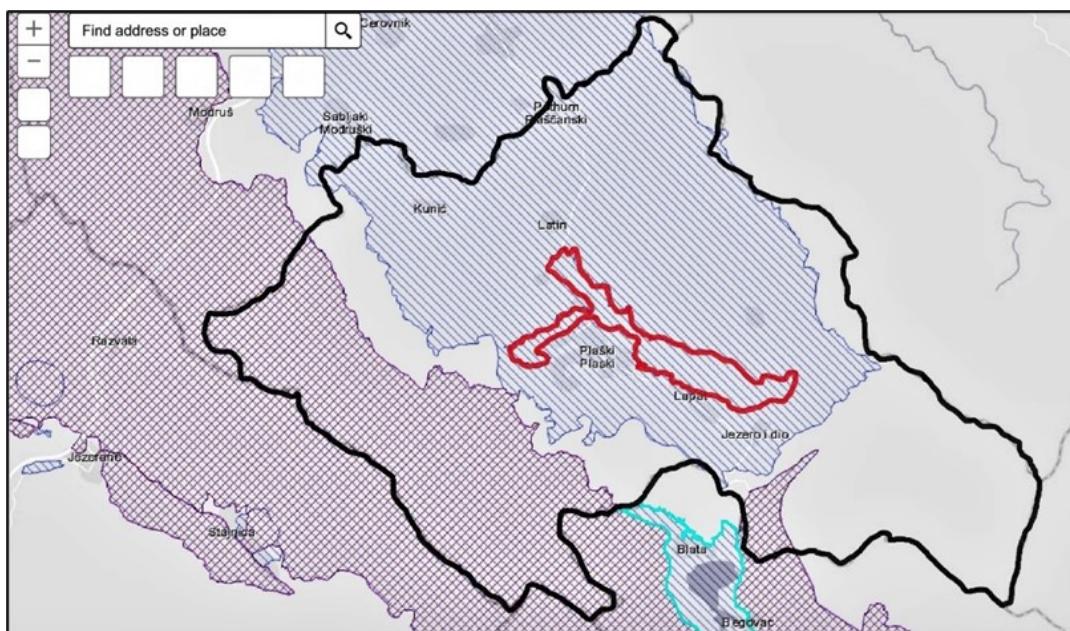
Tablica 24. Područja Ekološke mreže RH i Natura 2000 na Općini Plaški

RB	Naziv područja	Natura kod	Površina (km ²)	Natura staništa	Natura vrste	Ostale važne vrste
1	Ogulinsko-plaščansko područje	HR20000592	331,09	3	11	10
2	Dolina Dretulje	HR20000609	5,91	5	3	3
3	Gorski kotar i sjeverna Lika (dio)	HR5000019	2.174,45	2	11	24
4	Gorski kotar i sjeverna Lika (dio)	HR1000019	2.237,90	-	32	3
Uk.	4	4	2.574,90¹	10	57²	40²

Čak cca. 75% površine Općine Plaški se nalazi u okviru Ekološke mreže

Natura područja su vidljiva iz slijedeće karte:

Slika 26. *Karta Ekološke mreže - Natura područja u okviru Općine Plaški (crni rub)*

Vidljiva su 4 područja:

- A. Ogulinsko-plaščansko područje (OPP) (plavi rub)
- B. Dolina Dretulje (crveni rub)
- C. SPA i SAC područja Gorski kotar i sjeverna Lika (ljubičasti rub)
- D. Povremeno jezero Blata (svjetlo plavi rub)

Dolina rijeke Dretulje jedino je Natura područje koje se cijelovito nalazi u Općini Plaški, dok se ostala 3 područja u njoj nalaze samo dijelom (Sl. 4.2.), Ogulinsko-plaščansko područje većim, a Gorski kotar i sjeverna Lika manjim. Neposredno uz granicu Općine Plaški, u Općini Saborsko, se nalazi Natura područje - Povremeno jezero Blata (HR2000594).

2.3.8 Klimatske promjene

Planiranje razvoja mora uzeti u obzir globalne promjene klime na Zemlji do kojih dolazi zbog brojnih utjecaja, a očituju se kroz globalno zatopljenje i promjene vremenskih prilika na velikim područjima. Ovakve promjene do danas su postale znanstvena i životna činjenica, koju već danas osjećamo, i moramo je uzimati u obzir prilikom planiranja razvoja i pravodobno se pripremati se za nadolazeće uvjete.

Prema procjenama stručnjaka znatne promjene možemo očekivati već u razdoblju 2010.-2050., a očitovati će se u povećanju prosječnih temperatura, smanjivanju količine prosječnih količina oborina, slabijoj učestalosti oborina, te sve češćim pojavama ekstremnih klimatskih uvjeta. Tako će u našim geografskim širinama ljeta biti sve toplija i sušnija uz jačanje štetnog ultraljubičastog sunčanog zračenja. Što se tiče temperature, predviđa se da će ljeta svakih 10 godina, biti toplija od 0,4 do 0,8 stupnjeva. U praksi, to će značiti da će razdoblja s visokim i ekstremnim temperaturama višim od 37°-40°C biti sve više.

Najveći utjecaj ovakve klimatske promjene imati će na poljoprivredu, pa se smatra da će pitanje klimatskih promjena biti **dominantno pitanje poljoprivrede u 21. stoljeću**. Promjene će se očitovati u smanjivanju prosječnih količina oborina, uz povećavanje intenziteta i učestalosti ekstremnih meteoroloških pojava (vrućine, vjetrovi, izmjena sušnih perioda s olujnim kišama i nepogodama, itd.), te opću nepredvidivost vremenskih uvjeta. Zbog poremećaja prirodnih regulacijskih mehanizama, bit će povećana opasnost od štetnika i bolesti te invazivnih vrsta. S druge strane, povećane povećane temperature i promjene u režimu oborina, će utjecati na značajne promjene u vegetacijskom ciklusu biljaka te značajno povećavanje potrebe za vodom za održavanje vegetacije bilja, ali i za napajanje stoke.

Hrvatska je smještena u umjerenom klimatskom pojasu i vjerojatno neće biti izložena ekstremnim posljedicama, ali utjecaj i posljedične štete mogu biti znatni. Ovakve promjene, čak i u manjem opsegu od predviđanja, bitno će utjecati na uvjete života i privrede, a naročito u poljoprivredi. Stoga će poljoprivredna proizvodnja biti znatno složenija, rizičnija i skupljia.

Klimatske promjene će uvjetovati nužnost širenja temeljne agro bioraznolikosti, uz izbor otpornih i visoko tolerantnih kultivara, zatim proizvodnje u zaštićenim i kontroliranim uvjetima (plastenici, staklenici, mreže protiv tuče ...), osiguranje proizvodnje, povećanje potrebe navodnjavanja, složene agrotehničke i agro zaštitne mjere itd. Time će značajno porasti troškovi proizvodnje.

Ovakvo stanje odraziti će se i kroz velike promjene na tržištu. Hrana će postati sve značajnija, deficitarnija i skuplja roba. Isto tako, porasti će značaj i opseg investicija u proizvodnju hrane i proizvodne tehnologije. U takvoj situaciji će se sve više nametati slijedeće potrebe:

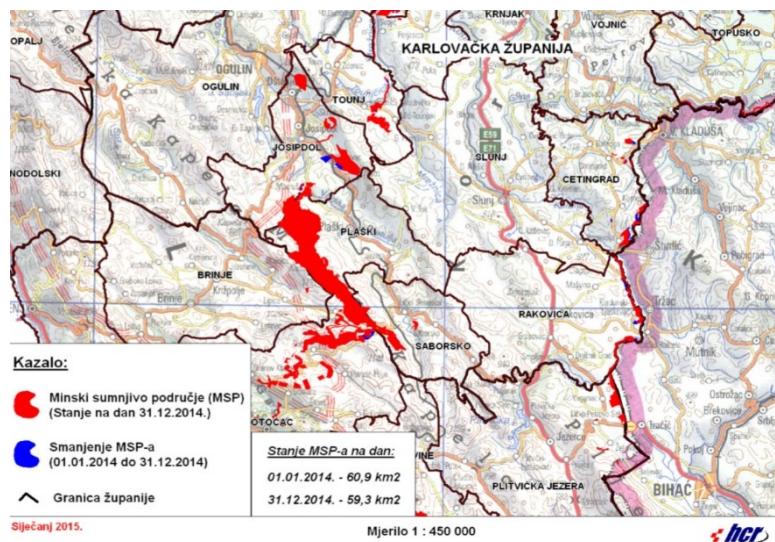
- Pravodobno upoznavanje, edukacija, organiziranje i ospozobljavanje lokalnih proizvođača i nositelja razvoja za usvajanje odgovarajućih vrsta, kultura i tehnoloških unaprjeđenja proizvodnje;
- Orientacija na kulture i oblike proizvodnje s povećanim stvaranjem dodane vrijednosti, koja će biti sposobna financirati povećane troškove i ulaganje;
- Pravodobno pripremanje i pokretanje projekata lokalnog razvoja usmjerenih na pokretanje i sustavnu realizaciju projekata kojima će se na području Općine pravodobno pripremati i uspostavljati zaštićeni prostori i proizvodna infrastruktura, koji će biti prilagođeni klimatskim promjenama (uređenje tala, plastenici, protugradna zaštita, navodnjavanje, agrotehnika, itd...) te omogućiti da se na području Općine pravodobno uspostavlja i razvija konkurentna proizvodnja.

Globalne klimatske promjene, koje će biti najizraženije u mediteranskom pojasu, utjecati će na **premještanje težišta ljetne turističke ponude prema sjeveru**, tj. u područja sa svježijom klimom. To će utjecati na **povećavanje značaja ruralnog turizma te proizvoda i usluga koje se na njega nadovezuju**, koji će u EU biti sve više traženi radi mogućnosti opuštanja, odmora i oporavka od sve težih uvjeta života u velikim gradskim aglomeracijama.

2.3.9 Zemljavične površine izvan upotrebe - minski sumnjiva područja Općine

Kod planiranja razvoja treba uzeti u obzir velike površine na sjevernim padinama planinskog masiva Kapela koje su okarakterizirane kao minski sumnjiva područja. Ova područja su gospodarski, ekološki i sigurnosni problem lokalnog stanovništva i sveukupnog razvoja, i znatno ograničavaju mogućnost gospodarskog i turističkog korištenja tala na području Općine. Minski sumnjiva područja na dan 01.01.2015. godine su vidljiva iz slijedeće slike:

Slika 27. **Prikaz karte minski sumnjivih područja**

Napomena: gornja karta predstavlja stanje na dan 1. Siječnja 2015. godine. Danas je ugrožena površina znatno manja uslijed kontinuiranog razminiranja tijekom proteklih godina.

Po izvješću HCR iz 2019. godine u Karlovačkoj županiji ostala je ukupna zagađenost MES-ima i NUS-om od 46,1 km². Od 1. siječnja 2019. Poslove HRC preuzeo je MUP. U 2019., koji je u 2019.g. na području Općine Plaški planirao očistiti cca. 1.155 898 m² šumskog zemljišta, prvenstveno na području Mala Kapela.

Poljoprivrednih površina zagađenih MES gotovo da nema.

Općina Plaški pokrivena je šumskim površinama 65%. U cilju razvoja turističkih, lovnih i držnih oblika turizma na području šuma, **Općina mora aktivno pratiti stanje minski sumnjivih područja. Isto tako u cilju opće sigurnosti građana te gostiju (turista) u budućnosti treba zahtijevati od MUP-a redovito izvješćivanje sa prilogom točnih površina te bolje označavanje površina koje nisu pregledane i obrađene.** Svaki pa i najmanji incident koji bi se desio na području Općine Plaški uzrokovan MES, dao bi negativnu sliku koja bi se odrazila i na slabljenju konkurentnosti Općine.

2.3.10 Zaključak o potencijalu korištenja prirodnih osnova i područnih kapitala

Analizom svih osnovnih prirodoslovnih elemenata, vrijednosti, prednosti i ograničenja Općine Plaški, njen geografski i geopolitički položaj, geomorfološke, hidrološke, biološke, ali i populacijske aspekte, dolazi se do zaključka da najveći potencijal za dovoljno dinamičan i dugoročno održiv razvoj Općine imaju slijedeća područja/sastavnice, redom:

- ⌚ održiva poljoprivreda i prerađivačka industrija (autohtone kulture i proizvodi s povećanim stvaranjem dodane vrijednosti, zdrava hrana, kozmetika, organska i integralna proizvodnja, itd...);
- ⌚ malo poduzetništvo i usluge u tzv. „zelenim djelatnostima“ te „zelene energije“ (korištenje biomase);
- ⌚ turizam i turističke (ruralni, rekreacijski, „team building“, biciklističke rute, itd...), u sinergiji s razvojem turističke infrastrukture te s lokalnim proizvođačima kvalitetne hrane, ugostiteljima i drugim odgovarajućim uslužnim djelatnostima, itd...;
- ⌚ Šumarstvo i lovstvo;

Ukratko, na području Općine Plaški postoje slijedeći potencijali i mogućnosti koje je, sustavnim pristupom i provedbom odgovarajućih lokalnih programa, potrebno staviti u funkciju održivog razvoja, prepoznatljivosti i konkurentnosti lokalnih proizvođača (OPG, MMP) i Općine:

2.3.10.1. Poljoprivreda i prerada

U Općini Plaški realno postoje izrazito povoljni uvjeti za razvoj kvalitetne poljoprivrede i proizvodnje/prerade visokokvalitetnih prehrabnenih proizvoda s povećanim stvaranjem dodane vrijednosti, za kojima postoji stalna potražnja koji se baziraju se na slijedećim elementima:

- Tradicija poljoprivredne proizvodnje i prerade
- Ekološki očuvane poljoprivredne površine i okoliš,
- Relativno povoljni klimatološki uvjeti u svjetlu dolazećih klimatskih promjena
- Zapuštene površine prikladne za reaktiviranje i poljoprivrednu proizvodnju
- Očekivani porast poticaja i interesa za domaću poljoprivrednu proizvodnju
- Hrana i gastronomija kao izrazito važan element tržišne prepoznatljivosti i konkurentnosti, a naročito kod razvoja turizma

Na području Općine Plaški postoji cca. 5.000 ha zemljišta kojeg je moguće privesti poljoprivrednoj proizvodnji. Od toga, do 2.000 ha čini vrijedno obradivo tlo i poljoprivredno zemljište koji su pogodni za ratarsku i povrtlarsku proizvodnju (oranice i vrtovi), a ostalo su površine pogodne za stočarsku proizvodnju i manje zahtjevne kulture.

Primjerice, oprezne procjene ukazuju da bi se na području Općine Plaški, uz pretpostavku da se proizvodnji privede cca. 60% postojećeg zemljišta odgovarajućeg boniteta za **proizvodnju povrća, voća i žitarica u plodoredu**, mogao uspostaviti i razviti potencijal za proizvodnju cca. 40.000 tona autohtonog povrća, voća i žitarica s povećanim stvaranjem dodane vrijednosti. Vrijednost ovakve proizvodnje moguće je okvirno procijeniti na min. razini od cca. 110.000.000,00 kn, tj. cca. 60.000 kn/stanovniku.

S druge strane, analizom raspoloživih površina na kojima se može organizirati **stočarska proizvodnja**, te imajući u vidu tradicije razvijene govedarske proizvodnju i broj goveda koji su se na području Općine Plaški uzbajali za mlijeko i meso krajem 1980-tih godina (cca. 3.800 grla), kao i veliki broj ovaca i koza, već i oprezne procjene govore da bi na području Općine bilo moguće reaktivirati i razviti vrlo ozbiljnu stočarsku proizvodnju i preradu.

Prema tome, poljoprivreda i prerada sigurno predstavljaju važan potencijal i sastavnicu održivog razvoja Općine.

U funkciji pokretanja ovakve proizvodnje, **iznimno je važno optimalno korištenje izvornih ili barem udomaćenih sorti poljoprivrednih kultura bilja i pasmina domaćih životinja**, koji na području Općine Plaški dobro uspijevaju i mogu davati visoku kvalitetu i produktivnost. To podrazumijeva naročito:

- ⌚ Intenzivan uzgoj povrtnih ratarskih kultura koje imaju dugu tradiciju proizvodnje, među kojima se ističu **Ogulinski kupus** („Ogulinac“) i neke druge udomaćene sorte kupusa, **lički krumpir, grah, luk, češnjak i bundeve-tikvice**, koji se na području Općine Plaški mogu proizvoditi intenzivno i na velikim površinama, te plasirati na otvoreno tržište kao autohtoni proizvodi;
- ⌚ Prerada poljoprivrednih proizvoda uz korištenje tradicijskih receptura, te razvoj visokokvalitetnih prehrambenih proizvoda. Tu je naročito značajan „**Ogulinski kiseli kupus/zelje**“ kao tradicijski proizvod Ogulinsko-plaščanskog kraja, sa certifikatom i zaštitom izvornosti u Europskoj uniji.
- Kod razvoja ovakve proizvodnje se kao naročit problem pojavljuje pitanje uspostavljanja proizvodnje **dovoljnih i stabilnih komercijalnih količina i uvjeta prodaje**, od čega bitno ovise konkurentnost i perspektive dugoročne održivosti na otvorenom tržištu.
- ⌚ Proizvodnju autohtonih žitarica koje na području Plaškoga dobro uspijevaju i postižu visoku kvalitetu, od kojih treba istaknuti **visokokvalitetne sorte pšenica – brkulje**, koje su prilagođene za brdsko-planinska područja, zatim **stare sorte raži i sorte kukuruza tvrdunca**, koje imaju dugu tradiciju uzgoja. U okviru tradicionalnih sorti tvrdunca preporučuje se uzgoj u tradicionalnoj konsocijaciji – odnosno u zajednici s **grahom i bućama**. Sve ove žitarice se mogu prerađivati u brašno, pogotovo obnovom neke od mlinica te plasirati kao izvorni proizvod.
- ⌚ Od voćnih kultura prvenstveno brdska područja Općine su optimalna za uzgoj **šljive bistrice**, te razne sorte **jabuka i krušaka**. Primarne prerađevine šljive bistrice su suhe šljive, pekmez od šljive te rakija šljivovica.
- ⌚ Uz kuće treba njegovati **obiteljske vrtove** s brojnim kulturama kao što su **mrkva, peršin, pastrnjak, rotkva, rotkvica, kelj, koraba, cvjetača, brokula, luk, češnjak poriluk, češnjak, rajčica, paprika, patlidžan**, i drugo, uz razno aromatično, začinsko i ljekovito bilje, prvenstveno **kopar, ružmarin, lavanda, neven, kadife, bosiljak, metvica** i drugo. Ovakvi proizvodi se mogu organizirano plasirati u okviru turističke ponude Općine, ili prerađivati i plasirati kao prepoznatljivi suveniri (npr. domaći ajvar, vijenci luka i češnjaka, nevenova mast, itd...);
- ⌚ Na području Općine Plaški postoje i vrlo dobre mogućnosti za prikupljanje **ljekovitog i samoniklog bilja** te doradu/preradu i proizvodnju tradicijskih pripravaka, kozmetičkih preparata i dodataka prehrani sa priznatim svojstvima povoljnog djelovanja na zdravlje;

2.3.10.2. Šumarstvo i lovstvo

Šume

Šume prekrivaju cca. 65,5% površina i predstavljaju velik i važan područni kapital Općine Plaški. Šumama i šumskim zemljištem u državnom vlasništvu gospodari Uprava šuma Ogulin.

Općekorisne funkcije i značaj šuma odražavaju se u:

- ❖ Zaštiti zemljišta, prometnica i drugih objekata od erozije, bujica i poplava
- ❖ Utjecaju na vodni režim i hidroenergetski sustav
- ❖ Utjecaju na plodnost zemljišta i poljoprivrednu proizvodnju
- ❖ Utjecaju na klimu
- ❖ Zaštiti i unaprjeđenju čovjekove okoline
- ❖ Stvaranju kisika i pročišćavanju atmosfere
- ❖ Utjecaju na ljepotu krajolika

Na taj način, šume imaju velik razvojni potencijal, koji se očituje naročito u slijedećim područjima:

- šume čine važan element prepoznatljivosti i konkurentnosti prostora Općine Plaški;
- kvaliteta života
- turizam i lovni turizam
- „zelene“ industrije – malo poduzetništvo
- održiva prerada drveta.

Zbog svega toga, Općina Plaški kod pripremanja i provedbe strateškog Plana razvoja i lokalnih razvojnih projekata treba snažno voditi računa o zaštiti i održivom korištenju šuma, te o planskom iskorištanju i stavljanju šuma u funkciju dugoročno održivog razvoja.

2.3.10.3. Turizam i turistička ponuda

S obzirom na smještaj, te na svoja prirodna i prostorna obilježja i vrijednosti, Općina Plaški ima dobre uvjete i relativno velik potencijal za razvoj praktički svih vidova ruralnog turizma (odmor, smještaj, prehrana, rekreacija, edukacija, lovni turizam, sportske aktivnosti, team building, itd...), i ima praktički idealne uvjete za kompleksnu ponudu koja uključuje odmor i „punjenje baterija“ u lijepom mirnom prirodnom okruženju za svježim zrakom i čistom prirodom.

Ovakve mogućnosti i uvjeti su vrlo atraktivni, cijenjeni i traženi na otvorenom tržištu, a naročito za velik dio stanovništva u urbanim centrima EU, ali i u širem globalnom okruženju. Zbog toga, turizam ima velik razvojni potencijal i treba ga smatrati važnom razvojnom polugom Općine Plaški.

2.3.11. Razvojni problemi i razvojne potrebe u vezi s prirodnim i prostornim nasljeđem (područnim kapitalima):

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> ● Nerazvijena svijest o značaju i potencijalu prirodnih resursa i okoliša za održiv razvoj Općine, te o potrebi i mogućnostima njihove sustavne zaštite i očuvanja; ● Nedostatak sustavnog planiranja i upravljanja prirodnim i prostornim resursima, u cijelini; ● Biološke i krajobrazne raznolikosti nisu popisane, sistematizirane, niti odgovarajuće vrednovane; ● Prostor Općine nije dovoljno kultiviran; ● Ekstenzivno i ekonomski nedovoljno učinkovito gospodarenje prirodnim resursima na području Općine; ● Ugroženost podzemnih voda i tala zbog nepostojanja kanalizacije - sustava za odvodnju i zbrinjavanje sanitarnih i otpadnih voda; ● Loše stanje u privatnim šumama ● Utjecaj globalnih klimatskih promjena 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Sistematiziranje, valorizacija te uspostavljanje sustava i aktivnosti na planiranju i upravljanju prirodnim resursima Općine; ⇒ Razvoj svijesti o značaju i važnosti očuvanja prirodnih resursa i okoliša, te sustavan rad sa stanovništvom i edukacija poljoprivrednih proizvođača i poduzetnika u ključnim pitanjima zaštite i očuvanja okoliša; ⇒ Korištenje prostora i prirodnih resursa Općine u skladu s pravilima održivog razvoja; ⇒ Efikasnije gospodarenje prirodnimi resursima, dugoročno, održivo i ekonomski učinkovito korištenje prirodnih resursa Općine u funkciji razvoja; ⇒ Zaštita i unaprjeđivanje obradivih tala; ⇒ Unaprjeđivanje upravljanja privatnim šumama, ⇒ Zaštita šuma od moguće devastacije; ⇒ Inventarizacija, zaštita, očuvanje i unaprjeđivanje prirodne i krajobrazne raznolikosti;

2.4 Kultурно – povijesno nasljeđe

Područje Općine Plaški je zanimljivo i potencijalno atraktivno i zbog znatnog i raznovrsnog povijesnog, kulturnog i tradicijskog nasljeđa.

Plodna polja u Plaškom i okolini (ime Plaški dolazi od starohrvatske riječi „plase“ = plodne, široke njive), pitomi pašnjaci i nadasve bogati izvori pitke vode uvjetovali su da je ovaj kraj kroz povijest bio iznimno dobro naseljen i u davnoj povijesti.

Na području Plaškog u predrimskom razdoblju živi ratoborno plame Japoda. Japodi su pružali žilav otpor Rimljima do 34 godine p.k. Rimljani su Izgradili mrežu putova od Jadrana preko unutrašnjosti. Jedan od glavnih pravaca je išao preko Modruša i Male Kapelle. Utvrđeno je na osnovu nalaza, da su neki stari putovi vodili i preko Plaščanske doline, preko Plaške Glave i preko Janje Gore.

Povijesno ime Plaški pri put se spominje sredinom 1163. godine u sačuvanim dokumentima Splitske nadbiskupije. Drugi spomen datira iz 1185. prigodom osnutka nove, Krbavske biskupije kojoj je pripala plaščanska župa. Do 1193. plaščanska je županija (comitatus Plazy) bila posebna upravna oblast, a tada je postala dijelom županije modruške te dospjela pod vlast plemenitaške obitelji Frankopana.

Stari utvrđeni grad Plaški nalazio se u podnožju Plaške glave, a sagrađen je krajem 12. stoljeća kao Frankopanska utvrda. U ispravi kneza Bernardina Frankopana iz 1500. godine Plaški se spominje kao protuturska utvrda podložna njegovoj vlasti. Isti status imala je i Lička Jesenica, koja danas pripada susjednoj općini Saborskom. Status Plaškog kao obrambene utvrde ponavlja se i u dokumentu iz 1551. godine. Ogulin se u tom dokumentu navodi kao jedno od četiriju središta Hrvatske Vojne Krajine, a Plaški kao njemu pripadajuća utvrda.

Pred naletima i pljačkanjima turske vojske krajem 15. stoljeća, i neposredno pred Krbavsku bitku 1492. godine, Plaški biva opljačkan od Jakub-paše. Mjesto ostaje pusto poput poznatije utvrde Modruša. Preostali Hrvatski živalj izbjegao je prema Kranjskoj (Slovenija) ili se razbježao po ostalim posjedima Frankopana.

Gospodari Plaškoga postali su tijekom 16. stoljeća velikaši iz obitelji Zrinski. Oni su rodbinskim vezama bili povezani s Frankopanima koji im prodaju svoje posjede, jer ih sami više nisu mogli sačuvati.

Radi očuvanja ispravnjenih područja, odlukom Ratnog vijeća u Gazu, dopušta se Vlasima, pravoslavnom življu, naseljavanje na prostor Plaškoga iz krajeva današnje Bosne i Hercegovine. Vlasi se nastanjuju na područje Plaškog organizirano u tri navrata, godina 1609., 1639. i 1666., dok Ličku Jesenicu nastanjuju 1690. godine. Dosedjeni Vlasi, stanovnici pravoslavne vjere, imali su vojnu obvezu i bili su organizirana vojna snaga u Vojnoj krajini, te su povijesti i kulturnom životu Plaškog dali neizbrisiv pečat, posebice nakon osnivanja Gornjokarlovačke eparhije.

Prostor Plaškog je izdvojen ispod vlasti Hrvatskoga sabora i izravno podvrgnut upravi austrijskih vojnih zapovjednika. Vlaško pučanstvo preseljava na krščanska područja zbog sve težeg položaja u područjima pod turskom vlašću, pogotovo zbog samovolje i nasilja koje nad njima provode pojedini begovi. Krajiški austrijski časnici organiziraju odlaske u tursku pozadinu te prevođenje vlaškoga pučanstva preko granice, nudeći im razna obećanja, pogotovo vezana uz zemlju.

Četverostrana Obrambena kula u Plaškom sagrađena je 1663. godine. Bila je četverostrana. Dao ju je sagraditi Petar Zrinski. U sklopu ogulinske pješačke pukovnije od sredine 18. stoljeća djeluje i Plaščanska, uz Tounjsku i Ogulinsku kapetaniju.

Pravoslavna parohija (župa) u Plaškom osnovana je svakako prije 1700. godine.

Karlovački i zrinskopoljski vladika Stjepan Metohijc je popravio Zrinsku kulu u Plaškom i uredio je za vladičin stan. Vladika Danilo Ljubotina (od 1713.) stanuje u manastiru u Gomirju, a novu rezidenciju u Plaški premjestio je 1721. Od 1721. sve do Drugoga svjetskoga rata s prekidom od 1830. do 1858., kroz više od 200 godina, sjedište pravoslavne eparhije bilo je u Plaškom. Katedralnu crkvu započeo je graditi vladika Danilo Jakšić 1755..

Gradnja katedrale Vavedenja presvete Bogorodice trajala je, s prekidom, osam godina (1756.–1763.). Vladikin dvor izgrađen 1784. je zapaljen u doba NDH, a ruševine do kraja srušene 1970-ih odlukom komunističkih vlasti.

Katolička kapelanijska osnovana je 1769. pod nazivom sv. Antuna Padovanskog . Zbog malog broja katolika brigu je isprva o katolicima Plaškog vodio župnik Saborskog. Katolička crkvica sv. Ane zamijenila je onu sv. Antuna Padovanskog oko 1835. koja i danas služi kao župna crkva.

Od 1744. godine u Plaškom djeluje pravoslavna crkvena škola, a osnova se i crkveni sud. Godine 1773., kad je izšla naredba o osnivanju škola u Vojnoj krajini, Plaški je već imao školu.

Godine 1881., nakon ostavke bana Ivana Mažuranića, Vojna krajina se razvojačuje i priključuje Banskoj Hrvatskoj. Tada Ogulin postaje glavnim gradom Modruško-riječke županije, a Plaški jedna od devet općina ogulinskog kotara te županije.

Nakon I. Svjetskog rata, Plaški se počinje ubrzano razvijati kao administrativni, gospodarski i trgovački centar (varošica), te počinje privlačiti stanovnike iz okolnih područja, što je ubrzano nakon izgradnje Ličke pruge (do 1925 godine). U to vrijeme, osim podizanja stambenih i trgovачkih objekata, razvoj varošice čine i zgrade javne i poslovne namjene i objekti za javnu upotrebu izgrađeni u tom periodu: općina, ambulanta, apoteka, poštanski ured, željeznička stanica, škola, pilane, mlinovi, trgovine, kameni most na rijeci Dretulji, itd. Djelovale su i brojne građanske udruge, kao Sokolsko društvo, sportski klubovi, dobrovoljno vatrogasno društvo, lokalni časopis „Čaba“, povremeno je djelovala knjižnica i čitaonica.

Postojala je i zemljoradnička zadruga sa 70 članova te velika plantaža-voćnjak na području gdje se danas nalazi kamenolom.

Između dva rata, na području Plaškog je bila snažna šumska industrija i pilanarska obrada drva, tako da je najveće poduzeće bilo „Jugoslavenska šumska industrija“ d.d., koje je zapošljavalo 500 radnika i velik broj kooperanata, a drvo se izvozilo. U tom periodu Plaški je imao Općinu, Štedionicu, Poštansku službu, Ambulantu i apoteku. Od 1921. godine su osnovane i dvije škole (Mješovita građanska škola poljoprivrednog smjera „Nikola Tesla“ i Državna građanska škola.

Uoči i tijekom II. Svjetskog rata, na području Plaškog je djelovao snažan antifašistički i partizanski pokret. Povijesni važan događaj za Plaški dogodio se 12 - 15. listopada 1943., kada je u Domu kulture, nekada Domu ZAVNOH-a, održano II. zasjedanje Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Hrvatske. Predsjedao mu je pjesnik i antifašist Vladimir Nazor. Na tom su povijesnom zasjedanju potvrđene odluke o priključenju nepravedno oduzetih 1920., 1924. i 1941. hrvatskih krajeva Dalmacije, Istre, i grada Zadra. Na tom zasjedanju je odlučeno da je Hrvatska država hrvatskog i srpskog naroda kao ravnopravnih naroda.

Nakon II. Svjetskog rata, u SFR Jugoslaviji, a naročito nakon 1960. godine, Plaški se jače razvio. U naselju Plaški je 1965. proradila tvornica celuloze „Simo Dimić“ koja je proizvodila omotni papir i kartonsku ambalažu, i zapošljavala i do 900 radnika. Ova tvornica je omogućila ubrzani razvoj i profiliranje Općine kao industrijskog središta, ali je uzrokovala i teško zagađivanje rijeke Dretulje u nizvodnom tijeku. Tvornica je prestala s radom 22.07.1991. godine. Osim tvornice celuloze, u Plaškom je djelovalo i trgovačko poduzeće „Lika promet“. Na području Plaškog su bile razvijene društvene djelatnosti: Zdravstvena stanica Plaški osnovana je 1960. godine. Osnovna škola je 1960-tih godina je imala 800 do 1.000 učenika, a do 1974. godine radila je u zgradici „Učione“, kada je izgrađena nova osnovna škola. U Plaškom je djelovala i Šumarska srednja škola, osnovana 1948. godine. Osim toga, u Općini su djelovali pošta, banka, šumarija, apoteka, veterinarska stanica, stočna tržnica, dom kulture, kino Hum, kuglanu, te više kulturnih i sportskih klubova (KK Partizan Plaški)...

Unatoč industrijskoj i gospodarskoj orientaciji, na Području Plaškog je bila razvijena i relativno intenzivna poljoprivredna - stočarska proizvodnja, kada je na području Plaškog bilo i do 3.800 mlijecnih krava.

Na žalost, i Općina Plaški je bila obuhvaćena ratnim zbivanjima u Hrvatskoj u razdoblju uspostavljanja Republike Hrvatske (1991 – 1995). U ovom razdoblju, na području Općine Plaški je došlo do velikih promjena, koje karakteriziraju gospodarska devastacija, te velike demografske i socijalne promjene, a naročito pošto je veliki dio domicilnog srpskog stanovništva izbjegao/iselio u Srbiju, a potom su se nakon 1995. godine doseljavali Hrvati izbjegli iz Bosne i Hercegovine, od kojih su zbog gospodarske stagnacije i nezaposlenosti mnogi otišli dalje „trbuhom za kruhom“ ali je velik broj unatoč nezaposlenosti ostao živjeti u Plaškom.

Krajem 1990-tih godina se domicilno srpsko stanovništvo počelo vraćati, tako da Plaški od 1999. godine ponovo ima pravoslavnog svećenika, a od školske godine 2004/2005. se u Osnovnoj školi održava nastava pravoslavnog vjeronauka.

Tim putem, Plaški je danas nerazvijena i siromašna Općina, u kojoj je gospodarstvo na sasvim niskim granama, a velik dio stanovništva preživljava od neformalnog rada i raznih oblika socijalne pomoći. U takvoj situaciji, Općina je zadnjih godina intenzivirala aktivnosti na razvoju komunalne infrastrukture, poduzimanju mjera za održavanje socijalne sigurnosti i smanjivanje nezaposlenosti, te uspostavljanju uvjeta za pokretanje novog razvojnog ciklusa, gdje je važno naglasiti izradu Prostornog plana uređenja te ponovno uspostavljanje zemljишnih knjiga, koje su tijekom 1990-tih bile stavljene izvan snage.

U takvoj situaciji, Općina Plaški u današnje vrijeme treba donijeti kvalitetan strateški Plan razvoja za razdoblje 2021 – 2027. godine, kao temeljni razvojni akt u kojem će osmisiliti viziju i ciljeve dugoročnog razvoja te implementirati razvojne aktivnosti i projekte lokalnog razvoja koji trebaju omogućiti pokretanje razvojnog ciklusa, organiziranje lokalnih poduzetnika (OPG, MMP) i ostalih nositelja razvoja, pokretanje ulaganja, korištenje bespovratnih potpora iz fondova Europske unije, te jačanje lokalnog gospodarstva, zaposlenosti i kvalitete života, čime se na ovom području želi zaustaviti negativne trendove te ostvariti ruralnu obnovu.

Slijedom navedenog razvoja i povijesnih okolnosti, te unatoč bogatog povijesnog i arhitektonskog nasljeđa, u Općini Plaški kulturno nasljeđe slabo i nedovoljno istraženo i evidentirano, a najveći dio postojećih kulturnih dobara, objekata i građevinskog nasljeđa su zapušteni i u vrlo lošem stanju.

U takvoj situaciji, samo je nekoliko kulturnih dobara evidentirano i stavljeni pod preventivnu zaštitu u skladu sa Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, kako je vidljivo iz slijedeće tablice:

Tablica 25. **Zaštićena i evidentirana kulturna dobra na području Općine Plaški**

Naziv i lokacija	Kratki Opis	Stanje i vrsta zaštite
GRADINA – STARI GRAD, Plaški	Obrambena građevina, ostaci srednjovjekovnog utvrđenog grada – Frankopanske tvrđave iz sredine 14. stoljeća. Nalazi se izvan naselja Plaški, u šumi na brdu Plaška glava. Turci su ga razorili 1592. godine i od tada propada. Sačuvani su ostaci glavne kružne kule i zidina. Objekt je u vrlo lošem stanju, i do njega je otežan pristup.	Zaštićeno kulturno dobro, Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture Zagreb, (RZG), oznaka: br. Z-293; Vrsta: nepokretno kulturno dobro – pojedinačno
HRAM VAVEDENJA PRESVETE BOGORODICE, Plaški	Sakralna graditeljska baština, pravoslavna saborska eparhijska crkva: Jednobrodna građevina pravokutnog tlocrta s poligonalnim svetištem i ugrađenom manjom poligonalnom apsidom, dvije bočne kapele i zvonikom ispred glavnog pročelja, smještena u središtu naselja Plaški. Crkva je sagrađena 1763. godine i obnavljana 1834. i 1883., a rekonstruirana 1906. god. po projektu arhitekta J. Holjca u duhu historicizma. Time je dobila današnji izgled. Od izvorne barokne crkve je su sačuvani dio svetišta i donji dio zvonika	Zaštićeno kulturno dobro, RZG, oznaka: Z-294 Vrsta: nepokretno kulturno dobro – pojedinačno
IKONOSTAS u Sabornoj crkvi Vavedenja presvete Bogorodice Plaški	Sakralni – religijski predmet: Drveni pozlaćeni ikonostas, s dva reda ikona izrađenih u tehnici ulja na drvu, sa kaneliranim pilastrima. Izrađen je 1907. godine u kasno historicističkom stilu, u sklopu rekonstrukcije crkve. Projektant ikonostasa je arhitekt Vinko Raucher, a autor ikona akademski slikar Ivan Tišov.	Zaštićeno kulturno dobro, RZG, oznaka: Z-4613 Vrsta: pokretno kulturno dobro – pojedinačno
ŽUPNA CRKVA SVETE ANE, Plaški	Sakralna graditeljska baština, katolička župna crkva izgrađena 1907. godine. Objekt nije istražen i opisan u smislu povijesti umjetnosti i zaštite	Evidentirani objekt na razini Prostornog plana uređenja Općine
OSTAVA RIMSKOG NOVCA, Plaška glava	Ostatci objekta iz antičkog vremena, građevinska baština. Objekt nije detaljnije istražen i opisan u smislu povijesti umjetnosti i zaštite	Evidentirani objekt na razini Prostornog plana uređenja Općine
Evidentirani arheološki lokaliteti na području Općine	Arheološki lokaliteti u Kunić Selu, Plavča Draga, Jezero, Kosanović, Jezero, Kunić Selo, Plaški, više objekata u naselju Jezero, i dr.	Evidentirani objekti na razini Prostornog plana uređenja Općine

2.5 Infrastruktura i komunalna opremljenost

2.5.1 Pregled infrastrukture

Infrastruktura je temeljni uvjet i prepostavka od koje ovise kvaliteta života i mogućnosti razvoja, te ukupna konkurentnost svake zajednice, pa tako i Općine Plaški.

Na žalost, s obzirom na rubni položaj u Karlovačkoj županije, nepovoljan splet povijesnih i društvenih okolnosti i dugi period faktičkog zapostavljanja ruralnih sredina u korist regionalnih središta, razvijenost i stanje infrastrukture na području Općine nisu zadovoljavajući. Zbog toga, izgradnja i unapređivanje infrastrukture te komunalno opremanje područja Općine predstavljaju jedan od temeljnih zadataka i prioriteta za Općinu Plaški.

Na području Općine, u dosadašnjem tijeku postoje slijedeći sustavi infrastrukture:

- ❖ prometna infrastruktura,
- ❖ energetska infrastruktura,
- ❖ vodovodna infrastruktura,
- ❖ telekomunikacijska infrastruktura.

Cestovna infrastruktura „služi svrsi“, međutim, zastarjela je i u relativno lošem stanju, te ne može osigurati potreban kapacitet i brzinu prometa u skladu s dugoročnim potrebama razvoja Općine.

Željeznička infrastruktura je kvalitetna i udovoljava dugoročnim potrebama Općine (osim stanice);

Od energetske infrastrukture na području Općine Plaški danas postoji samo elektroenergetska mreža koja je dobro kapacitirana i zadovoljava predviđene potrebe razvoja u doglednom periodu.

Vodoopskrba Općine pokriva sva naselja u Općini, osim naselja Kunić. Vodovodna mreža nije kompletno zatvoren sustava, te je na brojnim mjestima zastarjela i u relativno lošem stanju, i postoje relativno veliki gubici. Nedostaci na vodovodnoj mreži se tijekom 2018. – 2020. godine u skladu s mogućnostima kontinuirano saniraju.

Kanalizacija, ni bilo kakvi drugi sustavi za odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda, na području Općine uopće ne postoji.

Komunalno gospodarstvo i sustav komunalnih servisa također su nedovoljno razvijeni i suočeni su s brojnim funkcionalnim i razvojnim problemima.

Glavne tekuće aktivnosti Općine na području infrastrukture su rekonstrukcija i daljnja izgradnja vodoopskrbnog sustava, i planira se pokretanje aktivnosti na pripremanju idejnog rješenja izgradnje sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda.

Radi stvaranja prepostavki za efikasno upravljanje razvojnim aktivnostima i projektima, te osiguravanja kvalitetnijih komunalnih servisa Općina ima osnovana dva komunalna poduzeća:

- VEKS d.o.o. zaduženo za vodoopskrbu (tijekom 2020. preneseno na Komunalno poduzeće Ogulin);
- PLAŠKIKOM d.o.o. zaduženo za komunalne djelatnosti, odvoz smeća i održavanje groblja

Polazeći od prikazane situacije, Općina Plaški u slijedećem periodu mora utvrditi prioritete, te osmisliti, pripremiti i pokrenuti sustavne razvojne aktivnosti i programe u cilju održivog razvoja i kvalitetnog održavanja komunalne infrastrukture, te razvoja kvalitetnog komunalnog gospodarstva.

2.5.2 Prometna infrastruktura

Prometna infrastruktura na području Općine određena je položajem Općine Plaški u Karlovačkoj županiji i široj regiji, te prometnim potrebama na području Općine i okruženja.

Na području Općine postoji infrastruktura za cestovni i željeznički promet.

2.5.2.1 Cestovni promet

Na području općine postoji jedna državna cesta (D-42), županijske/lokalne ceste te mreža nerazvrstanih cesta, kako slijedi:

Državna cesta D-42

Državna cesta D-42 (Ogulin – Plitvice) je najvažniji cestovni pravac, od vitalnog je značaja za komunikaciju Općine sa relevantnim okruženjem, svim prostorima Hrvatske i širom regijom i predstavlja bitan poticajni element za razvoj. Ova cesta prolazi središnjim dijelom Općine i direktno povezuje prostor Općine sa širim okruženjem, ujedno ista povezuje dva grada kojima gravitira Općina (Ogulin i Slunj)

Cestovni pravac D-42 u dobrom je tehničkom stanju kolnika, redovito održavanom sa primjerenom prometnom signalizacijom. Zbog prolaska kroz naselja i krivudavog položaja, na cijeloj dionici prometnice D-42 kroz Općinu je ograničenje brzine kretanja.

Dionica D-42, od grada Ogulina do Općine Plaški je **prometno slabo opterećena** te je označena kao prometnica sa manje od 500 vozila/h. Ovakvo stanje je između ostalog posljedica i činjenice da je prometnica D-42 predviđena kao tranzitni pravac prema državnoj cesti D-1, međutim, s obzirom da je nezavršen dio ceste od Saborskog do spoja na cestu D-1, tranzitni promet do ceste D-1 još nije moguć.

Prema tome, pošto je Studijom prometnog razvoja Karlovačke županije predviđena realizacija izgradnje dionice prometnice D-42 od Saborskog do spoja na D1, nakon izgradnje ove sekcije se može očekivati znatan porast teretnog i osobnog prometa državnom cestom D-42 kroz Plaški.

Javni prijevoz na cesti D-42 je loš, jer ne postoji direktna autobusna linija između Plaškog te Ogulina i Karlovca. Prva najbliža autobusna stanica je u Josipdolu. Zbog toga, za Općinu Plaški, postojeće stanje županijskih autobusnih linija ne omogućava adekvatnu prijevoznu ponudu te je potreban njihov daljnji razvoj i širenje mreže linija. Općina Plaški posebno je zakinuta u ovoj vrsti javnog prijevoza.

Županijske i lokalne ceste

Na području Općine Plaški nema cesta koje su rangirane kao županijske. Naselja općine Plaški povezana su lokalnim prometnicama:

- L-34137 (Munjava (D 23) - Cerovnik - Kunić - Međeđak (D42)),
- L-34148 (Janja Gora - Plavča Draga - D42),
- L-34149 (L34148 - Jezero - Jakšići - D42).

Ovakva mreža lokalnih cesta u osnovi omogućava relativno dobru prometnu povezanost mjesta unutar Općine te međusobnu povezanost naselja na području općine sa okolnim općinskim središtima i naseljima. Međutim, problem je što je cestovna mreža lokalnih cesta na području Općine u prilično lošem stanju, a njihova širina, tehničke karakteristike, nosivost, propusnost i sigurnost ne udovoljavaju sadašnjim ni budućim standardima i potrebama razvoja.

Zbog takvog stanja, potrebno je izvesti rekonstrukciju dobrog dijela cestovne mreže lokalnih cesta na području Općine, kojom bi se te ceste uskladile s potrebama suvremenog cestovnog transporta i razvojnim potrebama Općine.

Nerazvrstane ceste

Nerazvrstanim cestama smatraju se prometnice i površine koje se koriste za promet po bilo kojoj osnovi i koje su pristupačne većem broju korisnika, a nisu razvrstane ceste u smislu Zakona o javnim cestama i posebnih propisa. Na području Općine Plaški postoji velika mreža takvih nerazvrstanih cesta (internih prometnica na području naselja, poljskih puteva, šumskih puteva, itd...), čija dužina iznosi preko 100 km. Ove prometnice su za Općinu od velikog značaja jer omogućavaju "kapilarnu povezanost" svih sadržaja na području Općine, i važne su za kvalitetu života stanovnika i normalno odvijanje gospodarskih aktivnosti.

U skladu sa Zakonom o komunalnom gospodarstvu, održavanje nerazvrstanih cesta je u nadležnosti Općine. U takvoj situaciji, kao i u većini drugih JLS u RH, izgradnja i održavanje nerazvrstanih cesta za Općinu Plaški predstavljaju ogroman problem.

2.5.2.2 Željeznički promet

Općina Plaški ima relativno dobru željezničku povezanost. Na području Općine postoji slijedeća željeznička infrastruktura:

- Državna željeznička pruga I. reda Zagreb - Knin - Split, oznaka M 604;
- Željeznička stanica nalazi se u mjestu Plaški.

Navedena željeznička infrastruktura namijenjena je teretnom i putničkom prometu, i svakako predstavlja bitnu sastavnicu razvojnog potencijala Općine.

Slika 28. *Prikaz željezničke mreže u južnom dijelu Karlovačke županije i Općine Plaški*

U 2015. godini, kroz Plaški je Prugom M604 prošlo cca 2.192 teretna vlaka sa 11.802.484 tona tereta, i postoji vrlo blagi trend postepenog rasta prometa i prihoda.

Željeznička postaja se nalazi u naselju Plaški, i prilično je zapuštena i u lošem stanju.

Očekuje da će značaj željezničkog prometa za Općinu Plaški rasti, dajući joj povećanu konkurentnost i razvojni potencijal.

- ➲ Prema planskim dokumentima Hrvatskih željeznica, te izmjenama i dopunama Prostornog plana Karlovačke županije, u slijedećem razdoblju se planira modernizacija/rekonstrukcija dionice Oštarije – Knin, te povezivanje na postojeću mrežu pruga od značaja za međunarodni promet. Realizacijom ovog projekta, očekivano je da će Plaški dobiti veći tranzit te još bolju željezničku povezanost.

Zbog svega toga, Općina Plaški u planovima razvoja treba predvidjeti aktivnosti i projekte lokalnog razvoja, čijom realizacijom Općina Plaški treba planski povećavati svoju prepoznatljivost i konkurentnost za razvoj

2.5.2.3 Biciklistički promet (i ciklo turizam)

Biciklistički promet od izrazite je važnosti i poprima značajan obujam u razvoju i korištenju bicikala kao prijevoznog sredstva u svim europskim i hrvatskim gradovima te manjim urbanim mjestima. Zbog takvog značaja, biciklizam je sve više prepoznat i kao bitna razvojna sastavnica u Republici Hrvatskoj.

Ovakva važnost i korištenje bicikla u rekreativne svrhe dovelo je do stvaranja **ciklo turizma** (posebne turističke usluge), koji se zadnjih godina snažno razvija i raste u EU, ali i svim regijama Republike Hrvatske.

Slijedom navedenog, razvoj biciklističkih staza i infrastrukture se planira u razvojnim strategijama i prostornim planovima Karlovačke županije, a 2017. godine je donesen Operativni plan razvoja cikloturizma kojim je državna cesta D-42 određena je za Zelenu magistralu i predložena kao dio županijske kružne biciklističke rute.

S obzirom na takve trendove, planove i infrastrukturu koji se razvijaju u regionalnom okruženju, te na kvalitetan prometni položaj i smještaj u vrijednom geografskom i prirodnom okruženju, uključujući i blizinu Plitvičkih jezera i brojnih drugih prirodnih i turističkih vrijednosti, sigurno je da **Općina Plaški ima velike mogućnosti i perspektive za razvoj cikloturističke ponude**, te privlačenje velikog broja turista zainteresiranih za rekreaciju i obilazak prirode na biciklima, kao i druge usluge ruralnog turizma.

To podrazumijeva i potrebu realizacije i izgradnje biciklističkih staza i infrastrukture koji će omogućiti uključivanje Općine Plaški na županijsku i nacionalne cikloturističke rute, te mogućnost razvoja prepoznatljivosti i konkurentnosti Općine za što veći broj potencijalnih turista u ovom vidu turističke ponude.

Iz slikovnog prikaza u nastavku se vidi plan razvoja cikloturističkih staza u Karlovačkoj županiji:

Slika 29. Karta biciklističkih ruta u Karlovačkoj županiji

Vidljivo je da glavna ciklo-turistička ruta Karlovačke županije ide paralelno s državnom cestom D-42, prolazi kroz Općinu Plaški i Općinu Saborsko te se spaja kod Plitvičkih jezera na glavnu državnu biciklističku rutu.

Pored definiranih ciklo turističkih ruta, po županijskim i državnim cestama, Hrvatske željeznice uspostavile su redovne vlakove sa prijevozom bicikla na pravcu Zagreb - Vrbovsko.

Općina Plaški do sada nema niti jednu registriranu biciklističku stazu niti označene biciklističke trake na kolnicima. Isto tako Općina nema registriranu niti jednu ciklo turističku rutu.

Iz svega navedenog može se zaključiti da je ciklo turizam snažan razvojni trend i potreba, za čiji razvoj u Općini Plaški postoje odlični uvjeti i mogućnosti. Zbog toga, ciklo turizam može imati značajan utjecaj na razvoj Općine Plaški. Slijedom navedenog, Planom razvoja Općine **treba predvidjeti** razvojne aktivnosti i projekte lokalnog razvoja usmjerene na osmišljavanje, planiranje i realizaciju slijedećih ciljeva:

- Razvoj i izgradnja biciklističkih staza i infrastrukture za cikloturizam, što podrazumijeva pripremanje projekata za financiranje iz EU fondova, te
- Organiziranje lokalnih proizvođača, OPG-a i malih poduzetnika te razvoj lokalnih sadržaja i ponude proizvoda i usluga, koji će moći biti na usluzi cikloturistima.
- Administrativni napor prema HŽ da se omogući prijevoz cikloturista i bicikla do željezničke stanice u Plaškom, kao zadnje postaje na cestovnom pravcu D-42 za pravac Plitvičkih jezera (kao stanica Vrbovsko)

2.5.2.4 Razvojni problemi i razvojne potrebe u sektoru prometne infrastrukture

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> • Neadekvatna regulacija prometa i signalizacija na državnoj cesti D-42, zbog čega se nameću velika ograničenja brzine i otežana dinamike vožnje, koji prekomjerno usporavaju promet; • Mreža županijskih i lokalnih cesta u velikoj mjeri je dotrajala, tako da tehničkim karakteristikama i sigurnošću ne udovoljava dugoročnjim razvojnim potrebama i standardima EU; • Nezadovoljavajuće stanje nerazvrstanih cesta na području Općine, • Nemogućnost adekvatnog održavanja i ulaganja u razvoj razgranate mreže nerazvrstanih cesta zbog nedovoljnih finansijskih sredstava; • Prekomjerno opterećivanje nerazvrstanih cesta teškim vozilima i mehanizacijom za prijevoz drva tvrtki koje djeluju na području Općine, • Neadekvatno stanje i zastarjelost željezničke infrastrukture i niska razina usluga u željezničkom prometu; • Nedovoljna pokrivenost područja kvalitetnim javnim prijevozom; • Na regionalnoj i lokalnoj razini usluga javnog prijevoza nije usklađena; • Neodgovarajuća povezanost gradova i općina javnim prijevozom, poglavito sa funkcionalnim središtimi; • Nekvalitetna autobusna stajališta; • Slabo unapređenje postojećeg sustava biciklističkih i pješačkih staza; • Na području Općine nema označenih biciklističkih staza ni cikloturističkih ruta, u skladu s rastućim potrebama, • Izostanak električnih/solarnih punionica električnih bicikala i automobila; 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Plan razvoja i lokalni projekti Općine trebaju biti osnova za plansko pokretanje inicijativa, te razvoj i unaprjeđivanje suradnje i razvojnog partnerstva s Hrvatskim cestama, Županijskim cestama i Hrvatskim željeznicama (i dr.), radi unaprjeđivanja stanja i infrastrukture na državnim i županijskim cestama i u željezničkom prometu; ⇒ Saniranje i rekonstrukcija županijskih i lokalnih cesta na području Općine; ⇒ Utvrđivanje prioriteta, te stvaranje uvjeta za kvalitetnije održavanje nerazvrstanih cesta u nadležnosti Općine; ⇒ Uspostavljanje komunalnog reda na području korištenja nerazvrstanih cesta, ⇒ Reafirmacija željezničkog prijevoza - povećavanje kvalitete i razvoj željezničke infrastrukture na području Općine, te stvaranje uvjeta za efikasnije korištenje željezničkog prometa u funkciji održivog razvoja; ⇒ Unutar Karlovačke županije potrebno je unaprijediti međugradsku povezanost i pristupačnost posebice između gradova Karlovca, Ogulina, Slunja i Plaškog. ⇒ Kontinuirano poduzimanje inicijativa i razvoj uvjeta za kvalitetniju pokrivenost Općine javnim prijevozom; ⇒ Uređivanje autobusnih stajališta u skladu sa standardima EU; ⇒ Izrada biciklističkih ruta na području Općine, kao i biciklističkih staza u mjestu Plaškom te uspostavljanje cikloturističkih ruta na području Općine; ⇒ Izrada biciklističke infrastrukture na pravcu D-42; ⇒ Izrada jedne punionice za potrebe elektro automobila i bicikla; ⇒ Integriranje javnog prijevoza,

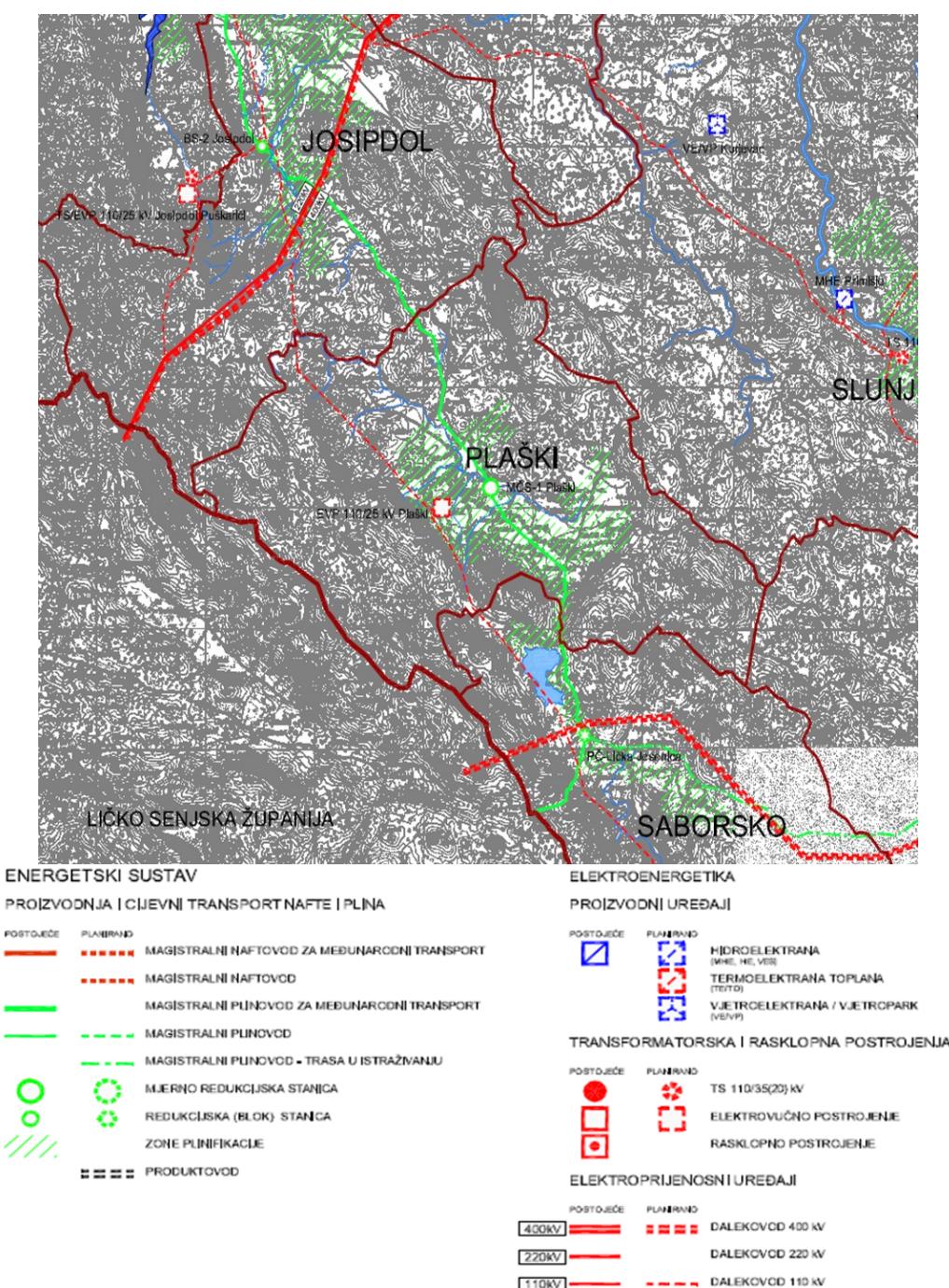
2.5.3 Energetska infrastruktura

Općina Plaški trenutno ima jednostavnu energetsku infrastrukturu koja se sastoji samo od elektroenergetske mreže za lokalne potrebe.

U narednom razdoblju planira se od strane operatera distribucije energenata postavljanje magistralnih trasa i konekcija za elektroenergetsku i plinsku mrežu.

Na slijedećoj slici prikazana je planirana magistralna infrastruktura koja prolazi kroz Općinu Plaški. Planskim dokumentima za realizaciju energetskih projekata elektrodistribucijske i plinske mreže završetak

Slika 30. *Prikaz planiranih glavnih energetskih pravaca kroz Općinu Plaški (PPKŽ, 2018.)*

2.5.3.1 Električna energija

Distribuciju električne energije na području Općine obavlja Elektra Karlovac DP "Elektra Ogulin", Pogon Plaški.

Situacija u pogledu opskrbe Distribucije električnom energijom je zadovoljavajuća. Cijelo područje Općine pokriveno je elektroenergetskom mrežom, tako da je opskrba električnom energijom osigurana u svim naseljima i dostupna svim zainteresiranim krajnjim korisnicima.

Elektroopskrba Općine Plaški obavlja iz Trafostanice 35/10 kV u Plaškom, koja je na visoki napon spojena na Trafostanici (TS) 110/35 kV u Oštarijama.

Postojeća elektroenergetska infrastruktura i mogućnosti opskrbe Općine električnom energijom zadovoljavaju sve sadašnje i očekivane potrebe Općine, i predstavlja pozitivnu sastavnicu razvoja.

Tablica 26. *Instalirana snaga i vršna opterećenja mreže u 2016. godini*

Naziv transformatorske Stanice	Prijenosni omjer Transformacije (kV)	Instalirana Snaga (kVa)	Vršno opterećenje 2016. (kVa)	Relativno vršno Opterećenje 2016. (%)
Plaški	35/10	5.000	1.260.000	25 %

Izvor: Desetogodišnji plan razvoja distribucijske mreže HEP ODS-a (2018.-2027.)

Iz navedenih podataka je vidljivo da su postojeći instalirani kapaciteti distribucijske mreže bili vršno opterećeni svega sa 25 %. Razlog niskih vršnih opterećenja je mala potrošnja, odnosno nedostatak gospodarskih i drugih kapaciteta koji bi generirali veću potrošnju, a i relativno mala potrošnja kućanstava u Općini.

Planski elementi za razvoj elektroopskrbne mreže u Općini su utvrđeni desetogodišnjim planom razvoja HEP ODS (2018. – 2027.) te ciljevima projekta SINCRO.GRID, gdje se očekuje kontinuirano unaprjeđivanje sustava, poboljšanje kvalitete napona, te uvođenje naprednih tehničkih sustava koji će omogućiti povećavanje prijenosne moći postojećih vodova, čime će se unaprijediti mogućnosti priključivanje obnovljivih izvora energije na postojeću mrežu. Ovo je u skladu s utvrđenim ciljevima EU i preuzetim nacionalnim obvezama gdje je, težište je na povećavanju potrošnje energije iz obnovljivih izvora, primjeni mjera energetske učinkovitosti, smanjenju emisija CO₂, pojačanju bilateralnih prijenosnih kapaciteta, itd.

Prema tome, za Općinu Plaški je značajno da će se planiranim unaprjeđivanjem elektroopskrbne mreže omogućiti razvoj u skladu sa smjernicama EU (a time i lakši pristup EU fondova), te jednostavnije priključenje obnovljivih izvora energije. Ovo će imati pozitivan utjecaj na mogućnosti razvoja projekata koji se odnose na proizvodnju energije iz obnovljivih alternativnih izvora te jačanje energetske učinkovitosti.

2.5.3.2 Nafta i plin

Na području Općine Plaški nema nalazišta nafte ni plina, ni bilo kakvih pogona za njihovu proizvodnju ili preradu, niti kapaciteta za njihovo skladištenje i distribuciju.

Radi opskrbe stanovnika i gospodarskih subjekata naftnim derivatima, na području Općine postoji jedna benzinska pumpa, na koridoru državne ceste D-42.

Na području Općine Plaški do sada nema nikakve distribucijske mreže za plin, niti mogućnosti priključenja korisnika na ovaj energet, a potrebe za plinom se zadovoljavaju nesustavnim korištenjem ukapljenog naftnog plina (UNP);

Područje općine Plaški pripada distribucijskom području Ogulina, do kojeg je doveden magistralni cjevovod i provedeno je spajanje na mjerno-reduktičku postaju Ogulin, a početkom 2012. godine je provedena prva faza plinifikacije, u kojoj je izgrađeno cca. 4.200 m plinske mreže.

U neposrednoj blizini i na području Općine Plaški prolaze značajne trase plinovoda, izgrađenih ili u planiranju (magistralni plinovod OPČS Podrebar - BS 2 Josip Dol DN 500/75, odvojni plinovod za MRS Ogulin DN 400/75 magistralni plinovod BS 2 Josip Dol - MČS Gospić DN 500/75 sa pripadajućim nadzemnim objektima (MRS, BS, OPČS, MČS, PČ), magistralni plinovod (75 bara) Lička Jesenica – Rakovica, međutim, za sada se ne planira izgradnja distributivne plinovodne mreže na području Općine.

Problem je što za plinifikaciju Općine do sada nema dovoljnog interesa ni isplativosti, jer je gospodarstvo nerazvijeno i nema bitnijih kapaciteta koji bi koristili plin. S druge strane, kućanstva su još uvijek orijentirana na korištenje drva kao tradicionalnog, lako dostupnog i "besplatnog" goriva, i fosilnih goriva, te nemaju interesa za korištenjem prirodnog plina. Tome doprinose i činjenica da je kWh drvene mase jeftiniji od prirodnog plina, kao i visoka cijena izvedbe priključaka i plinskih instalacija.

U razvojnom smislu, ovakvo stanje je vrlo nepovoljno jer je energija do koje se dolazi loženjem drva i fosilnih goriva neprimjerena današnjim propisima i potrebama razvoja, i neodrživa sa stajališta zaštite okoliša. S druge strane, dostupnost prirodnog plina kao energetski učinkovitog i ekološki prihvatljivog energenta bitan uvjet i pretpostavka da bi se omogućilo sustavnije pokretanje razvojnog ciklusa na Općini.

Prema tome, **nepostojanje distribucijske mreže i nemogućnost korištenja plina bitno smanjuju konkurentnost i predstavljaju značajnu prepreku razvoju Općine.**

Zbog svega toga, da bi omogućila pokretanje održivog razvoja, Općina Plaški bi strateškim Planom razvoja Općine za razdoblje 2021. – 2027. godina trebala **predvidjeti projekt plinifikacije Općine**, te razvijati uvjete za financiranje iz fondova EU.

2.5.3.3 Obnovljivi izvori energije

Obnovljivi izvori energije danas se smatraju jednim od najvažnijih elemenata održivog razvoja EU, a naročito u ruralnim područjima gdje za to postoje dobri uvjeti i mogućnosti. Karlovačka županija je od 2018. godine intenzivirala energetsku tranziciju te provodi kontinuirano projekte energetske obnove i projekte korištenja obnovljivih izvora energije, prvenstveno Sunčane energije i biomase.

Svijest o štetnosti i neodrživosti fosilnih goriva i drugih neobnovljivih izvora energije (prekomjerno zagadživanje, klimatske promjene, globalno zatopljenje, ograničeni izvori, visoka cijena, itd...), doveli su do toga da su u svjetskim razmjerima pokrenute aktivnosti i procesi radi uvođenja održivih načina proizvodnje i korištenja energije utemeljenih na obnovljivim izvorima (energija vjetra, energija sunca, bioenergija - biomasa, energija vode).

Slijedom navedenog, u Europskoj uniji su doneseni propisi i obvezujuće smjernice ruralnog razvoja, kojima je za sve članice EU uvedena obveza tranzicije i razvoja sustava za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora te zamjene sve većeg dijela konvencionalnih izvora.

Također, radi financiranja ovakvih ulaganja, programa EU i RH su predviđeni **izvori i potpore za financiranje bespovratnim sredstvima iz EU i nacionalnih fondova RH**. Pritom, u Financijskoj perspektivi 2021. – 2027. su obnovljivi izvori energije, energetska učinkovitost i „zelene tehnologije“ utvrđeni kao bitni prioritet i kriterij za financiranje i poticanje javnim sredstvima EU. Dakle, da bi se obveza tranzicije ostvarila, stvoreni su nužni institucionalni uvjeti i izvori financiranja.

Općina Plaški ima uvjete za proizvodnju i korištenje obnovljivih izvora energije, i to: energije iz biomase i fotonaponske energije.

2.5.3.3.1 Energija biomase

Općina Plaški ima relativno velike mogućnosti i uvjete za korištenje "zelene energije" iz biomase i bioplina jer, s obzirom na svoja prirodna obilježja i strukturu proizvodnje, raspolaže relativno velikim postojećim i budućim izvorima, ih kojih je moguće razviti različite sustave za proizvodnju električne i toplinske energije. Pritom, za ocjenu razvojnih perspektiva naročito je značajno:

- Veliki dio Općine je pokriven šumskim i poljoprivrednim površinama na kojima nastaju velike količine biomase (granje, lišće, šikara, poljoprivredni otpad, i sl.), pri čemu je povoljna i okolnost da je područje relativno rijetko naseljeno;
- Da bi mogla razvijati poljoprivrednu proizvodnju (stočarstvo, povrće, voće) i financirati razvoj poljoprivrede iz fondova EU, na Općini moraju biti razvijena rješenja za zbrinjavanje velikih količina poljoprivrednog otpada i biomase koje poljoprivreda generira (stajnjak, gnojovka, ostaci od ratarske i povrtarske proizvodnje i prerade, itd...), a koji se u skladu s propisima više ne mogu nekontrolirano odlagati na poljoprivredno zemljište i „uništavati“ bez kontrole, nego postoji potreba neškodljivog i ekonomski učinkovitog iskorištavanja i zbrinjavanja.

Iz dugogodišnje prakse u Europskoj uniji, a naročito u regijama s velikim površinama šumskog zemljišta i razvijenom poljoprivrednom proizvodnjom, poznato je da **proizvodnja energije iz biomase predstavlja važnu gospodarsku aktivnost u ruralnim krajevima**, kao i snažnu polugu za učinkovit gospodarski i ruralni razvoj.

Zbog svega navedenog, očito je da energija iz biomase za Općinu Plaški može imati razvojni potencijal, i da se ovo područje može sagledavati kao sastavnica razvojnog potencijala Općine. Slijedom navedenog, može se zaključiti da bi Općina Plaški u Planu razvoja za razdoblje 2021.-2027. trebala osmisiliti i implementirati aktivnosti za proizvodnju i korištenje obnovljivih izvora energije iz biomase. To bi moglo uključivati slijedeće elemente i faze:

- organiziranje aktivnosti putem općinskog komunalnog poduzeća kao nositelja, u suradnji s Karlovačkom županijom, Fondom za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost, Hrvatskim šumama, APPRRR i drugim mjerodavnim tijelima i zainteresiranim nositeljima razvoja;
- pripremanje i izrada analiza, idejnih rješenja, te studija mogućnosti, izvedivosti i isplativosti,
- informiranje, lociranje, uključivanje i organiziranje zainteresiranih lokalnih ljudi i nositelja razvoja,
- plansko i sustavno pripremanje, organiziranje i pokretanje lokalnih projekata, koji se kandidiraju za financiranje iz fondova EU i nacionalnih fondova;

2.5.3.3.2 Fotonaponski sustavi

Bitan segment uvođenja obnovljivih izvora energije je ugradnja fotonaponskih sustava za proizvodnju električne energije iz energije sunca, kao i solarnih sustava za grijanje tople vode. Ovakvi sustavi („solari“) se najčešće ugrađuju na obiteljskim kućama i gospodarskim objektima (OPG-i, MMP) u privatnom i javnom sektoru, radi proizvodnje struje za vlastite potrebe i smanjivanja troškova električne energije.

S obzirom da omogućavaju velike uštede električne energije, kao i bitne učinke na zaštitu okoliša, ugradnja fotonaponskih sustava se snažno potiče i subvencionira od stane nacionalnih i EU fondova i politika. Na taj način, ugradnja ovakve opreme je isplativa i ekonomski učinkovita za investitore i ugrađuje se na sve veći broj objekata u Hrvatskoj.

Zbog svega navedenog, može se konstatirati da bi korištenje solarnih sustava za proizvodnju električne energije na području Općine Plaški može imati korisne učinke za gospodarski razvoj i kvalitetu života, te da bi Općina Plaški u strateškom Planu razvoja trebala, u okviru mjera za razvoj obnovljivih izvora energije, predvidjeti i aktivnosti usmjerene na uvođenje fotonaponskih elektrana, a naročito:

- Informiranja i poticanja lokalnih ljudi i poduzetnika o mogućnostima i prednostima ugradnje ovakvih sustava, te načinu i mogućnostima korištenja EU i nacionalnih fondova za njihovo financiranje;
- Instaliranjem solarnih sustava za proizvodnju energije i grijanje na objekte u vlasništvu Općine (škole, dom kulture, zdravstveni dom, poslovna zona, itd.)
- Organiziranje savjetodavne pomoći lokalnom stanovništvu kod pripremanja i realizacije projekata ugradnje fotonaponskih i solarnih sustava.

2.5.3.4 Povećanje energetske učinkovitosti

Energetska učinkovitost, smanjivanje potrošnje energije i zaštita okoliša su prioriteti energetskih politika i regulative RH i EU, gdje se ističe potreba i obveza definiranja i primjene učinkovitih razvojnih politika, koje trebaju omogućiti primjenu troškovno efikasnih rješenja za smanjenje potrošnje energije. I skladu sa zakonskom regulativom i propisima EU i RH, briga o energetskoj učinkovitosti je **zakonska je obveza javnog sektora, uključujući i županije te JLS, pa tako i Općine Plaški**

Zakon o energetskoj učinkovitosti (NN 127/14, 116/18, 25/20) utvrđuju obveze javnih tijela na svim razinama da upravljaju učinkovitom potrošnjom energije, prate i analiziraju potrošnju i stanje, poduzimaju aktivnosti s ciljem učinkovitog korištenja energije i povećavanja energetske učinkovitosti svih objekata i infrastrukture u javnom vlasništvu.

Radi provedbe politika, smjernica i propisa usmjerenih na korištenje obnovljivih izvora energije i energetsku učinkovitost, Općina Plaški i slijedećem periodu treba utvrditi ciljeve lokalnog razvoja na planu obnovljivih izvora i energetske učinkovitosti, te osmisliti i pokrenuti odgovarajuće lokalne planove, aktivnosti i projekte. Ovo je naročito značajno takvi planovi stvaraju preuvjete za financiranje novih projekata usmjerenih na jačanje energetske učinkovitosti i razvoj obnovljivih izvora od strane Fonda za zaštitu prirode i energetsku učinkovitost, Strukturnih i investicijskih fondova EU, i drugih potpora.

Na taj način, lokalni projekti energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije će doprinijeti smanjivanju troškova i opterećenja okoliša, stvarati će se poslovne mogućnosti za mala i srednja poduzeća, i trebaju dati odgovarajući doprinos jačanju ekonomskih aktivnosti i gospodarstva Općine, povećavanju kvalitete života i ruralnoj obnovi područja.

2.5.3.5. Zaključak o razvojnim problemima i razvojnim potrebama u sektoru energetske infrastrukture

Energetska infrastruktura Općine Plaški je zadovoljavajuća i uspijeva pokriti trenutne potrebe Općine, no potrebno je stvoriti odgovarajuća unaprjeđenja i uvjete za dugoročno održiv gospodarski i socijalni razvoj.

Tu se prvenstveno misli na uvođenje drugog jeftinog i čistog energenta (prirodni plin), uvođenje obnovljivih izvora energije, te jačanje energetske učinkovitosti.

Razvojni problemi i razvojne potrebe u sektoru energetske infrastrukture

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> • Sustav elektroopskrbe nije dovoljno definiran i stabilan, u mjeri koja je potrebna za dugoročne razvojne potrebe; • Prevelika izloženost električnoj energiji i fosilnim gorivima; • Nije provedena plinifikacija Općine • Nedovoljna razina energetske učinkovitosti na području Općine; • Neiskorišteni potencijali obnovljivih izvora energije. • Na Općini do sada ne postoje dovoljno razvijena svijest o značaju i koristima jačanja energetske učinkovitosti, • Nema aktivnosti niti projekata u smislu podizanja energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije. • Općina je ograničena u dugoročnom planiranju strateških ulaganja u infrastrukturu, obnovljive izvore energije i energetsku učinkovitost zbog ograničenosti svojeg Proračuna 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Planski razvoj elektroenergetske mreže, u skladu s potrebama razvoja; ⇒ Podizanje razine energetske učinkovitosti; ⇒ Pokretanje aktivnosti i projekata u cilju razvoja uvjeta za podizanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije. ⇒ Pripremanje lokalnog projekta za proizvodnju obnovljive energije iz biomase (kogeneracija, trigeneracija, grijanje, hlađenje); ⇒ Provedba plinifikacije Općine, u skladu s potrebama i mogućnostima, u najkraćem mogućem roku; ⇒ Ostvarivati prepostavke za korištenje decentraliziranih obnovljivih izvora energije (solarni kolektori, biomasa, itd...), a naročito za grijanje/hlađenje objekata i u poljoprivredi; ⇒ Korištenje čistih oblika energije ⇒ Podizanje energetske učinkovitosti objekata, te promicanje gradnje nisko energetskih, pa i pasivnih, novih objekata; ⇒ Izgradnja Plinske stanice kao preduvjet uspostavljanja plinske mreže u Općini

2.5.4 Telekomunikacije

Na području Općine dobro je razvijen telekomunikacijski sustav, u obadva podsustava:

- sustav javnih komunikacija u nepokretnoj mreži,
- sustav javnih komunikacija u pokretnoj (mobilnoj) mreži.

Pokretna (mobilna) mreža zastupljena je sa tri najveća operatera (HT, A1, Tele 2). Na području općine Plaški na glavnim pravcima, sve tri mreže podržavaju protokol 4G, osim Tele 2 koja na manjem dijelu ima protokol 3G. Protokol 4G za sada zadovoljava sve potrebe Općine. Tek 2023. godine može se predvidjeti instalacija naprednije 5G mreže.

Sustavi javnih komunikacija u nepokretnoj mreži se intenzivno razvija u RH, a obuhvaća telefonsku mrežu, mrežu za prijenos podataka i mrežu za prijenos televizijskih i video signala.

2.5.5 Vodno gospodarstvo

Voda ima izuzetan značaj za svakodnevni život i rad, te predstavlja temeljnu pretpostavku i strateški prioritet održivog razvoja Općine.

Čisti i zaštićeni vodotoci i podzemne vode spadaju među najvrijednije područne kapitale Općine Plaški. Zbog toga, zaštita voda i kvalitetno vodno gospodarstvo trebaju biti važna smjernica i sastavnica dugoročno održivog razvoja Općine.

Radi učinkovitog upravljanja vodnim gospodarstvom na svojem području, Općina Plaški je osnovala komunalno poduzeće VEKS d.o.o., u isključivom vlasništvu Općine, koje je do sada preuzealo obavljanje djelatnosti vodoopskbe.

2.5.5.1 Vodoopskrba Općine Plaški

Vodoopskrba na području Općine nije u potpunosti riješena, ova činjenica donekle predstavlja problem i prepreku održivom razvoju na cca. 15 % područja Općine.

Vodoopskrbna mreža izvedena je u sedam od osam naselja Općine Plaški. Naselje Kunić je jedino bez javne vodovodne mreže, a opskrba stanovništva je riješena individualnim bunarima. Izvedena mreža u ostalim naseljima je stara i nije zadovoljavajuća. Vodoopskrba ipak osigurava propisanu kvalitetu za pitku vodu.

Vodoopskrbi sustav Plaški je tehnički samostalni sustav. Postojeća vodovodna opskrbna mreža je dugačka 70,49 km, i pokriva sedam od osam naselja općine Plaški i dio općine Josipdol, i to: Latin, Pothum Plaščanski, Plaški, Lapat, Janja Gora, Jezero I dio i Međeđak, a u općini Josipdol naselja Istočni Trojvrh i Vojnovac.

Ukupno je 1.100 priključaka. Sustav ima dvije vodospreme: veću vodospremu Gradina kapaciteta 800 m³ i manju vodospremu Kosinjak kapaciteta 160 m³. U sustavu se nalaze jedna crpna i četiri precrpne stanice. Tlak u vodovodnoj mreži je 5 bara.

Problem vodovodne mreže je njena starost i izgrađenost sa cijevima od azbesta i betona koje ne zadovoljavaju današnje propise. Zbog dotrajalosti cjevovoda gube se velike količine vode **i do 80%**.

S obzirom na loše stanje i velike gubitke vode, Općina svake godine ulaze u rekonstrukciju dijelova vodovoda, a provodi se i projekt sanacije cjevovoda koji se financiraju sredstvima EU. Rekonstrukcija i sanacija se obavljaju u skladu s važećim propisima i normativima.

Potreba Općine Plaški za pitkom vodom

Procjena potrebnih količina vode, za dimenzioniranje vodoopskrbnog sustava, utvrđuje se na temelju procjene broja stanovnika i vodoopskrbne norme, koja se razmatra u funkciji vremena i ovisno od karaktera naselja. S obzirom na starost i faznu izgradnju vodovoda u dugom vremenskom periodu (neke sekcije su još od Austrougarske monarhije), ne postoji cijeloviti projekt vodoopskrbe Općine i do sada nisu napravljene sustavne analize i izračuni potreba za pitkom vodom.

Međutim, s obzirom na poznate dimenzije i tehnološke kapacitete sustava, te imajući u vidu da je na Općini u vrijeme izgradnje postojeće mreže bilo znatno više stanovnika i gospodarskih sadržaja, sve učinjene analize i procjene govore da postojeći vodoopskrbni sustav **zadovoljava sve sadašnje i očekivane potrebe za pitkom vodom**. Prema tome, rekonstrukcijom i sanacijom gubitaka vode će se u sustavu osigurati i dodatne rezerve kapaciteta.

S obzirom da Općina Plaški leži na vodozaštitnom području bogatom kvalitetnom vodom, dugoročna opskrba stanovništva i gospodarstva je sigurna i ne nameće se kao otvoreno pitanje, naravno, pod uvjetom da se postojeće rezerve vode očuvaju i ne zagade.

Razvoj vodoopskrbe

Razvoj vodoopskrbnog sustava Općine Plaški podrazumijeva naročito slijedeće zadatke i ciljeve:

- Cjelovita rekonstrukcija, sanacija i legalizacija postojećeg vodoopskrbnog sustava i cjevovoda, eliminiranje gubitaka vode te jačanje energetske učinkovitosti u vodoopskrbnom sustavu;
- Izgradnja i širenje vodoopskrbne mreže te osiguravanje vode u naselju Kunić, i ostalim područjima koja do sada nisu pokrivena vodoopskrbom;
- Zaštita postojećih i potencijalnih izvorišta od mogućih onečišćenja te utvrđivanje njihovih slivnih područja i određivanje granice zona zaštite sa mjerama zaštite.

2.5.5.2 Odvodnja i zbrinjavanje otpadnih voda („kanalizacijski sustav“)

U Općini Plaški do sada ne postoji nikakav izgrađeni sustav javne odvodnje (kanalizacije), niti uređaji za pročišćavanje sanitarnih i/ili tehnoloških otpadnih voda koje nastaju na području Općine. U takvoj situaciji, odvodnja kućanstava te proizvodnih i gospodarskih objekata se vrši u sabirne jame (septičke jame), a dijelom se ispuštaju direktno u vodotoke i okoliš, bez neke sustavnije i stvarne kontrole.

Ovakvo činjenično stanje je loše i neprihvatljivo, jer kontinuirano zagađuje okoliš i snažno ugrožava vodotoke i podzemne vode, čistoću tala, kao i ukupnu bioraznolikost Općine. U dosadašnjem tijeku se ovakav problem moglo zanemarivati i „tolerirati“, s obzirom na depopulaciju i rijetku naseljenost, gospodarsku nerazvijenost i relativno male količine i dinamika proizvodnih aktivnosti i onečišćenja, tako da su količine i intenzitet zagađenja do sada bili relativno mali, pa ih je priroda najvećim dijelom sama uspijevala pročistiti i „zbrinjavati“.

Bitan problem i uzrok nepovoljnog stanja leži u činjenici da je Općina siromašna, te da daleko najveći dio stanovništva i gospodarstvenika nije zainteresiran za izgradnju kanalizacije i protivi se troškovima koji bi nastali vezano uz plaćanje naknade za financiranje rada i održavanja takvog sustava.

Zbog toga, postojeće stanje **nije dugoročno održivo i predstavlja snažnu prepreku razvoju**, prvenstveno iz razloga jer teško ugrožava razvojne perspektive i mogućnosti lokalnog razvoja, i bitno smanjuje konkurentnost Općine, a naročito zbog slijedećih razloga:

- zagađivanje voda i prirode, kumuliranje onečišćenja i uništavanje područnih kapitala;
- zbog nepostojanja kanalizacije znatno su otežani i uvjeti i bitno su veći troškovi projektiranja, ishođenja građevinske dozvole i građenja svih gospodarskih, stambenih i društvenih objekata, a osobito za projekte koji su smješteni u Natura 2000 područjima;
- zbog toga jer Općina ne udovoljava propisima i standardima EU u smislu neškodljivosti i zaštite prirodnog nasljeđa, znatno su otežani i nepovoljniji uvjeti za korištenje EU fondova. Ovakav problem će biti sve teži u tekućem finansijskom razdoblju 2021. – 2027. godina, jer će za financiranje javnim sredstvima biti vrlo važni kriteriji zaštite prirode i vodnih rezervi, energetske učinkovitost i uopće dugoročne održivosti;
- Općina će sve više biti izložena nepovoljnijim uvjetima poslovanja, pa i sankcijama, zbog neusklađenosti s propisima i obvezama koji se odnose na zaštitu prirode i održivost;
- povećani troškovi zbog saniranje onečišćenja, itd...

Rješavanje problema odvodnje otpadnih voda na području Općine do danas nije razmatrano na razini konkretnih programskih rješenja i dokumentacije.

Zbog svih navedenih razloga, da bi prevladala neodrživo stanje i osigurala potrebne razvojne perspektive, **Općina u slijedećem periodu treba razmotriti i utvrditi odgovarajuća rješenja odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda.**

U razvojnom smislu, na temelju prethodnih analiza i po uzoru na uspješnu praksu u EU i drugim sličnim tranzicijskim zemljama, kao kvalitetno i najracionalnije rješenje pokazali su se projekti izgradnje **dislociranih sustava** koji se temelje na izvođenju manjih kanalizacijskih mreža i kolektivnih uređaja za pročišćavanje otpadnih voda **za pojedina naselja i grupe naselja** (100 – 600 ES), koji se mogu kombinirati sa individualnim uređajima za pojedine veće i dislocirane objekte. S obzirom na konfiguraciju terena te raspored naselja i stanovništva, Općina Plaški ima dobre uvjete za ovakvo rješavanje problema odvodnje otpadnih voda. Prednosti ovakvih sustava su slijedeće:

- Jednostavni projekti, brži razvoj i znatno manji troškovi od izgradnje centraliziranih sustava koji podrazumijevaju pripremanje glomaznih i kompleksnih investicijskih programa te vrlo velika i dugotrajna ulaganja u kompleksnu kanalizacijsku mrežu, kolektore i velike uređaje za pročišćavanje;
- Relativno mali i jednostavni investicijski zahvati koji se mogu samostalno tj. pojedinačno planirati, projektirati i financirati iz odgovarajućih izvora. Za financiranje ovakvih objekata predviđeni su povoljni uvjeti subvencioniranja iz raznih fondova EU i nacionalnih fondova;
- Visoka razina zaštite okoliša i održivost. Pročišćena voda može se ispušтati direktno u vodotoke ili opet koristiti za poljoprivredu ili druge gospodarske svrhe;
- Mogućnost angažiranja i zapošljavanja lokalnog stanovništva na poslovima vezanim uz izgradnju i održavanje ovakvih sustava – novac ostaje u Općini, gdje se i stvara;

- Uspostavljanje novih novčanih tokova u Općini (investicije, zarade, porez), te mogućnost kontinuiranog konkuriranja za razne poticaje i donacije EU po osnovi zaštite okoliša;

Slijedom svega navedenog, Općina bi u strateškom Planu dugoročnog razvoja trebala uvrstiti projekt odvodnje i zbrinjavanja otpadnih voda u strateške razvojne prioritete, te pokrenuti planske aktivnosti na osmišljavanju i pripremanju takvog strateškog projekta lokalnog razvoja.

2.5.5.3 Uređenje i zaštita vodotoka

Zaštita od poplava

Opasnost od poplave na području Općine Plaški je mala.

U Karlovačkoj županiji su napravljene karte opasnosti od poplava, koje su izrađene su za sva područja koja su, u fazi preliminarne procjene, identificirana kao područja s potencijalno značajnim rizicima od poplava. Na temelju učinjenih procjena opasnosti od poplave i šteta koje bi se moglo očekivati, sliv rijeke Dretulje i Vrnjike označen je kao **područje sa malom vjerovatnošću pojave poplave**, s procjenom da bi Izljevanje većih voda ostalo u okviru šireg područja korita rijeka, bez opasnosti za naselja.

Prema tome, u Planu dugoročnog razvoja Općine nije potrebno planirati posebne mjere zaštite od poplava, osim po potrebi čišćenje korita. Ovakvo stanje je povoljno, te povećava razvojni potencijal i konkurentnost Općine.

Melioracija

Prostornim planom Županije i općine Plaški potrebe za melioracijom su male, odnosno nema značajnih površina za isto. Prema tome, melioracija neće biti predmet dugoročnih razvojnih planova.

Zaštita voda

Glavni izvor onečišćenja vodotoka su sanitarnе otpadne vode naselja (jer na općini nema nikakve kanalizacije), a naročito naselja Plaški, koje je smješteno uz rijeku Dretulju. Ugrožavanja danas nisu velika s obzirom da na vrlo malu gospodarsku aktivnost. Međutim, povećanjem gospodarskih aktivnosti, zaštiti voda će trebati dati dodatnu pažnju.

Površinski vodotoci i podzemne vode na području Općine Plaški se nalaze na zaštićenim područjima Natura 2000, i štite se u skladu s propisima. Za vodno gospodarstvo Općine značajno je pitanje sanitарне zaštite izvorišta koji se koriste za javnu vodoopskrbu.

2.5.5.4 Zaključak o razvojnim problemima i potrebama u sektoru vodnog gospodarstva

Neriješena vodoopskrba i odvodnja otpadnih voda predstavljaju najveća ograničenja i glavne prepreke za održiv i dinamičniji razvoj Općine. Zbog toga, temeljni je razvojni prioritet Općine da u najkraćem mogućem roku pripremi i realizira projekte izgradnje sustava za odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda, te vodoopskrbe naselja Kunić

Razvojni problemi i razvojne potrebe u sektoru vodnog gospodarstva

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> • Nekompletan i nezavršen sustav vodoopskrbe, u naselju Kunić vodoopskrba još ne postoji; • Zastarjeli i dotrajali cjevovodi, objekti i oprema vodoopskrbnog sustava, te veliki gubici vode; • Nepostojeća ili neriješena projektna i imovinska dokumentacija, i upitan legalitet objekata, čime se otežavaju sustavna rekonstrukcija i financiranje; • Na Općini nema nikakvog kanalizacijskog sustava niti infrastrukture za odvodnju i pročišćavanja otpadnih voda, potpuno neriješeno pitanje zbrinjavanja otpadnih voda i zaštite od zagađenja; • Rizik od zagađivanja vodotoka, podzemnih voda, izvorišta i tala nepročišćenim otpadnim vodama, rastuća mogućnost velikih šteta i troškova; • Neusklađenost vodnog gospodarstva s propisima i obvezama koji su utvrđeni pravnom stečevinom i smjernicama EU i RH, čime se otežavaju uvjeti za financiranje razvoja iz EU i nacionalnih fondova, i sve je veći rizik od sankcija; • Neriješena odvodnja i zbrinjavanje otpadnih voda snažno umanjuju konkurentnost Općine, a naročito zbog povećanih troškova projektne dokumentacije, ishođenja građevinskih dozvola i građenja; 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Završetak rekonstrukcije/sanacije postojećih vodovoda, uređivanje dokumentacije i legaliteta vodovoda, ⇒ Izgradnja vodovoda u naselju Kunić; ⇒ Prioritetno rješavanje problema prikupljanja i zbrinjavanja otpadnih voda na većim gospodarskim objektima i farmama u skladu s propisima RH i standardima EU, ⇒ Doношење mjera kojima će se osigurati da se na budućim gospodarskim i drugim objektima koji mogu biti izvor ozbiljnijih zagađenja izvode odgovarajući individualni sustavi za odvodnju i zbrinjavanje otpadnih voda; ⇒ Prioritetno osmišljavanje, pripremanje i pokretanje projekta izgradnje kanalizacijskog sustava za odvodnju i pročišćavanja otpadnih voda na području Općine, kao strateškog projekta lokalnog razvoja ⇒ Učinkovito organiziranje i pripremanje lokalnih planova, dokumentacije i projekta u sustavu vodnog gospodarstva, tako da se u najvećoj mogućoj mjeri omogući financiranje iz fondova EU i nacionalnih fondova; Ovo je posebno izgledno zbog toga jer se Općina većim dijelom nalazi u Natura 2000 području.

2.5.6 Gospodarenje otpadom

102

Općina Plaški je donijela Plan gospodarenja otpadom za razdoblje od 2017. Do 2022. godine te započela sustavno gospodarenje otpadom.

Na području Općine Plaški, prikupljanje, odvoz i zbrinjavanje komunalnog otpada obavlja poduzeće Plaški KOM d.o.o. koja je 100% u vlasništvu Općine Plaški.

Komunalna djelatnost zbrinjavanja otpada se obavlja na području koje obuhvaća površinu od 157,42 km², s 2.090 stanovnika (popis 2011.) i preko 30 gospodarskih subjekata, te ostalih ustanova i društava.

Sva su naselja na području Općine Plaški (Janja Gora, Jezero, Kunić, Lapat, Latin, Međeđak, Plaški, Pothum Plaščanski) obuhvaćena organiziranim odvozom komunalnog otpada.

Komunalno društvo Plaški KOM d.o.o raspolaže adekvatnim sustavom transportnih jedinica za skupljanje i prijevoz miješanog komunalnog otpada do odlagališta, a koji je prilagođen uspostavljenom sustavu prikupljanja putem postavljenih posuda i spremnika (kontejnera). Isti omogućava da se sakupljeni otpad transportira na siguran način do lokacije za trajno deponiranje.

Na području Općine Plaški trenutno se ne prikupljaju posebne kategorije otpada. Reciklažna dvorišta nisu uspostavljena. N e postoje ni građevine i uređaji za gospodarenje otpadom.

Tablica 27. *Količine prikupljenog komunalnog otpada*

Vrsta otpada	Oznaka otpada	Količine prikupljenog miješanog komunalnog otpada (t/god)				
		2012.	2013.	2014.	2015.	2016
Miješani komunalni otpad	20 03 01	240,0	97,7	106,8	106,1	106,7
Komunalni glomazni otpad	20 03 07	10	11	4,5	1,4	1,3
Papir i karton	20 01 01	-	1,5	3,85	6,46	7,7

Izvor: Plaški KOM d.o.o.

Postojeći način postupanja s komunalnim otpadom u Općini još uvijek nije u potpunosti usklađen s odredbama Zakona o gospodarenju otpadom (ZOGO) i Programom gospodarenje otpadom Republike Hrvatske (PGO RH) te je svakako potrebno povećanje učinkovitosti gospodarenja otpadom.

Iz komunalnog otpada se još uvijek nedovoljno izdvajaju iskoristive komponente, što postajeće postupanje otpadom još uvijek čini neracionalnim, ekonomski neisplativim, a predstavlja i nepotrebno opterećenje kapaciteta odlagališta.

Od 1995. do 2018. godine, otpad s područja Općine se odlagao na odlagalištu „Jezero“, približno 10 km od središta Općine Plaški u blizini naselja Jezero. Ovo odlagalište nema dozvolu za odlaganje, niti lokacijsku i građevinsku dozvolu, a otpad se odlagao na neuređenu površinu uz makadamski put u duljini oko 250 m, na površini cca 3.000 m².

Odlagalište Jezero je zatvoreno odlukom Ministarstva zaštite okoliša i energetike sa danom 31.12.2018. (Odluka objavljena u Narodnim novinama 03/19). Nakon toga, prikupljeni otpad sada se odvozi na odlagalište Sodol na području Grada Ogulina.

U registrima zagađenja u Karlovačkoj županiji, do sada nije bilo prijavljenih većih "divljih" odlagališta otpada na području Općine, niti akcidenata vezanih uz zagađivanje komunalnim otpadom.

Locirana su dva manja ilegalna odlagališta otpada (naselje Vera i Plaška Glava), koja su u planu uklanjanja.

Ciljevi novog sustava gospodarenja otpadom

Prema odredbama ZOGO i PGO RH te sukladno PGO RH, Općine Plaški do 2022. godine treba ostvariti 60 % odvajanja otpada u ukupnoj masi. Ova obveza može se ostvariti odvajanjem bio otpada, koje još nije započelo zbog nepostojanja plana zbrinjavanja istog. U narednom periodu napravit će se plan i projekt zbrinjavanja.

Za ispunjenje navedene obveze prema PGO RH potrebno je osigurati opremu i vozila za odvojeno prikupljanje biootpada, izgraditi postrojenja za biološku obradu odvojeno prikupljenog biootpada te pratiti udio biorazgradivog otpada u miješanom komunalnom otpadu.

Isto tako potrebno je odvojeno prikupiti 75 % građevnog otpada, što se jedino može ostvariti putem reciklažnih dvorišta.

Sukladno ZOGO, Općina Plaški treba uvesti sustav odvojenog prikupljanja problematičnog otpada, otpadnog papira, metala, stakla, plastike i tekstila te krupnog (glomaznog) komunalnog otpada na način da osigura funkcioniranje jednog reciklažnog dvorišta i jedne mobilne jedinice na svom području.

U tijeku su izmjene i dopune Prostornog plana uređenja Općine Plaški kojima će se u Prostorni plan uvesti lokacija za reciklažno dvorište za građevinski otpad na području naselja Jezero.

Sklopljen Sporazum o zajedničkoj nabavi i korištenju mobilnog reciklažnog dvorišta između Općine Plaški, Grada Ogulina i tvrtke Stambeno komunalno gospodarstvo d.o.o. iz Ogulina, na temelju kojeg je nabavljeno mobilno reciklažno dvorište, te je određen raspored mobilnog reciklažnog dvorišta po naseljima Općine Plaški;

Stanovnicima i lokalnoj samoupravi problem stvara nekontrolirano odbacivanje otpada u okoliš, tako da na području općine povremeno nastaju manja "divlja" odlagališta. Ista će se i dalje pravovremeno rješavati kako bi se spriječila teža narušavanja i ugrožavanja.

Dugoročne aktivnosti Općine će biti usmjerene na uključivanje u regionalni sustav gospodarenja otpadom, te na razvoj aktivnosti i uvjeta kojima će na svojem području u najvećoj mjeri eliminirati štetne utjecaje otpada na zdravlje ljudi i okoliš, i razvijati uvjete za ekonomski učinkovito gospodarenje otpadom, u skladu sa standardima EU, o čemu su u PGO date mjere.

2.5.6.1. Razvojni problemi i razvojne potrebe u sektoru gospodarenje otpadom

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> • Nakon zatvaranja odlagališta otpada Jezero, na Općini nema uređenog odlagališta otpada kojim upravlja lokalno komunalno društvo; • Ugrožavanje okoliša zbog toga jer zatvoreno odlagalište Jezero nije sanirano; • Nema riješenog sustava odvojenog prikupljanja otpada; • Nedovoljno riješeno prikupljanje i zbrinjavanje biološkog i štetnog otpada, te građevinskog otpada; • Nema reciklažnog dvorišta; • Neusklađenost s propisima i obvezama koji su utvrđeni pravnom stečevinom i smjernicama EU i RH, čime se otežavaju uvjeti za financiranje razvoja iz EU i nacionalnih fondova, i jača rizik od sankcija; • Neriješeno gospodarenje otpadom snažno umanjuju konkurentnost Općine, a naročito zbog povećanih troškova prikupljanja i zbrinjavanja gospodarskog otpada; 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Pripremanje i izvedba Projekta sanacije zatvorenog odlagališta Jezero; ⇒ Uvođenje sustava odvojenog prikupljanja otpada, ⇒ Pripremanje i izvedba - uspostavljanje reciklažnog dvorišta, u skladu s Planom gospodarenja otpadom RH i Općine; ⇒ Saniranje „divljih“ odlagališta otpada; ⇒ Uspostavljanje pogona za kompostiranje i uporabu biološkog otpada; ⇒ Informiranje i edukacija stanovništva i svih sudionika u komunalnom sustavu, o potrebi, mogućnostima i koristima od učinkovitog gospodarenja otpadom; ⇒ Učinkovito organiziranje i pripremanje lokalnih planova, dokumentacije i projekta u sustavu gospodarenja otpadom, tako da se u najvećoj mogućoj mjeri omogući financiranje iz fondova EU i nacionalnih fondova;

2.6 Stanovanje i stambena infrastruktura

U svim naseljima općine Plaški po tipologiji izgradnje nalaze se gotovo isključivo niske zgrade stambene namjene s gospodarskim zgradama u sastavu građevne čestice. U središtu općine, mjestu Plaški, nalazi se nekoliko višekatnih građevina stambene namjene.

U Općini je prisutan demo geografski obrazac relativno koncentrirane naseljenosti u središnjem dijelu Općine (Plaščanskoj dolini), u okolini središnjeg općinskog naselja Plaški.

Tablica 28. Struktura veličine naselja na području Općine Plaški

Skupine naselja (prema broju stanovnika)	Broj naselja po skupinama	Ukupni broj stanovnika po skupinama naselja	Udio u ukupnom broju stanovnika na području Općine Plaški
Do 50 stanovnika	1	32	1,5 %
Od 51 do 200 stanovnika	5	562	26,9 %
Od 201 do 2.000 stanovnika	2	1.496	71,6 %

Izvor: Popis stanovništva 2011.

U Općini Plaški postoji određeni broj stambenih jedinica koje se ne koriste za stalno stanovanje. Prema Popisu iz 2011. godine to iznosi 7,2%, što je blisko vrijednosti županijskog prosjeka od 9,5%, ali značajno bolje od nacionalnog prosjeka 14,8%. U 2019. godini uočen je porast objekata za iznajmljivanje kao i veći broj objekata koji su ostali bez stanovnika. Većina objekata za stanovanje je u privatnom vlasništvu.

Tablica 29. *Osnovni podaci kućanstvima na području Općine*

Naselje	Broj stanovnika	Broj kućanstava	Broj stambenih jedinica	Udio stanova za stalno stanovanje u SJ
Janja Gora	112	61	163	93,9%
Jezero	77	33	103	90,3%
Kunić	32	12	48	43,8%
Lapat	215	78	115	93,0%
Latin	196	82	134	96,3%
Međeđak	100	43	79	87,3%
Plaški	1.281	555	763	95,7%
Pothum Plaščanski	77	36	76	96,1%
Ukupno Općina Plaški	2.090	900	1.481	92,8%

Izvor: Dokumentacija DZSH

2.6.1 Groblja

Groblja također predstavljaju temeljnu infrastrukturu za organiziranje i kvalitetu života na Općini.

Na području Općine Plaški postoje 23 groblja, te jedno groblje u osnivanju. Grobljima upravlja općinsko komunalno poduzeće Plaški KOM d.o.o.

Administrativni status groblja nije odgovarajuće riješen, i do sada nije bilo uređenih registra/katastra grobnih mjesta. Odlukom iz 2019. godine, u Općini je započeto osnivanje knjiga za sva groblja, i do sada je izdano više od 900 rješenja o posjedima na grobljima. Proces utvrđivanja posjednika i uređivanja imovinskog stanja još traje.

Oprema i infrastruktura na grobljima je u proteklom periodu dotrajala, tako da je na većini groblja potrebno urediti ili obnoviti ograde, priključke vode, staze i ostalu opremu. Groblja u pravilu nemaju mrtvačnice. Groblje u naselju Jezero ima izgrađenu mrtvačnicu sa svim dokumentima još iz 1980-tih godina, ali je objekt u velikoj mjeri dotrajan te je potrebno opsežno uređenje. U skladu s postojećim razvojnim konceptom, predviđena je izgradnja mrtvačnice na novom groblju u naselju Međeđak, tako da bi na svakoj strani Općine bila po jedna mrtvačnica, tako da bi se kroz ta dva objekta pokrivačao čitav prostor Općine, međutim čini se da takav sistem nije široko prihvaćen među stanovništvom.

S obzirom na velike promjene u strukturi stanovništva nakon Domovinskog rata, koje su rezultirale naseljavanjem i velikim povećanjem udjela rimokatoličkog stanovništva, na području Općine Plaški se pojavio sustavni problem pokapanja rimokatoličkog stanovništva, jer u Općini nema uređenih rimokatoličkih groblja ni grobljanskih običaja. Zbog toga, iako je gradsko groblje u Plaškom namijenjeno za sve vjerske zajednice, u stvarnosti je razvijena praksa da doseljeno rimokatoličko stanovništvo svoje pokojnike pokapa u Josipdolu i Ogulinu, uglavnom na privremenim mjestima.

Ovakva situacija je svakako neprimjerena, neusklađena sa stvarnim potrebama života na Općini, i štetna za lokalni razvoj i demografske trendove na ovom prostoru. Zbog toga, i ovako nepovoljna situacija sa grobljima se treba prepoznati kao ozbiljan problem i prepreku razvoju Općine Plaški.

Zbog toga, lokalna samouprava, u suradnji i razgovoru sa zainteresiranim stanovništvom i svim strukturama civilnog društva, treba u slijedećem razdoblju predložiti i utvrditi realan koncept za kvalitetno, konsenzualno prihvatljivo i dugoročno održivo rješenje ovog problema, te pripremiti i provesti odgovarajuće projekte za kvalitetno rješavanje i zadovoljavanje potreba stanovnika za dostoјno pokapanje svojih pokojnika.

Realnom procjenom svih okolnosti i značaja pitanja vezanih uz problematiku i funkciranje lokalnih groblja, očito proizlazi da je kvalitetno rješavanje ovih pitanja bitna prepostavka za skladan razvoj i kvalitetu života u Općini Plaški „na duže staze“.

2.7 Prostorno planiranje i zemljavične knjige

2.7.1. Prostorni plan uređenja Općine

Općina Plaški ima Prostorni plan uređenja od 2006. godine (Glasnik Karlovačke županije 42/06), kojeg je izradio Urbanistički zavod Grada Zagreba d.o.o.

Nakon donošenja, Prostorni plan uređenja Općine je više puta usklađivan ciljanim izmjenama, kojima su izdvojeno uređivani prostorno planski uvjeti u skladu sa specifičnim izdvojenim ciljevima i potrebama realizacije određenih lokalnih projekata. U takvoj situaciji, Prostorni plan uređenja Općine nije odgovarajuće usklađen s propisima, niti potrebama učinkovitog upravljanja razvojem.

Poseban je problem što uz Prostorni plan nije izrađena Konzervatorska podloga, tako da Općina nema sustavnu evidenciju svih kulturnih i prirodnih objekata i vrijednosti, niti su odgovarajuće predviđeni i uređeni uvjeti za njihovu zaštitu.

Radi usklađivanja takvog stanja, Općina je tijekom 2019. godina donijela odluku o izradi II. Izmjena i dopuna Prostornog plana uređenja Općine Plaški, kako bi se omogućilo realizaciju potrebnih zahvata u prostoru u skladu s gospodarskim i razvojnim potrebama Općine, prvenstveno za potrebe turističkog razvoja, te razvoj turističke infrastrukture.

Slijedom navedenog, može se zaključiti da postojeći Prostorni plan uređenja Općine nije odgovarajuće usklađen s potrebama održivog ukupnog razvoja Općine, i zbog toga velikoj mjeri ograničava mogućnost pokretanja investicijskih i razvojnih projekata, i stoga se može reći da u brojnim segmentima predstavlja prepreku razvoju i ugrožava konkurentnost Općine.

Nakon donošenja novog strateškog Plana razvoja Općine Plaški u razdoblju 2021. – 2025. godine, Općina Plaški će donijeti novi Prostorni plan uređenja Općine Plaški, kojim će urediti namjenu i prostorno planske uvjete za zahvate u prostoru, u skladu s potrebama održive realizacije strateških razvojnih programa i projekata lokalnog razvoja, i zacrtanog dugoročnog razvoja Općine.

2.7.2. Zemljišne knjige

Uredni i uređeni imovinsko-pravni odnosi, katastar i zemljišne knjige su temeljni uvjet za život i razvoj svake ljudske i teritorijalne zajednice, pa tako i na području Općine Plaški. Slijedom događaja u razdoblju 1990. – 1995. godine, i nakon Domovinskog rata, zemljišne knjige Općine Plaški su dijelom dijelom bile uništene i odnesene. U takvoj situaciji, Zemljišne knjige za područje Općine Plaški su tijekom 1995. godine stavljene izvan snage.

Takva situacija, u kojoj je Općina Plaški gotovo 25 godina (četvrt stoljeća) ostala bez Zemljišnih knjiga i bez mogućnosti uređivanja imovinsko-pravnih odnosa i prometa nekretninama, bila je vrlo nepovoljna za razvoj Općine, te je u velikoj mjeri uzrokovala društveno i gospodarsko zaostajanje, i predstavljala temeljnu prepreku razvoju.

Ovo bilo problematično napose iz razloga jer bez zemljišnih knjiga nije bilo moguće pokretanje ozbiljnijih razvojnih projekata i investicija, niti korištenje bespovratnih sredstava i potpora iz EU i nacionalnih fondova.

U takvoj situaciji, Općina Plaški je ulagala maksimalne napore u stvaranje uvjeta za obnovu zemljišnih knjiga. Na taj način, tijekom 2015. godine je započelo novo osnivanje knjiga za k.o. Plaški, te 2017. godine za katastarske općine Janja Gora, Jezero i Lapat. Ovo je za Općinu predstavljalo velik problem s obzirom na kompleksnost dokumentacije i visoke troškove osnivanja novih zemljišnih knjiga, što je utjecalo i na duže trajanje ovih postupaka.

Slijedom navedenog, tijekom 2019/2020. godine su obnovljene zemljišne knjige za katastarske općine Plaški, Janja Gora, Jezero i Lapat, gdje su usklađeni katastar i gruntovnica. Na taj način, problem je riješen u dijelovima Općine i naseljima koji su gospodarski aktivniji i najznačajniji za razvoj.

Krajem 2020. i početkom 2021. godine Općinsko Vijeće je donijelo i odluku za katastarske općine Lički Podhum, Kunić i Međeđak.

Na taj način, zemljišne knjige su uređene za najveći dio Općine, čime je otklonjena velika prepreka za razvoj, i osigurani su **temeljni uvjeti za pokretanje razvojnih projekata i investicija, te za korištenje bespovratnih sredstava i potpora iz EU i nacionalnih fondova.**

2.8 Gospodarstvo

2.8.1. Razvojni trenutak Općine Plaški

Općina Plaški spada među slabije razvijene jedinice lokalne samouprave u Karlovačkoj županiji i RH. Ovakvo stanje posljedica je dugotrajne stagnacije i opadanja značaja, zbog činjenice da je područje Općine u dugom razdoblju bilo tretirano kao rubno područje te je vrlo malo ulagano u njezin razvoj. Zatvaranjem tvornice celuloze, prestankom industrijskih i gospodarskih aktivnosti tijekom Domovinskog rata, te odlaskom dijela stanovništva srpske narodnosti trajno je narušena struktura privređivanja na području Općine Plaški.

To je rezultiralo i današnjim skromnim i nerazvijenim gospodarskim kapacitetima, malim prihodima te skromnim finansijskim i razvojnim potencijalom.

Prema podacima o stupnju razvijenosti JLS-ova iz 2017., Općina Plaški svrstana je u 1. razvojnu skupinu, uz vrijednost indeksa razvijenosti od 87,053, što je znatno ispod prosjeka Republike Hrvatske

Na ocjenu razvojnog položaja Općine ukazuju i slijedeći podaci:

- Neto dohodak per capita je ispod 75% prosječnog neto dohotka u Karlovačkoj županiji;
- Vlastiti prihodi općinskog Proračuna per capita su ispod 50% prosječnih prihoda u Karlovačkoj županiji.
- Gospodarstvo je izrazito nerazvijeno i neorganizirano, i do sada nije bilo nikakve poduzetničke i tržišne infrastrukture, pa ni sustavnog praćenja stanja. U Općini se kontinuirano smanjuje broj poslovnih subjekata (OPG, obrt, MMP), nema prepoznatljivih lokalnih proizvoda, i vrlo je niska razina poslovanja.
- Na Općini nema izvozno orijentiranih gospodarskih subjekata, niti je bilo izravnih stranih ulaganja.

Ovakvo stanje je nezadovoljavajuće i potrebno ga je hitno i korjenito mijenjati.

U proteklom periodu na području Općine zamjetno je kontinuirano angažiranje lokalne samouprave na pripremanju i poduzimanju konkretnih aktivnosti usmjerenih ka otvaranju perspektiva i uvjeta za prevladavanje nepovoljnog stanja i pokretanje razvoja, među kojima su najznačajnije slijedeće:

- ⇒ Donesen je Prostorni plan uređenja Općine, kao bitna i temeljna pretpostavka za svrhovito planiranje i upravljanje razvojnom problematikom na prostoru Općine;
- ⇒ Otvorena su važna pitanja i pokrenute su konkretne aktivnosti u vezi s problematikom koja je bitna za otvaranje razvojnih perspektiva, i pristupilo se rješavanju nekih dugotrajno potiskivanih problema koji su predstavljali ozbiljne razvojne prepreke. S time u vezi osobito je značajno:
 - reguliranje statusa komunalne infrastrukture i komunalnih usluga na području Općine,
 - reguliranje statusa općinske imovine;
 - obnova zemljишnih knjiga;
 - relativno intenzivna ulaganja u uređivanje lokalnih i nerazvrstanih cesta, uz korištenje EU fondova;
 - kontinuirana ulaganja u sanaciju i parcijalnu rekonstrukciju lokalnih vodovoda, uz korištenje EU fondova;

- realiziran je projekt izgradnje vatrogasnog doma i poslovnih prostorija Općine na lokaciji u Plaškom, koji se financira sredstvima iz EU fondova;
- ➲ Pokrenuti su razgovori i bitno su povećane aktivnosti i ulaganja s ciljem analize stanja, te osvješćivanja problema i mogućih pristupa za njihovo prevladavanje, utvrđivanje strateških razvojnih potreba i prioriteta, te pripremanje programskih elemenata za pokretanje razvojnog ciklusa.
- ➲ Općinsko vijeće je donijelo odluku o pokretanju Projekta izrade i donošenja strateškog Plana razvoja Općine za razdoblje 2021. - 2027. godine, za čije financiranje su na natječaju APPRR osigurana bespovratna sredstva iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR);

Navedenim aktivnostima je omogućeno pokretanje dinamičnijih aktivnosti na restrukturiranju i pokretanju gospodarskog razvoja Općine, i jačaju uvjeti i sposobnost je pribavljanje kapitalnih potpora od EU i nacionalnih potpornih programa i fondova.

U takvoj situaciji i na takvim osnovama, Općina Plaški u slijedećem periodu treba osigurati što širi konsenzus lokalnih poduzetnika i nositelja razvoja o zajedničkoj razvojnoj viziji i prioritetima održivog razvoja Općine, te krenuti s intenzivnim pripremanjem i realizacijom razvojnih projekata koji trebaju omogućiti ubrzani gospodarski rast i razvoj.

2.8.1.1. Struktura gospodarstva i pretežne gospodarske djelatnosti na području Općine

Na temelju utvrđenih statističkih pologa te pribavljenih podataka i analiza o gospodarstvu i gospodarskim subjektima na području Općine, uočljivo je da su u dosadašnjem tijeku najznačajnije djelatnosti na području Općine poljoprivreda, turističke usluge smještaja, usluge vezane uz šumarske radove te trgovina i ugostiteljstvo. U ovim djelatnostima zaposleno je preko 80% radno aktivnog stanovništva Općine, i ostvaruje se najveći dio društvenog proizvoda na Općini.

Ovako utvrđeno stanje odgovara i gospodarskim tradicijama ovog područja, za koje su naročito karakteristični i značajni poljoprivredna proizvodnja s naglaskom na stočarstvu i povrtlarstvu, te obrt i malo poduzetništvo koji su se nadovezivali na razvijenu poljoprivrednu i prateću proizvodnju.

2.8.2. Poljoprivreda

Općina Plaški je ruralno područje, u kojem je poljoprivreda pretežna i najznačajnija gospodarska djelatnost i gospodarska grana. O tome sumarno govore slijedeći podaci:

- Od ukupno 1.721 evidentirana kućna broja na području Općine, u popisu od 2011. godine, 884 kućanstava izjavilo je da se bavi nekom vrstom poljoprivredne djelatnosti ili 51,36%.
- Poljoprivredna djelatnost u kućanstvima je bila najviše je zastupljena kao dodatno zanimanje i za svoje potrebe, dok se 51 osoba izjasnila da joj je poljoprivreda jedini izvor primanja i osnovno zaposlenje.
- Na općini postoje relativno velike površine poljoprivrednog zemljišta, i to 3.437 hektara obradivog poljoprivrednog zemljišta (kategorije P2 i P3) ili ukupno 21,84 % od ukupne površine Općine. Šumske površine zauzimaju 10.271,2 hektara ili 65,25 %, a ostale nerazvrstane poljoprivredne i šumske površine ima 1.643,69 hektara ili 10,44 %. Ukupno sve tri kategorije zemljišta zauzimaju 15.352 hektara ili 97,53 % od ukupne površine Općine, što je veliki potencijal.

Tablica 30. *Prikaz osnovnih kategorija zemljišta i površina u Općini Plaški*

Struktura	Površina (ha)	Udio (%)	Udio u ukupnoj površini Općine (%)
Obradivo poljoprivredno zemljište	3.437	22,39	21,84
Šumsko zemljište	10.271	66,90	65,25
Ostalo poljoprivredno zemljište	1.644	10,71	10,44
Ukupno	15.352	100	97,53

Izvor: Prostorni plan Općine Plaški

U poljoprivredi na području Općine dominiraju obiteljska poljoprivredna gospodarstva, a udio pravnih subjekata je relativno mali, tako da na Općini djeluju svega tri mikro poduzetnika.

Tablica 31. *Broj poljoprivrednih gospodarstava prema popisu korisnika potpora u 2018.*

Naselje	Broj poljoprivrednih gospodarstava (OPG, MMP)		
	Koriste potpore	Ne koriste potpore	Ukupno
Plaški	62	11	73
Kunić	3	2	5
Latin	15	1	16
Jezero	5	1	6
Lapat	10	3	13
Pothum Plaščanski	8	0	8
Međeđak	5	1	6
Janja Gora	11	3	14
Ukupno	119	22	141

Izvor: ARKOD, Prikaz iz baze podataka 31.12. 2018. i APPRRR, Popis korisnika u 2018,

Usporedbe radi, Popisom poljoprivrede RH iz 2003. godine, bilo je utvrđeno 490 poljoprivrednih kućanstava u općini Plaški, koji se po svojim aktivnostima smatraju „profesionalnim“ poljoprivrednim gospodarstvima koji viškove proizvoda prodaju na tržištu i ostvaruju prihode od poljoprivrede.

Uspoređujući ova dva popisa može se zaključiti da je došlo do velikog pada broja aktivnih poljoprivrednih gospodarstva od 2003. godine do 2018. godine. U tom smislu, ugrubo se može procijeniti da je na Općini Plaški između 2003. do 2018. godine izgubljeno cca. 350 poljoprivrednih gospodarstava / OPG-a koji su se bavili proizvodnjom za tržište.

U slijedećoj tablici se prikazuje broj poljoprivrednih gospodarstava prema vrstama potpore na Općini;

Tablica 32. *Broj poljoprivrednih gospodarstava – korisnika (OPG, MMP) prema vrstama potpore*

Red. Broj	Vrste korištenih potpora	Broj PG/ korisnika	Udio (%)
1	Plaćanje za poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš	115	20,21
2	Program osnovnih plaćanja	113	19,86
3	Dobrovoljno proizvodno vezana potpora	58	9,67
4	Plaćanja povezana s područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima - Mjera 13	113	19,86
5	Preraspodjela plaćanja	113	19,86
6	Ekološki uzgoj - Mjera 11	12	2,11
7	Program za male poljoprivrednike - Dobrovoljno proizvodno vezana potpora	1	0,18
8	Program za male poljoprivrednike - preraspodjela plaćanja	3	0,53
9	Program za male poljoprivrednike - program osnovnih plaćanja	3	0,53
10	Program za male poljoprivrednike - Plaćanje za poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš	3	0,53
11	Posebna potpora za pčelarstvo	4	0,70
12	Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene - Mjera 10	9	1,58
13	Mliječne krave	9	1,58
14	Financiranje dodatnih nacionalnih izravnih plaćanja za Hrvatsku - Mjera 18	6	1,05
15	Plaćanje za mlade poljoprivrednike	7	1,23
16	Potpore u ribarstvu	1	0,18
17	Izravna plaćanja u poljoprivredi	1	0,18
18	Programi kvalitete za poljoprivredne proizvode i hranu	1	0,18
Ukupan broj korisnika potpora		572	100

Izvor: APPRRR, Popis korisnika potpora u 2018.

Vidljivo je da su 572 poljoprivredna gospodarstva (OPG, MMP) na području Općine koristili potpore. Ovo je značajan podatak, koji govori da na području Općine ipak postoje aktivni proizvođači, i to u svim vrstama i područjima poljoprivredne proizvodnje koje se ocjenjuju perspektivnim i značajnim za planiranje razvoja (ekološka proizvodnja, povrće, stočarstvo, mlijeko, okolišne mjere, itd...).

Dakle, to je potencijal s kojim se može računati za planiranje razvoja.

2.8.2.1. Struktura korištenja poljoprivrednog zemljišta

Prema podacima iz Prostornih planova Općine i Županije, na području Općin Plaški postoji cca. 5.081 ha poljoprivrednog zemljišta, kako je vidljivo iz slijedeće tablice:

Tablica 33. *Ukupne površine i struktura poljoprivrednog zemljišta na Općini Plaški*

Red. Broj	Vrsta poljoprivrednog zemljišta	ha	Udio (%)
1	Obradive poljoprivredne površine	3.437	67,51
2	Ostalo poljoprivredno zemljište	1.644	32,49
Ukupno		5.081	100,00%

Izvor: Prostorni plan uređenje Općine, prostorni akti Karlovačke županije

Na temelju podataka iz baze podataka APPRRR, koji govore da se poljoprivrednu proizvodnju na Općini koristi ukupno 1.126,86 hektara (registrirane površine pod proizvodima), proizlazi da je registriranom proizvodnjom do sada obuhvaćeno samo **32,70% obradivog poljoprivrednog zemljišta, odnosno tek 22,12% ukupnog poljoprivrednog zemljišta**.

Prema tome, na području Općine Plaški postoje velike površine poljoprivrednog zemljišta koje do sada nije privедено registriranoj poljoprivrednoj proizvodnji, i očito je da postoje velike površine na kojima se može razvijati i širiti nova proizvodnja.

Tablica 34. *Struktura poljoprivrednih gospodarstava na Općini prema veličini parcela*

Struktura gospodarstava	Broj PG-a	Ukupno korišteno zemljište (ha)	Prosječna površina (ha/PG-u)
PG sa < 3 ha polj. zemljišta	54	83	1,54
PG sa > 3 a < 20 ha polj. zemljišta	75	541	7,21
PG sa > 20 ha polj. zemljišta	12	407	33,92
UKUPNO	141	1.031	7,31

Izvor: ARKOD, prikaz iz baze podataka na 31.12.2018.

Proizlazi:

- Na Općini je krajem 2018. godine bilo 54 registrirana proizvođača (OPG, MMP) koji imaju manje od 3 ha upisanog poljoprivrednog zemljišta. Dakle, u ovoj strukturi je bilo 54 mala poljoprivredna gospodarstva s prosječno 1,54 ha poljoprivrednog zemljišta po PG-u;
- Na Općini je bilo 75 registriranih proizvođača – gospodarstava, koji imaju više od 3 ha a manje od 20 ha upisanog poljoprivrednog zemljišta. Prosječna površina posjeda u ovoj strukturi je cca. 7,21 ha/PG. Dakle, u ovoj strukturi je bilo 75 srednjih proizvođača – gospodarstava (OPG, MMP) sa prosječno 7,21 ha poljoprivrednog zemljišta po PG-u;
- Na kraju, bilo je 12 registriranih većih proizvođača – gospodarstava, koji imaju više od 20 ha upisanog poljoprivrednog zemljišta, od kojih prosječno gospodarstvo ima 33,92 ha. Prema tome, u ovoj strukturi je bilo 12 većih proizvođača sa prosječno 33,92 ha poljoprivrednog zemljišta po PG-u;

Navedeni podaci ukazuju da na Općini ima cca. **140 poljoprivrednih gospodarstava (OPG, MMP)** s površinama poljoprivrednog zemljišta koje omogućavaju komercijalnu, isplativu i dugoročno održivu proizvodnju, - naravno, pod uvjetom da se organiziraju i usvoje konkurentni oblici autohtone proizvodnje s povećanim stvaranjem dodane vrijednosti (autohtonu povrće, kiseli kupus, prerađevine, ljekovito bilje itd...) i učinkovit izlaz na tržište. To je već sada priličan potencijal.

Veličine prosječnih parcela prijavljenih u AKORD po naseljima vidljive su iz slijedeće tablice:

Tablica 35. Korišteno poljoprivredno zemljišta - prikaz AKORD površina i prosječna veličina parcela, po naseljima te prema veličini posjeda

Naselje	<3			>=3 i <20			>=20 i <100			Ukupno		
	Broj ARKOD parcela	Površina (ha)	Prosječna površina parcele (ha)	Broj ARKOD parcela	Površina (ha)	Prosječna površina parcele (ha)	Broj ARKOD parcela	Površina (ha)	Prosječna površina parcele (ha)	Broj ARKOD parcela	Površina (ha)	Prosječna površina parcele (ha)
Janja Gora	20	9,68	0,48	79	43,12	0,55	71	57,56	0,81	170	110,35	0,65
Jezero	4	2,44	0,61	22	10,16	0,46	25	47,83	1,91	51	60,42	1,18
Jezero I dio	-	-	-	4	3,06	0,76	-	-	-	4	3,06	0,76
Kunić	27	6,92	0,26	-	-	-	-	-	-	27	6,92	0,26
Lapat	36	11,81	0,33	70	51,18	0,73	78	81,58	1,05	184	144,57	0,79
Latin	7	2,43	0,35	159	84,21	0,53	49	43,06	0,88	215	129,70	0,60
Međeđak	17	3,90	0,23	52	23,93	0,46	-	-	-	69	27,83	0,40
Plaški	142	43,37	0,31	672	273,81	0,41	225	153,65	0,68	1.039	470,84	0,45
Pothum Plaščanski	9	2,72	0,30	115	52,03	0,45	29	22,99	0,79	153	77,73	0,51
Ukupno općina Plaški	262	83,26	0,32	1.173	541	0,46	477	407	6,12	1.912	1.031	0,54

Izvor: AKORD, Prikaz podataka iz baze 31.12. 2018.

Ovakvi podaci govore da je korišteno poljoprivredno zemljište rascjepkano na relativno velik broj parcela (1.912 parcela), i prilično usitnjeno – relativno mala površina parcela (0,54 ha).

Kategorije korištenog poljoprivrednog zemljišta vidljive su iz slijedeće tablice:

Tablica 36. *Prikaz korištenog zemljišta prema kategorijama, po naseljima*

Naselje	Površina korištenog zemljišta - ARKOD parcela (ha)							
	Oranica	Livada	Krški pašnjak	Voćnjak	Miješani trajni nasadi	Ostale vrste uporabe zemljišta	Privremeno neodržavanje parcela	Ukupno
Janja Gora	51,70	84,86	33,63	8,68	0,00	0,00	6,33	185,20
Jezero I Dio	61,48	23,63	4,25	5,85	0,00	0,00	0,34	95,55
Kunić	3,09	3,59	2,02	2,09	0,23	0,00	0,00	11,02
Lapat	142,25	37,14	13,16	7,10	0,00	0,00	0,00	199,65
Latin	119,39	64,66	29,88	13,99	0,00	0,00	0,49	228,42
Međedak	36,90	28,29	3,73	1,38	0,00	0,00	0,00	70,30
Plaški	190,49	64,75	3,98	6,82	0,55	0,17	0,00	266,77
Pothum Plaščanski	45,14	21,33	2,02	1,45	0,00	0,00	0,00	69,95
Sveukupno općina Plaški	650,44	328,26	92,65	47,37	0,78	0,17	7,17	1.126,86
Udio (%)	57,72	29,13	8,22	4,2	0,07	0,02	0,64	100

Izvor: AKORD, Prikaz podataka iz baze 31.12. 2018.

Vidljivo je da se najpretežniji dio korištenog poljoprivrednog zemljišta (57,72 %) odnosi na oranice, te livade i krške pašnjake (37,35 %). Ostale kategorije zemljišta su vrlo slabo zastupljene (4,29 %).

Iz navedenog proizlazi i da na području Općine Plaški u 2018. godini prevladavaju oranice (žitarice, krmne kulture, povrće), livade i pašnjaci, te voćnjaci.

2.8.2.1.1. Zaključak o mogućnostima i perspektivama za optimalno korištenje zemljišta

- ⌚ Na području Općine Plaški postoje relativno velike površine poljoprivrednog zemljišta koje se, s obzirom na kategoriju, pedološka svojstva i rascjepkanost tala, mogu učinkovito koristiti za intenzivnu proizvodnju kvalitetnog **autohtonog povrća**, koje može biti konkurentno na otvorenom tržištu EU i snažno generira dodanu vrijednost, a naročito ako se na Općini organizira i prerade. O tome govore i proizvodne tradicije na ovom području;
- ⌚ Raspoložive površine poljoprivrednog zemljišta na području Općine Plaški daju dobre uvjete i perspektive za razvoj **stočarstva – a naročito govedarske proizvodnje** (tovno govedarstvo i proizvodnja mlijeka), uključujući i stare autohtone pasmine stoke. Ovakav zaključak potvrđuju i uspješne tradicije, te činjenica da je na području Općine Plaški do kraja 1980-tih godina postojala vrlo razvijena govedarska proizvodnja sa cca. i do 3.800 goveda. Na žalost, u proteklom periodu je ova proizvodnja snažno zapuštena i gotovo ugašena. Prema tome, na Općini Plaški sigurno postoje **dobri uvjeti, mogućnosti i potreba za revitalizaciju i snažan razvoj učinkovite i održivo intenzivne govedarske proizvodnje i prerade**;
- ⌚ S obzirom na dobre prirodne uvjete i tradicije, položaj, tržišnu utemeljenost i atraktivnost, kao i na relativno velike površine „ostalog poljoprivrednog zemljišta“, izgledno je da na Općini Plaški postoje i dobri uvjeti za razvoj **ovčarske i kozarske proizvodnje** (meso i mlijeko) i prerade;

- ⇒ Također, postojeće površine i prirodni uvjeti (rascjepkanost, relativno velike površine „ostalog poljoprivrednog zemljišta“, šume, klima, nezagadenost zemljišta i zraka, itd...) daju dobre uvjete za organiziran pristup održivoj proizvodnji, preradi i trženju **tradicijskog autohtonog povrća i žitarica, kao i začinskog i ljekovitog bilja**, kao kultura s povećanim stvaranjem dodane vrijednosti, koji se na području Općine mogu prerađivati, pakirati i plasirati kao tržišno atraktivni lokalni proizvodi u sklopu turističke usluge i potrošnje u Općini i užem regionalnom okruženju (Plitvice, Lika, itd...), kroz ponudu specijaliziranih trgovina, internetska prodaja, i sl...;

Slijedom svega navedenog, može se zaključiti da Općina Plaški ima dobre prirode uvjete, poljoprivredno zemljište, tradicije i mogućnosti za razvoj kvalitetne poljoprivredne proizvodnje u navedenim sektorima.

Na kraju, iz gornjih tablica se vidi i neki pozitivan trend i umjereni rast obrade zemljišta u općini Plaški, koji ukazuje na jačanje pojedinih gospodarstva. Pojedina gospodarstva opskrbila su se jačom i boljom mehanizacijom za oraničnu obradu zemljišta, čime se razvija i potencijal da se stvari pokrenu na bolje.

2.8.2.2. Struktura i dostupnost radne snage za lokalnu poljoprivredu

Postojeća situacija, koju karakteriziraju depopulacija, nedostatak radne snage, a osobito mladih ljudi, kao i uočljiva tromost i nezainteresiranost stanovništva za bavljenje poljoprivrednom proizvodnjom, svakako predstavljaju veliki razvojni problem. I doista, ako bi se tako nastavilo, perspektive Općine Plaški da razvije uspješnu poljoprivrednu proizvodnju ne bi bile velike.

Međutim, sve učinjene analize govore da stanje **nije tako bezizgledno** kao što se čini i da situacija nije bitno teža ni lošija nego u nekim drugim sredinama gdje se poljoprivredna proizvodnja sve uspješnije pokreće, te da su neaktivnost i nezainteresiranost lokalnog stanovništva prije svega posljedica neorganiziranosti i nemogućnosti formiranja lokalnog tržišta i izlaza na otvoreno tržište. U takvoj situaciji, ljudi ne vide mogućnosti ni perspektive da se upuste u neku ozbiljniju proizvodnju i ulaganja.

Naime, iz svih učinjenih i naprijed prikazanih demografskih analiza, kao i podataka o postojećim gospodarstvima i poljoprivrednom zemljištu, vidljivo je da na Općini ima veliki broj neaktivnog radno sposobnog ruralnog stanovništva sa odgovarajućim znanjima i sposobnostima, kao i dovoljan broj poljoprivrednih kućanstava sa radno sposobnim članovima, koji se u ovoj fazi – **ako prepoznaju mogućnosti i vlastiti interes, i ako im se osigura poticajno okruženje i organizirana podrška za razvoj proizvodnje (...)**, mogu „pokrenuti“ i omogućiti potencijal koji je nužan da se pokrene razvoj: lokalna proizvodnja, organizirani izlaz na tržište i stvaranje nove vrijednosti...

Prema tome, ako se želi pokrenuti razvoj te potaknuti preostale lokalne ljudi da se pokrenu i uključe u proizvodnju i gospodarsko djelovanje, na Općini i lokalnoj samoupravi leže **uloga i zadatak** da pripreme i ponude ljudima konkretnе mogućnosti, rješenja i plan, te da organiziraju i pokrenu odgovarajuće razvojne aktivnosti i lokalne projekte čijom realizacijom će se uspostavljati poticajno okruženje, organizacija, podrška, mogućnosti financiranja iz EU fondova, kao i drugi uvjeti za pokretanje lokalne proizvodnje.

U tom slučaju, ljudi će znati prepoznati vlastite interese i mogućnosti, aktivirati će se sve veći broj gospodarstava i proizvodnje (...); Ukratko, pokrenuti će se razvoj i isplativost, a onda će sve veći broj mladih ljudi ostajati u proizvodnji, nezaposleni će potražiti zaposlenost, i na kraju se pokrenuti i proces povratka i doseljavanja ljudi koji prepoznaju mogućnost da ovdje kvalitetno žive i rade...

Dakle, realan je zaključak, kojeg potvrđuje i praksa u EU, da će se (ukoliko se razvoj pokrene) u Općini pokrenuti i **procesi restrukturiranja**, u kojima će lokalni potencijali i zaposlenost rasti, te će radna snaga biti sve dostupnija i kvalitetnija;

S druge strane, ukoliko se razvoj ne pokrene, devastacija poljoprivrede, odljev mladih i sposobnih ljudi te svi oblici depopulacije će se vjerojatno nastaviti. I tu neće pomoći ukoliko se u nedogled samo konstatira nepovoljno stanje, a očito ni pristupi koji polazi od pretpostavke da bi trebalo naći nekog „ulagača“ koji će doći, pokrenuti proizvodnju i povećati zaposlenost, i na njega „prenijeti“ izazove i rizik...

2.8.2.3. Opremljenost gospodarstava (proizvodni objekti i mehanizacija)

Opremljenost poljoprivrednih gospodarstva ne zadovoljava. Većina gospodarstva ima stariju mehanizaciju pretežno za osnovne funkcije i raznoliku po sadržaju i modelima.

Manji broj, cca 30 profesionalnih poljoprivrednih gospodarstava (OPG, obrt, MMP) imaju noviju mehanizaciju, više traktora te namjenske strojeve i uređaje za obradu prema kulturama koje prerađuju.

Na temelju navedenih podataka o opremljenosti, može se zaključiti da poljoprivredni proizvođači s područja Općine Plaški raspolažu nužnom opremom za osnovne mehanizirane operacije, i da to nije prepreka razvoju, a naročito s obzirom na široke mogućnosti opremanja iz EU fondova.

2.8.2.4. Poljoprivredna proizvodnja na Općini

Utvrđeni podaci i analize govore da na području Općine prevladava mješovita poljoprivredna proizvodnja, uglavnom na malim obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima, dok je relativno mali broj specijaliziranih gospodarstava u području stočarstva i biljne proizvodnje (ratarstvo, povrće, voće).

Takva struktura odražava se na strukturu, karakteristike i naturalne pokazatelje poljoprivredne proizvodnje na Općini:

2.8.2.4.1. Stočarska proizvodnja na Općini

S obzirom na prirodna i tradicijska obilježja ovog prostora, na području Općine Plaški postoje **značajne tradicije stočarske proizvodnje**, a naročito u sektoru govedarstva, gdje je do kraja 1980-tih godine bilo i po 3.800 goveda. Također, bilo je i relativno ozbiljne proizvodnje koza i ovaca, kao i svinja i ostale stoke.

Na žalost, tijekom Domovinskog rata, a potom i slijedom velikih društvenih i gospodarskih promjena i događaja koji su uslijedili nakon 1995. godine, stočarska proizvodnja na ovom području je zapuštena i faktički uništena i kontinuirano je slabila, tako da je danas na „niskim granama“.

U slijedećoj tablici se prikazuje kretanje broja lokalnih gospodarstava (kućanstva, OPG, MMP) s registriranim stočarskom proizvodnjom, na temelju stanja koje je bilo utvrđeno u službenim popisima 2003. i 2011. godine, te prema stanju na 31.12.2018. kojeg vode Ministarstvo i Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (JRDŽ, AGRONET, ARKOD,):

Tablica 37. *Prikaz broja gospodarstva sa uzgojem stoke, peradi i pčela:*

	Broj gospodarstava			smanjenje (%)
	2003.	2011.	2018.	
goveda	135	80	67	50,37
svinje	250	108	53	78,80
ovce	22	33	22	33,33
koze	77	45	11	85,71
konji	16		6	62,50
magarci	1		1	0,00
perad	430	384		10,70
pčeline zajednice	8		4	50,00

Izvor: *Jedinstveni registar domaćih životinja (JRDŽ) 30.11. 2018., Dokumentacija DZSH, Popis stanovništva 2011. god., Popis poljoprivrede 2003. godine.*

Vidljivo je kontinuirano smanjivanje i negativan trend: Registriranom proizvodnjom se bavi mali broj gospodarstava. Ovakvo stanje je logična posljedica svih naprijed navedenih i analiziranih demografskih, strukturnih i gospodarskih podataka i trendova.

Nadalje,

U slijedećoj tablici se prikazuje registrirana proizvodnja stoke, peradi i pčela na Općini:

Tablica 38. *Kretanje broja stoke, peradi i pčela*

Opis	Broj komada stoke			smanjenje (%)
	2003.	2011.	2018.	
goveda	296	239	250	15,54
svinje	681	286	228	66,52
ovce	1353	1185	1438	-6,28
koze	275	99	147	46,54
konji	16		17	-6,25
magarci	1		1	0
perad	7684	5584		100
pčeline zajednice	99		45	54,54

Izvor: *Jedinstveni registar domaćih životinja (JRDŽ) 30.11. 2018., Dokumentacija DZSH, Popis stanovništva 2011. god., Popis poljoprivrede 2003. godine.*

U slijedećoj tablici se prikazuje broj životinja po gospodarstvu

Tablica 39. *Broj životinja po gospodarstvu (31.11.2018.)*

Opis	Broj gospodarstava	Broj životinja	životinja po gospodarstvu
goveda	67	250	3,7
svinje	53	228	4,3
ovce	22	1.438	65,4
koze	11	147	13,4
konji	6	17	2,8
magarci	1	1	1
perad	-	-	-
pčeline zajednice	4	45	11,25

Analizom podataka o stočarskoj proizvodnji može se doći do slijedećih zaključaka :

- Ekonomski najznačajnije grane stočarske proizvodnje na Općini su ovčarstvo, govedarstvo i kozarstvo, što potvrđuje utvrđene podatke o tradicijama i trendovima proizvodnje na Općini;
- Iz podataka o broju životinja i prosječnom broju životinja po obiteljskom gospodarstvu, vidljivo je da se najvećim dijelom radi o malim proizvođačima i ekstenzivnom načinu proizvodnje/uzgoja.

Ovakvi podaci govore o nužnosti promjene i restrukturiranja nepovoljnog stanja. U tom smislu, **realno je da Općina Plaški u slijedećem razdoblju od 2021. – 2027. godine može i treba planirati mijenjanje nepovoljnog stanja i snažan razvoj proizvodnje.**

2.8.2.4.2. Govedarska proizvodnja

Kako je vidljivo iz prednjih analiza, postojeća govedarska proizvodnja je zapuštena i slabo razvijena, s ekstenzivnim pristupom. O tome govore i slijedeći podaci koji su danas dostupni:

- Prema Jedinstvenom državnoj registru domaćih životinja na dan 31.11.2018., na području Općine je bilo ukupno 250 registriranih goveda, od čega cca. 120 mlijecnih krava;
- Prevladavaju mali proizvođači, a prosječna veličina od 3,73 goveda po gospodarstvu je manja od prosjeka u Županiji, ali i znatno ispod prosjeka u HR i EU;
- 95% činili su mali proizvođači s 1 – 6 goveda;
- 5% činili su proizvođači s više od 7 goveda, koji imaju bolje perspektive za restrukturiranje i razvoj proizvodnje;
- Nema niti jednog proizvođača sa više od 20 goveda, koji imaju šanse samostalno konkurirati na tržištu na duže staze;

O značaju i trendovima govedarske proizvodnje govore i podaci iz slijedeće tablice:

Tablica 40. **Ukupan broj goveda u Općini i Karlovačkoj županiji, te udjel Općine Plaški**

Godina	Općina Plaški	Karlovačka županija	Udj Općine (%)
2003.	296	18.672	1,59
2018.	250	12.940	1,93
Smanjenje (%)	15,54	30,70	-

Izvor: *Popis poljoprivrede 2003. godine i Jedinstveni registar domaćih životinja (JRDŽ) 12/2018. godine*

Iz gornje tablice je vidljivo da se u razdoblju od 2003. – 2018. godine u Općini Plaški ukupan broj goveda smanjivao znatno sporije nego u Karlovačkoj županiji.

Navedeni podaci govore da je u razdoblju od 1990 – 2003. godine govedarska proizvodnja na Općini Plaški **devastirana**. Naime, podaci govore da govedarska proizvodnja na području Općine Plaški ima uspješne tradicije, te da je prije Domovinskog rata na području Općine Plaški bilo 3.800 goveda. To je do 2018. godine uvelike smanjeno i izgubljeno.

Prema tome, ovakvi pokazatelji ukazuju na logički zaključak da na području Općine postoje dobri uvjeti za govedarsku proizvodnju, i da oву proizvodnju unatoč današnjeg stanja treba smatrati bitnom perspektivom i sastavnicom razvojnog potencijala.

2.8.2.4.3. Ovčarstvo i kozarstvo

Ovčarstvo i kozarstvo na području Plaškog, te šireg regionalnog okruženja (Ogulinsko-plaščanska regija i Lika) imaju dobre prirodne uvjete te stoljetnu tradiciju, pa je ova proizvodnja do kraja 1980-tih godina bila i u Općini Plaški znatno razvijenija, ali manje od govedarstva. Prikaz ovčarske proizvodnje je vidljiv iz slijedeće tablice:

Tablica 41. **Broj gospodarstva koja se bave ovčarskom proizvodnjom i broj ovaca u Općini Plaški**

Broj	Godine prebrojavanja			smanjenje (%)
	2003	2011	2018	
Gospodarstva	22	33	22	0
Ovaca	1.353	1.185	1.438	- 6,28

Izvor: *Jedinstveni registar domaćih životinja (JRDŽ) 30.11. 2018., Dokumentacija DZSH, Popis stanovništva 2011. god., Popis poljoprivrede 2003. godine.*

Iz gornje tablice je vidljivo da broj gospodarstava u razdoblju od 2003. – 2018. godine stagnira, dok broj ovaca bilježi umjereni rast. Prema tome, može se smatrati da se ova proizvodnja održala na poljoprivrednim gospodarstvima u Općini.

Tablica 42. **Usporedni prikaz broja registriranih gospodarstava i ovaca u Općini Plaški, Županiji, te dvije susjedne općine**

Županija/naselje	OVCE		
	Broj gospodarstava	Broj životinja	Prosjek gosp/kom
Plaški	22	1.438	65,36
KARLOVAČKA Ž.	1.216	29.530	24,28
Josipdol	34	462	13,59
Saborsko	10	498	49,80

Izvor: *Jedinstveni registar domaćih životinja (JRDŽ) 12/2018.*

Iz gornje tablice vidljivo je da se u Općini Plaški registriranom ovčarskom proizvodnjom bavi relativno velik broj gospodarstava (OPG, MMP), sa prosječno 65 ovaca po gospodarstvu. Broj ovaca po gospodarstvu u Općini Plaški je znatno viši od prosjeka u Županiji, ali i u susjednim općinama. Ovakav podatak ukazuje da je ovčarske proizvodnja u Općini nešto bolje razvijena i više orijentirana na tržište.

Uzgoj koza u Općini je manje značajan, i ova proizvodnja se u proteklom periodu smanjivala, kao što je vidljivo iz slijedeće tablice:

Tablica 43. **Broj registriranih gospodarstva i koza u Općini Plaški, po godinama**

Opis	Godina evidentiranja			kretanje 2003. - 2018. (%)
	2003	2011	2018	
Broj gospodarstva	77	45	11	85,71
Broj koza	275	99	147	46,55
koza po gospodarstvu	3,57	2,2	13,4	375% povećanje

Izvor: *Jedinstveni registar domaćih životinja (JRDŽ) 30.11. 2018., Dokumentacija DZSH, Popis stanovništva 2011. god., Popis poljoprivrede 2003. godine.*

Usporedni prikaz kozarske proizvodnje u lokalnom i regionalnom okruženju je vidljivi iz slijedeće tablice

Tablica 44. **Usporedni prikaz broja registriranih gospodarstava i koza u općini Plaški, Županiji, te dvije susjedne općine**

Županija/naselje	KOZE		
	Broj gospodarstava	Broj životinja	Prosjek gosp/kom
Plaški	11	147	13,36
KARLOVAČKA Ž.	211	1.910	9,05
Josipdol	6	68	11,33
Saborsko	0	0	0

Izvor: *Jedinstveni registar domaćih životinja (JRDŽ) 12/2018.*

Iz gornjih tablica vidljiv je značajan pad broja gospodarstva koja se bave uzgojem koza. S druge strane, relativno značajno se povećao broj životinja po gospodarstvu. Na temelju ovakvih podataka, kao i obavljenih razgovora i uvida u tijeku izrade ovog elaborata, može se zaključiti da se u proteklom periodu događao razvoj u kojem su se zainteresirana gospodarstva (OPG-i) orijentiraju na proizvodnju manjih količina mlijeka, sira i jaretine, i prodaju „na pragu“. To se može razviti i pojačati.

2.8.2.4.4. Svinjogojstvo

Svinjogojstvo u općini Plaški je po broju komada svinja u uzgoju doživjelo najveći pad u razdoblju 2003. - 2018.. U slijedećoj tablici prikazan je broj komada svinja i gospodarstva:

Tablica 45. *Registrirana proizvodnja svinja u Općini Plaški*

Broj	Godine prebrojavanja			Smanjenje (%)
	2003	2011	2018	
Gospodarstva	250	108	53	78,80
Svinja	681	286	228	66,52
svinja po gospodarstvu	2,72	2,65	4,30	

Izvor: *Jedinstveni registar domaćih životinja (JRDŽ) 30.11. 2018., Dokumentacija DZSH, Popis stanovništva 2011. god., Popis poljoprivrede 2003. godine.*

Iz gornje tablice vidljiv je pad broja gospodarstva koja se bave uzgojem svinja. Također, vidljivo je da je prosječan broj svinja po poljoprivrednom gospodarstvu cca. 4,30 komada, što je vrlo malo. Ovo ukazuje i na vrlo ekstenzivan karakter proizvodnje, pretežito za vlastite potrebe i prodaju malog broja svinja i odojaka na pragu.

Podaci o proizvodnji u okruženju su vidljivi iz slijedeće tablice:

Tablica 46. *Prikaz broja svinja u općini Plaški, Karlovačkoj županiji te dvije susjedne općine*

Županija/naselje	SVINJE		
	Broj gospodarstava	Broj životinja	Prosjek gosp/kom
Plaški	53	228	4,30
Karlovačka županije	1.659	14.972	9,02
Josipdol	86	774	9,00
Saborsko	5	13	2,60

Izvor: *Jedinstveni registar domaćih životinja (JRDŽ) 12/2018.*

2.8.2.4.5. Ostala stočarska proizvodnja

Od ostale stočarske proizvodnje na području općine Plaški evidentirano je držanje kod šest domaćinstva 17 grla konja te jednog magarca. Većina konja služi za sportske i rekreativne svrhe dok manji broj služi za radove (izvlačenje drva iz šume). U slijedećoj tablici prikazan je broj konja u Županiji te susjednim općinama.

Tablica 47. *Broj konja u općini Plaški, Karlovačkoj županiji te dvije susjedne općine*

Županija/naselje	Konji		
	Broj gospodarstava	Broj životinja	Prosjek gosp/kom
PLAŠKI	6	17	2,83
KARLOVAČKA ŽUP.	228	869	3,81
JOSIPDOL	12	27	2,25
SABORSKO	1	1	1,00

Izvor: *Jedinstveni registar domaćih životinja (JRDŽ) 12/2018.*

Vidljivo je da na Općini Plaški postoji samo 6 gospodarstava koji drže konje, i to ukupno 17 registriranih životinja, što je 2,83 životinje po gospodarstvu. To je vrlo mali broj, koji se nije bitno mijenjao od 2003. godine, što govori da proizvodnja konja nije od većeg gospodarskog značaja za Općinu, i da se uglavnom radi o držanju iz običaja, ljubavi i rekreativne svrhe. Ovo bi se moglo promijeniti s razvojem turizma, čime se konji mogu pretvoriti u atraktivni turistički proizvod.

Osim toga, na temelju podataka o registriranoj proizvodnji, vidljivi je da danas postoji praktički neznačajna proizvodnja „ostale stoke“ (stanje na 31.12.2018):

- Kada se radi o **peradarskoj proizvodnji**, na Općini nema registriranih proizvođača niti broja kljunova
- Unatoč vrlo dobrom uvjetima za kvalitetnu **pčelarsku proizvodnju**, na Općini Plaški su registrirana samo 4 gospodarstva sa 45 pčelinjih zajednica, tj. 11,25 zajednica po OPG-u;
- Proizvodnja kunića i slične stoke sitnog zuba nije registrirana;

Ovakvi pokazatelji su izraz općih negativnih trendova koji su uzrokuju depopulaciju i gubitak poljoprivredne proizvodnje. Međutim, poznato je da su prošlosti na Općini Plaški ovakvi oblici proizvodnje bili prisutni, pa čak i relativno razvijeni.

U današnje vrijeme se interes za ovakve oblike proizvodnje ponovo budi, s obzirom na povećani intres za razvoj turizma i raznih oblika proizvodnje dodataka prehrani odnosno prerađevina ljekovitog i začinskog bilja, o čemu se na terenu čuju i neke projektne ideje i aktivnosti.

2.8.2.4.6. Zaključci o perspektivama i mogućnostima razvoja stočarske proizvodnje na Općini

Svi podaci i analize koji su utvrđeni u prethodnim poglavljima govore da je poljoprivreda jedan od temeljnih razvojnih potencijala i sastavnica održivog razvoja Općine, pri čemu stočarstvo ima uspješne tradicije i dobre uvjete za razvoj. O tome govore i slijedeće činjenice:

- ⇒ Na području Općine Plaški postoje dobri prirodni uvjeti i tradicije za kvalitetnu stočarsku proizvodnju.
- ⇒ Na području Općine Plaški postoji cca. 3.400 ha obradivog poljoprivrednog zemljišta te cca. 1650 ha tzv. „ostalog poljoprivrednog zemljišta“. Dakle, cca. 5.080 ha se može iskoristiti za stočarstvo, od čega se do sada za poljoprivrednu proizvodnju koristi ukupno 1.126,86 ha (na 15.12.2018. god.). Prema tome, postoje velike površine neiskorištenog poljoprivrednog zemljišta pogodnog za kvalitetnu stočarsku proizvodnju, tj. za proizvodnju stočne hrane odnosno za napasivanje i uzgoj stoke. Tome treba pridodati i velike površine šumskog zemljišta, koje se u skladu s praksom u EU također dijelom mogu iskoristiti za napasivanje odgovarajućih kategorija stoke.

Prema tome, u skladu s Nitratnom direktivom i drugim propisima EU, koji određuju da 1 ha poljoprivrednog zemljišta može biti opterećen sa 1,5 – 2 uvjetnih grla krava ili druge stoke (1 UG = 500 kg), na poljoprivrednom zemljištu koje je danas neiskorišteno, Općina Plaški teoretski može **organizirati i uspostaviti dugoročno održiv uzgoj cca. 5.500 uvjetnih grla stoke**. Takva proizvodnja bi bila neusporedivo veća od današnjih pokazatelja, pa i veća od proizvodnje koju je Općina ostvarivala u „najboljim vremenima“, i svakako bi predstavljala vrlo snažnu razvojnu polugu;

- ⇒ Na području Općine postoje kvalificirani proizvođači (OPG, MMS) s postojećom proizvodnjom, kao i neaktivna radna snaga, koji se mogu uključiti i biti nositelji razvoja, naravno, pod uvjetom odgovarajućeg planskog pristupa i organiziranja;
- ⇒ Sadašnji broj grla može se pravodobno i u relativno kratkom roku povećati i optimizirati u skladu sa stručnim normativima te proizvodnim i tehnološkim standardima EU, tako da se omogući dobra dinamika razvoja proizvodnje po količinama i produktivnosti;

- ⇒ Na području Plaškog i regionalnog okruženja postoje proizvodne tradicije i znanja, te izvorni tradicijski proizvodi i recepture, koji omogućavaju razvoj proizvodnje komercijalnih količina tržišno atraktivnih, konkurentnih i dugoročno održivih prerađevina za otvoreno tržište EU;
- ⇒ Općina Plaški je slabo razvijeno područje, i Natura 2000 zona, tako da u skladu s propisima RH i EU ima dobre uvjete za korištenje EU i nacionalnih fondova.
- ⇒ Prema tome, postoje uvjeti za dovoljno dinamičan planski razvoj i izlazak na tržište;
- ⇒ S obzirom da su kvalitetni stočarski proizvodi, a osobito autohtone prerađevine, deficitarna roba na otvorenom tržištu za kojom postoji kontinuirana i rastuća potražnja, realno je da Općina i lokalni proizvođači za takve proizvode mogu osigurati izlaz na tržište, konkurenčnost i sigurnu prodaju, uz temeljni uvjet da se razvojem osiguraju **komercijalne količine sljedivih proizvoda**, sa stabilnom kvalitetom i stabilnim uvjetima isplate, i s korektnim tržišnim cijenama.

Prema tome, da bi pokrenula razvoj, u skladu s praksom u EU, Općina Plaški bi trebala pripremiti i donijeti Strategiju i akcijske planove za razvoj stočarske proizvodnje, te pokrenuti lokalne projekte usmjerene na sustavan razvoj stočarske proizvodnje (mlječne krave, tov goveda, ovče i kozje mlijeko i meso, ostale kategorije stoke), u skladu sa specifičnim uvjetima i mogućnostima.

2.8.2.4.7. Ribogoštvo

Područje Plaškog bilo je poznato po uzgoju pastrve još za vrijeme Austro-ugarske, kad je s brojnih malih Ribnjaka sa Vrnjike i Dretulje svježa pastrva bila dostavljana do Graza i Beča.

Ostaci ovakve tradicije danas se mogu vidjeti na ulazu u naselje Plaški, gdje se pored mjesta gdje županijska cesta D42 premošćuje rijeku Dretulju, nalazi ribnjak poduzeća Lika promet d.o.o.

Danas se na ovom ribnjaku može kupiti svježa pastrva iz vlastitog uzgoja.

Kapacitet ribnjaka je 50 t, a pastrva se prodaje na lokalnom tržištu.

Ovaj vid proizvodnje godinama trpi nelojalnu konkurenčiju na tržištu RH. Uvozi se pastrva u velikim količinama iz drugih država (Bosna, Srbija, Turska), što dovodi do opadanja proizvodnje u RH, jer troškovi proizvodnje su veliki, a maloprodajne cijene male (zbog uvoza). Da bi mala ribogojilišta opstala, moraju preći na stvaranje dodane vrijednosti.

Zbog toga, poduzeće Lika promet razmatra mogućnost otvaranja restorana kod samog ribnjaka sa ponudom ribe iz vlastite proizvodnje. U slučaju povećanja kapaciteta treba razmotriti mogućnost prerade ribe, kao što je sušenje, duboko zamrzavanje i drugo.

2.8.2.4.8. Biljna proizvodnja (ratarstvo, povrtlarstvo, voćarstvo)

Prema podacima iz ARKOD baze podataka za 2018. godinu, na području Općine Plaški postojali su slijedeći resursi u biljnoj proizvodnji (bez livada i pašnjaka):

Tablica 48. *Korištene površine za biljnu proizvodnju u 2018. godini.*

2018	Oranica		Voćnjak		Mješani trajni nasadi		Ostale vrste uporabe zemljišta		Ukupno	
	Broj parcela	Površina parcela (ha)	Broj parcela	Površina parcela (ha)	Broj parcela	Površina parcela (ha)	Broj parcela	Površina parcela (ha)	Ukupan broj parcela	Ukupna površina parcela (ha)
Plaški	1.108	650	111	47	2	1	1	0,17	1.222	698,61

Izvor: Prikaz podataka iz ARKOD baze podataka na dan 31.12.2018.

Iz gornje tablice je vidljivo da je na 31.12.2018. godine na Općini Plaški u ARKOD-u bilo registrirano ukupno 698,61 ha korištenog zemljišta za biljnu proizvodnju, i to: 650 ha oranica, 48 ha voćnjaka i miješanih trajnih nasada, i 0,17 ha ostalih namjena

Sadašnja struktura biljne proizvodnje je vidljiva iz slijedećih analiza:

2.8.2.4.9. Proizvodnja na oranicama i vrtovima

U nastavku se prikazuju podaci o površinama i strukturi proizvodnje na oranicama i vrtovima, prema stanju na 31.12.2018. godine:

Tablica 49. *Prikaz korištenih oraničnih površina po naseljima u općini Plaški (2018. god.)*

Naselja	ORANICE		%
	Broj parcela	Površina (ha)	
Janja Gora	91	51,70	7,94
Jezero I Dio	63	61,48	9,45
Kunić	15	3,09	0,48
Lapat	161	142,25	21,87
Latin	199	119,39	18,36
Međeđak	82	36,90	5,67
Plaški	440	190,49	29,29
Pothum Plaščanski	57	45,14	6,94
UKUPNO	1.108	650,44	100,00

Izvor: Prikaz podataka iz ARKOD baze podataka na dan 31.12.2018.

Vidljivo je da se najveće površine pod oranicama nalaze u naseljima Plaški, Lapat i Latin, iz čega proizlazi da su to područja s najvećom proizvodnjom. Ovakvi podaci su sukladni prethodnim analizama koje se odnose na geologiju i karakteristike tala, demografiju, radnu snagu, itd.

U slijedećim tablicama prikazane su površine pod biljnom proizvodnjom, koje su prijavljene kod APPRRR u 2019. godini.

Tablica 50. *Struktura proizvodnje na oranicama i vrtovima, zbirno (2019.)*

Br.	Naziv vrste (skupina kultura)	Površina (ha)	%
1.	povrće	15,76	2,65
2.	žitarice	248,92	41,87
3.	ljekovito bilje	2,47	0,42
4.	ugari	35,95	6,05

5. Povrće, žitarice i ljekovito bilje, ukupno (1+2+3+4)	303,10	50,98
6. Krmne kulture, ukupno	291,42	49,02
Ukupno (5 + 6)	594,52	100,0

Iz gornjih tablica su vidljivi podaci o površinama za koje su u AGRONET-u podneseni zahtjevi za potporu, za 2019. godinu. Dakle, to su površine pod stvarnom registriranom proizvodnjom, na koju se plaćaju poticaji (ukupno 594,52 ha/2019.). Dakle, postoje velike površine neaktivnog zemljišta i velike mogućnosti razvoja.

Tablica 51. *Najzastupljenije i ostale glavne kulture prijavljene na oraničnim površinama i vrtovima*

Br.	Opis – naziv kulture	Površina (ha)	% od ukupnih oranica (594,52 ha)
1.	Kukuruz	153,85	25,88
2.	Lucerka	61,98	10,43
3.	Pšenica	27,36	4,60
4.	Djetelina	24,70	4,15
5.	Ječam	23,68	3,98
5.	Zob	22,94	3,86
6.	Grah	3,95	0,66
7.	Krumpir	3,12	0,52
7.1.	Ostalo povrće	8,69	1,46
8.	Ljekovito bilje	2,47	0,42
9.	Trave i travolika paša	198,97	33,47
Ukupno (1 – 9):		531,71 ha	89,43%

Svi navedeni podaci i struktura proizvodnje govore o tzv. **tradicijskoj proizvodnji**, koju karakteriziraju relativno mala gospodarstva koja nemaju specijaliziranu proizvodnju ni orientaciju na lokalne proizvode za tržište, već **ekstenzivnu proizvodnju** koja je usmjerena prvenstveno na zadovoljavanje vlastitih potreba te na proizvodnju manjih količina tržišnih viškova za koje ocijene da će ih moći prodati u lokalnom okruženju.

U takvoj situaciji, činjenica je da se najveći udio postojeće proizvodnje odnosi na žitarice i krmne kulture koje u postojećim uvjetima proizvodnje (male i rascjepkane parcele, teška tla, relativno nepovoljni uvjeti za agrotehniku, itd.) u pravilu **nisu konkurentne niti isplative na otvorenom tržištu, i donose malu i nedovoljnu dodanu vrijednost**. Na taj način, lokalni poljoprivrednici s takvim proizvodima ne mogu na otvorenom tržištu konkurirati specijaliziranim proizvođačima i proizvodima koji dolaze sa svjetskog tržišta, i koji mogu ponuditi znatno povoljnije cijene.

Pritom, posebni je problem i to što lokalni proizvođači nisu organizirani, nego je u praksi svaki prepušten „sam sebi“ i hirovima tržišta, što uzrokuje da vrlo teško mogu osigurati održivost na duže staze.

Opisana situacija i pretežita ekstenzivnost postojeće proizvodnje u praksi rezultiraju na način da su ulaganja u proizvodnju relativno mala, što utječe ne nedovoljnu primjenu suvremenih agrotehničkih mjera, rješenja i znanja, a tim putem i na nedovoljnu produktivnost, ali i nesustavno i prekomjerno korištenje kemijskih sredstava i gnojiva. Problem se dodatno produbljuje kada se radi o malim i mješovitim gospodarstvima, koje ovakve (objektivno skupe) proizvode koriste za (ekstenzivnu i nerentabilnu) stočarsku proizvodnju, čime se gubici kumuliraju.

Uvidom u podatke i statistike o upotrebi umjetnog gnojiva i primjeni kemijskih sredstava za tretiranje zemljišta, vidljivo je da se na području Općine u nastojanju ostvarivanja većih prinosa koriste **relativno velike količine kemijskih sredstava**, čime se smanjuje kvaliteta i ugrožava se prirodni potencijal tala. Ovo je posljedica činjenice da tla na području Općine nisu primjerena za intenzivni uzgoj žitarica i ratarskih kultura, tako da je potrebno intenzivnije korištenje umjetnih gnojiva, kemije i agrotehničkih mjera. Time se bitno povećavaju troškovi, ali se i dalje teško ostvaruju potrebna produktivnost, ekonomski učinkovitost i rentabilnost.

Iz svega navedenog proizlazi zaključak da postojeća proizvodnja nije tržišno adaptirana i ne ostvaruje dovoljnu dodanu vrijednost i dugoročnu održivost. Zbog toga je, kod pripremanja i realizacije Plana razvoja Općine potrebno predvidjeti lokalne projekte, aktivnosti i mjere, koji će omogućiti restrukturiranje postojeće proizvodnje, te uvođenje i razvoj autohtonih kulutra i lokalnih proizvoda (robnih marki) koji će u lokalnim uvjetima omogućiti kvalitetnije razvojne perspektive, konkurentnost, povećano stvaranje dodane vrijednosti i dugoročnu održivost.

2.8.2.4.10. Voćarstvo i vinogradarstvo

Podaci o postojećoj proizvodnji voća i povrća na području Općine, govore da je ova proizvodnja nerazvijena, te da se pod voćnjacima i vinogradima nalaze male površine zemljišta, koje se uglavnom ekstenzivno obrađuju i koriste.

Tablica 52. *Površine i zasađene voćne vrstama po naseljima*

Opis / kulture	Površine po naseljima								Ukupno Općina Plaški (ha)	
	Janja Gora	Jezero	jezero i dio	Kunić	Lapat	Latin	Međedak	Plaški		
Miješani nasad voćnih vrsta	0,38	0	0	1,25	0,18	1,89	0,25	6,63	0,76	11,34
Aronija	0	0	0	0	0	3,5	0	0,77	0	4,27
Orah	0,74	0	0	0	0,49	0	0,82	7,24	0	9,29
Jabuka	0	0	0	0	0	0	0	0,87	0	0,87
Ljeska	0	0	0	0	0	0	0	0,28	0	0,28
Šljiva	0	0	0	0	0	0	0	1,81	0	1,81
Trešnja	0	0	0	0	0	0	0	0,85	0	0,85
Nektarina	0	0	0	0	0	0	0	0,35	0	0,35
Višnja	0	0	0	0	0	0	0	0,23	0	0,23
Ukupno (ha)	1,12	0	0	1,25	0,67	5,39	1,07	19,03	0,76	29,29

Izvor: Dokumentacija APPRRR, kulture prijavljene za poticaje na Jedinstvenom zahtjevu iz 2019. godine

Vidljivo je da je na području Općine u 2019. godini bilo registrirano 29,29 ha pod voćnim kulturama (što i nije tako loše). Na području Općine Plaški uspijeva veći broj voćnih vrsti, među kojima su najzastupljenije tradicionalne kulture (jabuke, šljive, kruške, orasi i lješnjaci), ali i da je postojeća proizvodnja nerazvijena i pretežito ekstenzivna, i bez jasnije tržišne orientacije.

Proširenje površina pod voćnjacima se najvećim dijelom odnosi na nove plantažne voćnjake, najviše oraha i aronije na području Plaškoga. Ovo je dobar podatak jer ukazuje da na području Općine postoje gospodarstva zainteresirana za razvoj intenzivnije proizvodnje s povećanim stvaranjem dodane vrijednosti, te za pripremanje projekata koji se mogu financirati iz EU fondova.

Na temelju svih naprijed prikazanih analiza, karakteristika tala i prirodne osnove za voćarsku proizvodnju, (geologija, pedologija, klima, prirodne raznolikosti, itd.), vidljivo je da na Općini Postoje relativno velike površine i očuvani prirodni lokaliteti na kojima postoje uvjeti za voćarsku proizvodnju, ali i da ovo područje zbog oštire klime nije naročito pogodno za komercijalnu proizvodnju voća. Prema tome, daljnji razvoj bi se trebao temeljiti na adaptaciji i restrukturiranju postojećih nasada te podizanju voćnjaka s autohtonim kulturama, s orientacijom na visoku kvalitetu te mogućnost prerade voća u autohtone lokalne proizvode.

Vinogradarstvo u Općini Plaški nije razvijeno i nema gospodarski značaj, zbog toga jer su nepovoljni klimatski i prirodni uvjeti za ovu proizvodnju, i nema takvih tradicija.

2.8.2.4.11. Zaključak o perspektivama i mogućim pravcima razvoja na području biljne proizvodnje

Svi prikupljeni podaci i učinjene analize Općine jasno govore da na području Općine Plaški postoje dobri uvjeti, mogućnosti i perspektive za razvoj kvalitetne biljne proizvodnje, a naročito u sektoru povrčarstva, te da biljna proizvodnja treba biti jedan od strateških sastavnica razvojnog potencijala Općine.

U ovom sektoru Općina Plaški treba provesti restrukturiranje postojeće proizvodnje, kojim treba promijeniti ekstenzivnu i neučinkovitu tradicionalnu strukturu proizvodnje, i uvoditi tržišno učinkovite kulture i oblike proizvodnje koji će omogućiti prepoznatljivost i dobru konkurentnost na otvorenom tržištu, te bitno povećavanje lokalne proizvodnje i prihoda od poljoprivrede. Ukratko, u razvojnomy smislu, to bi trebalo značiti sustavnu provedbu slijedećih aktivnosti:

- Analiza tala te utvrđivanje kultura koje na odgovarajućim površinama mogu dati najbolje rezultate i profit;
- Uvođenje i razvoj komercijalne proizvodnje autohtonih kultura povrća, voća i žitarica s povećanim stvaranjem nove vrijednosti, koji u lokalnim uvjetima dobro uspijevaju i omogućavaju visoku produktivnost, kvalitetu i ekonomsku učinkovitost,
- U najvećoj mogućoj mjeri uvoditi integralnu i ekološku proizvodnju, te planirati odvojene površine i područja koja bi bila zaštićena od štetnih imisija s okolnih parcela;
- Uključivanje struke u proizvodnju, te lociranje i korištenje mogućnosti da se kvalitetnom obradom i agrotehničkim mjerama omogući intenziviranje proizvodnje, uvođenje plodoreda, i kvalitetnije iskorištavanje tala;
- U najvećoj mogućoj mjeri je potrebno provoditi aktivnosti i mjere u svrhu pravodobne zaštite i prilagodbe proizvodnje u uvjetima klimatskih promjena (izbor autohtonih sorti i agrotehnika, navodnjavanje, objekti za zaštitu i plastenici, i sl.);
- Kompostiranje i uporaba žetvenih ostataka i poljoprivrednog otpada, tako da se smanji korištenje umjetnih gnojiva i prekomjerno zagađivanje, i da se omoguće bitne racionalizacije i smanjivanje troškova proizvodnje;

- Kultiviranje i privođenje neiskorištenog i neobrađenog zemljišta svrsi, što uključuje i mjere sanitarnog krčenja i košnje, uređenje imovinsko pravnih odnosa, zamjenu kao i ostale dostupne mjere u svrhu poticanja vlasnika na uređivanje stanja odnosno destimuliranje prakse da se zemlja zapušta;

Poduzimanjem ovakvih aktivnosti, na području Općine je potrebno kontinuirano organizirati i razvijati primarnu proizvodnju komercijalnih količina visokokvalitetnog autohtonog povrća i ostalih kultura kao i odgovarajuće kapacitete za preradu primarnih proizvoda, te razvoj **lokalnih robnih marki (brandova)** zdrave hrane, koji će biti nositelj zajedničkog izlaza na tržište te omogućiti prepoznatljivost i konkurentnost lokalnih proizvođača i Općine, kao i uspješan i dugoročno održiv razvoj prodaje lokalnih proizvoda na otvorenom tržištu.

Naravno, to prepostavlja odgovarajuće **organiziranje i zajedničko nastupanje lokalnih proizvođača**, radi ostvarivanja potrebnog **obujma proizvodnje**, sljedivosti, stabilne kvalitete i uvjeta poslovanja, tako da se otvorenom tržištu ponude dovoljne komercijalne količine brendiranih proizvoda koje su potrebne kako bi se osigurala prepoznatljivost te formiranje stabilne potražnje i stalnih tržišnih niša, a time i sigurna prodaja, isplativost i dugoročna održivost.

2.8.2.5. Razvojni problemi i razvojne potrebe u sektoru poljoprivrede

Kao i u drugim ruralnim sredinama, poljoprivreda ima središnji značaj za ukupan razvoj Općine jer je temelj za učinkovito gospodarenje postojećim resursima i održiv gospodarski rast, a njenim razvojem se potiče razvoj i u nepoljoprivrednim sektorima, tako da predstavlja izvor egzistencije, prihoda i perspektiva za velik dio stanovništva.

Zbog toga, Općina treba osigurati uvjete za održiv razvoj poljoprivrede, kroz restrukturiranje, unaprjeđivanje proizvodnje, razvoj i organiziranje konkurentnih i dugoročno održivih proizvođača, te razvoj uvjeta za preusmjeravanje neperspektivnih u druge pogodne djelatnosti i oblike privređivanja.

Razvojni problemi i razvojne potrebe u sektoru poljoprivrede se prikazuju u slijedećoj tablici

Razvojni problemi i razvojne potrebe u sektoru poljoprivrede

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> • Mala, usitnjena i neorganizirana poljoprivredna gospodarstava, bez realne tržišne perspektive, • Ekstenzivnost i tradicionalna struktura mješovite proizvodnje utječu na način da su lokalni proizvođači neprepoznatljivi i nekonkurentni na tržištu, te je proizvodnja neisplativa, nerentabilna i teško održiva na duže staze; • Aktivan trend napuštanja proizvodnje i smanjivanje broja aktivnih proizvođača i gospodarstava; • Vrlo mali broj specijaliziranih i dugoročno održivih proizvođača (OPG, MMP); • Nedovoljna tehnička i tehnološka razina postojeće proizvodnje, slaba konkurentnost i neodrživost najvećeg dijela malih i mješovitih proizvođača; • Neorganiziranost proizvođača – nepostojanje suvremenih institucionalnih oblika povezivanja i zajedničkog nastupanja u poljoprivredi (proizvođačke organizacije, izvorne zadruge i dr.); • Nepostojanje lokalnih proizvoda (robnih marki) koji mogu biti nositelji zajedničkog izlaza na tržište, prepoznatljivosti i konkurentnosti lokalnih proizvođača (OPG, MMP) na otvorenom tržištu; • Nepostojanje realne razvojne koncepcije, organiziranih nositelja razvoja i lokalnih projekata, koji bi mogli mijenjati nepovoljno stanje i pokrenuti razvoj; • Proizvodnja se ne prilagođava klimatskim promjenama ni zahtjevima cirkularne ekonomije; • Stagniranje i gubitak proizvodnje 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Utvrditi sektorsku strategiju, prioritetne proizvode i akcijske planove za restrukturiranje nepovoljnog stanja i pokretanje održivog razvoja poljoprivrede; ⇒ Pripremiti razvojne programe i lokalne projekte za restrukturiranje i razvoj prioritetnih oblika proizvodnje, te ponudu tipskih projekata za provedbu na lokalnim gospodarstvima - ("primjer je najbolji poticaj"); ⇒ Sustavno komuniciranje i informiranje lokalnih proizvođača (OPG, MMP) i svih zainteresiranih struktura o predviđenim lokalnim projektima, te mogućnostima, rješenjima i tipski projektima za prevladavanje njihovih problema i pokretanje razvoja ⇒ Lociranje, uključivanje i organiziranje perspektivnih lokalnih proizvođača i drugih nositelja razvoja u razvojne aktivnosti i projekte; ⇒ Restrukturiranje postojeće proizvodnje – preusmjeravanje gospodarstava s neisplativom i neodrživom proizvodnjom, na projekte i oblike proizvodnje koji će omogućiti konkurentnu, isplativu i dugoročno održivu proizvodnju; ⇒ Organiziranje, povezivanje i zajedničko nastupanje proizvođača – uspostavljanje odgovarajućih proizvođačkih organizacija, izvornih zadruga i drugih oblika zajedničkog nastupanja, u skladu s izvornim načelima EU, ⇒ Razvoj tržišne infrastrukture (skladišta, pogoni za preradu (kiseljenje ogulinskog kiselog kupusa, i sl.), distributivni centar, otprema, itd... i sl.), te razvoj konkurentnih autohtonih proizvoda – robnih marki (mali prerađivački kapaciteti), kao nositelja zajedničkog izlaza na tržište, prepoznatljivosti i konkurentnosti; ⇒ Organiziranje sustavnih razvojnih aktivnosti, pružanje stručne i organizacijske potpore lokalnim proizvođačima kod pripremanja i realizacije njihovih projekata; ⇒ Pripremati projekte i u najvećoj mogućoj mjeri iskoristiti mogućnosti financiranja iz EU i nacionalnih fondova; ⇒ Iskoristiti povoljan položaj i turističko okruženje (Plitvice, Slunj, blizina Jadrana, itd...)

2.8.3. Ruralni turizam

2.8.3.1. Značaj i ciljevi ruralnog turizma za održivi razvoj Općine

Seoski turizam danas se smatra jednim od temeljnih pojmova i prioritetnih područja u problematici održivog razvoja ruralnih područja u Europskoj uniji, a sve više i u Republici Hrvatskoj.

U ruralnim područjima tradicionalni su izvori prihoda djelatnosti iz primarnog sektora poljoprivrede (ratarstvo, stočarstvo, primarna proizvodnja hrane). Međutim, s obzirom na globalizacijske procese i razvoj tržišta, došlo je do snažnog zaoštravanja konkurenциje u primarnom sektoru poljoprivrede, tako da se mali i nespecijalizirani proizvođači sve teže mogu održati na tržištu i osigurati zadovoljavajući životni standard samo od primarne proizvodnje. U takvoj situaciji ruralne zajednice sve više počinju tražiti **mogućnosti za diverzifikaciju lokalne ekonomije te razvoj novih djelatnosti**, u kojima će se omogućiti restrukturiranje postojećih malih i mješovitih gospodarstava, odnosno osigurati nova radna mjesta i izvore prihoda za sve veći dio stanovništva koji odustaju od primarne poljoprivredne proizvodnje, a naročito za mlade ljudе. Pritom, seoski turizam se ističe kao jedan od prirodnih odabira i djelatnosti koje se nadograđuju na primarnu poljoprivredu.

Na taj način, seoski turizam se danas smatra važnom polugom ekonomskog razvoja ruralnih područja, odnosno temeljem podizanja životnog standarda ruralnog stanovništva, jer osigurava dodatnu zaposlenost i izvore prihoda. To vrijedi i za Općinu Plaški i Karlovačku županiju.

Ruralni turizam uklapa se u EU koncepciju ruralnog razvoja, i nastao je kao potreba i mogućnost da se stanovnicima urbanih područja omogući odmor i opuštanje od stresnog okruženja velikih gradova u prirodnom, mirnom i gostoljubivom okruženju koje može ponuditi ruralna područja. Na taj način, pojam seoskog turizma nastao je početkom 19. stoljeća, i do danas se razvio kao značajna gospodarska djelatnost i tržišna niša, koja u ukupnim turističkim aktivnostima u Europi sudjeluje sa više od 20%.

Prema definiciji Vijeća Europe (iz 1986. godine) ruralni turizam je oblik turizma koji obuhvaća sve aktivnosti i potencijale na ruralnom području, a ne samo smještaj i prehranu, i u tom kontekstu se u okviru ruralnog turizma predlažu slijedeće potencijalne aktivnosti:

- Smještaj i prehrana na poljoprivrednim gospodarstvima (OPG, MMP)
- Rekreacija i ture (pješačenje, planinarenje, jahanje, vožnje biciklom, trčanje, motorizirane ture, kamp ture i druge sportske aktivnosti);
- Aktivnosti otkrivanja zanimljivosti vezane uz poljoprivrednu proizvodnju (rekreacija uz rad);
- Aktivnosti zdravstvenog karaktera (fitness, SPA, zdravstvene pogodnosti);
- Lovni i ribolovni turizam;
- Kulturne aktivnosti (arheologija, kulturno blago, umjetničke radionice i tečajevi, folklorne grupe);
- Edukacijske aktivnosti (obilazak prirodnih i kulturnih znamenitosti kraja, obilazak pećina, itd...);
- Team building i avanturistička ponuda (adrenalinski, paragliding, alpinizam, speleologija..), itd.

Općina Plaški može organizirati i ponuditi praktički sve navedene aktivnosti koje podrazumijevaju spomenute definicije ruralnog turizma.

2.8.3.2. Stanje turističke djelatnosti u općini Plaški

U općini Plaški je zadnjih desetak godina došlo do povećanog razvoja ruralnog turizma, prvenstveno usluga smještaja u apartmanskim objektima i sobama. Na to su utjecali prvenstveno blizina razvijenih turističkih destinacija (Plitvička jezera, Slunj, Rakovica...), prirodne ljepote i očuvana priroda na Općini, te poduzetnička inicijativa pojedinaca iz Općine i šireg regionalnog okruženja, a nije bilo nekih organiziranih razvojnih djelatnosti Općine.

Ukratko, turistička djelatnost u Općini se razvijala kroz izgradnju smještajnih kapaciteta privatnom inicijativom malih poduzetnika, a bez značajnog utjecaja Općine ili Županije, tako da razvoj nije planski vođen niti je adekvatno praćen. Početni uspjesi prvih smještajnih kapaciteta su generirali interes i pozitivno ozračje za daljnja ulaganja u smještajne kapacitete, te nešto snažniji interes i aktiviranje Općine. Prema tome, razvoj je išao „odozdo prema gore“, bez neke javno formulirane strategije i plana, i bez oblika sustavnijeg povezivanja i suradnje radi formiranja zajedničke lokalne ponude.

U takvim uvjetima, Općina Plaški je do sada slabo turistificirana i nema organiziranu turističku ponudu. Na taj način ostvaruje puno manje učinke nego što bi bilo očekivano i realno, i s osnove turizma ne ostvaruje relevantne proračunske prihode i javne interese.

U slijedećoj tablici se prikazuje broj dolazaka i noćenja turista u Općini Plaški,

Tablica 53. *Broj dolaska i noćenja turista u općini Plaški (2017.-2019. godina)*

	2017	2018	2019	Indeks 2019./2018.
Domaći				
Dolasci	40	44	70	159,1
Noćenje	124	93	165	177,4
Noćenje/gost	3,1	2,11	2,36	
Strani				
Dolasci	446	621	921	148,3
Noćenje	2270	2785	3600	129,3
Noćenje/Gost	5,09	4,48	3,91	
Ukupno (domaći+strani)				
Dolasci	486	665	991	149,0
Noćenje	2394	2878	3765	130,8

Izvor: DZS, Godišnja priopćenja, dolasci i noćenje turista

Iz gornje tablice vidljiv je stalni rast dolazaka i noćenja, domaćih i stranih turista u razdoblju od 2017. godine do 2019. godine. Rast dolazaka na godišnjoj razini je između 36 % i 49 %, dok je rast noćenja manji i iznosi između 29% i 31%. U prosjeku domaći gost ostaje dva dana, a strani gost četiri dana.

Ovakvi podaci su još uvijek nezadovoljavajući, ali su realni s obzirom na nepostojanje organizirane turističke ponude i infrastrukture, i ukazuju da Općina Plaški ima potencijal.

Na području Općine Plaški nema značajnije turističke infrastrukture.

Na području Općine je registrirano 25 objekata za smještaj turista u vlasništvu privatnih osoba.

U slijedećoj tablici se prikazuju postojeći registrirani smještajni kapaciteti i njihove glavne značajke:

Tablica 54. *Prikaz registriranih smještajnih kapaciteta na području općine Plaški*

Red. broj	Naziv smještaja	Mjesto	Kategorija/ zvjezdica	Broj spavačih soba	Broj postelja	Veličina objekta (m ²)
1	Apartman Taheli	Janja Gora 22	3	6	14	60
2	Anita Ester Ganz (Anita Svalina)	Janja Gora 23				
3	Holiday home Plaški	Plaški 43	3	2	4	61
4	Yurt Farm Glamping	Janja Gora 29	0	1	3	
5	Daisy , Apartman Zora	Janja Gora 160	2	2	5	
6	Dolina mira	Jezero 108		1	2	
7	Holiday home Plaški Janja Gora II	Janja Gora	4	3	8	106
8	Holiday home Latin III	Latin	5	3	6	155
9	Holiday home Plaški Janja Gora	Janja Gora	4	6	15	262
10	Latin	Latin 110/a	2	2	6	
11	Four-Bedroom Holiday Home in Plaski	Plaški	3	4	8	123
12	Kuća za odmor Sara	Latin 28 A	3	2	5	62
13	Kuća Plaški	Plaški	4	4	8	134
14	Kuća Plaški	Plaški	4	7	16	272
15	Guest house Sara Latin	Latin 90	3	7	15	
16	<u>Apartments and Rooms Sara Latin</u>	Latin 90	3	4	8	160
17	Kuća za odmor Ane Pešut	Janja Gora 39				
18	Kuća za odmor Pavić	Latin 7				
19	Stella	Janja Gora 161				
20	Ranch Apartmani Dreams	Janja Gora 161	4	2	3	
21	Perin	Vera 223, Plaški				
22	Green hill	Janja Gora 55		3	10	
23	Kuća za odmor Funk Wild	Janja Gora 85				
24	Kuća Levanda			1	3	28
25	Augustine	Janja Gora		1	4	
26	Zelena kuća	Janja Gora 174		1	5	

Izvor: Agencija LIMBA i Booking 2019., www.river-adventure.info., osobni uvid u stanje na Općini

Napomena: U tablici nisu prezentirani svi objekti jer neki nisu objavljeni u dostupnim izvorima.

Zapaženo je da nekoliko vlasnika ima po dva objekta za iznajmljivanje, što ukazuje na njihovo trajno opredjeljenje za bavljenje ovom djelatnošću.

Na općini Plaški je u 2019. godini ukupno ima cca 160 evidentiranih postelja za smještaj turista.

Dobar dio ovakvih objekata je tijekom 2018. i 2019. godini adaptiran i/ili rekonstruiran iz obiteljskih kuća u turističke objekte te su dobili kategorizaciju smještajnih objekata.

Navedeni kapaciteti se pune uglavnom preko internetskih stranica posredničkih turističkih agencija. Većina objekata, iznajmljuje se kao kuće za odmor bez dodatnih usluga.

Jedan vlasnik objekta nudi smještaj sa doručkom, bar, vinoteku te usluge restorana,

Samo jedan iznajmljivač kuće nastoji razviti bogatiju ponudu, te nudi posluživanje organski uzgojene hrane na svojem posjedu te i ayurvedske tretmane, masaže, gong, himalajske zdjelice, edukacije ekološke proizvodnje hrane.

Većina objekata nastoji nuditi dodatne sadržaje u objektima, kao što su bazeni, trim kabinet, saune, gril.

Ozbiljnije osmišljenu turističku ponudu ima gospodarstvo na Janjoj Gori koje prilično redovito organizira razne umjetničke i zanatske radionice, osnovane na tradicijama kraja.

Od ostalih turističkih sadržaja skromno se nudi se ribolov na rijeci Dretulji i Vrnjiki, za koje ima koncesiju sportskog ribolova BZ Klek, koja gospodari ribolovom na vodama u dolini ali nije aktivno, te propušta i potpore za poribljavanje od Ministarstva poljoprivrede za 2019. godinu tako da su ulaganja u ribi fond i djelatnost oskudna i nepoticajna za razvoj turizma.

Od udruga, doprinos turizmu Općine pridonosi planinarsko društvo Plaške Glave iz Plaškog.

Iz navedenog se može zaključiti da je turistička ponuda na Općini Plaški relativno oskudna i orientirana uglavnom na pružanje usluge smještaja. U većini slučaja su to netradicionalne kuće, a vlasnici kuća ne žive na području općine Plaški.

Ovaj vid turističke ponude ne zahtjeva značajnije korištenje radne snage i obrtnog kapitala, ne koristi proizvode i usluge lokalnih proizvođača i gospodarstvenika (hrana, piće, ruralne usluge, itd...), niti promiče lokalne prirodne i tradicijske vrijednosti i prepoznatljivost Općine. Zbog toga, nema značajniji gospodarski i razvojni učinak za Općinu, a osobito jer opterećuje prirodne resurse.

Veliki nedostatak je nepostojanje turističke zajednice koja bi pokrivala turističku djelatnost na području Općine Plaški i transparentno vodila statistiku posjeta i noćenja.

Zbog svega navedenog, postojeće stanje turizma na Općini, kao ni postojeća turistička ponuda, daju relativno mali doprinos prepoznatljivosti i gospodarskom razvoju Općine, i treba sustavni razvoj.

Analizom podataka o turističkom prometu, vidljivo je da je broj poduzetnika koji se bave turističkom djelatnošću iznajmljivanja (OPG, kućanstva) veći nego broj poduzetnika sa poduzećem i obrtom. Također, vidljivo je da iznajmljivači turističkih sadržaja ostvaraju rastuće prihode, koji su nerijetko i veći od prihoda koji se ostvaruju poljoprivredom i drugim gospodarskim djelatnostima.

Slijedom navedenog, na temelju svih učinjenih analiza i naprijed navedenih podataka, realno je da se turizam može smatrati snažnom polugom razvojnog potencijala Općine, ali stanje danas nije zadovoljavajuće i treba ga bitno unaprijediti.

Zbog toga, donošenjem i provedbom strateškog Plana razvoja Općine treba stvoriti prepostavke za razvoj ruralnog turizma kao strateškog područja:

2.8.3.3. Perspektive i mogućnosti razvoja turizma na području Općine Plaški

Općina Plaški ima značajne potencijale i mogućnosti za razvoj ruralnog turizma. U tom smislu, razvojne perspektive mogu se temeljiti se na slijedećim čimbenicima:

- miran, pitom, ugodan i dobro očuvan krajolik i slika ruralnog prostora;
- identitet područja, te relativno bogata, raznolika i dobro očuvana prirodna i prostorna baština;
- mogućnost kreiranja raznovrsne i kvalitetne ponude turističkih sadržaja (odmor, rekreacija, gastro ponuda, sportski i edukacijski turizam, ture i obilasci,);
- dobar geografski i prostorni položaj, blizina i dobra prometna povezanost EU regije, Zagreba i brojnih drugih emitivnih tržišta i atraktivnih lokaliteta u užem i širem regionalnom okruženju (Plitvice, Slunj, Rastoke, jadranska obala, Karlovac, Rijeka, Istra, Una i turistička središta u BiH itd...).

Napomena: širi prikaz identitetskih obilježja te prirodne i kulturne baštine na kojoj se može temeljiti turistička ponuda Općine dani su u poglavlju o prirodnom i kulturnom nasljeđu.

Ovakve resurse i mogućnosti potrebno je iskoristiti u funkciji ruralnog razvoja Općine.

Ograničavajući faktor i prepreku za razvoj ruralnog turizma na Općini u ovom trenutku predstavljaju nepostojanje turističke infrastrukture te nerazvijenost turističke djelatnosti i ponude. Na Općini za sada nema programa ni organiziranih nositelja razvoja seoskog turizma, kao ni definirane turističke ponude Općine.

Međutim, provedene ankete ukazuju da stanovništvo prepoznaće značaj ove djelatnosti i relativno je visoko rangira među prioritetima razvoja Općine.

Uvidom u Prijedlog novog Prostornog plana općine Plaški, vidljivo je opredjeljenje lokalne uprave za turistički razvoj, koja je predložila ustrojavanje turističke zone T2 i T3 u naseljima Plaški, Latin, Janja Gora, Međeđak.

Analizom ovakvih kriterija i standarda može se zaključiti da općina Plaški ima sve ključne uvjete i značajan potencijal za razvoj ruralnog turizma. Pritom, posebnu pogodnost i perspektive za razvoj istog Općini daju i kvalitetan geografski položaj, dobra prometna povezanost i blizina etabliranog turističkog tržišta (Plitvička jezera, Slunj), ali i drugih velikih emitivnih središta u širem regionalnom okruženju (Jadranska obala, Velebit, Kvarner). Južno od Plaškog nalaze se dva nacionalna parka, po jedan zapadno i istočno, što čini ovoj Općini posebnu privilegiju.

Prema tome, razumljivo je da je ruralni turizam jedan od strateških pravaca razvoja Općine, ne kojem bi Općina trebala iskoristiti mogućnosti diferenciranja primarnih djelatnosti i razvoja standarda života.

Važnost ruralnog turizma se ogleda ponajprije u činjenici da je kod formiranja turističke ponude vrlo važna interakcija sa poljoprivrednom proizvodnjom i elementima tradicijskog i prostornog nasljeđa. Prema tome, kvalitetna i konkurentna turistička ponuda, osim smještaja, može i treba uključivati:

- tradicionalni poljoprivredni proizvodi, zdrava hrana, gastronomija, pića;
- prezentiranje lokalnih tradicija i proizvoda tradicijskih obrta
- korištenje postojećih resursa ruralnog prostora i sela kao sastavni dio ruralne ponude.

Prema tome, prilikom osmišljavanja i planiranja turističkog razvoja bitno je predvidjeti **oblike povezivanja i zajedničkog nastupanja** poduzetnika u turističkoj djelatnosti, lokalnih poljoprivrednih proizvođači, obrta, poduzetnika koji pružaju ruralne usluge i drugih nositelja lokalnog razvoja, te zajedničkog formiranje atraktivne turističke ponude.

Prilikom osmišljavanja konkurentne, atraktivne i dugoročno održive turističke ponude Općine, važno je voditi računa o modernim trendovima koji se odnose na formiranje ponude i zadovoljavanje bitnih interesa i vrijednosti za koje su zainteresirane ciljane grupe turista, i koji omogućavaju atraktivnost i snažan razvoj konkurentnosti lokalnih poduzetnika i Općine, a naročito:

- **Očuvani prirodni ekosustavi**, primarni su atrakcijska osnova koja svojim geološkim, geomorfološkim, hidrološkim, ekološkim, biološkim i elementima agro bioraznolikosti privlače posjetitelje;
- **Emocionalni doživljaji**, suvremenom turistu više nisu dovoljna samo razgledavanja („vidjeti“ i „upoznati“), već želi »doživjeti« i »osjetiti«.
- **Doživljavanje lokalnih posebnosti**, kao što su priče, hrana, ljudi, običaji, navike... odnosno etno baština nekog područja, za turista su na njegovom putovanju ključni. O tome poslije može detaljno prepričavati obitelji i priateljima.
- **Briga za tijelo**, koja obuhvaća ponudu usluga za dobro osjećanje, kao što su rekreacija, aktivno proživljavanje slobodnog vremena, zdrava prehrana, wellness, spa, ...
- **Gastronomija**, koja obuhvaća gastronomске ture, obilaske vinskih podruma, tematske kulinarske večere, kulinarske radionice...
- **Kupovanje** jedan od ključnih trendova, za turista je naime važna dobra ponuda trgovina, tj. mogućnost kupnje tipičnih lokalnih proizvoda, a posebno poljoprivrednih proizvoda i zrave hrane, kao i specifičnih uporabnih proizvoda, suvenira, odjeće, nakita, itd...;
- **Bijeg od svakodnevnog života**. Turistu odmor predstavlja bijeg iz svakodnevnog života, on želi doživjeti nešto novo, drugačije od rutine. Sve više turista odlučuje na bijeg iz gužve urbanih sredina i odmor u mirnom i očuvanom okruženju.

Prema tome, u slučaju Općine Plaški, razvoj turizma se može i treba oslanjati na vrijednu prirodoslovnu osnovu, s očuvanim jedinstvenim ekosustavima, istaknutu i specifičnu bioraznolikost s naglaskom na endemične i rijetke vrste, rekonstruirane agro ekosustave s izvornim sortama i pasminama uzgajanim u prirodnim ekosustavima, tradicijskim proizvodima, kao i tradicijsku arhitektonsku i drugu etno baštinu. Posebno je važna Integracija prirodne osnove, poljoprivrede, posebno tradicionalnih proizvoda (potreban Projekt Inventarizacija tradicijskih poljoprivrednih proizvoda Općine Plaški) i turizma uz prateći suvremenu, niskoenergetsku i prema prirodi prijateljsku energetsku osnovu i infrastrukturu.

Pritom čini se da bi najbolji bio razvojni pristup usmjeren na integraciju navedenih područja i **kombinirani ruralno-turistički pristup**. Kroz planski razvoj i organiziranje lokalnih poduzetnika (OPG, MMP), treba iskoristiti mogućnost da se u okviru turističke ponude razviju i nude atraktivni lokalni proizvodi i prerađevine vrhunske kakvoće, koji se mogu plasirati direktno, najkraćim mogućim putovima dostave bilo kao direktno plasirana hrana, bilo kao hrana-suvenir, dok se ostatak poljoprivrednih proizvoda plasira pod određenom robnom markom, lokalno ili regionalno.

Isto tako važna je revitalizacija postojećih tradicijskih i kulturnih objekata i baštine, kao važne sastavnice za prepoznatljivost i konkurentnost turističke ponude Općine.

Novi trendovi i zahtjevi gostiju traže osvremenjenu turističku ponudu. Tako se cjeni originalnost, visoki standard ponude, dostupnost informacija, komunikacijska infrastruktura, čistoća okoliša i prostora, zdrav ambijent.

Slijedom navedenog, u skladu s razvojnim strategijama i programima ruralnog razvoja na razini Karlovačke županije, RH i EU, Općina Plaški bi ponudu seoskog turizma mogla i trebala bazirati na slijedećim sadržajima (proizvodima seoskog turizma), za koje na Općini postoje odgovarajući uvjeti:

- **Odmor - Turizam na seoskim gospodarstvima**, kao djelatnost koja obuhvaća smještaj (do 40 ležajeva), prehranu i druge odgovarajuće usluge na obiteljskim gospodarstvima, kao:
 - smještaj turista na obiteljskim gospodarstvima, u istoj kući s domaćinom, ili u odvojenim gostinskim kućama,
 - gastronomski ponuda domaćih jela i pića
 - dodatne aktivnosti, kao obilazak gospodarstva, sudjelovanje prilikom poslova na gospodarstvu, šetnje, jahanje, i sl...;
 - kampiranje na obiteljskim gospodarstvima,
 - iznajmljivanje malih seoskih kućica, i drugo...
 - **Rekreacija u prirodi**, obuhvaća organiziranje aktivnosti i usluga koje se mogu razviti koristeći prirodne resurse Općine, kao:
 - šetnje i obilasci za pasivne rekreativce koji će uživati u umjerenim aktivnostima u prirodi;
 - Raznolike aktivnosti (biciklizam i ciklo turizam, jahanje, paragliding, itd...);
 - Organizirane grupe - team-building aktivnosti u prirodi, kombinacija raznih sportsko-rekreacijskih, gastronomskih, smještajnih i drugih aktivnosti, koje grupe obavljaju u cilju građenja timskog duha (najčešći korisnici su poduzeća i institucije koje šalju svoje grupe na "team-building"), itd...;
- ⌚ **Zdravstveni turizam:** fitness usluge, programi koji uključuju zdravstvene pogodnosti i usluge, itd...
- ⌚ **Edukacijski turizam**, koji obuhvaća organizirani obilazak, prezentiranje i upoznavanje prirodnih, geoloških i drugih znamenitosti Općine (podzemna jezera, špiljski kompleks, itd...), kulturna dobra, tečajevi i radionice, itd...;
- ⌚ **Avanturistički turizam:** speleološki lokaliteti, adrenalinski parkovi, softball, paintball, itd...

Na području Općine postoje dobri uvjeti – ključni faktori uspjeha za razvoj navedenih proizvoda seoskog turizma, među kojima su najvažniji:

- dovoljno očuvan i nezagađen prirodni okoliš,
- ugodna i pitoma atmosfera,
- obilje zelenog prostora s ugodnim i raznolikim krajobrazima i lokacijama,
- visok stupanj osobne sigurnosti,
- autohtonji objekti i cjeline tradicionalnog izgleda,
- socijalno okruženje (mogućnost druženja s lokalnim ljudima,
- mogućnost sudjelovanja u lokalnim aktivnostima, itd...),
- blizina trgovina, restorana i uslužnih sadržaja,
- dobra prometna povezanost, osnovna infrastruktura (struja, voda, telefon, mobitel, internet), itd...

- ⌚ **Dislocirani turizam:** Za Općinu Plaški je posebna pogodnost da se nalazi relativno blizu značajnim turističkim lokalitetima u regionalnom okruženju (Plitvice, Slunj, Rastoke, Una, jadranska obala, itd..). Na taj način, s obzirom na gore navedene kvalitete i prirodne ljepote prostora Općine Plaški, otvara se

atraktivna mogućnost organiziranja i nuđenja tzv. **dislociranog odmora**, koji se prilagođava neposrednim interesima i željama turista i objedinjuje različite sadržaje, kao:

- turist boravi u Plaškom gdje ima „bazu“ i sve uvjete za ugodan odmor (ugodan smještaj, dobru hranu, bazen i svu potrebnu opremu, mogućnosti i sadržaje za rekreaciju, zabavu, svježa i ugodna klima, zelenilo, mir, itd...);
- svaki dan, u ovisnosti od interesa i zahtjeva gosta, se mogu dogovoriti i organizirati odgovarajući izleti i programi, kao odlazak i boravak na Jadranskoj obali te korištenje pripremljenih sadržaja i usluga (kupanje, najam broda, ručak, rekreacija, obilasci, itd...), Plitvička jezera, itd...;
- nakon toga, turist se vraća u svoju bazu, gdje ima uvjete i za ugodan boravak, spavanje i dobar odmor u mirnom, svježem i ugodnom okruženju;

Zbog svega toga, razumljivo je da bi ruralni turizam mogao i trebao biti jedan od strateških pravaca razvoja Općine, kojim bi Općina trebala iskoristiti mogućnosti diferenciranja primarnih djelatnosti i razvoja standarda života.

2.8.3.4. Lovstvo i lovni turizam

Radi se o posebnom vidu gospodarske aktivnosti i turističke ponude za koje u Općini Plaški, s obzirom na smještaj i prirodne uvjete, postoje dobri razvojni potencijali i mogućnost formiranja prepoznatljive i atraktivne tržišne ponude. Zbog toga, i lovstvo i lovni turizam treba planirati kao značajne razvojne poluge Općine.

Lovni fond na području Općine raspolaže brojnim vrstama divljači, kao što su obična srna, divlja svinja, zec, divlja patka, liska, jelen, fazan, lisica, jazavac, kuna te više vrsta ptica.

Na području općine Plaški nalaze se dva županijska lovišta – Janja Gora dano u zakup Udrugi Hrvatskih dragovoljaca Domovinskog rata i Trojvrh dan u zakup Lovačkom društvu "Vepar" iz Josipdola.

Na području općine nalazi se i dio državnog lovišta Mala Kapela koje je koncesijom dodijeljeno lovačkom društvu "Jelen" iz Plaškog, naselje Kunić.

Prema tome, Općine treba planirati i predvidjeti razvojne aktivnosti i projekte koji se odnose na očuvanje i održivo korištenje prirode, učinkovito organiziranje Lovačkih društava (razvoj gospodarske osnove, uzgoj kvalitetne divljači, osposobljavanje za organiziranje lovačkih aktivnosti, itd...) te razvoj odgovarajuće turističke ponude i usluga na području Općine, marketinškog pristupa, itd...

2.8.3.5. Razvojni problemi i razvojne potrebe u sektoru ruralnog turizma

Slijedom svih analiza i podataka koji su utvrđeni u prednjim poglavljima ovog elaborata, proizlazi realan zaključak da ruralni turizam u Općini Plaški ima dobre uvjete i veliki razvojni potencijal. Zbog toga, Općina ovu djelatnost treba ovaj sektor utvrditi kao bitnu sastavnicu razvoja te organizirati aktivnosti tako da se u planskom razdoblju ostvari što snažniji rezultati i razvojna poluga.

Razvojni problemi i razvojne potrebe u sektoru ruralnog turizma

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> • Općina nije pripremljena ni organizirana za turističku djelatnost; • Nema definiranih elemenata turističke ponude, niti prepoznatljivih sadržaja; • Nema turističke infrastrukture; • U Općini ne postoje nikakvi planovi, lokalni projekti ni sustavne aktivnosti za razvoj ruralnog turizma (osim onog što proizlazi iz Prostornog plana i tekućih aktivnosti Općine), pa je razvoj ekstenzivan i bez potrebnih efekata, • Neorganiziranost i nepovezanost poduzetnika koji ulaze u turizam i razvijaju postojeće kapacitete; • Turistička ponuda na području Plaškog je vrlo oskudna, i u najvećem dijelu uključuje nepovezane smještajne kapacitete i usluge smještaja, bez sudjelovanja i interesa Općine; • Nema turističke zajednice niti drugog oblika upravljanja turističkom djelatnošću na području Općine, tako da Općina u pravilu ne ostvaruje prihode po osnovi turističkih pristojbi; • Prostorno nasleđe Općine nije uključeno u turističku ponudu; • Nema organiziranog nastupanja na turističkom tržištu, područje Općine je neprepoznatljivo i nekonkurentno na tržištu, što povlači i negativnu percepciju; • Nema educiranih i organiziranih kadrova niti sustavnih djelatnosti za pokretanje razvoja; 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Osmisliti razvoj, te izraditi i donijeti sektorske strategije i planove razvoja, te pripremiti lokalne projekta za razvoj turističkog sektora Općine; ⇒ Analiza, sistematizacija i definiranje elemenata turističke ponude, uključivanje svih raspoloživih prirodnih i prostornih vrijednosti i područnih kapitala, razvoj prepoznatljivosti; ⇒ Provjeda planske „turistifikacije“ Općine, te pripremanje i provjeda projekata koji se odnose na izgradnju i uspostavljanje turističke infrastrukture i sadržaja od značaja za jačanje prepoznatljivosti i konkurentnosti te ostvarivanje planiranih ciljeva turističkog razvoja (prezentacijski materijali, putokazi i obavijesti, šetnice i edukacijske staze, informativni punktovi za turiste, promet, parkirališta za kamp prikolice i auto-domove, punionica električnih vozila, ekipiranje i edukacija kadrova, itd.); ⇒ Pokretanje lokalnih projekata i mjera radi kojima će se osigurati veći interes i uključivanje lokalnih poduzetnika (OPG, MMP) u razvoj turističkih sadržaja (trgovina, ugostiteljstvo, ruralne usluge, parkirališta, sportska igrališta, paintball i softball, itd...) ⇒ Razvoj „Infocentra“ i poduzetničke infrastrukture za lokalne ulagače (OPG, MMP), radi pružanja svih potrebnih informacija te stručne i savjetodavne pomoći, u svrhu stvaranja poticajnog okruženja te učinkovitog pripremanja i realizacije projekata na njihovim gospodarstvima na liniji izgradnje, opremanja i uspostavljanja smještajnih i uslužnih kapaciteta (apartmani, sobe, gastronomija, ponuda roba i usluga, organiziranje izleta, itd...), te kod pripremanja projekata za financiranje iz EU fondova; ⇒ Uspostavljanje marketinškog pristupa; ⇒ Organiziranje i uspostavljanje sustava zajedničkog nastupanja i poslovanja turističkih djelatnika (zajednički marketing, „decentralizirani hotel“, zajednička recepcija, povezivanje i sustavno pružanje usluga, itd...), u svrhu povećavanja kvalitete, konkurenčnosti i prihoda; ⇒ Organizirati turističku prometnu povezanost (posebne linije vikendom, transport i najam bicikala, itd...);

2.8.4. Malo poduzetništvo i poduzetnička infrastruktura

Obrt i malo poduzetništvo u svim ekonomijama smatraju se najvitalnijim i najdinamičnijim segmentima lokalnih gospodarstva u kojima se zapošljava najveći dio stanovništva.

S obzirom na smještaj u Karlovačkoj županiji kao regiji sa velikim tradicijama obrta i malog poduzetništva, te na dobar geografski položaj, Općina Plaški ima dobre uvjete za razvoj obrta i malog poduzetništva. Međutim, ovi segmenti na Općini nisu zadovoljavajuće razvijeni i aktivni, tako da je već niz godina primjetan trend stagnacije i zatvaranja postojećih obrta i poduzeća.

Uvidom u registre Hrvatske obrtničke komore i Trgovačkog suda, na dan 30.12.2019. godine u Općini Plaški je bilo registrirano 17 obrta i 22 trgovачkih društava (d.o.o.). Od 22 trgovacka društva aktivno je svega 6 društva, od toga 2 društva imaju sjedište u Općini, a poslovanje u drugim mjestima.

2.8.4.1. Obrt

Na dan 30.12.2019. godine u Općini Plaški je bilo registrirano 17 obrta, prema Upravnom odjelu za gospodarstvo, izdvojeno mjesto grad Ogulin, koje je nadležno za registraciju i vođenje evidencije registra obrta. Ovaj broj nije odraz stvarnog stanja, jer neki obrti su pred gašenjem i bez aktivnosti.

U Plaškom se zatvorilo 58 obrta u nazad 10 godina ili 77 % obrta.

U obrtima je u pravilu prijavljena po jedna osoba, osim u ugostiteljstvu.

U sljedećoj tablici prikazani su registrirani obrti na dan 30.12.2019.

Tablica 55. *Prikaz registriranih obrta u općini Plaški*

Red. Broj	Naziv	Djelatnost
1	MIROSLAV MAČIĆ	Obrt za trgovinu drvom i prijevoz robe cestom
2	LIKIĆ, vl. Petar Likić	obrt za izradu ogrjevnog drva
3	VEZMAR, vl. Branko Vezmar,	obrt za izradu ogrjevnog drva
4	JAN, vl. kristijan Madžarević	Obrt za sječu drva,
5	ŠPEHAR, vl. Radenka Štrk,	obrt za usluge u šumarstvu,
6	MALA KAPELA	Obrt za izvlaku oblovine
7	PEŠO	Obrt za šumarske usluge
8	PILANSKI OBRT VERA,	Obrt
9	RIBNJAK VRNJIKA	Obrt za uzgoj slatkovodne ribe
10	INES	Obrt za frizerske usluge
11	SANJA	Obrt za frizerske usluge
12	PETAR ANUŠIĆ	Automehaničarski obrt
13	LUKA ČAVLOVIĆ	Obrt za sječu
14	JAMAN COMPANY	Trgovački obrt

15	ILIJANA ŠUPICA SKORUPAN	Ugostiteljski obrt
16	BROADWAY	Ugostiteljski obrt
17	OMNI	Obrt za poslovno savjetovanje

Izvor: Registar obrta Upravnog odjela za gospodarstvo, izdvojeno mjesto grad Ogulin, 2019.

Tablica 56. **Prikaz strukture prema broju obrta i zaposlenih**

Djelatnost	Broj obrta	Broj zaposlenih
Poljoprivreda	1	1
Proizvodnja od drva, sjeća , šumarski poslovi	8	8
Trgovina na malo i veliko	1	1
Cestovni prijevoz robe	1	1
Ugostiteljstvo	2	4
Promet nekretninama	1	1
Automehaničar	1	1
Ostale usluge	2	2
Ukupno	17	19

Iz prethodne tablice se vidi da je najviše registriranih obrta ima djelatnosti vezane za sjeću drva, izvlačenje drva iz šume i pripremu drva za ogrjev (ukupno 8), što je razumljivo s obzirom da šume čine 60 % površine Općine. Također je primjetan mali broj zaposlenih osoba u obrtu kao i mali broj ostalih obrta, poglavito poljoprivrednih.

Tijekom 2019. godine su se zatvorila 4 poljoprivredna obrta, i to: 1 peradarski obrt, 1 pčelarski obrt, 1 prerađivački obrt za proizvodnju alkoholnih pića (rakije), te 1 obrt za ribarstvo.

2.8.4.2. Trgovačka društva (poduzeća/d.o.o.)

Na dan 30.12.2019. godine u Općini Plaški je bilo registrirano 22 poduzeća, prema podacima Sudskog registra Trgovačkog suda. Na osnovu uvida u podatke iz Registra ustanovljeno je da 7 poduzeća ima status „u stečaju“, a dodatnim pregledom registra FINE da 8 poduzeća nije podnijelo završne račune od jedne do dvije godine te time im predstoji zatvaranje i brisanje iz Registra trgovačkih poduzeća. Aktivno je 6 poduzeća sa sjedištem u općini Plaški.

U slijedećoj tablici prikazani su registrirana poduzeća na dan 30.12.2019.

Tablica 57. *Prikaz poduzeća koja poslju na području Općine*

Red. Broj	Naziv	Oblik	Pravni status
1	EVITA	j.d.o.o. za trgovinu i usluge	Nema u registru Trgovačkog suda
2	BLAGODAT d.o.o.	d.o.o. za poljoprivredu i turizam	
3	DRVO PLAŠKI j.d.o.o.	j.d.o.o.	U stečaju
4	INMOFINA j.d.o.o.	j.d.o.o. za trgovinu i usluge	
5	Jureko d.o.o.	d.o.o. za zastupanje i trgovinu	
6	KAPELA d.o.o.	d.o.o.	U stečaju
7	LAVANDA I BIO PRODUKTI LATIN d.o.o.	d.o.o. za ekološku proizvodnju i trgovinu	
8	LI - POS d.o.o.	d.o.o. za proizvodnju i trgovinu	Nema finansijskih izvješća za 2018.
9	LIKA-PROMET d.o.o.	d.o.o. za trgovinu	
10	PRIMA d.o.o.	d.o.o.	U stečaju
11	PRIMA AQUA d.d.	d.d.	U stečaju
12	PROFISH d.o.o.	d.o.o. za lov, turizam i uzgoj ribe	U stečaju
13	IBERHOLZ	j.d.o.o.	U stečaju
14	BEŠIR j.d.o.o.	j.d.o.o.	U stečaju
15	LIPA OG j.d.o.o.	j.d.o.o.	Nema završni račun
16	FRIM FISH d.o.o.	d.o.o.	Nema završni račun
17	COLUMBA PLANNING j.d.o.o.	j.d.o.o.	Nema završni račun
18	TENA GRADNJA d.o.o.	d.o.o.	Nema završni račun
19	ADA-GRAD j.d.o.o.	j.d.o.o.	Nema završni račun
20	DA-EL j.d.o.o.	j.d.o.o. za ugostiteljstvo i usluge	Osnovano u 2019
21	RIS centar d.o.o.	j.d.o.o. za trgovinu, prijevoz i usluge	
22	V&S TRANS d.o.o.	d.o.o. za preradu drva i usluge	Nije poslovalo

Izvor: Registar Trgovačkog suda, 2019.

Nepovoljan je podatak da je od navedenih 22 društava, samo 6 subjekata dostavilo finansijski izvještaj za 2018. godinu, što ukazuje da velik dio registriranih tvrtki nema aktivno i uredno poslovanje.

Prema podacima Hrvatske gospodarske komore, od ukupnog broja trgovačkih društva registriranih na području Općine, na dan 30.12.2019. godine samo su 3 društva imala više od 1 zaposlenog. Jedno najveće poduzeće, po prometu i zaposlenima ne djeluju na području Općine, već je samo registrirano.

Iz navedenog popisa i drugih dostupnih podataka može se zaključiti da na području Općine djeluje samo manji broj trgovačkih društava sa kontinuiranim poslovanjem i relevantnim prihodima. Također velik broj poduzeća nakon par godina rada se zatvara, što ukazuje na značajne probleme u poslovanju koja ne dozvoljavaju razvoj istih, a dio su problema šire zajednice.

2.8.4.3. Stanje, perspektive i mogućnosti razvoja obrta i malog poduzetništva

Iz utvrđenih podataka i analiza, vidljivo je da su obrt i malo poduzetništvo na području Općine Plaški nerazvijeni i u lošem stanju, te se broj poslovnih subjekata kontinuirano smanjuje.

U slijedećoj tablici se prikazuje struktura i ocjena razvijenosti poduzetništva u Općini Plaški, te usporedno za Općinu, Karlovačku županiju i Republiku Hrvatsku prema broju stanovnika po gospodarskom subjektu. Vidljivo je da je pokazatelj razvijenosti poduzetništva (broj stanovnika po gospodarskom subjektu) u Općini značajno nepovoljniji od županijskog i nacionalnog prosjeka:

Tablica 58. *Razvijenost poduzetništva u Općini Plaški*

	Broj stanovnika	Broj obrta	Broj mikro tvrtki	Broj malih tvrtki	Broj srednjih i velikih tvrtki	Ukupno obrta i tvrtki
Ukupno Općina Plaški	2.090	17	6	0	0	23
Općina Plaški	Broj stanovnika po gospodarskom subjektu					91
Karlovačka županija	Broj stanovnika po gospodarskom subjektu					36
Republika Hrvatska	Broj stanovnika po gospodarskom subjektu					25

Izvor: *Obrtni registar, Sudski registar, 2019.*

Temeljna je karakteristika da je poduzetništvo u Općini Plaški razvijeno znatno slabije nego u Karlovačkoj županiji i Republici Hrvatskoj.

Na temelju dostupnih podataka može se zaključiti da su za obrt i malo poduzetništvo na području Općine karakteristični naročito slijedeći problemi:

- **Ekstenzivnost razvoja.** Obrt i malo poduzetništvo na području Općine razvijaju se bez sustavne razvojne koncepcije, prepoznatljivih tržišnih programa, povezivanja i ostalih elemenata koji su potrebni za sustavno i dinamično nastupanje na tržištu. U takvoj situaciji temeljni je problem da u Općini Plaški nema prepoznatljivih lokalnih proizvoda (brandova), koji bi mogli biti nositelj izlaza na tržište, i omogućiti lokalnim poduzetnicima prepoznatljivost, konkurentnost, zaposlenost i perspektive na otvorenom tržištu;
- **Nedovoljna tehnološka razvijenost.** Mali poduzetnici na području Općine nedovoljno koriste suvremene proizvodne, poslovne, informatičke i marketinške tehnologije, bez kojih u zaoštrenim tržišnim uvjetima nije moguće efikasno konkurirati niti razvijati konkurentne proizvode;
- **Nedovoljna stručna ekipiranost i specijaliziranost.** S obzirom na nedovoljno razvijenu tehnološku osnovu i opći problem nedostatka stručnih kadrova u lokalnim sredinama, mali gospodarstvenici na području Općine ne raspolažu s dovoljnim stručnim i organizacijskim potencijalom za efikasan razvoj konkurentnih proizvodnih i uslužnih programa, specijalizaciju proizvodnje i poslovanja, te za efikasno dovoljno intenzivno tržišno nastupanje;
- **Neorganiziranost i nepostojanje oblika povezivanja i zajedničkog nastupanja** poduzetnika (MMP, OPG) kojima se omogućava razvoj konkurentnosti i poslovanja;
- **Nedovoljna uključenost** u gospodarske i razvojne tijekove i trendove na otvorenom tržištu. Lokalni Poduzetnici su najvećim dijelom nedovoljno informirani o tržišnim trendovima, razvojnim i poticajnim programima, programima za uključivanje na tržište, edukacijskim programima i ostalim mjerama kojima se pomaže i potiče razvoj malog poduzetništva. Ovakvo stanje posljedica i nedovoljnog korištenja informatičkih tehnologija i mreža.

- **Ne postoje veća poduzeća ni sustavi zajedničkog nastupanja** (zadruge, proizvođačke organizacije...), koji mogu preuzimati proizvode i usluge od malih poduzetnika (OPG, MMP) i omogućiti izlaz na otvoreno tržište. Na taj način, mali poduzetnici su prepušteni sami sebi i hirovima tržišta, ne mogu osigurati stabilno tržište i prodaju, ne mogu planirati razvoj, i zato sve više dolazi do napuštanja i gašenja poslovanja;
- Nepostojanje poduzetničke infrastrukture na Općini;
- Nedostatak radne snage svih profila i stupnja obrazovanja;
- Gotovo svi obrti su uslužnog karaktera, sa malom akumulacijom, malim brojem zaposlenih, i lokalnog karaktera.

U takvim uvjetima, glavna je karakteristika obrta i malog poduzetništva slaba konkurentnost i gubitak tržišta. Najveći broj obrta i malih poduzetnika na Općini nisu dovoljno konkurentni, i ne mogu osigurati dovoljnu razinu zaposlenosti i prihoda, koji su potrebni da bi osigurali uspješno poslovanje i dugoročne razvojne perspektive.

U takvoj situaciji, pri donošenju i provedbi strateškog Plana razvoja Općine za razdoblje 2021 – 2027. godine potrebno je predvidjeti i operacionalizirati odgovarajuće lokalne strategije, projekte i razvojne aktivnosti, te osigurati uvjete da se postojeće nepovoljno stanje počne prevladavati, da se zaustavi daljnju eroziju, i da se na području Općine uspostave nužni uvjeti i perspektive za pokretanje i uspješan razvoj obrta i malog poduzetništva, otvaranje novih subjekata i ulazak u razvojni ciklus.

2.8.4.3.1. Ocjena perspektiva i potrebnih mjer za razvoj malog poduzetništva

Za zaključak o perspektivama, mogućnostima i potrebnim mjerama za prevladavanje neodrživog stanja i pokretanje osmišljenog i dovoljno dinamičnog razvoja poduzetništva u Općini, značajne su naročito slijedeći čimbenici:

1. **Tržište:** Povoljna je okolnost, koja snažno utječe na povoljne perspektive razvoja, da se Općina Plaški ima dobar tržišni položaj i vrlo dobru prometnu povezanost, i nalazi u neposrednoj blizini velikih tržišta prodaje i nabave u užem i širem regionalnom okruženju. Prema tome, tržište i mogućnosti sigurno postoje, i nema sumnje da mali poduzetnici s područja Općine, ukoliko se organiziraju, prevladaju slabosti i krenu razvijati kvalitetne lokalne proizvode, realno imaju dobre perspektive i mogućnosti da nađu svoje mjesto na otvorenom tržištu i uspostave stabilne tržišne niše za svoje proizvode i usluge.
2. **Pravci razvoja:** Sve učinjene analize govore da je Općina Plaški ruralno i poljoprivredno područje, s naglašenim potencijalima i perspektivama za razvoj malog poduzetništva u slijedećim djelatnostima:
 - Specijalizirana – održiva, konkurentna i sljediva proizvodnja autohtonih poljoprivrednih proizvoda s povećanim stvaranjem dodane vrijednosti (stočarstvo, povrće, voće, začinsko i ljekovito bilje, itd...). Pritom, naglasak treba biti na mogućnostima da se u najvećoj mogućoj mjeri razvija integralna i ekološka proizvodnja s uporištem na lokalnim i tradicionalnim sortama i pasminama koje su optimalno prilagođene lokalnim uvjetima i omogućavaju snažnu konkurentnost;
 - Mali prerađivački kapaciteti – proizvodnja autohtonih proizvoda/prerađevina od povrća, mlijeka, mesa, te začinskog i ljekovitog bilja (visokovrijedna i zdrava hrana) za kojima na otvorenom tržištu RH i EU postoji stabilna i stalno rastuća potražnja. U ovom segmentu je najpoznatiji „Ogulinski kiseli kupus/zelje“ koji je razvijen u svim segmentima i certificiran na tržištu EU i danas ima najbolje perspektive;

- Ruralni turizam i prateće djelatnosti/usluge, u svim naprijed navedenim oblicima i sadržajima za koje na Općini postoje uvjeti i interes poduzetnika, uključujući i lovstvo i lovni turizam te i ribolovni turizam;
- Ruralne usluge, te uslužne djelatnosti u funkciji glavnih djelatnosti (uslužne djelatnosti, stručne usluge, usluge mehanizacije i građenje, servisi i održavanje, usluge u prometu, iznajmljivanje opreme, itd...);
- Kvalitetno ugostiteljstvo i trgovina,
- Sektor komunalnih i „zelenih“ djelatnosti, zaštita okoliša, energetska učinkovitost, obnovljivi izvori energije, kompostiranje i uporaba otpada, i sl.;
- Šumarstvo i održiva prerada drveta, itd.

3. Razvoj konkurentnosti: Da bi osigurali mjesto na tržištu i kvalitetne razvojne perspektive, mali poduzetnici na području Općine moraju se efikasno organizirati, usvajati i unaprjeđivati potrebnu tehnološku razinu i sposobljenost, razvijati kvalitetne proizvodne i poslovne programe (ponudu), te dostići odgovarajuću efikasnost poslovanja i nastupanja. Ukratko, razviti prepoznatljivost i konkurentnost na tržištu.

Pritom, od posebnog je značaja razvoj **informatičke i komunikacijske kompetentnosti**, te sposobnosti za učinkovitog nastupanja u digitalnom okruženju i oblicima nastupanja i poslovanja ne tržištu EU („Go DIGITAL – Go EU“), kao i za uključivanje u tzv. „korporativne lance“ na otvorenom tržištu EU;

Također, za dugoročno jačanje konkurentnosti, bitno je prilagođavanje i usklađivanje tehnologija i proizvoda u uvjetima **klimatskih promjena**, te u skladu sa zahtjevima „zelenih tehnologija“ i očuvanja okoliša;

4. Razvoj poticajnog okruženja i institucionalna podrška malom poduzetništvu: Općina ima važnu i nezamjenljivu ulogu i zadatak na području pravilnog usmjeravanja te stvaranja poticajnog okruženja i uvjeta za razvoj konkurentnosti i nastupanja malih gospodarstvenika na njezinom području. U tom smjeru moguće su slijedeće mjere, koje podrazumijevaju **suradnju privatnog i javnog sektora, te uspostavljanje odgovarajuće razvojne koncepcije i infrastrukture na području Općine**:

- informiranje o lokalnim programima i ponudi projekata, tržišnim trendovima, propisima, poticajima te mogućnostima i rješenjima za razvoj poslovanja, te pružanje stručne i organizacijske podrške;
- edukacija i osposobljavanje lokalnih poduzetnika (OPG, MMP) za usvajanje potrebnih znanja i vještina, unaprjeđivanje i povećavanje učinkovitosti, marketinški pristup i jačanje konkurentnosti poslovanja,
- uspostavljanje suradnje i povezivanja malih poduzetnika na razvoju kvalitetnih proizvodnih i poslovnih programa te zajedničkom nastupanju na tržištu, radi uspostavljanja odgovarajućeg potencijala, razvoja zajedničkih proizvoda (robne marke, bendovi) i konkurentnosti,
- organiziranje stručnog praćenja i podrške poduzetnicima (OPG, MMP) kod pripremanja, izvedbe i financiranja njihovih programa i projekata, a napose kod pripremanja i prijavljivanja lokalnih projekata na natječaje za bespovratna sredstva iz EU i nacionalnih fondova;
- dinamično pripremanje i poduzimanje lokalnih projekata na strateškim područjima ruralnog razvoja (vodoopskrba, odvodnja, promet, zaštita okoliša, komunalne djelatnosti, obnovljivi izvori energije, projekti u društvenim djelatnostima, itd...), kojima se razvija ekomska dinamika na Općini, stvara se "lokralno tržište" i uspostavljuju se "prilike" za lokalne poduzetnike da dobro organiziranim, kvalitetnim i konkurentnim nastupanjem iskoriste komparativnu prednost te osiguraju zaposlenost i prihode na ovakvim projektima;

- povezivanje i podrška kod razvoja suradnje s potpornim institucijama, nadležnim županijskim i državnim tijelima, finansijskim institucijama i svim drugim potencijalnim nositeljima razvoja i subjektima zainteresiranim za ulaganje i razvoj projekata na području Općine,
- razvoj fizičke i poduzetničke infrastrukture,
- osmišljavanje i razvoj lokalnih programa i poticajnih uvjeta za aktiviranje i zapošljavanje današ neaktivnog stanovništva, otvaranje novih obrta i MM poduzeća u prioritetnim djelatnostima, te privlačenje i doseljavanje novih poduzetnika i poslova na teritorij Općine, itd...;

Ukratko, i na ovom području Općina Plaški treba biti "živuća zajednica", koja će svojim malim poduzetnicima ponuditi lepezu odgovarajućih mogućnosti i rješenja, te razvijati institucionalne uvjete, prepostavke i povezivanja koji će pomoći kod prevladavanja postojećih problema te omogućiti razvoj konkurentnosti i poslovanja u užem i širem okruženju.

U tom smislu, Općina treba pripremati razvojne programe i projekte, te inicirati razvojne aktivnosti i povezivanja, radi ostvarivanja naprijed navedenih i drugih odgovarajućih mjera.

Primjeri uspješnih sredina u RH i drugim tranzicijskim zemljama govore da je ovakvim pristupom moguće ostvariti vrlo kvalitetne rezultate i pokrenuti ubrzani razvoj u relativno kratkom vremenu.

2.8.4.4. Poduzetnička infrastruktura

Na području Općine Plaški do sada ne postoje efektivne institucije, mjere, sredstva i programi za potporu razvoju malog poduzetništva (tzv. poduzetnička infrastruktura). Ovakvo stanje nije zadovoljavajuće, jer bez poduzetničke infrastrukture nije moguće osmišljeno i sustavno pokretanje razvoja.

Prema tome, radi prevladavanja nepovoljnog stanja i pokretanja osmišljenog razvoja, Općina Plaški pri donošenju i provedbi strateškog Plana razvoja Općine za razdoblje od 2021. – 2027. godine treba utvrditi potrebe i pripremiti odgovarajuće projekte i mjere za razvoj poduzetničke infrastrukture.

U tom smislu, polazeći od utvrđenog stanja i potreba gospodarskog razvoja Općine kao i postojeće uspješne prakse u drugim JLS i regijama u RH i EU, te u skladu sa Zakonom o unapređenju poduzetničke infrastrukture (NN 93/13, NN 114/13, NN 41/14, NN 57/18) i drugim propisima RH, Općina Plaški bi u slijedećem razdoblju trebala osmislići, pripremiti i realizirati lokalne projekte te uspostaviti slijedeće elemente poduzetničke infrastrukture:

- ⌚ „Info-centar“ (poduzetnički centar, potporna institucija)
- ⌚ Poduzetničke zone (poduzetnička infrastruktura, i tržišna infrastruktura za poljoprivredu)

2.8.4.4.1. „Info centar“ - Informativno-edukacijski centar Općine Plaški (poduzetnički centar)

U Općini Plaški se predviđa osnovati „Info Centar“, kao lokalnu instituciju – poduzetnički centar koja će biti zadužena za operativno provođenje mjera za razvoj i poticanje poduzetništva, i djelovati kao središte stručne i edukativne pomoći poduzetnicima radi razvoja poduzetništva na području Plaškog.

U skladu s propisima i utvrđenim potrebama gospodarskog i ukupnog razvoja Općine Plaški, u okviru Informativno-edukacijskog centra bi se organizirale i odgovarajuće obavljale slijedeće aktivnosti:

- informiranje poduzetnika (OPG, MMP) i svih koji su zainteresirani za lokalni razvoj i mogućnosti ulaganja, o lokalnim razvojnim programima i projektima, ponudi tipskih projekata, uvjetima ulaganja, te mogućnostima i rješenjima za prevladavanje njihovih problema te pokretanje i financiranje projekata na njihovim gospodarstvima;
- stručne i savjetodavne usluge kod pripremanja, izrade, procjene i selekcije lokalnih projekata;
- povezivanje, informiranje te pružanje stručnih i savjetodavnih usluga kod pripremanja, organiziranja i uspostavljanja oblika povezivanja i zajedničkog nastupanja lokalnih poduzetnika, kao i kod osnivanja, organiziranja i pokretanja proizvođačkih organizacija, zadruga i drugih poslovnih oblika;
- informiranje i savjetovanje poduzetnika o uvjetima i mogućnostima financiranja projekata, te kod pripremanja projekata za kandidiranje na natječaje za financiranje iz EU i nacionalnih fondova;
- informiranje i suradnja kod upravljanja i koordinacije lokalnih projekata, te pružanje i organiziranje stručne i savjetodavne potpore lokalnim poduzetnicima u svim fazama pripremanja i realizacije njihovih projekata (konzalting, projektiranje, upravljanje, itd...), u skladu sa zahtjevima lokalnih poduzetnika i odlukama nadležnih tijela;
- baza kataloga lokalnih projekata
- povezivanje, posredovanje i pružanje pomoći kod pronalaženja i izbora poslovnih partnera, projektanata, konzultanata, itd.,
- organiziranje stručnog usavršavanja i sposobljavanja poduzetnika
- ostale uslužne djelatnosti za poduzetništvo, u skladu sa zakonom i općim aktima Općine, profesionalnim standardima te odlukama nadležnih upravljačkih tijela.

Organiziranje, pravni status te način rada i financiranja djelatnosti „Info – centra“, se trebaju uređivati u skladu s odlukama Općine, potrebama učinkovitog upravljanja lokalnim razvojem te utvrđenim interesom i potrebama lokalnih poduzetnika. Pritom, moguće je predvidjeti slijedeći razvoj:

- U početnoj fazi i dok ne bude potrebno kontinuirano djelovanje, „Info-centar“ bi djelovao u okviru ustrojstvene organizacije Općine, a njegov rad bi se planski organizirao i obavljao „u ime i za račun Općine“ angažiranjem odgovarajućih stručnih suradnika i potrebnih resursa u skladu s potrebama te planovima rada i proračunskim planovima koje utvrđuju Razvojni tim, lokalna samouprava i općinski Načelnik, odgovarajućim ugovorima, te sukladno propisima i odlukama općinskog Vijeća;
- Nakon što to bude nužno s obzirom na intenzitet i fazu razvojnih aktivnosti Općine, „Info-centar“ bi se osnovao kao Poduzetnički centar, tj. posebna pravna osoba u vlasništvu Općine, koja bi trajno obavljala djelatnost poduzetničkog centra te poslovala i nastupala u pravnom prometu u skladu sa Zakonom i odlukama Općine kao osnivača.

- Financiranje "Info-centra bi se obavljalo sredstvima općinskog Proračuna, te sredstvima iz potpora EU i nacionalnih fondova, eventualnih donacija, i dr., sve u skladu s donešenim Planovima lokalnog razvoja, proračunskim planovima te odlukama općinskog Vijeća i Načelnika.

Nakon što „Info-centar“ bude osnovan kao pravna osoba i poduzetnički centar u vlasništvu Općine, njegov rad će se financirati iz vlastitih prihoda od obavljanja djelatnosti te dostupnih potpora iz EU i nacionalnih fondova i općinskog Proračuna, u skladu sa sklopljenim ugovorima, odlukama Općine, itd...

Uspostavljanje ovakvog općinskog "Info – centra i početnoj fazi ne bi bilo povezano s nekim velikim ulaganjima i troškovima, a potom bi se troškovi planirali i realizirali u skladu s dostupnim potporama i

prihodima koji se generiraju jačanjem ekonomskih aktivnosti. Stoga je realno je da bi formiranje takve poduzetničke infrastrukture za Općinu trebalo biti moguće i isplativo.

2.8.4.4.2. Poduzetničke zone

Poduzetničke zone se osnivaju odlukom Općine u skladu sa zakonom i Planovima razvoja, a predstavljaju infrastrukturno opremljena područja definirana prostornim planovima, namijenjena obavljanju određenih gospodarskih aktivnosti. Osnovna karakteristika poduzetničkih zona je zajedničko korištenje infrastrukturno opremljenog i organiziranog prostora od strane poduzetnika kojima se poslovanjem unutar poduzetničke zone omogućuje racionalizacija poslovanja i korištenje raspoloživih resursa poduzetničke zone zajedno s ostalim korisnicima zone.

Lokacija, građevinske parcele i površina, namjena te način organiziranja, poslovanja i nastupanja poduzetničke zone se definiraju prostornim planovima i Odlukom o osnivanju. Pritom, poduzetničke zone veće od 25 hektara se uređuju prostornim planom županije, a zone manje od 25 ha prostornim planom uređenja Općine ili drugim odgovarajućim aktom.

S obzirom da su nakon Domovinskog rata zemljišne knjige bile stavljene izvan snage, Općina Plaški nije mogla planirati i određivati poduzetničke zone sve dok tijekom 2019. godine nije provedeno ponovno ustrojavanje zemljišnih knjiga. Slijedom navedenog, Općina je u dosadašnjem tijeku poduzela odgovarajuće aktivnosti i predviđela planske **lokacije za poduzetničke zone na području Općine Plaški**, koji su uneseni u PPU Općine i PP Županije, i to:

- ❖ **Poduzetnička zona Plaški na lokaciji bivše tvornice celuloze, površine 32,0 ha (PP Županije).** Radi se o relativno velikoj površini na kojoj postoji infrastruktura, međutim, ova lokacija je devastirana i faktički neupotrebljiva za uspostavljanje zone zbog velikih i voluminoznih objekata bivše tvornice koje nije moguće rekonstruirati za namjenu gospodarske zone kao i zbog tehnoloških zagađenja u gospodarskom dvorištu. Zbog toga bi uspostavljanje zone na ovoj lokaciji bilo povezano s visokim troškovima uklanjanja postojećih građevina i sanacije terena.

U takvoj situaciji, u prošlosti je bilo razmišljanja da se ovaj atraktivni prostor i postojeći industrijski objekti rekonstruiraju za neku drugu industrijsku namjenu (npr. ideja da se radi pogon u kojem će se crpiti i flaširati voda iz obližnje rječice Dretulje), međutim, takav pristup je iz brojnih razloga teško zamisliv, a osobito zbog visoke cijene i naročito zbog prekomjernog opterećivanja ekološki čistog prostora koji se nalazi u zaštićenom području „Natura 2000“.

Prema tome, Općina bi trebala pripremiti i realizirati kompleksan projekt kojim bi se realiziralo uklanjanje postojećih objekata, saniranje prostora i infrastrukturno opremanje buduće zone, te osigurati sredstva iz dostupnih EU i nacionalnih fondova. Međutim, s obzirom na visoku cijenu ovakvih radova, pitanje je da li bi takvo ulaganje na površini od 32 ha, i na ovoj lokaciji, bilo realno, izvedivo i isplativo, i kako bi se to moglo ostvariti u praksi (...);

Druga mogućnost je mogući „vizionarski pristup“ (o kojem se može razmišljati s obzirom na kvalitetnu lokaciju u blizini naselja Plaški i u vrijednom prirodnom okruženju), bila bi da se problemi polazeći od koncepta ruralnog restrukturiranja, i da se postojeća lokacija i objekti **cjelovito rekonstruiraju i urede kao atraktivni kompleks za druge održive namjene** (kultura, turizam, trgovine, kvalitetni stanovi i poslovni prostori, uslužni sadržaji itd...) u funkciji nuđenja visoke kvalitete života te privlačenja ulagača i novog stanovništva/radne snage na područje Općine, po uzoru na sve češću praksu u EU, i naročito Velikoj Britaniji. Dakle, ovo bi bio bitno drugačiji i avangardniji pristup koji bi tražio veliko angažiranje

i kreativnost, te vrlo kvalitetan projekt. Međutim, kada se sve sagleda, realno je da bi za takav pristup, s obzirom na moguću atraktivnost i snažnu razvojnu polugu, vjerojatno bilo lakše osigurati financiranje iz EU fondova i drugih dostupnih izvora, i ostvariti snažne razvojne efekte za Općinu i ovo područje.

U svakom slučaju, ova **lokacija predstavlja „otvoreno pitanje“ i ozbiljan razvojni problem i prepreku razvoju**, jer devastira atraktivan prostor, prijeti vrlo ozbiljnim ugrožavanjem prirode i štetama, i smanjuje konkurentnost Općine... Zbog toga, Općina Plaški bi u slijedećem razdoblju trebala osmislit i realizirati kvalitetno rješenje za ovaj problem.

❖ Izmjenama Prostornog plana uređenja Općine iz 2009. godine su određene **zone izdvojene namjene izvan građevinskih područja naselja**, i to:

- Poduzetnička zona Japaga od 17.300 m²;
- Poduzetnička zona u naselju Plaški na lokaciji bivše Vojarne od 15.000 m²;
- Poduzetnička zona Kuglana od 4.379 m²;
- Poduzetnička zona Eko selo Vera od 116.700 m²;
- Turistička zona Kamp - Latin od 21.100 m²;
- Turistička zona Kamp - Kunić od 10.000 m²;
- Turistička zona Kamp - Plavča - Janja Gora od 6.000 m²

Sve navedene zone spadaju u mikro zone do veličine 10 ha. Ukupna planirana površina svih zona iznosi 19.048 ha. Radi se o relativno malim i dislociranim površinama, pa će zone na predviđenim lokacijama biti potrebno projektirati i izvoditi tematski, i na način da se infrastruktura i opremanje izvode zajedno s glavnim poduzetničkim sadržajima, u pravilu za poznatog investitora.

Ovo je u skladu sa smjernicama Vlade RH i Karlovačka županija, koji naglašavaju potrebu razvoja manjih decentraliziranih gospodarskih zona čije se djelatnosti i sadržaji temelje na lokalnim uvjetima i planovima, tako da se potekne gospodarski rast i razvije potrebna poduzetnička infrastruktura, i da zone postanu glavni nositelji razvitka gravitirajućeg ruralnog prostora.

Slijedom navedenog, a pošto su tijekom 2019. i 2020. godine obnovljene zemljische knjige, Općina za planirane mikro-poduzetničke Zone u slijedećem periodu treba odrediti prostorne uvjete, namjene i gospodarske djelatnosti, te donijeti **odluke o osnivanju** u kojima će odrediti način upravljanja i uvjete posovanja.

U ovom razvojnog trenutku, na temelju svih učinjenih analiza i s obzirom na predviđene razvojne prioritete i djelatnosti koje se smatraju strateškim polugama razvoja, da bi mogla učinkovito pokrenuti održivi razvoj proizodnje i ekonomske tokove, **Općine Plaški bi u najkraćem mogućem roku trebala pripremiti projekte i realizirati slijedeću poduzetničku infrastrukturu:**

⇒ Poduzetnička zona u funkciji tržišne infrastrukture za lokalne proizvode i usluge

Planira se uspostavljanje poduzetničke infrastrukture, koja bi bila namijenjena za pokretanje i razvoj manjih pogona u kojima bi se obavljala prerada, dorada, skladištenje i otprema na tržiste lokalnih proizvoda (npr. mini mljekara, mali kapaciteti za preradu mesa, voća i povrća, začinskog i ljekovitog bilja, drvo prerada, suveniri, itd...), odgovarajući servisi i drugi uslužni kapaciteti u funkciji zacrtanog razvoja, stručne i savjetodavne usluge, itd...

Kao najkvalitetnije mjesto za razvoj i uspostavljanje ovakve gospodarske zone se ocjenjuje **lokacija bivše vojarne na lokaciji Muratovo brdo u naselju Plaški** na površini od cca. 15.000 m², koja omogućava najbolje uvjete i mogućnosti za izgradnju i razvoj ovakve zone, a naročito jer se radi o formiranoj građevinskoj parceli, koja je komunalno opremljena (promet, instalacije, mogućnosti manipuliranja teretima, itd..), ima neposredni pristup sa državne ceste, te mogućnost industrijskog kolosijeka s obzirom na neposrednu blizinu željezničke stanice i magistralne željezničke pruge. Problem su postojeći objekti bivše vojarne, koji su u građevinski dobrom stanju, tako da se po mogućnosti mogu prenamijeniti i rekonstruirati u funkciji gospodarskih sadržaja, a po potrebi ih je moguće i ukloniti i odvesti.

Uspostavljanjem ovakve male poduzetničke Zone, Općina Plaški bi osigurala znatno povoljnije uvjete za učinkovito pokretanje i razvoj malog poduzetništva, i za stvaranje lokalnih proizvoda (brandova) koji će biti nositelji izlaza na tržište i omogućiti bolju konkurentnost lokalnih poduzetnika i Općine.

Slijedom navedenog, Općina Plaški bi kod donošenja i provedbe Plana razvoja u razdoblju od 2021.-2027. godine trebala pripremiti i pokrenuti **razvojni projekt i sustavne aktivnosti** u svrhu uspostavljanja ove Zone, što podrazumijeva naročito:

- provedbu prijenosa zemljišta sa Republike Hrvatske na Općinu
- donošenje Odluke o osnivanju Zone (nositelja investicije), te svih potrebnih općih akata;
- pripremanje projektne dokumentacije te ishođenje građevinske dozvole za izgradnju zone
- pripremanje i zatvaranje izvora za financiranje, koji model bi se trebao temeljiti na potporama iz EU i nacionalnih fondova, te ulaganjima ulagača u zoni;
- izgradnju zone, uspostavljanje upravljanja te sklapanje ugovora s korisnicima;
- pokretanje redovitog poslovanja Zone, te projekata izgradnje i uspostavljanja predviđenih poduzetničkih kapaciteta;

Budući da se radi o maloj zoni koja ne Zahtjeva veći angažman zaposlenika u svom radu, upravljanje poslovanjem zone se vjerojatno može povjeriti lokalnom komunalnom poduzeću, u skladu sa poslovnim planom i propisima.

⌚ **Poljoprivredna proizvodna zona (tržišna infrastruktura za razvoj biljne proizvodnje)**

- temeljna prepostavka za pokretanje i razvoj poljoprivredne proizvodnje

U skladu s tržišnim zakonitostima i praksom u EU, kao temeljni uvjet da bi se omogućio razvoj poljoprivredne proizvodnje na Općini, potrebno je osigurati tehnološke uvjete, organizaciju i dovoljno velike proizvodne kapacitete u kojima će se uspostaviti „**lanac dodane vrijednosti**“ od primarnih proizvoda/sirovina do finalnih proizvoda za tržište. To uključuje naročito slijedeće poslove/funkcije:

- organiziranje i upravljanje **proizvodnog sustava** (primarna proizvodnja, prerada, plasman) utemeljenog na zajedničkom nastupanju lokalnih proizvođača;
- preuzimanje i skladištenje lokalnih proizvoda (sirovina, usluga i drugih inputa) od lokalnih proizvođača (OPG, MMP) koji su uključeni u proizvodni sustav
- preradu, doradu, klasificiranje, pakiranje, certificiranje i otpremanje finalnih proizvoda (prerađevina) na tržište, kao zajedničkih proizvoda tj. robnih marki (lokalni brendovi)
- Organiziranje nastupanja i prodaje proizvoda na tržištu;
- Organizacijska, stručna i savjetodavna pomoć lokalnim proizvođačima koji su uključeni u proizvodni sustav;

Polazeći od podataka i svih učinjenih analiza o demografiji, te prirodnim uvjetima i mogućnostima poljoprivredne proizvodnje na području Općine i relevantnog okruženja, tradicijama i tržištu poljoprivrednih proizvoda na otvorenom tržištu EU, proizlazi zaključak da bi bilo najbolje ako bi ovakva poljoprivredna proizvodna zona i tržišna infrastruktura objedinjavali **djelatnost prerađe i kiseljenja ogulinskog zelja/kupusa**“ kao priznatog lokalnog brenda koji je certificiran na tržištu EU, te proizvodnja i plasman visokokvalitetnog **autohtonog povrća i drugih odgovarajućih kultura** („zdrave hrane“), koji su prepoznati kao lokalni proizvodi s povećanim stvaranjem dodane vrijednosti, koji se na području Općine mogu učinkovito proizvoditi, i za kojima postoji sigurna, stabilna i stalno rastuća potražnja.

Slijedom svega navedenog, na području Općine je utvrđena potreba izgradnje i uspostavljanja velikog proizvodnog **Pogona za kiseljenje ogulinskog kupusa s distributivnim centrom za autohtono povrće**, koji bi preuzimao, prerađivao i plasirao na tržište ogulinski kupus i drugih kultura autohtonog povrća s područja Općine Plaški i relevantnog okruženja. Prema tome, takav proizvodni pogon će trebati imati vrlo ozbiljne i dovoljne kapacitete za preuzimanje, manipuliranje, skladištenje i distribuciju svih predviđenih količina povrća čija proizvodnja se očekuje na lokalnim gospodarstvima (OPG, MMP) u Općini Plaški i relevantnom okruženju.

Ovakva tržišna infrastruktura je bitna i nužna da bi se moglo mijenjati postojeće stanje i stvarno razviti primarnu poljoprivrednu proizvodnju, jer je utemeljena na zajedničkom nastupanju i **osigurava lokalnim proizvođačima stabilne uvjete i dovoljno sigurnu prodaju njegovih proizvoda**, i na taj način im omogućava da planiraju vlastitu proizvodnju i razvoj, i da se može upustiti u projekt i ulaganja u razvoj i unaprjeđivanje proizvodnje. Na taj način, lokalni proizvođači **više nisu prepušteni „sami sebi“**, nego proizvode u organiziranom sustavu (kao dio većeg poduzeća) koji je nositelj zajedničke proizvodnje i osigurava proizvođačima povoljnije i sigurnije uvjete za proizvodnju (znanje, agronomski i veterinarske usluge, povoljnija nabava sjemena i repromaterijala, potrebne usluge, itd...), i osigurava siguran otkup i preuzimanje proizvoda, kvalitetnije prihode i isplativost.

Slijedom svega navedenog, izgradnja i uspostavljanje ovakve poljoprivredne proizvodne zone predstavlja temeljnu pretpostavku za stvarno pokretanje i razvoj učinkovite, konkurentne i dugoročno održive proizvodnje autohtonog povrća i sličnih kultura na području Općine Plaški.

Za Općinu je povoljna okolnost da je **Poljoprivredna zadruga Ogulin** nakon višegodišnjih priprema u proteklom razdoblju pokrenula Projekt izgradnje **Pogona za proizvodnju Ogulinskog kiselog kupusa kapaciteta 2.000 t s distributivnim centrom za autohtono povrće**, na lokaciji u naselju Lapat površine 24.000 m². Investitor je u dosadašnjem tijeku pripremio zemljište, izradio projektno-tehničku dokumentaciju, dobio građevinsku dozvolu, i kandidirao Projekte za potporu iz EU fondova iz Operacije 4.2.1. na natječaj APPRRR. Prema tome, investitor planira da bi realizacija projekta započela u 2021. godini.

Na temelju učinjenih analiza i planova PZ Ogulin, ovakav Pogon bio bi nositelj proizvodnog sustava koji bi na području Općine Plaški mogao generirati pokretanje i razvoj primarne proizvodnje, i preuzimati Ogulinski kupus i autohtono povrće s površinom i do 120 hektara.

Slijedom navedenog, i na takvim osnovama, između PZ Ogulin i Općine Plaški je **dogovorena razvojna suradnja** u okviru koje bi Zadruga organizirala lokalne proizvođače u proizvodni sustav i osigurala im poticajne uvjete za proizvodnju i siguran otkup. S druge strane, Općina Plaški bi u okviru svojeg projekta organizirala razvojne aktivnosti usmjerenе na lociranje, informiranje i uključivanje zainteresiranih proizvođača u zadružni sustav, i omogućila bi im potrebnu stručnu i savjetodavnu

pomoći kod pripremanja i pokretanja projekata za razvoj proizvodnje na njihovim gospodarstvima (OPG, MMP), kao i kod pripremanja projekata za financiranje iz EU i nacionalnih fondova.

Ostvarivanje ovakvog plana bi za Općinu bilo od ogromnog značaja i omogućilo bi vrlo velike razvojne učinke. Zbog toga, Općina treba planirati razvoj ovakvog projekta i u slučaju da se Projekt PZ Ogulin iz bilo kojeg razloga ne realizira.

⇒ **Poljoprivredna proizvodna zona za razvoj stočarske proizvodnje**

Polazeći od planova i procijenjenih mogućnosti razvoja stočarske proizvodnje, na području Općine bi trebalo razviti odgovarajuću proizvodnu infrastrukturu, tj. proizvodnu zonu na kojoj bi se omogućilo zajedničko nastupanje lokalnih proizvođača te razvoj odgovarajućih zajedničkih proizvodnih kapaciteta kojima se bitno unapređuju uvjeti za proizvodnju i poslovanja, kao:

- staja za selektiranje i uzgoj rasplodnog podmlatka (rasplodne junice)
- pogon za skladištenje i mješaonica stočne hrane
- tovilište junadi
- kapaciteti/objekti za sklanjanje životinja (goveda u sustavu krava-tele, ovce) u zimskom periodu
- kapaciteti za izdvajanje i zbrinjavanje bolesnih životinja, itd...

U pravilu, radilo bi se o kapacitetima koji značajno unapređuju produktivnost, kvalitetu, ekonomsku učinkovitost, rentabilnost i ostale uvjete proizvodnje, a koje mali poduzetnici teško mogu uspostaviti na vlastitim farmama, zbog nedostatka prostora, nedovoljnog znanja, prevelikih troškova, i drugih objektivnih razloga..

Radi ostvarivanja ovakve infrastrukture Općina bi, po potrebi u suradnji s proizvođačima, trebala odrediti odgovarajuću parcelu za uspostavljanje proizvodne zone, donijeti odluku o namjeni i načinu upravljanja te pripremiti razvojni program i projekt infrastrukturnog opremanja.

Ovakva zona bi se potom ponudila lokalnim proizvođačima, po mogućnosti predviđenoj Zadruzi, da na njoj uspostave zajedničko nastupanje, izgrade predviđene proizvodne objekte i organiziraju zajedničku proizvodnju.

Financiranje bi se osiguralo u skladu s razvojnim programom, manjim dijelom iz sredstava Općine, a glavna projektna ulaganja iz sredstava uključenih proizvođača (OPG, PG) odnosno sredstvima proizvođačke organizacije/zadruge.

2.8.4.5. Civilno društvo, udruge, partnerski pristup

Osim Općine i lokalne samouprave, lokalnih poduzetnika (OPG, MMP) te planiranih aktivnosti i projekata, za razvoj Općine (lokalne zajednice) i poduzetništva vrlo su značajne i institucije civilnog društva (**udruge**) koje omogućavaju povezivanje ljudi i svih struktura lokalnog društva, te njihovo interesno organiziranje, profiliranje i uključivanje u rješavanje lokalnih pitanja i upravljanje lokalnim razvojem. Na taj način, udruge omogućavaju socijalnu inkluziju, prepoznavanje i usuglašavanje ciljeva, razvoj suradnje s lokalnom samoupravom, te lociranje i aktivno uključivanje što šireg kruga lokalnih znanja, sposobnosti i potencijala u aktivnosti lokalnog razvoja.

S druge strane, udruge i institucije civilnog društva omogućavaju partnerski pristup i povezivanje ljudi, ideja i znanja u lokalnoj zajednici i širem regionalnom i nadnacionalnom okruženju, kao i učinkovito organiziranje razvojnih aktivnosti, promicanje lokalne zajednice, malih poduzetnika (OPG,MMP) i projekata, uključivanje u šire razvojne tijekove i aktivnost na razini županije, države i EU, te sjecanje prijatelja, partnera i potpore na ostvarivanju razvojnih ciljeva i projekata.

Polazeći od takvog značaja, Općina u upravljanju razvojem treba biti orijentirana na LEADER/CCLD pristup, partnerstvo i suradnju sa zainteresiranim udrugama, Lokalnim akcijskim grupama (LAG) te drugim članovima LEADER MREŽE, i svim institucijama civilnog društva koje pružaju potporu učinkovitom upravljanju lokalnim razvojem i lokalnim projektima Općine.

Radi uspješnog upravljanja lokalnim razvojem, u Europskoj uniji je prihvaćen LEADER i CLLD pristup.

LEADER je akronim francuskog izraza „Liaison Entre Actions de Developpement de l'Economie rurale“ (hrv. **Veza među aktivnostima razvoja ruralnog gospodarstva**) koji predstavlja potporu projektima ruralnog razvoja pokrenutim na lokalnoj razini u svrhu revitalizacije ruralnih područja, poticanja održivog razvoja, stvaranja novih radnih mjesta i ruralne obnove. LEADER pristup se oslanja na izradu i provedbu Lokalnih razvojnih strategija za razvoj ruralnih područja (LRS) koje omogućuju integralnu provedbu gospodarske i socijalne kohezije a provode ih Lokalne akcijske grupe ili skupine (LAG-ovi/FLAG-ovi). Prema tome LAG-ovi su udruge - partnerstva različitih interesnih skupina – koje pružaju izravnu potporu sudionicima lokalnog razvoja, lokalnim projektima i nacionalnim razvojnim programima.

LEADER se temelji na **7 osnovnih načela** koje služe kao putokaz lokalnom razvoju govoreći o tome kako, a ne što treba raditi:

1. PRISTUP TEMELJEN NA OSOBITOSTIMA PODRUČJA – svako ruralno područje ima svoja obilježja, potencijale, posebnosti i prepoznatljivost i na njima treba planirati i graditi budućnosti.
2. PRISTUP ODOZDO PREMA GORE – široko uključivanje svih raspoloživih snaga u lokalnim zajednicama doprinijet će kvalitetnom razvoju bogatstvom ideja i mogućih rješenja.
3. USPOSTAVLJANJE LOKALNIH PARTNERSTVA – povezivanje, uspostavljanje partnerstva i razvoj kulture suradnje imaju presudnu važnost. LEADER-ova originalna ideja je stvaranje lokalnih javno-privatnih partnerstva u obliku lokalnih akcijskih grupa – LAG-ova.
4. INOVATIVNOST – tradicija je svakako temelj održivog ruralnog razvoja, ali su inovacije nužne kako bi se tradicionalne vrijednosti predstavile na nov i tržišno konkurentan način.
5. INTEGRALAN I VIŠESEKTORSKI PRISTUP – horizontalno, međusektorsko povezivanje kao i povezivanje lokalnih, regionalnih i nacionalnih institucija osobito je važno u ostvarivanju održivog ruralnog razvoja.
6. UMREŽAVANJE I SURADNJA – povezivanje, pokretanje i provedba zajedničkih projekata dva ili više LAG-ova unutar zemlje, regije i/ili Europske unije, učenje na primjerima dobre prakse, prijenos i razmjena znanja i iskustva od posebne su važnosti u provedbi LEADER-a.
7. ODRŽIVI RURALNI RAZVOJ – razvoj koji se temelji na očuvanju i uravnoteženom razvoju okolišnog, društvenog i gospodarskog kapitala.

CLLD je akronim engleskog izraza „Community-led Local Development“ (hrv. **Lokalni razvoj pod vodstvom zajednice**). To je mehanizam za uključivanje partnera na lokalnoj razini, uključujući i predstavnike civilnog društva i lokalne gospodarstvenika, u izradu i provedbu integrirane lokalne strategije koja pomaže njihovom području u prijelazu k održivoj budućnosti.

Karakteristike CLLD-a su sljedeće:

1. fokus na specifična sub-regionalna područja,
2. uključenost lokalne zajednice, točnije LAG-ova, koji predstavljaju partnerstvo javnog, civilnog i privatnog sektora (za Plaški je to LAG Frankopan);
3. provodi se putem integriranih i multi sektorskih strategija lokalnog razvoja dizajniranih na način da uvažavaju lokalne potrebe i potencijale (to su strateški Planovi razvoja Općina)
4. uključuje inovativne razvojne mogućnosti u lokalnom kontekstu, umrežavanje i suradnju.

Općina Plaški je član **LAG-a Frankopan**, koji djeluje na 10 jedinica lokalne samouprave (Bosiljevo, Generalski stol, Cetingrad, Tounj, Jospidol, Plaški i Saborsko. (Općina Plitvička jezera je član LAG-a Lika, što je manje dobro jer Općina Plaški po prirodi stvari gravitira i Plitvičkim jezerima, pa bi bilo bolje kada bi projekti ovih općina bili u istom LAG-u).

2.8.4.6. Zaključak o razvojnim problemima i razvojnim potrebama u sektoru obrta, malog poduzetništva i poduzetničke infrastrukture

Uz održivu poljoprivredu i preradu, obrt i malo poduzetništvo te uspostavljanje odgovarajućih oblika razvojnog povezivanja i zajedničkog nastupanja malih poduzetnika, trebaju biti glavni čimbenici i poluge održivog razvoja Općine. Stoga je stvaranje uvjeta za njihov razvoj strateški prioritet Općine.

Ovakav značaj obrta i malog poduzetništva prepoznaju i stanovnici Općine, koji su u razvojnoj anekti malo poduzetništvo i poduzetničku infrastrukturu svrstali među glavne prioritete.

Razvojni problemi i razvojne potrebe u sektoru malog poduzetnika i poduzetničke infrastrukture su vidljivi iz tabličnog prikaza na slijedećoj strani:

Razvojni problemi i razvojne potrebe u sektoru malog poduzetništva i poduzetničke infrastrukture

RAZVOJNE PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
<ul style="list-style-type: none"> • Nedovoljno razvijeno i nekonkurentno lokalno poduzetništvo (OPG, obrt, MMP); • Nedostatak razvojne koncepcije, programa, organiziranih nositelja razvoja, utvrđenih ciljeva i mjera za razvoj lokalnog poduzetništva • Ekstenzivnost, nedovoljna stručna, tehnička i tehnološka razina; • Neprepoznatljivost, nekonkurentnost; • Nepoticajno razvojno okruženje, nema institucionalnih i sustavnijih oblika informiranja, iniciranja i uključivanja poduzetnika; • Nepostojanje poduzetničke infrastrukture • Slaba informiranost, uključenost i motiviranost lokalnih poduzetnika (OPG, MMP); • Neorganiziranost i nepovezanost poduzetnika. U Općini ne postoje razvojni subjekti i nositelji povezivanja i zajedničkog nastupanja lokalnih poduzetnika, niti lokalni proizvodi (brandovi) koji mogu biti nositelji izlaza i konkurentnosti lokalnih poduzetnika i Općine na otvorenom tržištu; • Slabo korištenje potpora iz EU i nacionalnih fondova za gospodarski razvoj i poduzetničke projekte; • Nedostatak stručnih i specijalističkih kadrova i znanja, kao i kvalitetne radne snage; • Nedovoljna uključenost LEADER/CLLD pristupa, nerazvijena suradnja sa Karlovačkom županijom, potpornim institucijama, LEADER mrežom i ostalim subjektima koji su od značaja za lokalni razvoj; • Raširena pojava sive ekonomije 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Osmišljavanje i utvrđivanje sektorskih strategija, planova i lokalnih projekata za razvoj poduzetništva u Općini, ⇒ Pripremanje ponude tipskih projekata za ulaganja lokalnih poduzetnika (OPG, MMP); ⇒ Učinkovito pripremanje projekata za natječaje i procedure, te maksimalno korištenje mogućnosti za financiranja lokalnih projekata dostupnim potporama iz EU i EU fondova; ⇒ Razvoj poticajnog okruženja i suradnje s lokalnim poduzetnicima, pripremanje i provedba lokalnih projekata i aktivnosti s ciljem pružanja potpore uključivanju, razvoju i jačanju konkurentnosti malih poduzetnika (informiranje, edukacija, savjetovanje, organiziranje pomoći kod pripremanje i izvedbe projekata, te kod kandidiranja projekata za EU fondove, pribavljanja kredita i subvencija, itd.); ⇒ Uspostavljanje općinskog "Info-centra" radi neposredne suradnje s poduzetnicima i zainteresiranim nositeljima razvoja, s ciljem pružanja pomoći i poticanja kod osmišljavanja, pripremanja i pokretanja ulaganja, te pripremanja projekata za financiranje iz EU fondova; ⇒ Organiziranje lokalnih poduzetnika > razvoj oblika povezivanja i zajedničkog nastupanja i proizvodnje (zadruge, oblici kooperacije, proizvođačke organizacije...), > razvoj lokalnih proizvoda kao nositelja izlaza na tržište, razvoj i jačanje prepoznatljivosti i konkurentnosti proizvoda i proizvođača; ⇒ Pripremanje i provedba programa i projekata razvoja poduzetničke infrastrukture, kao uvjeta za razvoj malog poduzetništva i lokalnih projekata (Poduzetnička zona u Plaškom, tržišna infrastruktura – Pogoni za poljoprivredne proizvode); ⇒ Jačanje suradnje sa Karlovačkom županijom, potpornim institucijama i LEADER mrežom na pripremanju i provedbi aktivnosti i mjera u cilju stvaranja uvjeta za učinkovit razvoj, povezivanje i jačanja poduzetništva; ⇒ Provedba mjera za privlačenje stručnih kadrova i kvalitetne radne snage na područje Općine;

2.9. Društvene djelatnosti

U naselju Plaški smještena su sva tijela koja obavljaju društvene djelatnosti u Općini, i to:

1. Osnovna škola Plaški,
2. Knjižnica i čitaonica Plaški,
3. Društveni dom i Kino Plaški,
4. Dom zdravlja Ogulin, područna ambulanta Plaški,
5. Stomatološka ambulanta Plaški
6. DVD Plaški,
7. Općina Plaški

2.9.1. Predškolski odgoj i osnovno obrazovanje

2.9.1.1. Predškolski odgoj

Unatoč određenog broja predškolske djece, na Općini za sada nema jaslica niti dječjeg vrtića i ne djeluje niti jedna institucija za predškolski odgoj. Trenutno jedina predškolska aktivnost je tzv. "mala škola" koja se organizira u prostorijama Osnovne škole Plaški, u okviru koje se djeca pripremaju za polazak u osnovnu školu.

Općina razmatra potrebu uspostavljanja dječjeg vrtića. U tu svrhu, potrebno je pronaći odgovarajući prostor i model ulaganja, za što se razmatra više mogućnosti. Čini se da je najizglednija mogućnost da se za dječji vrtić adaptira jedan od postojećih prostora ili neki drugi javni objekt u vlasništvu Općine. U ovom trenutku glavnu prepreku uspostavljanju dječjeg vrtića čini nedovoljan finansijski kapacitet Općine Plaški i nemogućnost financiranja ove djelatnosti, a potom i nedovoljan interes.

2.9.1.2. Osnovno školstvo

Situacija u djelatnosti osnovnog školstva je prilično dobra. Na području Općine djeluje jedna osnovna škola koja zadovoljava trenutne potrebe osnovnog obrazovanja, ista ujedno predstavlja matičnu školu sa jednom područnom školom u općini Saborski.

Tablica 59. *Prikaz broja učenika i odjeljenja*

Škola	Broj smjena	Produceni boravak	Broj učenika	Broj razrednih odeljenja	Prosječni broj učenika u odjelu
Matična škola	1	ne	151	11	14
PŠ Saborsko	1	ne	10	2	5
Ukupno			161	17	

Izvor: Osnovna škola Plaški

Tablica 60. *Prikaz osnovnih podataka o školskoj zgradi*

Škola	Godina izgradnje	Zgrada je zaštićeno kulturno dobro	Vlasnik zgrade	Škola ima propisanu sportsku dvoranu	Gradska sportska dvorana	Da li su u zgradi ugrađeni štetni materijali
Matična	1972	ne	škola	da	ne	ne
PŠ Saborsko	2001	ne	škola	ne	ne	ne

U veljači 2019. godine potpisani je Ugovor o energetskoj obnovi zgrade Osnovne škole Plaški. Projekt je financiran sredstvima Europske unije, kroz Operativni program „Konkurentnost i kohezija“ 2014. – 2020“, u iznosu od 3.210.892,72 kuna. Ukupna vrijednost projekta iznosi 6.328.730,38 kn, a preostali iznos sredstava čine vlastita sredstva korisnika, odnosno Osnovne škole Plaški. Cilj projekta je osiguranje uvjeta za smanjenje utroška energije i štetnih emisija CO₂.

Referentni broj Ugovora je KK.04.2.1.04.0623 za mjeru 4c: Podupiranje energetske učinkovitosti, pametnog upravljanja energijom i korištenja OIE u javnoj infrastrukturi, uključujući javne zgrade, te u stambenom sektoru.

Projektom je planirana provedba integralne energetske obnove građevine koja uključuje slijedeće mjere: Povećanje toplinske zaštite krova iznad grijanog prostora, toplinske zaštite vanjskog zida, toplinske zaštite poda prema vanjskom prostoru, toplinske zaštite poda prema negrijanom prostoru te ugradnja novog visokoučinkovitog sustava grijanja ili poboljšanje postojećeg.

Uvođenje sustava daljinskog očitanja potrošnje energije i vode i kontrolnih mjerila energenta i vode.

Završetak radova planiran je do kraja rujna 2020. godine

U školi se nalazi školska knjižnica i čitaonica sa 4 računala, TV, videorekorder, DVD uređaj, LCD projektor, oprema za razglas.

Iz svega navedenog se može zaključiti da je situacija u djelatnosti osnovnog školstva danas zadovoljavajuća i kvalitetno riješena, te omogućava kvalitetne razvojne perspektive i konkurentnost Općine.

Na takvim osnovama, u dalnjem tijeku potrebno je kontinuirano razvijati i unapređivati kvalitetu odgojno-obrazovnog rada, kako bi se u osnovnoj školi stvarale nove generacije učenika s kvalitetnim predznanjima i integritetom, osposobljene i motivirane za uspješan nastavak srednjeg i visokog obrazovanja i uključivanje u društvo.

2.9.2. Zdravstvo

Na području Općine djeluje područna ambulanta u Plaškom, Doma zdravlja Ogulin.

Ambulanta pruža primarnu zdravstvenu zaštitu sa jednim liječničkim timom. U sklopu zgrade djeluje i stomatološka ambulanta.

Ambulanta je opremljen osnovnom opremom za primarnu zdravstvenu zaštitu.

Hitna pomoć za stanovnike Općine organizirana je u Domu zdravlja Ogulin.

Specijalistička zdravstvena zaštita dostupna je stanovnicima Općine u bolničkim centrima i specijaliziranim ustanovama u Županiji.

Ovako riješena zdravstvena zaštita na području Općine nije zadovoljavajuća (na jednog doktora otpada cca 1.800 stanovnika). Ovu manjkavost donekle rješava blizina odgovarajuće zdravstvene usluge u Ogulinu, s obzirom na dobu prometnu povezanost i blizinu ustanova.

Rezultati provedene razvojne ankete ukazuju da stanovnici zdravstvo rangiraju kao najvažniju potrebu, pri čemu se najveći broj prijedloga odnosi na potrebu unaprjeđivanja specijalističke preventivne zaštite (naročito okulista) i dijagnostike.

Iz svega navedenog, proizlazi da je dalnjem tijeku potrebno kontinuirano raditi na povećavanju standarda i kvalitete usluga, te na boljem opremanju zdravstvene zaštite na području Općine. Ovo se odnosi naročito na potrebna poboljšanja na području kvalitetne preventivne zaštite i dijagnostike te unaprjeđivanje patronažne zaštite s obzirom na sve veći broj staračkih domaćinstva.

2.9.3. Socijalna skrb

Na području Općine nema sjedište niti jedne ustanove socijalne skrbi. Za područje Općine nadležan je Centar za socijalni rad Ogulin.

Centar za socijalnu skrb Ogulin obavlja djelatnost socijalne skrbi za područje Grada Ogulina te općina Tounj, Josipdol, Plaški i Saborsko, s pripadajućim naseljima. Brine se za 1800 stalnih korisnika, a godišnje obradi preko 5100 predmeta na svom području.

Nedostatak djelatnika i konstantne promjene djelatnika u Centru iz godine u godinu utječe na duljinu postupaka i kvalitetu rada i narušavaju funkciranje i učinkovitost Centra. Posljedično to se osjeća i na korisnicima socijalne pomoći Općine Plaški.

Jedinice lokalne samouprave, među kojima i Općina Plaški, civilne udruge i Gradsko društvo Crvenog križa Ogulin uključili su se u **projekt „Zaželi“** te potpisali 2017. godine ugovor o partnerstvu. Projektom „Zaželi“ cijelokupno područje Centra pokriveno je uslugama pomoći u kući za starije i nemoćne te osobe s invaliditetom. Kroz isti projekt je zaposlen određen broj žena koje se brinu o korisnicima. Za područje Općine Plaški angažirano je 6 djelatnica.

Na području Općine registriran je jedan manji dom za starije i nemoćne osobe u privatnom vlasništvu.

Pored gore navedenog Općina redovito (svake godine) u Proračunu izdvaja sredstva za program socijalne pomoći koji se sastoji od:

- Subvencija troškova nabavke drva za ogrjev;
- Sufinanciranje troškova prehrane učenika OŠ;
- Subvencija troškova prijevoza učenika srednjih škola;
- Iznimni slučajevi.

Prema procjenama, na području Općine postoji znatan broj socijalno ugroženih osoba. Radi se uglavnom o starijim osobama sa nedovoljnim primanjima.

U razvojnog smislu, a naročito s obzirom na rastući udio starijeg i socijalno osjetljivog stanovništva, na području Općine potrebno je razvijati oblike socijalne skrbi, a naročito u slijedećim smjerovima:

- Razvoj suradnje s Centrom za socijalni rad Ogulin, te povećano angažiranje Općine na prepoznavanju potreba i uključivanju korisnika u sustav socijalne skrbi;
- Razvoj oblika brige za osobe s teškoćama u razvoju, invalidne osobe i druge osobe s pojačanim potrebama (stari, bolesni, nezaposleni, krizne situacije), u suradnji s postojećim institucionalnim i izvaninstitucionalnim nositeljima skrbi (npr. patronažna zaštita, SOS telefon, Crveni križ, Crkva, itd...),

- Poticanje socijalne osjetljivosti i uključivanja stanovništva u razne oblike solidarnosti i pomaganja, pri čemu je značajna mogućnosti poticanja, osnivanja i rada institucija civilnog društva (udruga) usmjerenih na pružanje pomoći socijalno ugroženom stanovništvu;
- Lociranje mogućnosti i ulagača za izgradnju ustanova za starije i nemoćne osobe na području Općine.

2.9.4. Ostale aktivnosti

U mjestu Plaškom osnovana je mjesna knjižnica i čitaonica je s ciljem da bude mjesto gdje će svatko tko to želi steći i usvojiti nova znanja kroz proces samoučenja i cjeloživotnog obrazovanja, pronaći relevantnu i točnu informaciju i upoznati kulturu, vlastiti kulturni identitet i kulturno nasljeđe prostora na kojem živi. I

Ista postoji i djeluje od 2003. godine, u prostoru bivšeg dječjeg vrtića kojeg dijeli s još nekoliko udruga. Prostor u kojoj se nalazi Knjižnica Plaški nije namjenski građen za njene potrebe nego je prilagođen njenoj djelatnosti na 56 m² te ne zadovoljava potrebne standarde za takvu vrstu knjižnica.

Knjižnica Plaški organizacijski je podijeljena na dva odjela, za starije i za djecu. U sklopu knjižnice je čitaonica dnevnog tiska

2.9.5. Društvene udruge

Od društvenih udruga, u Općini su registrirane slijedeće udruge:

1. UDRUGA SLOBODNA ŠKOLA, Društvo za promicanje demokratskog obrazovanja Plaški, Janja Gora;
2. INTERNACIONALNI CENTAR KERAMIKE ATELJE Janja Gora;
3. PLANINARSKO DRUŠTVO „PLAŠKE GLAVE“, Plaški,
4. HRVATSKI NOGOMETNI KLUB „PLAŠKI“, Plaški
5. KULTURNO UMJETNIČKO DRUŠTVO „DRAGAN ŽAGAR“, Plaški
6. UDRUGA NASELJENIH HRVATA IZ BiH „IVAN MERZ“, Plaški
7. EKOLOŠKA UDRUGA „KAKO JE ZELENA MOJA DOLINA“, Plaški
8. DVD PLAŠKI, Plaški.

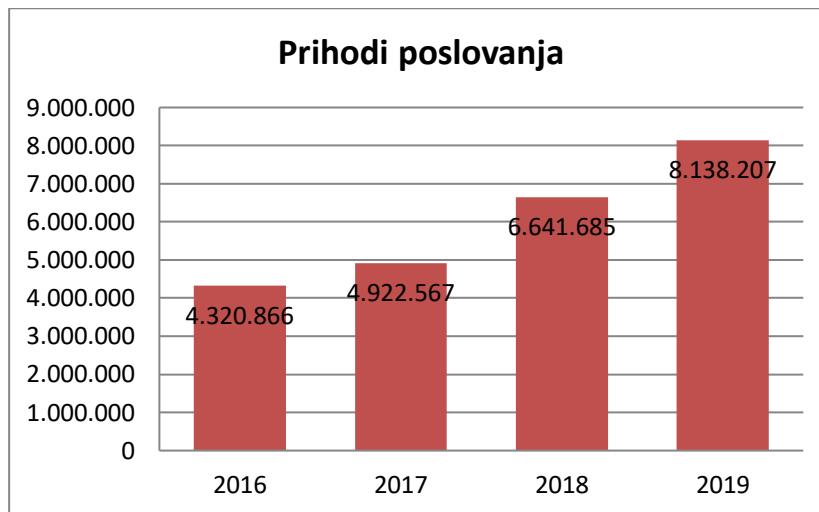
2.10. Proračun

Općinski Proračun osim za redovno financiranje poslova, funkcija i programa Općine također služi kao instrument ekonomske politike kojim se utječe na razvoj i ekonomsko blagostanje Općine, odnosno ekonomski rast i zaposlenost.

2.9.6. Proračunski prihodi Općine

Proračun Općine Plaški u zadnjih 4 godine bilježi kontinuiran trend rasta i praktički je udvostručen.

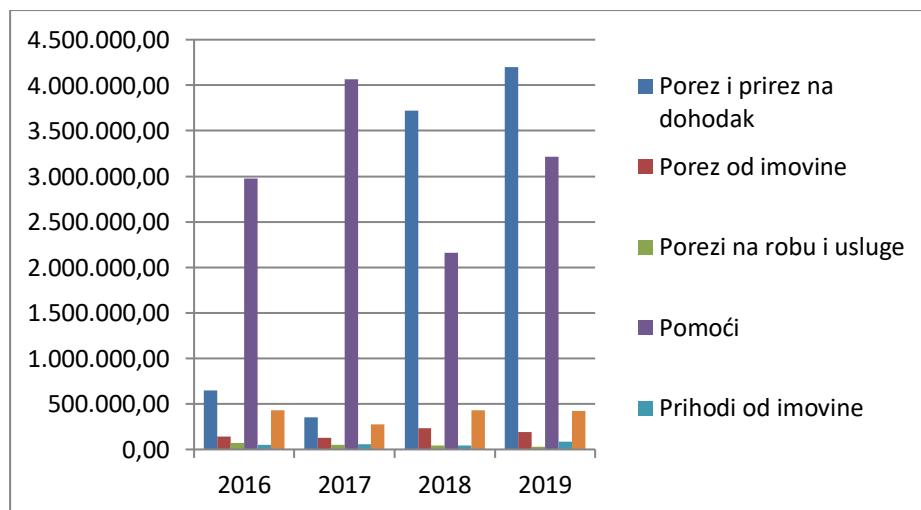
Slika 32. *Prikaz proračunskih prihoda Općine u zadnje četiri godine.*

Izvor : Izvješće o završnom računu Općine Plaški za 2016.-2019. godinu

Struktura proračunskih prihoda vidljiva je iz slijedećeg grafikona:

Slika 33. *Struktura prihoda Općine*

Izvor : Izvješće o završnom računu Općine Plaški za 2016.-2019. godinu

Vidljivo je da Općina najveći dio prihoda ostvaruje od poreza na dohodak, pomoći opće države (Županija, državna tijela, APPRR), te od naplate administrativnih pristojbi, komunalnih doprinosa i naknada.

Pozitivan je značajan rast trenda prihoda od poreza i pomoći opće države, jer takav pokazatelj govori o povećavanju ekonomske aktivnosti na području Općine.

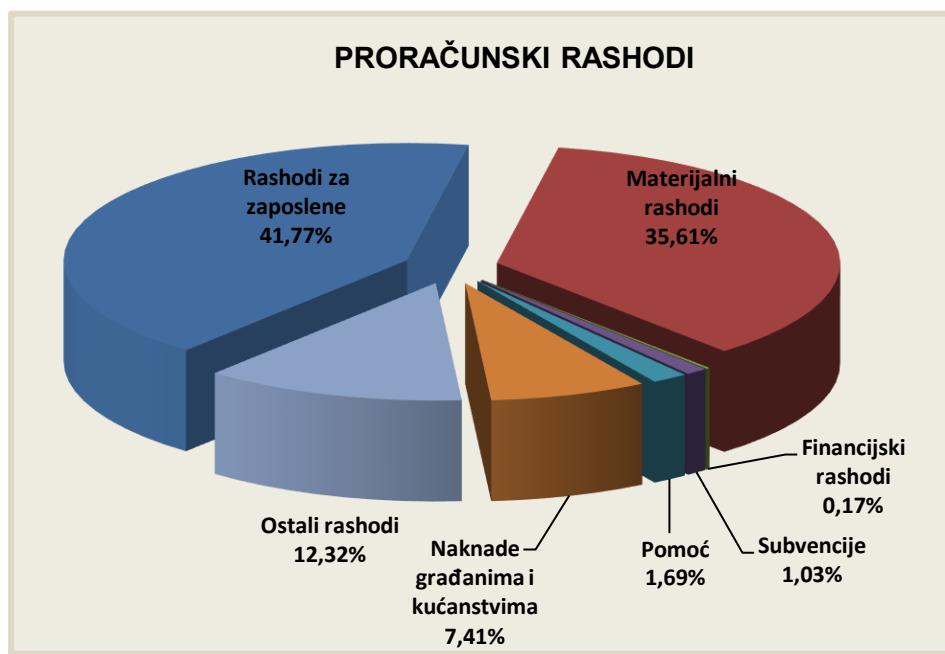
Analizom podataka o prihodima dolazi se do zaključka da je ovakva struktura zadovoljavajuća i omogućava dobre razvojne perspektive, jer se Općina većim dijelom financira iz vlastitih prihoda, a ima i sposobnost pribavljanja sredstava od opće države.

Prema tome, sustavnim radom i kontinuiranim unaprjeđivanjem rada na razinama organizacijske efikasnosti, upravljanja Općinom i upravljanja projektima, Općina ima mogućnost i dobre perspektive za kontinuirano povećavanje svih Proračunskih prihoda.

2.9.7. Proračunski rashodi Općine

Struktura i vrijednost proračunskih rashoda Općine vidljiva je iz slijedećeg grafikona.

Slika 34. **Struktura proračunskih rashoda**

Izvor : Izvješće o završnom računu Općine Plaški za 2019. godinu

Ovakva razina i struktura proračunskih prihoda i rashoda ukazuju da Općina s postojećim Proračunom i prihodima može uspješno pokrenuti i ostvarivati zacrtani Plan razvoja Općine za razdoblje 2021. – 2027. godine, te planski realizirati sve zacrtane razvojne aktivnosti, projekte, kao i predviđene izvore za njihovo financiranje.

3. SWOT ANALIZA OPĆINE

te pregled sastavnica razvojnog potencijala, razvojnih ograničenja, te mogućnosti i strateška vizija za pokretanje održivog razvoja

3.1. SWOT ANALIZA OPĆINE PLAŠKI

SNAGE	SLABOSTI	MOGUĆNOSTI/PRILIKE	PRIJETNJE
<p>☺ Dobar geografski i tržišni položaj (središnji položaj između regionalnih centara u središnjoj Hrvatskoj i na Jadranu, blizina Plitvičkih jezera, blizina EU i ex YU regija);</p> <p>☺ Odlična prometna povezanost (blizina autoceste i EU cestovnih i željezničkih koridora, željeznička pruga, državne ceste, relativno blizu morskih luka);</p> <p>☺ Kvalitetna lokacija: umjerena klima te relativno velik i dobro očuvan prostor i okoliš, sačuvana slika ruralnog prostora, čisti zrak i voda, prirodne i krajobrazne ljepote, sačuvana prirodna raznolikost, zanimljivo tradicijsko nasljeđe, itd...;</p> <p>☺ Vrijedni i dobro sačuvani prirodni resursi (poljoprivredno tlo, vode, šume, itd.);</p> <p>☺ Dobri uvjeti za razvoj poljoprivredne proizvodnje i prerade visokokvalitetnih tradicijskih proizvoda i zdrave hrane s povećanim stvaranjem dodane vrijednosti, za kojima postoji dobra i stalno rastuća potražnja na otvorenom tržištu EU;</p> <p>☺ Dobri uvjeti i potencijal za razvoj svih oblika ruralnog turizma i usluga;</p> <p>☺ Dobri uvjeti za šumarstvo, preradu drva i obnovljive izvore energije</p> <p>☺ Uredno poslovanje Općine angažirana lokalna samouprava i izvršna vlast, postoji iskustvo na razvojnim projektima koji se financiraju iz fondova EU;</p> <p>☺ Postoje uvjeti za stvaranje poticajnog razvojnog okruženja u lokalnoj zajednici;</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Snažni trendovi zaostajanja i depopulacije, visoka starost stanovništva, nepovoljni demografski indeksi i trendovi; ■ Veliki udio neaktivnog radno sposobnog stanovništva, ■ Slaba obrazovna struktura i manjak kvalificirane radne snage; ■ Nerazvijenost, niska razina gospodarskih aktivnosti, nezainteresiranost i nepoticanje poduzetničko okruženje; ■ Nedovoljno razvijena energetska infrastruktura (samo struja i naftni derivati, bez plina i obnovljivih izvora); ■ Problemi u vodoopskrbi, zastarjela vodovodna mreža, gubici vode; ■ Nepostojanje infrastrukture za odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda; ■ Ne postoje definirani koncepti niti planovi za sustavniji gospodarski i ruralni razvoj; ■ Nedovoljno, ekstenzivno i gospodarski neučinkovito korištenje prirodnih resursa u funkciji održivog razvoja; ■ Nedovoljan finansijski kapacitet Općine, te nedostatak stručnih i organizacijskih kapaciteta za učinkovito upravljanje razvojem; ■ Nedovoljna usklađenost s propisima i standardima EU, čime se otežava razvoj projekata, i financiranje iz fondova EU; 	<ul style="list-style-type: none"> ☺ Kvalitetno osmišljavanje i planiranje razvoja Općine, te uključivanje u programe ruralnog razvoja EU i RH; ☺ Očuvanje i sustavno kultiviranje prostora i vrijedne prostorne baštine kao temeljnog resursa, te njihovo razvojno integriranje i korištenje u funkciji održivog razvoja, promocije, brendiranja te jačanja konkurentnosti Općine; ☺ Razvoj poticajnog okruženja, aktiviranje, organiziranje i pokretanje ljudi i lokalnih projekata koji će omogućiti učinkovito korištenje prirodnih resursa i prostornog nasleđa u funkciji dinamičnog pokretanja gospodarstva, te razvoj konkurentnih lokalnih proizvoda (robnih marki) kao nositelja izlaza na tržište, a naročito <ul style="list-style-type: none"> ➢ razvoj održive i ekološke poljoprivredne proizvodnje i prerade, utemeljene na lokalnim sortama i tradicijama; ➢ razvoj autohtonih i tržišno atraktivnih prehrabnenih proizvoda i „zdrave hrane“ s povećanim stvaranjem dodane vrijednosti; ➢ turistifikacija i ruralni turizam ➢ obnovljivi izvori energije, ➢ razvoj malog poduzetništva utemeljenog na preradi, ruralnim uslugama, trgovini, „zelenim industrijama“ i preradi drva; ☺ Organiziranje, ekipiranje i ospozobljavanje za učinkovito upravljanje razvojem i lokalnim projektima, te korištenje fondova EU: ☺ Jačanje kvalitete života i atraktivnosti za rad i život u Općini, uključivši i doseljavanje novih mlađih i kvalitetnih ljudi i obitelji; 	<ul style="list-style-type: none"> • Propuštanje ili neodlučnost lokalne samouprave da organizira i pokrene Općinu na liniji osmišljenog razvoja, te pravodobnog pripremanja i poduzimanja lokalnih razvojnih aktivnosti i projekata; • Mirenje sa nepovoljnom situacijom, otpori participativnom pristupu, politikantstvu i nastojanju da se odgovornost za prevladavanje problema i pokretanje razvoja prebacuje na državu, županiju i druge "vanjske"/ političke faktore" • Otpori razvoju civilnog društva i društvene inkluzije (uključenost lokalnog stanovništva u pitanja lokalnog razvoja), te pokušaji da se razvojna pitanja i problemi politiziraju i koriste za dnevnopolitičke svrhe; • Kašnjenje s aktivnostima, nastavljanje negativnih trendova i produbljivanje problema, jačanje depopulacijskih trendova, gubitak radno sposobnih i stručnih ljudi i potencijalnih nositelja razvoja • Korupcija • Neplanski razvoj i poduzimanje projekata koji mogu trajno narušiti integritet prostora, okoliš i područne kapitale (gubitak perspektiva) • Globalne klimatske promjene i krizne situacije (npr. COVID pandemija)

3.1.1. SASTAVNICE RAZVOJNOG POTENCIJALA, RAZVOJNA OGRANIČENJA TE MOGUĆNOSTI I STRATEŠKA VIZIJA ZA POKRETANJE ODRŽIVOG RAZVOJA

a) Sastavnice razvojnog potencijala

Položaj i prostorna baština Općine su **vjerojatno najznačajnija odrednica razvojnog potencijala Općine:**

- ☺ Općina se nalazi u Karlovačkoj županiji i središnjem dijelu Hrvatske, odakle ima odličnu prometnu i tržišnu povezanost s ostalim regijama RH i širom EU regijom;
- ☺ Nove prometnice učinile su da ima odličnu povezanost sa Zagrebom (samo nešto više od sata vožnje), kao najvećim tržištem i najdinamičnijim gospodarskim i svakim drugim središtem u Republici Hrvatskoj;
- ☺ U neposrednoj blizini Općine prolaze brze prometnice koje povezuju sa glavnim prometnim koridorima u RH i paneuropskim prometnim koridorima, i osiguravaju dobru prometnu povezanost sa svim značajnim regijama u RH (Zagreb, Središnja Hrvatska, Slavonija, Primorje, Istra, Dalmacija), te Europskom unijom.

Ovakav položaj i prometna povezanost, a naročito s obzirom na sve ostale karakteristike Općine, čine prostor Općine Plaški atraktivnim za prometovanje, gospodarske aktivnosti, življenje, odmor i rekreatiju, i daju Općini velik razvojni potencijal i kvalitetne perspektive. (Koje treba iskoristiti!)

Osim ovakvog položaja i povezanosti sa širim okruženjem, razvojni potencijal daju i:

- ☺ Sačuvan i atraktivan krajobraz – zdrav, ugodan i raznolik krajolik sa većim brojem vrijednih lokaliteta, u kojem su integrirani elementi kulturnog i tradicijskog nasljeđa;
- ☺ Očuvana slika prirodnog i ruralnog prostora, kao izuzetno vrijedan resurs za ruralni razvoj;
- ☺ Relativno velike površine nedevastiranog poljoprivrednog zemljišta, tradicije biljne i stočarske proizvodnje;
- ☺ Vode, veći broj površinskih vodotoka, čista voda i čist zrak;
- ☺ Šume, velike površine pod šumama sa očuvanom i bogatom šumskom vegetacijom;
- ☺ Očuvana biološka i geološka raznolikost, sa vrijednim prirodnim i geološkim lokalitetima;
- ☺ Zanimljivo povijesno, kulturno i tradicijsko nasljeđe, koje treba odgovarajuće verificirati obraditi i razvojno integrirati.

Navedeni resursi i sastavnice razvoja daju Općini široke mogućnosti, potencijal i kvalitetne perspektive za osmišljavanje i pokretanje ruralnog razvoja u skladu sa razvojnim prioritetima i standardima EU.

Temeljna pitanja za budućnost Općine:

- Očuvanje prostorne baštine (okoliš, krajobraz i slika prostora, prirodni resursi, kulturno i tradicijsko nasljeđe) i navedenih resursa, te njihovo razvojno integriranje, tj. stavljanje u funkciju održivog razvoja;
- Pokretanje osmišljenog i dugoročno održivog gospodarskog razvoja utemeljenog na lokalnim resursima i vrijednostima, te razvoj lokalnih proizvoda i robnih marki koji će biti nositelj prepoznatljivosti, zajedničkog izlaza na tržiste i konkurentnosti Općine i lokalnih proizvođača te malih i mikro poduzetnika (MMS) na otvorenom tržištu RH i EU;

- Razvoj komunalne infrastrukture i društvenih djelatnosti, te jačanje socijalne sigurnosti i kvalitete života;
- Zaustavljanje nepovoljnih trendova i depopulacije, te pokretanje procesa ruralne obnove. Područje Općine Plaški ima sve uvjete koji su bitni za uspješan razvoj i kvalitetu života, i takve mogućnosti treba ostvariti u praksi.

b) Razvojna ograničenja / temeljni problemi

Temeljna razvojna ograničenja i problemi Općine su posljedica kompleksnog povijesnog, socijalnog i ekonomskog nasljeđa, te specifičnih okolnosti, odnosa i problema, koji su na ovom području kroz stoljeća djelovali na razvoj i uzrokovali stalne promjene, nestabilnost, probleme, prepreke razvoju i zaostajanja;

Tim putem Općina Plaški je u proteklom periodu zapala u vrlo težak razvojni trenutak, kojeg karakteriziraju veliki demografski i populacijski problemi, nepovoljne demografske karakteristike i struktura, ubrzana depopulacija te vrlo loša ekomska i socijalna situacija, koju karakteriziraju faktički devastirano gospodarstvo, gašenje tradicijskih djelatnosti i oblika proizvodnje, naročito u poljoprivredi, slabljenje ekonomskih aktivnosti, te nezaposlenost i izrazita neaktivnost lokalnog stanovništva.

U tako nepovoljnoj situaciji, dobro je da Općina ima naprijed navedene razvojne potencijale i sastavnice održivog razvoja, koji su dovoljno očuvani i vrijedni da se na njima može utemeljiti i pokrenuti procesi osmišljenog razvoja, tako da se sustavnim pripremanjem i provedbom lokalnih razvojnih aktivnosti i projekata omogući **postepeno – ali dovoljno brzo** mijenjanje nepovoljnog stanja te pokretanje održivog gospodarskog i ruralnog razvoja Općine. Na takvim osnovama, Općina Plaški će imati dovoljno snage da zaustavi negativne trendove i propadanje, i pokrene procese koji će generirati novu vrijednost i uvjete za ruralnu obnovu (proizvodnja, lokalni proizvodi – brendovi, prepoznatljivost, konkurentnost, zaposlenost, povećani prihodi, kvaliteta života, zaustavljeni procesi iseljavanja, doseljavanje, razvoj...);

Na žalost, ovakve mogućnosti u ovom trenutku otežavaju bitna razvojna ograničenja koje Općina treba i može postepeno prevladati sustavnom provedbom dugoročnog Plana razvoja, a naročito:

- Nedostatak vizije i svijesti u lokalnoj zajednici o vrijednostima, razvojnim potencijalima, mogućnostima i rješenjima za mijenjanje i prevladavanje nepovoljnog stanja, te pokretanje osmišljenog i usmjerenog razvoja;
- Dezorganizacija, neaktivnost i nepostojanje temelja za aktiviranje, uključivanje te razvoj oblika suradnje i konstruktivne participacije u lokalnoj zajednici i svim segmentima lokalnog društva (lokalna samouprava, stanovnici, proizvođači, MMP, udruge i ostali segmenti civilnog društva);
- Nema jasne vizije ni utvrđenih prioriteta razvoja lokalne zajednice, niti pripremljenih sektorskih strategija, razvojnih programa i projekata lokalnog razvoja, koji bi mogli biti nositelji organiziranja lokalnih ljudi, proizvođača i poduzetnika (OPG, MMP) i svih ostalih potencijalnih nositelja razvoja, te služiti kao osnova za pokretanje i razvoj ulaganja i korištenje bespovratnih sredstava iz EU fondova;
- U Općini Plaški nema prepoznatljivih lokalnih proizvoda (robnih marki) koji bi mogli biti nositelji zajedničkog izlaska na tržiste i konkurentnosti Općine i lokalnih proizvođača te MMP;
- Nema poduzetničke infrastrukture ni sustavnih aktivnosti za razvoj poduzetništva i lokalnih proizvoda, te pokretanje novih poslovnih subjekata i poslova;

- Nema tzv. tržišne infrastrukture za poljoprivredne proizvode (proizvođačke organizacije, zadruge, hladnjače, prerađivački kapaciteti, distributivni kapaciteti, itd...), koja je nužna kao temelj za organiziranje poljoprivredne proizvodnje jer omogućava organiziranje lokalnih proizvođača, siguran otkup njihovih primarnih proizvoda te njihovu preradu i formiranje lokalnih proizvoda (brendova) za tržište, kao i organizirani izlaz na tržište;
- Nezaposlenost – nedostatak stabilnih i kvalitetnih radnih mesta i poslova na kojima bi lokalni ljudi mogli osigurati sigurnu zaposlenost, prihode i perspektive za život, osobni razvoj i podizanje obitelji;
- U takvoj situaciji u lokalnoj zajednici postoji vrlo niska razina ekonomskih aktivnosti, tako da Općina ostvaruje male vlastite prihode i nema dovoljno vlastitih izvora i potencijala za sustavno rješavanje problema te ulaganja u pokretanje razvoja i razvoj;
- Nerazvijenost i nepoticajni uvjeti uzrokuju nedostatak interesa i mogućnosti za obrazovanje i stručno osposobljavanje, slabu obrazovnu strukturu, te manjak iskusne, kvalificirane i stručne radne snage;
- U opisanoj situaciji, nema sustavnih aktivnosti i gospodarskih projekata koji bi mogli omogućiti značajnije korištenje bespovratnih sredstava iz strukturnih i investicijskih (ESI) fondova EU i nacionalnih fondova za ulaganja u prevladavanje problema, restrukturiranje i razvoj;
- Nedovoljna povezanost i uključenost u projekte i oblike suradnje s potpornim institucijama i nositeljima razvoja na razini regije, Karlovačke županije, Republike Hrvatske i Europske unije;
- Navedeno stanje uzrokuje kontinuirano ekonomsko i socijalno zaostajanje i slabljenje;
- Na takvim osnovama, na području Općine dugoročno i kontinuirano jačaju negativni trendovi, teškoće i depopulacija, i čini se kao da je sve manje mogućnosti i potencijala za zaustavljanje i prevladavanje tako negativnog stanja.
- Takva situacija djeluje da lokalni ljudi i sve širi krug subjekata u regionalnom okruženju i RH doživljavaju da je situacija „bezizlazna“. Međutim, sve analize i praksa ih sličnih jedinica u EU govore i potvrđuju da NIJE TAKO:

Iz svih analiza je vidljivo da utvrđena razvojna ograničenja **NE čine neke „apsolutne“ prepreke razvoju** (koje bi postojale npr. u slučaju devastirane prirode, prometne izolacije, geoloških ili tektonskih ugrožavanja, i sl...), te da su u Općini Plaški **postojeći razvojni potencijali i sastavnice razvoja znatno veći i snažniji od razvojnih ograničenja/problema**.

c) Mogućnosti i strateška vizija za prevladavanje problema i pokretanje dugoročno održivog razvoja

Općinski Načelnik i lokalna samouprava se predano angažiraju i poduzimaju sve sustavnije aktivnosti na liniji osiguravanja povoljnijih uvjeta za socijalno ugroženo stanovništvo, obnove zemljišnih knjiga, te poboljšavanja komunalnih djelatnosti, infrastrukture, javnih usluga i zaposlenosti. Tim putem Općina sve uspješnije koristi javne potpore i bespovratna sredstva iz EU sredstava za financiranje ulaganja u investicijsko održavanje (popravljanje) lokalnih vodovoda, rasvjete i nerazvrstanih cesta, zapošljavanje žena, izgradnju Vatrogasnog doma i novih prostorija Općine (itd...).

Međutim, nepovoljnu situaciju i probleme Općine je vrlo teško promijeniti i prevladati samo na razini navedenih aktivnosti i ulaganja u infrastrukturu i javne usluge. Naime,

- ➲ Navedene aktivnosti lokalne samouprave su bitne jer poboljšavaju kvalitetu života i osiguravaju povoljnije uvjete za pokretanje gospodarskog razvoja i ulaganja (bolja vodoopskrba, ceste, zemljivođe, knjige, itd...); – I treba naglasiti da Općina Plaški zbog takvog angažiranja lokalne samouprave **danas ima relativno korektne uvjete za razvoj** u smislu komunalne infrastrukture, povezanosti, usluga i „tehničkih uvjeta“..
- ➲ Međutim, za perspektive Općine je važno da navedene aktivnosti i ulaganja stvarno rezultiraju pokretanjem gospodarskog razvoja, novim projektima i jačanjem lokalne ekonomije, tako da se omogući stvaranje nove vrijednosti za uredno financiranje i povrat ulaganja. U protivnom, poboljšana infrastruktura, koja je financirana bespovratnim sredstvima EU, će „u drugom koraku“ generirati povećane troškove, koje će Općina – ako ne pokretne razvoj – teško financirati;
- ➲ Zbog toga, Općina Plaški u slijedećem periodu 2021 – 2027. godine treba osmislići, pripremiti, organizirati i pokrenuti sustavne aktivnosti i projekte lokalnog razvoja koji će rezultirati jačanjem ekonomskih aktivnosti, pokretanjem lokalne proizvodnje i gospodarskog razvoja, te povećanim stvaranjem nove vrijednosti koja će omogućiti promjenu nepovoljnog stanja, zaustavljanje negativnih trendova i ruralnu obnovu Općine, a osobito:
 - Razvoj prepoznatljivog i poticajnog razvojnog okruženja, te iniciranje, uključivanje i organiziranje lokalnih proizvođača – mikro i malih poduzetnika (OPG, MMP) i svih zainteresiranih struktura u razvojne aktivnosti na području Općine. **Općina mora ljudima i lokalnoj zajednici predložiti i ponuditi lepezu mogućnosti i rješenje za prevladavanje njihovih problema i održiv razvoj**, u skladu s dobro poznatom praksom ruralnog razvoja u EU, te s ulogom temeljnog nositelja lokalnog razvoja koju općine imaju u svim državama EU;
 - Uspostavljanje sustavnog rada, informiranja i potpore lokalnim proizvođačima i MMP-ima u svrhu uključivanja u razvojne aktivnosti i lokalne projekte, te organiziranja, osmišljavanja i pokretanja aktivnosti i ulaganja na njihovim gospodarstvima;
 - Razvoj komercijalno održive, sljedive i ekološki prihvatljive poljoprivredne proizvodnje i prerade, koji se treba temeljiti na lokalnim resursima i prirodnom nasleđu. To podrazumijeva visokokvalitetne autohtone sorte povrća i voća te prerađevine („zdravu hranu“) s povećanim stvaranjem dodane vrijednosti, kao i razvoj komercijalnih lokalnih robnih marki, koji će biti nositelj prepoznatljivosti, konkurentnosti i zajedničkog izlaza na tržište lokalnih proizvođača i MMP-a;
 - Razvoj tržišne infrastrukture za poljoprivrednu proizvodnju i preradu (proizvođačko organiziranje, izvorno zadrugarstvo, mali pogoni za preradu koji će omogućiti siguran otkup/preuzimanje primarnih proizvoda, formiranje finalnih proizvoda/robnih marki za tržište, te sigurnu prodaju i prihode);
 - Razvoj poduzetničke infrastrukture, tj. malih poduzetničkih zona u kojima će se osigurati kvalitetni uvjeti za organiziranje i pokretanje projekata lokalnih poduzetnika (OPG, MMP-a) te razvoj odgovarajućih manjih proizvodnih i uslužnih pogona i kapaciteta (ruralne usluge, servisi, prerada, dorada, itd...);

- Turistifikacija Općine te razvoj turističke ponude utemeljene na komparativnim prednostima i područnim kapitalima (dobar tržišni i prometni položaj, prirodne ljepote i okoliš, očuvana slika ruralnog prostora, bio i agro raznolikosti, mogućnost ponude dobre hrane i kvalitetnih uvjeta za odmor i aktivnosti, itd...),
- „Zelene djelatnosti“, kao što su korištenje biomase i obnovljivi izvori energije, tehnologije i rješenja za zaštitu od klimatskih promjena, energetska učinkovitost, itd...;
- Učinkovit područni marketing i kontinuirano poduzimanje aktivnosti i projekata, uključujući i hrabre projekte s avangardnim elementima i transformacijama danas neiskorištenog, nefunkcionalnog a često i štetnog građevinskog i prostornog nasljeđa, koji će snažno jačati prepoznatljivost i atraktivnost prostora Općine u regionalnom okruženju, te djelovati kao „svjetionik“ za potencijalne ulagače itd...;
- Kontinuirano jačanje stručne i organizacijske ekipiranosti (formiranje „ekipe“), planski rad i privlačenje svih dostupnih ideja, znanja i potencijala, razvoj prepoznatljivih aktivnosti i projekata, te jačanje povezivanja i suradnje sa relevantnim nositeljima i dionicima razvoja u užem i širem regionalnom okruženju koji mogu doprinijeti jačanju razvojnog potencijala i ubrzanom razvoju na području Općine.

Polazeći od postojeće situacije i uvjeta, realno je da Općina Plaški ovakvim pristupom može relativno brzo i jednostavno organizirati i pokrenuti lepezu manjih projekata i lokalnih projekata, koji se mogu učinkovito financirati iz strukturnih i investicijskih fondova EU, te generirati ubrzani razvoj i pokretanje stvari u željenom smjeru...

Pritom, s obzirom na težinu postojeće situacije, sigurno je će ostvarenje ovakvih smjernica i strateške vizije tražiti vrlo ozbiljno angažiranje te kvalitetnu suradnju i partnerstvo lokalne samouprave i svih zainteresiranih nositelja razvoja u Općini Plaški. Međutim, s obzirom na prirodu i strukturu konkretnih operativnih pitanja, problematike, uvjeta i mogućnosti, realno se nameće zaključak da **ostvarivanje razvoja Općine neće bitno ovisiti o nekim posebnim prijetnjama, opasnostima, nepoznanicama i rizicima**, na koje bi nositelji lokalnog razvoja mogli teško reagirati.

Prema tome, na Općini je šansa i odgovornost da isplanira i pokrene razvojne aktivnosti i procese, i da tim putem krene rješavati probleme i ostvarivati osmišljen razvoj, najprije „korak po korak“, a potom do sve bržih i snažnijih koraka na liniji prevladavanja negativnih trendova, pokretanja gospodarskog i društvenog razvoja, zaustavljanja depopulacije te ostvarivanja ruralne obnove.

4. BITNA PODRUČJA I KOMPONENTE UKUPNOG RAZVOJA OPĆINE (STRATEŠKI PRAVCI RAZVOJA OPĆINE)

Na temelju svih navedenih podloga, prikupljenih informacija i znanja o lokalnoj zajednici, te stručne i iskustvene ocjene i valorizacije svih prikupljenih podataka, rezultata učinjenih analiza i SWOT analize Općine, utvrđeno je da su za održiv razvoj općine bitne slijedeće komponente:

- 1. Položaj i prostorna baština** (prostor, okoliš, vrijedni krajolici, slika ruralnog prostora, prirodni resursi, biološke raznolikosti, geološke raznolikosti, tradicijsko i kulturno nasljeđe, zaštita okoliša, itd...);
- 2. Društveno i razvojno okruženje** (komunalna i društvena infrastruktura, kvaliteta života)
- 3. Gospodarski razvoj – poduzetništvo, ruralne usluge, zelene djelatnosti, obnovljivi izvori energije, održiva prerada drva i druge dugoročno održive djelatnosti;**
- 4. Poljoprivreda i proizvodnja hrane, šumarstvo, lovstvo,**
- 5. Turizam i ruralni turizam** (smještaj, gastronomija, izleti, rekreativni, edukacijski, cikloturizam, avanturistički, team-building, lovni, ribolovni, i dr.), ugostiteljstvo;
- 6. Upravljanje lokalnim razvojem**

Navedenih 6 komponenti čine bitne komponente i pravce ukupnog razvoja Općine, tj. područja na kojima treba ciljano djelovati da bi se ostvario ukupni razvoj Općine.

Realnom ocjenom stanja, postavljanjem realnih ciljeva i ostvarivanjem zacrtanih učinaka na ovim područjima moguće je pokrenuti pozitivne promjene te, postepeno i sve brže, ostvariti mijenjanje danas nepovoljnog stanja i pokretanje održivog razvoja Općine.

U tu svrhu, u nastavku je potrebno za svaku od navedenih komponenti napraviti SWOT analizu te utvrditi razvojne potencijale i ograničenja, i potom definirati stratešku viziju razvoja svake komponente.

Nakon toga i na temelju tako utvrđenih razvojnih mogućnosti i prepreka, te strateških vizija razvoja po komponentama ukupnog razvoja, biti će moguće donijeti odluke o razvojnoj viziji i strateškim ciljevima Općine, specifičnim ciljevima, ključnim potrebama, te mjerama, projektima i aktivnostima kojima će se takvi ciljevi realizirati.

5. SWOT ANALIZE STRATEŠKIH PODRUČJA I PRAVACA UKUPNOG RAZVOJA OPĆINE

U nastavku se prikazuju SWOT analize, koje su napravljene za svako od prioritetnih područja ukupnog razvoja Općine.

Na temelju učinjenih SWOT analiza, za svako područje je napravljena strateška vizija razvoja na prioritetnim pravcima, i utvrđeni su provedbeni zadaci.

5.1. SWOT analiza i strateška vizija razvoja u komponenti

POLOŽAJ I PROSTORNA BAŠTINA

(prostor, okoliš, slika ruralnog prostora, prirodno, kulturno i tradicijsko nasljeđe, biološke raznolikosti, geološka raznolikosti, čisti zrak i vode itd.)

(razvojna komponenta br. 1)

5.1.1. SWOT ANALIZA POLOŽAJA I PROSTORNE BAŠTINE OPĆINE

SNAGE	SLABOSTI	MOGUĆNOSTI/PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> ⌚ Dobar geoprometni položaj (središnji položaj između regionalnih centara, Plitvičkih jezera, Jadrana i Istre, brz pristup Zagrebu, blizina EU prometnih koridora); ⌚ Odlična prometna povezanost; ⌚ Relativno velik i dobro očuvan (nedevastiran) prostor – sačuvana slika ruralnog prostora ⌚ Krajobrazne vrijednosti (lijep i raznolik krajolik, ugodna klima); ⌚ Bogata i sačuvana biološka raznolikost ⌚ Vrijedni i relativno dobro sačuvani prirodni resursi (vode, šume poljoprivredna tla); ⌚ Zanimljivo povijesno-kulturno i tradicijsko nasljeđe; ⌚ Vrijedni lokaliteti sa očuvanim integritetom prirodnog i kulturnog nasljeđa; 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Nerazvijena svijest o značaju i potencijalima prostorne baštine, te o potrebi i mogućnostima njezine sustavne zaštite, očuvanja i održivog korištenja u funkciji razvoja; ■ Nedostatak sustavnog upravljanja prostornom baštinom i prirodnim resursima, u cjelini; ■ Nedovoljno, ekstenzivno i gospodarski neučinkovito korištenje prirodnih resursa i baštine kao razvojnog resursa; ■ Slabo razvijen sustav zaštite okoliša (nema kanalizacije, nema sustavnih aktivnosti i mjera u cilju zaštite, itd.) ■ Prostor Općine nije dovoljno kultiviran ■ Ugroženost površinskih i podzemnih voda zbog nepostojanja kanalizacije ■ Loše stanje privatnih šuma ■ Velike površine neobrađenog i zapuštenog poljoprivrednog zemljišta; ■ Nedovoljan finansijski kapacitet Općine ■ Nema konzervatorskih podloga za zaštitu prirodnog i kulturnog nasljeđa; ■ Nedostatak odgovarajuće educiranih i stručnih kadrova za upravljanje razvojem u sektoru prostorne baštine 	<ul style="list-style-type: none"> ⌚ Regionalno povezivanje i uključivanje u razvojne programe EU; ⌚ Rast vrijednosti prostora i jačanje konkurentnosti Općine - korištenje prednosti zbog dobrog položaja i prometne povezanosti; ⌚ Očuvanje i kultiviranje prostora i vrijedne prostorne baštine kao temeljnog resursa, te njihovo razvojno integriranje i korištenje u funkciji održivog razvoja, promocije, brendiranje te jačanja prepoznatljivosti i konkurentnosti Općine; ⌚ Razvoj lokalnih projekata za učinkovito korištenje prirodnih resursa i prostornog nasleđa u funkciji održivog razvoja Općine: <ul style="list-style-type: none"> ➢ razvoj održive, integralne i ekološke poljoprivrede, ➢ turistifikacija, ➢ obnovljivi izvori energije, zaštita od klimatskih promjena (itd.); ➢ održivo šumarstvo i lovstvo, itd...; ⌚ Pripremanje i izvedba projekta odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda (kanalizacija); ⌚ Učinkovito upravljanje razvojem i pripremanje projekata za financiranje bespovratnim sredstvima iz EU i nacionalnih fondova za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost 	<ul style="list-style-type: none"> ● Neplanska gradnja gospodarskih i drugih sadržaja koji mogu trajno devastirati okoliš, ● Ugrožavanje voda i okoliša zbog nepostojanja infrastrukture za odvodnju i zbrinjavanje otpadnih voda ● Ugrožavanje prostora i bioloških raznolikosti zbog neplanske sječe i neadekvatnog održavanja šuma; ● Ugrožavanje prostora i biološke raznolikosti zbog zapuštanja poljoprivrednih tala; ● Ugrožavanje okoliša, tala, vodotoka i podzemnih voda zbog neadekvatnog tretiranja tala umjetnim gnojivima i kemijskim sredstvima; ● Ugrožavanje okoliša i prirodne baštine zbog neadekvatnog gospodarenja otpadom; ● Ugrožavanje okoliša i prostorne baštine zbog neadekvatnog polaganja infrastrukture; ● Zapušteni prostor bivše tvornice celuloze ● Globalne klimatske promjene ● Nepovoljna ekomska situacija

5.1.2. Strateška vizija razvoja u komponenti položaja i prostorne baštine

Razvoj Općine treba omogućiti **optimalno iskorištavanje dobrog položaja i prometne povezanosti**, te blizine tržišta. Dakle, Općina ima uvjete za učinkovit nastup na tržištu, i svoj razvoj treba temeljiti na vlastitim resursima, prednostima, proizvodima i vrijednostima, s kojima će biti prepoznatljiva i konkurentna na otvorenom tržištu, i na razvoju turizma;

Općina Plaški ima vrijednu i očuvanu **prostornu baštinu** (prostor, vrijedni krajolici i lokaliteti, poljoprivredno zemljište, šume, vode, čisti zrak, georaznolikosti, bioraznolikosti, tradicijsko i kulturno nasljeđe, itd...), koja čini vrijedan **područni kapital i resurse**, na kojima Plaški može i treba temeljiti dugoročno održiv razvoj.

Vrijedna prostorna baština, klima te postojeći prirodni resursi i raznolikosti **osiguravaju dobre uvjete za uspješan razvitak niza lokalnih djelatnosti i autohtonih proizvoda** s povećanim stvaranjem dodane vrijednosti, za kakvim na otvorenom tržištu postoji kontinuirana i stalno rastuća potražnja, i koji mogu osigurati prepoznatljivost i konkurentnost Općine i lokalnih proizvođača, kao i učinkovit, dovoljno brz te dugoročno održiv ukupan razvoj, a naročito:

- ✚ autohtono povrće i voće
- ✚ prerađevine od povrća i voća („zdrava hrana“)
- ✚ prikupljanje i prerada šumskih proizvoda i ljekovitog bilja
- ✚ ruralni turizam
- ✚ ugostiteljstvo i usluge temeljene na lokalnim resursima
- ✚ prerada drva
- ✚ iskorištavanje biomase za obnovljive izvore energije i energetsku učinkovitost

Zbog svega navedenog, u komponenti položaja i prostorne baštine se strateški nameću slijedeći opći i pojedinačni interesi i zadaci:

- a) Općina mora **zaštiti, sačuvati i kontinuirano unaprjeđivati** postojeću prostornu baštinu i područne kapitale;
- b) pripremiti i provesti razvojne aktivnosti, programe i projekte lokalnog razvoja koji će omogućiti da se postojeći područni kapitali, prostorna baština i svi potencijali Općine **stave u funkciju ubrzanog i dugoročno održivog razvoja**, tj. organiziranja i pokretanja navedenih djelatnosti i proizvodnje, s kojima Općina može krenuti naprijed, uključiti i aktivirati lokalne ljudi i sve dostupne potencijale, te pokrenuti ubrzani razvoj.

5.2. SWOT analiza i strateška vizija u komponenti DRUŠTVENO I RAZVOJNO OKRUŽENJE

(razvojna komponenta br. 2)

5.2.1. SWOT ANALIZA DRUŠVENOG I RAZVOJNOG OKRUŽENJA

SNAGE	SLABOSTI	MOGUĆNOSTI/PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> ⌚ Postoji kontingenat zaposlenih osoba u zanimanjima i s iskustvima koji su značajni za ruralni razvoj Općine; ⌚ Kontingenat neaktivne radne snage; ⌚ Zadovoljavajuća osnovna fizička infrastruktura: <ul style="list-style-type: none"> - struja - cestovna mreža, željezница, - telekomunikacije, pošta, broadband; - vodoopskrba; ⌚ Donesen je Prostorni plan uređenja, ⌚ Obnovljene zemljишne knjige; ⌚ Uspostavljena osnovna infrastruktura društvenih djelatnosti (osnovna škola, ambulanta, stomatolog, vatrogasna zajednica, čišćenje snijega, šport, suvremeno kino, knjižnica itd.); ⌚ Ustrojena su komunalna poduzeća i osnovne komunalne usluge (vodoopskrba, odvoz otpada, održavanje prometnica, zimska služba, itd.), kao i uvjeti za razvoj komunalnih djelatnosti; ⌚ Dostupnost osnovnih ruralnih usluga (trgovina, banka, ugostiteljstvo, širokopojasni internet, servisi, crkve, zabava itd.); ⌚ Općina nije prezadužena, općinski Proračun i imovina nisu opterećeni obvezama ili teretima koji bi mogli ograničavati razvoj; ⌚ Načelnik i lokalna samouprava su orijentirani prevladavanje problema i pokretanje razvoja 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Depopulacija, visok udio stanovništva starije dobri, visok udio stanovništva u mirovini, smanjivanja udjela radno aktivnog stanovništva; ■ Mali broj zaposlenih, ■ Nepovoljna obrazovna struktura, i manjak kvalificirane radne snage; ■ Nepostojanje programa cjeloživotnog obrazovanja i aktivnog zapošljavanja (eduksija, tečajevi, dokvalifikacija, i sl.); ■ Nerazvijen civilni sektor, nezainteresiranost i nedovoljna uključenost stanovništva u pitanja lokalne samouprave i razvoja; ■ Rascjepkanost zemljista i neriješeni imovinsko-pravni odnosi; ■ Nepotpuno prostorno planiranje; ■ Problematična mreža lokalnih i nerazvrstanih cesta; ■ Nedostatak javnog prijevoza ■ Manjkava vodoopskrba: ■ Nepostojanje sustava javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda; ■ Nepostojanje plinske mreže; ■ Nema poduzetničke infrastrukture; ■ Manjkavo zbrinjavanje otpada; ■ Manjkava energetska učinkovitost ■ Manjkavo zdravstvo i nedostatna socijalna skrb; ■ Minski sumnjiva područja 	<ul style="list-style-type: none"> ⌚ Prihvatanje participativnog pristupa, razvoj svijesti o vlastitim potrebama i mogućnostima, pokretanje razvoja i projekata kojim će se povećavati kvalitetu života; ⌚ Velike mogućnosti financiranja lokalnih razvojnih aktivnosti i projekata iz EU i nacionalnih fondova; ⌚ Dinamično pripremanje lokalnih projekata, aktivno uključivanje u partnerske programe i mjerne poticanja ruralnog razvoja na razini Programa ruralnog razvoja EU, RH i Županije, te korištenje dostupnih mogućnosti i fondova za sustavno pripremanje, financiranje i realizaciju projekata koji trebaju omogućiti organizacijsko i ekonomsko aktiviranje lokalne zajednice, uključivanje svih dostupnih potencijala, te postepeno rješavanje strukturnih problema i stvaranje uvjeta za razvoj i povećanu kvalitetu života, a naročito: <ul style="list-style-type: none"> – informiranje, edukacija, cjeloživotno obrazovanje, mobilnost i aktivna politika zapošljavanja – razvoj i unaprjeđivanje komunalne infrastrukture i usluga; – izgradnja sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda – poduzetnička infrastruktura – tržišna infrastruktura za razvoj poljoprivredne proizvodnje; – razvoj društvenih djelatnosti 	<ul style="list-style-type: none"> ● Nastavak i produbljivanje negativnih demografskih trendova; ● Mirenje sa nepovoljnom situacijom, otpori participativnom pristupu i nastojanja da se odgovornost za prevladavanje nepovoljnog stanja i pokretanje razvoja prebacuje na državnu razinu i regionalnu razinu, i druge "vanjske" (i političke) faktore" ● Otpori razvoju civilnog društva i društvene inkluzije (uključenost lokalnog stanovništva u pitanja lokalnog razvoja), te pokušaji da se razvojna pitanja i problemi politiziraju i koriste za dnevopolitičke svrhe i parcijalne interese. ● Propuštanje ili nemogućnost Lokalne samouprave da osmisli, organizira i aktivira Općinu na liniji osmišljenog razvoja, učinkovitog mijenjanja nepovoljnog stanja te pokretanja projekata koji trebaju omogućiti učinkovito financiranje iz EU fondova i dugoročno održiv razvoj; ● Odljev ljudi i kadrova, osobito mlađih i školovanih; ● Korupcija ● Jačanje i produbljivanje nepovoljnih okolnosti i trendova u okruženju (regionalni i globalni ekonomski problemi i narušavanja otvorenog tržišta, klimatske promjene, krizne situacije kao što su COVID, izbjegličke krize, itd.);

5.2.2. Strateška vizija razvoja u komponenti društvenog i razvojnog okruženja

Sve analize društvenog i razvojnog okruženja govore da postojeće stanje loše: Općina je siromašna i suočena s velikim problemima, vladaju depopulacija, nedostatak ljudi i negativni trendovi (...); Gospodarstvo, ekomske aktivnosti i prihodi stagniraju i kontinuirano slabe, poljoprivreda je devastirana, mali je broj aktivnih gospodarskih subjekata i OPG-a s učinkovitom proizvodnjom i poslovanjem, i mali je broj zaposlenih (...); Starosna, obrazovna i kvalifikacijska struktura su vrlo loši; Ljudi su demotivirani i dezorientirani i vrlo je velik udio neaktivnog stanovništva.

Ukratko, kada se gledaju takvi podaci i činjenično stanje, iz današnje perspektive **se čini kao da se ništa ne može napraviti, i kao da je situacija gotovo bezizlazna**. Međutim, **NIJE TAKO**:

Naime, ako se na stvari gleda dinamično, uvidom u stvarno činjenično stanje i sve učinjene analize, vidljivo je da Općina Plaški ipak **ima sve potrebne uvjete, bitnu infrastrukturu i mogućnosti** za pokretanje razvojnog procesa. Dakle, stanje je moguće mijenjati, čak i relativno brzo i jednostavno, ali bitno je pokrenuti razvoj.

Prema tome, da bi se nepovoljno društveno okruženje promijenilo i da bi se pokrenuo razvoj, potrebno je da Općina prihvati **ulogu i mogućnosti** koji joj pripadaju u skladu s razvojnim programima, propisima i praksom u Europskoj uniji, tj. da **osmisli** razvoj i **da ponudi** lokalnoj zajednici i ljudima proaktivni pristup, kao i lepezu konkretnih mogućnosti i rješenja za prevladavanje današnjih problema i pokretanje razvoja, i da se u lokalnoj zajednici sustavno pokrenu aktivnosti koje će generirati razvoj poticajnog okruženja, organiziranje i pokretanje lokalnih ljudi i Općine na putu razvoja.

U tom slučaju, moguće je postepeno ostvariti slijedeći scenarij:

- ⇒ Unatoč lošim demografskim pokazateljima, neaktivnosti velikog dijela stanovništva i depresiji, **biti će dovoljno onih koji će prepoznavati stvarne mogućnosti i svoje interese**, i koji će se aktivirati i uključiti u predviđene razvojne aktivnosti i projekte. Tim putem, stvarati će se „kritična masa“, rezultati i nova vrijednost, što će omogućiti sve snažnije aktiviranje i uključivanje danas neaktivnog stanovništva, te plansko i pravodobno prevladavanje svih onih demografskih i strukturnih problema koji se danas čine kao neprelazne prepreke razvoju (sve u svemu, zaustavljanje depopulacije);
- ⇒ Unatoč siromaštvu, slaboj ekonomskoj aktivnosti i malim prihodima, iz aktivnosti i općinskog Proračuna će planskim radom i upravljanjem biti moguće osiguravati dovoljne izvore za financiranje planiranih aktivnosti do faze kada će biti moguće da se javni i privatni projekti i ulaganja učinkovito financiraju sredstvima iz **EU i nacionalnih fondova** za poticanje ciljeva razvoja.

Štoviše, činjenica je da Općina planskim pristupom i djelovanjem može osigurati dovoljne izvore za plansko financiranje potrebnih aktivnosti, jer su joj za financiranje razvoja raspoloživa velika sredstva iz ESI fondova EU i nacionalnih fondova.

- ⇒ Tim putem, stvari će se u vremenu i prostoru postepeno mijenjati, jačati će stvaranje nove vrijednosti, i Općina će biti sposobna rješavati probleme, razvijati komunalnu i poduzetničku infrastrukturu, te kontinuirano unaprjeđivati društveno i razvojno okruženje.

U tom smislu, **važno je naglasiti da se razvojna problematika i potrebe razvoja Općine, a naročito u segmentu razvojnog okruženja, dobro uklapaju u razvojne vizije, ciljeve i prioritete za ruralni razvoj i poljoprivrednu koji se donese u EU i RH za razdoblje od 2021. – 2027. godine, i za financiranje iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i nacionalnih fondova.**

Općina to treba iskoristiti.

**5.3. SWOT analiza i strateška vizija u komponenti
RAZVOJ PODUZETNIŠTVA
(obrt i malo poduzetništvo - OPG, MMP)**

(razvojna komponenta br. 3)

5.3.1. SWOT ANALIZA U KOMPONENTI RAZVOJA PODUZETNIŠTVA

SNAGE	SLABOSTI	MOGUĆNOSTI/PRILIKE	PRIJETNJE
<p>☺ Postojanje gospodarskih tradicija u poljoprivredi i poduzetništvu;</p> <p>☺ Postojanje fonda radne snage s iskustvima u djelatnostima od značaja za razvoj Općine;</p> <p>☺ Vrlo povoljan geografski položaj, blizina glavnih tržišta, i odlična prometna povezanost (smještaj između regionalnih centara u Središnjoj Hrvatskoj, Istra, Dalmacija, odličan pristup Zagrebu i Euro regiji);</p> <p>☺ Postojanje relativno velikih površina očuvanog poljoprivrednog i ostalog zemljišta za razvoj poljoprivrede;</p> <p>☺ Atraktivne lokacije, kvalitetni resursi i potencijal za razvoj ruralnog turizma;</p> <p>☺ Donesen je prostorni plan uređenja;</p> <p>☺ Obnovljene zemljишne knjige</p> <p>☺ Postojanje prostora i pogodnih lokacija za razvoj poduzetništva i uspostavljanje poduzetničke infrastrukture;</p> <p>☺ Postoje mogućnosti nuđenja poticajnih uvjeta za razvoj poduzetništva, kao i za privlačenje deficitarnih kadrova;</p> <p>☺ Pogodni uvjeti za razvoj obnovljivih izvora energije (biomasa, biopljin);</p> <p>☺ Postoji osnovna fizička infrastruktura;</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Mali BDP, nedostatak sredstava, mala ekonomska i gospodarska aktivnost; ■ Nerazvijeno poduzetničko okruženje na Općini i nedovoljno razvijen poduzetnički mentalitet i interes; ■ Mali broj aktivnih gospodarskih subjekata, uglavnom s vrlo niskom razinom poslovanja i prihoda, slab razvojni potencijal; ■ Nema organiziranih nositelja razvoja na lokalnoj razini; ■ Nepoticajno okruženje, pasivnost, slaba informiranost, nedostatak inicijativa i motivacije; ■ Niska tehnološka i organizacijska razina, nedovoljna konkurentnska sposobnost lokalnog gospodarstva; ■ Nema lokalnih proizvoda i robni marki, kao nositelja prepoznatljivosti i izlaza na tržište ■ Nema suradnje, povezivanja i zajedničkog izlaska lokalnih gospodarstvenika na tržište ■ Neprepoznatljivost i nedovoljna konkurenčnost lokalnog gospodarstva; ■ Nedovoljna informiranost o programima i mogućnostima za učinkovito planiranje, pripremanje i financiranje projekata iz ESI fondova EU; 	<p>◎ Razvoj pozitivnog poduzetničkog okruženja:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ dogovor oko jasne vizije razvoja; ➢ pripremanje strateških razvojnih programa i ponude projekata za lokalne proizvođače i poduzetnike; ➢ informiranje, lociranje i uključivanje lokalnih proizvođača i poduzetnika u razvojne aktivnosti; <p>◎ Učinkovito organiziranje i djelovanje radi stvaranja uvjeta za uspješno upravljanje lokalnim razvojem, pripremanje lokalnih programa i projekata, te korištenje bespovratnih potpora iz EU i nacionalnih fondova za financiranje investicija, a naročito:</p> <ul style="list-style-type: none"> – restrukturiranje poljoprivrede, razvoj održivih oblika proizvodnje i PG-a; – izgradnja tržišne infrastrukture za poljoprivredne proizvode; – razvoj poduzetničke infrastrukture, – organiziranje i povezivanje lokalnih proizvođača i poduzetnika, razvoj vrijednih i tržišno atraktivnih lokalnih robnih marki, kao nositelja zajedničkog izlaza na tržište; – razvoj ruralnog turizma i ruralnih usluga; – povezivanje poljoprivrede i turizma – obnovljivi izvori energije i „zelene industrije“; – šumarstvo i kvalitetna drvo prerada 	<ul style="list-style-type: none"> ● Pasivnost, neaktivnost i sklonost postupanju "linijom manjeg otpora"; ● Nepovjerenje, neprepoznavanje i otpori lokalnih čimbenika participativnom pristupu, te opasnost od negativne politizacije gospodarskih pitanja i prioriteta; ● Kašnjenje s osmišljavanjem, predlaganjem, iniciranjem, pripremanjem i pokretanjem lokalnih programa, projekata i aktivnosti, koji su nužni kao osnova za organiziranje lokalnih ljudi i malih poduzetnika, pokretanje projekata, te privlačenje bespovratnih potpora iz EU fondova; ● Presporo i nesustavno pripremanje lokalnih projekata za financiranje iz EU i nacionalnih fondova; ● Rast konkurenčije proizvođača iz EU i razvijenih domaćih regija u poljoprivredi, prerađivačkoj industriji i trgovini, u slučaju propuštanja i kašnjenja s razvojnim aktivnostima i prilagodbama na lokalnoj razini; ● Jačanje odljeva stručnih i visokoobrazovanih kadrova; ● Korupcija ● Globalne klimatske promjene, i propuštanje mjera za pravodobno prilagođavanje

5.3.2. Strateška vizija razvoja u komponenti razvoja poduzetništva

Svi dostupni podaci i učinjene analize govore da je Općina Plaški gospodarski nerazvijena, da je vrlo mala ekonomski aktivnost, i da su gospodarska situacija i uvjeti za razvoj Općine danas vrlo loši, pa se stvara i dojam besperspektivnosti i vlada depresija. Ovako loše stanje je posljedica niza povijesnih okolnosti i dugotrajnog razdoblja u Općini i relevantnom okruženju, u kojem su se događali negativan razvoj i dezintegracija, te sve snažnija depopulacija i propadanje svih segmenata gospodarstva...

Međutim, kao i kod društvenog i razvojnog okruženja, sve analize realno ukazuju da **NE MORA BITI TAKO, i da Općina Plaški u stvarnosti ima solidne uvjete, okolnosti i bitne sastavnice razvojnog potencijala koji omogućavaju učinkovit gospodarski razvoj.** Prema tome, kao i kod razvojnog okruženja, Općina mora osmisliti odgovarajuće razvojne programe i projekte lokalnog razvoja, i ponuditi lokalnoj zajednici i ljudima rješenja za održiv razvoj. Ovo naročito zbog slijedećih razloga:

- ⇒ Na području Općine postoje lokalni resursi, autohtoni proizvodi i proizvodne tradicije, koji **omogućavaju relativno brz i jednostavan razvoj lokalnih proizvoda – robnih marki s povećanim stvaranjem dodane vrijednosti** za kojima na otvorenom tržištu postoji dobra i stalno rastuća potražnja (autohtonu povrće i voće, stočarstvo, mlječno govedarstvo, prirodni proizvodi i ljekovito bilje, proizvodnja zdrave hrane, ruralni turizam, usluge, itd...), s kojima lokalni proizvođači i Općina mogu organizirano izaći na tržište, te osigurati prepoznatljivost i dobru konkurentnost.
- ⇒ Planskim pristupom je ovakve oblike proizvodnje moguće relativno jednostavno organizirati i formirati razvojne matrice, pripremati lokalne projekte, te financirati razvoj i glavna ulaganja dostupnim vlastitim izvorima i **sredstvima iz Fondova EU i nacionalnih fondova**. Radi se o projektima i proizvodima koji se dobro uklapaju u strateške ciljeve ruralnog razvoja RH i EU, i za koje su razvojnim programima EU i RH predviđeni kvalitetni uvjeti financiranja;
- ⇒ Unatoč malom broju aktivnih proizvođača i poduzetnika (OPG, MMP) i deficitu radne snage, činjenica je da Općina organiziranim pristupom **ima – i može osigurati ljudi**, struku i nužne potencijale koji mogu pokrenuti razvoj i procese stvaranja nove vrijednosti („zakotrljati „grudu“), a koji će potom generirati širi interes, povezivanja i „kritičnu masu“ za pokretanje dinamičnog razvoja;

Zbog svega toga, Općina može i treba pripremiti razvojne programe i ponudu projekata, te uspostavljati i jačati pozitivno razvojno okruženje i uvjete za pokretanje razvoja. Tu je naročito značajno:

- kvalitetna prezentacija i informiranje ljudi o mogućnostima, ponudi projekata i svemu što ih zanima kako bi mogli prepoznati vlastite mogućnosti i interes, i donositi odluke o uključivanje i pokretanju vlastitih projekata ;
- uspostavljanje organizirani pristup i sustavne uvjete za razvoj lokalnih projekata, te osigurati dostupnost stručne podrške i svih potrebnih znanja kako bi se projekti mogli pripremati, pokretati i financirati sigurno, planski-stabilno, kvalitetno i pod najpovoljnijim mogućim uvjetima;
- uspostavljanje poduzetničke i tržišne infrastrukture za razvoj, koja će biti nositelj organiziranja i zajedničkog nastupanja, razvoja proizvodnje, i zajedničkog izlaska na tržište;

5.3.2.1. Provedbeni ciljevi u komponenti razvoja poduzetništva

Br.	Opis cilja
1.	<p>Uspostavljanje uvjeta za osmišljen razvoj malog poduzetništva te poticajnog poduzetničkog okruženja, a naročito:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Utvrđena vizija, ciljevi, mogućnosti i rješenja za prevladavanje problema i pokretanje lokalnog razvoja, - Definirane sektorske strategije, akcijski planovi i projekti lokalnog razvoja, - Pripremljena ponuda projekata za lokalne proizvođače i male poduzetnike, - Jačanje potpore poduzetništvu (formiranje poduzetničkog centra, informiranje, edukacija i savjetovanje, osiguravanje stručne i organizacijske potpore lokalnim poduzetnicima (OPG, MMP) i nositeljima razvoja kod osmišljavanja, pripremanja i realizacije projekta na njihovim gospodarstvima/tvrtkama, itd.)
2.	<p>Razvoj sposobnosti postojećih mikro, malih i srednjih poduzetnika (OPG-i, obrti, zadruge i ostali MMP) za konkurentno poslovanje, što znači osobito:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sposobljavanje za korištenje suvremenih tehnologija komuniciranja i nastupanja; - tehnološko ekipiranje, usvajanje suvremenih proizvodnih tehnologija i - stručno ekipiranje i informatički sustav - visoka kvaliteta proizvoda i usluga, - povećavanje organizacijske efikasnosti, produktivnosti i ekonomičnosti - usklađenost sa standardima zaštite okoliša i energetske učinkovitosti
3.	<p>Aktivna uloga Općine u osiguravanju potpore lokalnim proizvođačima i poduzetnicima (OPG, MMP) u cilju razvoja konkurenčnosti, povećavanja učinkovitosti poslovanja, te uključivanja u mjerne i programe poticanja malog poduzetništva na razini Karlovačke županije, RH i EU:</p> <ul style="list-style-type: none"> - informiranje, te pribavljanje potrebnih informacija i savjeta, povezivanje; - organiziranje stručne pomoći kod osmišljavanja, pripremanja i razvoja projekata lokalnih proizvođača i poduzetnika (OPG, MMP) te kod pripremanja i kandidiranja projekata za EU i nacionalne fondove - poticanje i podupiranje oblika povezivanja i zajedničkog nastupanja;
4.	<p>Organiziranje te razvoj povezivanja i zajedničkog izlaza lokalnih poduzetnika na otvorenom tržištu</p> <ul style="list-style-type: none"> - tehnološko, organizacijsko, razvojno i poslovno povezivanje s ciljem razvoja zajedničke proizvodnje, zajedničkog nastupanja na tržištu, konkurenčnosti i dugoročne održivosti; - uspostavljanje oblika zajedničkog poslovanja i nastupanja: proizvođačke organizacije, izvorne zadruge, zajednička poduzeća, itd... - razvoj komercijalnih količina lokalnih proizvoda i robnih marki, kao nositelja zajedničkog izlaska na tržište, prepoznatljivosti i konkurenčnosti lokalnih poduzetnika (OPG, MMP) i Općine; - razvoj nastupanja na lokalnom, užem i širem regionalnom okruženju, te otvorenom tržištu RH i EU, uključivanje u oblike tržišne inkvizije (marketinške strategije, nastupi na sajmovima, uključivanje u klastere i korporacijske lance RH i EU, itd...);

<p>5.</p>	<p>Uspostavljanje poticajnih uvjeta za otvaranje i razvoj novih poduzetnika (OPG, obrta i drugih MMP) u djelatnostima koje su potrebne lokalnoj zajednici i važne su za kvalitetu života i održiv razvoj Općine, a naročito:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prerađivački i distributivni kapaciteti za autohtone poljoprivredne proizvode s povećanim stvaranjem dodane vrijednosti (autohtono povrće, meso, mlijeko, aromatično i ljekovito bilje, voće, itd...) - proizvodne i ruralne usluge (mehanizacija, građenje i opremanje, prijevoz, servisi, stručne usluge, inženjering, konzalting, finansijske usluge, itd...); - ruralni turizam (smještaj, prehrana, rekreativna, sportski i avanturistički turizam, lovni i ribolovni turizam, „team building“, ciklo-turizam, edukacijski turizam, itd...) i usluge u turizmu; - trgovina, ugostiteljstvo, uslužne djelatnosti, itd...
<p>6.</p>	<p>Izgradnja i uspostavljanje poduzetničke zone „kao mjesta za razvoj poduzetništva“, u kojoj se osiguravaju slijedeći uvjeti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kvalitetna fizička infrastruktura i prostor za razvoj poduzetništva, koji se nudi lokalnim MMP-ima, te za privlačenje potencijalnih ulagača iz okruženja; - poticajni uvjeti za izgradnju kapaciteta i pokretanje proizvodnih i uslužnih djelatnosti; - poticajno okruženje za razvoj proizvoda, te razvoj oblika suradnje, povezivanja i nastupanja; <p>Općina Plaški ima povoljne mogućnosti za izgradnju i uspostavljanje manje poduzetničke zone na lokaciji bivše Vojarne u Plaškom, gdje postoji sva potrebna infrastruktura i dobri uvjeti za razvoj odgovarajućih proizvodnih i poslovnih kapaciteta od značaja za lokalni razvoj (npr. mini mlijekara, mali pogoni za preradu, mali uslužni kapaciteti itd...), u skladu sa sadašnjim mogućnostima i potrebama Općine i lokalnog gospodarstva.</p> <p>Na taj način, u ovom periodu je potrebno pokretno pokrenuti razvoj, a na takvim osnovama će u budućem razdoblju eventualno biti moguće krenuti s projektom veće poduzetničke zone u skladu s dugoročnim razvojnim mogućnostima i potrebama.</p>

**5.4. SWOT analiza i strateška vizija u komponenti
POLJOPRIVREDA i PRERADA**

(razvojna komponenta br. 4.)

5.4.1. SWOT ANALIZA POLJOPRIVREDE I PRERADE

SNAGE	SLABOSTI	MOGUĆNOSTI/PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> ⊕ Relativno velike površine očuvanog poljoprivrednog zemljišta, tradicije i dobri uvjeti za proizvodnju autohtonog povrća, voća, ratarskih kultura te ljekovitog i aromatično bilja, s povećanim stvaranjem dodane vrijednosti, za koje postoji dobra i stalno rastuća potražnja na otvorenom tržištu (naravno, uz uvjet komercijalnih količina); ⊕ Postoje odlični uvjeti, tradicije i recepture za proizvodnju „zdrave hrane“ s povećanim stvaranjem dodane vrijednosti („Ogulinski kiseli kupus“ i druge prerađevine, ljekovito i aromatično bilje, mlijeko, meso, itd.); ⊕ Dobri uvjeti i uspješne tradicije stočarske proizvodnje (govedarstvo, ovce, koze); ⊕ Na Općini postoje specijalizirana gospodarstva, kao i mlađi i perspektivni proizvođači, koji mogu biti pokretači razvoja; ⊕ Dobar geografski položaj, blizina velikih tržišta prodaje za proizvode Općine (Plitvička jezera, kontinentalna i jadranska Hrvatska, turizam, blizina EU), te odlična prometna povezanost; ⊕ Postojanje prostora i pogodnih lokacija za razvoj tržišne infrastrukture za poljoprivrednu proizvodnju i preradu; ⊕ Pogodnost za EU fondove, kao i projekte usklađivanja s klimatskim promjenama i energetske učinkovitosti; 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Nema organiziranih nositelja razvoja na lokalnoj razini; ■ Nepovoljno razvojno okruženje, lokalni proizvođači su slabo informirani o mogućnostima, bez organizacijske i stručne podrške, pasivni i nemotivirani za razvojne aktivnosti i proizvodnju; ■ Mali broj specijaliziranih proizvođača s uhodanom proizvodnjom; ■ Niska tehnološka razina i ekstenzivnost proizvodnje, slaba produktivnost ■ Nema prepoznatljivih i konkurentnih lokalnih proizvoda (nema komercijalne proizvodnje ni komercijalnih količina); ■ Ne postoji tržišna infrastruktura za poljoprivredne proizvode, kao nužan uvjet za organiziranje lokalne proizvodnje, razvoj proizvoda i izlaz na tržište; ■ Nema lokalnih robnih marki kao nositelja zajedničkog izlaza na tržište; ■ Slaba konkurenčna sposobnost i nepostojanje uvjeta za organizirani izlaz na tržište; ■ Nema organiziranog pristupa razvoju, niti sustavnijih razvojnih i projektnih aktivnosti, koji su potrebni kako bi se lokalnim proizvođačima omogućilo lakše pripremanje i kandidiranje projekata, i da bi bespovratna sredstva iz EU i nacionalnih fondova bila dostupnija lokalnim proizvođačima i projektima; 	<ul style="list-style-type: none"> ⊕ Razvoj poticajnog okruženja za restrukturiranje i razvoj poljoprivrede: <ul style="list-style-type: none"> ➢ pripremanje strateških razvojnih programa i ponude projekata za lokalne proizvođače; ➢ informiranje, lociranje i uključivanje lokalnih proizvođača u razvojne aktivnosti; ➢ organiziranje potpore realizaciji projekata lokalnih proizvođača; ⊕ Što brža realizacija pokrenutog projekta izgradnje velikog Pogona za kiseljenje kupusa s distributivnim centrom za povrće (PZ Ogulin), kao temeljne tržišne infrastrukture za proizvodnju i preradu povrća, i kao „primjera“; ⊕ Uspostavljanje i izgradnja tržišne infrastrukture za stočarsku proizvodnju i preradu na lokaciji bivše Vojarne u Plaškom (mini sirana, sušenje i prerada voća i ljekovitog bilja, mesa, itd...), koja bi mogla generirati povezivanja i proizvodnju u Općini i sub regiji (Plaški, Saborsko, Josipdol, i dr.); ⊕ Uspostavljanje i razvoj suvremenih oblika povezivanja i zajedničkog nastupanja (proizvođačke organizacije, izvorno zadružarstvo i sl.), s uporištem na proizvodne zone, po uzoru na uhodanu praksu u EU; ⊕ Pravodobni razvoj oblika zaštite od klimatskih promjena (konkurenčnost); ⊕ Organizirano pripremanje projekata i nastupanje radi pribavljanja znanja i potpora iz EU i nacionalnih Fondova 	<ul style="list-style-type: none"> ● Smanjivanje broja proizvođača, gubitak proizvodnje; ● Pasivnost, nezainteresiranost i neaktivnost lokalnih proizvođača i nositelja razvoja za uključivanje u lokalne aktivnosti i projekte, sklonost postupanju linijom manjeg otpora; ● Spora i nestabilna provedba operativnih razvojnih programa na EU i nacionalnoj razini; ● Jačanje odljeva stručnih i perspektivnih kadrova; ● Rast konkurenčije proizvođača iz EU i razvijenih domaćih regija u poljoprivredi i prerađivačkoj industriji, u slučaju propuštanja i kašnjenja s razvojnim aktivnostima i prilagodbama na lokalnoj razini; ● Pojava bolesti bilja i životinja ● Globalne klimatske promjene ● Korupcija

5.4.2. Strateška vizija razvoja u komponenti poljoprivrede i prerade

U općini Plaški postoje tradicije biljne i stočarske proizvodnje. Na žalost, stjecajem povijesnih i društvenih okolnosti, proizvodnja je u proteklih 30-tak godina kontinuirano slabila i danas je faktički devastirana, tako da na Općini djeluje samo manji broj specijaliziranih gospodarstava, a najveći dio čine mala gospodarstva se ekstenzivnom i neodrživom proizvodnjom, čiji broj se stalno smanjuje.

Ni u poljoprivredi NE MORA BITI TAKO: Ovo iz razloga jer sve analize pokazuju da na Općini postoje dobri uvjeti za tradicionalnu povrtlarsku i voćarsku proizvodnju s povećanim stvaranjem dodane vrijednosti, koja je tražena na otvorenom tržištu, kao i za stočarstvo a naročito govedarstvo. S druge strane, analize govore i da, unatoč nepovoljnem demografskom stanju, na Općini ipak postoji fond lokalnih ljudi i gospodarstava koji se mogu aktivirati i uključiti kao nositelji ovakve proizvodnje, i pokrenuti stvari...

Prema tome, **Općina treba obnoviti učinkovitu i dugoročno održivu poljoprivrednu proizvodnju**, uz korištenje svih mogućnosti i prednosti koje ima. U tom smislu, strateški razvoj poljoprivrede treba planirati i upravljati polazeći od utvrđenih uvjeta, mogućnosti i potreba Općine, te u skladu s „Vizijom i planom razvoja Hrvatske poljoprivrede i ruralnog razvoja“ (Svjetska banka, Ministarstvo poljoprivrede RH), i Programom ruralnog razvoja EU i RH za razdoblje 2021-2027 godine, koji je u fazi donošenja na tijelima EU i RH.

Za Općinu Plaški je važno da organizira konkurentnu poljoprivrednu proizvodnju i razvije kvalitetne robne marke koje će imati siguran plasman na otvorenom tržištu i omogućiti dobru isplativost i dugoročnu održivost lokalnih proizvođača. Time će se omogućiti uključivanje i zaposlenost za veliki broj postojećih obitelji, a naročito mlađih ljudi, koje se mogu baviti poljoprivrednom proizvodnjom. Ostvarivanje ovakvog plana podrazumijeva osobito slijedeće provedbene ciljeve:

- ➲ Proizvodnja **autohtonih kultura** koje dobro uspijevaju na području Plaškog, i zbog visoke kvalitete mogu osigurati dobru konkurentnost, potražnju i kvalitetne cijene na otvorenom tržištu. Lokalna proizvodnja treba biti dobro organizirana, tako da se na Općini mogu postići **komercijalne količine** s kojima je moguće osigurati **prepoznatljivost i konkurentnost na otvorenom tržištu RH i EU**;
- ➲ Kroz dobru organizaciju i suradnju sa strukom, osigurati visoku produktivnost, kvalitetu i dobru ekonomičnost proizvodnje;
- ➲ Na Općini treba pripremiti projekte i uspostaviti **tržišnu infrastrukturu** za poljoprivredne proizvođače, tj. odgovarajuće Pogone za preradu i distribuciju lokalnih proizvoda (kiseljenje kupusa, povrće i voće, mini sirana, mesne prerađevine, prerađevine od aromatičnog i ljekovitog bilja, itd...), na kojima će se naslanjati razvoj lokalne proizvodnje, i koje će organizirati proizvodnju, preuzimati sve proizvode od lokalnih, prerađivati i pretvarati u finalne proizvode za tržište (lokalne proizvode, i robne marke), i osiguravati zajednički izlaz na tržište i kvalitetnu prodaju. Za ovakav zadatak, treba iskoristiti dobre mogućnosti financiranja ovakvih projekata iz **EPFRR i drugih ESI Fondova Europske unije**.
- ➲ Nužno je uspostaviti oblike povezivanja i zajedničkog nastupanja lokalnih proizvođača i malih poduzetnika (MMP), najbolje kroz osnivanje proizvođačkih organizacija – izvornih zadruga na EU načelima;
- ➲ Za razvoj povrtlarske proizvodnje i prerade, treba iskoristiti mogućnosti uključivanja u Projekt PZ Ogulin, koja je pripremila Projekt izgradnje velikog Pogona za kiseljenje Ogulinskog kupusa s distributivnim centrom za povrće u naselju Lapat. Predviđeno je da se u okviru ovog Pogona organizira primarna proizvodnja kupusa i autohtonog povrća koje će Pogon preuzimati, prerađivati i plasirati na tržište kao zajedničku robnu marku. Općina podržava ovakav Projekt, jer je predviđeno da se njegovom realizacijom omogući uključivanje, te organiziranje i pokretanje proizvodnje na brojim lokalnim gospodarstvima, čime bi se omogućio ubrzani razvoj Općine i znatno popravljanje gospodarske i ekomske situacije;

- ➲ Radi uspostavljanja tržišne infrastrukture za stočarsku proizvodnju i preradu lokalnih proizvoda (mlijeka, mesa, voća, aromatičnog i ljekovitog bilja, i dr.), potrebno je planski uspostaviti **malu proizvodnu i poduzetničku Zonu na lokalitetu bivše Vojarne u naselju Plaški**. Budući da na ovoj lokaciji već postoji infrastruktura, industrijski kolosijek, i dio postojećih objekata koji se mogu iskoristiti za predviđene djelatnosti, ovdje bi se relativno jednostavno mogli uspostaviti proizvodni i distributivni sadržaji, na kojima bi se temeljio siguran razvoj odgovarajućih lokalnih proizvoda i robnih marki, koji bi omogućili organiziranje i razvoj odgovarajućih oblika primarne proizvodnje i usluga lokalnih OPG-a i drugih malih poduzetnika (MMP), i koji bi sve proizvedene količine preuzimali, prerađivali i plasirali na tržište. Ova strateška odrednica bi mogla uključivati slijedeće kapacitete, za koje na području Općine postoje dobri uvjeti:
 - **Mini sirana** (ciljani kapacitet za preradu 4 – 6 tisuća litara sirovinskog mlijeka/dnevno), koja bi organizirano preuzimala i prerađivala kravlje, ovčje i kozje mlijeko s područja Općine (ali i regionalnog okruženja), i proizvodila kvalitetne sireve i mliječne proizvode prema tradicijskim recepturama za koje je moguće osigurati konkurentnost i siguran plasman na otvorenom tržištu. Ovakav pogon bi također trebalo uspostaviti i organizirati kao sustav zadružne proizvodnje, čime bi se osiguralo da lokalni proizvođači ostvare bitno veće i stabilnije cijene za svoje proizvode, i time dugoročno osiguraju isplativost, održivost i sve veću kvalitetu života;
 - **Mali kapaciteti za preradu lokalnih proizvoda** (voće, meso, aromatično i ljekovito bilje, itd...). Smisao je ovakvih kapaciteta da se omogući organiziranje i povezivanje lokalnih proizvođača s interesom za odgovarajuću proizvodnju, te razvoj komercijalnih i stabilnih količina visokovrijednih tradicijskih proizvoda sa znatno povećanim stvaranjem nove vrijednosti(zdrava hrana i dodaci prehrani, gourmet proizvodi, rakije, likeri, bio/prirodna kozmetika, itd...), za koje – uz uvjet komercijalnih količina, sljedivosti i ozbiljnijeg marketinškog pristupa – postoji sigurno tržište na Plitvicama, užem i širem regionalnom okruženju, pa i široj EU regiji, i dobra isplativost;
 - Mogućnost organiziranja „**Catering i logističkog centra**“, kao manjeg pogona u kojem bi se organiziralo pripremanje hrane, pića i drugih potrepština za lokalno turističko tržište, za potrebe turističkih OPG-a i drugih MMS u ruralnom turizmu i ugostiteljstvu na području Plaškog, ali i šireg okruženja, sve do Plitvice (...);
- ➲ Plansko pokretanje projekata radi **prilagođavanja proizvodnje klimatskim promjenama i zahtjevima energetske učinkovitosti**, te pravodobno iskorištanje mogućnosti da se ovakvi projekti financiraju iz EU fondova, i da se tim putem osiguraju bolji uvjeti i dugoročna sigurnost i konkurentnost za lokalnu poljoprivredu, ali i važna dodatna zaposlenost i prihodi za lokalne ljudi, MMP i Općinu;
- ➲ Ovakve projekte treba sustavno pripremati i realizirati u skladu s razvojnim načelima, razvojnim programima i praksom koji su razvijeni i uspješno se primjenjuju u Europskoj uniji (ne treba otkrivati „toplu vodu“), čime će se omogućiti:
 - **Visoka razina sigurnosti i učinkovitosti za osiguravanje potpore i financiranje iz Fondova EU**, nacionalnih fondova i svih drugih finansijskih institucija, za sve ovakve projekte i investicije;
 - Učinkovito i pravodobno organiziranje, ekipiranje i osiguravanje potrebnih znanja, stručnog i organizacijskog potencijala i potpore, kroz suradnju s Razvojnim timom i lokalnim nositeljima razvoja, javnim potpornim institucijama na razini Županije, države i EU, formiranje konzultantske mreže, i sl;
 - Pravodobno i uspješno pripremanje tzv. „**ponude lokalnih projekata**“;
 - Prepoznatljivost i transparentnost za lokalne ljudе, proizvođače i MMP, i bitni preduvjeti za uspješno aktiviranje i uključivanje lokalnih ljudi, te sustavno pokretanje predviđenih investicijskih aktivnosti i ulaganja;

TAKVIM PRISTUPOM SE MOŽE! - Grafički prikaz predviđenog modela razvoja vidljiv je iz slijedeće slike:

Slika 35. Grafički prikaz – model planiranog razvoja poljoprivrede i prerade

5.4.2.1 Provedbeni ciljevi u komponenti poljoprivrede i prerade

Br.	Opis cilja
1. REVITALIZACIJA I RAZVOJ ODRŽIVE POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE , koja treba uključivati:	<p>• Stvaranje poticajnog okruženja (definirana sektorska strategija, akcijski planovi i projekti lokalnog razvoja, organizirano informiranje i pružanje stručne pomoći kod osmišljavanja i pripremanja projekata, te financiranja iz EU i nacionalnih fondova);</p> <p>• Restrukturiranje, usklađivanje i razvoj poljoprivredne proizvodnje u skladu s mogućnostima i uvjetima na Općini, te ciljevima i standardima koji su utvrđeni Vizijom razvoja Hrvatska 2020-2030 i Programima ruralnog razvoja za razdoblje 2021-2027, i koja se može kvalitetno financirati iz EU i nacionalnih fondova;</p> <p>• Razvoj komercijalnih količina autohtonih lokalnih proizvoda (robnih marki, brendova) s povećanim stvaranjem dodane vrijednosti, kao što su: autohtono povrće, meso, mlijeko, aromatično, začinsko i ljekovito bilje, riba, prerađevine prema tradicijskim recepturama (itd...), s kojima je moguće osigurati dobru konkurentnost i sigurnu prodaju na otvorenom tržištu;</p> <p>• Razvoj specijaliziranih proizvođača (komercijalnih OPG, MMP-a) s konkurentnom i dugoročno održivom proizvodnjom, te očuvanje i organiziranje što većeg broja malih i mješovitih proizvođača (OPG-a);</p> <p>• Povećavanje produktivnosti i otpornosti poljoprivredne proizvodnje na klimatske promjene;</p> <p>• Razvoj konkurentnog poljoprivredno-prehrabrenog sektora (primarna proizvodnja i prerada), kroz oblike povezivanja i zajedničkog nastupanja (proizvođačke organizacije, izvorne zadruge)</p>
2. ODRŽIVA BILJNA PROIZVODNJA	<p>Potrebno je ostvariti restrukturiranje i pokretanje rentabilnih oblika proizvodnje/proizvoda sa sigurnim tržištem i povećanim stvaranjem dodane vrijednosti, za koje na području Općine postoje uvjeti. Tim putem, treba stvoriti uvjete za aktiviranje proizvodnje i ostvarivanje sigurnih prihoda i egzistencije na gospodarstvima koja sada ne mogu osigurati održivost, te za pokretanje razvoja i uključivanje novih proizvođača, a naročito mladih i perspektivnih ljudi. Ovo podrazumijeva sustavno ostvarivanje slijedećih aktivnosti i ciljeva:</p> <p>2.1. Razvoj prepoznatljive, konkurentne i dugoročno održive povrtarske i voćarske proizvodnje</p> <p>Polazeći od postojećih prirodnih uvjeta i mogućnosti, Općina treba inicirati i podupirati planski razvoj kvalitetne povrtarske i voćarske proizvodnje u tradicionalnom, integralnom i/ili ekološkom obliku, sa certificiranim sljedivošću, a naročito:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ visokovrijedno autohtono povrće ⇒ „Ogulinski kiseli kupus“ i druge autohtone prerađevine prema tradicijskim recepturama; ⇒ prerađevine od autohtonog voća ⇒ plastenička i staklenička proizvodnja povrća i voća, <p>kao oblika proizvodnje i lokalnih brendova koji stvaraju povećanu dodanu vrijednost i imaju sigurno tržište, te omogućavaju:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uključivanje, zapošljavanje i osiguravanje kvalitetne i dugoročno održive zaposlenosti zainteresiranih poljoprivrednih obitelji i OPG-a, a naročito mladih ljudi, kao i aktiviranje dijela danas neaktivnog stanovništva – radne snage; - organiziranje te razvoj povezivanja i zajedničkog nastupanja lokalnih proizvođača, i razvoj komercijalnih količina kvalitetnih i slijedivih proizvoda, kao nositelja zajedničkog izlaza na tržiste i konkurentnosti; - održivo i učinkovito iskorištavanje raspoloživih površina poljoprivrednog zemljišta, - povećavanje ekonomskih aktivnosti, te bolje uvjete za razvoj prateće proizvodnje i zaposlenosti na Općini (mali prerađivački kapaciteti, usluge, trgovina, transport, itd...);

<p>2.2</p> <p>Održiva ratarska proizvodnja, prvenstveno za potrebe plodoreda i održavanja kvalitete poljoprivrednog zemljišta, za rentabilnu stočarsku proizvodnju, te radi učinkovitog iskorištavanja malih i rascjepkanih parcela zemljišta:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Očuvanje i obnova komercijalne integralne i organske proizvodnje autohtonih sorti visokovrijednih žitarica, koje su cijenjene i tražene na tržištu i snažno generiraju dodanu vrijednost (pir, raž, zob, ječam, amarant, sirak, heljda, proso, kukuruz, i dr.); ⇒ Uključivanjem struke, kvalitetnim organiziranjem, korištenjem učinkovite agrotehnike i odgovarajućih sorti, uvođenjem plodoreda (itd...), treba povećati intenzivnost, produktivnost i ekonomičnost proizvodnje, te omogućiti razvoj konkurentnosti i povećanih prihoda kroz uspješniju stočarsku proizvodnju;
<p>2.3.</p> <p>Učinkovita realizacija pripremljenog zadružnog Projekta izgradnje i uspostavljanja velikog proizvodnog Pogona za kiseljenje Ogulinskog kiselog kupusa/zelja s distributivnim centrom za autohtono povrće u Plaškom, čiji je investitor „PZ Ogulin“, kao nositelja razvoja povrtarske proizvodnje i prerade na području Općine. Investicijskim programom je predviđeno da se za potrebe prerade i plasmana u ovom Pogonu na području Općine Plaški organizira zadružni sustav proizvodnje certificiranog ogulinskog kupusa i drugog autohtonog povrća na površinama od 75 – 110 hektara. Prema tome, u ovoj Projekt i zadružni sustav se mogu uključiti velik broj lokalnih proizvođača, s time da je predviđeno da će PZ Ogulin pružiti potrebnu podršku pokretanju učinkovite proizvodnje na njihovim gospodarstvima, te će preuzimati sve količine njihovih proizvoda, obavljati preradu i doradu, te plasirati finalne proizvode na tržište. Zbog tako snažnog potencijalnog doprinosa ovog Projekta gospodarskom razvoju, Općina Plaški je s PZ Ogulin dogovorila razvojno partnerstvo, u okviru kojega će PZ Ogulin realizirati investiciju i pokrenuti proizvodnju Pogona, a Općina Plaški bi se angažirala na lociranju i aktiviranju lokalnih proizvođača koji su zainteresirani za uključivanje u sustav zadružne proizvodnje te pokretanje proizvodnje na svojim gospodarstvima.</p>
<p>2.4.</p> <p>Ostala biljna proizvodnja</p> <p>Na području Općine postoji bogata agro-bioraznolikost, tako da uspijevaju brojne vrste samoniklog i kultiviranog začinskog i ljekovitog bilja. Zbog toga, na području Općine treba predvidjeti i djelatnost prikupljanja, proizvodnje i prerade autohtonog aromatičnog i ljekovitog bilja (čajevi, tinkture, začini, dodaci jelima, itd.)</p>

3. REVITALIZACIJA I RAZVOJ ODRŽIVE STOČARSKE PROIZVODNJE

Polazeći od dobrih uvjeta i tradicija stočarske proizvodnje, i na temelju učinjenih analiza, u Općini Plaški treba realizirati lokalni **Projekt revitalizacije i razvoja stočarske proizvodnje**, u skladu s realnim mogućnostima i uvjetima na području Općine Plaški i relevantnog okruženja, te u skladu sa standardima i praksom RH i EU za intenzivnu i ekonomski učinkovitu proizvodnju, i uz predviđeno financiranje projekata iz EU i nacionalnih fondova. Revitalizacija podrazumijeva osobito:

- Osmišljeno pokretanje razvoja na temelju pripremljene sektorske strategije i akcijskog plana;
- Po uzoru na praksu u EU, razvoj treba temeljiti na pokretanju i sustavnom organiziranju razvojnih aktivnosti i projekata u suradnji s postojećim proizvođačima, tako da se planski povećavaju količine proizvoda (mlijeko, meso) i stvaranje nove vrijednosti, čime će se omogućiti ubrzani razvoj kapaciteta te **ostvarivanje komercijalnih količina i konkurentnosti**. Pritom, bitno je da se dobro organiziranim i sustavnim radom omogući **financiranje potporama iz EU i nacionalnih fondova**;
- Da bi se razvoj i projekti dogodili, ključno je osigurati odgovarajuću podršku za lokalne proizvođače, te **sigurno i dugoročno stabilno tržište** za preuzimanje i otkup svih postojećih i povećanih količina proizvoda. U skladu s programskim osnovama, propisima i praksom u EU, to je moguće osigurati kroz organiziranje i povezivanje lokalnih proizvođača u **proizvođačku organizaciju** – izvornu zadrugu, kao zajedničko poduzeće koje će uspostaviti proizvodni sustav, preuzimati sve količine primarnih proizvoda, obavljati preradu i formiranje komercijalnih količina zajedničkog proizvoda, te osigurati zajednički izlaz na tržište i sigurnu prodaju;

- Tim putem i u sektoru stočarstva treba uspostaviti lokalni **proizvodno-prehrambeni sustav** koji će objediniti primarnu proizvodnju i malu preradu te formirati autohtone proizvode s povećanim stvaranjem dodane vrijednosti, koji će biti nositelj zajedničkog izlaza na tržiste, prepoznatljivosti i konkurentnosti lokalnih proizvođača i Općine, čime će se osigurati isplativost, povećani prihodi, sigurnost i dugoročna održivost, kao i sve bolja kvaliteta života;
- Ovakav pristup i projekti su predviđeni u sektorskim strategijama i programima ruralnog razvoja EU i RH, i njima se ostvaruju bitni ciljevi održivog gospodarskog razvoja ruralnih područja. Stoga je organiziranim pristupom moguće osigurati učinkovito **financiranje bespovratnim potporama iz EU i nacionalnih fondova**.

Ostvarivanje ovakvih ciljeva podrazumijeva sustavnu realizaciju odgovarajućih aktivnosti i projekata koji su poznati iz prakse u EU (ne treba otkrivati „toplu vodu“), na slijedećim područjima:

<p>3.1.</p>	<p>Uspostavljanje, pokretanje i razvoj Proizvodnog sustava za stočarsku proizvodnju</p> <p>Općina/lokalna samouprava treba pripremiti i predložiti lokalnim proizvođačima Razvojni program, akcijski plan, te ponudu projekata i pravno-organizacijskih akata za uspostavljanje proizvodnog sustava i razvoj stočarske proizvodnje na Općini. U skladu s propisima i dobro uhodanom praksom u EU, to podrazumijeva:</p> <ol style="list-style-type: none"> Informiranje, lociranje, iniciranje i uključivanje u projekt što većeg broja postojećih proizvođača i zainteresiranih OPG-a s područna Općine i užeg okruženja; Organiziranje lokalnih proizvođača koji se bave stočarskom proizvodnjom (mljeku i ili tov), te osnivanje proizvođačke organizacije – izvorene zadruge, kao pravne osobe u zajedničkom zadružnom vlasništvu (zajedničkog poduzeća), koja će biti nositelj zajedničkog nastupanja, proizvodnje i poslovanja na tržistu. (Ova faza podrazumijeva minimalne troškove.); Proizvođačka organizacija nakon osnutka postaje nositelj razvoja, i preuzima investitorsku funkciju radi pripremanja i realizacije Projekta izgradnje i uspostavljanja proizvodnog Pogona koji uključuje osobito: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Pogon Mini mljekare-sirane, koji će preuzimati sve količine proizvedenog mlijeka od uključenih lokalnih proizvođača, prerađivati ga u autohtone proizvode (zajedničke robne marke) i plasirati na tržiste; ➤ Stručne i tehnološke kapacitete, koji pružaju podršku proizvodnji na gospodarstvima uključenih proizvođača (znanje, agronomi, veterinari, potrebne usluge mehanizacije, nabava repromaterijala pod povoljnijim uvjetima, vođenje poslovnih i poreznih evidencija, itd...); ➤ Stručne i tehnološke kapacitete i podršku kod upravljanja stadom, hranidbe, održavanja i jačanja zdravlja i proizvodne kondicije životinja, uzgoja rasplodnog podmlatka, remonta stada, organizirane nabave steonih junica i teladi, tova itd...; ➤ Preuzimanje i plasman utovljene junadi, itd...; ➤ U skladu s potrebama i mogućnostima, može razvijati i odgovarajuće kapacitete (vlastite ili u suradnji s lokalnim poduzetnicima) za preradu i plasman mesa od utovljenih junadi, čime se bitno unaprjeđuju i uvjeti proizvođača koji se bave tovom junadi; <p>Na taj način, lokalni proizvođači više nisu prepušteni sami sebi, nego proizvode i posljuju kao dio većeg sustava i imaju znatno povoljnije uvjete i dugoročnu sigurnost: Proizvođačka organizacija osigurava financiranje ulaganja u razvoj i pokretanje poslovanja navedenih kapaciteta na temelju Investicijske studije, tehničke dokumentacije i poslovnog plana, za što su dostupna bespovratna sredstva iz EU i nacionalnih fondova, povoljni dugoročni namjenski krediti, itd...</p> <ol style="list-style-type: none"> Lokalni proizvođači (OPG-i, MMP-i) – članovi proizvođačke organizacije, koji uključivanjem u ovakav sustav ostvaruju siguran plasman proizvoda te sigurne i kvalitetne uvjete proizvodnje, i koji s uporištem na proizvođačku organizaciju, - i paralelno s uspostavljam Pogona, razvijaju primarnu stočarsku proizvodnju na svojim OPG-ima, tako da se pravodobno osiguraju potrebne količine sirovinskog mlijeka i mesa za početak rada Pogona;
--------------------	--

	<p>⦿ S uporištem na proizvođačkoj organizaciji/zadruzi i sigurnom plasmanu proizvoda, lokalni proizvođači (OPG-i, MMP-i) uključivanjem u ovakav sustav i organizirane aktivnosti ostvaruju dobre i povoljnije uvjete za financiranje ulaganja u razvoj vlastite proizvodnje bespovratnim potporama iz EU i nacionalnih fondova.</p> <p>Na ovakvim sustavima se temeljni najveći broj subjekata u državama EU, tako da za njihovo uspostavljanje postoje potrebna znanja, kao i velike mogućnosti financiranja iz EU i nacionalnih fondova. Pritom, s obzirom na specifičnosti ove proizvodnje i proizvodnih tehnologija, ovakve sustave je moguće uspostaviti relativno jednostavno i bez velikih ulaganja, tako da ovi projekti imaju vrlo snažnu razvojnu polugu.</p> <p><u>Napomena:</u> Općina ovakav projekt lokalnog razvoja može pripremiti i organizirati po uzoru na Projekt razvoja Pogona za kiseljenje Ogulinskog kiselog kupusa/zelja s distributivnim centrom za povrće čiji je nositelj PZ Ogulin, te u skladu s uhodanom praksom i standardima u EU;</p>
3.2.	<p>Izgradnja i uspostavljanje Pogona mini-sirane , te govedarska proizvodnja</p> <p>S obzirom na nestabilne tržišne uvjete i cijene proizvoda u stočarskoj proizvodnji, u okviru Projekta revitalizacije i razvoja stočarske proizvodnje je potrebno planirati izgradnju i uspostavljanje Pogona lokalne mini mljekare – sirane, jer će se na taj način za lokalne proizvođače omogućiti dugoročna stabilnost, sigurnost te znatno veće cijene i dodana vrijednost njihove proizvodnje. A to je uvjet da se uključe u projekte i razvoj na vlastitim gospodarstvima;</p> <p>Pretpostavka je, da je ovakav Pogon moguće planirati i izvesti na lokaciji bivše Vojarne u Plaškom, gdje postoje kvalitetna infrastruktura, industrijski kolosijek i odlična cestovna povezanost, te u neposrednoj blizini područja primarne proizvodnje sirovina.</p> <p>S obzirom na potencijal razvoja predviđene Mini mljekare - sirane i kvalitetu ove lokacije, Općina Plaški bi u suradnji s proizvođačkom organizacijom i svim uključenim nositeljima razvoja trebala pripremiti razvojni projekt, u čijoj realizaciji bi Općina ostvarila prijenos predmetne nekretnina s Države u njezino vlasništvo, te uspostavila malu Proizvodnu zonu u kojoj bi se formirala parcela za izgradnju pogona, a Proizvođačka organizacija bi pripremila i realizirala predviđeni Projekt izgradnje i opremanja Mini mljekare – sirane.</p> <p>Na temelju postojećih analiza tržišta, izvedivosti i isplativosti, te ustaljene prakse u ovakvim projektima, Mini mljekaru - siranu treba planirati i projektirati s početnim kapacitetima dnevne prerade od min. 5.000 – 8.000 kg sirovinskog mlijeka/dan, kako bi osigurale potrebne komercijalne količine i isplativost, prepoznatljivost na tržištu, konkurentnost i dugoročna održivost.</p> <p>Da bi se osigurale potrebne količine sirovinskog mlijeka, potrebno je planski razviti proizvodni sustav i kapacitete za primarnu proizvodnju mlijeka, koji bi uključivali 350 – 500 mliječnih krava kombiniranih i tradicijskih pasmina (Simental, Smeđe govedo, Buša itd...), te odgovarajući broj koza i ovaca kako bi se osigurale potrebne količine kozjeg i ovčjeg mlijeka, u skladu s definiranim proizvodnim recepturama.</p> <p>Ovako predviđena Mini mljekara – sirana bi osigurala stabilnu proizvodnju i zaposlenost za 25 – 50 lokalnih obitelji (OPG, MMP), te otvaranje 12 – 16 novih radnih mjesta u Pogonu.</p> <p>U takvim kapacitetima je moguće proizvesti komercijalne količine tradicijskih sireva i drugih mliječnih prerađevina s visokom i certificiranom kvalitetom, za koje se mogu osigurati sigurno i dugoročno stabilno tržište i kvalitetne cijene u užem i širem regionalnom okruženju, a i kroz potražnju koja se nadovezuje uz nacionalni park Plitvička jezera..., i šire;</p> <p>Polazeći od činjenice da na području Općine Plaški postoje tradicije razvijene govedarske proizvodnje sa do 3.800 grla mliječnih i tovnih goveda, realna je pretpostavka da će na takvim tradicijama biti moguće za ovakav projekt planski locirati, uključiti i organizirati potreban broj proizvođača, i postepeno razviti kvalitetnu proizvodnju sirovinskog mlijeka sa 350 – 500 mliječnih krava. S druge strane, planirane količine kozjeg i ovčjeg mlijeka bi se osigurale na području Općine Plaški, kao i u susjednoj općini Saborsko gdje također postoje tradicije uzgoja ovaca i koza.</p>

<p>3. Ostala održiva stočarska proizvodnja - visokokvalitetna i ekološka proizvodnja za prodaju na OPG-u, te plasman u okviru turističke ponude i specijaliziranih trgovina u užem i širem regionalnom okruženju (Plitvice, restorani, specijalizirane trgovine, tržnice, itd...). Na području Općine Plaški postoje dobre mogućnosti za razvoj ovakve proizvodnje, kao:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● farme ovaca i koza ● peradarske farme, purani, za lokalnu upotrebu ● farme zečeva, i drugo; ● uzgoj puževa ● peradarnici za uzgoj fazana i slične lovne divljači, za plasman u lovištima na području Plaškog, i drugim lovištima u Karlovačkoj županiji i širem regionalnom okruženju.

RAZVOJ POTICAJNOG OKRUŽENJA - ORGANIZIRANJE POLJOPRIVREDNIKA, JAČANJE KONKURENTNOSTI, RAZVOJ TRŽIŠNE INFRASTRUKTURE

<p>5. Regionalizacija poljoprivredne proizvodnje – analiza tala i utvrđivanje kultura koje na određenim lokalitetima mogu najbolje uspijevati, biti konkurentne i uspješne na tržištu i davati povećani profit, za konvencionalnu i ekološku proizvodnju</p>
<p>6. Okrupnjavanje posjeda i uređenje poljoprivrednog zemljišta</p> <ul style="list-style-type: none"> - kvalitetna provedba Programa raspolaganja poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu RH, - uređivanje katastarskog stanja i zemljišnih knjiga, - kontinuirano korištenje svih drugih mogućnosti okrupnjavanja (komasacija, plansko raspolaganje kroz tržišne modele, socijalne programe, itd...)
<p>7. Pripremanje ponude tipskih projekata za ulaganja u razvoj predviđenih oblika proizvodnje i projekata/ulaganja na lokalnim poljoprivrednim gospodarstvima (OPG)</p>
<p>8. Informiranje i edukacija poljoprivrednika (Info-centar, organiziranje suradnje sa Savjetodavnom službom, proizvođačka organizacija, itd.)</p>
<p>9. Uspostavljanje i razvoj proizvođačkih organizacija i poljoprivrednog zadružarstva na izvornim europskim načelima, kao institucionalnih nositelja organiziranja, zajedničkog nastupanja i razvoja lokalnih poljoprivrednika, a naročito malih i mješovitih OPG kojim se osiguravaju povoljni uvjeti i mogućnosti za razvoj konkurentne proizvodnje, isplativost, bolju kvalitetu života te dugoročnu stabilnost i održivost.</p>
<p>10. Razvoj kapaciteta za neškodljivo i ekonomski učinkovito zbrinjavanje gnojovke, stajnjaka i poljoprivrednog otpada, u cilju zaštite okoliša, stvaranja uvjeta za razvoj lokalnih farmi (organizirano zbrinjavanje gnojovke i stajnjaka), te povećavanja ekonomske aktivnosti na Općini;</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ bioplinska postrojenja > proizvodnja komposta ❖ energane na biomasu (kogeneracija, toplana)
<p>11. Učinkovito pripremanje projekata i privlačenje što više sredstava iz poticajnih programa kreditiranja i subvencioniranja ruralnog razvoja na EU i nacionalnih fondova za ulaganja u razvoj poljoprivrede i ostale elemente ruralnog razvoja, s ciljem ukupnog povećavanja ekonomske i gospodarske aktivnosti na Općini</p>

5.5. SWOT analiza i strateška vizija razvoja RURALNOG TURIZMA

(razvojna komponenta br. 5)

5.5.1. SWOT ANALIZA RURALNOG TURIZMA

SNAGE	SLABOSTI	MOGUĆNOSTI/PRILIKE	PRIJETNJE
<p>⊕ Dobar geografski i prometni položaj: blizina Plitvičkih jezera i turističkih područja na moru, blizina Zagreba i drugih većih regionalnih centara kao velikih emitivnih tržišta koji su i tradicionalno zainteresirani za ruralni turizam i odmor u prirodi;</p> <p>⊕ Dobra prometna povezanost;</p> <p>⊕ Pogodna prostorna obilježja: ugodna klima te lijep, ekološki očuvan i raznolik krajolik s očuvanom slikom ruralnog prostora, koji daju pogodnost za turistifikaciju Općine;</p> <p>⊕ Veći broj atraktivnih lokaliteta sa integriranim elementima prirodne i tradicijske baštine, koji su pogodni za razvoj raznolike turističke ponude;</p> <p>⊕ Vrijedne šume, bioraznolikost i tradicije - dobri uvjeti za razvoj lovнog turizma;</p> <p>⊕ Odlični prirodni uvjeti, lokacija i tržišno okruženje za razvoj ciklo turizma;</p> <p>⊕ S obzirom na lokaciju, prometnu povezanost i blizinu Jadrana, postoje dobri uvjeti za sve popularniji „dislocirani turizam“, kod kojeg se gostima nudi ugodan odmor i aktivnosti u Plaškom, te organizirani uvjeti za odlazak i ugodan provod na obližnjim lokalitetima i Jadranskoj obali (itd.);</p> <p>⊕ Na općini postoje apartmani i drugi turistički objekti i usluge, koji ukazuju da postoje interesi tržišta i dobri uvjeti za razvoj turizma;</p> <p>⊕ Postojeća struktura poljoprivredne proizvodnje, koja omogućava usmjeravanje te razvoj odgovarajućih proizvoda i integralne ponude za potrebe seoskog turizma (mogućnost da se slabost pretvoriti u šansu);</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Nerazvijena svijest u lokalnoj zajednici o razvojnom potencijalu, značaju i mogućnostima za razvoj ruralnog turizma; ■ Nedostatak koncepcije, programa i organiziranih aktivnosti za razvoj turizma; ■ Nema organiziranih nositelja razvoja; ■ Nije provedena identifikacija, valorizacija i sistematizacija prirodnih, kulturnih i drugih resursa, koji mogu biti elementi turističke ponude; ■ Neprepoznatljivost; ■ Nepostojanje turističke infrastrukture na Općini, niti organizirane i strukturirane turističke ponude i nastupanja; ■ Nedostatak smještajnih kapaciteta i drugih sadržaja za potrebe razvoja; ■ Nedovoljna razina inicijative i znanja o seoskom turizmu; ■ Nedostatak institucionalne potpore razvitku turizma na Općini (informiranje, poticanje, povezivanje i podrška u smislu osmišljavanja, pokretanja i financiranja razvojnih projekata, itd.) ■ Nedovoljna suradnja sa Županijom i mjerodavnim institucijama za razvoj turizma; ■ U Općini Plaški nema uređene turističke djelatnosti, nema Turističke zajednice, i Općina ne ostvaruje prihode po osnovi turističkih taksi i doprinosa 	<ul style="list-style-type: none"> ⊕ Postoji razvijena strategija seoskog turizma u Karlovačkoj županiji i Plitvicama, dostupnost znanja te raznovrsnih programa i oblika potpore razvoju seoskog turizma; ⊕ Trend snažnog rasta potražnje za uslugama u seoskom turizmu, povećanje tranzitnog prometa, iskorištanje pozitivnih utjecaja globalizacije; ⊕ Potencijal cjelogodišnjeg poslovanja; ⊕ Aktivno uključivanje u razvojne programe i mjere poticanja iz Programa ruralnog razvoja RH i EU te korištenje svih dostupnih mogućnosti za pokretanje i financiranje razvojnih aktivnosti iz ESI fondova EU i nacionalnih potpora; ⊕ Proizvodnja zdrave hrane i autohtonih proizvoda, koji su atraktivni za goste i gastronomsku ponudu; ⊕ Lociranje, organiziranje i povezivanje malih i tradicijskih gospodarstava (OPG, MMP), te kreiranje zajedničkog nastupa i objedinjene ponude atraktivnih i ekološki ispravnih proizvoda (autohtoni proizvodi, izleti i upoznavanje lokalnih vrijednosti, rekreacija, gastronomski ponuda, itd..); ⊕ Osmišljeni razvoj kvalitetnih smještajnih kapaciteta i usluga na seoskim gospodarstvima, sa raznolikom ponudom sadržaja, usklađenih sa standardima EU; ⊕ Osmišljeno kreiranje zajedničke marketinške i konkurenntske strategije te nastupanja, sve do formiranja zajedničke recepcije, dislociranog hotela i sustava usluga; ⊕ Razvoj suradnje i povezivanja sa nositeljima razvoja u Karlovačkoj županiji, te užem i širem regionalnom okruženju RH i EU; 	<ul style="list-style-type: none"> ● Produbljivanje gospodarske krize i nestabilnosti, te jačanje negativnih trendova na otvorenom tržištu; ● Nezainteresiranost lokalnog stanovništva i poduzetnika za uključivanje u program; ● Otežana provedba projekata razvoja u seoskom turizmu zbog nedovoljne koordinacije aktivnosti na regionalnoj i nacionalnoj razini; ● Rast konkurenkcije iz drugih razvijenih domaćih regija i EU; ● Zagađivanje i degradacija okoliša i bioloških raznolikosti; ● Devastacija prostora i vrijednih krajolika neplanskim i nekvalitetnom gradnjom, zapuštanje i gubitak identiteta prostora te povjesnog i tradicijskog nasljeđa; ● COVID-19 pandemija i promjene u turističkoj potražnji i standardima. - Općina Plaški ova prijetnja može pretvoriti u prednost, ukoliko kvalitetno iskoristi komparativne prednosti koje su tržišno atraktivne u vrijeme pandemija i straha od bolesti (čista priroda, zdrava hrana, mala gustoća stanovništva, velik otvoren prostor i odvojenost od rizika zaraze, jednostavna primjena zaštitnih mjera i nadzora, itd...);

5.5.2. Strateška vizija razvoja i provedbenih ciljeva u komponenti ruralnog turizma

Sve učinjene analize i podaci govore da područje Općine Plaški ima dobre uvjete i mogućnosti za razvoj kvalitetne i konkurentne djelatnosti u području turizma. O tome govori i činjenica da je zadnjih godina na području Općine uspostavljen relativno velik broj apartmanskih objekata i smještajnih kapaciteta koji dobrim dijelom imaju i solidnu popunjenošć i poslovanje. Na žalost, Općina Plaški za sada od poslovanja takvih turističkih objekata ima relativno malo koristi, jer se prihodi od ovakvih turističkih kapaciteta većim dijelom ostvaruju izvan Općine.

Slijedom navedenog, razvoj ruralnog turizma u Općini Plaški se treba temeljiti na slijedećim elementima:

- ➲ Općina treba pripremiti i donijeti sektorsku strategiju za razvoj ruralnog turizma i na temelju nje pokrenuti projekt turistifikacije i sustavne aktivnosti radi pripremanja i pokretanja lokalnih razvojnih projekata, te uključiti što veći broj lokalnih poduzetnika (OPG, MMP-a) i drugih nositelja razvoja;
- ➲ U okviru projekta turistifikacije, Općina treba analizirati, verificirati, specificirati i odrediti bitne sadržaje turističke ponude, koji su nužni kako bi se omogućilo da Općina i lokalne vrijednosti postanu prepoznatljivi na otvorenom tržištu, i da se u tim okvirima omogući planski razvoj projekata, aktivnosti i kapaciteta koji će biti nositelj izlaza na tržište i razvoja konkurentnosti. Time će se omogućiti i privlačenje sredstava iz EU fondova i drugog dostupnog investicijskog kapitala, a time i brži razvoj;
- ➲ Bitni elementi turističke ponude su: ponuda smještaja, prehrana, rekreacijski i sportski turizam, edukacijski turizam, team-building, biciklistički ciklo-turizam, avanturistički turizam, lovni i ribolovni turizam, itd.;
- ➲ U prvoj fazi, bitno je da se u Općini razviju sadržaji i elementi ponude koji trebaju omogućiti da se tranzitni turisti (prema Plitvicama, moru i drugim lokalitetima u široj regiji) zainteresiraju, privuku i što duže zadrže na području Općine. U tu svrhu bi trebalo pokrenuti niz relativno jednostavnih projekata koji se najvećim dijelom mogu financirati iz EU i nacionalnih fondova, kao:
 - Marketinški pristup: sistematizacija i prezentacija elemenata ponude, brošure i drugi marketinški materijali, informacijski centar, internetska stranica u kojoj bi se prikazali svi elementi turističke ponude i uspostavila komunikacija s tržištem, itd...
 - Razvoj turističkih sadržaja i infrastrukture, kao: edukativno – turistički lokaliteti i staze, Pećinski park Plaški, organiziranje obilazaka s vodičima, markirana turističko-biciklistička staza, punionice vozila na električni pogon, organiziranje smještaja za kamp prikolice i auto-domove, organiziranje tranzita ili najma bicikala, (itd...), s pratećim turističkim, ugostiteljskim, rekreativnim i uslužnim sadržajima;
 - Organiziranje i osiguravanje podrške lokalnim obiteljima i malim poduzetnicima u cilju osmišljavanja, pokretanja i razvoja smještajnih i uslužnih kapaciteta i sadržaja, te omogućavanja da se aktivnosti financiraju potporama iz EU i nacionalnih fondova;
- ➲ U dalnjem tijeku, i paralelno s navedenim aktivnostima, na području Općine je moguće krenuti s uspostavljanjem kompleksnije organizacijske i poduzetničke infrastrukture za razvoj turizma kao što su razvoj oblika suradnje i povezivanja radi uspostavljanja što kvalitetnije ponude (npr. povezivanje proizvođača hrane i pružatelja usluga smještaja), razvoj tzv. decentraliziranog/dislociranog hotela, uspostavljanje logističkog pogona i kapaciteta proizvoda koji će povećavati kvalitetu i konkurentnost turističke ponude Općine (prerađevine – hrana, lokali specijaliteti, suveniri, kozmetika, itd...);

5.6. SWOT analiza u komponenti UPRAVLJANJA LOKALNIM RAZVOJEM

(razvojna komponenta br. 6)

5.6.1. SWOT ANALIZA UPRAVLJANJA LOKALNIM RAZVOJEM

SNAGE	SLABOSTI	MOGUĆNOSTI/PRILIKE	PRIJETNJE
<p>⊕ Pozitivna iskustva na projektima komunalnog opremanja (lokalne ceste, komunalne djelatnosti, vatrogasni dom, obnova zemljišnih knjiga), uključujući korištenje ESI fondova EU;</p> <p>⊕ Postoje analitičke i stručne podloge za planiranje i upravljanje lokalnim razvojem;</p> <p>⊕ Uređen status najvećeg dijela općinske imovine;</p> <p>⊕ Uređeni okviri za obavljanje komunalnih djelatnosti i razvoj infrastrukture:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ustrojena općinska komunalna poduzeća, - uređen pravni status komunalnih djelatnosti i infrastrukture, <p>⊕ Uspostavljen informatički sustav za praćenje djelatnosti Općine i komunalnog društva;</p> <p>⊕ Općinski proračun je konsolidiran, i riješene su dubioze koje bi mogle ograničavati sposobnost za razvojne aktivnosti;</p> <p>⊕ Općina nije zadužena, i ima dovoljan bonitet;</p> <p>⊕ Općina raspolaže relativno velikom imovinom koja nije opterećena hipotekama i/ili drugim teretima, gdje spada i novi prostor koji je financiran sredstvima iz EU fondova</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ Nije izgrađeno ustrojstvo za upravljanje razvojem, ■ Nedovoljna iskustva i stručna znanja za sustavno upravljanje lokalnim razvojem i složenim razvojnim projektima,; ■ Nedovoljna ekipiranost i organiziranost za postizanje potrebne dinamike i učinkovitosti Općine kod upravljanja lokalnim projektima; ■ Nedovoljan organizacijski, tehnički i stručni kapacitet za sustavnu realizaciju kompleksnih i multisektorskih razvojnih aktivnosti i projekata lokalnog razvoja; ■ Nezadovoljavajuća koordinacija aktivnosti, nedovoljno učinkovito koljane podataka i informacija, nedostatna primjena suvremenih metoda komuniciranja i nastupanja; ■ Nedovoljna znanja, informiranost i uključenost u pitanjima EU i EU fondova; ■ Nerazvijene institucije civilnog društva (udruge), vrlo niska razina uključenosti stanovnika i civilnog društva u pitanja upravljanja lokalnim razvojem; 	<ul style="list-style-type: none"> ◎ Uspostavljanje i ekipiranje kvalitetnog razvojnog tima i organizacijskog potencijala na poslovima upravljanja lokalnim razvojem; ◎ Usvajanje kvalitetne komunikacijske strategije i informiranja, radi motiviranja i uključivanja štore šireg kruga lokalnih ljudi i potencijala u razvojne aktivnosti, te organiziranja lokalne zajednice i projekata za skladan i uspješniji razvoj kroz participiranje u programima ruralnog razvoja RH i EU; ◎ Razvoj suradnje s Karlovačkom županijom i dostupnim potpornim institucijama radi osiguravanja potrebne razine stručnih znanja i organizacijskog potencijala za uspješno pripremanje, financiranje i izvođenje razvojnih aktivnosti te lokalnih programa i projekata ◎ Korištenje različitih dostupnih modela potpore i projektnog financiranja aktivnosti lokalne samouprave u okviru potpornih programa i fondova EU i RH; ◎ Korištenje dostupnih programa za edukaciju i povećavanje sposobljenosti svih, a naročito izvršnih sudionika u upravljanju Općinom, za učinkovito djelovanje na poslovima upravljanja razvojem, te pravodobno prilagođavanje za EU; 	<ul style="list-style-type: none"> ● Nespremnost i neodlučnost lokalne samouprave i ključnih sudionika u upravljanju Općinom i komunalnim djelatnostima da prihvate novi participativan, dinamičan i poduzetan pristup upravljanju lokalnim razvojem, ● Gubitak perspektiva i konkurentnosti u slučaju kašnjenja s pokretanjem razvojnih aktivnosti i procesa konstruktivnog uključivanja i participacije lokalnih ljudi i potencijala; ● Produbljivanje gospodarske krize i negativnih finansijskih trendova u okruženju; ● Spora i neusklađena provedba operativnih politika i razvojnih programa na nacionalnoj razini; ● Korupcija

5.6.2. Strateška vizija razvoja u komponenti upravljanja razvojem

Izvršna vlast, općinsko Vijeće, Upravni odjel, komunalna društva i ostali nositelji lokalne samouprave u Općine Plaški su relativno dobro organizirani te učinkovito rade i zadovoljavaju obveze iz zakonskog i prenesenog djelokruga, prvenstveno zahvaljujući predanom djelovanju, stručnosti i zalaganju općinskog Načelnika, Pročelnika Upravnog odjela, službenika i ostalih dionika lokalne samouprave. Međutim, Općina ima relativno slabu organizacijsku i stručnu ekipiranost i učinkovitost, kada se radi o upravljanju razvojem i razvojnim projektima.

Osim toga, s obzirom na veliku dinamiku događaja i socijalnih promjena u proteklom razdoblju, lokalna samouprava te njezini ciljevi i djelovanje imaju relativno slabu prepoznatljivost i identitet u lokalnoj zajednici. O tome govori i činjenica da Općina Plaški još uvijek nema ni svoj grb i zastavu.

Slijedom navedenog, i temeljem svih učinjenih analiza, moguće je predložiti da bi Općina Plaški u segmentu učinkovitog upravljanja lokalnim razvojem trebala ostvariti slijedeće specifične ciljeve, aktivnosti i mjere:

- ⇒ Učinkovito donošenje i komuniciranje strateškog Plana razvoja, Vizije, ciljeva te planiranih mjera, aktivnosti i lokalnih razvojnih projekata, prema nositeljima lokalne samouprave, stanovništvu, lokalnim proizvođačima i malim poduzetnicima (MMP) i svim drugim sastavnicama i nositeljima razvoja u zajednici;
- ⇒ Razvijanje integriteta i „mobilizacija“ lokalne zajednice: Razvoj svijesti o viziji, potencijalima, vrijednostima, mogućnostima, rješenjima i zajedničkim ciljevima za pokretanje i održiv razvoj Općine, jačanje motivacije i povjerenja u vlastite snage, te poticanje inicijativa i uključivanja stanovništva i interesnih skupina u razvojne aktivnosti i projekte na Općini;
- ⇒ Jačanje organizacijskog potencijala za pokretanje razvoja: Uključivanje, organiziranje, edukacija te sustavno osposobljavanje i koordiniranje Upravnog odjela, komunalnih društava i drugih tijela Općine u skladu s potrebama učinkovite provedbe strateškog Plana razvoja Općine te upravljanja lokalnim razvojem i lokalnim projektima, a naročito na liniji učinkovitog informiranja i potpore lokalnim nositeljima razvoja (OPG-i, mali poduzetnici i sve druge zainteresirane skupine) o lokalnim projektima te mogućnostima i uvjetima za uključivanje u lokalne razvojne aktivnosti i projekte, poduzimanje i razvoj projekata na njihovim gospodarstvima, itd...;
- ⇒ Jačanje organizacijske i stručne ekipiranosti Općine i lokalne samouprave za učinkovito upravljanje poslovanjem, imovinom te lokalnim razvojem i projektima, a napose:
 - U uspostavljanje i ekipiranje Razvojnog tima i projektnih timova za upravljanje lokalnim razvojnim aktivnostima i projektima koji su predviđeni Planom razvoja Općine, kroz razvoj proaktivne suradnje, povezivanja i konstruktivne participacije Izvršne vlasti Općine, stručnih članova i zainteresiranih nositelja razvoja u lokalnoj samoupravi, lokalnih MMP-ova, uključenih konzultantskih i drugih stručnih timova, potpornih institucija u užem i širem okruženju (itd...) – sve u skladu s propisima;
 - Jačanje osposobljenosti za učinkovit rad u informatičkom okruženju: digitalizacija, razvoj, uvođenje i ili usklađivanje kvalitetnih informatičkih modela i softvera za vođenje, praćenje i koordinaciju poslovanja i imovine Općine i komunalnih društava, te za upravljanje – planiranje – pripremanje – analizu – koordinaciju – praćenje razvojnih aktivnosti i projekata u svim fazama projektnih ciklusa;
- ⇒ Usvajanje participativnih oblika financiranja, te pripremanje i upravljanje projekata na način da se u najvećoj mogućoj mjeri omogući korištenje bespovratnih sredstava iz EU fondova;
- ⇒ Razvoj suradnje i partnerskih odnosa sa Karlovačkom županijom, JLS u užoj regiji, državnim tijelima, potpornim institucijama, stručnim i znanstvenim institucijama, finansijskim institucijama, itd...,

6. RAZVOJNA VIZIJA

VIZIJA je "ostvariv san" – realna zamisao i slika o tome kako bi lokalna zajednica (Općina Plaški) trebala izgledati u budućnosti

Drugim riječima, vizija Općine Plaški prikazuje sažeti cilj ukupnog razvoja koji se želi ostvariti realizacijom Plana razvoja u razdoblju 2021. – 2027. godine, odnosno ono što Općina želi biti i postati u budućnosti, ali i kakvo je njezino mjesto (što može biti i što treba biti) i kako će se uklopiti u njezino uže i šire razvojno okruženje – Karlovačka županija, Republika Hrvatska, šira europska i EX regija, i Europska unija, te uključiti u zacrtane pravce razvoja.

Stoga, kod stvaranja vizije nije dovoljno znati samo što se želi, nego i što se stvarno može – treba uvažiti realne mogućnosti. Ukratko, **vizija treba biti ambiciozna, ali i dovoljno realistična**.

S druge strane, po prirodi stvari, normalno je da vizija željenog stanja mora sadržavati i komponente idealizma (san, mašta, želje, ideali...), jer su to važni elementi za razvoj pozivne motivacije u zajednici te poticanje integriteta. Uostalom, dobro je postaviti visoke i optimistične ciljeve, željeti više i bolje – jer ni sami nismo svjesni što stvarno možemo postići ako to želimo i ako se zajedno primimo posla.

Da bi se vizija konkretizirala i pretvorila u stvarnost, potrebno je postaviti jasne ciljeve čijom ostvarivanjem će se oživotvoriti poželjno stanje iz vizije, te odrediti i realizirati odgovarajuće aktivnosti (projekte, mjere) za realizaciju postavljenih ciljeva:

VIZIJA Općina Plaški 2027. godine:

Zelena sredina koja se održivo razvija i prevladava depopulaciju,
nuđeći vrijedno i ekološki očuvano prirodno nasljeđe, prepoznatljive proizvode, zdravu hranu
i mjesto za ugodan odmor i opuštanje u mirnom, lijepom i zdravom okruženju,
te gradeći poticajne uvjete za razvoj proizvodnje i malog poduzetništva,
kao otvorena, složna i dobro organizirana zajednica u kojoj se ugodno živi i radi,
i mjesto poželjno za podizanje obitelji i pokretanje posla

Da bi se vizija konkretizirala i pretvorila u stvarnost, potrebno je postaviti jasne ciljeve čijim ostvarivanjem će se poželjno stanje iz vizije oživotvoriti, te odrediti i realizirati odgovarajuće aktivnosti (projekte, mjere) za realizaciju postavljenih ciljeva:

7. STRATEŠKI RAZVOJNI CILJEVI OPĆINE PLAŠKI

Ostvarivanje razvojne vizije provodi se kroz realizaciju jasno postavljenih ciljeva u svim komponentama održivog razvoja Općine koje su naprijed navedene i analizirane.

Za ostvarivanje postavljene razvojne vizije Općine Plaški predložena su 3 strateška cilja.

Strateški cilj 1

RAZVOJ GOSPODARSTVA UTEMELJEN NA LOKALNIM RESURSIMA

(pokretanje osmišljenog razvoja lokalnog gospodarstva)

Strateški cilj 2

PREPOZNATA I OČUVANA PROSTORNA BAŠTINA

(okoliš, krajobrazne vrijednosti, slika ruralnog prostora, prirodno nasljeđe, čista voda i zrak, bioraznolikosti, georaznolikosti, tradicijska i kulturna baština, itd.)

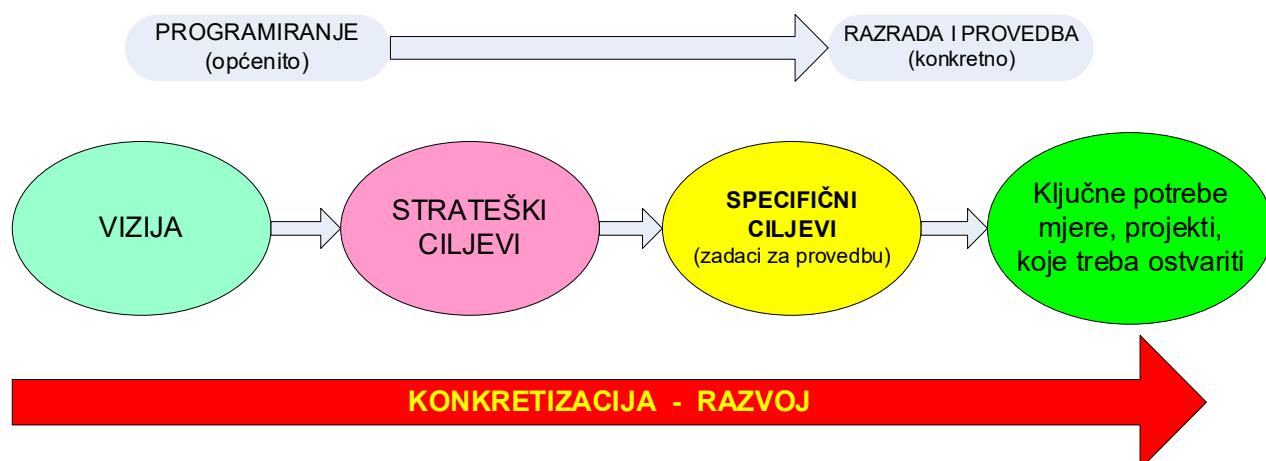
Strateški cilj 3

POTICAJNO DRUŠTVENO I RAZVOJNO OKRUŽENJE

(visoka kvaliteta života i rada)

Strateški ciljevi su postavljeni prema prioritetima, tj. od konkretnijih ciljeva čijom realizacijom se omogućuje brže pokretanje razvojnog ciklusa, preko temeljnih ciljeva koji se odnose na prioritete koji se ostvaruju u cijelom razvojnom ciklusu, pa do ciljeva čijom realizacijom se ostvaruju dugoročne perspektive i održivost razvoja Općine.

U nastavku, da bi se moglo pristupiti konkretnim aktivnostima radi oživotvorenja utvrđene razvojne vizije, potrebno je razraditi općenito postavljene strateške ciljeve, te konkretizirati zadatke za provedbu (provedbene ciljeve) i odrediti konkretne programe i mјere:

8. RAZRADA - SPECIFIČNI CILJEVI I KLJUČNE POTREBE/MJERE

Nakon što su određeni razvojna vizija i temeljni strateški ciljevi razvoja kojima se vizija konkretizira, potrebno je odrediti specifične ciljeve (prioritete), te ključne potrebe i mjere koje treba riješiti i realizirati, kako bi se željeni razvoj pokrenuo i dogodio.

Razrada je vidljiva iz slijedeće tablice/pregleda:

STRATEŠKI CILJEVI	SPECIFIČNI CILJEVI	KLJUČNE POTREBE/MJERE KOJE TREBA RIJEŠITI
1. Razvoj gospodarstva utemeljen na lokalnim resursima	1.1. Izgradnja poticajnog razvojnog okruženja i konkurentnosti 1.2. Održiva i konkurentna poljoprivreda i prerada 1.3. Konkurentni obrt i malo poduzetništva 1.4. Ruralni turizam (smještaj, prehrana, rekreativni, sportski avanturistički, lovni, ribolovni, i dr.) 1.5. Razvoj tržišne i poduzetničke infrastrukture 1.6. Zapošljavanje 1.7. Prilagođavanje klimatskim promjenama 1.8. Jačanje energetske učinkovitosti	1. Pripremanje sektorskih strategija, razvojnih programa i projekata lokalnog razvoja, te ponude projekata za lokalne poduzetnike (OPG, MMP) i ulaganja na Općini, > razvoj poticajnog okruženja; 2. Uspostavljanje Informativno - edukacijskog centra za lokalne proizvođače, mikro i male poduzetnike (OPG, MMP), stanovnike i potencijalne investitore, radi sustavnog informiranja o planovima razvoja, ponudi lokalnih projekata, mogućnostima i uvjetima za uključivanje u razvojne aktivnosti, te pripremanje i financiranje ulaganja iz EU i nacionalnih fondova, kao i organiziranje te pružanje stručne i organizacijske pomoći kod osmišljavanja i pripremanja projekata i dokumentacije za realizaciju, financiranje iz EU i nacionalnih fondova; 3. Revitalizacija i razvoj konkurentne i dugoročno održive proizvodnje i prerade visokokvalitetnih autohtonih sorti povrća i voća s povećanim stvaranjem dodane vrijednosti (lokalni brendovi); 4. Revitalizacija i razvoj stočarske proizvodnje, osobito govedarstvo i autohtone sorte ovaca i koza; 5. Razvoj povezivanja i zajedničkog nastupanja proizvođača i poduzetnika (OPG, MMP), kao proizvođačkih organizacija i/ili izvornih zadruga, okupnjavanje, poduzetnička infrastruktura, lanci dodane vrijednosti 6. Izgradnja i uspostavljanje Pogona za kiseljenje Ogulinskog kiselog kupusa sa distributivnim centrom za povrće, te razvoj zadružnog sustava primarne proizvodnje ogulinskog kupusa i autohtonog povrća > razvoj lokalne robne marke (brenda); 7. Izgradnja male poduzetničke zone na lokaciji bivše vojarne u Plaškom, s pogonima za preradu mlijeka, mesa, povrća, aromatičnog i ljekovitog bilja, prerada drva (itd...) > razvoj lokalnih proizvoda (robnih marki); 8. Razvoj projekata i tehnologija za prilagođavanje i zaštitu poljoprivredne proizvodnje od klimatskih promjena i ekstremnih vremenskih nepogoda, koji dugoročno jačaju održivost i konkurentnost proizvodnje, iskoristiti mogućnost financiranju uz EU i nacionalnih fondova; 9. Razvoj malih projekata za iskorištavanje obnovljivih izvora energije (biomasa, energija sunca), koji štite okoliš, smanjuju troškove te podižu zaposlenost i kvalitetu života, iskoristiti mogućnost financiranja iz EU i nacionalnih fondova 10. Razvoj uslužnih djelatnosti i servisa utemeljenih na razvoju lokalne proizvodnje i poduzetništva te jačanju ekonomski aktivnosti na Općini, i pritom je potrebno u najvećoj mogućoj mjeri koristiti izvore financiranja iz EU i nacionalnih fondova

STRATEŠKI CILJEVI	SPECIFIČNI CILJEVI	KLJUČNE POTREBE/MJERE KOJE TREBA RIJEŠITI
		<p>11. Turistifikacija Općine, definiranje i verifikacija elemenata turističke ponude Općine te učinkovito pripremanje i realizacija malih projekata izgradnje i razvoja turističkih sadržaja i javne infrastrukture (internet, prezentacijski materijali, oznake, šetnice, vidikovci, izložbe itd...), iskoristiti mogućnosti financiranja iz EU i nacionalnih fondova;</p> <p>12. Pripremanje ponude tipskih projekata za izgradnju/rekonstrukciju/uređenje i opremanje smještajnih i uslužnih kapaciteta i sadržaja (sobe, apartmani, hosteli, obiteljski hoteli, rekreacijski sadržaji, ugostiteljstvo, kušaonice, sportski sadržaji, jahanje, avanturistički sadržaji, itd...) na lokalnim OPG i MMP, uz maksimalno financiraju iz EU i nacionalnih fondova;</p> <p>13. Uređenje, unapređivanje proizvodne osnove i poslovanja, podizanje razine usluga i konkurentnosti lovišta, te razvoj smještajnih i uslužnih kapaciteta za lovni i ribolovni turizam</p> <p>14. Organiziranje i razvoj „dislociranog hotela“ – oblika povezivanja i zajedničkog nastupanja koji objedinjuje organizacijske, smještajne, uslužne i proizvodne kapacitete lokalnih poduzetnika (OPG, MMP) u sustav zajedničkog nastupanja na tržištu (zajednički marketing i recepcija, turistička infrastruktura i usluge, proizvodnja specifičnih prehrabrenih, kozmetičkih i sl. proizvoda za potrebe turističke i ugostiteljske usluge, itd...), kojima se povećavaju prepoznatljivost, kvaliteta i konkurentnost Općine i lokalnih poduzetnika, te se financiraju iz EU i nacionalnih fondova</p> <p>15. Markirana pješačka i biciklistička edukativna staza Općine Plaški</p>
2. Prepoznata i očuvana prostorna baština i područni kapitali (okoliš, slika ruralnog prostora, prirodno nasljeđe, bioraznolikosti, kulturna i tradicijska baština)	2.1. Zaštita, identificiranje, valorizacija i uređenje statusa; 2.2. Razvojno integriranje i stavljanje u funkciju održivog razvoja 2.3. Razvoj svijesti u lokalnoj zajednici o vrijednosti i značaju prostorne baštine, održivom razvoju i odgovornom odnosu prema okolišu i područnim kapitalima	<p>16. Sistematisiranje, valorizacija, zaštita i razvojno integriranje elemenata prostorne baštine Općine, prezentacija, marketing, te uspostavljanje učinkovitog upravljanja područnim kapitalima</p> <p>17. Izgradnja sustava za odvodnju i zbrinjavanje otpadnih voda</p> <p>18. Izgradnja i uspostavljanje reciklažnog dvorišta</p> <p>19. Razvoj gospodarski učinkovitog prikupljanja i gospodarenja otpadom</p> <p>20. Uvođenje sustava odvojenog prikupljanja otpada, uključujući edukaciju i razvoj svijesti u lokalnoj zajednici</p> <p>21. Eliminiranje i sanacija ilegalnih odlagališta otpada u Općini</p> <p>22. Unaprjeđivanje komunalnog nadzora i discipline</p> <p>23. Izgradnja turističko-edukativnog centra Jezero Blata, financiranje iz EU i nacionalnih fondova</p> <p>24. Usputstavljanje javne ustanove Pećinski park Plaški, financiranje iz EU i nacionalnih fondova;</p> <p>25. Učinkovitije gospodarenje privatnim šumama</p> <p>26. Organiziranje djelatnosti čišćenja šuma i proizvodnje sječke, te izgradnja malih pogona za proizvodnju energije iz biomase, financiranje iz EU i nacionalnih fondova</p> <p>27. Izrada konzervatorske osnove i baza podataka te učinkovito upravljanje vrijednim i zaštićenim objektima tradicijske i kulturne baštine, pripremanje projekata za zaštitu, obnovu i privođenje objekata u funkciju održivog razvoja, pri čemu je prioritetan objekt „Učione“ u naselju Plaški</p> <p>27a. – Pripremanje programa sanacije, uređenja i privođenja u održivu razvojnu funkciju prostora bivše tvornice celuloze u Plaškom</p>

STRATEŠKI CILJEVI	SPECIFIČNI CILJEVI	KLJUČNE POTREBE/MJERE KOJE TREBA RIJEŠITI
<p>3. Poticajno društveno i razvojno okruženje (visoka kvaliteta života, dobri uvjeti za poslovanje i ulaganja, razvoj prepoznatljivosti i konkurentnosti Općine)</p>	<p>3.1. Komunalna infrastruktura (opremanje, razvoj, povećavanje sigurnosti i kvalitete, racionalizacija, optimalno zadovoljavanje lokalnih potreba)</p> <p>3.2. Prometna povezanost i infrastruktura</p> <p>3.3. Unapređivanje društvenih djelatnosti</p> <p>3.4. Aktiviranje kontingenta neaktivne radne snage</p> <p>3.5. Zaustavljanje depopulacije</p> <p>3.6. Povećavanje kvalitete života</p> <p>3.7. Jačanje stručne, organizacijske i tehničke ekipiranosti lokalne samouprave</p>	<p>28. Razvijanje integriteta lokalne zajednice - razvoj svijesti o viziji, potencijalima i vrijednostima, mogućnostima i zajedničkim ciljevima za održiv razvoj Općine, jačanje motivacije i povjerenja u vlastite snage, te poticanje inicijativa i uključivanja stanovništva i interesnih skupina u razvojne aktivnosti i projekte u Općini</p> <p>29. Izrada i usvajanje grba i zastave Općine Plaški, te razvoj elemenata koji jačaju identitet i prepoznatljivost prostora, lokalne samouprave i gospodarstva Općine</p> <p>30. Kontinuirano unaprjeđivanje i razvoj vodoopskrbnog sustava, izgradnja vodovoda i uspostavljanje vodoopskrbne mreže u naselju Kunić</p> <p>31. Izgradnja, rekonstrukcija i održavanje lokalnih prometnica, nerazvrstanih cesta i poljskih putova</p> <p>32. Održavanje, modernizacija i razvoj energetski učinkovite i ekološki održive javne rasvjete, te zaštita od svjetlosnog zagađenja</p> <p>33. Uvođenje sustava za iskorištavanje solarne energije (struja, grijanje), s financiranjem iz nacionalnih i EU fondova</p> <p>34. Donošenje plana plinifikacije Općine</p> <p>35. Poboljšavanje pokrivenosti i kvalitete javnog prijevoza (autobus, željeznica i sl.), te prometne infrastrukture i usluga (signalizacija, parkirališta, uvjeti za promet i parkiranje, poljoprivredne opreme, itd...);</p> <p>36. Uspostavljanje punionice za električne automobile i bicikle</p> <p>37. Uređivanje i razvoj javnih sadržaja (komunalna oprema, parkovi, uređenje, sportski tereni, dječja igrališta, rekreacija, manifestacije...)</p> <p>38. Unaprjeđivanje predškolskog odgoja i brige za djecu</p> <p>39. Unaprjeđivanje socijalne skrbi</p> <p>40. Unaprjeđivanje zdravstvene skrbi</p> <p>41. Unaprjeđivanje skrbi za ugrožene skupine stanovništva</p> <p>42. Utvrđivanje stanja i usuglašavanje plana za razvoja i uređenje groblja na području Općine u skladu s utvrđenim potrebama, interesima, običajima i vjerskim obredima svih struktura stanovnika u Općini</p> <p>43. Cjeloživotno obrazovanje i aktivna politika zapošljavanja</p> <p>44. Podizanje razine informatičke pismenosti i tehničkih mogućnosti za korištenje informatičkih tehnologija i digitalnih procedura EU, širokopojasni internet, javna internet mreža, itd.;</p> <p>45. Razvoj udruga i LEADER/CLLD pristupa (sport, kultura, rekreacija, zabava i korištenje slobodnog vremena, kulturne manifestacije, itd.)</p> <p>46. Usklađivanje Prostornog plana uređenja i općih akata s Planom razvoja Općine i predviđenim projektima lokalnog razvoja</p> <p>47. Završetak procesa obnove i usklađivanja zemljinskih knjiga i katastra u svim katastarskim općinama u Općini Plaški</p> <p>48. Stručno, organizacijsko, informatičko i tehničko ekipiranje i osposobljavanje lokalne samouprave i područja Općine, te jačanje sposobnosti za učinkovito upravljanje razvojem i projektima</p>

Navedeni specifični ciljevi te ključne potrebe, mjere, aktivnosti i projekti koje treba ostvariti su predviđeni i definirani s obzirom na raspoložive resurse te utvrđene mogućnosti i potrebe održivog razvoja Općine, i to prema prioritetima i dinamici, polazeći od onoga što je nužno i moguće najbrže realizirati kako bi se pokrenulo učinkovit razvoj i učinke, prema mjerama čije se ostvarivanje mora temeljiti na rezultatima i dodanoj vrijednosti prethodnih mjera (povećani prihodi, stručna i tehnološka ekipiranost, itd...), i koje dolaze kasnije.

Dakle, ključne potrebe se razrađuju i razvrstavaju na razvojne mjere, aktivnosti i projekte, čijom realizacijom će se razvoj ostvarivati.

Naravno, u realizaciji Plana razvoja, utvrđene i predviđene mjere treba odgovarajuće i dovoljno detaljno razraditi, te pripremiti potrebnu i propisanu projektnu i tehničku dokumentaciju za ulazak u realizaciju. Ovo je kompleksan posao koji podrazumijeva angažiranje svih tijela Općine, lokalne samouprave i Razvojnog/Provedbenog tima, u suradnji sa svim razvojnim partnerima i sudionicima koji trebaju biti uključeni u predviđene aktivnosti (nadležna županijska i državna tijela, regionalni koordinator, potporne institucije, LAG Frankapan, konzultantski i projektni timovi, itd...).

Projektne prijedloge i ideje će trebati razraditi i u odgovarajućem softveru (informatičkom alatu), tako da se kreira baza projektnih ideja koja će Općini služiti kod upravljanja razvojem i lokalnim projektima, te prilikom planiranja, pripremanja i predlaganja projekata na natječaje i javne pozive, kao i radi praćenja realizacije.

U nastavku se prikazuje AKCIJSKI PLAN za ostvarivanje aktivnosti, projekata i mjera kojima će se realizirati utvrđeni specifični ciljevi (prioriteti) i ključne potrebe, koje treba riješiti i realizirati da bi se ostvarili zacrtani strateški ciljevi razvoja.

U Akcijskom planu se aktivnosti planiraju i razrađuju prema sažetom opisu i svrsi, aktivnostima, prioritetu/razdoblju, nositeljima, predviđenim izvorima financiranja i procjeni potrebnih ulaganja, te po potrebi uz odgovarajuća pojašnjenja.

Također, uz svaku razvojnu aktivnost/projekt/mjeru se utvrđuje i veza sa utvrđenim ciljevima i ključnim potrebama koje se podupiru i ostvaruju tom aktivnošću.

8.1. RAZRADA – AKCIJSKI PLAN za ostvarivanje utvrđenih specifičnih ciljeva i ključnih potreba/mjera

Aktivnost/Projekt/Mjera			
1. Uspostavljanje i rad Informativno-edukacijskog centra Plaški			
Opis:	Uspostavljanje „Informativno-edukacijskog centra“ kao poduzetničkog centra za potrebe lokalnih poduzetnika (OPG, MMP), stanovnika te zainteresiranih ulagača i nositelja razvoja. Mjera se odnose na osnivanje i rad Centra u svim godinama planskog razdoblja.		
Svrha	Informiranje, lociranje, iniciranje, uključivanje, organiziranje, povezivanje i koordinacija lokalnih poduzetnika (OPG, MMP), stanovnika, civilnog društva i svih drugih zainteresiranih ulagača i nositelja razvoja, za uključivanje u provedbu Plana razvoja Općine i lokalne projekte, a osobito: <ul style="list-style-type: none"> - sustavno informiranje o razvojnim programima i propisima na razini EU, RH, Županije i Općine Plaški, te o razvojnoj strategiji, planovima i projektima lokalnog razvoja Općine; - informiranje i edukacija o mogućnostima i uvjetima za uključivanje u lokalne projekte, te za financiranje privatnih projekata bespovratnim sredstvima iz EU i nacionalnih fondova; - informiranje o mogućnostima ulaganja na Općini; - analiza, prezentiranje i prilagođavanje ponude tipskih projekata za lokalne poduzetnike (OPG, MMP) koji se uključuju u razvojne projekte na području Općine; - edukacija – pripremanje lokalnih poduzetnika za ulazak u realizaciju projekata; - savjetovanje i organiziranje stručne pomoći kod osmišljavanja, pripremanja i realizacije projekata; - povezivanje s potpornim i svim drugim relevantnim institucijama, tijelima i nositeljima razvoja na razini Županije, RH i EU; - druge potrebne aktivnosti; 		
Aktivnosti	Kontinuirane: informiranje, prezentacije, edukacija, radionice, individualni rad s poduzetnicima, suradnja na pripremanju projekata, organiziranje obilazaka i studijskih putovanja, itd...		
Veze sa specifičnim ciljevima:	1.1. – Izgradnja poticajnog okruženja i konkurentnosti; 1.2. – Održiva i konkurentna poljoprivreda i prerada; 1.3. – Konkurentni obrt i malo poduzetništvo; 1.4. – Ruralni turizam; 1.5. – Razvoj tržišne i poduzetničke infrastrukture; 1.6. – Zapošljavanje; 1.7. – Prilagođavanje klimatskim promjenama; 1.8. – Jačanje energetske učinkovitosti; 3.4. – Aktiviranje kontingenta neaktivne radne snage; 3.5. – Zaustavljanje depopulacije; 3.6. – Povećavanje kvalitete života		
Veze s ključnim potrebama:	1. – Pripremanje sektorskih strategija, razvojnih programa i projekata lokalnog razvoja, te ponude projekata (...); 5. – Razvoja povezivanja i zajedničkog nastupanja lokalnih poduzetnika (OPG, MMP), proizvođačke organizacije, zadruge, okupnjavanje, poduzetnička i tržišna infrastruktura, lanci dodane vrijednosti; 6. – Izgradnja Pogona za kiseljenje „Ogulinskog kiselog jelza/kupusa“ s distributivnim centrom za autohtono povrće; 7. – Izgradnja poduzetničke zone na lokaciji bivše vojarne u Plaškom, za razvoj proizvodnje i lokalnih proizvoda; 8. – Razvoj projekata i tehnologija za prilagođavanje i zaštitu od klimatskih promjena, jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede; 9. – Razvoj malih projekata za iskorištavanje obnovljivih izvora energije (biomasa, energija sunca); 10. – Razvoj uslužnih djelatnosti i servisa; 11. – Turistifikacija Općine; 12. – Pripremanje ponude tipskih projekata za razvoj turističke ponude; 13. – Razvoj lovног i ribolovnog turizma; 14. – Organiziranje i razvoj „dislociranog hotela“, kao oblika tržišne infrastrukture, povezivanja i zajedničkog nastupanja lokalnih poduzetnika (OPG, MMP); 36. – Uspostavljanje punionice za električne automobile i bicikle; 48. – Stručno, organizacijsko i tehničko ekipiranje lokalne samouprave za upravljanje razvojem;		
Prioritet – razdoblje:	I. Kratkoročno – 2021. – 2022., kontinuirano u svim godinama		
Nositelji i partneri:	Općina Plaški, Razvojni tim, Karlovačka županija, potporne institucije, tijela RH, konzultanti, itd...		
Procjena ulaganja	Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje 2021. – 2027. god. (HRK)		
	Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi
	1.668.000	1.008.000	560.000
Ulaganje Općine se odnosi na prostor za rad, osnovna tehnička sredstva te financiranje troškova redovitog rada Centra (organiziranje i provedba aktivnosti, materijalni troškovi, konzultanti, struka, itd...);			
Indikatori/izlazi:	Uspostavljen poduzetnički centar; broj održanih aktivnosti, broj uključenih poduzetnika/korisnika (OPG, MMP), broj pripremljenih i realiziranih projekata, itd...		

Aktivnost/Projekt/Mjera

2. Pripremanje i provedba sektorske strategije i projekata za razvoj poduzetništva

Opis	Pripremanje, upravljanje i provedba sektorske strategije, razvojnih programa i lokalnih razvojnih projekata, ponude tipskih projekata, te upravljanje lokalnim projektima u svim fazama projektnih ciklusa;								
Svrha	Planiranje, pripremanje, organiziranje i pokretanje osmišljenog razvoja i lokalnih projekata u sektor razvoja poduzetništva; Informiranje, uključivanje, organiziranje, povezivanje i koordinacija lokalne samouprave, poduzetnika (OPG, MMP), civilnog društva i svih drugih zainteresiranih ulagača na učinkovitom osmišljavanju, pripremanju i realizaciji projekata; Stvaranje uvjeta za učinkovito upravljanje razvojem i projektima u sektor razvoja poduzetništva.								
Aktivnosti	Kontinuirane: pribavljanje podataka te pripremanje i izrada analiza, provedba anketa i suradnja s lokalnim sudionicima radi utvrđivanja interesa, potreba i drugih projektnih podloga, pripremanje i izrada potrebnih elaborata, idejnih rješenja, opportunity i case studija, studija izvedivosti i drugih projektnih akata, komuniciranje, povezivanje, koordiniranje, itd...								
Veze sa specifičnim ciljevima:	1.1. – Izgradnja poticajnog okruženja i konkurentnosti; 1.3. Konkurentni obrt i malo poduzetništvo; 1.5. – Razvoj poduzetničke infrastrukture; 1.6. – Zapošljavanje; 1.7. – Prilagođavanje klimatskim promjenama; 1.8. – Jačanje energetske učinkovitosti; 3.4. - Aktiviranje kontingenta neaktivne radne snage; 3.5. – Zaustavljanje depopulacije; 3.6. – Povećanje kvalitete života								
Veze s ključnim potrebama:	1. – Pripremanje sektorskih strategija, razvojnih programa i projekata lokalnog razvoja, te ponude projekata (...); 2. – Uspostavljanje informativno-edukacijskog centra za lokalne poduzetnike (OPG, MMP) 5. – Razvoja povezivanja i zajedničkog nastupanja lokalnih poduzetnika (OPG, MMP), proizvođačke organizacije, zadruge, okrupnjavanje, poduzetnička i tržišna infrastruktura, lanci dodane vrijednosti; 7. – Izgradnja poduzetničke zone na lokaciji bivše vojarne u Plaškom, za razvoj proizvodnje i lokalnih proizvoda; 8. – Razvoj projekata i tehnologija za prilagođavanje i zaštitu od klimatskih promjena, jačanje konkurenčnosti i održivosti poljoprivrede; 9. – Razvoj malih projekata za iskorištanje obnovljivih izvora energije (biomasa, energija sunca) 10. – Razvoj uslužnih djelatnosti i servisa; 13. – Razvoj lovnog i ribolovnog turizma; 48. – Stručno, organizacijsko i tehničko ekipiranje lokalne samouprave za upravljanje razvojem;								
Prioritet – razdoblje:	I. Kratkoročno – 2021. – 2023., kontinuirano								
Nositelji i partneri:	Općina Plaški, Razvojni tim, Karlovačka županija, LAG Frankopan, potporne institucije, konzultanti, projektanti itd...								
Procjena ulaganja	<p style="text-align: center;">Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje 2021. – 2027. god. (HRK)</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: center;">Ukupno ulaganje</th> <th style="text-align: center;">Općina Plaški</th> <th style="text-align: center;">EU i nacionalni fondovi</th> <th style="text-align: center;">Ostali</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">290.000</td> <td style="text-align: center;">100.000</td> <td style="text-align: center;">160.000</td> <td style="text-align: center;">30.000</td> </tr> </tbody> </table> <p>Ulaganje Općine se odnosi financiranje troškova (organiziranje i provedba aktivnosti, materijalni troškovi, konzultanti, projektanti, struka, literatura, organiziranje prezentacija, itd...);</p>	Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Ostali	290.000	100.000	160.000	30.000
Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Ostali						
290.000	100.000	160.000	30.000						
Indikatori/ishodi:	Pripremljena i pokrenuta sektorska strategija; provedene aktivnosti, broj pripremljenih projektnih akata, broj uključenih poduzetnika (OPG, MMP), brojiniciranih projekata, uspostavljena baza projekata, ekonomski i razvojni pokazatelji...								

Aktivnost/Projekt/Mjera

3. Pripremanje i provedba sektorske strategije i projekata za razvoj poljoprivrede i prerade

Opis	Pripremanje, upravljanje i provedba sektorske strategije, razvojnih programa i lokalnih razvojnih projekata, ponude tipskih projekata, te upravljanje lokalnim projektima u svim fazama projektnih ciklusa;
Svrha	Planiranje, pripremanje, organiziranje i pokretanje osmišljenog razvoja i lokalnih projekata u sektor poljoprivrede i prerade; Informiranje, uključivanje, organiziranje, povezivanje i koordinacija lokalne samouprave, poduzetnika (OPG, MMP), civilnog društva i svih drugih zainteresiranih ulagača na učinkovitom osmišljavanju, pripremanju i realizaciji projekata; Stvaranje uvjeta za učinkovito upravljanje razvojem i projektima u sektor poljoprivrede i prerade. Tu je posebno značajno i kreiranje „kratkih lanaca opskrbe“, kao mjera kojima je cilj skratiti vrijeme između uzgoja i prerade/konsumacije, čime se pridonosi svežežini i kvaliteti hrane/prerađevina, a osobito kroz razvoj kvalitetnih prerađivačkih kapaciteta.
Aktivnosti	Kontinuirane: pribavljanje podataka te pripremanje i izrada analiza, provedba anketa i suradnja s lokalnim sudionicima radi utvrđivanja interesa, potreba i drugih projektnih podloga, pripremanje i izrada potrebnih elaborata, idejnih rješenja, opportunity i case studija, studija izvedivosti i drugih projektnih akata, komuniciranje, povezivanje, koordiniranje, uspostavljanje baze projekata itd...

Veze sa specifičnim ciljevima:	1.1. – Izgradnja poticajnog okruženja i konkurentnosti; 1.2. – Održiva i konkurentna poljoprivreda i prerada; 1.5. – Razvoj poduzetničke tržišne infrastrukture za poljoprivredne proizvode; 1.6. – Zapošljavanje; 1.7. – Prilagođavanje klimatskim promjenama; 1.8. – Jačanje energetske učinkovitosti; 2.1. – Zaštita prirodne i prostorne baštine; 2.2. – Razvojno integriranje prirodnih resursa u funkciji održivog razvoja; 3.4. - Aktiviranje kontingenta neaktivne radne snage; 3.5. – Zaustavljanje depopulacije; 3.6. – Povećanje kvalitete života								
Veze s ključnim potrebama:	1. – Pripremanje sektorskih strategija, razvojnih programa i projekata lokalnog razvoja, te ponude projekata (...); 3. - Revitalizacija i razvoj konkurentne i dugoročno održive biljne proizvodnje (autohtono povrće i voće (lokalni brendovi); 4. – Revitalizacija i razvoj stočarske proizvodnje (osobito govedarstvo te autohtone pasmine koza i ovaca) 5. – Razvoj povezivanja i zajedničkog nastupanja lokalnih poduzetnika (OPG, MMP), proizvođačke organizacije, zadruge, okupnjavanje, poduzetnička i tržišna infrastruktura, lanci dodane vrijednosti; 6. – Izgradnja Pogona za kiseljenje „Ogulinskog kiselog zelja/kupusa“ s distributivnim centrom za autohtono povrće; 8. – Razvoj projekata i tehnologija za prilagođavanje i zaštitu od klimatskih promjena, jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede; 9. – Razvoj malih projekata za iskorištavanje obnovljivih izvora energije (biomasa, energija sunca) 10. – Razvoj uslužnih djelatnosti i servisa; 14. - Organiziranje i razvoj „dislociranog hotela“, kao oblika tržišne infrastrukture, povezivanja i zajedničkog nastupanja lokalnih poduzetnika (OPG, MMP) u ruralnom turizmu;								
Prioritet – razdoblje:	I. Kratkoročno – 2021. – 2023., kontinuirano								
Nositelji i partneri:	Općina Plaški, Razvojni tim, Karlovačka županija, LAG Frankopan, potporne institucije, konzultanti, projektanti itd...								
Procjena ulaganja	<p style="text-align: center;">Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje 2021. – 2027. god. (HRK)</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: left;">Ukupno ulaganje</th> <th style="text-align: left;">Općina Plaški</th> <th style="text-align: left;">EU i nacionalni fondovi</th> <th style="text-align: left;">Ostali</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">420.000</td> <td style="text-align: center;">180.000</td> <td style="text-align: center;">210.000</td> <td style="text-align: center;">30.000</td> </tr> </tbody> </table> <p>Ulaganje Općine se odnosi na financiranje aktivnosti (organiziranje i provedba aktivnosti, materijalni troškovi, konzultanti, projektanti, struka, literatura, organiziranje prezentacija, itd...);</p>	Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Ostali	420.000	180.000	210.000	30.000
Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Ostali						
420.000	180.000	210.000	30.000						
Indikatori, ishodi:	Pripremljena i pokrenuta sektorska strategija; provedene aktivnosti, broj pripremljenih projektnih akata, broj uključenih poduzetnika (OPG, MMP), brojiniciranih i realiziranih projekata, broj održanih/revitaliziranih poljoprivrednih gospodarstava, broj zaposlenih, evidencija lokalnih proizvoda, uspostavljena baza projekata, ekonomski i razvojni pokazatelji								

Aktivnost/Projekt/Mjera

4. Pripremanje i provedba sektorske strategije i projekata u ruralnom turizmu

Opis	Pripremanje, upravljanje i provedba sektorske strategije, razvojnih programa i lokalnih razvojnih projekata, ponude tipskih projekata, suradnja s lokalnim sudionicima, upravljanje lokalnim projektima u svim fazama projektnih ciklusa;
Svrha	Planiranje, pripremanje, organiziranje i pokretanje osmišljenog razvoja i lokalnih projekata u sektoru poljoprivrede i prerade; Informiranje, uključivanje, organiziranje, povezivanje i koordinacija lokalne samouprave, poduzetnika (OPG, MMP), civilnog društva i svih drugih zainteresiranih ulagača na učinkovitom osmišljavanju, pripremanju i realizaciji projekata; Stvaranje uvjeta za učinkovito upravljanje razvojem i projektima u sektoru ruralnog turizma.
Aktivnosti	Kontinuirane: pribavljanje podataka te pripremanje i izrada analiza, provedba anketa i suradnja s lokalnim sudionicima radi utvrđivanja interesa, potreba i drugih projektnih podloga, pripremanje i izrada potrebnih elaborata, idejnih rješenja, opportunity i case studija, studija izvedivosti i drugih projektnih akata, komuniciranje, povezivanje, koordiniranje, uspostavljanje baze projekata, itd...
Veze sa specifičnim ciljevima:	1.1. – Izgradnja poticajnog okruženja i konkurentnosti; 1.3. – Konkurentni obrt i malo poduzetništvo; 1.4. – Ruralni turizam; 1.5. – Razvoj poduzetničke infrastrukture; 1.6. – Zapošljavanje; 1.7. – Prilagođavanje klimatskim promjenama; 1.8. – Jačanje energetske učinkovitosti; 2.1. – Zaštita prirodne i prostorne baštine; 2.2. – Razvojno integriranje prirodnih resursa u funkciji održivog razvoja; 3.4. - Aktiviranje kontingenta neaktivne radne snage; 3.5. – Zaustavljanje depopulacije; 3.6. – Povećavanje kvalitete života
Veze s ključnim potrebama:	1. – Pripremanje sektorskih strategija, razvojnih programa i projekata lokalnog razvoja, te ponude projekata (...); 3. - Revitalizacija i razvoj konkurentne i dugoročno održive biljne proizvodnje (autohtono povrće i voće (lokalni brendovi); 4. – Revitalizacija i razvoj stočarske proizvodnje (osobito govedarstvo te autohtone pasmine koza i ovaca) 5. – Razvoj povezivanja i zajedničkog nastupanja lokalnih poduzetnika (OPG, MMP), lanci dodane vrijednosti; 8. – Razvoj projekata i tehnologija za prilagođavanje i zaštitu od klimatskih promjena, jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede; 9. – Razvoj malih projekata za iskorištavanje obnovljivih izvora energije (biomasa, energija sunca) 10. – Razvoj uslužnih djelatnosti i servisa; 11. – Turistifikacija Općine; 12. – Pripremanje ponude tipskih projekata za razvoj turističke ponude 13. – Razvoj lovног i ribolovnog turizma; 14. - Organiziranje i razvoj „dislociranog hotela“, kao oblika tržišne infrastrukture, povezivanja i zajedničkog nastupanja lokalnih poduzetnika (OPG, MMP) u ruralnom turizmu;
Prioritet – razdoblje:	I. Kratkoročno – 2021. – 2023., kontinuirano
Nositelji i partneri:	Općina Plaški, Razvojni tim, Karlovačka županija, LAG Frankopan, potporne institucije, konzultanti, projektanti itd...

Procjena ulaganja	Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje 2021. – 2027. god. (HRK)			
	Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Ostali
	580.000	140.000	260.000	180.000
Ulaganje Općine se odnosi na financiranje aktivnosti (organiziranje i provedba aktivnosti, materijalni troškovi, konzultanti, projektanti, struka, literatura, organiziranje prezentacija, itd...);				
Indikatori ishodi:	Pripremljene sektorske strategije; broj pripremljenih projektnih akata, broj uključenih poduzetnika (OPG, MMP), broj iniciranih i realiziranih projekata, broj projekata pripremljenih za financiranje iz fondova EU, broj održanih i novoosnovanih poslovnih subjekata, izgrađeni i uspostavljeni turistički kapaciteti, uspostavljena baza projekata, ekonomski i razvojni pokazatelji			

Aktivnost/Projekt/Mjera
5. Izgradnja i uspostavljanje proizvodnog sustava i Pogona za kiseljenje „Ogulinskog kiselog zelja/kupusa“ s distributivnim centrom za autohtonu povrće

Opis	Na području Općine, u naselju Lapat, je pripremljen investicijski projekt izgradnje i uspostavljanja velikog proizvodnog Pogona za kiseljenje „Ogulinskog kiselog zelja/kupusa“ kapaciteta 2.000 tona/god., s distributivnim centrom za autohtonu povrće, kapaciteta do 3.500 tona/turnus. Investitor projekta je Poljoprivredna zadruga Ogulin, koja je zainteresirana da se na području Općine organizira proizvodnja sirovinskog zelja za kiseljenje i autohtonog povrća, koji bi se u predmetnom Pogonu preradivali i plasirali na tržište kao lokalni proizvod (robna marka). S obzirom na nesumnjivu važnost ovog Projekta za lokalni razvoj te utvrđeni obostrani interes, između Općine i PZ Ogulin je dogovorena strateška suradnja, na način da se Općina angažira na lociranju i uključivanju lokalnih proizvođača u proizvodni sustav Zadruge.
Svrha	Razvoj lokalne poljoprivrede i prerade, te lokalnih proizvoda (robnih marki, brendova) kao nositelja konkurentnosti i izlaza na tržište lokalnih proizvođača. U okviru PZ Ogulin i planiranog Pogona se razvija proizvodni sustav u skladu s izvornim načelima i praksom u Europskoj uniji, koji bi bio organizator i nositelj proizvodnje kupusa za kiseljenje i autohtonog povrća na malim lokalnim gospodarstvima (OPG, MMP), i koji bi od uključenih proizvođača otkupljivao sve količine proizvoda te organizirao njihovu preradu i formiranje lokalnih proizvoda (brandova) te osiguravao njihov plasman na tržištu. Prema tome, planirani Pagon bi predstavljao kvalitetnu tržišnu infrastrukturu za lokalne poljoprivredne proizvode, koji bi lokalnim proizvođačima omogućio sigurno tržište i elemente za stvarno planiranje, pripremanje i razvoj njihove proizvodnje, čime se osiguravaju i temeljni uvjeti za pokretanje i ulaganja u razvoj proizvodnje na njihovim gospodarstvima. U tom slučaju, planiranim angažiranjem Općina želi razviti poticajno okruženje i povoljnije uvjete za razvoj proizvodnje i projekata lokalnih proizvođača, a naročito s obzirom na mogućnost uspiešnog financiranja bespovratnim sredstvima iz EU fondova.
Aktivnosti	Kontinuirane: Projekt je u dosadašnjem tijeku pripremljen za realizaciju, izrađena je projektno-tehnička dokumentacija i ishođena dozvola za građenje. Investicijska vrijednost Projekta je cca. 32.000.000 HRK. Projekt je kandidiran na natječaj Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (APPRRR) za bespovratna sredstva EU iz Operacije 4.2.1. Programa ruralnog razvoja RH i EU. U slučaju da se Projekt PZ Ogulin realizira, Općina je spremna uložiti u rekonstrukciju pristupnog puta do predviđenog Pogona. Paralelno s izgradnjom Pogona bi se planski i organizirano pripremala i realizirala ulaganja na uključenim lokalnim gospodarstvima (OPG, MMP) u razvoj proizvodnje sirovinskog kupusa i autohtonog povrća, za potrebe proizvodnje u novom Pogonu. Ovakve projektne aktivnosti i projekti lokalnih proizvođača bi se planski i sustavno organizirali, vodili i pripremali za financiranje bespovratnim sredstvima EU, te u cilju osiguravanja najpovoljnijih uvjeta i racionaliziranja troškova izvedbe. Pritom, čak i u situaciji da PZ Ogulin iz bilo kojeg razloga ne uspije realizirati Projekt, pripremljene podloge i znanja iz ovog Projekta mogu poslužiti Općini i lokalnim proizvođačima za pripremanje i provedbu vlastitog lokalnog projekta razvoja proizvodnje i prerade autohtonog povrća, te uspostavljanja tržišne infrastrukture na području Općine;
Veze sa specifičnim ciljevima:	1.1. – Izgradnja poticajnog okruženja i konkurenčnosti; 1.2. – Održiva i konkurenčna poljoprivreda i prerada; 1.5. – Razvoj tržišne i proizvodne infrastrukture za poljoprivredu i preradu; 1.6. – Zapošljavanje; 1.7. – Prilagođavanje klimatskim promjenama; 1.8. – Jačanje energetske učinkovitosti; 2.2. – Razvojno integriranje prirodnih resursa u funkciji održivog razvoja; 3.4. - Aktiviranje kontingenta neaktivne radne snage; 3.5. – Zaustavljanje depopulacije; 3.6. – Povećavanje kvalitete života
Veze s ključnim potrebama:	3. - Revitalizacija i razvoj konkurenčne i dugoročno održive biljne proizvodnje (autohtonu povrće i voće (lokalni brendovi)); 5. – Razvoj povezivanja i zajedničkog nastupanja lokalnih poduzetnika (OPG, MMP), lanci dodane vrijednosti; 6. – Izgradnja Pogona za kiseljenje „Ogulinskog kiselog zelja/kupusa“ s distributivnim centrom za autohtonu povrće 8. – Razvoj projekata i tehnologija za prilagođavanje i zaštitu od klimatskih promjena, jačanje konkurenčnosti i održivosti poljoprivrede; 9. – Razvoj malih projekata za iskorištavanje obnovljivih izvora energije (biomasa, energija sunca) 10. – Razvoj uslužnih djelatnosti i servisa;
Prioritet – razdoblje:	I. Kratkoročno – 2021. – 2023., prema projektnom planu investitora
Nositelji i partneri:	PZ Ogulin kao investitor projekta i Općina Plaški (partnerski razvoj)

Procjena ulaganja	Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje 2021. – 2027. god. (HRK)			
	Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	PZ Ogulin
	32.000.000	760.000		31.240.000
Ulaganje Općine se odnosi rekonstrukciju pristupnog puta po završetku Pogona, u slučaju da se Projekt realizira.				
Indikatori/ishodi	Izgrađen i uspostavljen Pogon i proizvodni sustav, broj uključenih proizvođača, površina nasada u primarnoj proizvodnji, broj novih radnih mjeseta, broj i vrsta lokalnih proizvoda, ekonomski i razvojni pokazatelji. Predviđeno je da bi ovaj Projekt mogao uključiti 30 – 100 proizvođača s područja Općine, te generirati razvoj proizvodnje na 100-tinjak ha poljoprivrednog zemljišta.			

Aktivnost/Projekt/Mjera

6. Izgradnja i uspostavljanje mikro Poduzetničke zone na lokaciji bivše vojarne, Muratovo brdo u naselju Plaški

Opis	<p>Planira se uspostavljanje mikro proizvodno-prerađivačke poduzetničke zone na površini cca. 21.150 m², kao poduzetničke infrastrukture i prostora za ulaganja u razvoj i uspostavljanje malih proizvodnih i uslužnih pogona tj. proizvodno-prerađivačkih kapaciteta u kojima će se primarni poljoprivredni proizvodi lokalnih proizvođača (mljeko, meso, voće, začinsko i ljekovito bilje, itd..) prerađivati i pretvarati u lokalne proizvode (brendove, robne marke), kao i drugih manjih proizvodnih i uslužnih kapaciteta (npr. servisi, trgovina, suveniri, i sl.). Predviđeni su slijedeći kapaciteti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mini mljekara – sirana, kao infrastruktura za razvoj stočarske proizvodnje (mlječne krave, koze, ovce), - mali pogon za preradu mesa, kao infrastruktura za tovno govedarstvo, ovčarstvo i sl.; - mali pogon za preradu i pakiranje voća, začinskog i ljekovitog bilja, i sl...; - servisi, trgovina, stručne usluge, itd...; - pogon za proizvodnju energije iz biomase (trigeneracija); <p>Na ovoj lokaciji postoje odlični uvjeti za uspješan razvoj i poslovanje ovakvih kapaciteta, s obzirom na dobar tržišni položaj, dobru komunalnu opremljenost, te odličnu prometnu povezanost i dobar pristup tržištu (željeznički kolosijek na međunarodnoj pruzi, državna cesta, blizina autoceste i međunarodnih koridora, dobar pristup morskim lukama, itd...), blizinu Plitvičkih jezera i drugih turističkih centara u Primorju, Istri i Dalmaciji, itd..;</p> <p>Općina, odnosno lokalno komunalno društvo ili Poduzetnički centar, bi nastupili kao osnivač i investitor ovakve poduzetničke Zone, u kojoj bi se uspostavili i komunalno opremili odgovarajući prostori/parcele koji bi se pod odgovarajućim uvjetima stavili na raspolaganje lokalnim poduzetnicima za izgradnju i uspostavljanje odgovarajućih proizvodnih i uslužnih kapaciteta, te osigurali povoljni uvjeti za pokretanje i realizaciju planiranih ulaganja i poslovanja.</p> <p>Nositelj djelatnosti poduzetničke zone može biti Poduzetnički centar, ili Zona može biti ustrojena kao posebno trgovacko društvo;</p>
Svrha	<p>Stvaranje poticajnog okruženja, osiguravanje kvalitetnih uvjeta i infrastrukture za razvoj lokalnog poduzetništva.</p> <p>Razvoj lokalne poljoprivrede i prerade, te drugih gospodarskih i uslužnih djelatnosti za koje u Općini postoje dobri uvjeti i interes.</p> <p>Razvoj lokalnih proizvoda (robnih marki, brendova) kao nositelja konkurentnosti i izlaza na tržište lokalnih proizvođača.</p> <p>Gospodarski razvoj i jačanje ekonomskih aktivnosti na Općini, tehnološkog i stručnog ekipiranja, jačanja prepoznatljivosti i konkurentnosti lokalnih proizvođača i poduzetnika (OPG, MMP), te otvaranja novih poslovnih subjekata i radnih mjeseta.</p> <p>Stvaranje poticajnih uvjeta i mogućnosti da se lokalni projekti financiraju bespovratnim sredstvima iz fondova EU, te za optimalno korištenje svih dostupnih mogućnosti institucionalne potpore i povezivanja za razvoj lokalnih poduzetnika i gospodarstva (Županija, potporne institucije, LAG-ovi, državna tijela, HAMAG-BICRO, HGK, HOK, HBOR, itd..);</p> <p>Razvoj komercijalnih proizvoda, prepoznatljivosti, konkurentnosti lokalnih poduzetnika i Općine, te dugoročno održiv razvoj, itd.</p>
Veze sa specifičnim ciljevima:	<p>1.1. – Izgradnja poticajnog okruženja i konkurenčnosti; 1.2. – Održiva i konkurenčna poljoprivreda i prerada; 1.3. – Konkurenčni obrt i malo poduzetništvo; 1.5. – Razvoj tržišne, poduzetničke i proizvodne infrastrukture; 1.6. – Zapošljavanje; 1.7. – Prilagođavanje klimatskim promjenama; 1.8. – Jačanje energetske učinkovitosti; 3.4. – Aktiviranje kontingenta neaktivne radne snage; 3.5. – Zaustavljanje depopulacije; 3.6. – Povećavanje kvalitete života</p>
Veze s ključnim potrebama:	<p>3. - Revitalizacija i razvoj konkurenčne i dugoročno održive biljne proizvodnje (autohtono voće, začinsko i ljekovito bilje, itd.);</p> <p>4. - Revitalizacija i razvoj stočarske proizvodnje (govedarstvo, autohtone pasmine koza i ovaca, itd.);</p> <p>5. - Razvoj povezivanja i zajedničkog nastupanja lokalnih poduzetnika (OPG, MMP), lanci dodane vrijednosti;</p> <p>7. - Izgradnja poduzetničke zone na lokaciji bivše vojarne u Plaškom, razvoj proizvodnje i lokalnih proizvoda;</p> <p>8. - Razvoj projekata i tehnologija za prilagođavanje i zaštitu od klimatskih promjena, jačanje konkurenčnosti i održivosti poljoprivrede;</p> <p>9. - Razvoj malih projekata za iskorištavanje obnovljivih izvora energije (biomasa, energija sunca)</p> <p>10. - Razvoj uslužnih djelatnosti i servisa;</p> <p>11. - Turistifikacija Općine;</p> <p>3.2. - Prometna povezanost</p>
Aktivnosti	<p>Pripremanje građevinskog zemljišta, usklajivanje prostornih planova, osnivanje Poduzetničke zone, definiranje općih akata i uvjeta poslovanja, organiziranje djelatnosti, pripremanje projektno-tehničke dokumentacije, investicijskog programa i izvora za financiranje; realizacija ulaganja i investicijskih radova u izgradnju i opremanje Zone, sklapanje ugovora s korisnicima Zone, te pokretanje stalne djelatnosti</p> <p>Projekt se planira realizirati u 2. FAZE:</p>

6.1 – I. FAZA - Pripremanje Razvojnog programa i lokalnog projekta

Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> - prijenos vlasništva zemljišta s RH na Općinu, uređenje općih akata i prostornog plana, pripremanje Razvojnog programa, itd.; - pripremanje Razvojnog programa, osnivanje Poduzetničke zone - pripremanje idejnog rješenja/projekta, te izrada studije izvedivosti i projektnog plana; - uređenje i ekipiranje načina upravljanja u skladu sa Zakonom - pripremanje Projekta za financiranje iz fondova EU; 											
Prioritet – razdoblje:	I. Kratkoročno – 2021. – 2023.											
Nositelji i partneri:	Općina Plaški, Razvojni tim, komunalno poduzeće, konzultanti i projektanti											
Procjena ulaganja	<p style="text-align: center;">Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje (HRK)</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th>Ukupno ulaganje</th> <th>Općina Plaški</th> <th>EU i nacionalni fondovi</th> <th>Ostali</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>180.000</td> <td>50.000</td> <td>110.000</td> <td>20.000</td> </tr> </tbody> </table> <p>Ulaganje Općine se odnosi na materijalne troškove, izradu dokumentacije, naknade konzultantima i projektantima, komunalne naknade, i sl;</p>				Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Ostali	180.000	50.000	110.000	20.000
Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Ostali									
180.000	50.000	110.000	20.000									

6.2 – II. FAZA - Izgradnja i uspostavljanje mikro poduzetničke zone

Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada projektno-tehničke dokumentacije te ishodjenje građevinske dozvole; pripremanje prostornog plana Zone; - definiranje investicijske studije te pripremanje Projekta za financiranje iz EU fondova i drugih izvora; - izgradnja i opremanje građevinskih elemenata i komunalne infrastrukture u Poduzetničkoj zoni - organiziranje, ekipiranje i pokretanje poslovanja Zone - sklapanje ugovora s korisnicima, te pokretanje operativnog poslovanja Zone; 											
Prioritet – razdoblje:	I. Kratkoročno, 2022. – 2024.											
Nositelji i partneri:	Općina Plaški, Razvojni tim, Poduzetnička zona, lokalni poduzetnici, konzultanti i projektanti											
Procjena ulaganja	<p style="text-align: center;">Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje (HRK)</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th>Ukupno ulaganje</th> <th>Općina Plaški</th> <th>EU i nacionalni fondovi</th> <th>Poduzetnička zona i ostali</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>9.130.000</td> <td>30.000</td> <td>7.000.000</td> <td>2.100.000</td> </tr> </tbody> </table> <p>Ulaganje Općine se odnosi na materijalne troškove, pripremu razvojnog programa, naknade konzultantima i projektantima itd; Predviđa se da će Poduzetnička zona biti investitor, tako da će se investicijska ulaganja financirati iz EU fondova i sredstava koja će osigurati Poduzetnička zona i investitori u Zoni.</p>				Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Poduzetnička zona i ostali	9.130.000	30.000	7.000.000	2.100.000
Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Poduzetnička zona i ostali									
9.130.000	30.000	7.000.000	2.100.000									
Indikatori/ishodi	Uspostavljena Zona, infrastrukturna opremljenost Zone, broj pokrenutih i realiziranih projekata/kapaciteta, broj uključenih poduzetnika, broj i vrsta novih proizvoda, broj novih radnih mesta, ekonomski i razvojni pokazatelji;											

Aktivnost/Projekt/Mjera

7. Izgradnja i uspostavljanje Mini mljekare – sirane u mikro poduzetničkoj zoni Plaški

Opis	Općina planira inicirati projekt uspostavljanja pogona Mini mljekare – sirane, kao proizvodne i tržišne infrastrukture koja bi od lokalnih proizvođača (OPG, MMP) preuzimala sve količine proizvedenog mlijeka, te organizirala proizvodnju visokokvalitetnih autohtonih prerađevina i sireva (lokalni brendovi, robne marke), kao i plasman na tržište. Ovakav projekt se predviđa organizirati i realizirati u okviru zajedničkog nastupanja lokalnih proizvođača, koji bi se povezali i organizirali kao proizvođačka organizacija – zadruga na izvornim EU načelima. Tim putem, proizvođačka organizacija – zadruga bi se uspostavila kao zajednička tvrtka (pravna osoba) u zadružnom vlasništvu uključenih proizvođača i drugih zainteresiranih sudionika u Projektu, koja bi bila investitor izgradnje pogona Mini mljekare-sirane te nositelj zajedničke proizvodnje i poslovanja na tržištu. Također, u okviru pogona Mini mljekare – sirane bi se uspostavio proizvodni sustav koji će organizirati proizvodnju i preuzimanje mlijeka na uključenim poljoprivrednim gospodarstvima (OPG, MMP), i pružati podršku u svim fazama proizvodnog procesa i proizvodnim funkcijama (osiguravanje potrebnih veterinarskih i agronomskih usluga, hranidba, management stada, reprodukcija, održavanje zdravlja i kondicije, njega papaka, organizirana nabava repromaterijala, vođenje dokumentacije, itd...). Time će se uključenim proizvođačima osigurati jasni, stabilni i znatno povoljniji uvjeti proizvodnje, dobra isplativost i dugoročno održivo poslovanje. Ukratko, lokalni proizvođači više ne će biti prepusteni sami sebi i hirovima tržišta, nego će proizvoditi i plasirati svoje proizvode u organiziranim uvjetima i kao dio većeg „zajedničkog poduzeća“. U takvim uvjetima, svaki proizvođač će imati zajamčeno i dugoročno osigurano tržište, i biti će mu omogućeno da sagledava svoje interese te da planira i pokreće proizvodnju na svojem gospodarstvu, i da se sa sigurnošću može upustiti u pripremanje i provedbu razvojnih projekata i ulaganja u razvoj proizvodnje na svojem gospodarstvu (OPG, MMP).
------	---

	<p>Predviđeni pogon Mini mlijekare – sirane bi imao početni kapacitet prerađe do 8.000 kg/dnevno sirovinskog mlijeka. Takav početni kapacitet podrazumijeva razvoj proizvodnog sustava za okvirno 500-tinjak mlječnih krava (uključen suhostaj) i odgovarajući broj ovaca i koza. Pogon bi se projektirao na način da je početne kapacitete moguće proširiti u skladu s dugoročnim mogućnostima i potrebama razvoja proizvodnje na Općini.</p> <p>Ovakav pogon bi omogućio sigurnu proizvodnju za 35 – 60 lokalnih gospodarstava (OPG, MMP) sa proizvodnim stadima od 5 – 50 mlječnih krava odnosno uvjetnih grla stoke, te otvaranje 15 – 17 novih radnih mjesta u Mini mlijekari – sirani.</p> <p>Paralelno s izgradnjom i uspostavljanjem predviđenog pogona Mini mlijekare – sirane, planiraju se sustavne aktivnosti na pripremanju i realizaciji individualnih projekata i ulaganja u adaptaciju/rekonstrukciju/izgradnju/opremanje staja te nabavu/proširivanje/remont proizvodnih stada mlječnih krava, ovaca ili koza na uključenim poljoprivrednim gospodarstvima (OPG, MMP), tako da se pravovremeno osiguraju potrebne količine visokokvalitetnog mlijeka za pokretanje proizvodnje u novom Pogonu.</p> <p>Sve aktivnosti i projekti se planiraju realizirati sustavno i u skladu s tipskim projektima i dugogodišnjom praksom u Europskoj uniji, i predviđeno je da se sva ulaganja i projekti planski organiziraju, pripremaju i realiziraju za financiranje iz fondova EU. Time će za uključene proizvođače osigurati visoka razina sigurnosti te znatno povoljniji troškovi i uvjeti financiranja. Radi se o tipičnim projektima ruralnog razvoja, koji su predviđeni za prioritetno financiranje iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR).</p> <p>U funkciji iniciranja i stvaranja poticajnih uvjeta za pokretanje lokalnih projekata i razvoja, Općina predviđa pripremiti Razvojni program, pripremiti potrebne uvjete i dokumentaciju, pokrenuti lokalni projekt te koordinirati planirane razvojne aktivnosti i sudionike.</p>			
Svrha	<p>Stvaranje poticajnog okruženja, osiguravanje kvalitetnih uvjeta i infrastrukture za revitalizaciju i razvoj stočarske proizvodnje na Općini, a naročito govedarstva, za koje na području Općine postoje dobri uvjeti i tradicije.</p> <p>Razvoj visokokvalitetnih mlječnih proizvoda (lokalnih robnih marki, brendova) s povećanim stvaranjem dodane vrijednosti kao nositelja konkurentnosti i izlaza na tržište lokalnih proizvođača. To podrazumijeva i ukidanje dosadašnje prakse da se lokalni sirevi proizvode ekstenzivno i prodaju po dvorištima i uz cestu, te usvajanje kontinuirane komercijalne proizvodnje i prodaje u trgovačkoj mreži sa stabilnim uvjetima i znatno kvalitetnijim cijenama.</p> <p>Stvaranje poticajnih uvjeta i mogućnosti da se lokalni projekti financiraju bespovratnim sredstvima iz fondova EU, te optimalno korištenje svih dostupnih mogućnosti institucionalne potpore i povezivanja (Županija, potporne institucije, LAG-ovi, državna tijela, HAMAG-BICRO, HGK, HOK, HBOR, itd...);</p> <p>Razvoj komercijalnih proizvoda, prepoznavljivosti i konkurenčnosti lokalnih proizvođača i Općine, te dugoročno održiv razvoj, itd.</p>			
Veze sa specifičnim ciljevima:	<p>1.1. – Izgradnja poticajnog okruženja i konkurenčnosti; 1.2. – Održiva i konkurenčna poljoprivreda i prerada; 1.5. – Razvoj tržišne, poduzetničke i proizvodne infrastrukture; 1.6. – Zapošljavanje; 1.7. – Prilagođavanje klimatskim promjenama; 1.8. – Jačanje energetske učinkovitosti; 3.4. – Aktiviranje kontingenta neaktivne radne snage; 3.5. – Zaustavljanje depopulacije; 3.6. – Povećavanje kvalitete života</p>			
Veze s ključnim potrebama:	<p>4. - Revitalizacija i razvoj stočarske proizvodnje (govedarstvo, autohtone pasmine koza i ovaca, itd.); 5. – Razvoj povezivanja i zajedničkog nastupanja lokalnih poduzetnika (OPG, MMP), lanci dodane vrijednosti; 7. – Izgradnja poduzetničke zone na lokaciji bivše vojarne u Plaškom, razvoj proizvodnje i lokalnih proizvoda; 8. – Razvoj projekata i tehnologija za prilagođavanje i zaštitu od klimatskih promjena, jačanje konkurenčnosti i održivosti poljoprivrede; 9. – Razvoj malih projekata za iskoristavanje obnovljivih izvora energije (biomasa, energija sunca) 10. – Razvoj uslužnih djelatnosti i servisa; 11. - Turistifikacija Općine;</p>			
Aktivnosti	Projekt se planira realizirati u 2. FAZE:			
7.1 – I. FAZA - Pripremanje Razvojnog programa i pokretanje lokalnog projekta				
Aktivnosti	pripremanje Razvojnog programa, osnivanje proizvođačke organizacije – izvorne zadruge, kao nositelja projekta i buduće proizvodnje, pripremanje idejnog rješenja/projekta, izrada studije izvedivosti i projektnog plana, te pripremanje ponude tipskih projekata za individualna ulaganja na gospodarstvima uključenih proizvođača; informiranje, prezentiranje, uključivanje i organiziranje lokalnih proizvođača;			
Prioritet – razdoblje:	I. Kratkoročno – 2021. – 2023.			
Nositelji i partneri:	Općina Plaški, Razvojni tim, konzultanti i projektanti, proizvođačka organizacija, Poduzetnička zona, LAG Frankopan i druge potporne institucije			
Procjena ulaganja	Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje (HRK)			
	Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Proizvođačka organizacija
	175.000	45.000	100.000	30.000
Ulaganje Općine se odnosi na materijalne troškove, izradu dokumentacije, naknade konzultantima i projektantima, komunalne naknade, i sl;				

7.2 – II. FAZA - Izgradnja i opremanje pogona Mini mljekare te uspostavljanje proizvodnog sustava

Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> - Izrada projektno-tehničke dokumentacije, ishodjenje građevinske dozvole, definiranje investicijske studije, te pripremanje Projekta za financiranje iz EU fondova i dugoročnog namjenskog kredita; - izgradnja i kompletno opremanje pogona Mini mljekare – sirane, - organiziranje i razvoj proizvodnog sustava, te pripremanje, organiziranje i razvoj sirovinske proizvodnje na uključenim gospodarstvima, pokretanje operativne proizvodnje i poslovanja pogona Mini mljekare 											
Prioritet – razdoblje:	I. Kratkoročno, 2022. – 2025.											
Nositelji i partneri:	Općina Plaški, Razvojni tim, Proizvođačka organizacija - Zadruga, uključeni lokalni proizvođači – članovi Zadruge konzultanti i projektanti, LAG Frankopan, potporne institucije, HPA, APPRRR, itd...											
Procjena ulaganja	<p style="text-align: center;">Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje (HRK)</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th>Ukupno ulaganje</th> <th>Općina Plaški</th> <th>EU i nacionalni fondovi</th> <th>Proizvođačka organizacija</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>14.980.000</td> <td></td> <td>10.550.000</td> <td>4.430.000</td> </tr> </tbody> </table> <p>Ulaganje Općine se odnosi na materijalne troškove, pripremanje i prezentiranje razvojnog programa, naknade konzultantima i projektantima, itd...; Predviđa se da će proizvođačka organizacija – Zadruga biti investitor, tako da će se glavnina troškova financirati iz EU fondova i iz sredstava koja će osigurati Zadruga. Troškove poslovanja u svim godinama ekonomskog vijeka će financirati proizvođačka organizacija - Zadruga, kao investitor Pogona. U procijenjenim troškovima su predviđeni i obrtni troškovi zaliha mlijeka koje će biti „vezane“ u procesu sazrijevanja sira prije izlaska na tržiste i prodaje.</p>				Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Proizvođačka organizacija	14.980.000		10.550.000	4.430.000
Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Proizvođačka organizacija									
14.980.000		10.550.000	4.430.000									
Indikatori/ishodi	Izgrađen i uspostavljen Pogon i proizvodni sustav Mini mljekare - sirane, broj uključenih proizvođača, broj uključenih grla u proizvodnom sustavu, broj novih radnih mjeseta, broj i vrsta lokalnih proizvoda, razvojna dinamika, ekonomski i razvojni pokazatelji;											

Aktivnost/Projekt/Mjera

8. Program za prilagođavanje i zaštitu poljoprivredne proizvodnje od klimatskih promjena i nepogoda

Opis	S obzirom na veliku opasnost od klimatskih promjena, koje će uvelike ugrožavati lokalnu proizvodnju i uvjetovati konkurentnost i razvojne perspektive, Općina Plaški planira inicirati i provesti lokalni projekt radi definiranja i pripremanja odgovarajućih aktivnosti, tehnoloških rješenja i tipskih projekata za prilagođavanje lokalnih poljoprivrednih kapaciteta otežanim uvjetima proizvodnje zbog klimatskih promjena (zaštitna oprema, navodnjavanje, plastenici, tuneli, mreže, ventilacijski sustavi, orosavanje, itd..), sve u cilju pravodobne zaštitu lokalne proizvodnje i proizvođača od nepovoljnih uvjeta i ekstremnih nepogoda tom smislu. Na temelju opisanog djelovanja Općine i ponude tipskih projekata za odgovarajuće vrste proizvodnje, lokalni proizvođači (OPG, MMP) će imati poticajno okruženje i bolje uvjete za učinkovito pripremanje i pokretanje ovakvih projekata, te financiranje iz EU fondova. Stoga, s obzirom na veliki utjecaj ovakvih projekata na sigurnost, ekonomsku učinkovitost, te dugoročnu konkurentnost i održivost proizvodnje, te zbog povoljnih uvjeta financiranja iz EU fondova, očekuje se da će se na području Općine tokom godina pokretati značajan broj takvih projekata na lokalnim gospodarstvima. Time bi se tijekom godina generirala lokalna ulaganja čija se visina može očekivati na razini od barem 40.000.000 kn;
Svrha	Pravodobno prilagođavanje i zaštita lokalne poljoprivredne proizvodnje i proizvođača od nepovoljnih učinaka klimatskih promjena, smanjivanje ugrožavanja i šteta zbog klimatskih promjena, jačanje otpornosti, sigurnosti i konkurentnosti, bolje tržišne perspektive i dugoročna održivost. Iskorištavanje značajnih mogućnosti za financiranje ovakvih projekata i unapređenja iz fondova EU.
Aktivnosti	Kontinuirane: pribavljanje podataka te pripremanje i izrada analiza, definiranje odgovarajućih tehnologija te tehnoloških i projektnih rješenja za zaštitu odgovarajućih vidova proizvodnje na lokalnim gospodarstvima, izrada opportunity i case studija, pripremanje ponude tipskih projekata za lokalne proizvođače, informiranje, pripremanje projekata za financiranje iz fondova EU, prezentiranje i poticanje ovakvih projekata i ulaganja na lokalnim gospodarstvima (OPG-ima, MMP-a), itd...
Veze sa specifičnim ciljevima:	1.1. – Izgradnja poticajnog okruženja i konkurenčnosti; 1.2. – Održiva i konkurenčna poljoprivreda i prerada; 1.7. – Prilagođavanje klimatskim promjenama; 1.8. – Jačanje energetske učinkovitosti; 2.1. – Zaštita prirodne i prostorne baštine; 2.3. – Razvoj svijesti u lokalnoj zajednici o važnosti prirodne baštine, održivom razvoju i odgovornom odnosu prema okolišu; 3.4. – Aktiviranje kontingenta neaktivne radne snage; 3.5. – Zaustavljanje depopulacije; 3.6. – Povećavanje kvalitete života
Veze s ključnim potrebama:	3. - Revitalizacija i razvoj konkurenčne i dugoročno održive biljne proizvodnje (autohtonu povrće i voće (lokalni brendovi); 5. – Razvoj povezivanja i zajedničkog nastupanja lokalnih poduzetnika (OPG, MMP), lanci dodane vrijednosti; 8. – Razvoj projekata i tehnologija za prilagođavanje i zaštitu od klimatskih promjena, jačanje konkurenčnosti i održivosti poljoprivrede; 10. – Razvoj uslužnih djelatnosti i servisa;
Prioritet – razdoblje:	II. Kontinuirano – 2021. – 2027.

Nositelji i partneri:	Općina Plaški, Razvojni tim, županijska i državna tijela, FZOEU, LAG Frankopan, potporne institucije, konzultanti, projektanti, lokalni stručnjaci, lokalni poduzetnici (OPG, MMP); APPRRR, itd...			
	Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje 2021. – 2027. god. (HRK)			
	Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	OPG, MMP, ostali
	1.610.000	250.000	1.130.000	230.000
Procjena ulaganja	<p>Ulaganje Općine se odnosi financiranje materijalnih troškova (organiziranje i provedba aktivnosti, konzultanti, projektanti, struka, literatura, organiziranje prezentacija, itd...), a ulaganja su predviđena iz EU fondova.</p> <p>Lokalni poduzetnici (OPG, MMP) će u provedbi ovog projekta ulagati u razvoj odgovarajućih projekata i tehnoloških rješenja za zaštitu od klimatskih promjena i financirati iz ESI fondova EU (cca. 85%) i vlastitih sredstava/kredita (cca. 15%), u skladu s uvjetima iz Programa i natječaja za financiranje iz EU fondova.</p>			
Indikatori:	<p>Pripremljen i pokrenut Program za prilagođavanje i zaštitu od klimatskih promjena, broj aktivnosti i projektnih spisa, broj uključenih poduzetnika (OPG, MMP), broj i vrijednost iniciranih i realiziranih projekata lokalnih poduzetnika, ostvarene unaprjeđenja proizvodnje, razvojni pokazatelji itd...</p>			

Aktivnost/Projekt/Mjera
9. Izgradnja male elektrane na biomasu u sustavu trigeneracije (struja, grijanje, hlađenje) za potrebe mikro Poduzetničke zone Plaški

Opis	U skladu s utvrđenim prioritetima ruralnog razvoja u EU i RH, te predvidivim potrebama rada i razvoja predviđenih prerađivačkih i uslužnih pogona u poduzetničkoj zoni, utvrđena je potreba da se na odgovarajućoj lokaciji u Općini uspostavi manji pogon elektrane na biomasu u sustavu trigeneracije. Ovakva elektrana bi za rad koristila poljoprivredni otpad i biomasu (sjećku) koja nastaje čišćenjem šuma čijim izgaranjem bi proizvodila električnu energiju i vruću vodu kao „nusproizvod“. Na taj način, ovakvo postrojenje bi stvaralo novu vrijednost i prihode od isporuke struje lokalnim poduzetnicima u zoni ili u HEP-ovu mrežu, a vruća voda bi se u sustavu trigeneracije koristila za grijanje Poduzetničke zone te javnih i drugih objekata u Plaškom (zimi), te za hlađenje prostorija, rashladnih postrojenje i hladnjaka u Poduzetničkoj zoni (ljeti). Europska unija ovakve projekte snažno potiče u sklopu EU politika i fondova ruralnog razvoja, tako da su za njihovu realizaciju na tržištu dostupna odgovarajuća tipska tehnološka rješenja koja osiguravaju odgovarajuću energetsku, okolišnu i ekonomsku učinkovitost (staranje nove vrijednosti), i koja se mogu uspješno i sigurno implementirati u Općini Plaški i financirati iz fondova EU. Zbog toga, Općina treba pripremiti razvojni program i inicirati ovakav projekt, a investitor bi mogla biti Poduzetnička zona i/ili drugi investitori, u skladu s razvojnim programom. Investitor će se odrediti u skladu s Razvojnim programom, na način da će se Poduzetnička zona i ulagači u Zoni dogovoriti i sporazumjeti o investicijskom programu, nositelju investicije i načinu uređivanja međusobnih odnosa.
Svrha	Razvoj i unaprjeđivanje komunalne i poduzetničke infrastrukture, koja osigurava snažne razvojne učinke i razvojnu polugu kroz zaštitu i unaprjeđivanje okoliša i prostora, osiguravanje znatno povoljnijih uvjeta razvoja za poljoprivrednu proizvodnju i malo poduzetništvo, te jačanje ekonomskih tijekova u Općini i mogućnost zapošljavanja dijela lokalnih ljudi. Stoga, ovo je Bitan projekt koji bi predstavljao još jednu snažnu razvojnu sastavnicu Općinu (konkurentnost, ek. aktivnost, zapošljavanje), i koji omogućava uspješno financiranje i poticanje lokalnog razvoja iz EU fondova
Aktivnosti	Kontinuirane: definiranje lokacije i usklađivanje Prostornog plana uređenja, pripremanje i izrada idejnog rješenja, studije izvedivosti i Razvojnog programa. Informiranje i prezentiranje Programa, te definiranje nositelja i organizacije projekta. Pripremanje projektno-tehničke dokumentacije, pripremanje projekata za financiranje iz fondova EU, planska realizacija lokalnog projekta;
Veze sa specifičnim ciljevima:	1.8. – Jačanje energetske učinkovitosti; 1.7. – Prilagođavanje klimatskim promjenama (konkurentnost); 1.1. – Izgradnja poticajnog okruženja i konkurentnosti; 1.5. – Razvoj tržišne i poduzetničke infrastrukture; 1.2. – Održiva i konkurentna poljoprivreda i prerada; 1.3. – Konkurentni obrt i malo poduzetništvo; 1.6. – Zapošljavanje; 2.1. – Zaštita i unaprjeđivanje prirodne i prostorne baštine; 2.3. – Razvoj svijesti u lokalnoj zajednici o važnosti prirodne baštine, održivom razvoju i odgovornom odnosu prema okolišu; 3.4. – Aktiviranje kontingenta neaktivne radne snage; 3.5. – Zaustavljanje depopulacije; 3.6. – Povećavanje kvalitete života
Veze s ključnim potrebama:	9. – Razvoj malih projekata za iskorištanje obnovljivih izvora energije te iskorištanje mogućnosti financiranja iz EU fondova; 8. – Razvoj projekata i tehnologija za prilagođavanje i zaštitu od klimatskih promjena, jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivrede; 3. – Revitalizacija i razvoj konkurentne i dugoročno održive poljoprivredne proizvodnje i prerade; (autohtono povrće i voće, lokalni brendovi); 5. – Razvoj povezivanja i zajedničkog nastupanja lokalnih poduzetnika (OPG, MMP), lanci dodane vrijednosti; 10. – Razvoj uslužnih djelatnosti i servisa;
Prioritet – razdoblje:	II. Kontinuirano, očekivano 2023. – 2027.
Nositelji i partneri:	Općina Plaški, Razvojni tim, državna tijela, FZOEU, LAG Frankopan, potporne institucije, konzultanti, projektanti itd...

Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje 2021. – 2027. god. (HRK)				
Procjena ulaganja	Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Investitor
	12.770.000	70.000		12.700.000
Ulaganje Općine se odnosi na troškove vezane uz definiranje razvojnog programa (uskladivanje Prostornog plana, konzultanti, projektanti, pripremanje prezentacija i ponude projekata i drugi materijalni troškovi, itd...); Investitor će financirati ulaganje vlastitim sredstvima, kreditom i sl. (cca. 15%) i bespovratnim sredstvima iz ESI fondova EU (do 85%), u skladu s uvjetima iz Programa i natječaja za financiranje iz fondova EU;				
Indikatori/ishodi	Pripremljen razvojni program i projekt lokalnog razvoja, definirani nositelji projekta (investitor), sudionici, korisnici i investicijski program, uređeni pravni odnosi i model nastupanja, izrađena projektno-tehnička dokumentacija, osigurano financiranje, sredstva iz EU i nacionalnih fondova, realiziran projekt/proizvodni kapaciteti, broj novozaposlenih, ekonomski i razvojni pokazatelji;			

Aktivnost/Projekt/Mjera

10. Projekt turistifikacije Općine – razvoj turističke infrastrukture i ponude

Opis	<p>Da bi omogućila osmišljeni turistički i opći razvoj, općina Plaški treba provesti aktivnosti i lokalne projekte, koji će omogućiti da prepozna, utvrdi, sistematizira i valorizira vrijednu prirodnu, prostornu, kulturnu i tradicijsku baštinu koja može biti zanimljiva na otvorenom turističkom tržištu i u javnosti. Projekt uključuje definiranje i verifikaciju elemenata turističke ponude Općine, te učinkovito pripremanje i realizaciju malih projekata uređenja, izgradnje i razvoja turističkih sadržaja i javne infrastrukture (internet stranica, prezentacijski materijali, turistički putokazi i oznake, pristupne staze, vidikovci, prezentacije, izložbe, itd...). Ovo su projekti i aktivnosti koji omogućavaju učinkovito financiranje iz EU fondova i snažnu razvojnu polugu.</p> <p>Poseban zadatak se odnosi na uspostavljanje učinkovitog upravljanja turističkim razvojem i djelovanjem Općine, što u prvoj fazi podrazumijeva uspostavljanje odgovarajućih poslova u okviru upravnog odjela Općine, a potom kontinuirani razvoj u smislu organiziranja i ekipiranja ove djelatnosti u skladu s potrebama i mogućnostima, sve do predviđenog formiranja turističke zajednice Općine.</p> <p>Slijedom svih predviđenih aktivnosti za razvoj ruralnog turizma (strategija, poduzetnički centar, turistifikacija, itd...), te s obzirom na utvrđene dobre uvjete i perspektive za razvoj ruralnog turizma u Općini Plaški, kao i na dobre mogućnosti financiranja ovakvih ulaganja iz EU fondova, moguće je očekivati da će lokalni poduzetnici (OPG, MMP) u planskom razdoblju 2021. – 2027. pokretati sve veći broj projekata i ulaganja u razvoj turističkih kapaciteta (smještaj, prehrana, ugostiteljstvo, usluge, itd.).</p>
Svrha	Turistifikacija područja Općine, definiranje i razvoj turističke ponude Općine, jačanje prepoznatljivosti i konkurentnosti područja te uvjeta za privlačenje i zadržavanje turista na područje Općine; Stvaranje poticajnog okruženja uvjeta za sustavni razvoj lokalnog turizma, te pokretanja projekata i ulaganja u razvoj turističkih sadržaja i ponude (smještaj, prehrana, usluge, itd...) na gospodarstvima lokalnih poduzetnika (OPG, MMP). Privlačenje i učinkovito korištenje sredstava iz EU fondova; Jačanje prepoznatljivosti i konkurentnosti prostora Općine. Povećavanje ekonomske aktivnosti i prihoda Općine, nova radna mjesta, itd...
Aktivnosti	<p>Kontinuirane:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Definiranje elemenata turističke ponude Općine – identifikacija, specificiranje i valorizacija atraktivnih elemenata prostorne i prirodne baštine, tradicijskog nasljeđa, autohtonih proizvoda, i drugih elemenata na kojima se može bazirati prepoznatljivost i turistička ponuda Općine; - Utvrđivanje potencijalnih nositelja, sudionika i mogućnosti razvoja turističke ponude Općine, - Definiranje elemenata i planova razvoja turističke infrastrukture na području Općine (zemljovidni, oznake, prezentacijski materijali, putokazi, staze, vidikovci, itd.); - Definiranje planova uređenja, rekonstrukcije i prilagođavanja utvrđenih elemenata turističke ponude i proizvoda za uključivanje u turističku ponudu; - Osmišljavanje i razvoj marketinškog pristupa, programa i promidžbenih materijala; - Razvoj ustrojstva za upravljanje turističkom djelatnošću i naplatu turističkih taksi, itd.
Veze sa specifičnim ciljevima:	1.1. – Izgradnja poticajnog okruženja i konkurenčnosti; 1.4. – Ruralni turizam; 1.5. – Razvoj tržišne i poduzetničke infrastrukture; 1.6. – Zapošljavanje; 1.7. – Prilagođavanje klimatskim promjenama (konkurenčnost); 1.8. – Jačanje energetske učinkovitosti; 2.1. – Zaštita i unaprjeđivanje prirodne i prostorne baštine; 2.3. – Razvoj svijesti u lokalnoj zajednici o važnosti prirodne baštine, održivom razvoju i odgovornom odnosu prema okolišu; 3.4. – Aktiviranje kontingenta neaktivne radne snage; 3.5. – Zaustavljanje depopulacije; 3.6. – Povećavanje kvalitete života
Veze s ključnim potrebama:	11. – Turistifikacija Općine; 12. – Pripremanje ponude tipskih projekata za izgradnju/rekonstrukciju/uređenje/opremanje smještajni i uslužnih kapaciteta i sadržaja; 13. - Uređenje i unaprjeđivanje proizvodne osnove, razine usluga i konkurenčnosti lovišta, te razvoj smještajnih i uslužnih kapaciteta za lovni turizam; 16. Izrada sistematizacije i valorizacije elemenata prostorne baštine Općine, prezentacija, marketing te uspostavljanje učinkovitog upravljanja baštinom; 1. – Pripremanje sektorskih strategija, razvojnih programa i ponude projekata; 5. – Razvoj povezivanja i zajedničkog nastupanja lokalnih poduzetnika (OPG, MMP), lanci dodane vrijednosti; 10. – Razvoj uslužnih djelatnosti i servisa;

	<p>8. – Razvoj projekata i tehnologija za prilagodavanje i zaštitu od klimatskih promjena, jačanje konkurentnosti i održivosti, 9. – Razvoj malih projekata za iskorištavanje obnovljivih izvora energije (energija sunca), itd.;</p>											
Prioritet – razdoblje:	I. Kontinuirano, 2021. – 2027.											
Nositelji i partneri:	Općina Plaški, Razvojni tim, lokalni poduzetnici (OPG, MMP), Karlovačka županija, državna tijela, LAG Frankopan, potporne institucije, ovlašteni projektanti, konzultanti, itd...											
Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje 2021. – 2027. god. (HRK)												
Procjena ulaganja	<table border="1" style="width: 100%;"> <thead> <tr> <th>Ukupno ulaganje</th> <th>Općina Plaški</th> <th>EU i nacionalni fondovi</th> <th>Ostali</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>3.980.000</td> <td>1.180.000</td> <td>2.530.000</td> <td>270.000</td> </tr> </tbody> </table> <p>Ulaganje Općine se odnosi na organizacijske i materijalne troškove, izradu dokumentacije i ponude tipskih projekata, naknade konzultantima i projektantima, izradu promotivnih materijala, itd... Iz EU i nacionalnih fondova se planiraju financirati investicijska ulaganja.</p>	Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Ostali	3.980.000	1.180.000	2.530.000	270.000			
Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Ostali									
3.980.000	1.180.000	2.530.000	270.000									
Indikatori/ishodi	Definirani elementi turističke ponude, broj sistematiziranih i valoriziranih elemenata baštine/ponude, broj pripremljenih i realiziranih programa/spisa za razvoj javne turističke infrastrukture i financiranje iz EU fondova, broj i vrsta lociranih kapaciteta i nositelja ponude, evidencija zainteresiranih poduzetnika (OPG, MMP), pripremljeni marketinški pristup, aktivnosti i promotivni materijali, ostvarene unapređenja, vrsta i veličina razvijenih turističkih kapaciteta i elemenata ponude, broj i vrijednost ostvarenih noćenja i pruženih usluga, itd....											

Aktivnost/Projekt/Mjera
11. Markirana pješačka i biciklistička edukativna staza Općina Plaški

Opis	Općine Plaški je iznimno očuvano područje s nizom prirodnih vrijednosti, od kojih treba istaknuti čak četiri Natura 2000 područja, te brojne prirodne i kulturne lokalitete. Projekt Markirana pješačka i biciklistička edukativna staza Općina Plaški uključuje obilazak većeg broja odabralih prirodnih fenomena: krških vrela, jezera, špilja/pećina, vodenica i drugog, uz uređenje pješačke i biciklističke staze s punionicama za električne bicikle te postavljanje informativno-edukativnih tabli. U početku se uz manje prilagodbe može koristiti postojeća cestovna i druga infrastruktura, pogotovo vezana uz manje prometna područja Općine, ali se u budućnosti treba planirati evolucija i poboljšanje u smislu izgradnje odvojenih pješačko-biciklističkih prometnih traka sa vidikovcima, odmoristima i edukativno-informativnim tablama. Uz finansijski aspekt održivog turističkog korištenja velikog dijela Općine, iznimno su bitni slijedeći aspekti: omogućavanje kretanja, poticanje ekološki prihvatljivog prometa (bicikli, električni bicikla, romobil, itd.) podizanje razine zdravstvene kulture kao i općenite promocije cijelog područja Općine Plaški.												
Svrha	Turistifikacija područja Općine, jačanje prepoznatljivosti i konkurenčnosti, privlačenje posjetitelja koji uz korištenje pješačko-biciklističke staze planiraju provesti vikend ili dulje razdoblje uz aktivni odmor. To je ujedno prilika za plasman i prodaju svih vrsta lokalnih proizvoda (voće i povrće te njihove prerađevine, prerađevine od mlijeka i mesa, tradicijski i kulturni proizvodi, i dr.), kao i svih vrsta usluga, od smještajnih kapaciteta do usluga u restoranima, servisima i dr.; Povećavanje ekonomskih aktivnosti i prihoda na Općini, razvoj poticajnog okruženja za pokretanje individualnih projekata i ulaganja lokalnih poduzetnika (OPG, MMP). Posebno je značajna mogućnost privlačenja i učinkovitog korištenja sredstava iz EU fondova;												
Aktivnosti	Kontinuirane: pripremanje lokalnog projekta, pripremanje dokumentacije, uređenje staza sa pratećom signalizacijom, marketing, web aplikacija, prospekti, promocije, i sl.; organiziranje godišnje manifestacije, npr. „Putovima općine Plaški“, kojom se Projekt i Općina i medijski promoviraju, itd...												
Veze sa specifičnim ciljevima:	1.4. – Ruralni turizam; 1.5. – Razvoj tržišne i poduzetničke infrastrukture; 1.1. – Izgradnja poticajnog okruženja; 1.6. – Zapošljavanje; 1.7. – Prilagođavanje klimatskim promjenama (konkurenčnost); 1.8. – Jačanje energetske učinkovitosti; 2.1. – Zaštita i razvojno integriranje prirodne i prostorne baštine; 2.3. – Razvoj svijesti u lokalnoj zajednici o važnosti prirodne baštine, održivom razvoju i odgovornom odnosu prema okolišu; 3.3. – Aktiviranje kontingenta neaktivne radne snage; 3.4. – Zaustavljanje depopulacije; 3.5. – Povećavanje kvalitete života												
Veze s ključnim potrebama:	15. – Markirana pješačka i biciklistička staza Općine Plaški; 11. – Turistifikacija Općine; 16. – Valorizacija i razvojno integriranje elemenata prostorne baštine; 5. – Razvoj povezivanja i zajedničkog nastupanja lokalnih poduzetnika (OPG, MMP), lanci dodane vrijednosti; 10. – Razvoj uslužnih djelatnosti i servisa; 8. – Razvoj projekata i tehnologija za prilagođavanje i zaštitu od klimatskih promjena, itd.;												
Prioritet – razdoblje:	I. Kontinuirano, 2023. – 2027.												
Nositelji i partneri:	Općina Plaški i komunalno poduzeće, Razvojni tim, Karlovačka županija, Ministarstvo turizma i druga državna tijela, LAG Frankopan, potporne institucije, ovlašteni projektanti, konzultanti itd...												
Procjena ulaganja	<table border="1" style="width: 100%;"> <thead> <tr> <th colspan="4" style="text-align: center;">Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje 2021. – 2027. god. (HRK)</th> </tr> <tr> <th>Ukupno ulaganje</th> <th>Općina Plaški</th> <th>EU i nacionalni fondovi</th> <th>Ostali</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>970.000</td> <td>40.000</td> <td>600.000</td> <td>330.000</td> </tr> </tbody> </table>	Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje 2021. – 2027. god. (HRK)				Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Ostali	970.000	40.000	600.000	330.000
Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje 2021. – 2027. god. (HRK)													
Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Ostali										
970.000	40.000	600.000	330.000										

	Ulaganje Općine se odnosi na materijalne troškove, izradu dokumentacije i promotivnih materijala, naknade konzultantima i projektantima, izradu promotivnih materijala, itd...
Indikatori/ ishodi	Broj aktivnosti i pripremljenih materijala, dužina/količina izgrađenih i uređenih staza i sadržaja, broj turističkih aktivnosti, broj gostiju, broj uključenih poduzetnika (OPG, MMP), financijski i razvojni pokazatelji;

Aktivnost/Projekt/Mjera			
12. Projekt dislociranog hotela			
Opis	<p>Da bi se omogućila dobra konkurentnost, suvremenim turizam podrazumijeva visoke standarde i ujednačenu kvalitetu turističkih proizvoda i usluga, te visoku razinu organizacijske i ekonomske učinkovitosti. Za ostvarivanje ovakvih standarda u ruralnom turizmu potrebno je uspostaviti uspješne oblike poslovnog povezivanja i zajedničkog nastupanja lokalnih poduzetnika (OPG, MMP) u svrhu formiranja i pružanja kvalitetne, prepoznatljive i konkurentne turističke usluge i proizvoda. U tu svrhu, u turističkim državama EU su osmišljeni sustavi dislociranih hotela, kakav se predviđa i u Općini Plaški: Radi se o obliku povezivanja i zajedničkog nastupanja lokalnih OPG-a i MMP-a radi formiranja „zajedničkog proizvoda“, tj. cjelovite, konkurentne i visokokvalitetne ponude, učinkovitog nastupanja na tržištu te formiranja zajedničkog kompleksnog proizvoda (smještaj, hrana, organiziranje aktivnosti, sportski i drugi uslužni kapaciteti, razne usluge, itd...), kao da se radi o „jedinstvenom hotelu“...</p> <p>Projekt bi obuhvaćao naročito:</p> <ul style="list-style-type: none"> - izrada razvojnog programa, lociranje, uključivanje i organiziranje lokalnih sudionika, organiziranje dislociranog hotela, - uspostavljanje zajedničkih funkcija (marketing, recepcija, turistička infrastruktura, usluge, IT sustav), izrada projektne dokumentacije, opremanje, itd...; - pripremanje receptura te organiziranje proizvodnje prepoznatljivih autohtonih proizvoda (prehrana, pića, kozmetike, i sl.), koji će se plasirati u smještajnim i ugostiteljskim kapacitetima na Općini; - Uspostavljanje zajedničkog catering centra, logistika, itd... 		
Svrha	Turistifikacija područja: Učinkovito i dinamično organiziranje i razvoj nositelja turističke ponude Općine, povećavanje kvalitete, razine, prepoznatljivosti i konkurentnosti lokalnih poduzetnika i turističkog proizvoda Općine, povećavanje turističkog prometa i prihoda, jačanje ekonomske učinkovitosti, rentabilnosti i isplativosti poslovanja, iskorištavanje kvalitetnih razvojnih perspektiva i mogućnosti financiranja iz EU fondova.		
Aktivnosti	Kontinuirane: pripremanje lokalnog projekta, pripremanje organizacijskih i tehničkih akata, pripremanje projektno-tehničke dokumentacije i receptura, marketinški pristup, provedba projekata i ulaganja u zajedničke funkcije i infrastrukturu, itd...		
Veze sa specifičnim ciljevima:	1.4. – Ruralni turizam; 1.5. – Razvoj tržišne i poduzetničke infrastrukture; 1.1. – Izgradnja poticajnog okruženja; 1.6. – Zapošljavanje; 1.7. – Prilagođavanje klimatskim promjenama (konkurentnost); 1.8. – Jačanje energetske učinkovitosti; 3.3. - Aktiviranje kontingenta neaktivne radne snage; 3.4. – Zaustavljanje depopulacije; 3.5. – Povećavanje kvalitete života		
Veze s ključnim potrebama:	14. – Organiziranje i razvoj dislociranog hotela; 11. – Turistifikacija Općine; 5. – Razvoj povezivanja i zajedničkog nastupanja lokalnih poduzetnika (OPG, MMP), lanci dodane vrijednosti; 12. – Pripremanje ponude tipskih projekata za unaprijeđivanje, uređenje i opremanje turističkih kapaciteta, sadržaja i usluga; 16. – Valorizacija i razvojno integriranje elemenata prostorne baštine; 10. – Razvoj uslužnih djelatnosti i servisa;		
Prioritet – razdoblje:	I. Kontinuirano, 2022. – 2027.		
Nositelji i partneri:	Općina Plaški, Razvojni tim, lokalni poduzetnici (OPG, MMP), Karlovačka županija, Ministarstvo turizma i druga državna tijela, LAG Frankopan, APPRRR, potporne institucije, ovlašteni projektanti, konzultanti itd...		
Procjena ulaganja i izvora	Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje 2021. – 2027. god. (HRK)		
	Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi
	3.120.000	70.000	3.050.000
Općina je inicijator i ulaže u pripremnu lokalnog projekta i organizacijske troškove (razvojni program, lociranje uključivanje i organiziranje sudionika, prezentacije, itd.). Nositelji ulaganja su uključeni lokalni poduzetnici, koji će realizirati zacrtane i dogovorene projekte i ulaganja u formiranje dislociranog hotela, i financirati ih iz dostupnih EU i nacionalnih fondova (do 85%) i vlastitim sredstvima (min. 15%) u skladu s uvjetima koji su utvrđeni propisima i natječajima za EU fondove;			
Indikatori/ ishodi:	Pripremljen lokalni projekt, pripremljena projektna dokumentacija i opći akti, broj projektnih aktivnosti i spisa, broj uključenih poduzetnika (OPG, MMP), broj i vrsta zajedničkih funkcija, ekonomski i financijski pokazatelji,		

Aktivnost/Projekt/Mjera
13. Edukativno-turistički centar Jezero Blata

Opis	<p>Jezero Blata (Begovac) je iznimno stanište dinarskog krškog periodičkog jezera, čija periodična dinamika je nastala uglavnom uslijed provedenih melioracijskih zahvata te pretvaranja tala u obradive površine. Zbog toga je i uvršteno u Ekološku mrežu Republike Hrvatske, odnosno Natura 2000 mrežu EU (Povremeno jezero Blata, Natura kod HR2000594) s dva osnovna zaštićena staništa: periodično krško jezero (Natura kod 3180) te krške špilje i jame (Natura kod 8310). Zaštićeno područje zauzima 807.5 ha, od čega se dio nalazi se na krajnjem jugoistoku Općine Plaški, dok je veći dio područja na području općine Saborsko.</p> <p>Osnovni element projekta je izgradnja i ulaganje u prihvatni Posjetiteljski (vizitor) centar Jezero Begovac, s pratećim sadržajima: <i>integrativni izložbeno-muzejski postav, suvenirnica, prateći ugostiteljski sadržaj, uz ostale infrastrukturne objekte: pristupne ceste, parkiralište (dovoljno veliko za autobuse), uređene staze za posjetitelje uz osmišljavanje edukativnih elemenata - Edukativne točke te izradu i postavljanje posjetiteljskih elemenata: klupe za odmor i edukativne table</i>. Ove edukativne točke postavljaju se uz neki posebno zanimljiv i važan fenomen, npr. uz estavelu Pećina, špilju koja u vlažno doba godine funkcioniра kao izvor-špilja, a u suho doba godine kao ponor-špilja, zatim uz stanište creta (C.1.1.5. Cretovi cretnog šaša (As. Caricetum davalliana W. Koch 1928) i sl.</p> <p>Uz turističku aktivnost, primarna je funkcija Centra upravljanje i nadzor nad zaštićenim područjem, te monitoring, koji uključuje brojne elemente, od daljnjih stručnih i znanstvenih istraživanja, praćenja stanja staništa i pojedinih vrsta do sprječavanja potencijalnih nezakonitih aktivnosti, ali i instalacija stacionarnih mjernih instrumenata za praćenje mikroklima područja te dokumentiranje klimatskih promjena u zaštićenom području.</p> <p>Uz finansijski aspekt održivog turističkog korištenja zaštićene prirodne vrijednosti, iznimno su bitni aspekti – stvaranje atraktivne osnove, edukativnog elementa te promocije cijelog područja.</p> <p>Projekt je lokalnog, županijskog, regionalnog, državnog i EU značaja (Natura 2000 područje).</p>			
Svrha	Turistifikacija Općine: Razvoj turističke ponude Općine, jačanje prepoznatljivosti, konkurentnosti i prihoda; Upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima, nadzor i monitoring Natura 2000 Područja. Očuvanje i razvojno integriranje prirodne baštine.			
Aktivnosti	Kontinuirane: pripremanje lokalnog projekta, formiranje edukacijskog centra, pripremanje projektno-tehničke dokumentacije, ulaganja u osnovni građevinski objekt, pristupne ceste, parkiralište, staze za posjetitelje, opremu, itd., edukacija djelatnika i vodičke službe;			
Veze sa specifičnim ciljevima:	1.4. – Ruralni turizam; 1.5. – Razvoj tržišne i poduzetničke infrastrukture; 1.6. – Zapošljavanje; 2.1. – Zaštita, identifikacija i valorizacija prirodne baštine; 2.2. – Razvojno integriranje i stavljanje prirodne baštine u funkciju održivog razvoja; 2.3. – Razvoj svijesti o vrijednosti i važnosti prostorne baštine, održivom razvoju i odgovornom odnosu prema okolišu; 3.3. – Aktiviranje kontingenta neaktivne radne snage; 3.4. – Zaustavljanje depopulacije; 3.5. – Povećavanje kvalitete života; 3.6. – Jačanje stručne, organizacijske i tehničke ekipiranosti na području Općine;			
Veze s ključnim potrebama:	23. – Izgradnja i uspostavljanje turističko-edukativnog centra Jezero Blata; 11. – Turistifikacija Općine; 16. – Valorizacija i razvojno integriranje elemenata prostorne baštine; 10. – Razvoj uslužnih djelatnosti i servisa; 28. – Razvijanje integriteta lokalne zajednice; 37. – Uređivanje i razvoj javnih sadržaja; 48. – Stručno, organizacijsko i tehnološko ekipiranje na području Općine;			
Prioritet – razdoblje:	I. Kontinuirano, 2024. – 2027.			
Nositelji i partneri:	Općina Plaški, Razvojni tim, mjerodavna tijela Karlovačke županije i RH, LAG Frankopan, APPRR, potporne institucije, certificirani stručnjaci, projektanti, konzultanti itd...			
Procjena ulaganja	Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje 2021. – 2027. god. (HRK)			
	Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Ostali
1.590.000	90.000	1.350.000	150.000	
Općina ulaže u pripremnu lokalnog projekta i organizacijske troškove (razvojni program, dokumentacija, materijalni troškovi, prezentacije, troškovi rada, itd.). Iz EU i nacionalnih fondova se financiraju predviđena investicijska ulaganja u objekte i infrastrukturu;				
Indikatori/ ishodi	Uspostavljen edukativno-turistički centar, projektne aktivnosti i spisi, vrsta i količina edukativnih i turističkih sadržaja, broj turističkih i edukacijskih aktivnosti, broj gostiju, broj uključenih poduzetnika (OPG, MMP), ekonomski i financijski pokazatelji			

Aktivnost/Projekt/Mjera

14. Formiranje javne ustanove Pećinski park Plaški

Opis	<p>Špilje su iznimno atraktivni endogeni (podzemni) geomorfološki fenomeni koji uvijek predstavljaju značajnu atrakcijsku osnovu nekog područja. Na području općine Plaški prisutna su 3 istaknuta speleološka objekta: Grbina pećina, Izvor Sinjac i Vidrilovka. Recentnim speleološkim istraživanjima utvrđeni su i daljnji iznimno atraktivni speleološki objekti kao što je npr. izvor Vrnjike, koji ovo područje čine vrlo atraktivnim lokalitetom.</p> <p>Projekt Osnivanje Pećinskog parka Plaški zasniva se na cijelokupnoj valorizaciji speleoloških objekata Općine Plaški, uz odabir i uređenje jednog speleološkog objekta, prikladnog za turističke posjete, dok se ostali objekti uključuju kao točke edukativnih pješačkih i biciklističkih staza. Potencijalno turističko uređenje MORA biti u skladu s najmodernijim, održivim i minimalnim zahvatima u samoj špilji.</p> <p>Slični Pećinski parkovi, npr. Grabovača, već postoje i uspješno funkcioniraju u Republici Hrvatskoj. Ovakav projekt bio bi iznimno dobra integracija s projektom Edukativno-turistički (vizitor) centar Jezero Blata (Begovac), s kojim se dio infrastrukture i troškova može kombinirati.</p> <p>Uz turističku aktivnost, primarna je funkcija Pećinskog Parka Plaški, upravljanje i nadzor nad postojećim špiljama, te monitoring, koji uključuje brojne elemente, od dalnjih stručnih i znanstvenih istraživanja, praćenja stanja staništa i pojedinih vrsta do sprječavanja potencijalnih nezakonitih aktivnosti, ali i instalacija stacionarnih mjernih instrumenata za praćenje mikroklima područja te dokumentiranje ev. klimatskih promjena u špiljama.</p> <p>Uz finansijski aspekt održivog turističkog korištenja prirodnih geomorfoloških vrijednosti, iznimno su bitni aspekti – stvaranje atrakcijske osnove, edukativnog elementa te promocije cijelog područja.</p> <p>Projekt je lokalnog, županijskog, regionalnog, državnog i EU značaja („Natura 2000“ područje).</p>								
Svrha	Razvoj turističke ponude Općine, jačanje prepoznatljivosti, konkurentnosti i prihoda. Upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima, nadzor i monitoring Natura 2000 Područja. Očuvanje i razvojno integriranje prirodne baštine. Korištenje sredstava iz EU fondova za razvoj Općine;								
Aktivnosti	Kontinuirane: pripremanje lokalnog projekta, formiranje javne ustanove, pripremanje projektno-tehničke dokumentacije, ulaganja u turističko uređenje i metodologiju rada, itd., edukacija djelatnika i vodičke službe;								
Veze sa specifičnim ciljevima:	1.4. – Ruralni turizam; 1.5. – Razvoj tržišne i poduzetničke infrastrukture; 1.6. – Zapošljavanje; 2.1. – Zaštita, identifikacija i valorizacija prirodne baštine; 2.2. – Razvojno integriranje i stavljanje prirodne baštine u funkciju održivog razvoja; 2.3. – Razvoj svijesti o vrijednosti i važnosti prostorne baštine, održivom razvoju i odgovornom odnosu prema okolišu; 3.3. – Aktiviranje kontingenta neaktivne radne snage; 3.4. – Zaustavljanje depopulacije; 3.5. – Povećavanje kvalitete života; 3.6. – Jačanje stručne, organizacijske i tehničke ekipiranosti na području Općine;								
Veze s ključnim potrebama:	24. – Uspostavljanje javne ustanove Pećinski park Plaški; 11. – Turistifikacija Općine; 16. – Valorizacija i razvojno integriranje elemenata prostorne baštine; 10. – Razvoj uslužnih djelatnosti i servisa; 28. – Razvijanje integriteta lokalne zajednice; 37. – Uređivanje i razvoj javnih sadržaja; 48. – Stručno, organizacijsko i tehnološko ekipiranje Općine;								
Prioritet – razdoblje:	II. Kontinuirano, 2024. – 2027.								
Nositelji i partneri:	Općina Plaški, Razvojni tim, mjerodavna tijela Karlovačke županije i RH, LAG Frankopan, APPRRR, potporne institucije, certificirani stručnjaci, projektanti, konzultanti itd...								
Procjena ulaganja	<p style="text-align: center;">Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje 2021. – 2027. god. (HRK)</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: center;">Ukupno ulaganje</th> <th style="text-align: center;">Općina Plaški</th> <th style="text-align: center;">EU i nacionalni fondovi</th> <th style="text-align: center;">Ostali</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">900.000</td> <td style="text-align: center;">40.000</td> <td style="text-align: center;">660.000</td> <td style="text-align: center;">200.000</td> </tr> </tbody> </table> <p>Općina ulaže u pripremu lokalnog projekta i organizacijske troškove (razvojni program, dokumentacija, materijalni troškovi, prezentacije, troškovi rada, itd.). Iz EU i nacionalnih fondova se financiraju investicijska ulaganja u objekte i infrastrukturu;</p>	Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Ostali	900.000	40.000	660.000	200.000
Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Ostali						
900.000	40.000	660.000	200.000						
Indikatori/ishodi	Pripremljen razvojni program, projektne aktivnosti i spisi, vrsta i količina sadržaja, broj turističkih i edukacijskih aktivnosti, broj gostiju, broj uključenih poduzetnika (OPG, MMP), nova radna mjesta, ekonomski i finansijski pokazatelji								

Aktivnost/Projekt/Mjera

15. Izgradnja sustava za odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda na području Općine

Opis	Izgradnja i uspostavljanje sustava za odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda (kanalizacije) svih naselja Općine Plaški, te lokacije bivše tvornice celuloze. Sustav se planira razvijati i graditi u fazama, u skladu s praksom u EU i tranzicijskim zemljama, kao dislocirani sustav koji se temelji na izvođenju manjih kanalizacijskih mreža i kolektivnih uređaja za pročišćavanje otpadnih voda za pojedina naselja i grupe naselja (100 – 600 ES), koji se kombiniraju sa individualnim uređajima za pojedine veće i dislocirane objekte (farme, proizvodni objekti, i sl.). S obzirom na konfiguraciju terena te raspored naselja i stanovništva, Općina Plaški ima dobre uvjete za ovakvo rješavanje problema odvodnje otpadnih voda.
-------------	--

	Financiranje ulaganja u izgradnju i opremanje kanalizacijskog sustava se planira bespovratnim sredstvima iz Europskih strukturnih i investicijskih (ESI) fondova, po fazama. Kao investitor sustava se planira osnivanje ili prijenos djelatnosti na lokalno komunalno poduzeće.
Svrha	Projekt predstavlja bitnu razvojnu sastavnicu, jer zaustavlja onečišćavanje i ugrožavanje okoliša, omogućava zaštitu podzemnih voda i tala, a time i usklađivanje sa standardima EU, dobru konkurentnost za sredstava iz EU, poticanje poduzetništva ulaganje i manje troškove ulaganja, te veću kvalitetu života.
Veze sa specifičnim ciljevima:	1.1. – Izgradnja poticajnog okruženja; 1.2. – Održiva i konkurentna poljoprivreda i prerada; 1.3. – Konkurentni obrt i malo poduzetništvo; 1.4. – Ruralni turizam; 1.5. – Razvoj tržišne, poduzetničke i proizvodne infrastrukture; 1.6. – Zapošljavanje; 1.8. – Jačanje energetske učinkovitosti; 2.1. – Zaštita prirodne baštine; 2.3. – Razvoj svijesti o vrijednosti i važnosti prostorne baštine, održivom razvoju i odgovornom odnosu prema okolišu; 3.3. – Aktiviranje kontingenta neaktivne radne snage; 3.4. – Zaustavljanje depopulacije; 3.5. – Povećavanje kvalitete života
Veze s ključnim potrebama:	17. - Izgradnja sustava za odvodnju i zbrinjavanje otpadnih voda; 10. – Razvoj uslužnih djelatnosti i servisa; 22. – Unaprjeđivanje komunalnog nadzora i discipline; 28. – Razvijanje integriteta lokalne zajednice, razvoj svijesti o viziji, potencijalima, potrebama, mogućnostima i ciljevima za održiv razvoj Općine; 48. – Stručno, razvojno i tehnološko ekipiranje na području Općine;
Aktivnosti	Projekt se planira realizirati u 2. FAZE:

15.1 – I. FAZA - Pripremanje i pokretanje lokalnog projekta

Aktivnosti	- analiza, izrada studija mogućnosti i izvedivosti, definiranje idejnog rješenja - usklađivanje Prostornog plana, elaborati zaštite okoliša, itd... - pripremanje Razvojnog programa, organizacijskog i projektnog plana								
Prioritet – razdoblje:	I. Kratkoročno – 2021. – 2023.								
Nositelji i partneri:	Općina Plaški, Komunalno društvo, Razvojni tim, JP Hrvatske vode, tijela Karlovačke županije i RH, Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost, LAG Frankopan, konzultanti i projektanti, itd...								
Procjena ulaganja	<p style="text-align: center;">Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje (HRK)</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th>Ukupno ulaganje</th> <th>Općina Plaški</th> <th>EU i nacionalni fondovi</th> <th>Komunalno društvo i dr.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>200.000</td> <td>40.000</td> <td></td> <td>160.000</td> </tr> </tbody> </table> <p>Ulaganje Općine se odnosi na materijalne troškove, izradu dokumentacije, naknade konzultantima i projektantima, komunalne naknade, i sl;</p>	Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Komunalno društvo i dr.	200.000	40.000		160.000
Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Komunalno društvo i dr.						
200.000	40.000		160.000						

15.2 – II. FAZA - Projektiranje, izgradnja i opremanje sustava po fazama

Aktivnosti	Fazna izvedba po naseljima i/ili grupama naselja u skladu s Investicijskim programom (zasebni investicijski projekti) - izrada projektne dokumentacije i ishodjenje građevinskih dozvola, - provedba natječaja za izgradnju i opremanje sustava, izrada investicijskih programa, pripremanje projekata za financiranje iz EU fondova, te osiguravanje izvora financiranja; - izgradnja i opremanje sustava po naseljima ili grupama naselja - uspostavljanje komunalne djelatnosti i usluga								
Prioritet – razdoblje:	I. Kontinuirano, 2023. – 2027.								
Nositelji i partneri:	Općina Plaški, Komunalno društvo, Razvojni tim, konzultanti i projektanti, Hrvatske vode, LAG Frankopan, potporne institucije, APPRRR, itd...								
Procjena ulaganja	<p style="text-align: center;">Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje (HRK)</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th>Ukupno ulaganje</th> <th>Općina Plaški</th> <th>EU i nacionalni fondovi</th> <th>Komunalno društvo i dr.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>38.630.000</td> <td>30.000</td> <td>37.500.000</td> <td>1.100.000</td> </tr> </tbody> </table> <p>Ulaganje Općine se odnosi na organizacijske i pripremne troškove; Predviđa se da će investitor sustava biti lokalno komunalno poduzeće, tako da će se glavnina troškova financirati iz EU fondova te iz sredstava koja će osiguravati komunalno poduzeće iz poslovanja. Troškove poslovanja sustava će u svim godinama ekonomskog vijeka financirati komunalno poduzeće, iz naknade za korištenje kanalizacijskog sustava. U početnom periodu će se putem Općine po potrebi osiguravati odgovarajuće subvencije stanovništvu za olakšavanje plaćanja ovih troškova.</p>	Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Komunalno društvo i dr.	38.630.000	30.000	37.500.000	1.100.000
Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Komunalno društvo i dr.						
38.630.000	30.000	37.500.000	1.100.000						

Indikatori/ishodi	Pokrenut projekt; dinamika i broj aktivnosti i pripremljene dokumentacije, broj projektiranih i izvedenih faza, dužina i kapaciteti kanalizacijskih sustava, broj uključenih poduzetnika (OPG, MMP), broj korisnika, pokazatelji kvalitete pročišćavanja otpadnih voda.
-------------------	---

Aktivnost/Projekt/Mjera

16. Uređenje i razvoj vodoopskrbnog sustava Općine, izgradnja vodovoda u naselju Kunić

Opis	Općina u dosadašnjem tijeku kontinuirano provodi ulaganja u investicijsko održavanje i uređivanje vodovodne mreže i opreme financirajući ovakva ulaganja i iz EU i nacionalnih fondova. S takvom praksom planira se nastaviti u cijelom planskom razdoblju, u cilju sustavne rekonstrukcije vodovodne mreže, eliminiranja gubitaka vode te uspostavljanja zdrave i ekonomski održive vodoopskrbe Općine. Poseban je zadatak i projekt izgradnja vodoopskrbnog sustava u naselju Kunić, u kojem do sada nema javnog vodovoda. U svim aktivnostima i projektima koji se odnose na unaprjeđivanje i razvoj vodoopskrbe mreže treba u najvećoj mogućoj mjeri primjenjivati projektna i tehnološka rješenja u cilju jačanja energetske učinkovitosti i prilagodbe područja Općine klimatskim promjenama.												
Svrha	Razvoj kvalitetne i ekonomski održive vodoopskrbe na cijelom području Općine, eliminiranje prekomjernih troškova i potencijalnih ugrožavanja okoliša i zdravlja, povećavanje kvalitete života te jačanje poticajnog razvojnog okruženja, povoljan utjecaj na lokalnu konkurentnost, jačanje integriteta lokalne zajednice. Kvalitetna vodoopskrba je prepostavka i uvjet za zaustavljanje depopulacije i ruralnu obnovu. Stvaranje uvjeta za korištenje bespovratnih sredstava iz EU fondova za ulaganja u ruralni razvoj i obnovu.												
Aktivnosti	Sustavno planiranje, pripremanje i izrada projektno-tehničke dokumentacije, pripremanje projekata za financiranje iz EU fondova, provedba natječaja za izgradnju i opremanje vodovoda, izgradnja i opremanje vodovoda, kontinuiran unaprjeđivanje djelatnosti,												
Veze sa specifičnim ciljevima:	3.1. – Komunalna infrastruktura (opremanje, razvoj, povećavanje kvalitete, optimalno zadovoljavanje potreba); 3.5. – Povećavanje kvalitete života; 1.1. – Izgradnja poticajnog razvojnog okruženja; 1.3. – Konkurentni obrt i malo poduzetništvo; 1.6. – Zapošljavanje; 3.3. – Aktiviranje kontingenta neaktivne radne snage; 3.4. – Zaustavljanje depopulacije; 2.1. – Zaštita i unaprjeđivanje prirodne i prostorne baštine; 1.8. – Jačanje energetske učinkovitosti; 1.7. – Prilagođavanje klimatskim promjenama;												
Veze s ključnim potrebama:	30. – Kontinuirano unaprjeđivanje i razvoj vodoopskrbnog sustava, izgradnja vodovoda i uposavljanje vodoopskrbe mreže u naselju Kunić ; 10. – Razvoj uslužnih djelatnosti i servisa; 11. – Turistifikacija općine; 22. – Unaprjeđivanje komunalnog nadzora i discipline; 28. – Razvijanje integriteta lokalne zajednice, razvoj svijesti o viziji, potencijalima, potrebama, mogućnostima i ciljevima za održiv razvoj Općine; 48. – Stručno, organizacijsko i tehnološko ekipiranje na području Općine												
Prioritet – razdoblje:	I. Kontinuirano, 2021. – 2027.												
Nositelji i partneri:	Općina Plaški, Komunalno poduzeće, Razvojni tim, JP Hrvatske vode, županijska i državna tijela, LAG Frankopan, potporne institucije, konzultanti, projektanti itd...												
Procjena ulaganja	<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="4">Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje 2021. – 2027. god. (HRK)</th> </tr> <tr> <th>Ukupno ulaganje</th> <th>Općina Plaški</th> <th>EU i nacionalni fondovi</th> <th>Komunalno društvo</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>7.300.000</td> <td>230.000</td> <td>6.800.000</td> <td>270.000</td> </tr> </tbody> </table> <p>Ulaganje Općine se odnosi na pripremne i organizacijske troškove, informiranje, edukaciju, itd...; Glavnina investicijskih ulaganja će se financirati iz EU fondova te iz sredstava koja će osiguravati komunalno poduzeće iz poslovanja. Troškove poslovanja bi u svim godinama ekonomskog vijeka financiralo komunalno poduzeće, iz naknade i prihoda od djelatnosti vodoopskrbe te po potrebi dostupnih subvencija i potpora.</p>	Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje 2021. – 2027. god. (HRK)				Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Komunalno društvo	7.300.000	230.000	6.800.000	270.000
Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje 2021. – 2027. god. (HRK)													
Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Komunalno društvo										
7.300.000	230.000	6.800.000	270.000										
Indikatori/ishodi	Dinamika i broj aktivnosti i pripremljenih materijala, broj projektiranih i izvedenih faza, dužina kanalizacijskih sustava, broj uključenih poduzetnika (OPG, MMP), broj korisnika, pokazatelji kvalitete pročišćavanja otpadnih voda. Izlazni												

Aktivnost/Projekt/Mjera

17. Izgradnja i uspostavljanje reciklažnog dvorišta

Opis	U skladu s Planom gospodarenja otpadom i propisima RH i EU planira se izgradnja i uspostavljanje reciklažnog dvorišta, u kojem će se osigurati odvojeno prikupljanje i neškodljivo zbrinjavanje korisnog i dijela opasnog otpada iz kućanstava i gospodarskih subjekata na Općini. U sklopu reciklažnog dvorišta se predviđa i plato za prihvat građevinskog otpada nastalog na području Općine Plaški.
------	---

Svrha	Zaštita i očuvanje okoliša i prirodnog nasljeđa, jačanje ekonomske aktivnosti i prihoda od gospodarenja otpadom, povećana kvaliteta života, povoljan utjecaj na lokalnu konkurentnost, razvoj integriteta lokalne zajednice								
Aktivnosti	Uređivanje lokacije/parcele i po potrebi uskladištanje Prostornog plana uređenja Općine, pripremanje i izrada projektno-tehničke dokumentacije, provedba natječaja za izgradnju i opremanje, pripremanje projekata za financiranje iz fondova EU, izgradnja i opremanje, organiziranje djelatnosti. Važan segment je i informiranje, edukacija i razvoj svijesti u lokalnoj zajednici o potrebi i koristima održivog gospodarenje otpadom.								
Veze sa specifičnim ciljevima:	2.1. – Zaštita i unaprjeđivanje prirodne i prostorne baštine; 1.1. – Izgradnja poticajnog okruženja; 1.3. – Konkurentni obrt i malo poduzetništvo; 1.6. – Zapošljavanje; 2.3. – Razvoj svijesti u lokalnoj zajednici o važnosti prirodne baštine, održivom razvoju i odgovornom odnosu prema okolišu; 3.3. - Aktiviranje kontingenta neaktivne radne snage; 3.4. – Zaustavljanje depopulacije; 3.5. – Povećavanje kvalitete života								
Veze s ključnim potrebama:	18. – Izgradnja i uspostavljanje reciklažnog dvorišta; 20. – Uvođenje sustava odvojenog prikupljanja i zbrinjavanja otpada, uključujući i edukaciju i razvoj svijesti u zajednici; 21. – Eliminiranje i sanacija ilegalnih odlagališta otpada u Općini; 22. – Unaprjeđivanje komunalnog nadzora i discipline; 10. – Razvoj uslužnih djelatnosti i servisa; 28. – Razvijanje integriteta lokalne zajednice – razvoj svijesti o viziji, vrijednostima, mogućnostima i zajedničkim ciljevima za održiv razvoj Općine;								
Prioritet – razdoblje:	I. Kontinuirano, očekivano 2023. – 2027.								
Nositelji i partneri:	Općina Plaški, Komunalno poduzeće, Razvojni tim, mjerodavna županijska i državna tijela, FZOEU, LAG Frankopan, potporne institucije, konzultanti, projektanti itd...								
Procjena ulaganja	<p style="text-align: center;">Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje 2021. – 2027. god. (HRK)</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th>Ukupno ulaganje</th> <th>Općina Plaški</th> <th>EU i nacionalni fondovi</th> <th>Komunalno društvo i dr.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2.960.000</td> <td>50.000</td> <td>2.380.000</td> <td>530.000</td> </tr> </tbody> </table> <p>Ulaganje Općine se odnosi na pripremne i organizacijske troškove, informiranje, edukaciju, itd...; Glavnina investicijskih ulaganja se planira financirati iz EU fondova te iz sredstava koja će osiguravati komunalno poduzeće iz poslovanja. Troškove poslovanja bi u svim godinama ekonomskog vijeka financiralo komunalno poduzeće, iz naknade i prihoda od djelatnosti gospodarenja otpadom.</p>	Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Komunalno društvo i dr.	2.960.000	50.000	2.380.000	530.000
Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Komunalno društvo i dr.						
2.960.000	50.000	2.380.000	530.000						
Indikatori/ishodi	Izgrađeno reciklažno dvorište, vrste otpada i kapaciteti za prihvrat i zbrinjavanje, vrste i količine prihvaćenog i recikliranog otpada, broj korisnika, broj novih radnih mjesta, finansijski i ekonomski pokazatelji								

Aktivnost/Projekt/Mjera
18. Unaprjeđivanje gospodarenja otpadom, te uvođenje odvojenog prikupljanja otpada

Opis	U skladu s Planom gospodarenja otpadom i propisima RH i EU općina će kontinuirano unaprjeđivati sustav gospodarenja otpadom (prikupljanje, deponiranje, zbrinjavanje) u svim godinama plana. U ovom djelokrugu se planiraju investicije u nabavu i osvremenjivanje opreme, u planskom iznosu od 1.200.000 kn u cijelom projektnom razdoblju, koje bi se u najvećoj mjeri financirale iz dostupnih EU i nacionalnih fondova. Posebno je značajan zadatak provedba lokalnog projekta uvođenja odvojenog prikupljanja otpada, u okviru kojeg se planira ulaganje u nabavu komunalne opreme za odvojeno prikupljanje i razvrstavanje otpada u predvidivom iznosu 450.000 kn, koja se planira financirati iz EU i nacionalnih fondova, i potom će se u svim godinama kontinuirano održavati i obnavljati.
Svrha	Zaštita i očuvanje okoliša i prirodnog nasljeđa, povećana kvaliteta života, povoljan utjecaj na lokalnu konkurentnost, razvoj integriteta lokalne zajednice,
Aktivnosti	Pripremanje i izrada projektno-tehničke dokumentacije, provedba natječaja za opremanje, pripremanje projekata za financiranje iz fondova EU, organiziranje djelatnosti. Važan segment je i informiranje, edukacija i razvoj svijesti u lokalnoj zajednici o potrebi i koristima odvojenog prikupljanja i održivog gospodarenje otpadom.
Veze sa specifičnim ciljevima:	2.1. – Zaštita i unaprjeđivanje prirodne i prostorne baštine; 1.1. – Izgradnja poticajnog okruženja; 1.3. – Konkurentni obrt i malo poduzetništvo; 1.6. – Zapošljavanje; 2.3. – Razvoj svijesti u lokalnoj zajednici o važnosti prirodne baštine, održivom razvoju i odgovornom odnosu prema okolišu; 3.3. - Aktiviranje kontingenta neaktivne radne snage; 3.4. – Zaustavljanje depopulacije; 3.5. – Povećavanje kvalitete života
Veze s ključnim potrebama:	19. – Razvoj gospodarski učinkovitog prikupljanja i gospodarenje otpadom; 20. – Uvođenje sustava odvojenog prikupljanja i zbrinjavanja otpada, uključujući i edukaciju i razvoj svijesti u zajednici; 22. – Unaprjeđivanje komunalnog nadzora i discipline; 10. – Razvoj uslužnih djelatnosti i servisa; 28. – Razvijanje integriteta lokalne zajednice – razvoj svijesti o viziji, vrijednostima, mogućnostima i zajedničkim ciljevima za održiv razvoj Općine;

Prioritet – razdoblje:	I. Kontinuirano, 2021. – 2027.			
Nositelji i partneri:	Općina Plaški, Komunalno poduzeće, Razvojni tim, mjerodavna županijska i državna tijela, FZOEU, LAG Frankopan, potporne institucije, konzultanti, projektanti itd...			
Procjena ulaganja	Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje 2021. – 2027. god. (HRK)			
	Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Komunalno društvo i dr.
	2.155.000	15.000	1.650.000	490.000
	Ulaganje Općine se odnosi na troškove organiziranja, informiranja, edukacije javnosti itd...; Glavna investicijska ulaganja se predviđaju financirati iz EU fondova te iz sredstava koja će osiguravati komunalno poduzeće iz poslovanja. Troškove poslovanja bi u svim godinama ekonomskog vijeka financiralo komunalno poduzeće, iz naknade, subvencija i ukupnih prihoda od djelatnosti gospodarenja otpadom.			
Indikatori/ishodi	Realizirane aktivnosti i ulaganja kojima je unaprijeđeno gospodarenje otpadom, vrsta i količina nabavljenе opreme, vrste i količine zbrinutog otpada; Uspostavljen sustav odvojenog prikupljanja otpada, vrsta i količina nabavljenе opreme za odvojeno prikupljanje otpada, vrste i količine otpada, broj korisnika obuhvaćenih odvojenim prikupljanjem otpada, održane aktivnosti radi informiranja i edukacija stanovništva i drugih korisnika, broj novih radnih mjesta, finansijski i ekonomski pokazatelji;			

Aktivnost/Projekt/Mjera				
19. Sanacija odlagališta otpada Jezero, i ilegalnih odlagališta na području Općine				
Opis	Na području Općine Plaški otpad niz godina odlagan na odlagalištu Jezero, koje nije bilo uređeno u skladu s propisima i tehničkim normativima, tako da ga je Ministarstvo zaštite okoliša i energetike zatvorilo s danom 31.12.2018. godine. Nakon zatvaranja, ovo odlagalište je potrebno sanirati i ukloniti potencijalna ugrožavanja okoliša i nepovoljne utjecaje na kvalitetu života i konkurentnost prostora Općine. Ulaganje u saniranje zatvorenog odlagališta Jezera se procjenjuje u iznosu od okvirno 3.800.000 kn, i predviđeno je financiranje iz EU i nacionalnih fondova. Osim toga, na području Općine Plaški su registrirana dva ilegalna odlagališta otpada (Vera i Plaška Glava), te nekoliko divljih deponija, koje Općina i komunalno poduzeće kontinuirano nastoje sanirati i ukloniti s područja Općine. Troškovi saniranje ilegalnih odlagališta se procjenjuju na razini 80.000 kn god., od čega bi se 50% financiralo iz općinskog Proračuna a 50% iz EU i nacionalnih fondova.			
Svrha	Zaštita i očuvanje okoliša i prirodnog nasljeđa, uklanjanje onečišćenja i ugrožavanja okoliša, povoljan utjecaj na lokalnu konkurentnost, razvoj integriteta lokalne zajednice. Prioritetna mjera za zaštitu okoliša, konkurentnost Općine i kvalificiranje za EU fondove			
Aktivnosti	Analiza stanja, pripremanje projekata sanacije, provedba natječaja za odvoz i saniranje ilegalnih odlagališta, pripremanje projekata za financiranje EU i nacionalnih fondova. Važan segment je i informiranje, edukacija i razvoj svijesti u lokalnoj zajednici o potrebi i koristima odvojenog prikupljanja i održivog gospodarenje otpadom.			
Veze sa specifičnim ciljevima:	2.1. – Zaštita i unaprjeđivanje prirodne i prostorne baštine; 2.3. – Razvoj svijesti u lokalnoj zajednici o važnosti prirodne baštine, održivom razvoju i odgovornom odnosu prema okolišu; 3.5. – Povećavanje kvalitete života			
Veze s ključnim potrebama:	21. – Sanacija ilegalnih odlagališta otpada na području Općine; 22. – Unaprjeđivanje komunalnog nadzora i discipline;			
Prioritet – razdoblje:	II. Kontinuirano, 2021. – 2027.			
Nositelji i partneri:	Općina Plaški, Komunalno poduzeće, Razvojni tim, FZOEU, LAG Frankopan, potporne institucije, konzultanti, projektanti itd...			
Procjena ulaganja	Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje 2021. – 2027. god. (HRK)			
	Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Komunalno društvo i dr.
	4.360.000	280.000	4.080.000	
	Općina snosi 50% troškova zbrinjavanja ilegalnih deponija otpada. Troškove saniranje zatvorenog odlagališta Jezero se planiraju financirati iz EU i nacionalnih fondova.			
Indikatori/ishodi	Sanirano odlagalište otpada Jezero, sanirana divlja odlagališta otpada na području Općine, broj i lokacija saniranih divljih odlagališta, vrsta i količine saniranog otpada, realizirane aktivnosti i troškovi, korištena sredstva iz EU fondova			

Aktivnost/Projekt/Mjera
20. Čišćenje šuma te proizvodnja biomase i sječke za proizvodnju energije

Opis	Šume pokrivaju cca. 60% područja Općine, od čega je cca. 4.975 ha gospodarskih šuma. U dosadašnjem toku, šume se nedovoljno uređuju i njihovo stanje nije zadovoljavajuće, a naročito kada se radi o privatnim šumama. U Općini djeluje 8 gospodarskih subjekata (obraća) se bavi djelatnošću sječe, izvlačenja drva iz šume i pripremom drva za ogrev. Šume su zarašle i potrebno ih je čistiti, a nastaju i relativno velike količine sječke i otpada od proizvodnje ogrjevnog drva i drvooprerađe, koje treba neškodljivo zbrinjavati. U takvoj situaciji, u skladu s praksom u sličnim sredinama EU, predviđeno je da se u Općini uspostavi ruralna djelatnost koja obuhvaća čišćenje i prorjeđivanje šuma od prekomernog prirasta, te proizvodnju biomase i sječke za loženje u postrojenjima za proizvodnju energije iz biomase. Ovo je tipična ruralna djelatnost jer s relativno malim ulaganjima omogućava uređivanje i zaštitu ruralnog prostora, odgovarajuće zapošljavanje, jačanje ekonomskih aktivnosti Općine i dodanu vrijednost. Obavljanje ovakvih djelatnosti uobičajeno je u djelokrugu lokalnog komunalnog poduzeća, čime se omogućava kombiniranje resursa i optimalna organizacijska efikasnost.								
Svrha	Zaštita i očuvanje okoliša i prirodnog nasljeđa, jačanje ekonomskih aktivnosti na Općini, povoljan utjecaj na lokalnu konkurentnost, razvoj integriteta lokalne zajednice;								
Aktivnosti	Pripremanje razvojnog programa, uređenje i organiziranje djelatnosti, nabava odgovarajućeg radnog traktora sa priključcima i radnim uređajima (malčer, kosičika, drobilica granja, utovarivač, prikolica), izgradnja montažnog deponija za sječku, itd...								
Veze sa specifičnim ciljevima:	2.1. – Zaštita i unaprjeđivanje prirodne i prostorne baštine; 2.2. – Razvojno integriranje šuma u funkciju održivog razvoja; 1.6. – Zapošljavanje; 3.3. – Aktiviranje kontingenta neaktivne radne snage; 2.3. – Razvoj svijesti u lokalnoj zajednici o važnosti prirodne baštine, održivom razvoju i odgovornom odnosu prema okolišu; 3.4. – Zaustavljanje depopulacije; 3.5. – Povećavanje kvalitete života;								
Veze s ključnim potrebama:	26. – Organiziranje djelatnosti čišćenja šuma i proizvodnje sječke; 25. – Učinkovito upravljanje privatnim šumama; 9. – Razvoj malih projekata za iskorišćavanje obnovljivih izvora energije; 10. – Razvoj uslužnih djelatnosti i servisa utemeljenih na jačanju ekonomskih aktivnosti na Općini; 28. – Razvijanje integriteta lokalne zajednice, razvoj svijesti o viziji, mogućnostima i zajedničkim ciljevima za održiv razvoj Općine;								
Prioritet – razdoblje:	II. 2021. – 2027.								
Nositelji i partneri:	Općina Plaški, Komunalno poduzeće, Razvojni tim, vlasnici šuma, Hrvatske šume, LAG Frankopan, potporne institucije, konzultanti, projektanti itd...								
Procjena ulaganja	<p style="text-align: center;">Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje 2021. – 2027. god. (HRK)</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th>Ukupno ulaganje</th> <th>Općina Plaški</th> <th>EU i nacionalni fondovi</th> <th>Komunalno društvo i dr.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1.060.000</td> <td>10.000</td> <td>800.000</td> <td>250.000</td> </tr> </tbody> </table> <p>Predviđa se da će investitor i nositelj djelatnosti gospodarenja otpadom biti lokalno komunalno poduzeće, tako da će se glavnina troškova financirati iz EU fondova te iz sredstava koja će osiguravati komunalno poduzeće iz poslovanja. Troškove poslovanja bi u svim godinama ekonomskog vijeka financiralo komunalno poduzeće, iz naknade, subvencija i ukupnih prihoda od predmetne proizvodnje.</p>	Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Komunalno društvo i dr.	1.060.000	10.000	800.000	250.000
Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Komunalno društvo i dr.						
1.060.000	10.000	800.000	250.000						
Indikatori/ishodi	Pripremljen i pokrenut razvojni program i projekt, izrađena tehnička i statusna dokumentacija, organizirana i pokrenuta djelatnost čišćenja šuma te proizvodnje biomase i sječke za proizvodnju obnovljivih izvora energije, obuhvaćena površina šuma, broj novih radnih mesta								

Aktivnost/Projekt/Mjera
21. Izgradnja, rekonstrukcija i održavanje lokalnih, nerazvrstanih cesta i poljskih puteva

Opis	Na području Općine Plaški je relativno dobro razvijena mreža nerazvrstanih cesta, međutim postojeće prometnice su velikim dijelom dotrajale i u lošem stanju, i postoji više mjesta na kojima su nedovoljni kapaciteti, nosivost i propusnost prometa te dolazi do zastoja i ugrožavanje sigurnosti. Problem je i dotrajala mreža poljskih putova. Loše stanje i nedovoljna propusnost lokalnih prometnica predstavljaju ozbiljnu prepreku razvoju i bitno ograničavaju mogućnosti ulaganja i razvoja, zbog otežane dostave resursa i problematičnog pristupa tržištu, a naročito u zimskom razdoblju. Zbog takve situacije, Općina Plaški zadnjih godina intenzivno ulaže u investicijsko održavanje te dijelom i rekonstrukciju lokalnih cesta uz pomoć potpore iz EU fondova. Međutim, da bi omogućila poticajne uvjete i potrebnu konkurentnost za učinkovito pokretanje planiranih razvojnih aktivnosti i projekata, a naročito u segmentu poduzetništva, poljoprivrede i ruralnog turizma, Općina Plaški u svim godinama planskog razdoblja 2021. – 2027. godine treba kontinuirano i u najvećoj mogućoj mjeri poduzimati projekte i ulaganja u razvoj lokalnog prometa, a napose u rekonstrukciju i gradnju problematičnih lokalnih prometnica i mjesta koji predstavljaju prepreku razvoju (proširivanje, popravak i jačanje nosivog sloja, asfaltiranje, ospozobljavanje za dvosmerni promet, rekonstrukcija poljskih puteva, signalizacija, itd.), te učinkovito pripremati i upravljati projekte kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri iskoristile
-------------	---

	mogućnosti financiranje bespovratnim sredstvima iz ESI fondova EU. Posebno će biti značajno kontinuirano angažiranje i razvoj suradnje s Karlovačko županijom, nadležnim državnim tijelima i Hrvatskim cestama, radi kvalitetnog održavanja i povećavanja brzine i protočnosti prometa na državnoj cesti D42 i lokalnim cestama koje nisu u nadležnosti Općine. Bitan je interes i cilj Općine i završavanje državne ceste D42 do Plitvičkih jezera i spoja na državnu cestu D1.			
Svrha	Eliminiranje prepreka razvoju te stvaranje uvjeta za pokretanje razvoja i jačanje konkurentnosti prostora Općine, stvaranje poticajnog razvojnog okruženja i pokretanje predviđenih projekata i ulaganja, zaštita i očuvanje okoliša i prirodnog nasljeđa, jačanje ekonomskih aktivnosti na Općini, razvoj integriteta lokalne zajednice, zaustavljanje depopulacije i ruralna obnova,			
Aktivnosti	Kontinuirani planski razvoj po fazama, planiranje, organiziranje i ekipiranje za uspješno upravljanje i financiranje projekata, dinamično i pravodobno usklađivanje prostornih planova, uređivanje imovinsko-pravnih odnosa te pripremanje projektno-tehničke dokumentacije i dozvola za građenje, kvalitetno pripremanje i provedba javnih natječaja za radove na prometnicama, pripremanje projekata za financiranje iz ESI fondova EU,			
Veze sa specifičnim ciljevima:	3.2. – Prometna povezanost i infrastruktura; 3.1. – komunalna infrastruktura; 1.1. - Izgradnja poticajnog razvojnog okruženja i konkurenčnosti; 1.2. – Održiva i konkurentna poljoprivreda i prerada; 1.3. – konkurentni obrt i malo poduzetništvo; 1.4. - Ruralni turizam; 1.6. – Zapošljavanje; 3.4. – Aktiviranje kontingenta neaktivne radne snage; 3.5. – Zaustavljanje depopulacije; 3.6. – Povećavanje kvalitete života			
Veze s ključnim potrebama:	31. – Izgradnja, rekonstrukcija i održavanje lokalnih prometnica, nerazvrstanih cesta i poljskih putova; 28. – Razvijanje integriteta lokalne zajednice, razvoj svijesti o viziji, mogućnostima i zajedničkim ciljevima za održiv razvoj Općine;			
Prioritet – razdoblje:	II. 2025. – 2027.			
Nositelji i partneri:	Općina Plaški, Komunalno poduzeće, Razvojni tim, Županijske ceste, Hrvatske ceste, LAG Frankopan, potporne institucije, konzultanti, projektanti itd...			
Procjena ulaganja	Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje 2021. – 2027. god. (HRK)			
	Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Ostali
	23.800.000	7.600.000	16.200.000	
	Općina snosi ulaganja u uređenje zemljišta, pripremanje projektno-tehničke dokumentacije te redovito održavanje, uređenje i opremanje lokalne cestovne mreže, direktno ili putem transfera komunalnom društvu. Sredstvima iz ESI fondova EU se planiraju financirati ulaganja u izgradnju i rekonstrukciju cestovne mreže;			
Indikatori/ ishodi	Pripremljen razvojni program, uređeni imovinsko-pravni odnosi, izrađena projektno-tehnička dokumentacija, broj i vrijednost realiziranih projekata i ulaganja, ostvareno cestovno povezivanje Plaškog na državnu cestu D-1; broj i vrsta vozila, ekonomski i razvojni učinci;			

Aktivnost/Projekt/Mjera
22. Unapređivanje i razvoj energetski učinkovite i ekološki održive javne rasvjete

Opis	Općina Plaški je u proteklom periodu ulagala u razvoj energetski učinkovite javne rasvjete, u svim naseljima. U planskom periodu 2021.-2027. godine, Općina će ulagati u kvalitetno tekuće i investicijsko održavanje javne rasvjete, te u plansko širenje i modernizaciju u skladu s mogućnostima i potrebama ukupnog razvoja. Prilikom ulaganja u investicijsko održavanje i širenje sustava javne rasvjete, naročito će se voditi računa o ekološkoj kvaliteti i održivosti, što prvenstveno podrazumijeva zaštitu od svjetlosnog zagađenja i energetsku učinkovitost.
Svrha	Zadovoljavanje potreba stanovništva i svih struktura lokalne zajednice, sigurnost, povećavanje kvalitete života, zaštita okoliša, ptica i drugog prirodnog nasljeđa, pozitivno djelovanje na prepoznatljivost i konkurenčnost prostora Općine, razvoj integriteta lokalne zajednice, zaustavljanje depopulacije i ruralna obnova.-.
Aktivnosti	Održavanje, nabava i mijenjanje svjetlosnih sklopova i rezervnih dijelova, podešavanje i popravci, pripremanje projekata i dokumentacije za plansko širenje, modernizaciju i racionaliziranje sustava javne rasvjete, pripremanje i provedba projekata, provedba natječaja za nabavu radova i opreme, ugradnja rasvjetcnih tijela koja u eliminiraju i smanjuju svjetlosno zagađenje, pripremanje projekata za financiranje iz EU fondova;
Veze sa specifičnim ciljevima:	3.2. – Prometna povezanost i infrastruktura; 3.1. – komunalna infrastruktura; 1.1. - Izgradnja poticajnog razvojnog okruženja i konkurenčnosti; 1.2. – Održiva i konkurentna poljoprivreda i prerada; 1.3. – konkurentni obrt i malo poduzetništvo; 1.4. - Ruralni turizam; 1.6. – Zapošljavanje; 3.4. – Aktiviranje kontingenta neaktivne radne snage; 3.5. – Zaustavljanje depopulacije; 3.6. – Povećavanje kvalitete života

Veze s ključnim potrebama:	31. – Izgradnja, rekonstrukcija i održavanje lokalnih prometnica, nerazvrstanih cesta i poljskih putova; 28. – Razvijanje integriteta lokalne zajednice, razvoj svijesti o viziji, mogućnostima i zajedničkim ciljevima za održiv razvoj Općine;											
Prioritet – razdoblje:	II. kontinuirano, 2023. – 2027.											
Nositelji i partneri:	Općina Plaški, Komunalno poduzeće, Razvojni tim, FZOEU, LAG Frankopan, potporne institucije, konzultanti, projektanti itd...											
Procjena ulaganja	Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje 2021. – 2027. god. (HRK) <table border="1"> <tr> <th>Ukupno ulaganje</th> <th>Općina Plaški</th> <th>EU i nacionalni fondovi</th> <th>Ostali</th> </tr> <tr> <td>2.488.000</td> <td>1.328.000</td> <td>1.160.000</td> <td></td> </tr> </table> Općina snosi ulaganja u redovito i investicijsko održavanje, poboljšanja sustava te pripremanja projekata i dokumentacije za proširenje, modernizaciju i financiranje iz EU fondova. Investicije u proširenje i rekonstrukciju/modernizaciju se planiraju sufinancirati iz sredstava Fonda za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost, i drugih dostupnih EU i nacionalnih fondova;				Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Ostali	2.488.000	1.328.000	1.160.000	
Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Ostali									
2.488.000	1.328.000	1.160.000										
Indikatori/ishodi	Funkcionalnost, realizirane racionalizacije i uštede, ukupna dužina i broj rasvjetnih tijela u sustavu, broj energetski učinkovitih rasvjetnih tijela,											

Aktivnost/Projekt/Mjera												
23. Uvođenje sustava za iskorištavanje solarne energije (struja, grijanje)												
Opis	S obzirom da omogućavaju velike uštede na troškovima energije, dobru isplativost, kao i bitne učinke na zaštitu okoliša i kvalitetu života, uređaji za iskorištavanje solarne energije (fotonaponski sustavi za struju, kolektori za pripremu tople vode) se zadnjih godina sve više ugrađuju na gospodarskim i stambenim objektima, naročito u ruralnim područjima EU, i korištenje solarne energije se snažno potiče i subvencionira od strane nacionalnih i EU fondova. Slijedom navedenog, Općina Plaški u planskom razdoblju 2021. – 2027. godine planira poduzimati aktivnosti u cilju stvaranju poticajnog okruženja i uvjeta za ugradnju solarnih sustava na gospodarskim i stambenim objektima u lokalnoj zajednici, a predviđa se ugradnja takvih uređaja i na javnim objektima u vlasništvu Općine.											
Svrha	Unaprjeđivanje energetske infrastrukture Općine, smanjivanje troškova električne energije i grijanja, zaštita okoliša, povećavanje ekonomskih aktivnosti na području Općine, povećavanje kvalitete života, pozitivno djelovanje na prepoznatljivost i konkurentnost prostora Općine, razvoj integriteta lokalne zajednice,											
Aktivnosti	Pripremanje analiza i stručnih podloga o potrebama, mogućnostima i uvjetima za uvođenje i iskorištavanje solarne energije na području Općine, priprema ponude tipskih projekata i specifikacija za ugradnju fotonaponskih sustava i/ili kolektora za pripremu tople vode na odgovarajućim vrstama objekata u Općini; Priprema i realizacija projekata implementacije solarnih sustava na javnim objektima Općine, koji će ujedno služiti i kao ogledni projekti za zainteresirane stanovnike i poduzetnike Općine; Suradnja sa zainteresiranim poduzetnicima i stanovnicima kod pripremanja projekata za financiranje iz EU fondova;											
Veze sa specifičnim ciljevima:	1.7. – Prilagođavanje klimatskim promjenama; 1.8. – Jačanje energetske učinkovitosti; 1.1. – Izgradnja poticajnog razvojnog okruženja i konkurenčnosti; 2.1. – zaštita okoliša i prirodnog nasljeđa; 2.3. – Razvoj svijesti o važnosti održivog razvoja i odgovornom odnosu prema okolišu; 3.6. – Povećavanje kvalitete života											
Veze s ključnim potrebama:	33. – Uvođenje sustava za iskorištavanje solarne energije (električna energija, grijanje) te iskorištavanje mogućnosti financiranja ovakvih sustava iz EU i nacionalnih fondova; 10. – Razvoj uslužnih djelatnosti i servisa; 28. – Razvijanje integriteta lokalne zajednice, razvoj svijesti o viziji, mogućnostima i zajedničkim ciljevima za održiv razvoj Općine;											
Prioritet – razdoblje:	II. - 2023. – 2027., kontinuirano											
Nositelji i partneri:	Općina Plaški, Komunalno poduzeće, Razvojni tim, FZOEU, LAG Frankopan, potporne institucije, konzultanti, projektanti itd...											
Procjena ulaganja	Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje 2021. – 2027. god. (HRK) <table border="1"> <tr> <th>Ukupno ulaganje</th> <th>Općina Plaški</th> <th>EU i nacionalni fondovi</th> <th>Ostali</th> </tr> <tr> <td>844.000</td> <td>240.000</td> <td>604.000</td> <td></td> </tr> </table> Ulaganja općine se odnose na pripremu programa i ponude projekata, te na postavljanje solarnih sustava na javne objekte u vlasništvu Općine, ulaganja se sufinanciraju od strane EU i nacionalnih fondova				Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Ostali	844.000	240.000	604.000	
Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Ostali									
844.000	240.000	604.000										
Indikatori/ishodi	Izvedeni solarni sustavi na javnim objektima u vlasništvu općine, te na gospodarskim i stambenim objektima, broj i snaga izvedenih solarnih sustava na području Općine,											

Aktivnost/Projekt/Mjera

24. Donošenje plana plinofikacije Općine

Opis	Na području općine Plaški prolazi magistralni plinovod, ali ne postoji nikakva distributivna mreža, tako da plin nije dostupan. S obzirom na nerazvijeno lokalno gospodarstvo na Općini do sada nema dovoljno interesa za izgradnju plinovodne mreže. Međutim, s obzirom na značaj plina za razvojne perspektive i konkurentnost, Općina planira napraviti odgovarajuće analize te utvrditi mogućnosti i planske elemente za plinofikaciju, koja bi trebala uslijediti paralelno sa zacrtanim gospodarskim razvojem. Time bi se olakšalo i ubrzalo daljnje planiranje te pravodobno pripremanje dokumentacije i pokretanje projekta.							
Svrha	Stvaranje uvjeta za učinkovito planiranje razvoja i pripremanje projekta plinofikacije Općine							
Aktivnosti	Izrada opportunity studije, izrada idejnog rješenja, izrada studije izvedivosti, definiranje plana plinofikacije Općine							
Veze sa specifičnim ciljevima:	1.1. - Izgradnja poticajnog razvojnog okruženja i konkurentnosti; 3.1. – komunalna infrastruktura; 1.7. – Prilagođavanje klimatskim promjenama; 1.8. – Jačanje energetske učinkovitosti; 2.1. – zaštita okoliša i prirodnog nasljeđa;							
Veze s ključnim potrebama:	34. – Donošenje plana plinofikacije Općine; 28. – Razvijanje integriteta lokalne zajednice, razvoj svijesti o viziji, mogućnostima i zajedničkim ciljevima za održiv razvoj Općine;							
Prioritet – razdoblje:	II. 2023. – 2024.							
Nositelji i partneri:	Općina Plaški, Komunalno poduzeće, Razvojni tim, FZOEU, LAG Frankopan, potporne institucije, konzultanti, projektanti itd...							
Procjena ulaganja	Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje 2021. – 2027. god. (HRK)							
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Ukupno ulaganje</th> <th>Općina Plaški</th> <th>EU i nacionalni fondovi</th> <th>Ostali</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>140.000</td> <td>30.000</td> <td>110.000</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Ostali	140.000	30.000	110.000
Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Ostali					
140.000	30.000	110.000						
Troškovi izrade analiza i plana								
Indikatori/ ishodi	Donesen plan plinofikacije Općine							

Aktivnost/Projekt/Mjera

25. Unaprjeđivanje javnog prijevoza te prometne infrastrukture i usluga

Opis	Općina je danas slabo pokrivena javnim prometom. Vrlo je loše uređen autobusni prijevoz gdje su neodgovarajući vozni redovi, i nedovoljna je dostupnost usluga u željezničkom prometu. Zbog toga Općina u planskom razdoblju planira uređenje odnosa s prijevoznicima i uskladišvanje voznih redova, uređenje autobusnih stajališta u skladu sa standardima EU, te bolju uslugu željezničkog kolodvora, što podrazumijeva prvenstveno bolje usluge za turiste u tranzitu, te organiziranje prekrcajnih punktova „s vlaka na bicikl“ i sl.; Osim toga, potrebno je unaprijediti javno prometnu infrastrukturu i usluge (označavanje, parkirališta, smještaj i iznajmljivanje bicikla, izgradnja punionice za električna vozila i bicikle, uređivanje prostora za parkiranje i smještaj za auto-domove, kamp prikolice i sl. koji bi se uključio u „EU mrežu auto-domova“, pranje vozila, dostupnost servisa, itd...)
Svrha	Poboljšanje dostupnosti, pokrivenosti i kvalitete javnog prijevoza i prometne infrastrukture, poboljšavanje životnog standarda, jačanje razvojnog potencijala i konkurentnosti Općine, turistifikacija Općine;
Aktivnosti	Pripremanje analiza i prijedloga te jačanje kontakata, aktivnosti i suradnje sa Karlovačkom županijom, autobusnim prijevoznicima, Hrvatskim željeznicama itd., radi definiranja i provedbe potrebnih poboljšanja. Uskladišvanje Prostornog plana te pripremanje odgovarajućih lokalnih planova i razvojnih aktivnosti, pripremanje projekata za financiranje iz EU i nacionalnih fondova, pripremanje i provedba investicijskih programa i ulaganja;
Veze sa specifičnim ciljevima:	3.2. – Prometna povezanost; 1.1. - Izgradnja poticajnog razvojnog okruženja i konkurentnosti; 1.4. – Ruralni turizam; 1.3. – Konkurentni obrt i malo poduzetništvo; 3.6. – Povećavanje kvalitete života; 3.6. – Zaustavljanje depopulacije;
Veze s ključnim potrebama:	34. – Poboljšavanje pokrivenosti i kvalitete javnog prijevoza (autobus, vlak.), uređenje autobusnih stajališta u skladu sa standardima EU), te prometne infrastrukture i usluga; 36. – Uspostavljanje punionice za električne automobile i bicikle 10. – Razvoj uslužnih djelatnosti i servisa; 11. – Turistifikacija Općine; 28. – Razvijanje integriteta lokalne zajednice, razvoj svijesti o viziji, mogućnostima i zajedničkim ciljevima za održiv razvoj Općine;

Prioritet – razdoblje:	II. – kontinuirano, 2021. – 2027.			
Nositelji i partneri:	Općina Plaški, Komunalno poduzeće, Razvojni tim, Karlovačka županija, autoprijevoznici, HŽ, državna tijela, LAG Frankopan, lokalni poduzetnici			
Procjena ulaganja	Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje 2021. – 2027. god. (HRK)			
	Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Ostali
	1.845.000	45.000		1.800.000
	Općina financira troškove analiza, pripremanje rješenja, usklajivanje općih akata i prostorno-planske dokumentacije, itd.; Nositelji razvojnih aktivnosti/projekata i ulaganja u uređivanje i razvoj prometne infrastrukture i usluga bi trebali biti komunalno poduzeće te lokalni poduzetnici, koji bi ulaganja financirali vlastitim sredstvima i bespovratnim potporama iz EU fondova;			
Indikatori/ishodi	Unaprjeđen javni prijevoz; poboljšana dostupnost, pokrivenost i kvaliteta javnog prijevoza i prometne infrastrukture, poboljšane usluge u javnom prijevozu; uređena parkirališta i uvjeti za smještaj i iznajmljivanje bicikla, postavljena punionica za električna vozila i bicikle, uređivanje prostor za parkiranje i smještaj auto-domova uklopljen u EU „mrežu auto domova“, itd...			

Aktivnost/Projekt/Mjera				
26. Uređenje i razvoj javnih sadržaja u naseljima				
Opis	Ova mjera se odnosi na uređivanje, izgradnju i razvoj javnih sadržaja (komunalna oprema, parkovi, uređenje naselja, dječja igrališta, rekreacija, sportski tereni, manifestacije, lokalni mediji, itd...) koji značajno utječu na sadržaj i kvalitetu života stanovnika Općine. Zbog toga se u planskom razdoblju 2021. – 2027. godine s ovom mjerom računa i planiraju se značajna unaprjeđenja i ulaganja. S obzirom da se Općina u proteklom periodu bori s nepovoljnim trendovima i depopulacijom, ova mjera u ovom trenutku ne izaziva veliki interes i nema jasnih kriterija o razvojnim prioritetima. Međutim, da bi osigurala kvalitetne razvojne perspektive Općina će u planskom periodu kontinuirano pratiti i utvrđivati interes, potrebe i mogućnosti te planirati razvoj navedenih javnih sadržaja, pripremati i provoditi odgovarajuće projekte.			
Svrha	Poboljšanje sadržaja i kvalitete života na Općini, pozitivan utjecaj na zdravlje, jačanje prepoznatljivosti i konkurentnosti Općine, optimalno iskorištavanje mogućnosti financiranja iz EU fondova, jačanje poticajnog razvojnog okruženja i integriteta lokalne zajednice, zaustavljanje depopulacije i ruralna obnova			
Aktivnosti	Práćenje stanja i javnih potreba, prikupljanje mišljenja i prijedloga građana, pripremanje idejnih rješenja i planova, usklajivanje prostornih planova, osmišljavanje i pripremanje projekata za strateške projekte u ovom segmentu, pripremanje projekata za financiranje iz EU i nacionalnih fondova, pripremanje i provedba investicijskih programa i ulaganja itd...			
Veze sa specifičnim ciljevima:	1.1. – Izgradnja poticajnog razvojnog okruženja i konkurenčnosti; 1.4. – Ruralni turizam; 1.3. – Konkurentni obrt i malo poduzetništvo; 3.6. – Povećavanje kvalitete života; 3.5. – Zaustavljanje depopulacije;			
Veze s ključnim potrebama:	32. – Uređivanje i razvoj javnih sadržaja u naseljima; 10. – Razvoj uslužnih djelatnosti i servisa; 11. – Turistifikacija Općine; 28. – Razvijanje integriteta lokalne zajednice, razvoj svijesti o viziji, mogućnostima i zajedničkim ciljevima za održiv razvoj Općine;			
Prioritet – razdoblje:	II. – kontinuirano, 2021. – 2027.			
Nositelji i partneri:	Općina Plaški, Komunalno poduzeće, Razvojni tim, stanovnici i civilno društvo, LAG Frankopan, tijela Karlovačke županije i RH, potporne institucije,			
Procjena ulaganja	Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje 2021. – 2027. god. (HRK)			
	Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Ostali
	11.850.000.	1.650.000	9.600.000	600.000
	Općina planira financirati troškove pripremanja i praćenja programa te planske i projektne dokumentacije, pripremanje projekata za financiranje iz EU fondova, kao i pripadajući dio ulaganja u investicijsko održavanje, unaprjeđivanje i razvoj. Ulaganja u izgradnju i razvoj novih sadržaja se planiraju financirati iz EU i nacionalnih fondova.			
Indikatori/ishodi	Kontinuirano unaprjeđivanje sadržaja i kvalitete života u naseljima, praćenje interesa i potreba stanovništva, poduzete aktivnosti i projekti, broj i vrsta uređenih i izrađenih javnih sadržaja, zadovoljstvo stanovnika			

Aktivnost/Projekt/Mjera

27. Unapređivanje društvenih djelatnosti

Opis	Ova mjera se odnosi na unaprjeđivanje društvenih djelatnosti te kvalitetno zadovoljavanje potreba stanovnika u području predškolskog odgoja, socijalne skrbi, zdravstvene skrbi, kulture, sporta, cijeloživotnog obrazovanja i aktivne politike zapošljavanja, skrbi za starije i nemoćne, itd.; Općina je u ove društvene djelatnosti znatno ulagala i u dosadašnjem tijeku, i koristila je mogućnosti da se za razvoj osiguraju sredstva iz EU i nacionalnih fondova (npr. uređenje društvenog doma, suvremena kino dvorana, izgradnja vatrogasnog doma, i dr.). S obzirom na nerazvijenost i dugotrajnu situaciju negativnih gospodarskih trendova i depopulacije, napor su u protekom periodu bili usmjereni prvenstveno na održavanje što kvalitetnijeg funkcioniranja društvenih djelatnosti, s naglaskom na dobrobiti djece, socijalnoj skrbi, pružanju pomoći ugroženim strukturama stanovništva i zadovoljavaju osnovnih potreba. Međutim, da bi se omogućilo razvoj poticajnog okruženja, kvalitetnije razvojne perspektive i postepeno zaustavljanje negativnih društvenih trendova i depopulacije, Općina će u planskom razdoblju 2021. – 2027. kontinuirano raditi na uspostavljanju uvjeta da se predviđeni gospodarski efekti i povećana razina ekonomskih aktivnosti na području Općine, koji se očekuju rezultirati iz provedbe strateškog Plana razvoja, u najvećoj mogućoj mjeri iskoriste za unaprjeđivanje i povećavanje kvalitete društvenih djelatnosti i usluga za potrebe stanovnika Općine. U tom smislu, u skladu s mogućnostima i potrebama razvoja, poseban značaj će se davati na razvoj i opremanje kvalitetnih sadržaja, kapaciteta i povećane razine usluga, naročito u slijedećim djelatnostima <ul style="list-style-type: none"> - predškolski odgoj i briga za djecu, - socijalnu skrb i pomaganje ugroženim skupinama stanovništva - povećani standardi zdravstvene zaštite (dodatajni timovi i oprema) - cijeloživotno obrazovanje, aktivna politika zapošljavanja i aktiviranje neaktivnog radno sposobnog stanovništva, - rekreacija, sport, kultura, zabava, itd... Slijedom navedenog, Općina će u planskom periodu kontinuirano pratiti i utvrđivati potrebe i interes stanovništva, te pravodobno pripremati odgovarajuće mjere, aktivnosti i projekte za unaprjeđivanje i razvoj. Za financiranje ovakvih mjera se predviđa participativni modeli financiranja na temelju pripremljenih projekata, koji uključuje proračunska sredstva, maksimalno korištenje dostupnih potpora iz EU i nacionalnih fondova, darovnika i crowdfunding modela, sufinanciranje javnog i civilnog sektora, itd...			
Svrha	Kvalitetno zadovoljavanje potreba stanovnika, povećavanje kvalitete života na Općini, jačanje prepoznatljivosti i konkurentnosti Općine, optimalno iskorištavanje mogućnosti financiranja iz EU fondova, jačanje poticajnog razvojnog okruženja i integriteta lokalne zajednice, zaustavljanje depopulacije i ruralna obnova			
Aktivnosti	Praćenje stanja i javnih potreba, pribavljanje i praćenje mišljenja i interesa građana, pripremanje idejnih rješenja i planova za razvoj, osmišljavanje i pripremanje dokumentacije za strateške projekte u ovom segmentu (gradnja i uređenje prostora, opremanje, ekipiranje, itd...), pripremanje projekata za financiranje iz EU i nacionalnih fondova, itd...			
Veze sa specifičnim ciljevima:	3.2. – Unaprjeđivanje društvenih djelatnosti; 1.1. - Izgradnja poticajnog razvojnog okruženja i konkurentnosti; 3.6. – Povećavanje kvalitete života; 3.5. – Zaustavljanje depopulacije;			
Veze s ključnim potrebama:	38. – Unaprjeđivanje predškolskog odgoja i brige za djecu, 39. – Unaprjeđivanje socijalne skrbi; 40. – Unaprjeđivanje zdravstvene skrbi; 41. – Unaprjeđivanje skrbi za ugrožene skupine stanovništva; 43. – Cijeloživotno obrazovanje i aktivna politika zapošljavanja; 45. – Razvoj udruga LEADER/CLLD (sport, kultura, rekreacija, zabava i korištenje slobodnog vremena); 10. – Razvoj uslužnih djelatnosti i servisa; 28. – Razvijanje integriteta lokalne zajednice, razvoj svijesti o viziji, mogućnostima i zajedničkim ciljevima za održiv razvoj Općine;			
Prioritet – razdoblje:	II. – kontinuirano, 2021. – 2027.			
Nositelji i partneri:	Općina Plaški, Razvojni tim, stanovnici i civilno društvo, LAG Frankopan, tijela Karlovačke županije i RH, potporne institucije,			
Procjena ulaganja	Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje 2021. – 2027. god. (HRK)			
	Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Ostali
7.500.000	1.270.000	5.730.000	500.000	
	Općina planira financirati troškove pripremanja i praćenja programa te planske i projektne dokumentacije, pripremanje projekata za financiranje iz EU fondova, kao i pripadajući dio ulaganja u investicijsko održavanje, unaprjeđivanje i razvoj. Ulaganja u izgradnju i razvoj novih sadržaja se planiraju financirati iz EU i nacionalnih fondova, i ostalih izvora.			
Indikatori/ishodi	Kontinuirano unaprjeđivanje sadržaja i kvalitete društvenih djelatnosti, praćenje interesa i potreba stanovništva, poduzete aktivnosti i projekti, ostvarena unaprijeđenja, broj i vrsta korisnika, aktivnosti i pružene usluge po djelatnostima, zadovoljstvo stanovnika			

Aktivnost/Projekt/Mjera

28. Razvoj i uređenje groblja

Opis	Ova mjera se odnosi na razvoj i uređenje groblja, u skladu s bitno promijenjenom strukturom stanovništva, potrebama kvalitetne organizacije života, propisima i standardima vremena. Na području općine Plaški postoje 23 tradicijska groblja, uglavnom za autohtono stanovništvo pravoslavne vjeroispovijedi, i jedno groblje u osnivanju. Ova groblja su u lošem stanju, nisu uskladena s administrativnom podjelom po naseljima, i nemaju odgovarajuće riješenu infrastrukturu ni mrtvačnice. Osim toga, pošto su se nakon Domovinskog rata dogodile velike društvene promjene i u Općini je snažno povećan udio rimokatoličkog stanovništva, nastao je ozbiljan društveni i razvojni problem vezan uz pokapanje rimokatoličkih pokojnika, jer u Općini nema uređenih rimokatoličkih groblja. Pritom, činjenica da je groblje u naselju Plaški namijenjeno za sve vjerske zajednice, u stvarnosti nije prepoznata kao odgovarajuće, trajno i dugoročno održivo rješenje. U takvoj situaciji, rješenje se pokušalo tražiti u inicijativi da osnuje i uspostavi novo zasebnog rimokatoličkog groblje, međutim izgradnju i uspostavljanje takvog „zasebnog“ groblja nije bilo moguće ostvariti zbog zakonskih propisa i standarda Europske unije. Na taj način, nastala je praksa da rimokatoličko stanovništvo svoje pokojnike najčešće pokapa na grobljima u Josipdolu i Ogulinu, koja ne može biti trajno rješenje. Očito je da opisano stanje predstavlja vrlo ozbiljan razvojni problem i prepreku integritetu i skladnom razvoju lokalne zajednice, i stoga ne može biti dugoročno održivo. Zbog toga, Općina Plaški bi u planskom razdoblju 2021. – 2027. trebala u najkraćem mogućem roku doći do zadovoljavajućeg konsenzusa o prihvatljivim rješenjima i zajedničkom planu za razvoj i uređivanje groblja, te pristupiti pripremanju i realizaciji odgovarajućeg lokalnog projekta kojim će se omogućiti i realizirati sustavan razvoj i uređenje lokalnih groblja na način koji će biti realan, opće prihvatljiv i dugoročno održiv u skladu sa potrebama, interesima, običajima i vjerskim obredima svih struktura stanovnika u Općini. Takvim projektom će biti potrebno odrediti lokacije i uređenje groblja za pokop rimokatoličkog stanovništva, te utvrditi planove za uređenje i izgradnju mrtvačnica, kao i uređenja grobljanske infrastrukture i opreme te opremu za pogrebne usluge, itd..			
Svrha	Kvalitetno organiziranje života u lokalnoj zajednici, zadovoljavanje potreba svih struktura stanovništva, povećavanje kvalitete života na Općini, jačanje integriteta lokalne zajednice, razvoj poticajnog okruženja, ruralna obnova			
Aktivnosti	Prikupljanje mišljenja te utvrđivanje potreba i želja stanovnika u pogledu razvoja groblja, pripremanje prijedloga, organiziranje i provedba javne rasprave, donošenje plana razvoja, usklajivanje općih akata Općine i po potrebi Prostornog plana, izrada projektno-tehničke dokumentacije, organiziranje rada i poslovanja groblja, itd...			
Veze sa specifičnim ciljevima:	3.1. – Unaprjedivanje komunalne infrastrukture; 3.6. – Povećavanje kvalitete života;			
Veze s ključnim potrebama:	42. – Utvrđivanje stanja te usuglašavanje i donošenje plana za razvoj i uređenje groblja na području Općine u skladu s utvrđenim potrebama, interesima, običajima i vjerskim obredima svih struktura stanovnika u Općini 28. – Razvijanje integriteta lokalne zajednice, razvoj svijesti o viziji, mogućnostima i zajedničkim ciljevima za održiv razvoj Općine;			
Prioritet – razdoblje:	II. – kontinuirano, 2021. – 2027.			
Nositelji i partneri:	Općina Plaški, Komunalno poduzeće, Razvojni tim, stanovnici i civilno društvo, LAG Frankopan, tijela Karlovačke županije i RH, potporne institucije,			
Procjena ulaganja	Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje 2021. – 2027. god. (HRK)			
	Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Ostali
	6.030.000	6.030.000		
	Budući da u trenutku izrade Plana razvoja još nije usuglašen plan razvoja groblja, a nije poznato ni da li će EU u periodu 2021. – 2027. godine sufincirati ulaganja u groblja, na ovom mjestu nije moguće planirati model, predviđene izvore niti dinamiku financiranja, pa je uzeto kao da će se kompletna ulaganja financirati iz općinskog Proračuna. Stoga, stvarni izvori i dinamika financiranja će se utvrditi pošto bude usuglašen i donesen Plan razvoja lokalnih groblja.			
Indikatori/ishodi	Donesen plan razvoja i uređenja groblja, omogućeno je da sve strukture lokalnog društva dostojno pokapaju svoje pokojnike u grobljima na području Općine Plaški, uređene mrtvačnice, oprema i infrastruktura groblja,			

Aktivnost/Projekt/Mjera

29. Ustrojavanje zemljišnih knjiga

Opis	Ova mjera se odnosi na obnovu i ustrojavanje zemljišnih knjiga, koje su nakon Domovinskog rata bile devastirane i ukinute. Takvo stanje je tijekom 25 godina praktički onemogućilo pravni promet nekretninama i stoga predstavljalo jednu od najvećih zapreka razvoju. Općina je tijekom 2019./2020. godine obnovila i ustrojila zemljišne knjige za katastarske općine Plaški, Janja Gora, Jezero i Lapat, gdje su uskladieni katastar i gruntovnica. U planskom razdoblju Općina će u najkraćim mogućim
-------------	---

	rokovima obnoviti i ustrojiti zemljišne knjige i u svim ostalim katastarskim općinama, predvidivo tijekom 2021. godine.								
Svrha	Omogućavanje pravnog prometa i raspolaganja nekretninama, omogućavanje da se nekretnine nesmetano koriste u funkciji pripremanja i realizacije projekata, te kao kolateral za financiranje ulaganja, jačanje konkurentnosti lokalnih poduzetnika i Općine, stvaranje poticajnog okruženja za ulaganja, povećavanje kvalitete života, jačanje integriteta zajednice								
Aktivnosti	Upravni i sudski postupci radi obnove i ustrojavanja zemljišnih knjiga								
Veze sa specifičnim ciljevima:	1.1. - Izgradnja poticajnog okruženja i konkurentnosti; te svi drugi specifični ciljevi usmjereni na gospodarski razvoj poduzetništvo, povećavanje kvalitete života, zaustavljanje depopulacije i ruralnu obnovu								
Veze s ključnim potrebama:	47. – Završetak procesa obnove i usklađivanja zemljišnih knjiga i katastra u svim katastarskim općinama na području općine Plaški; i sve druge ključne potrebe koje se odnose na razvoj poljoprivrede i poduzetništva, ruralni turizam i sve vrste ulaganja i projekata na Općini								
Prioritet – razdoblje:	I. – 2021. – 2022.								
Nositelji i partneri:	Općina Plaški								
Procjena ulaganja	<p style="text-align: center;">Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje 2021. – 2027. god. (HRK)</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: left;">Ukupno ulaganje</th> <th style="text-align: left;">Općina Plaški</th> <th style="text-align: left;">EU i nacionalni fondovi</th> <th style="text-align: left;">Ostali</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">100.000</td> <td style="text-align: center;">50.000</td> <td style="text-align: center;">50.000</td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>Općina financira troškove iz Proračuna.</p>	Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Ostali	100.000	50.000	50.000	
Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Ostali						
100.000	50.000	50.000							
Indikatori/ishodi	Obnovljene i uspostavljene zemljišne knjige u svim katastarskim općinama u Općini, usklađeni katastar i zemljišne knjige								

Aktivnost/Projekt/Mjera									
30. Izrada grba, zastave i ostalih znakova Općine									
Opis	Općina Plaški do sada nema grb, zastavu ni druge znakove koji određuju njezinu prepoznatljivosti i identitet, što se može smatrati ozbilnjom preprekom razvoju jer smanjuje prepoznatljivost i konkurentnost prostora. Zbog toga, Općina planira izraditi i utvrditi grb, zastavu i ostale heraldičke znakove Općine								
Svrha	Jačanje identiteta, prepoznatljivosti i konkurentnosti Općine Plaški, izgradnja poticajnog okruženja i bolje prepoznatljivosti lokalnih poduzetnika, projekata i robnih marki (brendova), marketing prostora, jačanje integriteta lokalne zajednice, ruralna obnova								
Aktivnosti	Izrada i utvrđivanje heraldičkih značajki, dizajna, grafičkih rješenja i klišaja, provedba javne rasprave, formiranje prijedloga, usvajanje na Općinskom vijeću								
Veze sa specifičnim ciljevima:	1.1. - Izgradnja poticajnog okruženja i konkurentnosti; te svi drugi specifični ciljevi usmjereni na gospodarski razvoj poduzetništvo, jačanje integriteta lokalne zajednice i i ruralnu obnovu								
Veze s ključnim potrebama:	29. – Izrada i usvajanje grba i zastave općine Plaški, te razvoj elemenata koji jačaju identitet i prepoznatljivost prostora, lokalne samouprave, gospodarstva i svih sektora civilnog društva u Općini; i sve druge ključne potrebe koje se odnose na prepoznatljivost, identitet prostora, gospodarski razvoj, te jačanje integriteta lokalne zajednice.								
Prioritet – razdoblje:	I. – 2021. – 2022.								
Nositelji i partneri:	Općina Plaški								
Procjena ulaganja	<p style="text-align: center;">Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje 2021. – 2027. god. (HRK)</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: left;">Ukupno ulaganje</th> <th style="text-align: left;">Općina Plaški</th> <th style="text-align: left;">EU i nacionalni fondovi</th> <th style="text-align: left;">Ostali</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">30.000</td> <td style="text-align: center;">30.000</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>Općina financira troškove iz Proračuna.</p>	Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Ostali	30.000	30.000		
Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Ostali						
30.000	30.000								
Indikatori/ishodi	Izrađeni i usvojeni grb, zastava i ostali heraldički znakovi Općine								

Aktivnost/Projekt/Mjera

31. Stručno, organizacijsko i tehničko ekipiranje Općine za učinkovito upravljanje razvojem

Opis	Da bi mogla učinkovito upravljati razvojem i realizirati specifične ciljeve i projekte koji su predviđenim Planom razvoja Općine za razdoblje od 2021. – 2027. godine, Općina i lokalna samouprava se moraju pravodobno osposobljavati, organizirati i ekipirati potrebnim znanjima i opremom. To podrazumijeva kontinuirano stručno usavršavanje, edukaciju, praćenje stručne i tržišne problematike, učinkovito prezentiranje i komuniciranje na internetu i mrežama, sudjelovanje na sajmovima, marketing, suvremene softvere, informatičku i komunikacijsku opremu, itd...								
Svrha	Jačanje sposobnosti za upravljanje razvojem i projektima lokalnog razvoja, komunikaciju, koordinaciju i povezivanje velikog broja uključenih sudionika u provedbu Plana razvoja, jačanje sposobnosti za pripremanje i praćenje dokumentacije i projekata, praćenje, koordinaciju i kontrolu podataka i rezultata, učinkovito manipuliranje i arhiviranje dokumentacije, komuniciranje i povezivanje na internetu i javnim mrežama, marketinški pristup,								
Aktivnosti	Kontinuirano stručno osposobljavanje i usavršavanje djeplatnika Općine i predstavnika lokalne samouprave koji sudjeluju u provedbi Plana razvoja Općine; nabava i konfiguriranje kvalitetnih informatičkih programa i baza podataka (softvera) te informatičke i komunikacijske opreme (hardver), izrada i uređivanje kvalitetnih internetskih i mrežnih stranica i pristupa javnim mrežama za komuniciranje, informiranje javnosti i podršku lokalnim projektima, angažiranje potrebne stručne i tehničke podrške u radu (informatičari, konzultanti, projektanti, vještaci, itd...), sudjelovanje na sajmovima, postupanje u skladu s propisanim procedurama (javna nabava, zaštita privatnosti, izvještavanje...), itd.								
Veze sa specifičnim ciljevima:	3.7. – Jačanje stručne, organizacijske i tehničke ekipiranosti lokalne samouprave; 1.1. - Izgradnja poticajnog okruženja i konkurentnosti; te svi drugi specifični ciljevi usmjereni na učinkovitost, gospodarski razvoj poduzetništvo, jačanje integriteta lokalne zajednice i ruralnu obnovu;								
Veze s ključnim potrebama:	48. – Stručno, organizacijsko, informatičko i tehničko ekipiranje i osposobljavanje lokalne samouprave i područja Općine, te jačanje sposobnosti za učinkovito upravljanje razvojem i lokalnim projektima; 44. – Podizanje razine informatičke pismenosti i tehničkih mogućnosti za korištenje informatičkih tehnologija i digitalnih procedura EU, širokopojasni internet, javna internet mreža; 28. – Razvijanje integriteta lokalne zajednice – razvoj svijesti o viziji, mogućnostima i zajedničkim ciljevima za održiv razvoj Općine, jačanje motivacije i povjerenja u vlastite snage, te poticanje inicijativa i uključivanja lokalnih poduzetnika, stanovništva i interesnih skupina u razvojne aktivnosti i projekte; 45. – Razvoj LEADER/CLLD pristupa, te sve ostale ključne potrebe i mјere koje se odnose na prepoznatljivost, konkurenčnost, gospodarski razvoj, te jačanje integriteta lokalne zajednice.								
Prioritet – razdoblje:	I. – kontinuirano, 2021. – 2027.								
Nositelji i partneri:	Općina Plaški, Razvojni tim, komunalno društvo, potporne institucije, i dr.								
Procjena ulaganja	<p style="text-align: center;">Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje 2021. – 2027. god. (HRK)</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: center;">Ukupno ulaganje</th> <th style="text-align: center;">Općina Plaški</th> <th style="text-align: center;">EU i nacionalni fondovi</th> <th style="text-align: center;">Ostali</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">620.000</td> <td style="text-align: center;">300.000</td> <td style="text-align: center;">320.000</td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>Općina financira vlastite troškove (stručno usavršavanje i edukacija, seminari, hardver i softvera, razvoj aplikacija za upravljanje i praćenje projekata, internetska stranica i mrežni pristup, stručne usluge, konzultanti, informatičari, itd.); Iz EU i nacionalnih fondova se financira nabava opreme.</p>	Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Ostali	620.000	300.000	320.000	
Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Ostali						
620.000	300.000	320.000							
Indikatori/ishodi	Jačanje ekipiranosti i sposobnosti Općine za upravljanje razvojem i projektima, poduzete aktivnosti, broj sudionika, nabavljen/razvijen hardver i softver, funkcionalnost internetske stranice i mrežnog pristupa, broj korisnika, ekonomski i razvojni pokazatelji,								

Aktivnost/Projekt/Mjera

32. Sistematisiranje, valorizacija i razvojno integriranje prirodne, tradicijske i kulturne baštine Općine

Opis	Na području Općine Plaški postoji vrijedna prirodna, kulturna i tradicijska baština koja je u dosadašnjem tijeku u velikoj mjeri zapuštena, i vrlo je malo napravljeno na njezinom evidentiranju, valorizaciji i zaštiti (osim utoliko što se priroda štiti u okviru "Natura 2000" područja). Na taj način, ovi područni kapitali ostaju neprepoznati, izloženi su devastaciji i propadanju, i ne daju doprinos ovom području. Zbog toga je Općina Plaški prepoznala ključnu potrebu da pokrene ovu mjeru koja se odnosi na evidentiranje, sistematisiranje, valorizaciju i zaštitu područnih kapitala, uspostavljanja učinkovitog upravljanja zaštićenim objektima, te poduzimanje lokalnih projekata kako bi se vrijedni elementi i objekti prirodne, kulturne i tradicijske baštine konzervirali, uredili i stavili u funkciju održivog razvoja, prepoznatljivosti i konkurenčnosti Općine.
-------------	--

Svrha	Sistematiziranje i valorizacija područnih kapitala, zaštita, učinkovito upravljanje i integriranje vrijedne prirodne, kulturne i tradicijske baštine u funkciju održivog razvoja Općine, jačanje prepoznatljivosti i konkurentnosti Općine, turistifikacija;			
Aktivnosti	<ul style="list-style-type: none"> - Evidentiranje, izrada sistematizacije i baza podataka prostorne baštine; - Izrada konzervatorske osnove, stručna obrada, valorizacija i ocjena stanja, izrada fotodokumentacije, topografsko lociranje, kartografski prikazi, itd...; - Reguliranje statusa zaštite u Prostornom planu Općine, i planovima višeg reda; - Pripremanje elaborata za konzerviranje, zaštitu i postupanje; - Pripremanje stručnih materijala, brošura, prezentacija, monografija, promidžbenih materijala i sl.; - Izrada idejnih rješenja i planova za zaštitu/uređivanje/obnovu i razvojno integriranje utvrđenih vrijednih elemenata baštine i objekata, kao podloga za pristupanje pripremanju kompleksnijih investicijskih projekata uređenja i razvojnog integriranja, za financiranje iz EU i nacionalnih fondova; - Pripremanje projekata sanacije i razvojnog integriranja izabranih objekata, izrada projektno-tehničke dokumentacije i pripremanje projekata za financiranje iz EU fondova; 			
Veze sa specifičnim ciljevima:	2.1.. – Zaštita, identificiranje, valorizacija i uređenje statusa prostorne baštine; 2.2. – Razvojno integriranje i stavljanje u funkciju održivog razvoja; 2.3. – Razvoj svijesti u lokalnoj zajednici o vrijednosti i značaju prostorne baštine, održivom razvoju i odgovornom odnosu prema okolišu i područnim kapitalima; 1.1. - Izgradnja poticajnog okruženja, 1.4. – Ruralni turizam; te svi drugi specifični ciljevi usmjereni na učinkovitost, gospodarski razvoj, poduzetništvo, jačanje integriteta lokalne zajednice i ruralnu obnovu;			
Veze s ključnim potrebama:	16. – Sistematiziranje, valorizacija, zaštita i integriranje vrijednih elemenata prostorne baštine, prezentacija, marketing te uspostavljanje upravljanja područnim kapitalima; 27. – Izrada konzervatorske osnove i baza podataka te učinkovito upravljanje vrijednim i zaštićenim objektima tradicijske i kulturne baštine, pripremanje projekata za zaštitu, obnovu i privođenje objekata u funkciju održivog razvoja, pri čemu je prioritetan objekt „Učione“ u naselju Plaški 11. – Turistifikacija Općine; 28. – Razvijanje integriteta lokalne zajednice – razvoj svijesti o viziji, mogućnostima i zajedničkim ciljevima za održiv razvoj Općine, jačanje motivacije i povjerenja u vlastite snage, te poticanje inicijativa i uključivanja lokalnih poduzetnika, stanovništva i interesnih skupina u razvojne aktivnosti i projekte; 45. – Razvoj LEADER/CLLD pristupa, te sve ostale ključne potrebe i mјere koje se odnose na prepoznatljivost, konkurentnost, gospodarski razvoj i ruralnu obnovu;			
Prioritet – razdoblje:	I. – kontinuirano, 2021. – 2027.			
Nositelji i partneri:	Općina Plaški, Razvojni tim, komunalno društvo, potporne institucije, i dr.			
Procjena ulaganja	Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje 2021. – 2027. god. (HRK)			
	Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Ostali
	13.425.000	585.000	12.150.000	690.000
Procjena ulaganja	Općina financira iz Proračuna temeljna ulaganja (materijalni troškovi, ovlašteni stručnjaci i projektanti, konzultanti, vještaci, itd...) za evidentiranje, izradu sistematizacija i baza podataka, fotografiranje, pripremanje konzervatorske podloge, usklajivanje Prostornog plana i općih akata, pripremanje prezentacija, brošura i marketinških materijala, pripremanje idejnih rješenja i projektnih planova, izradu projektno-tehničke dokumentacije i pripremanje lokalnih projekata za financiranje iz EU i nacionalnih fondova, itd...; Iz EU i nacionalnih fondova, donacija i ostalih izvora se sufinanciraju ulaganja Općine, i pribavljaju se potpore za financiranje kompleksnijih aktivnosti (stručni elaborati, tehnička i projektna dokumentacija za konzerviranje i zaštitu, izrada monografija, kompleksnijih prezentacijskih materijala, i sl.), i definiranih investicijskih projekata koji se odnose na infrastrukturno opremanje, zaštitu, uređenje, obnovu, rekonstrukciju objekata, itd. (projektno-tehnička dokumentacija, glavni radovi, itd...)			
Indikatori/ishodi	Evidentirana, sistematizirana i valorizirana prostorna baština, izrađene konzervatorske podloge, reguliran status zaštite, izrađeni stručni elaborati i dokumentacija, pripremljena idejna rješenja i projektni planovi za zaštitu/uređenje/obnovu i razvojno integriranje, pripremljeni prezentacijski materijali, brošure i promidžbeni materijali, pokrenuti i realizirani projekti; pripremljeni projekti za financiranje iz EU i nacionalnih fondova; ekonomski i razvojni učinci;			

Aktivnost/Projekt/Mjera	
33. Obnova i razvojno integriranje zaštićenog objekta „Učione“ u naselju Plaški	
Opis	Ova mјera se odnosi na uređenje statusa, te obnovu i razvojno integriranje objekta „Učone“ koja se smatra najvrjednijom zgradom u naselju Plaški koja je izgrađena još 1812. godine i od tada se u njoj nalazila pučka škola u kojoj se školovao i otac Nikole Tesle, a u jednom periodu i sjemenište. Nakon zatvaranja škole u 1990-tim godinama, ovaj vrijedni objekt u središtu Plaškog je napušten i prepušten devastaciji, što je velika šteta. Zbog toga, Općina u planskom razdoblju 2021.-2027. planira okrenuti lokalni projekt usmjeren na njegovu obnovu, privođenje održivoj namjeni i razvojno integriranje, kao atraktivne zgrade

	mješovite namjene, u kojoj bi se smjestili sadržaji koji su potrebnii za ostvarivanje planiranog razvoja, te jačanje kvalitetne ponude, prepoznatljivosti i konkurentnosti općine (npr. poduzetnički centar, poslovni prostori, uslužni sadržaji, hotel/motel/smještajni kapaciteti za poslovne ljudi i turiste koji dolaze u Općinu i trenutno nemaju mogućnosti smještaja, kvalitetna ugostiteljska ponuda, društveni sadržaji, itd...). Sve procjene ukazuju da je ovakav objekt danas potreban i ima realne perspektive, s obzirom na dobar prometni i tržišni položaj Općine, te u skladu s potrebama i planiranim učincima provedbe Plana razvoja Općine i svih drugih zacrtanih razvojnih aktivnosti i učinaka. Prema tome, nakon što se projekt pokrene, sve procjene govore da će biti izvediv, prepoznatljiv i konkurentan.			
Svrha	Zaštita od propadanja, obnova i privođenje u funkciju održivog razvoja vrijednog objekta kulturnog i povijesnog nasljeđa Općine, jačanje prepoznatljivosti i konkurentnosti Općine, obnova građevine i stavljanje u funkciju kao atraktivnog objekta u središtu Plaškoga, razvoj potrebnih gospodarskih i uslužnih sadržaja od značaja za učinkovito funkcioniranje Općine; Iskoristiti velike mogućnosti za financiranje ovakvog projekta iz EU i nacionalnih fondova, i iskoristiti snažnu razvojnu polugu.			
Aktivnosti	Općina u slijedećem razdoblju planira pripremiti studiju mogućnosti, idejno rješenje te odgovarajući razvojni program i projektni plan, na temelju čega će incirati i promovirati pokretanje lokalnog projekta u suradnji s nadležnim tijelima za zaštitu kulture u Karlovačkoj županiji i RH, LAG-om i drugim potpornim institucijama, i pripremiti projekt za financiranje iz EU i nacionalnih fondova. U okvir ovakvog projekta bi se uredio status zaštite te bi se definirale mogućnosti, tehnički uvjeti i rješenja za rekonstrukciju i obnovu objekta u skladu s propisima o zaštiti i građenju. Paralelno s navedenim pripremnim aktivnostima bi se incirali i obavljali razgovori i aktivnosti radi definiranja budućih namjena/sadržaja u skladu s potrebama Općine i drugih korisnika budućeg objekta (investitora, suvlasnika nekretnine), uređivanja međusobnih odnosa i definiranja investicijskog programa. Na takvim osnovama bi se pristupilo „glavnom projektu“, u okviru kojeg bi se pripremila projektno-tehnička dokumentacija, osiguralo financiranje iz EU fondova i drugih izvora koje će osigurati Općina i drugi korisnici budućeg objekta, te izgradnji i puštanju objekta u funkciju.			
Veze sa specifičnim ciljevima:	2.1. – Zaštita, identificiranje, valorizacija i uređenje statusa prostorne baštine; 2.2. – Razvojno integriranje i stavljanje u funkciju održivog razvoja; 1.1. - Izgradnja poticajnog okruženja i konkurentnosti; 1.4. – Ruralni turizam; 1.5. – Razvoj tržište i poduzetničke infrastrukture (poslovni prostori); 3.3. – Unaprjeđivanje društvenih djelatnosti i sadržaja; 1.6. – Zapošljavanje; 3.5. – Aktiviranje kontingenta neaktivne radne snage; 3.6. – Povećavanje kvalitete života; 2.3. – Razvoj svijesti u lokalnoj zajednici o vrijednosti i značaju prostorne baštine, održivom razvoju i odgovornom odnosu prema okolišu i područnim kapitalima, te svi drugi specifični ciljevi usmjereni na učinkovitost, gospodarski razvoj, poduzetništvo, jačanje integriteta lokalne zajednice i ruralnu obnovu;			
Veze s ključnim potrebama:	27. – Pripremanje projekata za zaštitu, obnovu i privođenje objekata u funkciju održivog razvoja, pri čemu je prioritetan objekt „Učione“ u naselju Plaški; 10. – Razvoj uslužnih djelatnosti i kapaciteta utemeljen na jačanju ekonomskih aktivnosti na Općini; 11. – Turistifikacija Općine; 28. – Razvijanje integriteta lokalne zajednice – razvoj svijesti o viziji, mogućnostima i zajedničkim ciljevima za održiv razvoj Općine, jačanje motivacije i povjerenja u vlastite snage, te poticanje inicijativa i uključivanja lokalnih poduzetnika, stanovništva i interesnih skupina u razvojne aktivnosti i projekte; 45. – Razvoj LEADER/CLLD pristupa, te sve ostale ključne potrebe i mјere koje se odnose na prepoznatljivost, konkurentnost, gospodarski razvoj i ruralnu obnovu;			
Prioritet – razdoblje:	II. – 2024. – 2027.			
Nositelji i partneri:	Općina Plaški, Razvojni tim, nadležna tijela Karlovačke županije i RH za kulturu, zaštitu okoliša i poduzetništvo, LAG Frankopan, potporne institucije, konzultanti, ovlašteni projektanti, i dr.			
Procjena ulaganja	Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje 2021. – 2027. god. (HRK)			
	Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Ostali
	51.620.000	320.000	31.200.000	20.100.000
	Općina planira financira iz Proračuna temeljna ulaganja u fazi pripremanja idejnog rješenja, razvojnog programa i projektnog plana (materijalni troškovi, ovlašteni stručnjaci i projektanti, konzultanti, itd...), s time da se ovi troškovi sufinciraju iz EU i nacionalnih fondova. Glavna investicijska ulaganja (projektno-tehnička dokumentacija, građevinski radovi, opremanje i sl.) se izvode i finansiraju u skladu s prihvaćenim investicijskim programom i programom ulaganja, sredstvima koja osiguravaju budući korisnici/investitori objekta iz vlastitih izvora te potporama iz EU i nacionalnih fondova.			
Indikatori/ ishodi	Pokrenut projekt, uređeni imovinski odnosi, pripremljeno investicijsko rješenje, pripremljen razvojni program i projektni plan,			

Aktivnost/Projekt/Mjera

34. Program rješavanja statusa i sanacije prostora bivše tvornice celuloze u Plaškom

Opis	Ova mjera se odnosi na rješavanje statusa i sanaciju objekata i proizvodnog kruga bivše tvornice celuloze u naselju Plaški. Radi se o velikom tvorničkom objektu koji je zatvoren i prepusten propadanju, koji se nalazi na atraktivnoj lokaciji u središnjem dijelu Općine Plaški, te snažno narušava ruralni prostor i ugrožava prirodni okoliš u „Natura 2000“ području. Zbog toga, Općina Plaški u planskom razdoblju planira pripremiti i donijeti Program za saniranje prostora bivše tvornice celuloze, u kojem će detaljno analizirati stanje i mogućnosti, te utvrditi pristupe za rješavanje statusa objekta, kao i za sanaciju i privođenje ovog prostora u razvojnu funkciju (uklanjanje, adaptacija, prenamjena i rekonstrukcija, i dr.).								
Svrha	Saniranje zapuštenog prostora zatvorene tvornice celuloze u središnjem dijelu Općine koji narušava sliku ruralnog prostora i sve više ugrožava zaštićeni prirodni okoliš i zdravlje;								
Aktivnosti	Analiza stanja, izrada studije mogućnosti, izrada studije izvedivosti, ispitivanje tržišta te pripremanje Programa sanacije								
Veze sa specifičnim ciljevima:	2.1. – Zaštita, identificiranje, valorizacija i uređenje statusa prostorne baštine te svi drugi specifični ciljevi usmjereni na učinkovitost, gospodarski razvoj poduzetništvo, jačanje integriteta lokalne zajednice i ruralnu obnovu;								
Veze s ključnim potrebama:	27a. – Pripremanje programa sanacije prostora bivše tvornice celuloze u Plaškom								
Prioritet – razdoblje:	II. – 2025. – 2027.								
Nositelji i partneri:	Općina Plaški, Razvojni tim, FZOEU, LAG Frankopan, potporne institucije, konzultanti.								
Procjena ulaganja	<p style="text-align: center;">Predviđeni izvori i procjena ulaganja za plansko razdoblje 2021. – 2027. god. (HRK)</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: center;">Ukupno ulaganje</th> <th style="text-align: center;">Općina Plaški</th> <th style="text-align: center;">EU i nacionalni fondovi</th> <th style="text-align: center;">Ostali</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">210.000</td> <td style="text-align: center;">90.000</td> <td style="text-align: center;">120.000</td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>Općina financira dio troškova izrade studije mogućnosti i izvedivosti te pripremanja Programa sanacije. Ostatak troškova se subvencionira iz EU i nacionalnih fondova;</p>	Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Ostali	210.000	90.000	120.000	
Ukupno ulaganje	Općina Plaški	EU i nacionalni fondovi	Ostali						
210.000	90.000	120.000							
Indikatori/ishodi	Pripremljen Program sanacije								

8.2. FINANCIJSKI PLAN

U nastavku se za svaki projekt i aktivnost koji su predviđeni Akcijskim planom prikazuju iznosi planiranih sredstava, struktura izvora financiranja, te dinamika financiranja po godinama planskog razdoblja od 2021. – 2027. godine.

Nakon toga se prikazuje plan dinamike financiranja po izvorima i po godinama planskog razdoblja, kao i struktura planiranih izvora sredstava.

Također utvrđena je i alokacija sredstava prema strateškim ciljevima razvoja Općine Plaški:

Sve kako slijedi:

Tablica 61: **Struktura financiranja, prema projektima, ukupnoj vrijednosti projekata, izvorima financiranja i dinamici financiranja po godinama**

Br.	Aktivnost/mjera	Ukupna vrijednost	Izvori financiranja (cijelo razdoblje)				Dinamika financiranja po godinama						
			Općinski Proračun	Javni izvori RH	EU fondovi	Ostalo	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.
1.	Uspostavljanje i rad Informativno-edukacijskog centra	1.668.000	1.008.000	160.000	400.000	100.000	66.000	538.000	184.000	220.000	220.000	220.000	220.000
2.	Pripremanje i provedba sektorske strategije i projekata za razvoj poduzetništva	290.000	100.000	100.000	60.000	30.000	32.000	48.000	90.000	30.000	30.000	30.000	30.000
3.	Pripremanje i provedba sektorske strategije i projekata za razvoj poljoprivrede i prerađe	420.000	180.000	160.000	50.000	30.000	42.000	63.000	135.000	45.000	45.000	45.000	45.000
4.	Pripremanje i provedba sektorske strategije i projekata u ruralnom turizmu	580.000	140.000	200.000	60.000	180.000	50.000	140.000	110.000	70.000	70.000	70.000	70.000
5.	Izgradnja i uspostavljanje Pogona za kiseljenje „Ogulinskog kiselog zelja/kupusa“ s distributivnim centrom za autohtono povrće	32.000.000	760.000	0	0	31.240.000	0	29.060.000	2.940.000	0	0	0	0
6.	Izgradnja i uspostavljanje mikro Poduzetničke zone na lokaciji bivše vojarne, Muratovo Brdo u Plaškom	9.310.000	80.000	110.000	7.000.000	2.120.000	10.000	500.000	8.800.000	0	0	0	0
7.	Projekt izgradnje i uspostavljanja Mini mljekare – sirane u mikro Poduzetničkoj zoni Plaški	15.155.000	45.000	70.000	10.580.000	4.460.000	5.000	110.000	810.000	14.180.000	50.000	0	0
8.	Program za prilagodavanje i zaštitu poljoprivredne proizvodnje od klimatskih promjena i nepogoda	1.610.000	250.000	430.000	700.000	230.000	10.000	20.000	80.000	300.000	400.000	400.000	400.000
9.	Izgradnja male elektrane na biomasu u sustavu trigeneracije (struja, grijanje, hlađenje) za potrebe Poduzetničke zone u Plaškom.	12.770.000	70.000	0	0	0	0	0	0	30.000	740.000	8.000.000	4.000.000

Br.	Aktivnost/mjera	Ukupna vrijednost	Izvori financiranja (cijelo razdoblje)				Dinamika financiranja po godinama						
			Općinski Proračun	Javni izvori RH	EU fondovi	Ostalo	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.
10.	Projekt turistifikacije Općine - razvoj turističke ponude i infrastrukture	3.980.000	1.180.000	270.000	2.260.000	270.000	20.000	70.000	310.000	550.000	850.000	1.000.000	1.180.000
11.	Markirana pješačka i biciklistička edukativna staza Općine Plaški	970.000	40.000	0	600.000	330.000	0	0	10.000	680.000	80.000	100.000	100.000
12.	Projekt dislociranog hotela	3.120.000	70.000	0	0	3.050.000	0	70.000	620.000	930.000	900.000	300.000	300.000
13.	Edukativno-turistički centar Jezero Blata	1.590.000	90.000	150.000	1.200.000	150.000	0	0	0	10.000	120.000	1.380.000	80.000
14.	Uspostavljanje javne ustanove Pećinski park Plaški	900.000	40.000	100.000	560.000	200.000	0	0	0	70.000	770.000	30.000	30.000
15.	Izgradnja sustava za odvodnju i zbrinjavanje otpadnih voda na području Općine	38.830.000	70.000	0	37.500.000	1.260.000	10.000	160.000	7.860.000	7.700.000	7.700.000	7.700.000	7.700.000
16.	Unaprjeđivanje i razvoj vodoopskrbnog sustava Općine, izgradnja vodovoda u naselju Kunić	7.300.000	230.000	0	6.800.000	270.000	30.000	100.000	730.000	4.850.000	530.000	530.000	530.000
17.	Izgradnja i uspostavljanje reciklažnog dvorišta	2.960.000	50.000	0	2.380.000	530.000	0	0	20.000	2.820.000	40.000	40.000	40.000
18.	Unapređivanje gospodarenja otpadom, te uvođenje odvojenog prikupljanja otpada	2.155.000	15.000		1.650.000	490.000	25.000	475.000	695.000	90.000	190.000	90.000	590.000

Br.	Aktivnost/mjera	Ukupna vrijednost	Izvori financiranja (cijelo razdoblje)				Dinamika financiranja po godinama						
			Općinski Proračun	Javni izvori RH	EU fondovi	Ostalo	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.
19.	Sanacija odlagališta otpada Jezero, i ilegalnih odlagališta	4.360.000	280.000	0	4.080.000	0	80.000	80.000	80.000	3.880.000	80.000	80.000	80.000
20.	Čišćenje šuma te proizvodnja biomase i sječke za proizvodnju energije	1.060.000	10.000	0	800.000	250.000	0	0	0	0	55.000	1.005.000	0
21.	Izgradnja, rekonstrukcija i održavanje lokalnih, nerazvrstanih cesta i poljskih puteva	23.800.000	7.600.000	0	16.200.000	0	1.000.000	2.300.000	2.800.000	4.000.000	4.200.000	4.500.000	5.000.000
22.	Unaprjeđivanje i razvoj energetski učinkovite i ekološki održive javne rasvjete	2.488.000	1.328.000	0	1.160.000	0	80.000	88.000	120.000	420.000	500.000	600.000	680.000
23.	Uvođenje sustava za iskorištavanje solarnog energije (struja, grijanje)	844.000	240.000	0	604.000	0	0	0	10.000	20.000	208.000	236.000	370.000
24.	Donošenje plana Plinifikacije Općine	140.000	30.000	110.000	0	0	0	0	10.000	130.000	0	0	0
25.	Unaprjeđivanje javnog prijevoza te prometne infrastrukture i usluga	1.845.000	45.000	0	0	1.800.000	5.000	10.000	10.000	220.000	300.000	500.000	800.000
26.	Uređenje i razvoj javnih sadržaja u naseljima	11.850.000	1.650.000	0	9.600.000	600.000	50.000	100.000	600.000	400.000	1.400.000	3.500.000	5.800.000
27.	Unaprjeđivanje i razvoj društvenih djelatnosti	7.500.000	1.270.000	230.000	5.500.000	500.000	50.000	50.000	100.000	650.000	1.350.000	2.550.000	2.750.000
28.	Razvoj i uređenje groblja	6.030.000	6.030.000				30.000	500.000	500.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	2.000.000

Br.	Aktivnost/mjera	Ukupna vrijednost	Izvori financiranja (cijelo razdoblje)				Dinamika financiranja po godinama						
			Općinski Proračun	Javni izvori RH	EU fondovi	Ostalo	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.
29.	Ustrojavanje zemljишnih knjiga	100.000	50.000	0	50.000	0	50.000	50.000	0	0	0	0	0
30.	Izrada grba, zastave i ostalih znakova Općine	30.000	30.000	0	0	0	10.000	20.000	0	0	0	0	0
31.	Stručno, organizacijsko i tehničko ekipiranje Općine za učinkovito upravljanje razvojem	620.000	300.000	20.000	300.000	0	30.000	30.000	60.000	150.000	50.000	150.000	150.000
32.	Sistematisiranje, valorizacija i razvojno integriranje prirodne, tradicijske i kulturne baštine Općine	13.425.000	585.000	650.000	11.500.000	690.000	5.000	10.000	90.000	680.000	1.240.000	3.400.000	8.000.000
33.	Obnova i razvojno integriranje zaštićenog objekta "Učione" u naselju Plaški	51.620.000	320.000	200.000	31.000.000	20.100.000	0	0	0	20.000	1.400.000	15.200.000	35.000.000
34.	Program rješavanja statusa i sanacije prostora bivše tvornice celuloze u Plaškom	210.000	90.000	120.000	0	0	0	0	0	20.000	190.000	0	0

Tablica 62: **Struktura izvora i dinamika financiranja po godinama planskog razdoblja**

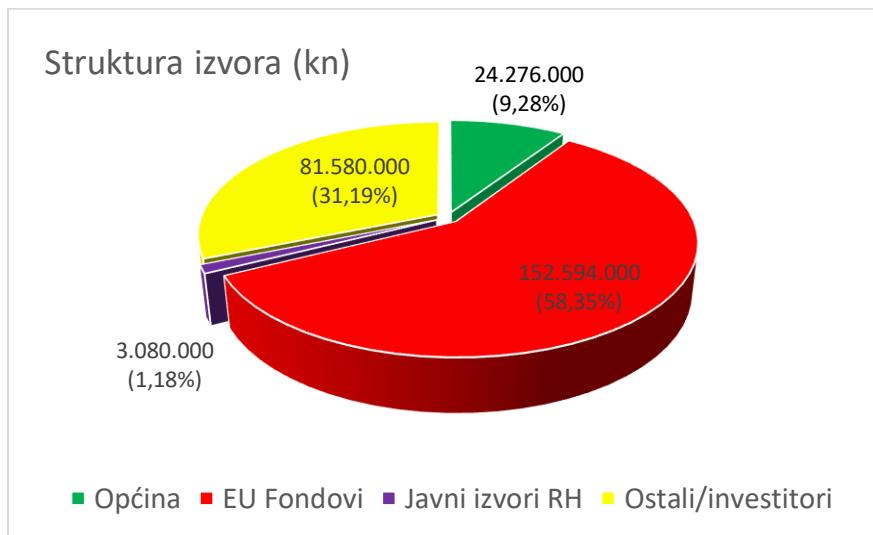
UKUPNO PLAN	Ukupna vrijednost	Izvori financiranja (cijelo razdoblje), HRK				Dinamika financiranja po godinama (HRK/god)						
		Općinski Proračun	Javni izvori RH	EU fondovi	Ostali	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.
		261.530.000	24.276.000	3.080.000	152.594.000	81.580.000	1.690.000	34.592.000	27.774.000	44.145.000	24.538.000	52.846.000
%	100%	9,28%	1,18%	58,35%	31,19%	0,65%	13,23%	10,62%	16,88%	9,38%	20,21%	29,04%

Ukupni iznos predviđen za financiranje planskih aktivnosti i projekata Plana razvoja Općine u razdoblju 2021. – 2027. godine iznosi 261.530.000 kn. Ovaj iznos se planira pribaviti iz slijedećih izvora:

Tablica 63. *Plan financiranja po izvorima, po godinama planskog razdoblja (2021. – 2027)*

Br.	Izvori financiranja	Plan financiranja po godinama (kn/god)							Ukupno:
		2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	
1.	Općina	826.000	2.131.000	2.889.000	3.310.000	3.949.000	4.661.000	6.510.000	24.276.000
2.	EU Fondovi	740.000	2.580.000	18.390.000	34.460.000	16.814.000	31.420.000	48.190.000	152.594.000
3.	Javni izvori RH	320.000	235.000	305.000	495.000	635.000	605.000	485.000	3.080.000
4.	Ostali nositelji/investitori lokalnih projekata	34.000	29.646.000	6.160.000	5.830.000	3.090.000	16.110.000	20.710.000	81.580.000
UKUPNO ULAGANJA		1.920.000	34.592.000	27.744.000	44.095.000	24.488.000	52.796.000	75.895.000	261.530.000

Slika 36. *Grafički prikaz strukture financiranja po izvorima*

Vidljivo je da se najveći izvori za financiranje Plana razvoja Općine (59,53%) se planiraju ostvariti iz javnih izvora, tj. potpora i donacija iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova (ESI fondovi EU), te Javnih izvora RH. Drugi po redu izvori (31,19%) se odnose na predviđene ulaganja privatnih investitora i komunalnih tvrtki u projekte izgradnje tržišne, poduzetničke i komunalne infrastrukture.

Ovakva struktura, u kojoj najveći dio čine javni izvori, je realna s obzirom da Općina Plaški spada među lokalne jedinice (JLS) s najnižom razinom dohotka po stanovniku (1. razvojna skupina), za koje su propisima i razvojnim programima RH i EU predviđene najveće mogućnosti korištenja javnih potpora i bespovratnih sredstava iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova (strukturni, kohezijski, poljoprivredni fond za ruralni razvoj) i odgovarajućih potpornih programa na nacionalnoj razini.

Prema tome, Općina može računati s velikom izvorima potpora, međutim, pod uvjetom da pripremi kvalitetne razvojne programe i projekte lokalnog razvoja, i da se dobro organizira i osposobi na liniji uspješnog pribavljanja tih sredstava na natječajima i učinkovite realizacije. U tome je smisao donošenja Plana razvoja Općine za razdoblje 2021. – 2027. godine, kao i svih navedenih aktivnosti i projekata koji su utvrđeni Akcijskim planom.

Slijedom navedenog, vlastiti izvori Općine Plaški se planiraju u iznosu od cca. 24.276.000 (9,28% ukupnih izvora), a odnose se na ulaganja u razvoj poduzetničke infrastrukture i lokalnih projekata, koji su potrebni kako bi se omogućilo pokretanje razvojnog ciklusa, korištenje sredstava iz EU fondova te pokretanje lokalnih projekata. Ovakva sredstva Općina će osigurati planski, iz Proračunskih izvora i prihoda, odgovarajućim rebalansom troškova, te planskim korištenjem dugoročnih namjenskih kredita za poticanje ruralnog razvoja.

Ovako strukturirani izvori vlastitog financiranja ni u jednom trenutku neće ugroziti likvidnost, uredno financiranje poslova Općine ni finansijsku stabilnost, jer će ulaganja rezultirati paralelnim jačanjem ekonomske aktivnosti, stvaranjem nove vrijednosti i povećanim prihodima Općine, iz kojih će se osigurati uredno financiranje i povrat ulaganja. Osim toga, neće nastati visoka zaduženost, tako da će se obvezе sa sigurnošću financirati i vraćati iz razvojnih učinaka i novostvorene vrijednosti od realiziranih ulaganja i aktivnosti.

Na taj način, predviđenim ulaganjem vlastitih sredstava u iznosu od 24.276.000 kuna, Općina u planskom razdoblju od 2021. – 2027. godine planira realizirati izvore/razvojne učinke od bespovratnih potpora i donacija iz EU i nacionalnih fondova, te generiranih investicijskih ulaganja, u ukupnom iznosu od 237.254.000,00 kuna.

Dakle, uložena sredstva Općine će imati **vrlo snažnu „razvojnu polugu“** od 977%, tj. na svaku kunu uloženog vlastitog novca Općina predviđa generirati i ostvariti 9,77 kn novog kapitala za realizaciju lokalnih projekata iz EU i nacionalnih fondova, te investitora koji ulažu u projekte na području Općine.

Pritom, treba naglasiti da su Planom razvoja Općine u razdoblju 2021. – 2027.g., i u navedenom Financijskom planu, predviđeni samo „opća“ ulaganja i lokalni projekti u razvoj poduzetničke, tržišne i komunalne infrastrukture, kao i poticajnog razvojnog okruženja, koji su potrebni da bi se pokrenuo kontinuirani razvojni ciklus, tj. da bi se lokalni proizvođači i poduzetnici (OPG, MMP) mogli organizirati i pokretati svoje projekte i individualna ulaganja u pokretanje i razvoj vlastite proizvodnje i poslovanja, stvaranje lokalnih proizvoda i „brendova“, kao i za privlačenje svježeg kapitala na područje Općine, itd...

Dakle, u predviđenom i naprijed prikazanom Financijskom planu nisu uključena i uračunata individualna ulaganja i investicije lokalnih poduzetnika (OPG, MMP) u projekte razvoja poljoprivredne proizvodnje (nove i rekonstruirane farme, podizanje nasada, obnova matičnih stada, itd...), prerade (podizanje malih pogona za preradu povrća, voća i mesa), ruralni turizam, i sve ostale oblike ruralnih usluga i proizvodnje, čija realizacija će se potaknuti i omogućiti zbog efekata provedbe Plana razvoja Općine Plaški za razdoblje 2021. – 2027 godine.

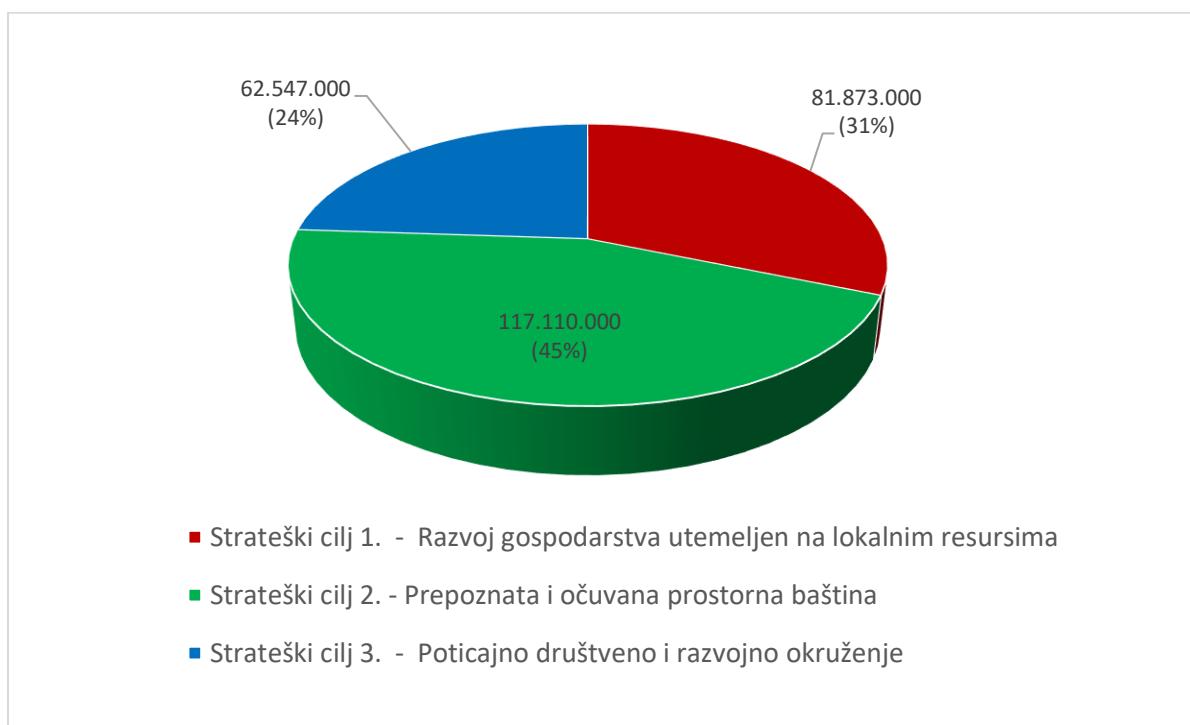
Prema tome, nakon donošenja i pokretanja Plana razvoja Općine za 2021.-2027. godine, kao i realizacijom predviđenih razvojnih aktivnosti i lokalnih projekata, lokalni poduzetnici (OPG, MMP), i svi koji imaju interes za ulaganja na Općini, će imati jasne uvjete i potporu za planiranje i pokretanje svojih projekata, i moći će koristiti potpore iz EU i nacionalnih fondova za financiranje ulaganja. Zbog toga, realna je pretpostavka da će se na području Općine, iz godine u godinu, - najprije oprezno a potom sve brže i jače, pokretati razvojni projekti i ulaganja lokalnih poduzetnika (OPG, MMP), koji će generirati novu vrijednost i omogućiti ostvarivanje razvojnih ciljeva. Slijedom navedenog, vrijednost ovakvih budućih projekata i ulaganja lokalnih poduzetnika, koji se očekuju na području Općine kao posljedica donošenja i planske provedbe Plana razvoja Općine Plaški za razdoblje 2021. – 2027. godine se mogu okvirno procijeniti na više stotina milijuna kuna, od čega će veći dio biti moguće financirati iz EU fondova. Dakle, razvojna poluga navedenih ulaganja Općine će biti još višestruko veća.

Iznosi i alokacija sredstava prema Strateškim ciljevima Općine su vidljivi iz slijedeće tablice:

Tablica 64. *Alokacija sredstava prema strateškim ciljevima razvoja Općine Plaški*

Strateški cilj	Iznosi alociranih sredstava (kn)	%
Strateški cilj 1. - Razvoj gospodarstva utemeljen na lokalnim resursima	81.873.000	31%
Strateški cilj 2. - Prepoznata i očuvana prostorna baština	117.110.000	45%
Strateški cilj 3. - Poticajno društveno i razvojno okruženje	62.547.000	24%
UKUPNA SREDSTVA	261.530.000	100%

Slika 37: *Grafički prikaz alokacije sredstava po strateškim ciljevima*

Ovakva alokacija razumno proizlazi iz postojećeg stanja Općine: Najveći dio sredstava se odnosi na očuvanje i razvojno integriranje prostorne baštine (okoliš, prirodno, tradicijsko i kulturno naslijeđe), jer je na tom području najlošije stanje i potrebna su velika ulaganja u lokalne projekte kojima se ovi područni kapitali trebaju zaštiti, specificirati, valorizirati, uređiti i integrirati u funkciju održivog razvoja Općine, kao važna sastavnica prepoznatljivosti, turistifikacije i gospodarskog razvoja, te konkurentnosti Općine i lokalnih poduzetnika. Međutim, za ova ulaganja je dostupan i predviđen najveći udio sredstava iz EU fondova.

Relativno velika ulaganja su predviđena za razvoj gospodarstva, koje je također u lošem stanju. Zbog toga je za okretanje vrlo nepovoljnih trendova i pokretanje razvoja potrebno realizirati intenzivne aktivnosti i projekte u razvoj poticajnog okruženja te poduzetničke i tržišne infrastrukture, kako bi se osigurali uvjeti za pokretanje investicija i ekonomskih aktivnosti, kao i za intenzivno financiranje razvoja iz EU fondova.

Relativno najmanja ulaganja se odnose u područje poticajnog razvojnog okruženja, tj. komunalne infrastrukture, javnih sadržaja i društvenih djelatnosti, što je posljedica činjenice da se u ovaj segment dosta ulagalo u proteklom periodu, tako da nisu potrebna toliko intenzivna ulaganja.

9. PLAN ZA PROVEDBU PLANA RAZVOJA OPĆINE 2021. – 2027.

Plan razvoja Općine Plaški za razdoblje 2021. – 2027. godine. (PRO) javni je dokument kojeg će usvojiti i donijeti Općinsko vijeće.

Nakon donošenja Plana razvoja Općine slijedi višegodišnje razdoblje njegove provedbe.

U trenutku donošenja, Plan razvoja sadrži strateški okvir za njegovo ostvarivanje, – od vizije, preko strateških i specifičnih ciljeva, ključnih potreba razvoja, pa do više ili manje razrađenog Akcijskog plana tj. predviđenih mjera, razvojnih aktivnosti i lokalnih projekata za njihovo ostvarivanje.

Da bi se ovako utvrđeni ciljevi, mjere i projekti mogli uspješno ostvariti u praksi, temeljni je preduvjet uspostava kvalitetne provedbene strukture unutar Općine, i svih drugih bitnih elemenata za provedbu, među kojima su najznačajniji:

- institucionalni okvir, provedbeni tim i mehanizmi provedbe,
- organizacijski i stručni potencijal za upravljanje projektima i provedbu razvojnih aktivnosti,
- praćenje i kontrola realizacije, te pravovremeno ažuriranje PUR-a;

9.1. Institucionalni okvir i mehanizmi provedbe

Svrha je strateškog Plana razvoja stvoriti preduvjete za aktiviranje i što kvalitetnije djelovanje privatnog sektora koji je osnova ekonomskog i gospodarskog razvoja, te za djelovanje civilnog sektora (stanovnici, udruge, LAG-ovi, itd..) koji obuhvaća sve segmente društva.

Stoga, za provedbu strateškog Plana razvoja Općine u razdoblju 2021. – 2027. godine i upravljanje lokalnim razvojem biti će zadužen prvenstveno javni sektor (Općina, lokalna samouprava), kao glavni nositelj lokalnog razvoja koji se treba ostvariti sustavnim djelovanjem i provedbom zacrtanih planskih ciljeva, Strateškog okvira i Akcijskog plana. Međutim, da bi takve aktivnosti mogle biti učinkovite i stvarno rezultirati pokretanjem osmišljenog razvoja i ostvarivanjem njegovih ciljeva, nužno je da se ravnopravno uključe i privatni i civilni sektor, i da se na taj način osigura uključivanje, povezivanje, organiziranje i konstruktivna participacija svih dostupnih nositelja razvoja i njihovih znanja te svih kreativnih, stručnih i materijalnih resursa Općine. Samo na taj način će se razviti i oslobođiti snažan kreativni i razvojni potencijal, koji je potreban kako bi se omogućilo prevladavanje teških problema s kojima se Općina danas te pokretanje održivog ruralnog razvoja i ruralne obnove.

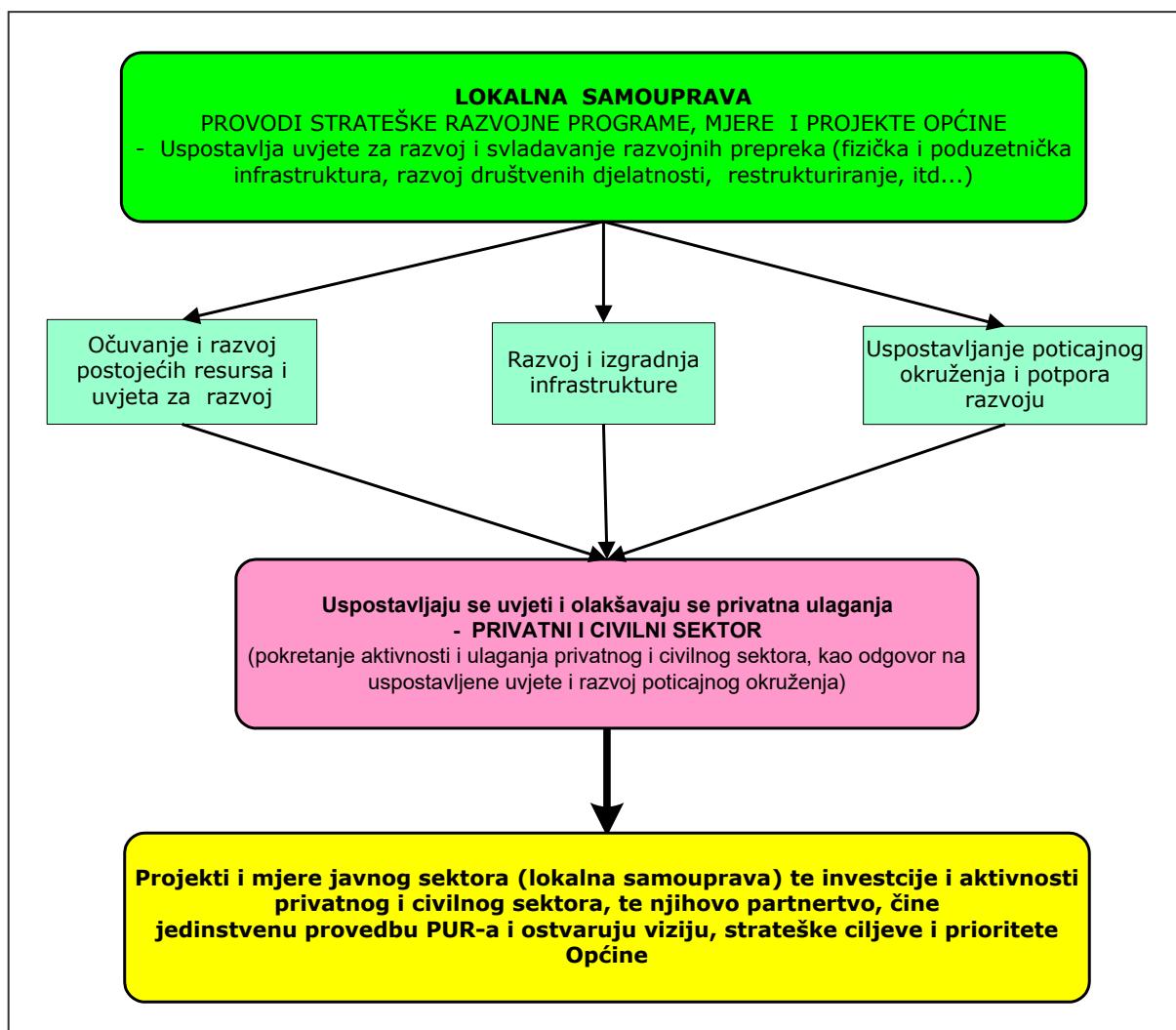
U tom smislu, provedbom Plana razvoja potrebno je uspostaviti slijedeći mehanizam:

- a) Na razini **javnog sektora** (Općina, lokalna samouprava, komunalna društva i drugi javni sudionici na razini Karlovačke županije, RH i EU) potrebno je uspostaviti poticajno okruženje i uvjete (institucionalne, infrastrukturne, organizacijske itd...) za uključivanje i razvoj privatnog i civilnog sektora, kroz sustavno ostvarivanje strateških mjera i projekata lokalnog razvoja utvrđenih u Akcijskom planu, u suradnji i partnerstvu s privatnim i civilnim sektorom, te povezujući i koordinirajući sve sudionike koji se uključuju u provedbu na lokalnoj, županijskoj, nacionalnoj i EU razini. Tim putem, posebno je značajno da se za ostvarivanje zacrtanog razvoja omogući uspješno korištenje bespovratnih potpora i znanja iz Programa ruralnog razvoja EU i Europskih strukturnih i investicijskih fondova (ESI fondova EU), prvenstveno Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR). Drugim riječima,

Općina Plaški je, u skladu s ulogom nositelja lokalnog razvoja koju je dobila u razvojnim politikama i propisima EU i RH, osmisnila i pripremila strateški Plan razvoja kao program ukupnog razvoja Općine za razdoblje od 2021. – 2027. godine, u kojem je lokalnim poduzetnicima (OPG, MMP), stanovnicima i svim drugim strukturama lokalne zajednice prezentirala opće uvjete, perspektive, viziju i ciljeve za prevladavanje nepovoljne situacije i pokretanje lokalnog razvoja, te predložila lepezu mogućnosti i rješenja za prevladavanje njihovih problema i pokretanje održivog razvoja.

- b) Na takvim osnovama, **privatni sektor** (poljoprivrednici, OPG, obrtnici i drugi mikro, mali i srednji poduzetnici - MMP) treba se aktivno uključiti u provedbu kao glavni nositelj gospodarskog restrukturiranja i razvoja, kroz pripremanje i provedbu odgovarajućih poduzetničkih projekata koji su predviđeni u okviru Plana razvoja Općine, te kroz razvoj lokalnih proizvoda (robnih marki i brendova) i usluga kao nositelja izlaza na tržište, prepoznatljivosti i konkurentnosti lokalnih poduzetnika i Općine na otvorenom tržištu. Time će se omogućiti pokretanje gospodarskih aktivnosti, stvaranje prihoda i generiranje nove vrijednosti, čime će se osigurati razvojne učinke, resurse i kapitale za razvoj;
- c) **Civlini sektor** (stanovnici, udruge, LAG Frankopan, i dr.) treba se uključiti, razvijati i profilirati kao važan element koji omogućava jačanje poticajnog okruženja i prepoznatljivosti, pribavljanje i profiliranje ideja, znanja i drugih resursa, povezivanje s drugim institucijama civilnog sektora i nositeljima razvoja u užem i širem okruženju, te lakše uključivanje programe poticanja i financiranja ruralnog razvoja.

Slika 38. Grafički prikaz modela za provedbu Plana razvoja Općine

Posebno važan element provedbe biti će institucionalno jačanje i osiguravanje stručnog i organizacijskog kapaciteta lokalne samouprave za upravljanje zacrtanim razvojnim aktivnostima, tj. za učinkovito i dovoljno dinamično pripremanje i realizaciju strateških razvojnih projekata Općine, te korištenje raspoloživih izvora financiranja, prvenstveno iz EU i nacionalnih fondova.

U ovom segmentu, proces provedbe PUR-a biti će **ujedno i proces učenja i osposobljavanja** svih nositelja razvoja, pri čemu će javni sektor (lokalna samouprava) također imati prvenstvenu odgovornost. Naime, na lokalnoj samoupravi je zadatak stručnog osposobljavanja svojih djelatnika te formiranja stručne ekipe koja će biti sposobna učinkovito provoditi PUR, te pripremiti i provesti odgovarajuće aktivnosti kojima će privatnom sektoru prenijeti potrebne informacije i znanja, i omogućiti odgovarajuća podrška kod pripremanja i provedbe njihovih investicija.

Na taj način, javni sektor kroz vlastito ekipiranje i provedbu predviđenih lokalnih projekata treba omogućiti odgovarajuće informiranje, jačanje i osposobljavanje privatnog i civilnog sektora, kako bi se olakšalo njihovo aktivno uključivanje u razvojni ciklus, učinkovitu provedbu privatnih projekata, te davanje doprinosa razvoju lokalne zajednice.

Zbog toga, ovakve aktivnosti su posebno naznačene i među ključnim potrebama i u Akcijskom planu.

Za provedbu Plana razvoja Općine u razdoblju 2021. – 2027. godine je odgovorna Općina Plaški, koja donosi Plan razvoja i utvrđuje institucionalni okvir, zaduženja i odgovornosti za njegovu provedbu i praćenje, u skladu sa Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, Statutom i općim aktima Općine, Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem RH, Zakonom o komunalnom gospodarstvu, Zakonom o regionalnom razvoju, i drugim mjerodavnim propisima Republike Hrvatske.

Glavne uloge i zadaće u provedbi PUR-a trebaju imati:

- a) **Općinski načelnik i Općinsko vijeće**, kao izabrana tijela lokalne samouprave i nositelji vlasti, koji imaju zadatku upravljati radom Općine, raspolažati proračunskim sredstvima i ostalim resursima Općine, te donositi i provoditi odgovarajuće odluke u pitanjima upravljanja lokalnim razvojem i neposredne provedbe Plana razvoja Općine.

Pritom,

- Općinsko vijeće usvaja i donosi Plan razvoja Općine, te upravlja i donosi odluke iz svoje nadležnosti kojima se određuju okviri te se doprinosi ostvarivanju definiranih razvojnih politika i specifičnih ciljeva razvoja (donošenje Proračuna i odluka o financiranju, zaduživanju, i sl.; donošenje Prostornog plana i općih akata, upravljanje imovinom i nekretninama Općine, uspostavljanje organizacijskog ustroja Općine, itd...);
- Općinski načelnik kao nositelj izvršne vlasti u Općini ima glavnu ulogu i odgovornost kod operativnog upravljanja razvojem, donošenja i provedbe operativnih odluka i aktivnosti. K tome, odgovornost Općinskog načelnika obuhvaća i ulogu **lokalnog koordinatora** te koordiniranje razvoja sa razinom Županijskog koordinatora i nacionalnih koordinativnih tijela, kao i temeljnu kontrolnu ulogu. Ove uloge Općinski načelnik obavlja u suradnji s Jedinstvenim upravnim odjelom i njegovim pročelnikom/com.
- Radi ostvarivanja potrebnih poslova u upravljanju razvojem i projektima, Općinski načelnik može imenovati osobe zadužene za obavljanje i koordinaciju aktivnosti kod upravljanja projekata lokalnog razvoja, praćenje i kontrolu njihove realizacije, te sastavljanja izvještaja o provedbi i napretku...

- b) **Provedbeni tim – tijelo za operativnu provedbu:** Da bi se omogućilo učinkovitu provedbu odluka i Plana razvoja Općine u razdoblju 2021. – 2027. godine, Općinsko vijeće i Načelnik moraju uspostaviti Provedbeni tim, kao "ekipu" sastavljenu od djelatnika i stručnih ljudi lokalne samouprave te drugih stručnjaka i nositelja razvoja odgovarajućih profila, koji trebaju operativno pripremati, organizirati i realizirati odgovarajuće projektne aktivnosti i mjere kojima se zacrtani razvojni projekti i aktivnosti Općine operativno upravljaju i provode u praksi, u svim fazama projektnih ciklusa, u skladu s odlukama Općine i u suradnji s Općinskim načelnikom odnosno Lokalnim koordinatorom.

Na razini većih gradova, županija i državnih tijela za ovakve zadaće su obično zadužena odgovarajuća upravna tijela i stručne službe, te razvojne agencije i druge potporne institucije koje se financiraju iz njihovih proračuna.

Međutim, s obzirom da ne raspolažu takvim proračunskim i organizacijskim mogućnostima i ne može formirati takva vlastita upravna tijela i stručne službe, Općina Plaški će Provedbeni tim morati formirati i razvijati u suradnji sa "vanjskim" stručnjacima i konzultantima odgovarajućih struka i profila, u suradnji s potpornim institucijama ili kroz nabavu na otvorenom tržištu. Na taj način, Općina može i treba formirati i uigrati stabilan Provedbeni tim sastavljen od vlastitih ljudi i vanjskih suradnika, i tako osigurati odgovarajući stručni, organizacijski i tehnički potencijal za upravljanje provedbom PUR-a i razvojnih projekata te učinkovito izvršavanje složenih poslova i zadataka od kojih se provedba PUR-a sastoji.

U skladu s iskustvima i praksom u EU i drugim jedinicama lokalne samouprave koje uspješno provode svoje operativne programe, ekipiranje Provedbenog tima predviđa se od stručnjaka koji su sudjelovali u izradi Plana razvoja, te kroz kontinuirano formiranje i razvoj mreže suradnika i konzultanata u suradnji s odgovarajućim institucijama nadležnim za pružanje potpore ruralnom razvoju (potporne institucije, LAG Frankopan, nadležna tijela Karlovačke županije i RH, Ministarstva PRRR, Savjetodavna služba - Uprava za stručnu podršku razvoju poljoprivrede, HGK, Županijske komore, HOK, HAMAG-BICRO, HPA, APPRRR, HBOR, itd...).

- c) **"Plaški KOM i druga komunalna društva u vlasništvu Općine,** trebaju preuzeti zadatke na pripremanju i provedbi projekata koji se odnose na investicijsko održavanje, unapređivanje i razvoj komunalne infrastrukture i komunalnih djelatnosti, te pružati odgovarajuću logističku podršku radu Provedbenog tima putem svojih stalno zaposlenih kadrova i drugih organizacijskih i tehničkih resursa.

S druge strane, uloga općinskog komunalnog poduzeća podrazumijeva i kvalitetno ustrojavanje suradnje s Općinom na liniji učinkovitog i transparentnog finansijskog planiranja i korištenja sredstava iz općinskog Proračuna i drugih izvora kojima se financira održavanje i razvoj komunalne infrastrukture;

- d) **Javne ustanove** koje djeluju na području Općine imati će važnu ulogu u provedbi Plana razvoja, jer u okviru svoje djelatnosti neposredno zadovoljavaju potrebe stanovništva, raspolažu stručnim kadrovima i resursima te, zbog neprofitnog karaktera, mogu primati nepovratne pomoći od Županije, države i fondova EU.

- e) **Civilno društvo** (udruge, lokalne akcijske skupine, LAG Frankopan, itd.) treba biti aktivan sudionik u provedbi Plana razvoja jer ima ulogu i sposobnost profiliranja interesa i povezivanja. Osim toga, s obzirom da se projekti civilnog društva u znatno većem dijelu financiraju iz međunarodnih izvora, ono može aktivno utjecati na privlačenje kapitala i omogućiti financiranje dijela važnih aktivnosti restrukturiranja.

- f) **Privredni sektor** (poljoprivrednici, obrtnici, poduzetnici) treba biti GLAVNI pokretač i nositelj gospodarskog razvoja, gospodarskog restrukturiranja i diverzifikacije, te stvaranja nove vrijednosti i radnih mjesta. Ovakva uloga privatnog sektora je najteža i povezana je s najvećim privatnim izazovima i rizicima. Zbog toga, Općina MORA privatnom sektoru kroz provedbu Plana razvoja i brojnih aktivnosti iz Akcijskog plana osigurati odgovarajuće institucionalne i infrastrukturne uvjete i podršku za razvoj, i kroz djelovanje svih ostalih nositelja provedbe Plana razvoja Općine.

Za djelovanje privatnog sektora naročito je važno osigurati pristup znanjima i svim oblicima stručnih, organizacijskih i materijalnih potpora i podrške, iz raspoloživih operativnih i potpornih programa na razini Karlovačke županije, Republike Hrvatske i Europske unije.

Tablica 65. *Pregled ključnih sudionika i uloga u okviru Općine Plaški*

Subjekt	Uloga i odgovornost
OPĆINA (Općinsko Vijeće, Općinski načelnik / Lokalni koordinator; Pročelnik i zaposlenici)	Vlasnik Plana razvoja Općine i svih procesa. Donosi Plan razvoja i sve izmjene i dopune, Upravlja provedbom Strateškog okvira i Akcijskog plana, i svih projekata, donosi odluke, pokreće aktivnosti i nadzire izvršenje, Prati i nadzire realizaciju, te upravlja kontrolom i vrednovanjem rezultata, Osigurava stručne, organizacijske, tehničke i finansijske uvjete za aktivnosti na provedbi Plana razvoja; Neposredno obavljaju odgovarajuće administrativne, stručne, operativne i nadzorne aktivnosti, u skladu sa zadacima, organizacijom i ovlaštenima koje utvrđuje Općinski načelnik;
PROVEDBENI TIM	Stručno tijelo sastavljeno od predstavnika i djelatnika Općine te angažiranjem potrebnih „vanjskih“ stručnih suradnika i konzultantata, djeluje u skladu s odlukama, ovlaštenima i organizacijskim ustrojstvom koje utvrđuje Općina; Priprema stručne podloge i planske dokumente za provedbu Plana razvoja Općine, surađuje kod pripremanja i provedbe odluka, planova i mjera za njihovu provedbu; Priprema i razrađuje lokalne projekte i aktivnosti, pruža stručnu podršku i obavlja operativne aktivnosti i koordinaciju kod upravljanja projektima u svim fazama projektnog ciklusa; Izrađuje analize i dokumente za praćenje provedbe i rezultata; Surađuje sa svim ostalim nositeljima provedbe Plana razvoja Općine, institucijama na razini Karlovačke županije, RH i EU, i pruža sve oblike potpore radu Općinskom načelniku i Lokalnom koordinatoru vezano uz provedbu i nadzor nad realizacijom Plana razvoja Općine
Plaški KOM d.o.o., i druga društva/tijela u vlasništvu Općine	Aktivno sudjeluje s Općinom i Provedbenim timom kod upravljanja i provedbe Plana razvoja Općine, kao nositelj komunalnih djelatnosti i razvoja komunalne infrastrukture i usluga, javnih sadržaja i opreme naselja, groblja, itd., surađuje, koordinira se s Općinom i obavlja utvrđene zadatke i/ili investitorske funkcije kod pripremanja i provedbe projekata vezanih uz komunalnu infrastrukturu, javne sadržaje, groblja i druge komunalne djelatnosti i usluge, u skladu s odlukama Općine, propisima i pravilima struke. Osigurava stručnu, tehničku i organizacijsku podršku Općini, Provedbenom timu i ostalim sudionicima u projektni aktivnostima putem svojih kadrova i materijalnih resursa, itd...

9.2. Financiranje provedbe Plana razvoja Općine

Financiranje je ključno pitanje svakog projekta, pa tako i projekata iz Plana razvoja Općine. Zbog toga, učinkovito planiranje, pribavljanje i korištenje finansijskih sredstva, kao i nadzor nad troškovima, će biti izuzetno važan dio provedbe Plana razvoja i djelovanja svih uključenih sudionika. Ovo će biti naročito važno kod pripremanja i učinkovitog kandidiranja projekata za financiranje bespovratnim sredstvima i potporama iz EU i nacionalnih fondova.

Financiranje Plana razvoja se predviđa u skladu s Finansijskim planom, iz sredstava koja su dostupna na tržištu rada, i u skladu s propisima koji se odnose na financiranje projekata lokalne samouprave.

Pritom, uloga Općine na razini financiranja provedbe PUR-a i razvoja je dvojaka:

- Općina treba pribaviti i osigurati potrebna sredstva i potpore za financiranje vlastitih (javnih) razvojnih aktivnosti, mjera i projekata lokalnog razvoja, te za pravodobno i učinkovito stručno, organizacijsko i tehničko ekipiranje lokalne samouprave i svih aktivnosti i sudionika Općine na upravljanju razvojem i lokalnim projektima u svim fazama projektnih ciklusa;
- S druge strane, provedbom planiranih aktivnosti i lokalnih projekata, Općina treba osigurati poticajno okruženje i sve predviđene oblike potpore, prvenstveno privatnom sektoru (OPG, MMP, proizvođačke organizacije, zadruge, investitori, sl.), vezano uz pripremanje i kandidiranje njihovih projekata i nastupanja u svrhu pribavljanja potpora i učinkovitog financiranja iz EU i nacionalnih fondova, te u smislu jačanja njihove prepoznatljivosti i konkurentnosti na tržištu kapitala;

Kako je vidljivo iz poglavlja o Akcijskom i Finansijskom planu, previđeno je da se sredstva za financiranje Plana razvoja Općine Plaški osiguraju temeljem pripremljenih razvojnih aktivnosti i lokalnih projekata te očekivanih razvojnih učinaka i novostvorene vrijednosti ("razvojna poluga") koji će se ostvariti njihovom provedbom. U tom smislu, raditi će se o vlastitim sredstvima iz općinskog Proračuna, te svim dostupnim izvorima koji su dostupni na tržištu, kao:

- ⇒ Proračunska sredstva Općine,
- ⇒ Sredstva iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova EU;
- ⇒ Kapitalne pomoći i subvencije Karlovačke županije, predviđene županijskim razvojnim programima i mjerama u skladu s propisima EU;
- ⇒ Kapitalne potpore i subvencije resornih ministarstava nadležnih za poljoprivredu i ruralni razvoj, šumarstvo i vodno gospodarstvo, zaštitu okoliša, razvoj infrastrukture, promet, temeljem odgovarajućih programa poticanja ruralnog razvoja i operativnih programa resornih ministarstava;
- ⇒ Sredstva javnog poduzeća "Hrvatske vode" u okviru proračuna za financiranje projekata razvoja vodoopskrbe i odvodnje,
- ⇒ Sredstva i potpore Fonda za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost (FZEU);
- ⇒ Ostala dostupna sredstva od raznih međunarodnih organizacija i privatnih fondova, za koja Općina može konkurirati u provedbi odgovarajućih projekata predviđenih PUR-om, u suradnji s civilnim i privatnim sektorom;

- ⦿ Za prioritetne razvojne programe i ulaganja u fizičku i gospodarsku infrastrukturu Općina ima mogućnost korištenja poticajnih kredita HBOR, EBRD, i sl., s time da u provedbi treba osigurati uvjete da se vraćanje tih kredita omogući iz realizacije potpora iz ESI fondova EU, te iz učinaka ulaganja (novostvorene vrijednosti);

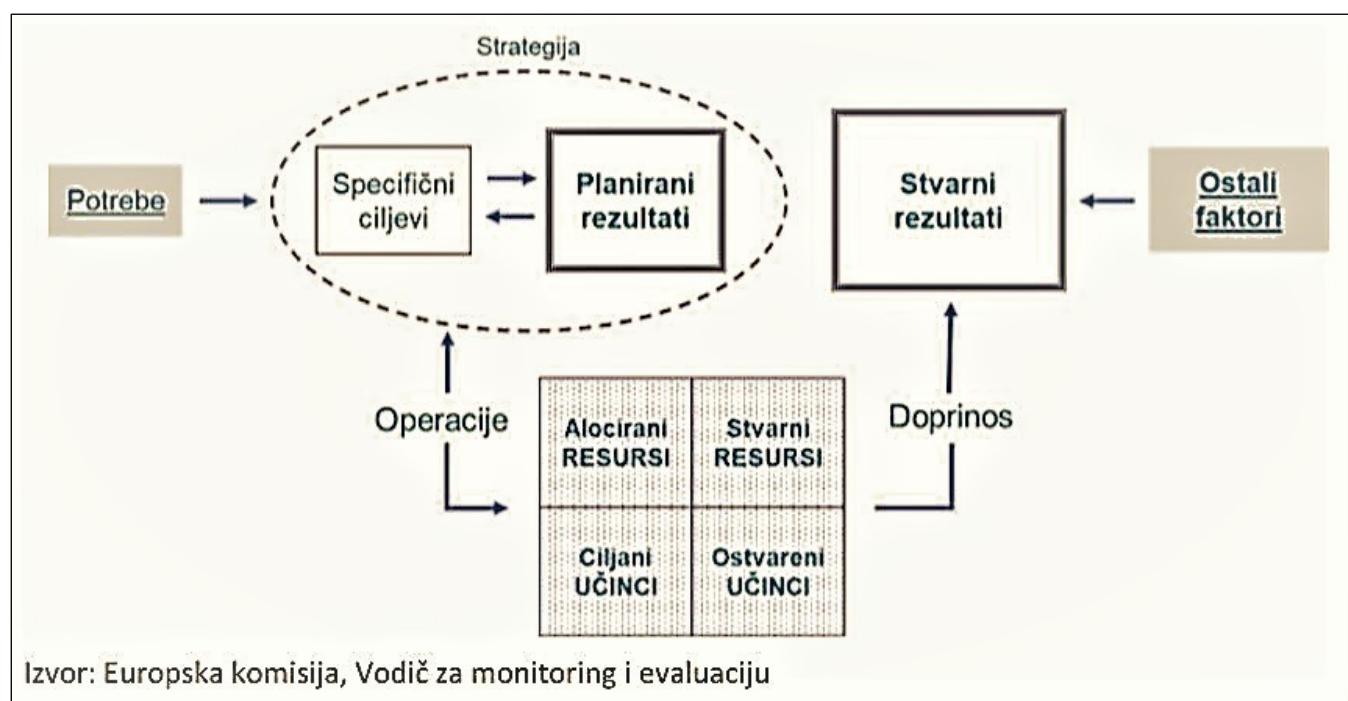
9.3. Praćenje provedbe

Praćenje podrazumijeva utvrđivanje i provjeru usklađenosti poduzetih aktivnosti i troškova s elementima koji su predviđeni u Planu razvoja Općine, te utvrđivanje da li se realizirani aktivnostima ostvaruju predviđeni razvojni učinci i pokazatelji. Praćenje se obavlja na temelju indikatora i predviđenih ishoda iz Akcijskog plana, te konkretnih planskih elemenata, učinaka i pokazatelja koji se utvrđuju sektorskim planovima i projektima lokalnog razvoja u provedbi Plana razvoja Općine.

Za praćenje realizacije će biti zadužen Provedbeni tim, odnosno drugo povjerenstvo koje imenuje Općinski načelnik. Provedbeni tim kontinuirano prati provedbu Plana razvoja Općine i lokalnih projekata u odnosu na planske elemente i pokazatelje koji su bili utvrđeni prilikom donošenja, i utvrđuje ostvarivanje svih planskih elemenata, utroške resursa te ostvarivanje planiranih učinaka provedbe, u svim fazama projektnih ciklusa. O utvrđenim rezultatima Provedbeni tim odnosno povjerenstvo podnosi izvještaje Općinskom načelniku najmanje dva puta godišnje, odnosno po nalogu načelnika.

Na temelju utvrđenih rezultata praćenja se obavlja evaluacijska analiza odnosno vrednovanje uspješnosti projekata. Smisao i svrha ovakve analize je utvrditi stvarno stanje, odnosno stvarne rezultate koji su ostvareni provedbom određene aktivnosti/mjere/projekta, te koliko su ostvareni učinci sukladni planiranim elementima, i u kojoj mjeri se ostvaruju planirani rezultati.

Slika 39. **Grafički prikaz evaluacijske analize kojom se utvrđuje odnos između planiranih i ostvarenih rezultata u provedbi Plana razvoja**

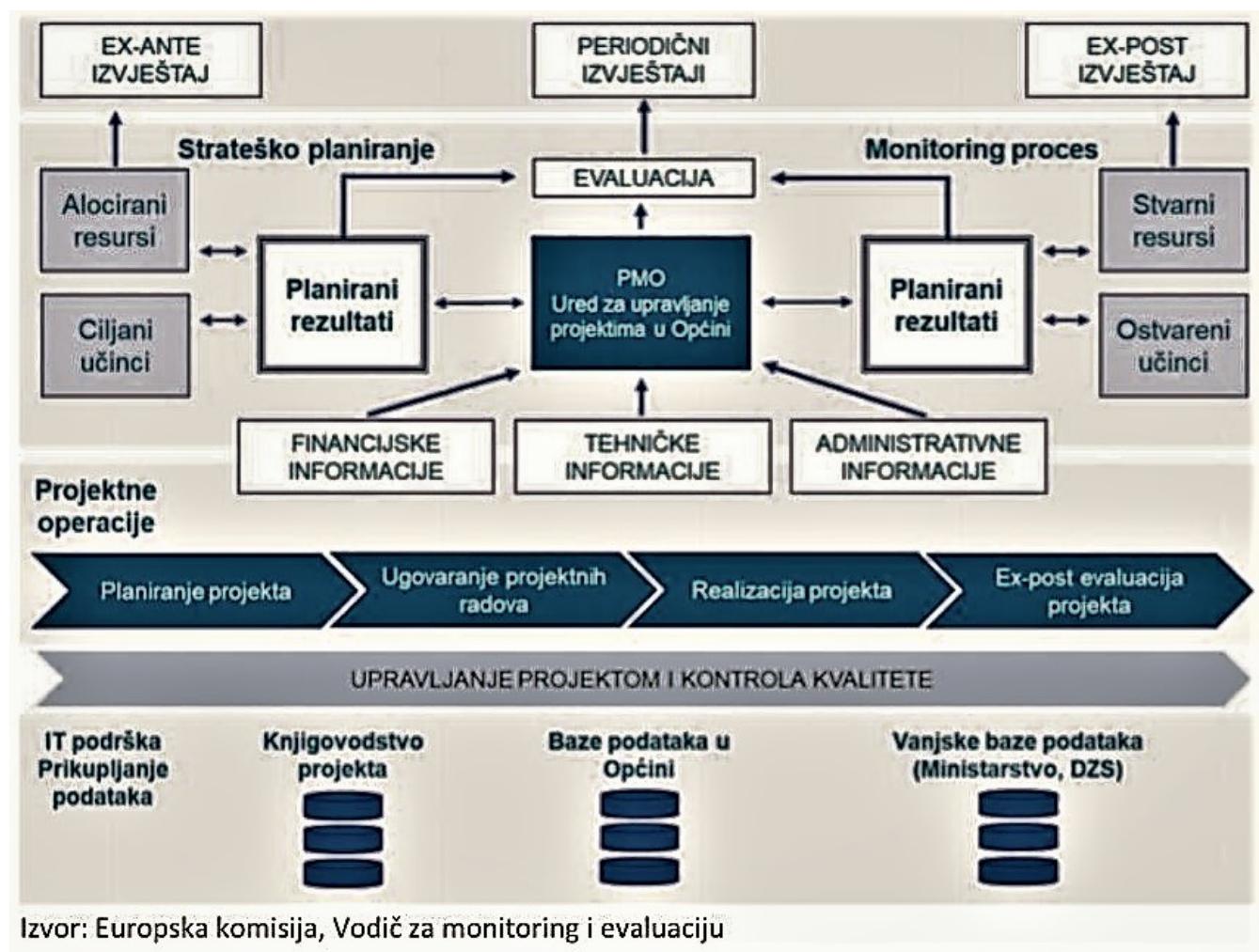
Vrednovanje i odgovarajući izvještaji se provode kao prethodno (ex ante), periodično i/ili povremeno vrednovanje, ili naknadno (ex post) vrednovanje:

Prethodno vrednovanje provodi se s ciljem provjere izvedivosti i ekonomске opravdanosti specifičnih ciljeva i projekata mjera, te provjere finansijskih kapaciteta Općine u odnosu na finansijski okvir planiranih aktivnosti. Ono je u funkciji definiranja projektnih planova i donošenja odluka u ulasku u realizaciju;

Periodično vrednovanje provodi se s ciljem nadzora nad provedbom, u pravilu putem pripreme redovitih izvještaja o napretku. Smisao je da se utvrdi da li realizacija ide po planu ili postoje odstupanja. Ako se utvrde odstupanja, potrebno je utvrditi zbog čega se je to dogodilo, te poduzeti aktivnosti koje su potrebne da se realizacija vrati u planirane okvire.

Naknadno vrednovanje u pravilu se provodi s ciljem analize pojedinačnih projekata i njihovih učinaka, rekapitulacije i ocjene uspješnosti u provedbi strateškog plana razvoja, te analize ključnih čimbenika uspjeha/neuspjeha.

Slika 40. *Grafički prikaz praćenja i vrednovanja rezultata provedba Plana razvoja Općine*

Središnja uloga i odgovornost za praćenje i vrednovanje provedbe Plana razvoja Općine je na Općinskom načelniku i zaposlenicima Općine u čijem djelokrugu je odgovarajuća poslovna problematika (npr. računovodstvo), te na Provedbenom timu i imenovanim povjerenstvima, sve u smislu savjesnog obavljanja njihovih radnih zadataka.

10. KOMUNIKACIJSKA STRATEGIJA (Okvir)

Plan razvoja Općine Plaški za razdoblje 2021. – 2027. godine javni je dokument kojega usvaja i donosi Općinsko vijeće, i koji sadrži javne razvojne politike i projekte Općine Plaški.

Nakon donošenja na Općinskom vijeću, Plan razvoja Općine za razdoblje 2021. – 2027. godine se objavljuje na službenim internetskim stranicama Općine Plaški, gdje će trajno biti dostupan svim zainteresiranim subjektima i ukupnoj javnosti.

Uredbom o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 89/18), propisana je obveza izrade komunikacijske strategije i plana za akte strateškog planiranja, radi odgovarajućeg informiranja svih zainteresiranih skupina i javnosti, i vidljivosti postupka planiranja i provedbe javnih politika.

Općina Plaški je prilikom donošenja Plana razvoja utvrdila elemente komunikacijske strategije, čiji je cilj informiranje šire javnosti, sudionika u razvojnem procesu Općine, te svih ciljanih skupina (poduzetnici, poljoprivredni proizvođači, stanovnici i sve sastavnice civilnog društva) o planiranim aktivnostima i njihovoј provedbi, te o rezultatima provedbe. Uloga ovakvog informiranja je upravo podizanje svijesti svih razvojnih sastavnica i javnosti o ulozi i značaju Plana razvoja Općine Plaški, tj.

- kakvo je stanje, koje su glavne sastavnice razvoja i kakav razvoj Općine se planira (?)
- koje su mogućnosti i rješenja za prevladavanje postojećih problema i za pokretanje razvoja (?),
- koji razvojni projekti i modeli financiranja se planiraju, i kako se je u njih moguće uklopiti (?)
- koji su dionici Općinskog razvoja, i kako se može doći do svih potrebnih informacija, pomoći i uputa za uključivanje u razvojne aktivnosti i povezivanje (?);
- kakve su mogućnosti i kakva im je podrška dostupna u cilju učinkovitog pripremanja i realizacije projekata, pronalaženja izlaza na tržiste, te pripremanja projekata za natječaje za dobivanje potpora iz EU fondova (itd...);

Specifični ciljevi komunikacijske strategije za provedbu Plana razvoja Općine su:

- ⇒ učinkovito informirati javnosti i sve potencijalne dionike u razvojnem procesu o svim bitnim planskim elementima, viziji razvoja, ciljevima te očekivanim razvojnim aktivnostima, projektima lokalnog razvoja i projektnim prijedlozima koji su utvrđeni Planom razvoja Općine, te podizati svijest o mogućnostima i značaju provedbi Plana razvoja Općine;
- ⇒ informirati javnost o dostupnoj podršci te o mogućnostima i izvorima za pokretanje i financiranje projekata, a naročito o mogućnostima korištenja potpora iz ESI fondova EU, namijenjenih projektima u poljoprivredi, poduzetništvu i ruralnom razvoju;
- ⇒ uspostaviti učinkovitu komunikaciju, povezivanje, prepoznatljivost i suradnju svih zainteresiranih i dostupnih dionika i nositelja razvoja ideja, znanja, resursa i svih potencijala, u provedbi Plana razvoja Općine, na lokalnoj, županijskoj i državnoj o El razini.

U tom smislu, bitno je da komunikacijska strategija treba ojačati uvjete i omogućiti oživotvorene načela organiziranja, povezivanja i zajedničkog nastupanja lokalnih poduzetnika (OPG, MMP) u cilju razvoja planiranih oblika proizvodnje i lokalnih proizvoda (robnih marki, brendova) koji će omogućiti zajednički izlaz na tržiste, te osigurati prepoznatljivost, konkurentnosti i uspješan plasman na otvorenom tržištu. U tu svrhu,

kroz realizaciju komunikacijske strategije potrebno je svim zainteresiranim i uključenim sudionicima osigurati dostupnost svih potrebnih informacija o planovima, predviđenim aktivnostima, projektnim i provedbenim osnovama i aktima, dostupnoj stručnoj, organizacijskoj i tehničkoj podršci, i svim drugim uvjetima koji su potrebni kako bi se omogućilo njihovo organiziranje nositelja, konstruktivna participacija te previđeni oblici povezivanja i zajedničkog nastupanja u proizvodnji i izlazu na tržište.

Ciljane skupine za komuniciranje provedbe Plana razvoja Općine su:

- stanovnici, lokalna i opća javnost,
- lokalni proizvođači i poduzetnici (OPG, obrtnici, mali i mikro poduzetnici, itd.), koji trebaju dobiti kvalitetnu informaciju i svijest o mogućnostima;
- regionalni koordinator, LAG Frankopan i druge zainteresirane udruge i strukture civilnog društva,
- svi ostali subjekti i dionici koji su potencijalno zainteresirani za uključivanje u lokalni razvoj i projekte, i mogućnosti ulaganja na području Općine,
- državna i javna tijela na razini Karlovačke županije, države ili EU integracija koji su prepoznati kao potencijalni nositelji razvojnih aktivnosti i mjera u lokalnom razvoju;
- donositelji političkih odluka na regionalnoj i nacionalnoj razini;
- prenositelji informacija, tj. kao predstavnici znanstvene zajednice, gospodarski i socijalni partneri, partneri iz organizacija civilnoga društva uključujući partnere na području zaštite okoliša, nevladine organizacije i tijela zadužena za promicanje socijalne uključenosti, ravnopravnosti spolova i nediskriminacije, itd...
- mediji...

Za komuniciranje i provedbu komunikacijske strategije će se koristiti sljedeći kanali i alati:

- službene internetske stranice Općine
- društvene mreže,
- medijska vidljivost,
- vizualni identitet,
- organizacija događanja,
- promidžbeni materijali,
- slanje newslettera,
- električna pošta - prije svega u svrhu redovitog službenog komuniciranja svih dionika uključenih u provedbu Plana razvoja Općine.

11. *Usklađenost s planskim dokumentima više razine*

Svi utvrđeni i predloženi strateški ciljevi, specifični ciljevi i ključne potrebe, kao i predviđene mjere, aktivnosti i projekti, koji su utvrđeni u Razvojnog nacrtu i Akcijskom planu, su usklađeni s planskim dokumentima više razine koji su objavljeni na razini Karlovačke županije, Republike Hrvatske i EU., a naročito:

- Razvojna strategija Karlovačke županije 2020+
- Studija prometnog razvoja Karlovačke županije
- Analiza stanja i strategija razvoja turizma Karlovačke županije
- Strategija razvoja ljudskih potencijala Karlovačke županije
- Strategija lovnog i ribolovnog turizma Karlovačke županije
- Operativni plan razvoja ciklo turizma Karlovačke županije
- Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine (nacrt)
- Vizija i plan provedbe strateške transformacije poljoprivrede i ruralnog prostora „Hrvatska 2020-2030“,
- EU – Višegodišnji finansijski okvir za razdoblje 2021. – 2027,
- Uredba EU parlamenta i Vijeća o Europskom fondu za regionalni razvoj i Kohezijskom fondu (proračunski okvir za razdoblje 2021 – 2027 god.);
- Program ruralnog razvoja 2014 – 2020 i Zajednička poljoprivredna politika EU, koji se nastavljaju primjenjivati nakon 2020. godine;
- Strategija razvoja turizma RH
- Strategija energetskog razvoja RH do 2030, s pogledom do 2050.
- Strategija prometnog razvoja RH za razdoblje od 2017. do 2030. godine
- Strategija i akcijski plan zaštite prirode RH za razdoblje od 2017. – 2025. godine
- Ostali strateški dokumenti i politike RH i EU koji su doneseni za plansko razdoblje do 2020. godine, i trenutno se primjenjuju do donošenja novih dokumenata (očekivano 2022-2023.) uz primjenu novih odredaba EU za višegodišnje plansko razdoblje od 2021-2027. god.

Prema tome, u skladu s mjerodavnim propisima, standardima i sektorskim programima RH i EU, svi predviđeni projekti i aktivnosti bi trebali udovoljavati uvjetima za financiranje iz odgovarajućih Europskih i nacionalnih fondova

Značajnija korištena literatura i podloge:

1. HRVATSKA 2030 - Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. g. (NN 13/2021)
2. Vizija i plan provedbe strateške transformacije poljoprivrede i ruralnog prostora „Hrvatska 2020-2030“ (Svjetska banka, Ministarstvo poljoprivrede RH, Vlada RH, 2020.);
3. EUROPA 2020: Strategija za pametan, održiv i uključiv rast
4. EUROPA 2020 – strategija Europske unije za rast i zapošljavanje
5. Program ruralnog razvoja 2014. – 2020;
6. Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje do kraja 2020. Godine, 2017. Ekonomski institut, Zagreb ;
7. Razvojna strategija Karlovačke županije 2020+, KŽ, 2018.;
8. Strategija Karlovačka županija – Pametna županija, KŽ, 2020.;
9. Akcijski plan provedbe Strategije Karlovačka županija – Pametna županija do 2022. g; KŽ, 2020;
10. Prostorni plan karlovačke županije, Javna ustanova zavod za prostorno uređenje karlovačke županije, 2001 – 2018., elaborat pročišćenog teksta, 2018.;
11. Studija prometnog razvoja Karlovačke županije, 2017.;
12. Strategija razvoja ljudskih potencijala Karlovačke županije 2019. – 2024;
13. Analiza stanja i strategija razvoja turizma Karlovačke županije do 2025. godine;
14. Strategija lovnog i ribolovnog turizma Karlovačke županije do 2020. godine;
15. Operativni plan razvoja cikloturizma Karlovačke županije, Institut za turizam, 2017.;
16. Strategija održivog korištenja energije karlovačke županije, 2009. REASH
17. Akcijski plan energetske učinkovitosti Karlovačke županije za razdoblje 2015. -2017., Regionalna energetska agencija Sjeverozapadne Hrvatske, 2015.;
18. Izvješće o stanju okoliša karlovačke županije, 2013. – 2016., Ireks ekologija, 2018.;
19. Program zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama u Karlovačkoj županiji za razdoblje od 2017. Do 2021. godine, KŽ 2017.;
20. Strateška studija o utjecaju studije prometnog razvoja karlovačke županije na okoliš, 2017, Oikon Zagreb;
21. Katalog projekata karlovačke županije, 2017, HGK;
22. Stručna podloga za razvitak poduzetničkih zona na području Karlovačke županije, Regionalna razvojna agencija Karlovačke županije i illyricum savjetovanje, 2018.;
23. Projekt ukupnog razvoja općine Plaški , 2009, Forum invest Križevci;
24. Statut Općine Plaški, 2019;
25. Proračuni Općine Plaški;
26. Prostorni plan uređenja Općine Plaški, Urbanistički institut Grada Zagreba, 2006., te izmjene i dopune;
27. Projekt ukupnog razvoja općine Plaški , 2009, Forum invest Križevci;
28. Odluka o prikupljanju otpada na području Općine Plaški, 2018.;
29. Odluka o nerazvrstanim cestama, 2013
30. Odluka o ustrojavanju Evidencije komunalne infrastrukture Općine Plaški, 2019.;
31. Socijalni program Općine Plaški, 2017
32. Plan gospodarenje otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017.- 2022. godine (NN 3/2017)
33. Investicijska studija izgradnje Pogona za kiseljenje „Ogulinskog kiselog zelja“ s distributivnim centrom za autohtono povrće u Plaškom, PZ Ogulin, 2021.
34. Stručni elaborat za postupak prethodne ocjene utjecaja Plana razvoja Općine Plaški za razdoblje 2021. – 2027. na Ekološku mrežu i/ili okoliš, Adipa Zageb, 2021.;
35. Desetogodišnji (2019.-2028.) Plan razvoja distribucijske mreže HEP ODS, 2019, HEP;
36. Desetogodišnji plan razvoja plinskog transportnog sustava RH 2018. - 2027., Plinacro, 2017.;
37. Razvoj infrastrukture širokopojasnog pristupa – Gradovi Ogulin i Slunj i Općine Josipdol, Plaški, Rakovica i Saborsko, Studija izvodljivosti o plan razvoja, 2019, Lator Zagreb;
38. Priručnik za provedbu projekata energetske efikasnosti u proračunima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, 2009., Ministarstvo gospodarstva;
39. Katalog LAG-ova - Odobrene Lokalne akcijske grupe (LAG-ovi) u Republici Hrvatskoj , 2019.,
40. Nove smjernice o zadružnim načelima EU, International Co-operative Alliance, 2018;
41. Strategija lokalnog razvoja općine Saborsko 2014 – 2020., 2014, Karla Karlovac;
42. Strategija razvoja Općine Josipdol, Adria bonus d.o.o., Poreč, 2016;
43. Strategija razvoja Općine Plitvička Jezera 2018. – 2020., Micro projekt d.o.o., 2019
44. Strateški razvojni program Općine Brinje, verzija 1,2, 2019,T&MC Group

Baze podataka

45. Dokumentacija DZSH, Popis stanovništva 2011.,
46. Dokumentacija DZS, Popis stanovništva 2001.,
47. Evidencije Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i HGK, ŽK Karlovac,
48. Planovi razminiravana i minski sumnjiva područja, MUP Ravnateljstvo civilne zaštite, Hrvatski centar za razminiranje,
49. ARKODD, Prikaz podataka iz baze na dan 31.12. 2018. ,
50. APPRRR, Popis korisnika u 2018,
51. APPRRR, Popis korisnika potpora u 2018. (finansijska godina) ,
52. Popis poljoprivrede 2003. godine,
53. Jedinstveni registar domaćih životinja (JRDŽ), popis na dan 30.11. 2018.,
54. Statistički godišnji ljetopisi, Državni zavod za statistiku,
55. Tražene kulture na Jedinstvenom zahtjevu iz 2019. godine, APPRRR,
56. DZS, Godišnja priopćenja, dolasci i noćenje turista,
57. Agencija LIMBA i Booking 2019., popis smještaja na području Plaškog,
58. Registar obrta Upravnog odjel za gospodarstvo, izdvojeno mjesto grad Ogulin, Popis obrta u 2019.
59. Registar Trgovačkog suda, Popis trgovačkih društva u 2019.
60. Glasnik Karlovačke županije, brojevi 2018/2019.
61. Izvješće o završnom računu Općine Plaški za 2016.-2019. godinu

Važniji propisi

62. Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN 123/2017)
63. Uredba o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 80/2018)
64. Zakon o regionalnom razvoju RH (NN 147/2014, 123/2017 i 118/2018)
65. Zakon o komunalnom gospodarstvu (NN 68/2018, 32/2020)
66. Zakon o održivom gospodarenju otpadom (NN 94/2013, 73/2017, 14/2019, 98/2019)
67. Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13, 137/15, 123/17, 98/19, 144/20)
68. Strategija i akcijski plan zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje 2017. do 2025. godine (NN 72/2017)
69. Uredba o ekološkoj mreži (NN 124/2013; NN 105/2015; NN 80/2019)
70. Zakon o zaštiti prirode (NN 80/2013; NN 15/2018; NN 14/2019)
71. Zakon o zaštiti okoliša (NN 80/2013; NN 153/2013; NN 78/2015; NN 12/2018; NN 118/2018)

Publikacije i članci

72. Zlatko Nikolić, Privredni uspon i pad Plaškog, Objavljeno: 12.12.2018, Radnička Prava
73. Robert Jolić, Povijest župe Plaški, UDK 262.2(497.5 Plaški)(091), 94(497.5 Plaški), Izvorni znanstveni članak,

Internet:

1. <http://www.plaski-lika.com/plaski.html>, Zavičajna zbirka
2. <https://www.lag-frankopan.hr/>, Službene stranice LAG-a;
3. <https://www.ogulinusrcu.com/>, razne informacije o Plaškom, službene stranice grada Ogulina,
4. <http://visitkarlovaccounty.hr>, turističke informacije
5. <https://www.lika-destination.hr/>, informacije i turistički vodič Klastera Lika Destination
6. www.booking.com/, informacije o smještaju u Plaškom,
7. <http://www.europski-fondovi.eu/>,
8. www.river-adventure.info, turističke informacije,
9. <http://www.os-plaski.skole.hr/>, sve o školi i povijesti školstva u Plaškom,
10. <https://www.archivesportaleurope.net/>, Europski arhivski portal, odluke općinskog odbora do 1962.
11. <https://actacroatica.com/hr/location/plaski/>, obiteljska prezimena,
12. <https://www.hrsume.hr/index.php/hr/tvrtka/uprave/ogulin>, podaci o šumama u Plaškom,
13. www.ra-kazup.hr, Razvojna agencija Karlovačke županije, informacije o projektima i suradnji u 2019/2020.
14. <https://bsupica.wixsite.com>, Planinarsko društvo Plaške Glave,

i druga dokumentacija koja se spominje u tekstu...